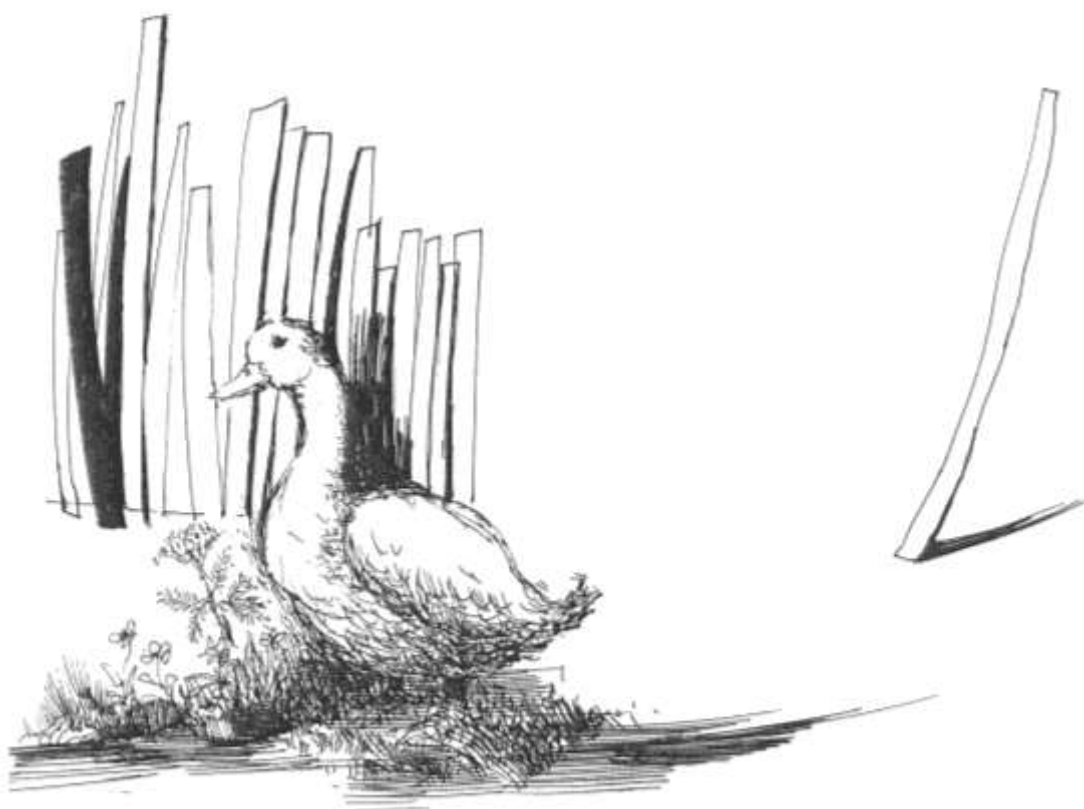

Murawski Magdolna

Költő voltam

Essék, publicisztikák, 2012-2018

Fridél Lajos illusztrációival

Murawski Magdolna

Költő voltam

Esszék, publicisztikák, 2012-2018

Fridél Lajos illusztrációival

Copyright © 2018 Murawski Magdolna

Copyright © 2018 Fridél Lajos

A kiadványt szerkesztette: Tumbász István

ISBN 978-963-7283-37-6

A kiadvány megjelenését támogatta:
Bródy Sándor Megyei és Városi Könyvtár
Új Hevesi Napló Kulturális Alapítvány
Phoenix Aureus Alapítvány
MIT Heves Megyei Tagozata

Felelős kiadó: Tózsér Istvánné
Bródy Sándor Megyei és Városi Könyvtár
3300 Eger, Kossuth Lajos u. 16.
www.brody.iif.hu

Előszó

Talán kevésbé egységes szerkezetűnek fog tűnni második publicisztikakötetem, mely sokkal inkább, mint az első, törekszik a sokszínűsége, s ha lehet, az érdekessége is. A témák és formák már eleve utalnak erre. Mindig arra vágytam, hogy ne skatulyázzanak be, bár úgy a szakma, mint embertársaink szívesebben veszik, ha erre lehetőségük van. A szabálytalan életpálya jelzi, hogy itt valami másról van szó. Aki nem fér bele a hagyományos rubrikákba, az magának teremti a kereteket, azaz önmagát definiálja. Ha ennyi toleranciát elvárhatok kedves kortársaimtól, majd kései olvasóimtól, akkor erre meg is kérem őket: viseljék el ebbéli különködéseimet!

Polihisztornak lenni manapság már nem lehet, de a sokoldalúságra törekedni igen. Hogy megtörjem a publicisztikák, politikai témák esetleges monotonitását, elővettem és beszerkesztettem pár esszét, kritikát, amelyek visszavezetnek eredeti és legelemibb érdeklődésem felé, az irodalomhoz és a társművészetekhez. Ezek egymást erősítve léteznek, csak hagyni kell őket, hogy tegyék a dolgukat. Néhány egészen személyes jellegű írás jelzi, hogy ez már az összegzés ideje. Úgy nekem, mint kortársaimnak felhívás arra, hogy szembesüljünk ezzel. Mit akarhat még egy idős tanítómester, mint tanítani, utódaira hagyományozni azt a tudást, amit elveszejteni kár volna?! A kötetekbe szerkesztett írások célja és rendeltetése ennyi.

Bár bölcsészkaron végeztem, soha nem készültem filozofálni. Engem a színtiszta irodalom vonzott és nem mellékesen a tanítás lehetősége, amit kortársaimmal ellentétben igen sokra becsültem. Talán az utódok majd nem is fognak tudni róla, mennyire alábecsült szakma volt ez az „emberarcúnak” hazudott kommunizmus idején. Módszeres lejárató kampányok folytak ellene, valamint más értelmiségi foglalkozások ellen is. Holott a legsötétebb alakok számára is tudható lett volna, hogy ezek nem csak olyan szakmák, hanem valódi élethivatások. Akiben nincs elegendő elszántság és kitartás, akaraterő, annak nem is érdemes belevágnia. Az Arany-esszék, filmkritikák és színházi jegyzetek azt jelzik, mennyire erősen kötődöm a társművészetekhez, nemcsak az általam is művelthez, mely végül egyetlenné vált a korai sikeres zenei bevezető után. Jegyzetnek, esszének pedig azért nevezem őket, mert ragaszkodtam a szabad feldolgozás lehetőségéhez, az egyéni vélemény formálásának privilégiumához, ami minden művészt megillet. Fiatalon nem szerettem nyelvészkedni, de utóbb rá kellett jönnöm: fontos tisztázni, egészen a gyökerekig visszamenően, a dolgokat. Végzettségem és sok évtizedes nyelvtanári tapasztalataim megengedik, hogy néha kiruccanjak erre az egyébként szigorúan öregtanáros területre is.

A cikkek dátumai jelzik, hogy korábban megengedőbb voltam olyan irányzatokkal, amelyek utóbb nem szolgáltak rá a bizalmamra. A tolerancia viszont megköveteli, hogy kívárvuk előbb, mit akar a másik fél, s csak aztán mondjunk róla sommás ítéletet. Utólag már lehet. Az öreg költő viszont most más témák után nézett, egyéb foglalkoztatja. Ezzel párhuzamosan történik az életmű kötetekbe rendezése és átadása a közönségnek. A többi a Mindenható dolga. A *–tól –ig az Ő dolga.*

Szeretném, ha ugyanolyan szeretettel forgatnák tizenharmadik kötetem lapjait, mint ahogyan én összeállítottam a kedves érdeklődők számára. Ne féljenek tőle, ez csak egy Uránusz-szám: légiés és modern!

Tisztelet minden Kedves Olvasónak!

Murawski Magdolna

A szabadság íze

„VOLTUNK, MINT TI, LESZTEK, MINT MI”

(Széchenyi Mauzóleum felirata, Nagycenk)

Publicisztikák 2012

II.

Szembeköpősi

avagy

Szigetünk legfényesebb elméi

Sok évvel ezelőtt látogatók érkeztek egy kicsiny Csendes-óceáni szigetre. A házigazda a falu közepén álló közösségi házhoz vezette az idegeneket, ahol mindenki hangosan óbégatott, hadonászott, vagyis túl akart tenni a többiekén. Nem volt semmi bajuk egymással, csak megvitatták ügyes-bajos dolgaikat. A falu vezetője így mutatta be őket a látogatóknak: szigetünk legfényesebb elméi. Rögtön kívánczolt a kérdés: ha ezek a legfényesebb elmék, milyen lehet a többi?

Mikor más kultúrákkal találkozunk, előfordulhat hasonló helyzet. Először megdöbbenünk, aztán elgondolkodunk rajta, majd megpróbáljuk feldolgozni az élményt. Ám van, amikor nem lehet, mert a „bevett adag” egyszerűen emészthetetlen. Nagyjából hasonló érzésünk támadt az EU ordítózó, hadonászó, vitaképtelen képviselőit nézve. Nekik igenis volt bajuk valakivel. Talán saját magukkal is, ezért volt olyan kiegyensúlyozatlan az a vitaülés, melynek nem volt tétje, a résztvevők (balról) ugyanis határozott prekonceptiókkal és vaskos előítéletekkel érkeztek. Előre eldöntött kérdés volt, hogy elítélő határozatot fognak hozni Magyarország ellen. A „vita” részükről csak formális volt. Alkalom arra, hogy saját frusztrációikat feldolgozni nem tudván, tegyenek valamit a saját ügyük érdekében. Erről volt ugyanis szó: a magyar baloldal máig nem tudott felocsúdni abból a traumából, hogy elvesztették a legutóbbi választásokat. Nagyon elvesztették. A jobboldal kétharmados többséggel vezeti az országot, és akármilyen hangos és agresszív lejárató kampányt folytatnak is ellene, jelentős veszteséget nem tudtak okozni neki, sőt mi több, a saját támogatottságuk egyre esik.

Nagyjából másfél év telt el azóta, hogy az Orbán-kabinet hivatalosan is átvehette az örökségül hagyott, eladósított államkasszát. Azóta folyamatos a rágalomhadjárat ellenük, és ez kicsiben-nagyban egyaránt elmondható. Vidéken, ahol a társadalomnak a legmélyebb gyökeréig bevette, bebetonozta magát a régi hatalom minden létező embere, még nehezebben esik meg a valódi rendszerváltás. A kormány el van foglalva a rá folyamatosan záporozó támadásokkal, a vidéki harci állások posztkommunista részről ezért olyan aktívak. Feltételezik, hogy az ország nagyjait a kisebb fejek nem fogják érdekelni. Erősebbek az összefonódások, a belőlük való kikecmergés se nem gyors, se nem egyszerű. A tisztességes állampolgár csak kapkodja a fejét: most ki kihez is tartozik valójában?

De térjünk vissza szigetünk legfényesebb elméihez. Kettőt mindenképpen ki kell emelni közülük: Tabajdi Csabát és Göncz Kingát. Ők ismét labanckodtak egyet. Ne szépítsük a dolgot, bemószerolták a magyar kormányt az Európai Unióban, összefogtak ottani elvtársaikkal, hogy valamit le is adminisztrálhassanak a kései jövő számára. Sikerült. Minősített hazaárulással. Elérték azt, hogy az EU-ban, ahol nem tudni, miféle támogatottsággal, még mindig hangos többségben vannak a vörösek (szocialisták, kommunisták, zöldek – ez a legérdekesebb emberhibrid, a vörös „zöld”), és megszavaztatták Magyarország elítélését. Tabajdi és Göncz a saját hazájuk ellen szavaztak. Tabajdi még lelkes hurrá kiáltásokra is fakadt, mikor ez sikerült. Megéljenezte Magyarország megvetését, kiközösítését, ugyan csak a baloldaliak részéről, de hosszú idő után végre jutott neki és hozzá hasonló erkölcsiségű társnőjének némi élvezet ebben a nagy bús magyar életben.

A világban semmi nem történik véletlenül. A szőrös patának csak ki kell bújni a jólöltözöttség és jólfésültség mögül (örömmel konstatáljuk, hogy időközben Göncz Kinga is talált megfelelő fodrászt,

és nem kell hallgatnunk a frizurájára tett szlovák megjegyzéseket). A hazaárulás most arról is szól, hogy az erre kaphatók sorra árulják magukat a külföldi érdekcsoportoknak. Kitől mi telik ki. Bajnait Hillary asszony futtatja, Bokros Lajost és Simor Andrást a Világbank, Göncz Kingát pedig az itthon már felszámolódott SZDSZ volt tagsága és támogatói, akik arról álmodnak, hogy majd apukája örökébe léptethetik. Ezért fúrnak akkora hévvel Schmitt Pált, mert az egykori „kócos asszonyt” szeretnék a helyébe ültetni. Ezért nosztalgizáltak egy szerenád erejéig Göncz Árpád rezidenciája előtt, ismét Bródy János és Koncz Zsuzsa részvételével, hogy őket se felejtjük ki erről a negatív népszerűségi listáról.

Természetesen nem kívánunk a jó erkölcsökre hivatkozni, mert aki ennyire amorálisan viselkedik, annak hiába is beszélünk. Jókora elefántok ők a porcelánboltban, akik még le is álltak magyarázkodni, hiszen nem a magyar nép ellen, hanem „csupán” a magyar kormány ellen léptek fel. Elvakultságukban fel sem fogják, hogy mindazokat szemén köpték, akik változatlanul támogatják a kétharmados kormányt. Nem győzzük ezt eleget hangsúlyozni, mert sokan mindmáig nem értik, mekkora szó ennyi támogatót szerezni. Mekkora szó ennyi ember szeretetét élvezni. Milyen érzés, amikor ennyi ember imádkozik választott vezetőjéért. A labancokat eszi a sárga irigység, ezért nem nyughatnak a bőrükben. Hiperaktívan viselkednek, mert lelkük mélyén tudják, hogy korábbi tetteikért úgyis felelniük kell. Szeretnék puccsot szervezni, nehogy az ügyészségi vádemelésig eljuthassanak az amúgy már rég lelepleződött ügyeik. Ezért kilincselnek folyton az IMF-nél, melynek egyik vezető-aspiránsa Hillary Clinton, aki hú labancai révén szeretne talán egy újabb provinciát szerezni a bankokért már nem lelkesedő magyarok földjén. Jól ki is tervelték: a libás Bajnai, meg a Don Árpád lánya tökéletesen megfelelne Magyarországnak teljes demoralizálására. Hogy mi nem akarjuk őket? Nem számít, hiszen megvannak a támogatók az EU labancai között is. Ők ész nélkül megszavazták Irán embargóját, tetemes károkat okozva azoknak az európai népeknek, amelyek jóhiszeműen őket delegálták a legfőbb grémiumba. Saját pozícióik megtartása érdekében összejátszanak az euro ellen is, holott a közös valuta egészen jól tartja magát a dollárral szemben. Cinkelt kártyákért nem mennek ők a szomszédba, jóllehet igen sokat tanultak a keleti blokkból kiszorult elvtársaiktól.

Annyit el kell mondanunk, hogy mi nem ilyen EU-ra szavaztunk. Nem reméltük, hogy egy újabb kádertemető telepedjen ránk, mikor már úgy véltük, kimásztunk a slamasztikából. Azt vártuk, hogy még a züllöttebb posztkommunistákat is megregulázzák és megtanítják őket viselkedni. Beethoven forog a sírjában, amikor az általa az emberiség közös, szép jövőjének szánt himnuszt hazaárulóknak húzza a nagy közös európai zenekar. Tudomásul kell vennünk, hogy van olyanfajta kulturálatlanság is, amely akár a sár, koloncként csüng a benne dagonyázók végtagjain. Lemoshatatlanul. Ez a fajta primitívség kinőhetetlen. Alantas tetteik pedig megmaradnak a magyarság emlékezetében. Kitörölhetetlenül. Mert „szigetünk legfényesebb elméire” is emlékezni kell, ha tudni akarjuk a helyünket a világban. A világ nagy magányosai vagyunk. Csak magunkon segíthetünk. De ahhoz először ki kell dobni a szemetet oda, ahová való. A történelmi szemétdombra. Utánuk hajítva az évvégi bizonyítványt: Hazaárulásból jeles. Magyarságból elégtelen. Magatartás: minősíthetetlen. Erkölcsan: elégtelen. Az intézményből eltávolítandó. Még mindig megmarad EU-s titulusk: szigetünk legfényesebb elméi. De csak az övéké. Ameddig még ott lehetnek.

Utóirat: az óceániai történet egy filmkomédiából való, de ma már nem találjuk olyan mulatságosnak.

Eger, 2012. február 19.

Futball – női szemmel

Talán furcsán hangzik, de van olyan nő is, aki kedveli a futballt. Csak a minőségi focit, tegyük gyorsan hozzá, mert az ellenkezőjéből volt elégünk pár évtizedig. Egy ideje már nálunk is működnek futballakadémiák, így megvan rá az esély, hogy hosszú, szívós munkával ismét visszaverekedjük magunkat legalább a középvonalba. Mi magyarok ugyan nem szeretjük ezt a helyezést, de mivel mi magunk játszottuk el a feljebb jutás lehetőségét, nekünk kell megtennünk a visszafelé vezető út fárasztóbb részét is. A joggal kiérdelmelt elsőség csak aztán jöhet.

A futball igen pontosan jelzi egy nép lelki egészségének alakulását. Különösen Európában, ahol az elit játékok között is a legjobb helyen jegyezték a modern európaiság korszakában. A néplélekre azért utal olyan jellegzetes módon, mert csapatjáték, melynek lényege az összetartás és a kollektív szellem. Ezt legjobban a nemzetenként változó stratégia tükrözi. Tudjuk, mindez ellen berzenkedik a mindent és mindenkit összemosni próbáló globalista- internacionalista felfogás és annak elvakult képviselői. Ez azonban nem változtat a tényeken, a nemzeti jellegzetességek attól még kiütkeznek és szavakkal is megfogalmazható formát öltenek. Egyes vonásai nem szimpatikusak, különösen a „birodalmi futball” képviselőinek játékában. Nehezen viselhető el, akár az erőből való politizálás, melynek sportos formája is visszatetszést kelt, különösen olyan nemzetek fiainak körében, akik huzamosabb ideig éltek zsarnoki, elnyomó rendszerekben és szenvedtek azok árnyékában.

Ha a fenti felfogás jönne be, akkor az EB-t Németországnak kellene megnyernie. Ám éppen a futballban kifejezett, jó értelemben vett nemzeti szellem az, amely ezzel pontosan szembe menettel. A kontinens nagy részére kiterjedő piramisjáték tetején Németország ül, anyagilag ő dominál, így talán elmondható volna, hogy ők tudnak a legjobban szervezni és nemzeti stratégiát alkalmazni másokkal szemben. Bár látszólag ellentmond ennek az a törekvés, hogy az itt-ott keletkező lyukakat végül mindig betömködő állam a modern rabszolgatartásra jellemző módon használja fel az állampolgárok nagyon is hagyományos módon és szorgalmasan összegyűjtögetett spórolt pénzét, még nem tudni, vajon tudatában van-e az átlagember, a német kispolgár, hogy az ő vagyunkája révén működik a náluk szegényebb országokban kegyetlen módon irányított pénzszivattyú. Ezért nem tud talpra állni Magyarország, vagy a csak PIGS-nek csúfolt mediterrán övezet egyik állama sem. Ha tudná, mármint a német, nemigen bánna, tegyük hozzá rezignáltan, mert hiszen üzletben nincs barátság. Az így lebecsmérelt országok azonban most épp a futball kontinenstornán bizonyítják, hogy lelkileg nem hagyták megtörni magukat, s hogy az irgalmatlan anyagi (el)nyomás ellenére is fel tudnak mutatni valami nagyot csapataik bravúros játéka révén.

A piramisban elfoglalt helyzetét tekintve Franciaország magasabban áll, mint Spanyolország. A spanyolok mégis könnyűszerrel ütötték ki a nyeregből őket, bármilyen arroganciával vagy agresszív módon léptek is fel velük a gallok és légiósaik. A görögök bizonyítani tudtak az orosz válogatottal szemben, mely szintén gyakorta játszik „birodalmi” stílusban, különösen volt gyarmatai ellen. Az oroszoknál azonban még csak felépülőben az imént emlegetett nemzeti szellem, hiszen épp a saját vezetőik azok, akik minden korban erőszakosan léptek fel a legcsekélyebb önálló gondolattal szemben, napjainkban is egyfajta modern cárizmust gyakorolva a nemzeti öntudatában megalázott és meggyötört nép ellenében. A görögöket viszont épp a birodalmi futball jegyében tiporták meg a németek, ezúttal a futballpályán is. Az orosz gyarmati szellemnek lengyel barátaink adtak be azzal, hogy nem hagyták legyőzni magukat. A füves pálya tanúsága szerint a két nép erőpróbája még tart, és a lengyelek látszanak erősebben felívelő pályán mozogni. Portugália, az ismét leszegényített déli

ország fiai kiütötték a nyeregből a hozzájuk képest is nagy jólétben dúskáló hollandokat és dánokat. A dolgok jelenlegi állása szerint a globális behódolás jövedelmező, ám épp az ellen a nemzeti szellem ellen hat durva erővel, mely felemeli a kis hazát is. Másrészt a be nem hódolás, a trendek szolgálai másolásának megtagadása a legnagyobb bajok idején is megmentheti a sokat támadott országokat. A történelmi viadal most erről is szól.

Számunkra nem kérdéses, hogy a független szellem megőrzése közös szükséglet, nemcsak afféle virtuskodás, ahogyan a görbe hátúak be akarják mesélni. Éppen ezért szívből drukkolunk a déli népek könnyedebb stílusban játszott focijának és a nehézségek ellenére feltörekvő csapatainak, míg a másokat lehengetlő, gyarmatosító stílusú futballt el- és megvetjük. Az erőpolitika visszataszító, akár az erre szakosodott politikai küzdőtereken gyakorolják, akár a sportpályákon. Éppen ezért nem hagyhatjuk szó nélkül azt a lehengetlő támadássorozatot sem, mely a korábban a világ legjobb bírójának megválasztott Kassai Viktort és asszisztenseit érte. Azt nem vitatjuk, hogy az asszisztensére addig joggal hagyatkozó Kassai nem ítélte meg egy, az angolok által a gólvonalon túlról kikanalazott gólt, ám tudván, hogy az a gól semmiképpen nem lett volna jogos, mert leshelyzetből lőtték, rendkívül visszataszítónak találjuk a magyar sajtó összütését, melyet a kiváló fiatal bíróra zúdított. Nemzeti lelkiállapotunkat ez is eklatánsan tükrözi: úgy jobbról, mint balról csak a nagyképű, leszóló, tudáskodó kritikákkal találkoztunk, míg Kassai mellett egyedül a szintén nemzetközi hírvé bírónak, Puhl Sándor állt ki. Különösen gyorsan pattogó labda esetében a másodperc töredéke alatt kell megítélni a helyzetet, az asszisztens hibája miatt a bírót büntető lépést pedig mindenképpen helytelenítjük. Summa summarum az asszisztens se tévedett akkorát, csupán a lest kellett volna jeleznie, nem pedig a labda gólvonalon inneni helyzetét. Egyre jobban elharapózó jelenség, hogy az újságírók csakis a saját érvényesülésre hajtanak és még nők is olyan agresszív stílust engednek meg maguknak, mellyel valósággal lehengetlik riportalanyukat. Ezekben az interjúkban nem az igazság kiderítése a cél, hanem a saját nagyarcú fölényeskedésük fitogtatása. A vájtfülvű közönség azonban jól tudja, hogy a valódi nagyságot nem szükséges harsonázva hirdetni, sokkal inkább észrevehető a csak az igazi nagyokat jellemző szerény stílusból. A túldimenzionált dolgok mindig valaminek az ordító hiányára hívják fel a figyelmet, ennek leplezésére szolgál a nagy hangerő és az agresszív fellépés.

Tudjuk jól, hogy a magyar gazdaság jelentős mértékben függ a német gazdaság állapotától. Ugyanakkor nem tagadhatjuk meg szimpátiánkat a hozzánk hasonlóan egyre jobban meggyötört és a gazdasági világháború minden nemtelen eszközével tönkretett népektől, melyeknek győzelmében már csak azért is hiszünk, mert értünk, helyettünk is bizonyítanak. Szívből reméljük, hogy a legesélyesebb spanyol csapat mellett az olaszok és a portugálok játékában is gyönyörködhetünk a jövő heti, döntő felé vezető sorozatban. Tiszteljük a német nép szorgalmát és összetartását, melyről azonban engedtessek megjegyezni, hogy épp a szintén tehetséges és szorgalmas magyar nép jóvoltából érhetette el jelenlegi pozícióját. Nemcsak az újraegyesítés támogatására gondolunk, hanem a német ipart olcsó magyar munkaerővel és szaktudással fellendítő hozzájárulásunkra is, valamint arra a titkos pénzszivattyúra, melynek létét tagadják ugyan, mégis őket erősíti, bennünket pedig folyamatosan gyengít. Tesszük ezt annak jegyében, hogy bár tudjuk, mennyire fontos (lenne) az európai összetartás, mégis olyan ez már számunkra, mint egy rég tönkrement házasság: csupán a látszat kedvéért fenntartani és benne egyre jobban tönkremenni nem érdemes, nem okos, sőt az utódokra nézve kifejezetten destruktív, hiszen a legrosszabb példát mutatja nekik a szülői nemzedék, az értelmetlen behódolást valami kártékony és mindent erodáló emberi „szerkezetnek”.

Eger, 2012. június 24.

Az ellentábor

Felkavarodtak a hazai állóvizek. A hamvaiból feltámadni készülő baloldal (vagy amit akartok) mozgósította külhoni szövetségeseit és az ő tájékozatlanságukat kihasználva terjeszt rágalmakat világszerte. Ez az ő külpolitikájuk. Ugyan döbbenetes az az ösztűz, amit ránk zúdítanak, de már nem csodálkozunk rajta. Összetartoznak ők, mert összenőttek valamiben. Aki másodkézből kapott áhírek alapján ítél meg bennünket, annak az (elő)ítéletét mi fenntartásokkal fogadjuk. Azzal a rezignált érzéssel, hogy aki minden aljasságot hajlandó elhinni rólunk, az nagyon el akarja hinni, tehát megtalálta a zsák a foltját.

Hogy alapvetően jóindulatúak vagyunk vagy rosszindulatúak, azt családi örökségünk és neveltetésünk határozza meg. Akibe annyi rossz szándék és negatív indulat szorult, hogy a másik felet meg se akarja hallgatni, az elsősorban önmagára vall. Annak adja fényes bizonyítékát, hogy az igazság egy csöppet sem érdekli, csupán újabb adalékokat keres már eleve meglévő előítéleteihez. Ezek pedig melegágyai olyan eszmei eltévelyedéseknek, mint a rasszizmus vagy a globalizmus. Az előbbi faji alapon választ külön és privilegizál embercsoportokat, míg az utóbbi érdemektől és adottságoktól függetlenül söpör be egy zsákba mindenkit, aki „nem az ő kutyájuk kölyke”, az általa elnyomandók közé. Ezzel nyilvánosan megtagadja az isteni törvényt, mely szerint egyenlőek vagyunk az Úr előtt. Nos, többek között ezért se lehet úrnak, hölgynek tekinteni őket, bármennyire törekszenek is rá, hogy ezt elérjék.

A levitézlett MSZP-SZDSZ örök viszketegségben szenvedő „élcsapata”, a kényszeres kinyilatkoztatók és kéretlenül hangoskodók ezúttal is rohantak, hogy lejáráthassák a második Orbán-kormányt. Előbb azt súgták fülbe külföldi újságíróknak és diplomatáknak, hogy a médiatörvény diszkriminatív, mert a jelenlegi kurzus borzalmas dolgokat fogalmazott meg. Miután a kormány azt kommunikálta, hogy a magyar médiatörvénynek minden eleme megtalálható az EU hasonló törvényeiben, akkor egy újabb hazug fordulattal azt kezdték terjeszteni, hogy a Fidesz tőlük lopta el a jelenlegi médiatörvényt, mert annak elemei szerepeltek az ő kampányprogramjukban. Ha egy idegileg terhelt egyén ilyeneket beszél, még hagyján, mert nem ura a saját gondolatainak. Ám egy jelentős kormányzási tapasztalattal rendelkező párt részéről ugyanezt nem tekinthetjük másnak, mint szimpla koholmánynak, útszéli rágalomnak. El kellene döntenünk végre, hogy valóban elítéljük, vagy ha a sajátjuk is volt, akkor elfogadják. Az, hogy célba köpdösnek a riválisukra, még csak értjük, bár mint viselkedésformát nem fogadhatjuk el, de hogy akkor egyúttal a saját fejükre is köpnek ugyanakkora vehemenciával, az elég perverz dolognak tűnik.

Ha van olyan területe a most körvonalazódó magyar politikának, akkor a külügynek és ezen belül a diplomáciának kellene lennie azon „helynek”, ahol radikális változásokra van szükség. Nehezen tűrhető tovább angyali türelemmel, hogy rendre azokat vesse felülre az alant kavargó zavaros, akik többet ártottak, mint használtak hazánknak. Aki mindig az ellenoldalon keresi az aktuálisan megszelídítendő ellenfelet, az úgy jár, mint kuruc őseink, akik befogadták maguk közé a színleg átállt labancokat. Ennek törvényszerűen az a következménye, hogy adandó alkalommal össze fognak játszani az ellenséggel és véletlenül se a győzelemért küzdenek, hanem a mi megbuktatásunkért. Bár szívesebben adnánk további tanácsokat a nálunk tapasztalatlanabbaknak, mégis kénytelenek vagyunk folyton ezt az egy, soha meg nem szívelt intelmet ismételtetni, noha már mi magunk is unjuk saját, esetleg öregesnek tartott dohogásunkat. Amíg azt látjuk, hogy a helyi politika ugyanazon anomáliákat mutatja, mint a külpolitika, azaz a valódi támogatókat támadja, míg a renegátokat rendre becserkészi, magához édesgeti, addig nem foghatjuk be pörös szánkat. Augiász istállójának

kitakarításához Herkulesek kellene, kellő mennyiségű szerszám, a legjobb indulat és jókora elszántság. A ganajozást ugyanis nem lehet elmutyizni. Nem lehet úgy tenni, mintha megtettük volna, miközben a nemes paripák szügyig gázolnak a mocsokban.

Enyhén szólva nevetséges, ha valaki a Lendvai Ildikóval együtt Orbán Viktor mocskolására szakosodott egykori KISZ-führert, Török Zsoltot nevezi meg hiteles hírforrásként. Őt a saját hazugságainál mi sem jellemzi jobban. Mikor feltörekedve az országos politikába, azt tette közzé az Interneten, hogy az egeri főiskolán szerzett diplomát, a nevezett intézmény nyilvánosan visszautasította ezt az állítását. A sima érettségi nem azonos a felsőfokú végzettséggel. Aki ezek után is ugyanezen a nyomdokon akar járni, annak mi hiába ismétljük el akárhányszor, hogy vizsgálja felül korábbi nézeteit, falra hányt borsó lesz minden újabb szavunk. Ezért nem kellene bukott szamarakat sztárolni, könyöklőbajnokokat érvényesülni hagyni, mert az ilyen küzdelmekben úgyis önként hátramarad az, akinek kényes a gyomra.

Az ellentábor mindig ezt a fogyatékoságát használja ki a honi jobboldalnak. Lehet persze finomabban naivitásnak is nevezni ezt az adottságot, de a szépítés soha nem segít a megoldásban, csak halogatja a szükséges szembesülést önmagunkkal és hiányosságainkkal. Mit mondjunk, nem lehet könnyű, de ha egyszer kell...?! A nagy hangzavar elnyomja mindazon pozitívumokat, amelyekkel saját hajánál fogva próbálja kihúzni a hangoskodók által lesüllyesztett gazdaságot válságos helyzetéből Orbán Viktor és kormánya. Az új Széchenyi-tervet, másfajta adósságkezelést és azokat a szándékokat, mellyel a mások által ránk kényszerített nyomort gazdasági sikerré kívánja változtatni a továbbra is ifjú lendülettel tevékenykedő kurzus. Nagy szálda ez azok szemében, akik eztán is adósrabszolgaságban akarják tartani a magyarokat. Miközben az EU-ban denúnciálnak és a világsajtót kihasználva folytatnak ellenpropagandát, idehaza bojkottot hirdettek ellenük mások, akik nem értenek egyet a magyarellenes, gyarmatosító szándékokkal. A 14 nagy cég könnyen úgy járhat, mint a magánnyugdíjrendszer, mely pillanatok alatt söpörhette be addigi (kifosztó) tevékenysége eredményeit. Be kellene látniuk végre, hogy a már megszerzett piacok megtartása érdekében nem erőszakos fellépésre volna szükség, hanem okos diplomáciára. A feljelentgetőket a magyar mindig megvetette, ezzel a húzásukkal öngólt lőttek.

Az országimázs javítása, különösen EU-elnökségünkre való tekintettel igen fontos lenne. Ebben az egyben lehet tanulni valamit a kommunistáktól: következetesen ismételtetni, amíg csak meg nem tanulják mondandónkat. A mi közlendőnk viszont nem negatív, és senkinek nem akar ártani. Csupán meg akarja ismertetni a világgal azoknak a nagy magyaroknak a nevét, akik sokat tettek hazánk hírnevének öregbítéséért. Minél több kiállítást, koncertet, tudományos konferenciát rendezünk, minél több eredményt mutatunk fel, hungarikumot ismertetünk meg a világgal, annál hatékonyabban teszünk ennek érdekében. Ennél jobb kommunikációt nehéz elképzelni. Jóllehet büszkék vagyunk Puskás Ferencre és Liszt Ferencre, a többi nagyságról is tudnia kellene azoknak, akik csak félműveltek magyar-kérdésben. Inkább ezen kellene dolgoznia mindenkinek, nem annak félrekommunikálásán, hogy a magyar kormány megtiltja a pornográf tartalmaknak kiskorúak megrontására való felhasználását – a globális sajtó hangos tiltakozása közepette.

Eger, 2011. január 18.

Mindig a bajnok

Nehezen érthető, miért leli akkora örömét abban a kisember, hogy másokat csoportosan letámadjon és olyasmikért álljon bosszút rajta, amiket az el se követett. Az aktusnak mindig valami ősi, őseMBERI jellege van, logikája nehezen követhető, csupán maga a rituálé utal közös gyökerekre. A támadás módja: sokan, esetleg tömegesen egy védtelen személy ellen. Helyszín, körülmények: akárhol, akármilyen közegben. Indíték: semmi. Ürügy: valami átlátszó dolog, aminek a lényeghez semmi köze. A lényeg? Az illető célszemély különb nála, ám nemes versengésben nincs módja legyőzni. Ezt az egyértelmű vereséget permanens kudarcként éli meg, de a közöttük tátongó szakadékot nem igyekszik szívós munkával ledolgozni, hanem átadja magát annak a féktelen és parttalan érzésnek, mely valóságos lavinává duzzad, majd lesújt az ártatlan áldozatra.

A kiváló tulajdonságokkal megáldott ember persze nem akar konkurálni gyengébb társával. Tudatában van annak, hogy a másik fél számára megalázó vereséget okozna, így kerüli a közelharcot. Ez még tovább ingerli az örökös feszültségben élő és csillapíthatatlan támadókedvtől hajtott emberkét, aki nem igyekszik kedves kis homunculusként élni, hanem sokkal inkább valami gólemmé próbál magasodni és félelmet kelteni az immáron párbajra kihívott másik félben. Az élet miniatűr drámái, mondhatnánk, mégis így. Minél tovább halogatja az erősebb fél az összezapást, annál hatalmasabb indulatokat korbácsol fel a gyengébbikben, akiben a talentumával fordított arányban koncentrálódott a sok negatív indulat, mely utóbb gyűlöletté is fokozódhat. A különbséget úgy próbálja a maga javára fordítani, hogy riválisát leveri a földre. Ehhez különféle bosszúterveket kohol, és azt hajtja végre, amelyekre alkalma nyílik, vagy amelyekre egyáltalán képes.

Mindig a bajnokot szeretnék a legjobban megverni. Minden verseny erről szól: címszerzés vagy címvédés. Nincsen ez másképp a természetben sem. Az öreg szarvasbika elúzi riválisait, vagy egy nálánál erősebb és fiatalabb társa fosztja meg őt szeretett csapatától. A mai viadatok azonban nem ilyen egyszerűek, és nem is mindig a rátermettebbé lesz a babér. Ne maradjunk csak a sportnál, melyben minden egyszerűbb, vagy annak tűnik, mint az élet szövevényes dzsungelében. Ez utóbbi olyan kegyetlen bozótharcokat produkál, melyekre nehéz ésszerű magyarázatot találni. Ha ugyan valaha is lehet.

Magyarország állandó céltáblája azoknak az alantas alakoknak, akik spirituálisan szeretnék megtörni. A gondolat bizarr, hiszen minden földi népnek előnyére válik, ha valamelyikük sikeresen tör magasra, olyan célok felé, melyek az emberiség egészét felemelhetik. Ebben visszafogni, megakadályozni több mint gyarló féltékenység. Aki nem tudja elviselni a mások dicsőségét, az Istenét se tudja. Nem képes alárendelni magát valaminek, amiért neki is élnie-halnia kellene. Nekünk, magyaroknak azért még nem kell meghátrálnunk. Ezek a rendszeresen ellenünk felcsapó indulatok csak megerősíthetnek bennünket hitünkben, hogy mások tehetségesebbnek tartanak saját maguknál. Győzelmünket viszont nem tudnák elviselni, így a mostani erőfölényt minden eszközzel kisebbíteni akarják. Az acsargó féltékenység, mellyel le akarnak rohanni bennünket, akár erőt is adhat a nemzeti szellemi önvédelemhez. Mert most éppen arra van szükségünk.

Spanyolország fényes győzelmet aratott a futball EB-n. A legtöbben Németország győzelmére tettek, lehangorolva annak gazdasági fölénytől. Mivel a feltörekvő és ragyogóan játszó olaszok sikeresen verték meg a németeket, sokan már a bajnokverésben is biztosak voltak. A spanyolok viszont takarékosan bántak energiáikkal, a döntőre is ezzel a nyugodt erőfölénnyel érkeztek, sikeresen védték ki az olaszok támadásait, akiket ezúttal utolérték a megvert németek átkai is. Minden

másképp alakult, mint a legtöbben kalkulálgatták. És így is van ez jól. A tehetséges ember megy, halad a maga pályáján, miközben mások bekiabálnak oldalról, füttyölnek, mint az ukránok, de végül mégis az eredmények számítanak. Utóbb az egész világ megünnepli őket, soraikból választják meg az aranylabdákat.

Magyarország számos újítást vezetett be, túl alkotmánya rendbetételén. Ezt előbb hangos tiltakozás kísérte, a nemzetközi sajtó és diplomácia ösztöztet zúdított a magyar kormányra, majd miután elült a hangzavar, más államok is átvették reformjainkat. A változásokat nem mindenki éljenzi, ez természetes. Korábbi privilégiumokat kell megszüntetni, súlypontokat megváltoztatni, egész életfilozófiánkat átértékelni. Akik ragaszkodnának a status quo-hoz, azok ellenzik az új lépéseket. Akik viszont szeretnék kitörni csapdahelyzetükből, azok gyorsítanak a reformokat, melyek, természetüknél fogva, lassú változást, fokozatos fejlődést jelentenek. Tetszettünk volna forradalmat csinálni, mondhatjuk a néhai Antall Józseffel. Aki hirtelen, minőségi változásokra vágyik, az valóban kivívja a maga forradalmát. A jelenlegi kormány esetében ez elképzelhetetlen. Széchenyi és Kossuth egykori polémiája náluk Széchenyi javára dőlt el. Már elég régen. Ha a 2006-os értelmetlen vérontást nézzük, joggal. Ha a másik félét, mármint az újjáéledt diktatúra alatt szenvedő népét, akkor annyit kell konstatálnunk, hogy a nép ugyan akart forradalmat csinálni, de nem volt olyan politikai erő, amely ennek az élére mert volna állni. Ellenkező esetben talán már rég túl lennénk az egészen, bár Gyurcsány kegyetlenkedő hajlamait kiismerve utólag úgy tűnik, hogy még nagyobb esély lett volna a vészhelyzet és a kijárási tilalom bevezetésére, majd erre való hivatkozással a demokrácia felfüggesztésére és egy sor megtorló intézkedésre.

A politikában, akár a futballban, nincsen „Mi lett volna, ha...” lehetőség. Csak az számít, ami megtörtént, és ami eldöntötte a felek közti küzdelmet. Nincsen utólagos óvás, legfeljebb későbbi csaták – egy másik viadalon. Hiányoltuk a bronzmeccset, melyet valószínűleg egy harmadik újlatin nép nyert volna, a portugál. És ez nemcsak a futballról szól. Európa óvakodik a német hegemoniától, két szörnyű világháború tanulságainak birtokában. Ha mindezt reálisan nézzük, négy hatalmas, ősi világhódító nemzet csatája dőlt el, melyet hamarosan követett a politikai győzelem is az EU-ban. A mai rómaiak, a mediterrán népek szépen bizonyítottak egy újabb vaskancellárral szemben. Valódi megoldás persze csak az lehetne, ha végképp betiltanák ezt a nemtelen piramisjátékot, betiltanák az uzsorakamatokat és az uzsorás bankokat, majd mindenki tiszta lappal kezdhethetne. Furcsán hangzik? Ma még igen, ám ha holnaptól mindenki magának termelhetne ahelyett, hogy mások bankszámláit vastagítaná irreálisan nagyra, még a jelenlegi alacsony munkavállalói szám mellett is igen jól élhetnének. Hogy szabad-e ezt? Sokkal inkább, mint a harmadik világ szintjére süllyesztett magyarság jajkiáltásait hallatlanba venni és hagyni tovább süllyedni egy jobb sorsra érdemes népet. A mai gladiátor-küzdelmekben ugyanis a szalonpolitikuskokat nem sokba nézik. Az arénaharcosok csak az ököljogot értik. Az igazi bajnok őket is meg tudja futamítani.

Eger, 2012. július 3.

A soha vissza nem fizethető adósságok

Van úgy, hogy elszámolja magát az ember. Nem jól méri fel a saját képességeit, lehetőségeit, és máris kész a baj. Van ugyanis egy erre szakosodott „iparág”, amely úgy adja el magát, mintha másokon segítene. Hirdeti magát, kölcsönt kínál, melyet olyan színben tüntet fel, mintha csakis a „megajándékozott” félnek volna kedvező. Kimondatlanul persze belekalkulálja az üzletbe a célszemély esendőségét, megfejelve azzal a tuti tippel, hogy a másik az utolsó pillanatig halogatta bajai orvoslását, tehát a kölcsönre sürgős szüksége van. Ez a dolgok origója, mely utóbb rákfenévé nővi ki magát.

Nem tudni, a hazai bankkölcsönökkel kitört botrány után (svájci frank alapú ingatlanhitelek) hányan maradtak még, akik hajlandóak efféle csapdába önként belesétálni. Hirdetések továbbra is vannak, még csak nem is változott a szövegük, pedig rég kiderült róluk, hogy csaláson alapszanak, és amit kínálnak, nem más, mint kész átverés. Show nélkül, móka és kacagás nélkül, és persze ennek a végén nincs vidám összenevetés, hacsak maga a sátán nem röhögi el magát jól elsáncolt rejtekéből: ismét sikeresen húzott be a csőbe egy újabb balekot.

Valaha a hitelek megfizethetőbbek voltak. Egy hűtőgépet, színes televíziót ki lehetett fizetni egymásfél év alatt. Még az ingatlanhitel részleteit is elbírta a családi költségvetés. Szüleink nemzedéke ugyan más szemléletben élt, inkább összespórolta előbb az óhajtott termékre valót, s csak aztán vásárolt, de nemzedékem már kezdett behódolni az újabb trendnek. Különösen ingatlanvásárlás esetén nem volt alternatíva. A szülők befizették a beugrót a fiataloknak (a 70-es években ez 100-150 ezer Ft körül volt), és onnantól fogva nem volt visszaút, harminc évig fizetni kellett. Minőségi cserét ugyan lehetett kérelmezni, de ehhez komolyabb kapcsolatok (protekciónak kellett). A szerencsésebbek tovább tudtak lépni családi ház irányába, igaz, ahhoz is többnyire OTP-kölcsönt vettek fel, mely sokakra rászakadt a rendszerváltozásnak mondott fordulópont idején. A többinek maradt a betongettő, s miután a már lerótt kölcsönök után nem volt mivel kiszorítani a minimálisnál is minimálisabb vackukból őket, elkezdtek felfelé srófolni az energiaárakat, a rezsiköltséget, mely utóbb sokakat juttatott az utcára. Volt, aki ennél is kisebb ingatlanra váltott, miközben az újabb nemzedékek albérlésbe szorultak vagy külföldre mentek dolgozni, hogy be tudják fizetni a saját beugrójukat.

Így szegényedett Magyarország nemzedékről nemzedékre. Sokan belepusztultak a sikertelen vállalkozásba, kitörési kísérletbe, melyet megfojtott a külföldi tőke, a legyőzhetetlen versenytárs vagy a hazai hiénák, akik kisfiús mosollyal az arcukon ígértek mesés üzletet, majd léptek le a beszédett pénzekkel és a soha ki nem fizetett termékek árával külföldre, hogy onnan offshore-lovagokként térjenek vissza és emelkedjenek a politika legpiszkosabb magasságaiba. Mindezt csak azért szükséges elmondani, mert a művelt nyugaton mindez afféle jópofi, nekik nem fáj az, ami a magyaroknak, tehát lelketlenül és gátlástalanul ültetnének a nyakunkra újból olyan alakokat, akiknek már rég börtönben lenne a helyük, talán épp az egész országot felháborító rabló- és kéjgyilkosok mellett.

Elszegényedésünk gyökerei oda nyúlnak vissza, a kádári konszolidáció éveibe, amikor a saját kiskölcsönöktől nem voltak láthatók az országos nagy mutyik. Mindenki kölcsön vett, mert lehetett, mert kellett, vagy mert nem volt más megoldás. És mert rendre ott kopogtattak az ajtón az új piacot hajhászó, pénzéhes bankárok, akik ezt már jó előre kitervelték nekünk. Együtt adósodott el kisember és ország. A bűnösök pedig azok, akik mindennek tudatában voltak, mégse szóltak, mert a saját érdeküket fölébe helyezték a hazáénak. Máig ez megy, ha egy jól sikerült fordulatot nem vesz az

egész umbulda, és valaki elsőként nem vállalja azt az áldatlan szerepet, hogy kimondja, innentől nincs tovább. Nincs több uzsora, felejtse el bennünket, mert holnaptól már csak magunknak termelünk. Nem mutogathatunk többé az EU-ra, mert a kölcsönöket nem onnan vettük fel, hanem az IMF-től. S hogy ennek lelke legyen, az olyan képtelen elvárás, mint hogy az elefántnak szárnya nőjön.

Magyarország sokszor játszott már úttörő szerepet (természetesen nem az átkosbeli mozgalomra gondolunk). Talán érdemes volna most is elsőként lépni, utána úgyis követnek bennünket a gyengébb akaratúak, a félénkebbek, a kevésbé kezdeményezők. Argentína és Izland példája ugyan már előttünk áll, ők sikeresen vágták ki magukat a kutyaszorítóból, aztán hirtelen erős növekedésnek indultak. Miért ne lenne erre magyar recept is? A munka alapú társadalom természetesen fel fogja váltani a segély alapút, bármilyen morgás kíséri is most a szigorúbb törvények bevezetését. De addig is mindenkinek meg kellene adni a lehetőséget, aki erre igényt tart, hogy a maga és családja részére megtermelhesse élelmiszereinek legalább egy részét. Fogyó népességünket látván ennek csupán adminisztratív akadályja van. Betongettók helyett kertvárosok létrehozása sokat emelhetne az átlag életszínvonalon. Tudjuk, hogy ez ellenkezik azzal a globális elképzeléssel, hogy a Föld népességének minél nagyobb részét tarthassák függőségben, de mi nem globális kormányt választottunk, hanem magyart, melytől elvárjuk a magyar érdekek mindenkori tisztas képviselését.

A városi ember hajlamos elszakadni a természettől, így annak törvényeit nem, vagy kevésbé tiszteli. Nem fogja fel, mekkora szerepe van a klímaváltozásban, ezért nem érti, miért akarnak mások fásítani és mindnyájunkat megmenteni attól a kemény lehűléstől, mely az ipari forradalommal járt együtt. Ez egyrészt az erdőségek lepusztításával, másrészt a fosszilis energiaforrások intenzív használatával járt. Jelenkorunkban a gázárak emelkedése és a napkollektorok drágasága épp abban a függőségben tartja a Föld lakosságának jelentős részét, amelyet ennek kitervelői akarnak. Az északi népeket ez erősebben veszélyezteti, így a kollektív tudat kisebb népességet engedélyez számunkra, csökken a népszaporulat. A délieket, a trópusiakat kevésbé, hiszen ott nincs fűtésszámla, ezért nekik az életkörülményeik válnak lehetetlenné, ami miatt északabbra vándorolnak. Ez etnikai konfliktusokhoz vezet, mert senki nem mérte fel előzetesen a jelenség gazdasági következményeit. Hol voltak a közgazdászok, kérdezzük. Elefántcsonttornyainkban, melyet egyetemi képzésük korlátai építettek számukra. Az ún. elitképzés, mely úgy anyagi juttatásaik, mint társadalmi presztízsük tekintetében magasan a többi értelmiségi fölé emelte őket.

A megoldás? Az eltorzult arányok helyreállítása. A fiatal nemzedékek felvértezése azokkal a veszélyekkel szemben, melyek rájuk leselkednek, méghozzá most rögtön. Már eddig is sokat szerencsétlenkedünk a megoldásra várva. Ehhez szükséges a háttérbe vonni mindazokat, akik Kádáron szocializálódtak, vagyis a „fontolva haladás” téveszméjét ismételtetik. Megreformálni csak azt lehet, ami megmentésre érdemes. Minden elvesztegetett perc újabb évtizedes veszteséget okozhat utódainknak. A tét ennyi. A felelősség közös, hiába hárítanak a korában ellustult „lejáró lemezek”. A vacillálókon mindig túllép a történelem. Ha már az elaggottak önmagukból nyalógépet, engedelmes bérabszolgát, lenézett zombit vagy jól fizetett zsúrfiút csináltak, legalább az utódaiknak biztosítsanak egy szebb, jobb kilátásokat nyújtó korszakot, értelmes jövőt. A lenini iparosítási rögeszme nyersanyagok híján rég megbukott. A hagyományos mezőgazdasági profil visszaállítása jelenkorunkban életmentő, utóbb jól jövedelmező ágazat lehet. A turizmus csak gazdaságilag felfelé ívelő korokban hoz a konyhára. Ma nem ez a realitás, mint ahogy a bankkölcsönök sem azok.

Eger, 2012. július 17.

Őszinte szó a kettős beszédről

Nemzedékem egy hazug társadalmi berendezkedésű országban nőtt fel. Mindennapos dolog volt az, hogy az arcunkba hazudtak. Nem mindenki, csak azok, akik ebből éltek. Olyanok, akik máig ebből élnek tisztas kenyérkereset helyett. Kétségtelen, hogy így a dolguk könnyebb, mert ehhez a jól jövedelmező álláshoz nem kell szakmai tudás, alapos műveltség, sem mások elismerése, amit szakmai presztízsnak nevez a köznyelv. Egyéb se kell hozzá, mint gyűlölködő hajlam, nagy száj és az önkritika teljes hiánya. Mindez helyettesíti a művészi tehetséget, a jó politikusi adottságokat, üzletben az ügyességet és jó tárgyalókészséget, és úgy tűnik, hogy akár évtizedekre mentesít mindennemű munkavégzés alól.

A gyűlölet működésben tartja az egész elnyomó gépezetet. A nagy száj, vagyis a belőle kiáramló szitkok elnyomják mások hangját, így az nem hallható, gazdái nem tudnak érvényesülni. Az önkritika hiánya meggátolja annak felfogását, mennyire nevetséges a propagandagépezet működtetője, aki lehet akár egyetlen nagypofájú alak, a neki alárendelt személyzettel és működési mechanizmussal. Mert nehogy elfeledjük, a fentiekhez társul egy jókora tiprasi hajlam is, mely folyton mások fejét célozza meg, azt megakadályozandó, hogy nála feljebb jussanak. Szakmailag, társadalmilag, bármilyen tekintetben. Hogy ne feledkezzünk meg a mozgatórugókról sem: a féltékenység és irigység lehet szakmai vagy csak emberi, s ez mindig ott munkál a valódinak hazudott szándékok mögött.

Vannak, akik úgy hiszik, egyedül ők jogosultak megmondani, mások milyen irányba haladjanak. Ők akarják megszabni társaik érvényesülését, miközben a sajátjukat aránytalanul eltúlozzák, csekélyke érdemeiket felnagyítják, s ha másként nem megy, jókorákat lódítanak mások ellenében, akár a karaktergyilkosságig is elmennek. Ezek az erőszakos hajlamok együttesen eredményezik azt, hogy akár egy életem át gyakorolhatók legyenek, mert hiszen a legtöbb ember viszolyg a belharctól, inkább széles ívben kikerüli a nagyhangú karrieristákat. A tét egyéni szinten általában ennyi, de nem úgy társadalmi méretekben. Ez utóbbi ugyanis egész néprétegek, etnikumok kiirtását veszi célba, jóllehet épp az ellenkezőjéről papol. A legmagasabbnak hitt pozíciókból veszi célba kiszemelt ellenfeleit, akiket hamarosan ellenségnek deklarál. A rendelkezésére álló médiumokat működtetve eléri azt, hogy akár egész népeket ellehetetlenítsen, majd politikai síkra tereli hadműveleteit, és ott próbálja meg kiordítani magából mindazt, aminek neve szimpla zsigeri gyűlölet. Igaz, a bértollnokok és médiazombik segítségével ez humanitárius akciónak tűnik: megmenteni azokat, akik nincsenek is veszélyben. Valójában azonban gyűlöletkeltés ott, ahol az emberek jól megférnek egymással.

Vegyünk egy példát: Magyarország. Már csak azért is muszáj megemlíteni, mert évtizedek óta élünk ebben a mérgezett nyílzáporban, melyet a mindig sikeresen ellenünk fordított európai vagy világközvélemény számunkra jelent. A monarchia belekényszerített bennünket az I. világháborúba. Ennek ürügyén szétszedték, azaz ízeire marcangolták szét hazánkat. Mindezt előre megfontolt szándékkal, a váltig tagadott bázeli konferencia nyomán, melynek célkitűzései még ebben a fantomizált formában is megvalósultak. Fűzzük hozzá csendesen: egy fantomnak nincs, nem lehet ilyen fejlett fantáziája... A második világháború már az előbbieket következmenye. A kormányzót és köreit azzal csalták lépre, hogy egyetlen hadművelet és véráldozat nélkül szerezheti vissza a korábban elrabolt területeket. A trükk bevált. Igaz, maga a trianoni mélysárlás is úgy valósulhatott meg, hogy előbb a nyakunkra küldték a vörösöket, majd rájuk való hivatkozással büntették meg Magyarországot, mint egy érzéstelenítés nélküli műtéttel darabolva fel az egységes nemzettestet. Aztán újra ránk szabadították

a kommunistákat, ezúttal a monstre sztálini hadsereg formájában, 1944-45-ben. Hogy mit műveltek, azt már a kisgyermek is tudja.

Magyarország a középkor óta szenved az ellenséges közeg folyamatosan ellenünk hergelt indulataitól, rendszeres támadásaitól. Belülről a belső ellenség igyekszik gyengíteni, erkölcsileg rombolni, anyagilag tönkretenni. Kívülről nem azok ártanak a legtöbbet, akik ránk támadnak, hanem az a diplomáciai ellenhad, amely egészen a régi korokig visszamenőleg a háttérben munkálkodik, már ha ezt a tevékenységet munkának lehet nevezni. Ez borul sötét árnyékként Magyarország fölé, ennek hazugságáradatai rombolják folyamatosan imázsunkat és teszik lehetetlenné, hogy mások reális képet nyerjenek rólunk.

Most megint Amerika irányából fúj a szél. A bukott miniszterelnök és offshore-lovag, valamint annak körei nyerték meg a külügyminiszter asszony szívét és rajta keresztül a szenátust, hogy nyilvános megszegényítő akcióba lépjenek Magyarország ellen, kiemelt témává téve a nemzetközileg évtizedek óta kivédhetetlen antiszemita vádat. Erről tudjuk, hogy pusztá felvetése elég ahhoz, hogy valakit nemkívánatos személlyé tegyenek. Ez az iparág már akkorává nőtte ki magát, hogy akár egy egész népet en bloc tehetnek persona non grata-vá, majd ezen a címen szankciókat vezetnek be ellene. Mivel éppen most folynak az újabb IMF-tárgyalások, nem tekinthetjük véletlennek az időzítést. Talán még a Keresztapából koppintott rendőrgyilkosság ötletét sem. Ha mindez csak ürügy, akkor jól bevált, mert ez utóbbi a Cozma-gyilkossághoz hasonlóan alaposan felkavarta az indulatokat. Nem azért, mert mi lennénk fajgyűlölők, hanem azok, akik mindezt kitervelték és fel akarják használni a magyarság lejáratására. S mert eközben szép csendben beosonhat a színpalak mögött a nagy italcég, célba véve élelmiszeriparunkat. Megteheti, mert azt már korábban legyengítették, mert felszereltség és anyagi háttér nélkül sorvadozik. Most ember legyen a talpán, aki kivédi a konzervekbe, italokba, iparilag feldolgozott élelmiszerekbe belecsempészett adalékokat, génkezelt kotyvalékokat, hiszen mindez titkos receptek címén akár el is titkolható.

Mindent a kezdetektől újramezdeni. Lecsupasztatni az álságos hazugságokat a hangzatos szólamokról és megérteni, mit is akarnak velünk már megint. Nem győzzük eleget ismételni, nemzedékünk minden szomorú tapasztalatával a vállunkon, hogy csakis egy teljes újramezden hozhat gyökeres változásokat az ország életében. A nagy csinnadrattával bevonulók mindig gyanúsak. Jó lenne egy jó adag szerénységet is látni már! Ez ugyanis a nagyság tagadhatatlan jele. A nagyképű szájalókat, akik mindig csodás jövőt hazudnak nekünk, már látni nem bírjuk. Ezzel ugyanis visszautalnak arra a korszakra, amelyen szocializálódtak: a Kádár-érára. Ha a nép megnyerése a cél, akkor ez egy biztos öngól. A vádaskodók leszerelésére pedig lennie kell diplomáciai ellenszernek is. Enélkül megtartanak bennünket, nos, nem jó emlékezetükben a máshol is bárgyúvá tett médiafogyasztók, hanem az esztelen vádak örökös bűnbakjának szerepében. Ezt viselhetjük, mint egy hagymakoszorút, amíg jobbat ki nem találunk a tehetségtelen nagyhangúak leszerelésére.

Egyelőre viszont még a szemkilövető nagy böszme is az arcunkba nevet, vagy ránk kiabálja arcátlan vádjait, mindig attól függően, az őrület melyik irányba billenti ki. Egy nép színe-java reménykedik, hogy mindezt nem egy háttéralku eredményeként, büntetlenül futni hagyva teheti. Most még fenntartjuk azt a reményt is, hogy lehet újból székelyesen igaz szóval érvényesülni, másokra hatni. Addig is visszautasítjuk a kibicek beszólásait belügyeinkbe. Törődjenek a saját sarukkal, van elég. A világpolitika kegyetlen hadműveletei önmagukért beszélnek.

Eger, 2012. július 24.

Irodalmi viták

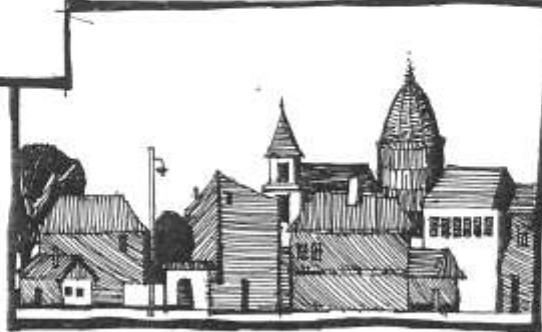
Szép vitaestet nézek a spanyol televízión. Íróknak a vendégek, moderátoruk férfi. A téma: egyenlők-e az esélyeik a női szerzőknek, vagy még mindig férfi dominancia van irodalmi berkekben? A kérdés felvetése logikus, bár nem sokan merik feszegetni. A hölgyek elmondása szerint és a valóságban a kollégák zöme férfi, a kritikusok férfiak, a díjak odaítéléséről férfiak döntenek. Mikor egy férfi ír okosakat, valós értékén ítélik meg; ha ugyanezt egy női szerző teszi, nem mulasztják el felemlíteni a női mentalitást, így a spanyol íróknak. Míg a tetszetős gondolatokhoz csinos pofi is járul, könnyebben észreveszik lejegyzőjüket, de mi lesz húsz év múlva, mire a legszebb bájok is törvényszerűen elhervadnak, teszi fel a kérdést az egyik érintett. Annak kapcsán, hogy a fiatalabb íróknak még nem annyira észlelik az általuk érzékelt jelenséget, kellő távlatok híján nem tudnak érdemben hozzászólni.

Sok értékes gondolat fogalmazódik meg a vita során. A résztvevők egyetértenek abban, és alaposan meghökkentik a moderátort, hogy még mindig valóban erősen függenek a férfiuralomtól, s hogy ezt rajtuk kívül senki nem veti fel, így tehát el se gondolkodik rajta. Az íróknak egyike se feminista, mint ahogy jelen sorok szerzője sem, de az egyenlő jogok korszakában (legalábbis manapság sokat lengetik ezt a szlogent) talán csak fel lehet tenni a kérdést, van-e igazi egyenlőség írók és íróknak között. Egy szó se esik magánéleti gondokról, holott tudjuk, hogy az esetek 99%-ában a férfiak akarnak dominálni kapcsolataikban, míg a nőknek hagyományosan a másodhegedűs szerepe jut. Mivel korunk a felgyorsult tempóról és az állandó változásokról szól, mindenképpen megemlíteném az is, hogy sok nő ezt nem viseli el, ezért annyi a válás és szakítás.

A nő legszebb hivatása az anyaság. Ezt senki nem vitathatja el tőlünk. Függetlenül a foglalkozásunktól a gyermekeknek mindenképpen központi szerepet kell juttatni életünk legtermékenyebb időszakában. Aki ezt elmulasztja, az nemcsak az utódait fosztja meg az elemi jogként kijáró élménytől, örökös hiányérzetet hagyva maga után, hanem saját magát és egész családját is. A karrier nem pótolja az emberi kapcsolatok szépségét, s ha a gyermekek felnőnek, a szakmai sikerek nem töltik ki a szabadidőt, „ahonnan” hiányozni fog a felszabadult gyermekcsacsogás, a közös titkok és tervezgetések, egyszóval mindaz, ami széppé teszi ezt a nehéz hivatást. Ha ezzel egyetértünk, máris elfogadtuk a hagyományos szerepet, magunk alárendelését másoknak, mások érdekeinek, kívánságainak, és mi majd csak aztán következünk. Aki számára ez teher, annak nem érdemes vállalnia az anyaságot. Ennek jegyében vált családmodellé a szingli életmód és az egyke, akit ugyan magányos, boldogtalan kisöreggá tettek a felmenői, de lényeg a magánéletben is eluralkodó önzés, az önmegvalósításnak hívott egoizmus.

Hosszú évek óta folynak viták arról, hogy vajon otthon maradjon-e az édesanya a gyermekeivel vagy mihamarabb bölcsődébe, óvodába adja őket. A falanszter-szemlélet terjesztői nagy hangon hirdetik a mindenképp fölény álló közösség elsődlegességét, azaz a csecsemőkori elválasztást az anyától. Nem foglalkoznak azzal, hogy a kisgyermek életében mekkora törést okoz, s hogy vannak olyan kicsinyek, akik megrögzötten ragaszkodnak az édesanyjuk társaságához – egy bizonyos életkor eléréséig. A bensőséges anya-gyermek kapcsolat annyi érzelmi pluszt tud adni az életre való felkészüléshez, ami felvértezi az élet minden vadságával szemben az emberpalántát. Amelyik szülőnek ez nem fontos, az nem is érzi át igazán szülői szerepét. Megfelelő modellek eltanulásához igénybe veheti az állatvilág minta értékű anyaság-példáit, a főemlősöktől kezdve az apró énekesmadarakig.

Állami gondozott gyermekekkel való tapasztalataim sorra alátámasztják a fenti gondolatokat. Akit nem dédelgetett az édesanyjuk, édesapjuk és a többi rokon, azok valósággal esengenek egy-egy jó

szóért, az egyéni beszélgetésekért, meghitt percekért. Ha ezt folyamatosan nem kapják meg, könnyen elvadulhatnak, nehezen kezelhetővé válnak, és onnantól kezdve már a pszichológusoké, majd a pszichiátereké a terep. Ha egyáltalán van valaki, aki felfigyel arra a hibára, jobban mondván bűnre, ami az eltorzuláshoz vezetett. A döntően közösségi nevelésben részesült fiatal közösségben gondolkodik és cselekszik, nehezebbre esik az egyéni megnyilvánulás, melyben esetlenül mozog. Nem megy az önkifejezés, ami a társas kapcsolatok alapja, hiányos volta pedig gyakori törésekhez vezet.

De térjünk vissza a spanyol írókhoz és az általuk felvetett témához. Vajon csak feminista nyafogás, amiről szóltak, vagy valódi problémát feszegettek? A kérdést könnyen meg lehet válaszolni. Milyen a nők részvételi aránya írótalálkozókon, kongresszusokon, művészeti tanácsokban, kuratóriumokban, döntéshozó szervezetekben? S ha hivatalból meg is változtatnák az arányokat, milyen mértékű volna az egymás iránt érzett szolidaritás, mennyire rivalizálnának egymással – hogy ismét csak megfeleljenek a férfiak elvárásainak? Egy másik kérdés: azok a férfiak, akik kiemelkedő, vezető szerepet vállalnak bármely területen, odahaza egyenjogúak, azaz részt vállalnak-e a gyermekeik gondozásából, vagy egy tökéletes „kiszolgáló személyzet” támogatja őket a háttérből? Az bárki számára természetes, hogy egy nagy író körül lábujjhegyen járjon a családja és a gyermekek ki legyenek tiltva a dolgozószobából, de ugyanezt nőben sokkal nehezebb elképzelni. Kőszívű anya lenne a neve, aki nem érzi át a kicsinyek bánatát, nem teljesíti óhajukat, nem hagy ott csapot-papot, hogy legszentebb kötelességének eleget tegyen. Talán mindössze ennyi, amiben összegezhető a férfiuralmú társadalmak hiedelemvilága. Talán árnyaltabban kellene megközelíteni a témát és társadalmi vitára bocsátani a kérdést. Nehezen születne egyetértés, annyi bizonyos, mert a korábbi sémák továbbélése meggátolná az újítást, sőt még az újító gondolatok felvetését is.

Talán csak kompromisszumkészség kérdése, hogy a fentiek megoldódjanak. Jelen pillanatban persze a megélhetési gondok kerülnek előtérbe, úgy az egyén szintjén, mint társadalmilag. A könyvkiadás óriási válságban van. Mondjuk ezt annak ellenére, hogy igen nagy kínálat van – szemétből. Ismerve a művészlélek sajátságait, a jelenlegi rendszer nemigen alkalmas arra, hogy a szerényebb egyéniségek is ismertté váljanak. Nem mindenkinek van gyomra a törtetéshez, könyvöléshez. A könyveket pályáztatni kell, de kik bírálják el a benyújtott műveket? És miért kell koldulnia támogatásért egy írónak, írónőnek ahhoz, hogy művei megjelenhessenek? Hol van a mentori védőernyő, mely ettől mentesíthetné őket? S ha mindez gördülékenyen menne is, nem lenne ugyanaz a helyzet, az arányok, mint a spanyol szerzők esetében? S végül ne feledjük el, hogy óriási nyomás nehezedik korunk értelmiségére. Cél nem a minél értelmesebb társadalom, hanem az elbutított egyedek, a gépiesített alakok tömeggyártása. Mármint a világalom megszerzése mellett. Az értelmes ember egyaránt gyanús keleten és nyugaton. Márpedig ha ez így marad, beindul egy önbedaráló rendszer, mely végül megsemmisítheti magát az emberi civilizációt is. Igaz. Érdemes a túlélésre egy évszázadok óta kontraszelektált közösség, mely mindent és mindenkit maga alá rendel, tapos, hogy saját önös érdekeit érvényesíteni tudja? Nem kellene újra humanizálni ezt a közösséget? Sok minden van, ami csodálatos, de az embernél nincs semmi csodálatosabb, így az ókori gondolat, melyet állítólag félrefordítottak. Túl azon, amit régóta tudunk, azaz a tudomány és művészet nagy vívmányain, valóban van valami egészen csodálatos: a természetközeli népek családmódelje, ahol a gyermekek nem nyüglődnek a szülőkön, ha azok másokkal beszélgetnek, hanem teljes lényükkel azonosulnak a nagyok világával. Érzelmileg osztoznak velük, felszabadultak, mosolygósak, nyugodtak, és az ún. civilizált emberrel ellentétben boldogok, még ha nincstelennek tekintik is őket. Talán ide kellene visszanyúlni megfelelő modellekért, és akkor nem lenne értelme az olyan gondolatoknak, hogy egy írónő valóban tehetséges-e vagy csak a női mentalitást tükrözik művei. Eger, 2012. július 31.

A kétféle ember

„Ti, amerikaiak nehezen értitek ezt meg. Azt mondjátok, hogy hát aki már ott született, az odavaló, és éppen annyi joga van az országhoz, mint másnak. És ez így, elvben, igaz is. Ha azonban a bevándorló nem olvad bele a befogadó ország népébe, sőt: minden lehető alkalmat felhasznál, hogy hátba támadja azt, aki jó szívvvel megnyitotta előtte a kapuját, akkor erkölcsileg is, gyakorlatilag is más a helyzet. Aki bevándorló idegen léte, vagy mint bevándorlók leszármazottja nemcsak megmarad idegennek, de háború és veszedelem esetén a befogadó ország és annak őslakossága ellen fordul, az hitvány áruló, és nem érdemli meg, hogy a befogadó nép továbbra is megossa vele földjét és kenyérét.”

(Wass Albert: Halálos köd Holtember partján)

Mindig azt mondják, kétféle ember van. Jó és rossz. Jó szándékú és gonosz. Hívó és hitetlen. Kulturált és műveletlen. Törekvő és belenyugvó. Befogadó és befogadott. Hálás és hálátlan. Jóra való és semmirekellő. Hazug és tisztalelkű. Becsületes és alávaló. Mindez talán igaz is így, de mindjárt hozzá kell fűznünk: ezen felül még igen sok az árnyalat. A leegyszerűsítés hozzásegít a gyors döntésekhez, de gátol az igazságos értékítéletek meghozatalában. Ember sokféle van, hiszen Isten nemcsak a madárvilágot teremtette sokszínűnek, hanem az emberiséget is. Aztán adott lehetőséget a fejlődéshez, az égi létrán való felkapaszkodáshoz, de ezzel már ahányan vagyunk, annyiféleképpen élünk. A legtöbben nem is látják ezt a titkos, felfelé vezető utat, mert belevesznek az anyagba, így útjuk törvényszerűen lefelé hanyatlik. Mások elefántcsonttoronyokba zárkóznak, emiatt nem érzékelik a mások baját-bánatát. Elitnek hiszik magukat, mégis elértéktelenednek, mert fontos hivatásuknak, a társadalmi küldetésnek nem tesznek eleget. Aztán vannak a tanítómesterek, akik megpróbálják felemelni – nem magukhoz, hanem saját küldetésükhöz – embertársaikat. Ez a sors igen nehéz, mert a nebulók, a megfegyvelmezendők nem feltétlenül igénylik a fegyelmet, sem a fegyvelmezés eszközeinek szigorát. Az emberfaragás konfliktusokkal jár, s az érte érzett hála, ha van még ilyen a mai világban, legfeljebb jóval később, vagy még rosszabb esetben túl későn ébred fel az égi ajándékkal, a titkos kóddal megajándékozottak lelkében.

Néha azért igénybe vehetjük a klasszikusok által ránk hagyományozott tapasztalatokat. Mikor baj van, hozzájuk mindig fordulhatunk bizalommal. Náluk mindig találunk megnyugtató, értékes, fontos és hasznos gondolatokat, aforizmaszerű morzsákat, melyek koncentráltan adják az áhított tudást. A jó művész vátesz. Különleges receptoraival felfogja az Univerzum üzeneteit és önmagában koncentrálja az ős-tudás lényegét, mely híján sokkal nehezebb eligazodni az élet dzsungelében. Előre figyelmeztet a vészre, különleges lényén keresztül szublimálja és teszi közérthetővé az általa felfogottakat. A költő, az író szavakat gyűjt. Olykor ki is nevetik érte. A szétporló szavak haszontalan holminak tűnnek a csörtető, tülekedő embertársak szemében. Holott ez a tisztára csiszolt holmi az idő múltával egyre jobban láthatóvá válik. Mikor értő utókorra érik a hályogos szemű jelen, valami megváltozik. Mindaz, ami nem volt közérthető, egyszerre a megvilágosodás elemi erejével kezd hatni, és a mű, ez a közös műalkotás, szerző és közönsége egymásra hatása által, sugározni kezd. Ezért nagy vétek a szép szavak elhagyása, szemébe dobálása, a pongyola fogalmazás megengedése, a primitív megnyilvánulások eltűrése, esetleg támogatása. A művészet száműzése onnan, ahol ősidők óta megérdemelt helye van. Káromkodásból nem lehet katedrálist építeni, jóllehet maga a költészet is eljátszott egykor a gondolattal. A trágárság helye az alantas alakok között van, nem a művészetnek szentelt templomokban. Ha le is pusztította ez a bozóttűz, amit XX. századnak nevezünk, hagyni kell újra kisarjadni a gyökerekből, ahogy a japánok szent fája, a páfrányfenyő teszi, még atomtámadás után is, sokkal szebb, dúsabb, erőteljesebb, sokszoros hajtásokat hozva.

A költőket pedig hagyni kell, hogy gyűjtsék a szép szavakat, melyek teremtő igék, még a pusztulást hozó korokban is. Ady azért tudott akkora erővel hatni, mert szavai a sámánok varázsló erejével terjedtek, olykor megperzselve másokat, máskor az esti szellő által széjjelhordott pernye és szikrák lángra gyújtó erejével. Az általa detronizált Arany attól még megmaradt szépszavú mesemondónak, ősi regék megőrzőjének, unokái helyett az egész nemzetet ölében ringató nagyapónak, kései igrícnek. Balassi a mi Homéroszunk. A távoli ősködökből bukkan fel nyughatatlan alakja, mely máig megremegetti a női szíveket, szavait pedig egyszerre hozza a hagyományok tengeréből, mégis modernül, újítként formálva újjá, hogy a szórszálhasogató nyelvész is felujjong láttukon.

Jelen sorok nem irodalmi elemzés akarnak lenni, hanem figyelemfelkeltés, mert ez a kor, s nemcsak a saját szűkebb környezetünkben, hanem világszerte a költészet marginalizálásáról szól. Nem véletlenül, hanem szántszándékkal, koncepciózusan, azzal az ádáz igyekezettel, mely már eddig is sokat elért – saját szándékai szerint. Eredményei viszont nem értékes vívmányok, hanem fekete krónikája egy szégyenteljes könyvnek, ami az összes eddigi könyv anyagának létét támadja. Azt mondja, nem szükséges műveltnek lenni, szép, művelt szavakkal szólni, hanem mindez helyettesíthető egyetlen nyelv tudásával, ám annak se klasszikusai által felépített szókatedrálisaiban ékeskedve, hanem még azt is lecserélve valami blablával, ami a mai köznyelv is lehetne. Ha akarnánk. Mi se könnyebb, mint a tanulóknak felkínálni a nem-tanulás lehetőségét. Gyors népszerűség lehet a bére, de miután már mindent lerombolt, ugyanúgy fognak felébredni és magukhoz térni az általa elkábítottak, akár a Babel tornya építői, összezavart nyelvük rájuk omlott tornya alatt.

A költészet ismerete nélkül nincs valódi elvont gondolkodás. Meg lehet élni nélküle, de hogyan? A mai ember odáig jutott, hogy ki meri mondani, nincs ideje effélékre. Nem áll módjában ismerni a tulajdon őseit, saját történelmét, irodalmát, mert azt tanítják neki, hogy legfőbb érték a tudomány és a technika. Internet nélkül félemler az ember, gépek nélkül elképzelhetetlen a modern, civilizált élet. Ám a modern eszközökkel elbutított ember nem képes normális párbeszédet folytatni másokkal, és ez, összevetve a természeti népek közösségi kultúrájával és barátságos érdeklődésével, komoly kérdéseket vet fel. Először is: az a jobb, aki megtagadja embertársait, kidobja a felmenői által ereklyeként ráhagyományozott tárgyakat, teremtő igéket, vagy az, aki másokat ismeretlenül is befogad, vendégül lát és megtanít nekik valami megfoghatatlanul szépet? Lehet-e értékes életet élni kitépott gyökerekkel? A fák, ha egyszer kifordultak a földből, meghalnak, ezt a legtudatlanabb ember is tudja. Miért hagyjuk akkor virtuális világokkal ámítani magunkat, s közben elfeledni, mi a valódi hivatásunk itt a Földön? A befogadottak mintha most is visszaélnének eredeti státuszukkal, és olyasmit kommandíroznának nekünk, ami őket is tönkre fogja tenni hosszútávon. Ezúttal Wass Albert nevű klasszikusunkhoz fordulunk, aki felmenőivel együtt többször és többszörösen is megérte a befogadottak hátba támadását, hálátlanságát és az általuk „teremtett” értékvesztés korszakait. Ám aki fanyalog az erdélyi mesterre, az olvassa el Madách: Civilizátorát. Vajon mi az oka, hogy a jelenkor nem képes felújítani ezt a darabot, a Bach-korszak paródiáját? Egy tippünk van: egyik elnyomó rendszer éppolyan, mint a másik. Ha az egyik nyűgöt levette önként magunkra veszünk egy másikat, attól még nem lettünk okosabbak, sőt. A kitaszított költők szélbe suttogott szavai messzire sodródnak bár, de talán Istenhez jutnak, s talán az emberekhez is elérnek egykor. Még a felégetett erdők is ki tudnak hajtani, ha eltelik kis idő, s kapnak egy jó esőt. Az eltemetett művészek helyett teremnek mások. De azért ne bízzuk mindezt a véletlenre és ne halogassuk a végtelenségig! A passzív résztvevő jogai nem azonosak a harcos jogvédőkével.

Eger, 2012. augusztus 7.

Büszkék vagyunk, és joggal

Minden normális ember büszke nemzete nagyjaira. Mikor élsportolóink kivívják a világ legjobbjainak kijáró olimpiai bajnoki címet, mindnyájunk szíve egyszerre dobban. Olyankor talán hangosabban is, mint máskor. Nem tehetünk róla, belénk ezt kódolták – genetikailag és kulturálisan. Mindazon gyűlölet és irigység ellenére, mely bennünket Kárpát-medencei létünk óta körülvesz, és azoknak a bennünket fojtogató erők ellenére is, amelyek összefogtak, hogy ezt az érzést kiirtsák belőlünk. Nemzetünk legjobbjai értünk is küzdenek, mikor létszámbeli arányunkat meghazudtolva jutnak fel a dobogó legfelső fokára, vagy a többire is, vagy „csak” pontszerző helyekre.

Nem szeretnénk túl sokat foglalkozni azok véleményével, akiknek mindez kevés, vagy a közvetítő riporter elérzékenyüléséből gúnyt űznek. Nekik épp elég büntetés a saját jellemtelenségük terhe, melytől a legszebb pillanatok se tudják megszabadítani őket. A nemzet büszkeségén akkor se változtatnak, ha rendelkezésükre áll a jól idomított sajtóhad, mely mindig, kivétel nélkül, csakis önmagát helyezi a csúcsra, függetlenül attól, hogy az a hely érdemteleneket nem illet. De ők Istent is lerángatnák a helyéről mindent tagadásuk zsákutcájában, az érzelmi mínuszok töksötétségében. Mondjuk ki végre: a kutya ugat, a karaván halad. Méghozzá milyen jól!

Elkészültek a statisztikák, melyek végre nemcsak a megszerzett érmek számát veszik tekintetbe, hanem annak a népességnek a területi arányát is, mely az adott eredményt produkálta. Magyarország az előkelő ötödik helyet foglalja el a világranglistán, azt is azért, mert van hozzánk képest jóval kisebb területű ország. Az éremtáblázaton kilencedik helyen végeztünk, és ez is jelentős a mögöttünk hagyott országok tekintetében. A világsajtó a magyar csodáról beszél, jóllehet vannak szép számmal fanyalgók is. S hogy mindezt a gyűlölet tengerében értük el, egyetlen rövid mondattal összegezhető: köszönjük ellenségeinknek, hogy folyamatos támadásaikkal a minél magasabbra való törekvésre ösztönöztek bennünket!

Természetesen köszönet illeti, méghozzá első helyen, az áldozatos munkájukat mindig szorgosan elvégző sportolókat, edzőiket, családjukat, mely annyi anyagi áldozatot hozott értük, sikereikért. De Gyurta Dániel szavaival élve nem szabad megfeledkezni arról a tizenötmillió magyarról sem, akik minden figyelmüket rájuk fordítva együtt küzdöttek lélekben a legjobb helyekért. Nyolc aranyérmesünk bizonyítja ismét Berzsenyivel szólva, hogy „Nem sokaság, hanem lélek...”. A maximalisták most azt mondják, hogy lehetett volna több is, mert megszoktuk, hogy nekünk, magyaroknak csak az első hely felel meg igazán, de nem eshetünk abba a hibába, hogy kicsinyítsük azt, ami megérdemli minden nagyrabecsülésünket. Kézilabdásaink és vízilabdásaink most nem voltak szerencsés passzban, mégis olyan játékkal bizonyítottak utolsó meccseiken, ami előtt fejet kell hajtani. Az is tagadhatatlan, hogy Kemény Dénes zseniális edző, s hogy nélküle nem jött volna össze a háromszoros olimpiai széria, ami után a dobogó legfelső fokán állhattak legkiválóbb játékosaink. Mocsai Lajos válogatott csapata is szuper eredményt mutatott fel, s talán még a földrajzot kötelezően nem tanuló amerikaiak is megtudják ilyenkor, hol van Magyarország.

Úszósportunkat máris lehúzták azok, akik nem tudják, milyen eszközöket vetnek be a külföldi vetélytársak és azok felkészítő teamje. Azt mondták, most nem volt annyi doppingeset, de arról legfeljebb suttozva tesznek említést, hogy az ún. genetikai dopping a jelenlegi eszközökkel nem mutatható ki. Erre utalt az egyik kínai úszónő váratlanul kimagasló időeredménye, mellyel még a többszörös bajnok Michael Phelps-t is lekörözte. Esetében se volt kimutatható a dopping, melyet úgymond természetes eszközökkel érnek el, de következményei ma még nem tudhatók. Éppen ezért

kell többszörösen büszkéknek lennünk Cseh Lászlóra és a dobogóról lemaradtakra, mert ők nem éltek efféle nemtelen eszközökkel. Voltak, akik csaltak a lábtempóval, de hogy emiatt lesznek-e visszaminősítések, azt még nem tudni. Azt viszont igen, hogy az idehaza lepecskondiázott Gyurta Dánielnek kiváló a sajtója Norvégiában, még hozzá sportszerű viselkedése miatt. Mint ahogy tudni illik, mekkora hőstettnek számít Risztov Éva eredménye a rendkívül hideg vízben, vagy hogy az EB-ről hazaküldött és az ukránok által kiutált Kassai Viktor futball játékvezető mekkora népszerűségnek örvend a szigetországban. Annyit mindenestre sejteni lehet, hogy mindig a sérült lelkűeket eszi az irigység mások sikerei láttán. Aki közénk tartozik, az velünk örül.

Még csak azt se lehet mondani, hogy mindez pénz kérdése, jóllehet a pénzhiány sok lehetőségtől fosztja meg a legtehetségesebbeket. Berki Krisztiánról megtudjuk, hogy megfelelő sporteszközök se álltak a rendelkezésére az edzések során, mint ahogy azt is konstatálnunk kell, hogy az egész Kárpát-medencét évszázadokon keresztül kiszipolyozó osztrák monarchia máig nálunk jóval gazdagabb polgárai nem tudtak egyetlen aranyat se elhozni. Riportereik kinevették a nehezített akadályoknál a lóról leesett öttusázókat, holott ez sem, és a gyarmattartás sem tartozott a fair play kategóriába. A kisantant országok szívják a fogukat, hogy ezek az átkozott magyarok még mindig nem kaptak eleget a fejükre, s több érmet hoztak el, mint ők együttvéve. Nekik és mindazoknak üzenjük, akik képesek anélkül leélni az életüket, hogy bárki mást tisztelnének: a gyűlölet ugyan kiváló serkentőszer, de nem egészséges. A sporthoz márpedig egészségesen kell élni és gondolkodni. A legkiválóbbakat szerénységükről ismerni fel, arról, ahogyan a győzelemhez viszonyulnak. A nagy mellény, mások degradálása vagy arra törekvés nem tartozik a tisztességes eszközök közé, mely a legnagyobbakat kiemeli a közönséges halandók soraiból. Nekünk, magyaroknak épp elég tapasztalatunk van ez utóbbi túltengéséből az ún. celebek részéről, akik uralják a sajtót és tönkreteszik a művészeti életet mások lehenygerlésével, kiszorításával a nemzeti Pantheonból. Bár sajnáljuk őket, hogy most sok epét és keserű érzést kénytelenek visszanyelni, mégse emelhetjük magunk fölé őket csupán ennek okán. A valódi győzelemért tisztességesen kell megküzdeni, nekik is ezt ajánljuk.

Természetesen fontos az is, hogy hagyományai legyenek egy sikeres sportágnak. Szegeden a vízi sportok emelkednek ki, s velük szurkolótáboruk. Itt kell megemlítenünk, hogy Kozák Danuta aranya a magyar-lengyel barátság közös sikere, lengyel édesanyja révén. Mint ahogy azt is, hogy az Orbán-kormány sokkal nagyobb figyelmet szentel és anyagilag többet szán, még a mostani, válságos időkben is, a sport támogatására. Bár az ellendrukkerek igyekeznek a sikertelenségeket hangsúlyozni és azokat kiemelni, látni és érezni kell, milyen különleges kultúra birtokában vagyunk, ami még ebben a sokat támadott állapotunkban is átsegít bennünket nehézségeinken. Ezek pedig letagadhatatlanok, akárcsak a sok EU-s támadás, melyeknek oka és mozgatórugója nemzeti büszkeségünk éledése volt, ahelyett, hogy paríroztunk volna a bürokratikus gépezet által számunkra annyiszor kiosztott direktíváknak és azok kiköholőinak. Mi mégis büszkék vagyunk első aranyérmesünkre, Szilágyi Áron kardvívóra, aki egykori elit sportunk legjobbaira hajaz. Kiállunk a szerbek által lesajnált Janics Natasa mellett, aki az elvakult szerb sajtó nélkül akár két hazájára is lehetett volna büszke. Akik nem ismerték, most boldogan tanulják meg Pars Krisztián nevét, aki most visszaszerezte egykori kalapácsvetőink helyét és boldogan vitte a magyar zászlót mindannyiunk nevében. Azt a lobogót, melyet Gyurcsány verőlegényei dühödten tiportak meg, és amelyért szemeket lőttek ki, koncepciók perек előre kiszabott ítéleteit hozatták meg. A különbség azért talán még az elvakultak számára is látható, nemde?

Eger, 2012. augusztus 13.

Az ünnep méltósága

Van úgy, hogy minden zavartalanul folyik. Ünnepségek terv szerint, közönség szép számmal, rendezvények bőségesen és magas látogatottsággal, tűzijáték látványosan szép, és az egészre mindenki izgatottan készül. Nincs tornádó. Nincs közpénzeken futtatott kormányjósda. Nem voltak rögeszméktől túlfűtött agyakból kipattant szálnalmas ötletek szlovák terroristákról, akikről aztán utóbb kiderül, hogy tényleg vannak és állami megrendelésre bármikor jönnek. De most nem rendelte meg őket senki. Nem arról szólt a fáma, hogy abortált nők beteges pszichéje váltja ki a tornádót, melyre azért a hírek nagyokos kikoholója mégse készült fel időben. Utóbb visszatekintve az egészre úgy tűnik, hogy Gyurcsány, Szilvási és Demszky maga volt a tornádó, mely akkor csapott le Budapestre és az ünnepelni vágyó országra, amikor vezetői legjobban rettegetek a tömegjelenetektől.

Az idén nem voltak kordonok. Senki nem vonta körbe magát fémakadályokkal, valamint a saját rögeszméivel, melyek a legnagyobb gátat képezik ember és ember között. Nem lógtak fűrtökben kommandósok leghíresebb emlékműveinken és középületeinken. Senki nem szegezett pisztolyt, géppisztolyt, gyorstüzelő fegyvereket a békésen ünnepelni vágyó emberekre. Senki se vette körbe magát kisgyermekkel, élő pajzsként használva őket, mert normális időkben nincs szükség ilyesmire. Csak az őrült képzelgése teszi megveszekedett haramiákká a békés polgárokat, s közben nem veszi észre, hogy a gyilkos, agresszív szándékok a saját lelkében lappanganak, onnan vetülnek ki másokra. S ugyanúgy a tiszteletlenség is, mely rátámad rég halott nagyjainkra és válogatás nélkül kortársainkra, ha azok ellentmondani merészelnék a fent vázolt agyviharoknak.

Igen, a legnagyobb viharok az agyakban tudnak dúlni. Nem kímélnék senkit, semmit, mert az a feszültség öngerjesztő és olyan, mint a világválság: ha egyszer beindult, nincs az a teremtett lélek, aki biztonsággal le tudná állítani. Nukleáris vihar őrült elmékben, mondhatnánk valahogy tudományosabban fogalmazva, de hát nincs itt szükség különösebb tudományos magyarázatokra, elég egy jól képzett pszichiáter, aki kellő helyen és időben tenni tudja a dolgát. Ám ahogy visszatekintünk a történelem nagy őrültjeire és azok korára, mindig megdöbbenünk, s nemcsak az elmeháborodott hadvezéreken, „népek nagy bölcs atyjain és tanítóin”, hanem a tömegek vakságán is. Azon a vakságon, mely tudott egy Barabást választani a megváltó Jézus Krisztus helyett, egy Hitlert saját legkiválóbb értelmiségije helyett, egy Ducét, miközben már megszülettek és értelmesen gondolkodtak az olasz neorealizmus nagyjai. Egy szemkilövető Gyurcsányt újraválasztani bármely, legalább normális IQ-val bíró magyar állampolgár helyett. Háromszor is visszazavazni a hatalomba a kommunistákat, holott tudható és látható volt, mi mindenre képesek. Aztán kellett ugyanennek az elvakult és fanatizálható népnek az a nagy tanulság, amely megláttatta vele, milyen az, amikor EZEK kimutatják a foguk fehérjét, gátlástalanul belelövetnek a tömegbe, és még annál is gátlástalanabban kilopják az emberek szemét, libatolvajok offshorra változtatják a Dáriusz kincsét is. A tanulság meglett, konzekvenciák levonva, már csak egy normális PR kellene, mely megfelelő kommunikációval meg is értetné legalább azt a minimumot, hogy mi a különbség volt és van között.

Ma nem tapossák, hanem felemeljük a zászlót. Közösen, egy akarattal, s talán véglegesen kimondhatjuk, megszűnt a miatta érzett szégyenkezés, melyet a „Merjünk kicsik lenni” sunyisága jegyében oly sikeresen beleverték a gyengébbek és gyávábbak fejébe. A lelkébe, mert azt nyomorították meg olyan „sikeresen” a náluk is gyengébbek és gyávábbak. Ezért volt annyi alantas hátba támadó szándék. Most volt nemzet kenyere, nemzet tortája, jóllehet drága ez még a bankárország kisembere számára. Volt kézműves vásár, melyben megmutatkozik a rég kiirtani akart honi

kreativitás. Már csak egy kis jobblét kellene, no, nem azért, hogy arra szenderüljünk, hanem hogy abban élhessünk. Tudjuk, sokszor megkaptuk, hogy nem termelünk eleget, meg hogy feléltük. A múltat és a jövőt, holott egyértelmű, hogy azt nem mi éltünk fel, hanem a jó pozíciókban máig ott lévő köztörvényesek. Lehet itt bármennyit termelni, ha a pénzszivattyúkat nem állítják le. A dolgok logikája bizony fordított: az embereknek akkor lesz kedve többet és jobbat termelni, ha azt látják, hogy munkájuk gyümölcse nem mindig a potyázók ölébe hull. Ők ugyancsak értenek hozzá, hogyan kell másokat dolgoztatni és helyettük fogyasztani, cserébe viszont megvetni és rágalmozni a többieket minden létező fórumon, a ceppet meg csakis azoknak benyújtani, nyújtani, akik semmiből se részesültek – a roboton kívül.

Az ünnep méltóságát kifejezi az is, hogyan, milyen öltözékben jelenünk meg. A székelyek, csángók, hagyományörző csoportok a kánikula ellenére felöltötték szépséges viseleteiket. Katonák, huszárok díszegyenruhája emelte az ünnep fényét. A városiak közül sokan ingben-gatyában, ahogy a strandra is szoktak. Ez kevésbé méltó az alkalomhoz. Hölgyeknek fehér ruha, nyári kalap sokkal illőbb volna, és nem sérti senki érzelmeit, különösen, ha templomba is mennek. Ehhez még fel kell nőnie újból a nemzetnek. A politikusfeleségeken is szebben mutatna, ha a hagyományos díszruhákra emlékeztető viseletben mutatkoznának ilyen ünnepi alkalmakkor. Ők ezt anyagilag is megengedhetik maguknak, a szemet pedig gyönyörködtetik a szép ruhák. A közjogi méltóságoknak pohárban illene felszolgálni a frissítőket, nem való műanyag flakonokból inni, akár egy strandfesztiválon. Ezek apró részletek, melyek a nagy nyilvánosság előtt szembeszökő szervezési hibák, az ellenoldalnak viszont okot adnak a honi viszonyok lesajnálására, kéjelgő kritizálására. Tudjuk, hogy az atilla, zsinóros menték már nem mindenki által elfogadottak, de ezek stilizált, nyáriasított változatai is emelnék az ünnepet, mely nem mellékesen a látványosságról is szól, és a díszruha nem is lehet kényelmetlenebb a sötét öltönytől.

De mindez csak részletkérdésnek tűnik ahhoz a felemelő érzéshez képest, hogy az idén élsportolóink adták a legtöbbet ahhoz, hogy a közösen átértett öröm és büszkeség ne hiányozhasson az ünnepi élményből. Mindez egy nemzeti reneszánsz kezdetét jelentheti, ha jó időben és az érdemekkel arányosan reagálunk. Jó volt látni a tiszta, fiatal tekinteteket, a szép nyilatkozatokat, melyekkel mindnyájunkat maguk mellé emeltek legjobbjaink. Még a tizenötmilliós szurkolótábort se tartjuk afféle fiatalos túlzásnak, mert hiszen így van. Mint ahogy az is, hogy a jelek szerint hiábavaló volt Trianon, az erőszakkal szétdarabolt részek továbbra is érzékelik egymást, ugyanúgy összetartoznak, mint azelőtt. Szent István ünnepe az ország egységének megteremtését jelképezi. Éppen ezért helytelen ellenkező értelmű érzelmi megnyilvánulásokkal megrontani, mások örömét tönkretenni. A széthúzás szítása mindig azok fejére száll vissza, akik azt mások ellen elkövetik. A negatív indulatok visszavágnak, akár Demszky hírhedt tornádója. A jövő felé vezető utat nem szabad gyűlölettel kikövezni, mert az az út csakis a mélybe húzna mindenkit, aki arra rálép.

A gondolkodó főknek keresniük kell egymás társaságát, nem féltékenyen figyelni és irigyelni mások sikereit. Ebben az ún. „mérvadó értelmiségnek” van a legtöbb tanulnivalója. Értelmes embernek van mivel tanulnia, így gond nincs, nem lehet. A folytatásnak viszont különböznie kell az eddigiektől. A minél nagyobb mértékű rombolás nem a jövő felé mutat, mert a kicsinynek mondott nép kellő pillanatban mindig felemeli a fejét és megmutatja, hogy mennyire nagy tud lenni, másoknak példát mutatni. Hogy ezt hogyan tesszük, az maradjon a mi titkunk. Weöres Sándorral szólva: „Qui vides quod ago, tace opera mea”, azaz „Ki látod, mit teszek, hallgasd el a munkám...”

Eger, 2012. augusztus 21.

Művészet és politika

Az ihlet pillanata szent. Sugallat érkezik valahonnan, amit nem lehet térben és időben, a földi háromdimenziós érzékelés segítségével elhelyezni szokásos dolgaink között. Megérint, mert nem lehet érzéketlenül elmenni mellette, s mert épp az a dolga, hogy megérintse az embert. Minőségileg más lesz valami a hatása alatt. Változunk és változtatunk. Egy pillanatra vagy egy emberöltőre egységes egészet képezünk az Univerzum egészével, mert hiszen a művészet által nyújtott tökély épp onnan veszi eredetét. A másolatok, a lihegő utána-törekvések ezért nem lehetnek azonosak vele. Hiába történt meg a művészetek szentélyeinek megszenteltetésének, az alkotók elprolisodása, a be nem avatott nem érhet az égiek által felszenteltek nyomába.

Hevesi Sándor a színház és a színjátszás válságáról értekezett egy tanulmányában. Sokféle szempontból boncolgatta a kérdést, de gondolatait tovább folytatva máig nem tudjuk a valós okokat. Akik megérintek valamit a XX. század minden emberi értéket dehumanizáló politikai rendszereiből, azoknak sejteniük, érezniük kell, miről van szó, elvégre az ő lelkükben ott kong az az úr, amelyet maguk után hagytak az időközben már legalább részben letűnt rendszerek. Hevesi azon elmélkedik, hogy a teátrális válságot talán részben a háború a felelős, mármint az első. Ha ez így van, akkor annyiban, amennyiben sikeresen kavart fel olyan érzelmeket, amelyeknek jobb lett volna, ha máig ott nyugodhatnának valahol az emberi tudat mélyén, soha felszínre nem jutva belőle. A jeles színházi ember azon is eltöpreng, hogy érdemes volt-e a klasszikus szerzőket cirkuszi méretű óriásszínházakba kivinni, ahol voltaképp nem leltek otthonra. Miért? Mert a cirkusz klasszikusan a műveletlen ember szórakozását szolgálta, míg a színház inkább a művelteké, a keveseké volt.

Mindennek ellentmondani látszik az a tendencia, mely letagadhatatlanul végigvonul a múlt századon, s talán az azt megelőzőn is. A polgári színjátszás fokozatosan tért hódított, majd kiszorította a rég bevált formákat, a középkori és reneszánsz színház közismert figuráit és történeteit. Már lehetett új történeteket is színre vinni, és a polgárság természetesen a saját arcát szerette volna viszontlátni a színpadon. És itt sejlik fel egy másik motívum, mely nem hagyja megválaszolatlanul azt a kérdést sem, hogy vajon érdemes volt-e lecserélni a metszokott, régi figurákat egészen másakra, mert a polgári színház gyakran süllyedt kispolgárivá. Kicsinyes problémákkal, netán illuzórikus elképzelésekkel önmagáról és az általa vágyott értékekről, melyeket színre vitt. Ez egészen a vaudville-ig, majd az operettig fajult. Ezek azon népréteg vagy társadalmi kisebbség vágyvilágát fejezik ki, amely beilleszkedési képtelensége miatt csupán vágyakozik vagy irigykedik az arisztokratikus rongyrázás világa után, ám ennek megvalósulását csupán a színpadon éli meg.

A II. világháború után az operettek, zenés játékok és filmek világa tombol, majd a nemzedékváltás és a színházi világ kisajátítása után megjelenik a musical, ez a gejl műfaj, mely egyre agresszívebben szorítja ki a színjátszás más formáit. Az idősebbek és a jelen sivár valóságából elvágyakozók számára persze megmarad továbbra is az operett, a könnyű műfaj, de a fiatalokat már az egyre monumentálisabb eszköztárral dolgozó filmipar nyugtázza le. Azzal a színházzal, amely mentesíti a nézőt a gondolkodási kényszer alól, mert mindent kitölt a show, a látványosság, a zene és a tánc, majd a különleges effektek világa. És itt visszaköszön a Hevesi által felvetett kérdés: vajon kell-e, lehet-e a klasszikusokat idáig süllyeszteni, vagy meg kell hagyni a kétféle műfajt a kis- és a nagyszínház külön terében. Persze Hevesi korában az ötszáz fős színház még kicsinek számított, míg a nagy valóban cirkuszi méretű, ennek tízszerese, ami manapság elérhetetlen magasságnak tűnik.

S hogyan jön ide a politika? Azzal, ahogyan támogatja, vagy ahogyan elhanyagolja a népnevelésnek ezeket a nagyon fontos színtereit. S nemcsak a legnagyobbakat, hanem a vidéki teátrumokat is, ahol a vidéki közönség nevelése történik – jó esetben. Ha ezeket elhanyagolják vagy „cirkuszosítják”, azaz vásári színvonalra kényszerítik, akkor súlyos károkat okoznak, és éppen a vidékfejlesztés szintjén, mely nem merülhet ki agrártámogatásokban. Természetesen tudjuk, hogy sokakat felháborítanak a szigorú szavak, de az itt felvetett problémákat nem szabad szőnyeg alá söpörni. Lássuk be, hogy vannak olyan színházi, színdarabírási kellékek, amelyeket soha nem szabad kispórolni a valódi értékek megmentése, illetve megalkotása érdekében.

Színházba azért megyünk, hogy megélhessük a katarzis élményét, nem pedig azért, hogy undorodjunk az ott látottaktól. Az esztétikum ismérve a szépség kultusza, és ezt nem lehet úgymond modernizálni perverz elemekkel. Viszolyogva nézzük, amikor egy szerzőnek és a vele kéz a kézben járó rendezőnek nincs egyéb mondandója a közönség számára, minthogy undort keltsen benne, szépre-jóra nevelés helyett pedig egyvégtében az arcába akarjon ordítani, mennyire nem állhatja őt és a világot. Természetesen tudjuk, hogy az esztétikum nemcsak szép és fenséges lehet, a magasztos mellett ott van az alantas, a vonzó mellett az ijesztő is. **De nem csak az.** Meg kell adni a közönségnek a választási lehetőséget, nem kell adminisztratív a feje fölött eldönteni, mi a neki való. Nem lehet örökös lelkifurdalást, frusztrációt kelteni másokban – vélt vagy valós sérelmeink miatt. A két világháború élményét már rég fel kellett volna dolgozni, nem vakarhatjuk fel újra meg újra lelki sebeinket, hogy a belőle szivárgó váladékot mások arcába hajigálhassuk.

A modernkori szerepváltással megjelenik a könyvdráma is. Voltak, vannak szerzők, akiket jelenkoruk nem ismer vagy nem ismer fel időben. Arany Jánost kinevették, amikor azt állította, hogy a Bánk bán sokkal nagyobb és jelentősebb alkotás, mint az akkoriban divatos Kisfaludy művei. Az utókor Aranyt igazolta. Katona József műve a szerző életében még csak színpadra se kerülhetett, utána viszont örökös darabja maradt a színházi repertoároknak. Erkel zsenijével találkozva pedig olyan különleges helyet foglal el drámairodalmunkban, amelyet filmre vitele után az egész világ csodál. Kisfaludy deklamáló hőseire, a kor sztárjára és az általa megálmodott alakokra ugyan ki emlékszik ma már? Legfeljebb irodalom szakos hallgatók forgatják. A közönség elmenekülne a színházból és hatalmas bukás lenne. Miután ennek a korszaknak a jócskán felkavarodott, zavaros vizei is letisztulnak, nagy valószínűséggel ugyanezt prognosztizálhatjuk a divatos musical-daraboknak is.

A művészet mindig az örökkévalósággal játszik. Arra tesz, mikor megihleti és megalkotja azon remekeit, amelyeket olvasva vagy színpadra alkalmazva és a nagyközönségnek is átadva mindenki magasabb fejlettségi szintre jut. Az előző korszakok megfosztották az átlagembert ettől a lehetőségtől, valamint attól a képességtől, amit a folyamatos színházba járás alakított ki benne. A jó ízlés adottságától, mivel – mondjuk ki végre – a rossz színház ízlésromboló és társadalmilag is destruktív. A kultúra diktátorainak retirálniuk kell végre. A színházi élet minőségi emeléséhez jó színkritika is kell. A szekértáborok környalásai nem helyettesíthetik ezt a fontos műfajt. Műveltségen kívül jó stílusérzék szükséges hozzá. A mai drámának ábrázolnia kell a kor gondolatosságát és a jelenkor konfliktusait. Ám lehet mindez invenció, nem a látottak pusztán naturalista ábrázolása. Ez a stílus ugyanis önmagát fosztotta meg a költészet szárnyalásától. Nem elég úgy tenni, mintha csak egy snassz jelen létezne, benne piti, alantas szereplőkkel. Ez az érzés ugyanis lehangol, pesszimistává tesz, és egy jókora szeletet kihagy az egyoldalúan ábrázoló szerzők által ignorált valóságból.

Eger, 2012. augusztus 28.

Ki építette a Mikó Kollégiumot?

Még hallgatni, nézni is rossz a sok parttalan vitát. A romániai „visszarendeződés” során, amikor is Ceaucescu szelleme látszik kísérteni a balkánivá lett szomszéd házatáján, egészen a koncepció perig és annak során börtönbüntetések kiszabásáig mentek el, úgyhogy ettől még az antant szellemiségtől áthatott EU is felháborodott. Sokan, sokféleképpen vetették már el a sulykot, ha Magyarországról és a magyarokról volt szó, de ekkora arcátlanságra még senki nem vetemedett. Szabadka belvárosát modernizációs tervekre hivatkozva igyekszik lerombolni a szerb városvezetőség. Persze megteheti, hiszen a régi sláger szerint „senki nem szól rá”. Bár Magyarország élhetne vétőjogával, mégse teszi. A temerini koncepció per magyar fiataljai mellett se kardoskodott a magyar diplomácia. Holott ezt is megtehetné az „Oh, yes” fejében, ők máig börtönben senyvednek, bár mindössze a hagyományos magyar nőtisztelet jegyében védtek meg fiatal lányokat egy részeg szerb drogdíltől és társaitól. A Felvidéken a szlovák törvények értelmében ott élő (őshonos) magyarokat fosztanak meg szlovák állampolgárságuktól, csak mert kettős állampolgárok mernek lenni, felvállalva magyarságukat. Mindezt az EU-ban, ahol hangzatos szövegek dívnek autonómiáról, egyenjogúságról, esélyegyenlőségről, ám a fenti gyakorlat ismeretében hozzátehetnénk: bárki számára, kivéve a magyarokat.

Ugye, milyen antidemokratikusan hangzik mindez? Olyan országokban, ahol minden jelszó, minden hangzatos érv elkopott, úgy tűnik, hogy még a visszhang is lopott... Mi azért halkan, de nagyon határozottan feltesszük a kérdést: ki építette a Mikó Kollégiumot? Nem másért, minthogy emlékeztessünk: a román restitúciós törvény értelmében mindenkinek visszajár korábbi jogos tulajdona. Hajdan az egyházak önmagukat tartották el, és minden, amit építettek, a jószívű adakozó hívek adományából jöhetett létre. Éppen ezért megismételjük a kérdést, és mindaddig fogjuk ezt tenni, amíg valaki végre választ nem ad rá. Hivatalból, persze. Mert anélkül mindenki tudja, csupán a hivatalos elismerés, beismerés hiányzik még hozzá. S ha megint mellébeszélnek, hazudoznak, akkor le kell vonni a konzekvenciát, és egészen addig semmit nem építeni EZEKNEK az ingatlanüzéreknek, amíg be nem látják, hogy azok, akik kizárólag beleülni tudnak a mások örökségébe, javaiba, azok nem érdemlik meg, hogy legyenek javak, örökségek, amik még rájuk maradhatnak, jobban mondván amiket eltulajdoníthatnak jogos birtokosaiktól.

Trianon után áldatlan állapot állt elő. A szétdarabolt Magyarországból csak úgy lakomáztak a hiénák. Bennünket arra is köteleztek, hogy ne csak a földeket, ingatlanokat, műkincseket, könyvtárakat, iskolákat adjuk át a háború pót-nyerteseinek (akik velünk együtt veszítették el a Habsburgok által kiprovokált nagy világégést), hanem pl. a pályaudvarokkal együtt a vonatokat, járműveket és mindennemű ingóságot, amit akár ki is menekíthetett volna a magyar állam. Készen kapták Közép-Európa legfejlettebb vasúthálózatának rájuk eső részét, bányákat, erdőket, gazdag termőterületeket, melyeket a tolvaj-szemlélet jegyében csupán lelakni tudtak évtizedeken át. A gyönyörű főúri kastélyok, várak sorra mentek a pusztulásba, mert a magukat magasabb rendűnek képzelő kisantant „örökösök” ennyit tudtak bemutatni saját, magasra értékelt kultúrájukból. Nem különös? Mindig az papol demokráciáról, esélyegyenlőségről, aki nagykéssel jár a diszkóba szórakozni. Aki ellopja másoktól mindazt, amit több évszázad közös munkája, szorgalma, tehetsége létrehozott, majd ő kiált tolvajt. Aki rajtunk követeli saját kultúrája ismeretét, miközben ő nem törődik annak a népnek a kultúrájával és hagyományaival, amelyik egykor jólelkűen befogadta, saját templomokat, iskolákat biztosított a számára. Ami nélkül soha nem integrálódhatott volna az európai kultúrába. Igaz. Most feltesszük a második kérdést: aki nem ismeri a római jogot, hogyan ismerhetné az európai, mely

mindmáig a római jogon alapszik? Aki a rómaiak leszármazottjának véli magát, hogy-hogy nem követi a felmenőinek tekintett latinok jogrendjét? Hát illik ez? Becsület ez? Valódi integráció volt, vagy máig tart ez a kulturális deficit?

Túl azon, hogy a magyar diplomáciának jóval karakánabbnak kellene lennie és mindig a maga értékén kezelnie a kezelendő dolgokat, nem lehet szó nélkül elmenni amellett sem, hogy az ún. „mérvadó magyar értelmiség” hol marad ilyenkor a hangadással. Jóllehet tudjuk, hogy nem mérvadó, csak hangadó, és a legkevésbé sem magyar szemléletű, hanem gyakran magyargyűlölő, ami az általa kiadott hangokat illeti, mégis legalább a formát illene tisztelni és ahhoz tartania magát. Ez a tartását és megbecsültségét veszített, self-made, vagy még inkább botcsinálta értelmiség ugyanúgy nem része a nemzettestnek, mint ahogyan a román koncepciók perem ledirigálói sem részei Európának, az európai kultúrának. Holott csupán egy pillantást kellene vetniük dél felé, hogy az antik görögöktől tanuljanak valamit, ahelyett, hogy az Európát egykor végigdúló török rabszolgatartó társadalom utódállama kívánnának lenni.

Hogy a magyarság mit adott a Kárpát-medence népeinek, ahhoz elég körbeutazni mindazokat a területeket, amelyeken rajta hagyta keze nyomát. Építészeti emlékeink ékes bizonyítékai annak az egykor domináns kultúrának, melyet rendre magukhoz próbáltak degradálni mások, ellenünk gyűlölködők. Nyomában sehol nem látjuk az utódállamok remekeit, a szándékos rombolását annál inkább. Ehhez is elég körbeutazni a régiót. A táj nem hazudik. A félénk emberek talán igen, de a táj, a természet nem. És ezt a „félénk” szót most Katona József szerint értjük. Gyávának tartjuk mindazokat, akik nem merik felemelni szavukat az ellen a szándékos pusztítás és visszataszító agresszió ellen, amelyet egy ma már nem létező demokrácia nevében követnek el kultúránk ellen, bármely kultúra ellen. Sem a tájat, sem a kultúrát nem lehet legyőzni erőszakos eszközökkel. Ahogy a természetnek, úgy a kultúrának is öntörvénye szerint működik mindene. Olykor bele lehet rondítani, de nem mindig, és főleg nem véglegesen.

Trianon után úgy kapta meg Erdélyt Románia, hogy írásban garantálta az autonómiát az ott élő magyarságnak. Ha egy szerződést nem tartanak be, még hozzá több elemében sem, akkor az a szerződés nem érvényes. Erdély mindig autonómiát élvezett. Akkor is, amikor Magyarország részét képezte. Akkor is, amikor Lengyelországgal közös királya volt. Tehát amikor megjelennek az „Autonómiát Erdélynek!” feliratok, az annyit jelent, hogy nincs, mert nem biztosítják neki. Ezen kellene eltöprengenie az európai vízfejnek, s vele együtt a magyar diplomáciának is. Ha már Románia EU-s csatlakozása idején nem tudott ennyit elérni a határainkon kívül rekedt magyarság számára, akkor most kell pótolnia ezt a hiányt következetes, szívós diplomáciai munkával, amikor az erőszakos románosítás, szlovákosítás, szerbesítés fizikai létükben is fenyegeti az ott élő magyarokat. Természetesen nem avatkozhatunk be egy másik ország belügyeibe, mint ahogyan nem kérhetünk részt Örményország és Azerbajdzsán konfliktusából a szerencsétlen gyilkos-kiadatási ügy kapcsán, ám a diplomácia eredetileg a politika legmagasabb rendű, művészi szinten művelt tudománya volt, nem pedig gazdasági seftelés, ahová mára sokhelyütt degradálódott. A honi jóérzésű értelmiségnek legfőbb ideje szedelőzködni, ha maradt benne Kádár után annyi erkölcsi tartás, hogy ezt arcvesztés nélkül megtehesse. Ősi tartalékaink rejlenek a székelységben, magyarságot tanulni utazhatnak oda, akik idehaza már sok mindent feladtak. Éppen ezért becsülendő mindaz, amit máig képviselnek, s elének követendő példaként tartanak. AUTONÓMIÁT ERDÉLYNEK!

Eger, 2012. szeptember 9.

Jogos vagy nem jogos?

Hatalmas diplomáciai botrány keveredett az azeri baltás gyilkos kiadatásából, és a disszonáns felhangok máig nem csillapodtak. A gond csak az volt, hogy mindenki első dühében cselekedett. Nem felnőtthöz méltó módon, hanem akár a kisgyerekek marakodás közben a hátsó udvarban. Lett diplomáciai botrány, nagykövet visszahívása, utcai tüntetések és a magyar zászló elégetése Örményországban. Mindez azért, mert külügyi szakembereink jogszerűen jártak el. Jogszerűen, de nem elég körültekintően.

Kényes dolog két, egymással ellenségeskedő ország ügyeibe belekeveredni. Bűnbakká válni, mert a saját ügyükbe bennünket is bele akarnak keverni. Ez az, amitől megmenthették volna hazánkat a szakértők. Csak ismételni tudjuk önmagunkat: a diplomácia a politika tudományának legfelső foka. Kicsit a tolmácsoláshoz hasonlít: nem elég egy adott nyelvnek meghatározott szókincsét magunkévá tenni, érteni kell a mögöttes tartalmakat is. A célzásokat, a kettős értelmeket, valamint a beszélő szándékát. Jogi nyelven a szövegben elrejtett kikapukat vagy azok lehetőségét. Kell tudni finomítani a beszélők összecsapásra alkalmas megjegyzésein, némi humorral vagy finom diplomáciai érzéssel megoldást kínálni, hogy a tárgyaló felek ne csapjanak össze, hanem békésen meg tudják oldani a kettőjük dolgát. Ismétlem, a kettőjük dolgát, ami másra, harmadik félre nem tartozik. Nos, ez az, ami nem történt meg az örmény-azeri konfliktus kapcsán. Nem tudjuk, az oda kirendelt nagykövetek és követségi személyzet vajon beszélnek a kaukázusi nyelveket, értik-e pontosan, mi zajlik a két kis ország között, tudnak-e kellő tájékoztatást adni főnökeinek, a külügyminisztériumnak azokról a nüansznak tűnő részlet-információkról, melyek végső soron a terület szakértőire is tartoznának.

Az összecsapás már megtörtént. A gyilkos szabadlábon van, sőt nemzeti hősként ünnepelek a saját hazájában. Lakást kapott ajándékba az azeri kormánytól, mely tudomásunk szerint azóta se adott semmiféle magyarázatot a nemzetközi szabályzat durva megsértésére. Azt ugyanis tudnunk kell, hogy az életfogytig tartó börtönbüntetésre ítélt katona, aki ráadásul rangjában is emelkedett, úgy a magyar, mint a nemzetközi törvények értelmében börtönben kellett volna maradjon. Ez a törvény nem hágható át, a jogsértés, ami most már állami szinten is nyilvánosan megtörtént, nem tehető semmissé. Az azeriak durvasága miatt a magyar zászlót égették, amit nem tehetnek csak úgy jóvá. Ők sem, és a zászlóégető örmények sem.

Azt ugyanis tudni kell, hogy a politika szinte soha nem azonos a néppel. A mai világban főként, ahol minden a szemfényvesztésről szól, a négy évre megszerzett jogositványokról a bizonyos területeken szabad kezet kapottaknak jogos vagy jogszerű cselekedeteihez. Olyasmikhez, amikről a kisember nem ért vagy csak utólag értesül. Amikért valaha hosszú és véres háborúkat vívtak. Az utcai tüntetők ugyan a magyar kormánynak küldték az üzenetet zászlónk megtaposásával és elégetésével, de tudni való, hogy a zászló szimbólum, a nép lelke, melyet normális helyen nem sértegetnek, hanem tiszteletben tartanak. Egyszóval a magyar népet érte inzultus, és ez nem változik meg. Hallottunk olyan magyarázatot, hogy nálunk ez már hagyomány, hogy a saját zászlónkat is megtaposzuk, de arról nem szólt a fáma, hogy ezt nem a magyar nép szokta, hanem a minden emberi mértéktől elrugaszkodott kormányok, melyek nem tisztelik a saját hazájukat, sem annak jelképeit. Akiket azért nem tisztelnek, mert ők sem tartják tiszteletben népüket, melyet ráadásul még alattvalójuknak is tekintenek.

Természetesen tiszteljük azokat a történelmi hagyományokat, amelyek a sokat szenvedett örmény néphez fűznek bennünket. Szeretettel őrizzük Agárdi Gábor emlékét, aki a magyar színjátszás és az

örmény ikonfestészet legnagyobb alakjai közé tartozik. Egy diplomáciai baklövés miatt azonban nem tehetjük semmissé azokat a hagyományokat, amelyek alapján befogadtuk a hazájukból elüldözött kereskedőnép számos tagját, és módot adtunk nekik a felemelkedésre, a két nép kultúrájának közös fejlődésére. Valódi eredetünkről, melyről már a fél világ tudja, hogy nem tajgai népekhez kapcsolódik, hanem a török-alán déli népekhez, és ez genetikai vizsgálatokkal is kimutatható (de ellentétes érdekeltségű megszállottak miatt még mindig nem publikálható), az örmény múzeumok őriznek jelentős dokumentumokat. Ezeknek kiadatásán kellene inkább dolgozniuk a diplomácia lovagjainak, nem pedig a már lappangó ellentétek felszításán.

Nem tudunk azonosulni azzal a felfogással, hogy egy gyilkost, aki éjszaka orvul baltával agyonveri a saját szobatársát, hősnek tekintsenek, csak mert olyasvalakit gyilkolt meg, aki egy ellenségesnek tartott nép fia. Ha ez sztenderddé válna a mindennapi érintkezésben, akkor ismét csak a fajelméletnél kötnénk ki, ami a legsúlyosabb válságokat és legundorítóbb cselekedeteket hozta és hozza az emberiség történetében. Ám azt se értjük, miért egy népet kell meggyalázni zászlaja elégetésével, mikor a külügyi szakemberek követték el a hibát. Ez nem más, mint egy konfliktus kiterjesztése véletlenek rovására. Ugyanakkor azt se tudjuk elfogadni, hogy a nagyhatalmak árnyékába húzódva próbáljunk érdemeket szerezni egy olyan jövőbeli konfliktus eszkalálása érdekében, amely bennünket, a magyar népet is fenyegethet. A nagyhatalmak ugyanis pillanatnyi érdekeitől hajtva időnként felkapnak, majd különböző ürügyekkel ejtenek általuk kis népeknek tartott emberi közösségeket. Ennek receptjét könnyűszerrel megismerhetjük a média sztár csináló cirkuszaiból, ebből a modern kori 'panem' nélküli 'circenses'-ből. De láthatta, aki nyitott szemmel járt a világban, ugyanezt Pinochet tábornok, Daniel Ortega, Ceaucescu vagy Kadhafi ezredes sorsából. Bin Ladenéből és Szaddam Husszeinéből, aki végül akasztófán végezte. Azok jóvoltából, akik korábban futtatták őket, majd aljas anyagi érdekektől hajtva megszabadultak tőlük. Véres harcok árán, melyeknek milliók estek áldozatul, véletlenek, akik mindezekről a politikai praktikákról nem tehetek.

A nép mindig csak élni akar. Nem érdeklik a politikai huzakodások, melyeket az érintett felek akár párbajjal is elintézhethetnének maguk között. Igen ám, de akkor nem szerezhetnék meg mindazokat a javakat, amelyek után kielégíthetetlen sóvárgást éreznek, és amelynek érdekében a fent említett viselt dolgaikat rendre elkövetik. Nekünk épp ebből kellene kimaradnunk. A magyar nép olyannyira magáévá tette a márciusi ifjak Tizenkét pontját, hogy azóta se gondoljuk másként, mint hogy a magyar katonák a magyar haza védelmére vannak teremtve, nem pedig kétes hírű nagyhatalmak szolgálatára. Hende Csaba hátba veregetése miatt (amerikai részről) mi nem érzünk büszkeséget, sőt inkább röstelljük katonáink bármiféle külhoni szereplését. Miközben csendőrök által felpofozott parasztok módjára túrjuk a sok magyarelles sértést, külügyeink pedig inkább mentegetőznek, semmint hogy visszautasítanak ezeket, valahogyan nekünk is ki kell fejeznünk valódi érzelmeinket mindezzel kapcsolatosan. Hatékonyabb érdekképviselőre van szükségünk úgy az EU-ban, mint a nemzetközi diplomáciában. A konfliktusokba pedig nem belekeveredni kell, hanem kerülni azokat, és mások anyagi érdekeltségei miatt (mint a maradék szénhidrogénkincs megkaparintása) nem szabad fegyveres konfliktusoknak akár epizódszereplőivé se válnunk. Az egykori őshaza valahol a mostani Irán területén található, nekünk pedig nem volna szabad asszisztálnunk Irán tervezett lerohanásához. És ezt nem a bölcsészkaron elsajátított ismeretek birtokában kellene tudniuk a hozzászólóknak, hanem a diplomataiskolákban tanítani, ha jót akarunk magunknak.

Eger, 2012. szeptember 18.

Nem bűncselekmény

Dúlnak az ellentétek. Idehaza is, és a határokon túl is. Mindenki érvényesíteni akarja az igazát, és csakis a saját igazát. Gyakran semmibe véve mások érzékenységét és felszaggatva olyan régi sebeket, melyeket már rég orvosolniuk kellett volna a mindenkori „elithez” tartozóknak. Az idézőjelet ugyancsak kiérdemelték, mert hiszen a társadalom elitjének nem a legérzékletlenebb emberfajtaból kellene kikerülnie. Meghatározó viselkedéskultúrát kellene sugallniuk, mely követendő példaként áll mások előtt, és ez nem azonos az akciófilmek durva világával, sem a szappanoperák gejl érzelgősségével. Értjük, hogy változó korban élünk, de a változásnak nem a rend lerombolásában kellene kimerülnie.

Mansfeld Péter vérbírájára felmentő ítéletet hozott a nyomozó ügyészség. Bűncselekmény nem történt, mondják, mert csupán a hatályban lévő törvények szerint járt el a súlyosbításért óbégató ember, akinek szavai nyomán megszületett a halálos ítélet, és plusz egy hősiezen viselkedő pesti srác került bitóra. Nem bűncselekmény, koppannak keményen a szavak, mint egy üres kivégző cella falán a visszhang. Bűncselekmény nincs és kegyelem sincs, utólag sem, a legbátrabban viselkedő pesti tizenévesnek. Ha a kegyetlen ítélet kikövetelése nem volt bűn, mert az akkor fennálló „rendnek”, azaz a vörös terrornak igaza volt kegyetlenkedései (ön)igazolálásában, akkor a forradalom idején fennálló rend nevében hazájukat védőknek is igazuk volt, nem követtek el bűncselekményt, ugyanis a haza védelme kötelesség, nem pedig köztörvényes bűncselekmény, melyért akkor akasztófán végezhetnék, mondjuk a gyilkosok.

De mehetünk ennél messzibbre is. Ha ez az ítélet annyiban marad, akkor nem tekinthető bűncselekménynek a zsidótörvények végrehajtása sem? A fenti indoklással: mert a fennálló jogrend, azaz az érvényben lévő törvények alapján jártak el. Ugye, milyen falsul hangzik mindez? Az emberség íratlan törvénye mindig felülírja a fanatikus alakok által követelt gyilkosságokat és mindig van lehetőség a visszautasításra. Nürnberg óta tudjuk, hogy a „Parancsra tettem” mentegetőzése soha többé nem állhat meg. De visszamehetünk 1514-ig is. Werbőczy kegyetlen törvényei, melyek évszázadokon át sújtották a jobbágyságot, voltaképpen jogosak voltak? Nem volt vadállati kegyetlenségnek minősíthető Dózsa György izzó vastrónon való megégetése? Pedig a minden emberi formájukból kivetkőzött nagyurak bosszúja visszaszállt a tulajdon fejükre: Mohácsban testesült meg az isteni ítélet, és megérdemelten. A nemességnek, mert igenelte, a népnek, mert hallgatott. De gondolhatunk Haynaura, Bachra és az ő hátuk mögé rejtőző Ferenc József kegyetlenkedéseire is, mint jogszerű ítéletekre. Az aradi tizenhárom és számos társuk, aki a hazát védte, elrettentő példaként kellett volna álljon a megrettent társak és az egész haza előtt? Az osztrákok ugyan tömeggyilkosok voltak, de a saját (farkas)törvényeik szerint jogszerűen jártak el?! Milyen messzire jutunk, ha az emberség ellen elkövetett bűnöket relativizáljuk! Ferenc József persze megkapta a méltó választ A walesi bárdokban és az asszonyok csuklón viselt karkötőiben, rajtuk az aradi tizenhárom arcképével.

Ők, a most is fölénk rendeltek, még mindig úgy vélik, nekünk semmi egyébhez nincs jogunk, mint a bamba belenyugváshoz és a hangtalan elfogadáshoz, cselekedjenek ők bármit is. Ha fát vágnak a hátunkon, ha gyalázzák a vallásunkat, ha naponta kilopják a szemünket, az ő felfogásuk szerint ők soha nem követnek el bűnöket, mert a sértett fél „csupán” mi vagyunk. Miféle jogrendről beszélünk akkor? A hazának, minden hazának törvényisztelő polgárokra van szüksége, akik elfogadják és megtartják a törvényt, és annak megalkotóit feltétlen tiszteletben részesítik. Ehhez viszont nekik, a törvénytudóknak a legmagasabb rendű erkölcsiséget kellene felmutatniuk, nem azt az azeri felfogást, mely a baltás gyilkost hőssé emeli, csak mert egy ellenségesnek tartott nép fiát irtotta ki bestiális

elszántsággal. Ha erre is lehet precedens, akkor bárki kérhet felmentést saját bűneire a sértett felet degradálni próbálva. És ez nem más, mint a fajelmélet modern kori túlélése: a gyilkos különbnek hiszi magát az áldozatnál. Az emberiség csak akkor emelkedhet ki ebből a lesüllyedt állapotából, ha újra megtalálja az igaz szavak által sugallt rendteremtő erőt, mely újból tisztelhető erkölcsöt és morális tartást ad neki. Ezt pedig nem lehet relativizálni, legfeljebb próbálkozni vele.

Eger, 2012. szeptember 24.

Ismét a hangerő

Ismét a hangerő győzött. A parlamentben is, nemcsak az utcán, ahol bárki leordíthatja az embert. Varga képviselő kénytelen volt visszavonni és megbánni szavait, melyek egy anomáliára hívták fel a közfigyelmet: odáig jutottunk, hogy a hangadó asszonyok valósággal kikérik maguknak, mikor emlékeztetik őket a nők legszentebb hivatására, az anyaságra. Lendvai Ildikó MSZP-s honanya a tőle már csak megszokott kellemetlen frekvencián tenyészállatoknak nevezte azokat a nőket, akik sok gyermeket hoznak világra, pedig tőle, már csak biológiai okokból sem várja el senki az efféle hivatást. Senki nem állt fel és utasította vissza a sokgyermekes anyákra tett primitív megjegyzést. Ellenben olyan méltatlan vita alakult ki, melyet normális morális rendben élő országokban lemondatással díjaztak volna. De nem a fideszes képviselő részéről, hanem a nőket becsmérő képviselőnőéről.

A szüfrazettek sok értékes vívmánnyal dicsekedhettek. A nők és hátrányos helyzetűek szavazati joga, a munkavállaláshoz való jog és az azonos bérezés, mely azóta se valósult meg a többségükben patriarchális társadalmakban. Ma már nem kérdés, lehet-e gyermekeit önállóan nevelő asszony férfi társaival egyenjogú. Ám mint sok egyebet, ezt is el tudta torzítani a XX. század. Nem feledjük a traktoros romantikát, a kigyúrt debella munkásasszony etalonná tételét, melyre válaszként érkeztek Henry Moore trabális szobrai: a nyugatot is a tagadás szelleme hatja át. Ennek nyomán elvetették a szépségideálokat, helyettük kaptunk rondaságokat, melyek mégse tudtak ideállá válni, legfeljebb múló divattá. Aztán jött a szexuális forradalom, mely mindenkit mentesített a felelősségvállalás terhétől. Ekkorra datálható az anyaságot tagadó nők társadalmi felemelkedése, mely a fent említett, őrült kijelentést nemcsak lehetővé teszi, hanem szimplán hallatlanba is veszi.

Egy demográfiailag bajban lévő társadalom nem engedheti meg magának, hogy az asszonyok egykézzenek. Ha arra figyelmeztetik őket, hogy van a karrier hajszolásán túl is egyéb feladatuk, ezen nem megsértődni kell, hanem elgondolkodni, miért kapták a jogos kritikát. Mikor előkerülnek a megsárgult családi fotográfiák, kiderül, hajdan népesebb családok éltek hazánkban. Többek között ennek is köszönhető, hogy Trianon után nem fogyatkoztunk meg annyira, mint azt mások szerették volna. Apai nagyanyám tizenegy gyermeknek adott életet, közülük kilencen érték meg a felnőttkort. Anyai ágon nem volt ekkora gyermekáldás, a nagypapának „csak” öt testvére volt, és ők csak hárman nőttek fel. Ismerve a XX. századi egészségügyet, ez szinte természetes volt abban a korban. Ugyanez látható a családfa XVIII. századi tanulmányozásakor, s tegyük hozzá, hogy az idegen érdekek rendszeresen csökkentették a magyar demográfiai értékeket, értelmetlen háborúskodásaikkal.

Saját életemmel példázhatom, hogy a gyermeknevelés összeegyeztethető a szakmai tudás gyarapításával, még az úgynevezett karriercsinálással is. Természetesen mindig tiszteletben kell tartani a fontossági sorrendet. A család és a gyermekek fölé semmi nem emelkedhet, máskülönben

összeomlik a társadalmi rend. Soha, egyetlen pillanatig nem bánom, hogy nem törekedtem magasabbra, mint amennyit fel tudok mutatni életemmel. Egyedülálló anyaként is szégyelltem volna a gyermekeimtől megtagadott pillanatokot, melyeket a pszichológia csak „minőségi együttlétnek” nevez. Nem kívánok magasabb rangot, mint hogy író, költő lehetek. S ha távoznom kell, magammal viszem azokat az emlékeket, amelyeket a kedves mosolyok, a gyermekszáj és a közös otthon jelentett nekünk. Nem pártokban, nem nagy vagyonban, hanem ezekben a látszólag szertefoszló pillanatokban élnek túl bennünket alkotásaink, melyekben odaajándékoztuk magunkat és elfogadtuk a nekünk nyújtott adományokat a hozzánk legközelebb álló személyektől.

Úgy tűnik, ezt hiába magyarázzuk azoknak, akik süketté és vakká váltak a karrier utáni törtetésükben.

Eger, 2012. szeptember 24.

A kilábalás akadályai

Közgazdászok időnként másképp látják az aktuális gazdasági helyzetet, mint a gyakorló háziasszony, aki soha nem kétes értékű, okos magyarázatokkal tömi be a lyukakat (és a családja száját), hanem mindennap megfelelő megoldásokkal és illatos, ízes ételekkel. Már ha jó háziasszony, és ha a mai viszonylatokat vesszük tekintetbe. Hiába is magyarázná a gyerekeknek, hogy most begyűrűzött a gazdasági válság, meg hogy a multik és a bankárok innen, meg onnan támadnak bennünket, alapvető szükségletek esetében nincs mellébeszélés, se magyarázkodás, ott konkrét cselekedetek kellene.

Egy munkanélkülinek vagy a csekélyke nyugdíjára várakozó kisöregnek hiába is mondaná bárki, hogy majd két hét múlva vagy jövőre enni kap, ha a két időpont közti táv olyan áthidalhatatlannak tűnik. A család olyan, mint egy hadsereg: folytonosan mozgatni és etetni kell. Minden más körülmény utána jön, mármint a fontossági sorrendet illetően. Aki erről ígéretet vagy hazudozik, az mérhetetlenül önző és kíméletlen azok bajaival szemben, akik megérdemlik a gondoskodást vagy rászorulnak arra. Ahogy a sivatagban nem elég esőt ígérni a szomjas, elkínzott vándornak, ugyanúgy a szebb jövőt sem a már egyébként is túlhajszolt és kiszipolyozott társadalmi rétegeknek, jóllehet a remény sokakat életben tud tartani, és elég sokáig. A notórius ígéretők persze önmagukat nem hamis reményekkel és üres ígéretekkel szokták táplálni.

Ha a gyakorló háziasszony szemszögéből nézzük a társadalmi bajokat, legelőször is meg kell állapítani, hogy a kormányrúd ugyan az állam, vagyis a kormány kezében van, de elég erős ellenfelei(nk) vannak, akik kellő erővel tudják rángatni, ha kitépni nem is képesek, az ezzel megbízottak kezéből. A bankárok mindenkit megszorogatnának, de annak eredménye, jobban mondva eredménytelensége eklatáns példákkal mutatható ki, többek között a PIGS-nek csúfolt országokban. A megválasztott, kijelölt vagy oda delegált (báb)kormányok tesznek ugyan lépéseket, többnyire külső elvárásoknak megfelelően, de épp ez a baj. A következményeket nem a bankárok viszik el, hanem az agyonsanyargatott népek. Nem lehet egyszerre megszorítani és népjóléti intézkedéseket foganatosítani. Mikor az állam új munkahelyeket teremt, ugyanakkor szinte automatikusan bezár egy multik által igazgatott gyár, üzem vagy egyéb termelőegység. Az állam nem, vagy csak kis részben birtokosa azoknak a javaknak, amelyek munkahelyteremtésre predesztinálnák. Ha az IMF-fel tárgyalnak, az ugyan hivatalosan nem vallja be most már népnyzó igényeit, de a háttérből mégis tökéletesen kivehető, mikor az adott kormány nekik bokázik. De hiába teljesít bármennyit is a kíméletlen pénzemberek követeléseiből,

mégse lesz soha jó náluk, mert alapvetően az a bajuk az országgal, hogy nem azok ülnek a nyakunkon, akiket ők akarnak ránk és ellenünk idetelepíteni.

A kormány meg akarja őrizni legalább a fizetőeszközünk vásárlóértékét, de az idegen érdekek azt diktálják, hogy ez ne így legyen. Manipulálnak tőzsdén, fiskális ellenpolitikával, hitelekkel való bevetéssel vagy azok megvonásával, uzsorakamattal vagy az élelmiszerárak életellenesen magas tartásával, országa válogatja. Jelenleg épp ezt a hatást érezzük a bőrünkön. Az országnak szüksége van termelni, alkotni képes munkaerőre, míg ellenfeleinknek alig titkolt vágya, hogy megváltoztassák az etnikai arányokat, valamint kiüldözzék, és minél nagyobb számban, az itt élő magyarságot. Lehetőleg a fiatalságot, mert akkor a szülőképes korúak hiányában egyre gyorsabban fogyatkozik majd a számunk. Mindezt persze tagadják, de hát ez a legkönnyebb annak, aki magának a Mindenhatónak a létét is tagadja. Ehhez képest már a saját létének tagadása se nagy szám, nemhogy viselt dolgaié. Fenti célkitűzések leghatékonyabb eszköze a jövőkép megvonása, a megélhetés ellehetetlenítése, a kereset és a megélhetési költségek olyan mértékű aránytalanná tétele, amely vonzóvá teheti, ha csak ideiglenesen is, a külhoni munkavállalást és az ottani letelepedést. Más kérdés, ha ott is szorongatni kezdik a helybeli lakosokat, hogy a legelső munkavállalók, akiken túladnak, vendégmunkások lesznek, és könnyen megismerkedhetnek az idegengyűlöletnek enyhébb és vadabb formájával, ahol annak komoly hagyományai vannak.

Jelen pillanatban egyértelműen az volna a megoldás, ha minél több munkahely lenne állami kézben. Egyetlen nyomós indoka az, hogy akkor nem tudnák megakadályozni más, idegen érdekeltségek, hogy indokolatlanul karcsúsítsák vagy akár teljesen fel is számolják az adott termelőegységeket. Aktuális példája ennek a különféle húsüzemek csődökébe kényszerítése, melyeket az állam megpróbál megmenteni, de magának az államnak a kezét is megkötik azok az EU-s elvárások, melyeknek háttérben megint csak ugyanazok settenkednek, akik a fenti sátáni tervet meg szeretnék valósítani. Hasonló tragédiák történtek a cukorgyárak, a cementüzemek, az élelmiszeripar esetében, és minden más, munkahelyeket biztosító termelőegységgel, az iskolákat, kórházakat, egészségügyi intézményeket már nem is említve. Stratégiailag ez annyit jelent, hogy a cementipar privatizációja, majd megszüntetése aláásta és megdrágította az építkezéseket, vele az építőipart, ami húzóágazat. Élelmiszeripar híján kiszolgáltatottá tette az országot a szeméthyárosoknak, akiknek nincsenek skrupulusai. A hitvány, selejtes, bár előbb olcsó ételeken tartott lakosság egészsége meggyengült, amit mentálisan is fokoztak a munkahelyek elvesztése miatti folyamatos stresszes állapottal. A gyengébbek elháltak vagy megölték magukat kilátástalannak ítélt helyzetük miatt. A felszámolt egészségügyi intézmények, az alulfizetett és szintén stresszes személyzet túlterheltsége révén egyre kevésbé hatékonyak, valósággal egymást húzzák alá ebbe az örvénybe, melynek kiterveltségét ugyan tagadják, mégis kilóg a lóláb és nagyon is látható. Az oktatás lebutítása a hagyományosan jó magyar konkurencia leszerelését célozza, és ez nem fog helyreállni ígéretekkel, sem a pedagógus társadalom nagyjából szakmunkás szinten tartott keresetével, ami már-már a minimálbért súrolja, és semmiképpen nem biztosítja az értelmiségihez méltó társadalmi státusz megvalósítását. Ha az állam nem tiszteli a nemzet napszámosait, a társadalom se fogja, így maradnak az anomáliák és Benjamin Spock működésképtelen teóriái.

A központosított állam természetesen csak akkor megoldás a végletesen lerontott gazdasági helyzetre, ha megfelelő kommunikáció folyik a lokális és az állami vezetés között, valamint ésszerű tervgazdálkodást folytatnak mindkét szinten – az érdekek ütközése nélkül. Ismerve a korrupció létét és mértékét, el kell mondani azonban azt is, hogy a helyi összefonódások megakadályozhatják akár a

legjobb szándékú állami segítségnek a lakosságra is érezhető hatását. Helyi maffiák képesek olyan mértékben szorongatni a kijelölt vezetőket, hogy azzal igen kemény próbatételnek teszik ki őket, miközben az eredmény semmi, vagy nem sokkal több annál. Pénzszivattyúk még mindig működnek, ezek felszámolását természetesen a kemény kéz politikájával lehetne megoldani. Huszonhárom év keserű tapasztalatai mondatják velünk, akik soha nem rajongtunk a szocialista államberendezkedés gondolatáért, hogy az ún. piacgazdaság sem működik, mert alapvetően nem a helyes működést célozza, hanem a korlátozás nélküli kifosztást, valamint a gátlástalan szemétkereskedelmet. Ez azokra az élelmiszeripari termékekre értendő, amelyekkel évtizedek óta elárasztják az országot, minden célországot, melyet „átszervezésre” ítélték a saját létüket is tagadó, államok fölött álló alakulatok. Ezek kiiktatására természetesen elegendő volna megfelelően színvonalas, kemény és hatékony fogyasztóvédelmi felügyeletet működtetni, és a nagy cégekre olyan kemény büntetéseket kiróni, amelyek akár a notórius törvényszegők végleges bezárását is lehetővé tennék.

A jó államban elsőrendű szempont az állampolgár jóléte. Öngyilkosnak mondható az az állam, amely ez ellen tesz, gyilkosnak az a szervezet, amely ebben az alapvető egységében támad bármely államot. Ez az, amiben a legnagyobb ellentétek feszülnek manapság. A többség rabszolgává tétele nem lehet sem cél, sem eszköz mások hitvány vágyainak eléréséhez, mint ahogy az sem, hogy valaki beérje a saját irhájának megmentésével – mások rovására, ahogyan bábkormányok és nyomorult helytartók teszik. A jó kommunikáció és a hatékony külpolitika természetesen elengedhetetlen feltételei mindennek. Ez nem az ordító evidenciák letagadását jelenti, sem a rókatáncot a mindig másoknak való megfelelési kényszer jegyében. A szemtelen betolakodókkal szemben csak a kemény fellépés használ, a tolvajokkal szemben a hatékony védelmi rendszer, egy husáng vagy pár izmos fiatalember. Ez is családi politika, és többet ér minden okoskodó elemzésnél.

Eger, 2012. október 16.

Telehazudni a világot

Két erő feszül szembe egymással napjainkban. Az egyik védelmezi, ami még védhető: családot, hagyományt, klasszikus, azaz maradandó értékeket. A másik dühödten csapkod és szitkozódik az előbbi ellen, feltett szándéka az, hogy mindent lerombol hazug rendszereivel, amit eddig még nem sikerült megsemmisítenie. Látszólag az utóbbi a sikeresebb, mert a hangosan ordítókat könnyebb meghallani, mint a művelt szóval, halkan és értelmesen beszélőket. Különösen, ha a kettő egymással párhuzamosan nyilatkozik meg. A politikai kudarc elemi feltétele a szélsőséges megnyilvánulások mellett az aránytévesztés, így nem kétséges, melyik fog sikeresebben tovább hatni.

No, persze, a modern hadviselés. Ki nem tudja, hogy hazug médiumok állnak készségesen bármikor rendelkezésre, hogy a hangoskodó felet hatalomra segítsék, vagy abban megtartsák? És ki nem tudja, hogy a pénzvilágban a megcsörgetett baksis hangjára még akkor is gyülekezni kezdenek a hiénák, ha az összeg nem túl tekintélyes, az elérhető pozíciók viszont annál vonzóbbak? Oda befészkelődve aztán tudják ők már a dörgést, hogyan lehet megtollasodni a „kapcsolati tőkéből”.

A képlet ennyire egyszerű. Jobban mondva primitív. Nincs mit szépíteni rajta, hiszen primitív lelkületű alakok irányítják az általuk megszervezett, jól megalapozott rendszert. Minden rebellis közszereplő vörös posztó a szemükben, a saját „jellemük” pedig reakcióikban mutatkozik meg világosan: bős

bikaként rontanak neki mindennek és mindenkinek, aki nem közülük való és nem ért egyet velük. Élünk egy primitív bazárban, ahol kicsinyes, zsugori alakok alkudoznak az elérhető minél nagyobb haszonért. Mindig csak a sajátjukért. A másoké a legkevésbé sem érdekli őket. „Eladó az egész világ!”, bömböli még mindig világgá régi szólamát Mefisztó, aki rajtuk keresztül szeret megnyilvánulni, hiszen olyan engedelmes drótok ők a rendszerben, hogy ennél primitívebb eszközt már feltalálni se lehetne.

Nekünk mégsincs más dolgunk, mint továbbra is csak igazat szólni. Nem versenyt üvölni, konkurálni a hordószónokokkal, hanem tisztos hangnemben szólni a nagyjérdeműhöz. Csupán azért, semmi másért, minthogy erre tettük fel az életünket. Ahogy ők a bennünket visszacibálásra. Egy idő után elmaradoznak, mert az alantas ellenfél arra ösztönzi az általa kipécéztetteket, hogy minél magasabbra törekedjenek. Céljaikban és tevékenységükre rendelt szférájukban.

A bukott szamarak most megpróbálnak összeállni, egységes ellenzékként feltűnni, holott sok a színpalán mögötti acsargás közöttük. Cél az ellenoldali kétharmad összehazudása, ami persze nincs sehol. Támogatóik a tengerentúlról szorítanak nekik. Helyet és pénzt, a másokból kisajtolból. EU-s elvtársaik egy félreérthetetlen gesztussal üzenik, hogy Vlagyimir Iljics szelleme tovább él – bennük. Mindnyájukban, a közös kommunista-internacionalista sikert bégető birkanyájában. Az engedelmes fogaskerekekben, akik rég kenetlenül nyikorognak, de azt legalább egyszerre teszik. Egységesen, türelmesen, kitartóan, a remélt gempá és pozíció reményében. Az EU-s üzenet persze nekünk is szól, mindnyájunknak, akik nem vágyunk egy kommunista típusú restaurációra: november 7-én kapunk választ az ellenünk korábban elrendelt szankciók feloldására. Hogyan is lehetne félreérteni ezt az üzenetet? Lenin forradalmi évfordulóján, európeérré átvedlett kommunisták, maoisták, vörösdanik mondják meg a frankót. Nekünk, akik két nagyszerű forradalom hagyományait mutathatjuk fel minden összehazudott demokráciával szemben! Ők pedig annak negligálásával teszik mindezt, hogy a valódi demokrácia a most sanyargatott Mediterráneumban született és él tovább, nemcsak élő történelemként, hanem a mindennapi lélegzetvételekben.

Népakarat. Milyen nagy szó, és hányszor éltek vissza már vele! Emlékeink nem haltak el a néhai rákosista és kádárista jelszavak üres zörgetésével. Mekkora népi demokrácia is volt az! Azon az éjszakán, mikor Sztálin elhalálózását némi késéssel bejelentette a szovjet hírközlés, két lelkes operarajongó fiatalember tartott hazafelé Budapesten, a Hunyadi László híres kórusdalát énekelve: „Meghalt a cselszövő, nem dúl a rút viszály...” Azon nyomban le is tartóztatták és hosszas vallatásnak vetették alá őket, hogyan értették a boldog dalolászást és László király éltetését. Pedig nyilvánvaló volt, hogy akik az Operaházban ültek és élvezték Erkel halhatatlan zenéjét, még nem értesülhettek a vén szadista zsarnok haláláról. Mint ahogy arról sem, hogy akik hozzá asszisztáltak, Berija és társai nem hívtak orvost hozzá, nehogy fel találjon épülni a szélütésből. Vagyis hogy Sztálin már a saját hazájában is nemkívánatos személy volt akkor.

Vessük most össze ezt azzal a rágalomhadjáráttal, amelyet a honi ellenzéki sajtó és külhoni ágenseik terjesztenek világszerte. A világsajtó hozzájuk hasonlóan elfogult és tájékozódni se kívánó, magyarul természetesen nem tudó munkatársainak segítségével. A baloldali sajtó sorai mindig hirtelen összezárnak, akár a hajdani római álák, a légiók hírhedt egységei. „Kifelé szuronyt szegez és kaszabolj le mindenkit, aki csak az utadba akad!”, mondhatnák, ha őszinte szó is el tudná hagyni a szájukat. Rémhíreket és álhíreket terjesztenek Interneten, írott sajtóban, tévében, rádióban, hogy aki aláveti magát agy mosásuknak, az is elborzad. Mi lettünk Európa és a „művelt nyugat” mumusa, mesebeli farkasa, gonosz boszorkánya, hétfejű sárkánya, vasorrú bábája, elvetemült mostohája és

mindennemű negatív figurája egy személyben. S közben ki töpreng el azon, hogy ennyi rögeszme és negatív indulat kizárólag beteges elmékben fér meg – kezeletlenül. Miközben senki nem kiált orvosért, pszichiáterért, csak mondjuk halkán a saját verziókat, mert József Attilásan nem csatlakozhatunk a hadhoz, és mert nem adhatjuk le arra az alantas szintre, amelyet már-már etalonként tartanak elénk. Az általuk elvitatott sajtószabadság és demokrácia legfényesebb bizonyítéka az, hogy mindezt büntetlenül megtehetik, senki nem szól rájuk. De nem azért, mert mindez jól van, hanem mert annyit mindenkitől elvárnánk, hogy az efféle „információknak” nézzen, olvasson utána. A mai sajtó már rég nem az egykori Száguldó Riporterek birodalma...

Magyarország mindig magára marad forradalmaival, vigasztalhatnánk magunkat. Még az se javít sokat a helyzeten, hogy vannak hozzánk hasonló népek és emberek, akik nem dőlnek be álhíreknek, hanem rég tanult módszerrel olvasni tudnak a sorok között. A demokratikusnak hazudott világsajtó azt is elfelejti közölni, mekkora népszerűségnek örvend Orbán Viktor a valódi szabadságszerető emberek körében itthon és külföldön egyaránt. A ma már csak Lúd-Millának csúfolt Bajnai-kör csak úgy tudott tömeget hazudni maga köré, hogy rendezvényét ugyanakkorra szervezte, amikor Budapest utcái amúgy is tele vannak emberekkel az ötvenhatos évfordulón, az pedig már csak apró nemzetközi fogás volt, hogy Orbán Viktor támogatóit is a saját javukra írják, azaz hazudják. Arcátlanul, szemrebbenés nélkül, jól bevált bolsevik taktikával. Előre megtervezetten, amerikai támogatással, ugyanazon módszer globalizált változatával. Bajnai elővette az áldatlan emlékű Dávid Ibolya rég elkopott szlogenjét a normális országról. Mármost hogy ő és hívei normális Magyarországot akarnak, mindent vissza alapon. Hogy mi ez a „mindent vissza” nyomulás, azt nem nehéz kitalálni. Az átkosnak mondott régi rend restaurációját az egykori proletárdiktatúra jegyében. Csak hogy senkinek ne legyenek illúziói. Mi pedig érezzük magunkat nem normálisnak, Dávid Ibolya és Bajnai Gordon felfogása szerint. Az amerikai támogatók szerint, akiket most akarnak „demokratikusan” lejattoltatni egy olyan mozgalom javára, mely megcsúfolva az egykori ötvenhatosokat, azoktól akar az Orbán-kormány megdöntésére pénzt beszélni, akik csak öregbítették Magyarország hírnevét szerte a világon. Elűzve Bajnai elődpártjától, az MSZMP-től és annak szekértolótól, a nagy hazugoktól.

Csupán ez a kérdés, melyre mindnyájunknak meg kell adnunk a választ Petőfi szellemében. Kossuthot, a reformkorszak nemes jelszavát a „Haza és haladás”-t már elorozták maguknak a magyar kaméleonok. A Kossuth-címet nem adja a Kossuth család, mint ahogy senki nem kérdezte meg a rendszerváltó lengyel szakszervezetet, a Szolidaritást sem, hogy engedélyezi-e a magyar ál-liberálisoknak jelszavuk, nevük használatát, ráadásul ugyanazzal a betűtípussal, naiv szemlélődők profi megtévesztésére. Kell-e még ékeesebb bizonyíték valódi természetük mibenlétére?

Eger, 2012. november 6.

Bábel tornya

Brüsszelben valami épül. Hatalmas lesz, gőgös, pöffeszkedő és nagyon drága. Máris túlságosan drága. Igaz, nem tudjuk megfizetni, de akik eltervezték, azok a fellegekben járnak és nem hajlandóak onnan leereszkedni közénk, lenézett EU-s polgárok közé. Nekik mindegy, milyen áron valósulnak meg földtől elrugaskodott terveik, lényeg, hogy behajtsák rajtunk a rávalót.

Úgy érezzük magunkat, mint akiket éppen erőszakolnak. Akik odáig süllyedtek emberi mivoltukban, vagy soha el se jutottak arra a szintre, hogy nem hallják meg a tiltakozó hangokat, azok főszereplők ugyan ebben az ördögi játszmában, de minden pozitív értelem híján. Ránk erőszakolnak valamit, jelen esetben a saját akaratukat, hogy támogassuk őket nagyzó terveik megvalósításában. Ez pedig a jelenkor egyik legnagyobb, ha nem éppen legnagyobb panamája, egy hatalmas irodaház, melyet talán szellemi központnak szánnak. De lehet-e szellemi központ egy olyan hely, ahol minden a seftekről és a kapcsolati tőkék kamatoztatásáról szól? Ahol minden főnök a legfelső szinten szeretne magának luxusirodát, ahonnan a legmagasabbról nézheti le az alattvalóknak tartott adófizető polgárokat.

Ezenközben az őslakosok lázonganak. Nem tetszik nekik a szereposztás, melyben ők a lekezelték, míg a nyakukra ülők a lekezelők. Ugyan ki is lehetne elégedett a helyükben? Miközben a kisembernek kevés és rosszul fizetett munkája van jó esetben, vagy munkanélküli, ha még ennyit se tud összehozni. Kenyérgondokkal küzd a művelt Európa, ám a senki által meg nem választott bürokratikus vízfej nem törődik vele. Magának luxuskörülményeket követel. Érdemek híján, sőt olyan tettek elkövetése során, melyek valósággal gúzsba kötik a vállalkozó kedvű, szabadságszerető népeket.

Van egy modell, melyet kidolgoztak valaha, s talán működött is valahol. Indiában, Kínában korlátozni kellett a népszaporulatot, mert az adott földterület képtelen volt eltartani annyi embert. Igaz, India népszaporulati rátája nemigen lett alacsonyabb, a szegénység se csökkent, nem jött létre jóléti társadalom, nem szűnt meg a kasztrendszer, az embertelen gyermekmunka, a rabszolgatartás mai változata, az értelmiséget sújtó agyelszívás viszont túlzott méreteket öltött. Tudományos munkák fordításakor gyakran találkozni indiai nevekkel, és köztudott, hogy egy indiai informatikus akár a saját rosszul berendezett konyhájában is képes olyan innovatív találmányok megvalósítására, amikkel amerikai kollégái csak drágán felszerelt irodakomplexumokban konkurálhatnak. Az extraprofit rögeszméjétől hajtott multi cégek és „befektetők” nyilvánvalóan a szegény és szinte korlátlanul hajtható, kizsákmányolható indiai informatikus alkalmazását tartják rentábilisnak. Nem óhajtanak számára emberhez méltó körülményeket biztosítani, jóllehet milliárdos hasznot hajt számukra az olykor patkányoktól hemzsegő környezetben.

Még belegondolni is rossz, milyen lehet az a „szép új jövő”, melyet mások számára elképzelnek ezek a fellegekben járó bábeli figurák! A munkabérek minimálisnál is minimálisabbra leszorítva, a munkavállalónak ne legyenek igényei, ne akarjon enni, lakni, ruházkodni; művelődésre, önképzésre, szórakozásra pedig ne is gondoljon! Mi ez, ha nem a robotok és falanszterek világa? Ám ha egy jól vagy túlszervezett világot nem a legtehetségesebbek irányítanak, hanem a legvadabb rögeszméktől hajtott alakok, az automatikusan beindítja az önbedaráló rendszert. Ennek a zsákutcának a végén ez vár mindenkire. Bábel tornya újból és újból leomlik. Az emberiség párszor már megismételte ezt a történetet. Egyedüli fajként a földön, ahol a természet törvényei – nélküle – az isteni rend szerint hatnak. Csak az ostoba ember nem tanul soha mások kárából. Talán ez ingatja meg a tornyokat is.

Eger, 2012. november 13.

Ellopott történelem

Évezredek óta a legjobb üzlet az uralkodók, vezető politikai körök kiszolgálása. Nem szép foglalkozás, nem tiszteletreméltó, csak anyagilag jövedelmező. Az írástudók egy része mindig arra használta több, magasabb tudását, hogy meghamisította az általa leírt valót. Megtagadta elemi rendeltetését, hogy hű krónikása legyen annak a korszaknak, amelyben él. Volt, aki feljebbvalótól való félelmében nem tagadta meg az ebben való részvételt, mások viszont csak meglátták a benne rejlő üzletet, ezért tévedtek tévútra. Olyan ez, mint visszaélni a keveseknek jutott sugárzó szépséggel, a fizikai test nyújtotta kiváltsággal. Előbb magasabb pozícióba juttat, majd egy hirtelen mozdulattal a mélybe ránt.

Írók, történészek, különféle mesterségek tanítói estek ebbe a hibába. Vétkeik fejükre visszahulltak, majd elvették méltó büntetésüket. Elfelelték vagy megvetették őket, szinte egyre megy: csak utóbb szembesültek tetteikkel, amikor már nem változtathattak rajta. A mai kor nagy vesztesei az újságírók, a politikai élet sleppje. Régen csak a kortársak ismeretein túli korokról mertek olyan bátran hazudozni vagy szépíteni, mint a mai szakbarbárok teszik. Hazudhattak soha nem volt csatákat, meg nem történt eseményeket, míg a valódiakat titokban igyekeztek tartani. Versenyt szégyenkeztek a csatát veszített uralkodókkal, és az eseményeket „hűen” tükrözték – azok vágyálmai szerint.

Mintha újból közénk születtek volna a régi korok csaló krónikásai. Hazudnak Árpádról, Attiláról, Rákócziról és Trianonról, a magyarok eredetéről, az egész világtörténelemről. Hőseik anti-hősök, ők maguk anti-szerzők. Mit is szépítsük a dolgot? Fetrengenek a legnagyobb vágyálmok mocsarában. Mohácsról, Trianonról elhazudhatják, hogy méltó büntetésként kaptuk mi, folyton lázongó magyarok, akik a három magyar igazság lázas keresése közben soha nem találunk meg még csak egy huncut áligazságot sem. Ötvenhatról évtizedekig mondhatták, hogy ellenforradalom, holott csak az volt ellenforradalom, ami november 4. után következett, majd a gulyáskommunizmusba torkollott. Saját piti lopkodásaikról írhatták és szónokolhatták, hogy az a nagy nemzetközi eszme. Agyonlihegett nőügyeikről, hogy az pártszerelem, a privát számlákra kilopott közpénzekről, hogy azokat csupán „megmentették” az enyészettől, az ellenség törvénytelen szándékaitól, mert minden, ami anyagból van, az – szerintük – mindig náluk van a legjobb helyen.

Persze nincsenek egyedül. Besegítenek nekik külföldi kollégáik, akik ugyanebben a szellemben élnek és „alkotnak”. Foggal-körömmel ragaszkodnak az elődeik által meghamisított, átlátszó történelmi hazugságokhoz, ugyanazt szajkózva, immáron közel egy évszázada. Nyugaton és keleten egyaránt. Wass Albert, Nyíró, Márai művei jelentéktelenné koptak tolluk alatt. Legfeljebb ha emigrációs sirámaik, hazavágyódásuk és az úri osztályt ért kritikáik lesznek említésre méltóak a honi irodalomtörténet-írás vastag lyukú rostáján fennakadva. A Kassai polgárok vagy A gyertyák csonkig égnek említésre se kerül. Igaz, az óvatoskodó kritikák a nyolcvanas években jelennek meg. Márai azért kapja ezt a lehúzást, mert A SZER munkatársaként keményen bírálta a honi írástudók által sérthetetlennek vélt, „minden kritika fölött álló” rendszert. Történelmi regényeiben nem ismerik fel a párhuzamot, mely régebbi művek esetén oly kézenfekvő. Egy hang nem esik az ország szétdarabolása utáni berlini, majd franciaországi emigrációjáról, majd visszatéréséről. Mint ahogy a mai Kassa, szeretett szülővárosa magyarul nem tudó munkatársat küld el az egri testvérvárosi találkozóra, Márai mára világirodalmi jelentőségűvé nőtt nevének a zászlajára tűzi, de egy hang sem esik arról, hogy az író magyarnak vallotta magát, s hogy minden jelentős műalkotás, mellyel a Felvidék történelmi városa dicsekedhet, magyar alkotás, magyar adófizetők pénzén jött létre. Ezzel a hazugsággal lép Kassa az európai színpadra, mely természetesen pont erre a verzióra lesz vevő, tudjuk jól.

A dákoromán fanok őrjögve vetik rá magukat Wass Albertnek még az emlékére is, háborús bűnösnek rágalmazva az író. Lefasisztázzák Nyíró Józsefet, mintha ez lenne a lényege, művei pedig említésre se méltóak. Ám ha a kíváncsivá tett olvasó kezébe veszi az erdélyi gróf munkáit, rájön, mi az, amit nem tudnak elviselni benne. Annak az ön- és társadalomkritikus szemléletnek a kisugárzása, mely megörökíti a történelem során ciklikusan ismétlődő román tombolásokat, a háborúk által legyengült magyarság hálátlan hátba támadását, a pópák által fellázított csőcselék barbár pusztítását és kegyetlenkedéseit, fosztogatásait. Nem más ez, mint a győztesek szokásos öntömjénezése, a kritika üldözése, mellyel törvénytörően ássa meg önnön sírját minden hazug rendszer. A jövő útja ugyanis csak a tiszta, igaz szó erejével épül, az ellenkezője ingoványos talajra vezet.

De ne menjünk ilyen messzire. Ha jelenkorunk történelemhamisítóit és az általuk kozmetikázott tényeket tekintjük, hamar szembeötlenek ennek stációi is. Jóllehet politikai események a ma még általuk kommentált történések, holnapra mindez történelemkönyvek lapján szerepel. Ilyen volt 1956 és 1968 mint tabutéma, és erről hazudoztak rég bevett szlogenek, internacionalista szólamok unalomig ismételt fordulataival. Így érhető tetten Heller Ágnes EU-s torzítása, mellyel nem átalált megtámogatni olyan elvetemült alakokat, akik válogatás nélkül verettek, lövettek, kínoztattak bárkit, aki az útjukba akadt. Minden bemutatott videofelvétel ellenére a filozófusnőnek hittek, és máig szépítik, elhallgatják a makacs tényeket, holott azok, akik saját maguknak is hazudnak, olyanok, mint akik a saját arcukba köpnek. A saját hazugságaik, szellemi melléktermékeik váladékával. Ami viszont kevésbé érhető, az az előléptetés, mellyel valósággal meggyalázzák a magyar törvényhozás házáat, a Szent Korona „élőhelyét”, t.i. hogy a Magyar Rádió akkori igazgatója, Such György avansálhat kiemelt státuszba. Az az ember, aki eltúrte az általa vezetett intézményen belül emberek kínzását, összeverését, aki gyakorlatilag eliminálta Kondor Katalint, a honi újságírás kiemelkedő egyéniségét, elődjét az igazgatói székben. Mindezt persze megőrzik a történelem meg nem hamisított lapjai, de azok nevével egyetemben, akik most szórakozottan lapoznak, mintha mi se történt volna. Hja, csupán páran meghaltak, megvakultak, életfogytig nyomorékká lettek, és az őket ért trauma összefonódik 1956 évfordulójával, annak tiszta emlékével. És továbbra is fennmarad a Vaskefe, ez a méltatlan emlékmű-szerűség, mely éppoly mondanivaló nélküli torzszülött, mint minden szocreál „műalkotás”, vagy modernizált poszt-poszt-poszt utódja, a minimalizmusnak csúfolt, igénytelen akármizmus.

Hamisak a beszámolók a Közel-Kelet háborús konfliktusairól, a titkosszolgálatok által gerjesztett „arab tavaszról”, az amerikai elnökválasztásról, annak valódi tétjéről, valamint az EU költségvetési mínuszairól, melynek legvalószínűbb oka az, hogy adatai éppoly tiszták, mint Bajnai, Gyurcsány és társainak költségvetési dokumentumai. Melyek emlékét most egy nagy baloldali összeborulással akarják semmissé tenni. Résztvevők és táncba hívtak előbb kéretik magukat, majd szépen kiegyeznek a nekik kijáró, kiemelt juttatásokon, hogy aztán még nagyobbakat rúghassanak belénk – az általuk szentként tisztelt nemzetköziség jegyében. Ismételjük önmagunkat, hogy „még a visszhang is lopott”, nemhogy a valós adatok?! Ki írja meg, melyik történész lesz olyan bátor, hogy megörökítse az utókor számára a történeteket? Ki hallgattatja el a hazugokat és pirít rájuk, hogy most már aztán elég volt a porhintésből? S ha meg is jelenhet ilyen írás, a hivatalos kritika nem hallgatja agyon, vagy nem öklözi porba a tőle megszokott, nemtelen eszközökkel? Márai már nem szólhat, hogy ő és szeretett Kassája magyarok, de a mostani kassai polgárok még megtehetik. Történészek, írók megörökíthetik a jelenkor torzításait, de szépségeit is. A maradék keveset. Csak legyen kiadó, mely kiadja, közönség, mely tisztelettel fogadja műveiket. Jó lenne tudni, hinni, hogy még vannak!

Eger, 2012. november 19.

Az agresszió terjedésének okairól

Szinte a napi híryanagy részét képezik a különféle vérfagyasztóan agresszív bűncselekmények és a róluk szóló beszámolók. Már nem múlik el nap anélkül, hogy meg ne öljenek vagy félholtra ne verjenek valakit. Bizottságok alakulnak ezek kivizsgálására, tudományos elemzések taglalják részleteiket, de a valós okok kiderítésével nem sokan foglalkoznak. Jóllehet a krimi irodalom egy része feltár olyan okokat és körülményeket, amelyek segíthetnek a bűnözői lelkület kiismerésében, mégis a közember számára jobb volna, ha nem ismerkedne meg a mélylélektan borzalmas mélységeivel. Az a lehetőség, hogy a televízió adásaiból kapnak ingyenes kiképzést, az amúgy primitív lelkületű bűnözők valósággal serkentve érzik magukat, hogy még jobban differenciálják elkövetői palettájukat.

Ne kerteljünk tovább: mindaz a szenny, ami a TV- csatornákból árad, viselkedésmoделleket kínál a még kialakulatlan vagy retardált lelkek számára. Az emberi faj sok tekintetben azonos vagy hasonló vonásokat mutat az emberszabású majmokkal, melyekről köztudomású, hogy utánzással sajátítják el készségeiket. Még a fejletlenebb szinten álló háziállatokról is látható, hogy gazdafüggők; amelyikkel jól bánnak, az szelíd, jólelkű, kedves és hűséges kísérője lesz életünknek. Amelyikkel viszont úgymond elbánnak, azaz bántalmazták, kínozzák, éheztetik, azok elvadulhatnak, és a legváratlanabb pillanatban akár meg is támadhatják gazdáikat vagy másokat. Oka az imprinting, vagyis a bevésődés, mely a tanulási folyamat közben éri őket. Kosztolányi Édes Annájából ismerjük, hogyan gyülemlik fel a sok lenyelt sértés és megalázás, hogy aztán egyetlen vad leszámolásban tegyen pontot az ügy végére.

Külön tudományos munkacsoportokat kellene létrehozni, hogy most már végre a rendelkezésre álló eszközök teljes kelléktárával vizsgálják ki, melyek azok a filmtípusok, amelyek agresszív reakciókat váltanak ki a nézőkből. Melyek azok, amelyek hosszútávon is rossz beidegződéseket alakítanak ki, és melyek azok, amelyektől a képzetlen ember képtelen magától, azaz szakember segítsége nélkül megszabadulni. Ez utóbbi az a típus, amely úgy hat, mint a járvány vagy a mérge: talán nem azonnal pusztítja el a célszemélyt, de utóbb mindenképpen tönkreteszi mint társadalmi lényt.

Vannak embercsoportok, melyek gondolkodás nélkül nekimennek bárkinek, aki nem ért egyet velük, vagy ha a másik ember reakcióját sértésként, támadásként fogják fel. Kés, kapa, kasza, szamurájkard, lőfegyverek, bármi, ami emberélet kioltására alkalmas, mindig kéznél van náluk. Utcán, boltban, diszkóban, villamoson, bárhol. A küzdősportokra bárki beiratkozhat, nincs pszichológiai alkalmassági vizsgálat. Pedig alapvetően fontos, hogy a lélek rendelkezzen egy elemi felelősségtudattal, mely meggátolja abban, hogy ártó szándékkal használja fel a korábban megtanultakat. A tévéken már van lehetőség a kártékony elemek letiltására, de ki tiltja le az infantilis felnőttek előtt az agressziótanulás alkalmait? Ha a látott elemeket utánozza, ugyanazt a hibás viselkedésmoделlt adja tovább a védtelen kiskorúaknak és közvetlen környezetüknek. A hatás kifelé terjed, majd módszeresen rombolja a tágabb környezetet, a társadalmat is. Hol van az a morális határ, mely megálljt parancsol a beteges, rossz hatásúknak, az ártani akarásnak?

A tévénézés mindennapi része életünknek. Ritka az az ember, aki ismeretszerzési céllal ül le a zajláda elé. A legtöbben könnyű, olcsó kikapcsolódást várnak tőle, de többnyire nem a nézők, hanem a műsorszerkesztők „érdeme”, hogy olyan silány a programkínálat. A tudományos, kulturális csatornákat rendszerint kiveszik az eredeti csomagokból, és mindig a publikumra való hivatkozással. A televíziózás őskorából tudjuk jól, mekkora különbség volt koncepciójában az akkori és a mostani felfogás között, holott a világ keletinek mondott részén még jócskán érvényesültek a pártállami nézetek és a cenzúra egyoldalú torzításai is. Ha viszont művelt, jó alkotógárdát kérnek fel

munkatársnak, az eredmény színvonalas kulturális „termék” lesz, ahogyan utólag is látható a retro adások választékából. Voltak élő színházi közvetítések, klasszikusok megfilmesítése, tévéjátékok (nem mai színvonalon), tudományos, ismeretterjesztő műsorok, a vetélkedőket pedig nem a közunalom, hanem a közérdeklődés kísérte, mert nem bundáztak, hanem valóban tudtak a résztvevők.

Egy külön tanulmányt érdemelne az a téma, hogy a diktatúrák elleni lázadás kifejezőeszköze a zene és a divat volt. Valóságos öltözködési és zenei forradalom zajlott le a pártállamiak legnagyobb rémületére és lehangosabb tiltakozása közepette. A ma is sokat rikácsoló Lendvai Ildikó novelláskötetnyi terjedelmű tanulmányt készített a könnyűzene új lovagjairól, muzsikájuk lehetséges hatásairól és minőségéről. Az ő „kutatómunkája” is képezhetné az agressziókutatás egy fejezetét: milyen a művészekkel ellentétes koncepció. Míg az alkotómunka épít, tisztít, gyarapít, addig a szavak általi rombolás az agresszió eszköze, tehát rombol, lepusztít és tönkretesz.

Tudjuk, hiába is kérnénk a tévés műsorszerkesztőket, válogassák meg jobban adásaik témáját és emeljék azok színvonalát. A válasz mindig ujjal mutogatás az általuk lenézett publikumra: csak a közönség gyökér, csakis az ő igényei olyan alantasak, hogy egyébbel úgyse etethető. Az efféle érvekkel azonban önmagukat minősítik. Ők a primitívek és alantasak, hogy másokat lenéznek és szellemi moslékok fogyasztására serkentenek (akár a szupermarketek a moslék kategóriájú ételekére). Képzett pszichológus számára nem kérdés, hogy a színvonalas kulturális szolgáltatások mennyivel műveltebb, jobb közérzetű és jóindulatú közönséget eredményezhetnének. Ehhez azonban nem elég a durva pénzhajhászati szándék, mármint a gyártók részéről, hanem nekik maguknak is képzetebbeknek és műveltebbeknek kellene lenniük. A bajok gyökere épp itt van. Akik ostoba tömegeket, mindenevő modern törzsi harcosokat akarnak nevelni a velük átellenes oldalon lévő emberi közösségekből, azok nem mást, mint a harcias vadembereket, a háborúcsinálókat szolgálják. Aki megválogatja az általa elfogyasztott szellemi termékeket, az nem irányítható bármerre. A szolgasajtó viszont, mely a fentiekhez asszisztál, önmagát minősíti le arra a szintre, ahonnan irányítani és manipulálni próbálja az emberi közösségeket. Egyszóval az antik sárkányfog-veteményt termeli újra meg újra, a belőle ismét kikelő vad harcosokkal, akik rendre lekaszabolják és kiirtják egymást az elvetemült „szántóvető” kizárólagos örömére.

Az agresszív egyedekből álló társadalom maga is erőszakossá válik. Minél mélyebbre süllyed az aljas élvezetek fogyasztásában, annál nehezebb lesz felverekednie magát, ha utóbb majd megcsömörlik tőle és tettei következményeitől. Minden háború után van egy érzelmi felvirágzás, mely rövidebb-hosszabb időszakot jelent történelmünkben. Az emberiség elborzad önmagától, mindattól az ölésgyilkolástól, amibe a háborúcsinálók behajszolták. Megpróbál értelmesebben élni, szebbet-jobbat teremteni, hogy elfeledtesse – önmagával és másokkal – korábbi bűneit és vétkes gondolatait, melyek valósággal megmérgezték tudatát és a kollektív tudatot. Ha túl jó sikerül a kísérlet, visszafogja magát és másokat, holott éppen ezekért az aranykorokért volt érdemes élnie, amikor megmutathatta legjobb kvalitásait, melyekben a Nagy Alkotó is gyönyörködhet. Csak aztán újból hallgat a fülébe sugdosó ördögfiókára, a háborús provokátorra, aki nem nézheti tétlenül a csupa jó szándékot, melytől ő viszont szenved. Aki a háborúnak, pusztításnak él, annak kínszenvedés elnézni az égre emelkedő templomtornyokat, az ihletett művészek alkotásait, melyek egy-egy imádság a Teremtő dicséretére. A mai ember feladata megszabadulni az ördögi sugallatoktól (ürdűng ildetüitül), hogy soha többé ne hagyja letéríteni magát a helyes útról. Ha van még felelős politika, az ebben támogatja.

Eger, 2012. november 26.

Bóvli

Magyarországot ismét leminősítették. Nem is akármilyen mértékben, hanem le, a bóvli kategóriába. A szándék és a megrendelő kiléte több mint világos: azok, akik másokra nézve önnön torzképüket látják. Akik arra vágnak, hogy mások is olyan gnómok legyenek, mint ők, az emberi rosszindulat és ártó szándékok megtestesítői. Hogy miért érezzük ezt a projekciót a saját bőrünkön, annak egyszerű az oka. Azok, akik bóvlinak nevezhető termékekkel árasztják el a világ nekik kiszolgáltatott részét, minden sarkát, azok igyekeznek elterelni saját akcióikról a közfigyelmet. Pedig a hát mögé rejtett kéz árulkodik legbeszédesebben tulajdonosa valódi szándékairól.

Most ne menjünk olyan messzire, mint a XX. század szélhámos izmusainak világa, mely végül a tehetségtelenség apoteózisába torkollott. A szépség száműzetése az esztétikum világából máig tart, jóllehet évtizedek óta jelentkeznek ellenkező értelmű törekvések, ismét a szépség kultuszának jegyében. Ám akik megszokták, hogy tehetség híján, a „baráti kritika” támogatásával futhatnak, sőt nagyon jól kereshetnek (ellentétben a náluk sokkal tehetségesebbekkel, akiket viszont végletesen elhallgatnak vagy elhallgattatnak az egykori cenzori hivatal kései túlélői, matuzsálemei), azok fanatikus dühvel fogják világgá ordítani ellentétes véleményüket. A közönségnek nincs egyéb dolga, mint felkapni a fejét és gyanakodni a túlzott hangerő hallatán.

A bóvligyárosok nem szeretik a bóvlit, a jelenlegi ábra szerint. Csak ők mondhatják meg, ki és mi tartozik ebbe a kategóriába, holott velünk, akiknek jelentős művészeti képzésben (is) volt részünk, nagyon jól megtanították, hogyan tegyünk különbséget művészet és giccs, értéktelen holmi és értékek között. Mikor az iskolarendszer reformjára gondolunk, feltétlenül figyelmet kell fordítanunk erre az el nem hanyagolható elemre, a művészeti oktatásra is. Ha világhírű tudósainkra gondolunk, szinte bizonyosra vehetjük, hogy a teremtő gondolat akkor érlelte bennük legértékesebb gyümölcseit, amikor műélvezetben volt részük. A giccsparádék „alkotóinak” viszont feltétlenül kellett és kell legyen valamilyen negatív ihletőjük, borzadályos termékeiket tekintve.

Az európai válságot nyilvánvalóan azok szítják, akik ellenérdekeltek abban, hogy legyen egységes Európa. Úgy gazdasági, mint katonai értelemben. Akik képtelenek megoldani a saját problémáikat, azok igyekeznek máshová terelni a világ figyelmét. A nagy háborúgyárosok nem szívesen veszik mások békés szándékait, tehát a világbéke gondolata kifejezetten irritálja őket, miközben a lehető legtöbb irányban igyekeznek eszkalálni permanens háborúikat. Igaz, megvannak helytartóik minden létező államban és etnikum soraiban, de ennyivel nem érik be. Kizárólag a totális hatalomátvételben érdekeltek, mert csak akkor tudnak a zavarosban halászni. Minden korlátozás nélkül. A határok nélküli kereskedelem is ennek a jegyében született. Ha nincsenek védővámok, a célországok nem tudják kivédeni az oda szállított silány termékek dömpingjét. Az utazási és mozgási szabadság túl nagy csáberő ahhoz, hogy ellentmondjanak neki, s hogy kivédhessék a mögé rejtett ártó szándékokat. Mint ahogy a leminősítés és a bóvli szabad áramlása is egyértelmű az el nem vakult szemlélődőnek.

Bagoly mondja verébnek, hogy nagyfejű, azaz, hogy bóvli, mai szóhasználattal. Ugyan mit is gondolhatnánk azokról, akik mindig „good for you” alapon sóznak ránk silányabbnál silányabb termékeket? A gazdaságilag lenyomorított régiók lakosai kénytelenül mennek bele az efféle alkuba. Átéltünk már egy ilyen válságot a rendszerváltás után, amikor a lengyel piacokon vásároltunk boltok helyett. Az áruk színvonala azonos volt, ám az árszínvonal kedvezőbb az utcai piacokon, ez volt a legszembeszökőbb különbség a mai helyzethez képest. Ma csak színvonalas, drága boltok kínálnak megfelelő minőségű termékeket, míg mindenütt máshol nyomul a kínai termék olcsó, eldobható

színvonal alatti dömpingje. A fogyasztóvédelem évtizedek óta nem tesz ellene (szervezetten) semmit, holott az ő asztala a minőség-ellenőrzés és a fogyasztók érdekeinek hathatós védelme. Az árukínálat átstrukturálása olyan csendben és észrevétlenül ment végbe, hogy közben kiszorította Európa (and the rest of the world) minden hagyományos iparágát és termelői szektorát, elcsábítva a vevőt az „árat venni” silány filozófiájával. Egyszóval a bővít is becsempészték közénk valahogyan, és olyan ez, mint a primitív slágerszövegek melódiái: belemásznak a hallgató fülébe, és ha akarja, ha nem, folyton kénytelen erre figyelni. Gyakran csak erre.

Persze a kínai minőségért se csak Kína felelős, hanem elsősorban azok, akik éltek a nagyobb árrés adta lehetőséggel, a bővlikereskedők és a védővámok megszüntetői. Ma már van jobb minőségű kínai termék is, igaz, nem mindenhol és nem mindenkinek. A kínai gazdagok rongyázásai felülmúlják a világ bármely arisztokráciájának és úrgazdagjainak mértéktelenségét. De most nem erről van szó. A nagy kínai nyitást a Clinton házaspár kínai útja előzte meg. A most leköszönő külügyminiszter asszony kézdörzsölve állt, körülnézve az őket fogadó üzleti és párteliten, arcán eltüntethetetlenül ott ült az elégedett mosoly – ekkora üzleti lehetőség láttán. Ergo az olcsó, hitvány termék ugyan Kínából jött, de a tőke szabad áramlása, a vámhatárok eltörlése nyugati import volt, mely előkészítette a vásárlói igények leszorításának nagy reneszánszát. Ha nem szentségtörés ilyen szép kifejezést használni ilyen silány produktumra és ennyi ártó szándékra.

Rég be kellett volna látni, hogy az egyik fél gátlástalan előnybe hozása, egyidejűleg a másik fél teljes gúzsba kötésével, egészségtelen tendencia. A mai gazdasági válság teljes struktúrája is ennyiben összegezhető. Egészséges pszichéjú ember ilyen nem akarhat, mert ez nem más, mint a ráksejt filozófiája: addig falni, amíg a gazdaszervezet teljesen meg nem semmisül. Az emberi elmének viszont jóval tovább kell látnia ennél. Ha már megadatott nekünk átlátni az idősíkok teljes spektrumán, élnünk kell a lehetőséggel. A jövőt fel lehet ugyan falni, csak nem érdemes. Lenézni azt, akiből élünk, megvetendő, alantas szemlélet.

És itt adódik egy képzettársítás. Dániel Péter szoborleöntéseiről hírhedt ügyvéd az Interneten hirdeti nézeteit: „Nemcsak zsidó vagyok, hanem magyargyűlölő is.” Mellette áll és mosolyog Vadai Ágnes MSZP-s képviselő. Mindketten a fenti szövegű pólót reklámozzák, láthatóan. Ráksejtek ők is a magyarság testén. Belőlünk élnek, alulfizetett magyar munkavállalók termelik meg azokat a pénzeket, amelyek számukra kiemelt státuszt biztosítanak. A magyar bíróság nem ítéli el az ügyvédet sem Horthy Miklós szobrának meggyalázásáért, sem Thormay Cécile emléktáblájának leöntéséért. Alig egy ejnye-bejnye jut ki emlékművek rongálásáért és destruktív szemlélet terjesztéséért, mely jókora köz- és médiafigyelmet kap. Debreczeni József bér-memoáríró könyvet ad ki, melyben hazug módon állítja be a 2006-os eseményeket. Gúnyt űz a véresre vert parlamenti képviselőből, Révész Máriuszról, azt hazudva, hogy nem a fejszétől tántorgott, hanem a részegségtől. Versenyt üvöltve Heller Ágnessel, aki szintén tagadta a magyarságot ért legnagyobb gyalázatot. Nem is akárhol, az EU parlamentben, a tőle telhető angolsággal. Ráksejtek ők is, akiknek műveit nem illik támogatnia a magyar könyvkiadás erre illetékes szerveinek és személyeinek. Ha van valami nagyon bővli Magyarországon, akkor ez az. Ha van valaki, aki külföldről támogat olyan személyeket, pártokat és szervezeteket, melyeknek semmi más programjuk nincsen, mint az Orbán-kormány leváltása, akkor az is nagyon bővli. És hol is volt a most Amerikában sztárolni próbált Bajnai Gordon 2006 őszén? Offshore-küldetésben a kimentett Hajdú-Bét vagyonnal, hogy aztán gumiarccal térjen vissza a hatalomba, miközben egy sor gazda halála szárad a lelkén. Ahogy most is megkísérli, mit se törődve a közutálattal. Csak mert bővlikereskedő, háborúcsináló támogatói hozzá hasonló elveket vallanak:

csak a pénz számít, az emberek, azaz a démosz akarata, a valódi, nem hazudott demokrácia mindenkori alapja nem. Van ennél hitványabb bővli?

Eger, 2012. december 2.

Advent

Idén fehérbe öltözve várja a táj a Megváltó érkezését. Megjöttek a nemes kócsagok, ők is hófehér öltözetben. Illik ez a hangulathoz, mert a tisztaság színével szebb változást remélhetünk. Az adventi koszorún most nem színes gyertyákat gyújtottunk, hanem fehéréket. Mindezt valami szépség előérzetével, s mert nem akarjuk magunkhoz engedni mindazt a vad, gyűlölködő áradatot, ami ömlik és tombol körülöttünk. Most nem a földiek társaságát vágyjuk, hanem sokkal inkább valami éterit, szebbet, különbet. Olyat, ami elvonatkoztat, felemel, magasabb rezgésekre hangol.

Pedig nem feledhetjük, mi mindent követtek el már eddig is ellenünk. Nem hagyhatjuk figyelmen kívül azt sem, amit eztán terveznek. A nyílt rasszista (magyargyűlölő) kirohanásokat, ezek internetes hirdetését, miközben bennünket vádolnak rasszizmussal. Elvárják, hogy ne a szemünknek higgyünk, hanem a hazugságokkal teleharsogott fülünknek. Gyermekkorunk énekóráit idézi, s nem hagyja elfeledni, miket tanítottak a sok szépség mellett nekünk. A Ságvári Endréről szóló mozgalmi dalt, melynek sorai szerint „Hősies tette, harcra nevelte/ őket a lángszavú párt...” Hát igen. Ma is hősiesen jelentenek fel bennünket EU-ban, Amerikában, minden létező fórumon lángszavú ügynökeik. Egy kis ártalomért semmi ár nem drága – nekik. Igaz, közben tönkreteszik honfitársaikat és a kis hazát, mely nekik köszönhetően zsugorodott akkorára, és áll helyt még mindig, minden szorongattatás közepette. A lángszavú párt meg ontja magából a válogatott rágalmatokat és gyakorta a cifra káromkodásokat. Adventkor is. Bármikor. Mindegy, csak ártson, idézhetjük a kádárista alkoholizálás elcsépelet szólamát.

Pedig a megváltás mindenkinek szól. Hiába nem értik, fel se fogják a saját harsogó hangjuktól, hogy valami olyasmi történt, amit a feledhetetlen klasszikus Ben Hur soraiból tanultunk, épp egy cinikus római szájból: „A te istened, afölötti buzgalmában, hogy megmentsen téged, egyúttal megmentette a római flottát is.” Hiába, no, tényleg megmentette őket, pedig azóta is tagadják létét, megváltói hatalmát, manapság pedig valósággal tiltják a kultuszát, a róla való megemlékezést is. Minden van helyette, vérvörös karácsonyfa-imitátum Brüsszel közepén, műanyagból, emlékeztetve, hogy a remény színe helyett ne feledkezzünk meg a sok kiontott vérről se, ami a kezükhöz tapad. Mert hát erről is szól az ocsmány díszítő elem, az ő rondaság-kultuszukról. A saját képükre próbálják formálni a világot, mintha az csak úgy menne. Ráfogják a muzulmánokra a saját rettegéseiket, habár azokat nem tölti el félelemmel a keresztény jelképek látványa. Jézus Krisztus az ő szentjeik sorában is ott van. Ami vele kapcsolatos, az tehát nem lehet félelmetes a muszlim hívők számára sem. Rettegni az szokott, aki nagy bűnöket követett el. Netán arra készül, mint az elmebeteg Raszkolnyikov. Nos, hát, ráfogják közel-keleti riválsaikra, mint a reklámbeli gyerek a nyuszira a túlzásba vitt kakaózást. Ennyi.

Mi pedig itt állunk ennyi megváltás közepén, és megpróbáljuk megnyugtatni a kényszeres rettegőket: a félelemre okot adó valami nem körülöttük van, hanem bennük. Azt pedig onnan senki más nem takaríthatja ki, mint saját maguk. Ez a nekik szóló adventi üzenet. A világvégi riogatásnak semmi értelme nincs. Mint ahogy a karácsonyi fenyőillat megvonásának sem. Jézus idején nem volt karácsonyfa, mert még karácsony se volt. A nyulak se tehetnek róla, hogy mára már egybemosódott

az alakjuk a húsvéti ünnepekkel. Mindez későbbi, német import. A németekkel semmi baj, mára sikeresen domesztikálták őket, uniformizált, globalizált képükre formálták a fiatalokat. Akkor mitől rettegnek? A szembenézéstől. Önmaguktól. Pedig a mi Megváltónk egyúttal őket is megváltotta. Nem az irántunk való buzgalomból, hanem az Univerzumból, a Jóisten által teremtett világból mindenki felé áradó, végtelen szeretetből.

Olyan világban élünk, ahol nem szabad kiejteni a 'zsidó' szót. Miért? Mert azonnal felkapja a fejét minden rögeszmétől megszállott alak, és gondolkodás, megfontolás nélkül azonnal vádaskodni kezd. De hát akkor hogyan lehet megmagyarázni a még tanulatlanoknak, mit jelent Krisztus keresztfáján az a bizonyos felirat? Hogyan lehetne eltagadni származását? A saját komplexusait mindenki csak saját maga dolgozhatja fel. Ennek legfeljebb szomorú szemlélői lehetünk, de a folyamatot nem gyorsíthatjuk fel. Több mint kétezer év feljűk is kiáradó szeretet nem volt elegendő ennek felfogásához. Végül is mindegy. A lassú észjárásúak is felfogják egyszer, amit más egyetlen szempillantás alatt megért. Ki kell várni. De közben a folyamatos támadásokat is ki kell védeni. Megéri? A mustármagokról szóló tanítás jegyében igen. A többi mellébeszélés.

Eger, 2012. december 11.

Angyal

Mindenkinek a lelkében egyszerre lakik, és valahogy mindig megfér egymással az angyal és a rossz szellem, vagyis a kisördög. Az öregek úgy mondják, mindig ott ül az angyal a válladon, és megsúgja szépen, mit kellene cselekedned, ha méltó akarsz lenni lelked nagyszerű adományához. A világ viszont nem ilyen egyszerű. Benne is együtt jár fény és árny, tehát nem lehet csak jónak és méltónak lenni. Botlásaink figyelmeztetnek rá, hogy embertársaink és a többi lény is messziről indultak, mielőtt elértek volna mostani önmagukhoz. Megszólal, mit megszólal, felordít a másik oldalon meghúzódo krampusz, és a füledbe üvölti: ne hallgass rá! Ne azt tedd! Csak nekem engedelmessédj! Légy rossz! Mit stréberkedsz? Ki az az Isten, hogy te neki hódolsz? Ne légy a cselédje! Majd én busásan megjutalmazlak, ha engem követsz, csakis engem!

Ember legyen a talpán, aki rögtön kiigazodik rajta, és teljes bizonyossággal tudja, melyik a helyes irány, lényének melyik fele súgja meg a számára kedvező lépéseket. Mert van úgy, hogy az angyal szólít meg egy tagadás vagy tiltás formájában. Egyik híres barátom egy elkeseredett pillanatában már azon volt, hogy beáll idegenlégiósnak. Amint a légiós laktanya közelébe ért, odalépett hozzá egy öregasszony és ezt súgta: „Ne tedd azt, fiam!” A fiatalember (akkor még az volt) hirtelen megrezzen és visszafordult, a fekete ruhás asszony pedig eltűnt, akár egy látomás. Többé fel se merült a gondolat, hogy egy idegen ország gyilkolásra kiképzett hadtestének a tagja legyen. Anyagi helyzete ettől nem változott meg, legalább is nem azonnal. A ballépésre ugyanis ez vitte volna rá. Amikor a helyes irányba indult, minden lépését mintha segítő kezek irányították volna, egyszer csak révbé ért. Utóbb rezignáltan és meghatottan mesélte a történetet, mely megfordította élete sorát. Angyal fekete ruhában? Tagadó mondatot súgva? Ki gondolta volna, hogy van ilyen jelenség, mely ekkora ellentmondást rejt magában?

Barátunkat könnyű volt a helyes irányba terelni, mert eleve jó nevelést kapott. A fekete ruhás árny, mely talán csupán egy káprázat volt, a lélek által kivetített emlék, egy nagymamáról, idős néniről,

képes volt megállítani és visszatartani egy végzetes lépéstől, mely a sivatagban ordító katonák közé vihette volna, hogy az értelmetlen gyilkolás szakemberét nevelje ki belőle is. Az angyal erősebb volt. Fehér ruháját elrejtve felvette a holdtalan, csillagtalan éjszaka színét. Nem a saját fényes külsejével törődött, hanem a megmentendő lélekkel, és sikerrel járt. Akkor sikerrel. Mert vannak kevésbé sikeres történetek is. Van úgy, hogy a gyűlölet annyira áthatja és lebutítja a lelket, hogy már csak az eltorzult arccal üvöltő másikat, a rosszabbik felet hallja meg a lecsúszott egzisztencia, a kisiklott életű ember. Túl messzire se kell mennünk ide illő példákért, a XX. század kontraszelektált emberisége épp eléggel szolgál. Túl sokkal is. Bár óriási volt az elszánás az ezredforduló táján, hogy ezt a tendenciát megfordítsuk, mégis a sátáni kacaj harsogja túl – még mindig – mindazt a jó szándékot, mely megsúgta mindnyájunknak, melyik a helyes irány.

Azóta ádáz küzdelem folyik a jók ellen. Minden jó szó és szép szándék ellen. Mindez az istentagadás és angyaltagadás szellemében. Vásott utcakölykök gyanánt gúnyolódnak bármin, ami szép, helyébe pedig nem mást, mint a csúfság kultuszát akarják beplántálni. Mi ez, ha nem a sátán mesterkedése? Rombolni könnyebb, mint szívós munkával, sok kitartással felépíteni valami szépet. Az élelmiszergyárak és hasznos iparcikkek előállítói mezébe burkolt gonosz igazi arca a fegyvergyártás és a vele való kereskedelem. Most ő álcázza magát. Minden jónak, szívednek kedvesnek elhazudja magát, hogy ne lásd valódi tetteit. Kendőzetlen valójáról pedig épp azok vallanak beszédesen. Romlatlan természeti népek életét dúlja fel rájuk telepített janicsárképzőivel. Kiüldözi eredeti lakóhelyükről az erről mit sem tehető őslakosokat, akik aztán hontalanná válva bolyonganak szerte a nagyvilágban, pedig mindnyájunk számára az az igazi haza, ahová leszülettünk. Jót s jól? Ők a rosszat cselekszik jól, vagyis szinte már tökéletesen. Épp eleget tanulták, évezredek át. Volt, aki a sivatagban, mások egyebütt. S hozzá asszisztált a megfélemlített, félrevelt emberiség. Családok, kis közösségek még voltak, vannak, ahol meg lehetett tanulni disztingválni jó és rossz között, ördög és angyal között. De mivé lettek azok az intézmények, amelyek alma materei voltak valaha ugyanennek? Szinte lázálom az ott elsajátítható személyes, jó viselkedésmódot. Az egyik megkínzott fél tépi, cibálja a másik megkínzott felet, a saját otthonában is otthontalan nebulók hadát.

Erről még írni is nehéz. Pedig megérett az idő, hogy mindnyájan mérlegre tétessünk. Az egymásnak feszülő erők most titániak. Az Olümposzon is akkor lett rend, amikor a fellázadt titánokat és százkarúakat a föld mélyébe zárták. Az angyal szavát még halló, maradék embercsoportnak igenis meg kell reguláznia a folyton csak rosszat sugallókat. Hogy ők is megtanulják a rendet és belássák, mindez értük, róluk is szól. S hogy miért erősödött fel annyira a gonosz hangja? Mert fél a saját pusztító erőitől, és azt feltételezi, az angyali oldal ugyanúgy az elpusztítására tör, mint ahogyan ő az angyaléra. Az Univerzum nem féloldalas. Nem lehet választani fény és árny között. Egymás ellenpólusai ők, és a kettejük között feszülő ellentét, a sok ellentmondás gerjeszti azokat az erőket, amelyek egyensúlyban tartják a működő egészet. De mindennek és mindenkinek a maga helyére kell kerülnie. A sötétséget kedvelőknek a föld mélyére, az éterien könnyűnek és sugárzóan boldognak a magasba. Talán nagyobb taszító erőre volna szükségünk, hogy mindez egészségesebben működjön. Talán még nagyobb erővel kellene sugározunk mindazt a szeretetet, amit a Teremtőtől kaptunk. Attól a Világoteremtőtől, akit sokféle névvel illeltek már, de senki nem sajátíthatja ki magának, hogy a maga istenének nevezhesse. Ilyen lény nincs. Csak a mindenkire kiáradó univerzális szeretet megalkotója van, akit a tévhiteltől megvezetettek a kisajátított szeretet „tulajdonosának” tekintenek. Attól Ő még univerzális. Mindentudó, Mindenható, mindnyájunkat védő. Akkor is, amikor elveszejt vagy elveszejteni hagy. Mert utunk végén ott áll és visszavárja azt a parányi dolgot, a kölcsönbe adott léleklángot, hogy megnézzé, mire használtuk. Jóra vagy rosszra? Angyali vagy ördögi

dolgokra? Mások segítésére, szolgálatára, vagy minden és mindenki leigázására? Ennyi a tét minden korban, minden testet öltés rövidke idejére.

Azt mondják, korunk vízvázasztó, s hogy most minden eldőlt. Tegyük hát mindnyájan a dolgunkat, merjük cselekedni a jót! Akkor is, ha nem lel viszonzásra, ha jelentős erők feszülnek szembe velünk. Minél nagyobb erővel tesszük, annál jelentősebb ellenerőt váltunk ki, ám annál nagyobbat és szebbet teremthetünk általa. Számunkra nincs egyéb választás, mint ez a hétköznapi megváltás. Ünnepek táján különösen jó hallani az angyal szavát.

Eger, 2012. december 18.

Féloldalasan

Ha azt szeretnénk, hogy egy díszfa vagy cserje szépen, arányosan növekedjen, módszeresen és arányosan alakítani kell a küllemét. A kajla oldalhajtásokat le kell nyírni róla, de még a főágakat is meg kell csipkedni, hogyha azt akarjuk, hogy szép, formás növényt kapjunk, amely tavasszal pompás virágokkal lepi meg a gazdáját és környezetét. Ha csak az egyik oldalával törődünk, mert egyszerűen nem látjuk meg a másikban rejlő lehetőségeket, az eredmény természetesen nem ugyanaz. De egy valamire való kertésznek ilyesmi eszébe se jutna.

Valami efféle történt pedig a világ újrafelosztása után, az egyik leggyilkosabb háború végeztével. Nemcsak a világrészeket és az országokat osztották el maguk között a nagy étvágyú győztesek, hanem a fejlődési trendeket is meg akarták változtatni. Egy ideig sikerült is nekik. Burjánzott a baloldalinak mondott művészet, a kultúrát, oktatást és hírközlést megszállták oda sokszor nem illő személyek, és minden olyan területet magukénak akarnak tudni, ami a véleményformálás kategóriájába tartozik. A szellem, az értelem, a gondolat megszállása zajlott, de nem valami magasabb rendű szellemi elit részéről, hanem épp ellenkezőleg. Aki nem hiszi, az hallgassa meg a mai közvélekedéseket, a közszereplők megnyilvánulásait, és tegye meg az összehasonlítást maga. Jobb és bal között, mainstream-nek és retrográdnak mondott, „haladó” és konzervatív között, hogy egyéb ellentétpárokat ne említsünk.

Olyasmi történt, mint a fent említett növényteni jelenséggel. Önjelölt „művészek” vették át a valódi tehetségek helyét, és ehhez elegendő volt valami alpári vádaskodás, hogy a megtámadott célszemély kikerüljön a pikszisből, vagy hogy időnkénti jelentkezését a megfelelő fórumokon a környálással, nem fair módszerekkel „felszenteltek” hörgései, támadásai, lerohanásai fogadjanak, majd a riadt közvélemény hallgatása közben megtörtént szellemi síkon való kivégzése, kiközösítése. Természetesen nem állítjuk, hogy a győztes oldalon senki ne lett volna tehetséges, de az egyoldalú érvényesülési technikák korlátlan lehetőségeket nyújtottak a féltehetségnek és a tehetségtelennek egyaránt. Olyasmihez, amihez tisztességes versenykörülmények között soha nem jutott volna hozzá.

Voltak, akiket elfogtak, elítéltek, bebörtönöztek, kitelepítettek. Másokat kizártak a művészeti „céhekből”, a hivatalos akadémiákból, zsűrikből, megfosztották őket korábbi katedráiktól, alkotásaik hivatalos elfogadásától. Betiltották filmjeiket, bevonták könyveiket, a Képzőművészeti Alap nem vette be az eladhatók listájára alkotásaikat. Közben kialakult egy olyan művészeti irány, amit külföldi minták alapján sztároltak, reklámoztak, próbáltak ráerőszakolni a különben egészen más irányban alakuló közvéleményre. Dühöngött az orosz (és internacionalista) mintára importált szocreál, a

nyugati import absztrakt, a sematizmus, az indokolatlanul, de „divatosan” befejezetlen művek művészieskedése, a kakofónia, és gyakran minden mondanivaló híján. Mivel a polgárságot eliminálták, már csak a parasztpukkasztás mehetett, de az mértéktelenül. Túltengett a város, rá akart telepedni a falura, tanyára, és alig titkolt szándékkal meg is akarta szüntetni az évezredes településformákat. Egyúttal hagyományos kultúránkat is. A jobboldalt mindig kegyetlenül tövig nyírta, és csak a balt hagyta fejlődni. Azt is úgy, hogy az elnyomott, lenyírbált másikat ne csak térhez ne hagyja jutni, hanem végül már levegőhöz se.

Képzeljünk el egy olyan családot, amely csak a szőke, kékszemű utódokat hagyja életben. Vagy csak a kiváló zenei hallásúakat. A szépeket, a formás testűeket, míg a többit rendre kinyírja, kegyetlen dühvel ott irtaná, ahol csak éri. A XX. század léleknomorító tendenciái még ennél is tovább mentek. A szépség, az esztétikum helyett megalkották és uralkodó tendenciává tették a csúfság kultuszát, az értelmes szó helyett az eszetlen blablázást, Thália temploma helyett az üvöltözés és nyíltszíni üzekedés kultuszát, egészen addig, amíg a közönség teljesen meg nem csömörlött tőle és „alkotótól”. A politikai életben tűzzel-vassal irtották a másként gondolkodókat. Előbb fizikai megsemmisítéssel, aztán egyre rafináltabb módszerekkel, a színpad mögötti tönkretétellel, mely legalább olyan erőszakos, mint korábbi változata. De ne higgyük, hogy ez csak a kommunizmus által tönkretett országokban alakult így. Nyugati tükörképe ugyanilyen torz. Mindkét típusú társadalomban úrrá lett az elidegenedés. Nem másért, mint a társadalom alapsejtjének, a családnak és a kisközösségi társadalomnak módszeres rombolása miatt. Mára odáig jutottunk, hogy annyi rossz fazonú alak próbálja alakítani a közvéleményt, hogy rossz rájuk nézni, képtelenség huzamos ideig hallgatni őket. Az általuk futószalagon gyártott médiasztárok kérészéletű befutásai, majd eltűnései akár a bevilanó klipek. A képi világ eltereli a figyelmet arról az elemi igényről, hogy legyen valami mondandójuk is, mert épp ez az, ami hiányzik belőlük. Csak az fut, aki ennek a trendnek behódol.

Hagyomány helyett a folyton változó divat. A gyökértelen ember olyan, mint az árral sodródó növényi hulladék. Nem tudni, hová tart, mert nem ő maga formálja saját jövőjét. Múltját maga mögött hagyta, talán önként, talán mert erőszakosan kiszakították onnan, ahová egykor tartozott. A helyükön szilárdan álló fák, a társadalom még megmaradt alappillérei is folyamatosan küzdenek az egyre erősebb árral, az őket egyre dühöttebben támadó „fősodratúakkal”. Mert ez a pusztító ár rendre balról érkezik, és egyre kevésbé tudja vagy akarja titkolni, hogy a másik fél, az ellenségnek tartott jobb elpusztítására törekszik. Még belegondolni is rossz, mi történne, ha ez valóban sikerülne neki. Az aránytalanul fejlődött növény egyszer csak kidől, mert elhúzza féloldalast az egyensúlyát felborító burján. A természetben ez persze máshogyan szokott alakulni. Senki nem tehet túl örökké mások rovására. A gonosz szolgálata se tarthat örökké. Minden, ami életellenes, törvényszerűen kihullik, elmúlik, aztán elfelejtődik.

Hatvany Lajos, akit nem lehet jobboldalisággal vádolni, egykor azt írta, hogy az elhallgatott, érvényesülni nem hagyott tehetségek helyén vákuum keletkezik. Minél tovább tartják vissza őket a nekik kijáró helytől, annál erősebb a vákuum. Végül egy vulkán erejével tör felszínre az, amit nem hagytak érvényesülni, a neki méltán kijáró helyre jutni. Arról nem írt, mi történik a mesterséges ellentrendek kialakítóival és fenntartóival, de mi sem könnyebb, mint a természeti törvények ismeretében elképzelni ezt a folyamatot. Ugyanakkor szükséges elemezni a jelenséget tudományos módszerekkel is, hiszen nem lehet tovább elhallgatni, mennyire nem fair az a támadássorozat, amely Dörner György Új Színházát vagy az újonnan átalakított Művészeti Akadémiát éri. Miközben szinte minden más fórum és művészeti szervezet kizárólagosan ún. „baloldali” kezekben van, és már vagy

hetven éve, képtelenek elviselni még a gondolatát is, hogy az általuk vezetett fórumokról kirekesztettek egy másik szervezetbe tömörüljenek és olyasmit hozzanak létre, amihez nem tőlük kérnek engedélyt, és amit nem az ő embereik irányítanak. Nagypolitikai szinten ugyanez a nemtelen támadássorozat folyik az Orbán-kormány ellen, csak mert nem az EU mára alig titkolható baloldali gittetegyetének ízlésvilága szerint alakul, hanem mer különutas lenni. Miközben a kiegyensúlyozott rendre törekvők, ugye, nem a balra dőlni készülő irányvonalra tesznek.

A művészet nem a durva lelkű alakok világa. Hiperérzékeny, a világ minden rezdülésére rezonáló, felkent művészeké. Nem kellene az ordító performanszok, a sztár csinálás pótcselekvései, mert hiszen eónok óta megvan a saját fejlődési rendje, ami nem azonos a tehetségtelenséget álcázó trendekkel. Aki üzletet akar csinálni belőle, az pályát tévesztett. Váltania kell az üzleti világ felé, az esztétikum világát pedig békében hagynia. Az óév hátralevő napjaiban is, és az új év, az új korszak minden idejében. A rend csak akkor áll helyre, ha ezt minden érintett felfogja végre.

Eger, 2012. december 26.

Költő voltam

Esszék, publicisztikák

2013-2018

Költő voltam

Költő voltam. Szerényen éltem köztetek, mert jelenkorom takarékosan bánt a saját erejével, mikor művészeiről volt szó. Minden utáztat, hamisítvány, kérkedő magamutogatás és hordószónoklat könnyen megragadta a figyelmét, míg a halkán, de határozottan mondott égi üzenetek rendre süket fülekre találtak náluk. Vagyont nem gyűjtöttem, ezért nem lihegnek körülöttem pénzéhes örökös-jelöltek, és a minden elvetemültségre képes bankok se tudják elinflálni a pénzemet. Munkámat összevissza fizették. Művészetért semmit, zurnalisztikáért alig valamicskét, míg szellemi segédmunkákért busásan. Mindezt múlt időben persze, mert mai helyzetem már-már a nincstelenség közé sorol. Nem rossz társaság, mert ha a felső tízezerbe dolgoztam volna fel magamat, akkor naponta kellene olyanokkal érintkeznem, akiknek a kézfogása, sőt a puszta jelenléte fertőtlenítő fürdő vételére ösztönözné az embert.

Életmódom egyrészt a szabad lelkeké, akik nem kötik le magukat igazán sehová. Kellett a lélegzetvételnyi idő a megterhelő munkák után, melyeket a lelkem soha nem igényelt, legfeljebb a zsebem. Aki maga él, a saját kontójára akár éhezhet is, de akinek családja van, annak kötelessége gondoskodni a mindennapi kenyérről, és még azon felül is, amennyire lehet. Most, mikor az összegzésen dolgozom, meg kell állapítanom, hogy óriási kilengések mutatkoztak az évek során. Egyszer lenn, máskor fenn, ahogy a szerencsekerék. Pontos mása az égi körforgásnak is, melyben nincs semmi statikus, csak örökké változó. E tekintetben elégedett lehetek magammal, mert nem szegültem szembe az égi törvényekkel. Igényünk lett volna többre, mert hiszen bennünket se hagyott érintetlenül a korszak felhalmozó törekvése, de nem haltunk bele gyakori lemondásainkba se. Kellett ugyan aggódnom családom sorsa miatt, de fiatalon még könnyebben elbolondozza az ember a nehéz napokat is, hogy az utódok ne a szorongásainkra emlékezzenek egykoron, hanem az önfeledt mosolyunkra, mikor a szemükbe néztünk.

Ha kortársaim szemével nézem magamat, igen keveset mutathatok fel. Kicsiny lakás, autóm is volt, amíg fenn tudtam tartani, de már arról is lemondtam rég. A költő járjon gyalog, hogy az úri kocsik által rávert sarat Arany János módjára kényelmesen le tudja takarítani magáról a munkás hétköznapiakban. Másrészt, aki folyton száguldozik, semmit nem lát a körülötte élő, lélegző és folyton változó világból, mely, Isten alkotása lévén, egyszerűen gyönyörű. Aki csak virtuálisan él, sehogy se él. Megmutatja porhüvelyét a külvilágnak, de semmit nem ad magából, csak követel. Abból is egyre többet. Pénzt, pénzt és pénzt. Vagyont, melyet elpazarolhat és körülzárhat jó magas kerítéssel. A legkapzsibbak örökkel őriztethetik, mert hiszen örökké „pénzük gondja öli meg őket”. Nálunk öröm a szerény ajándék is, ők mindennel elégedetlenek. Egyre többet kívánnak, és egyre többet emésztnek fel a gyarló, szétporló anyagból. Olyanok, akár egy falánk feketelyuk: bár egyre több anyagot nyelhetnek el, mégis féltelen, kielégíthetetlen éhséggel falják be a még többet is.

Csak hallgatom és elnézem a fiatalokat, mikor arról beszélnek, hogy elég egy gyereket felnevelni, annak akarnak megadni mindent. Két egészséges fiatal nem tud és nem is szándékozik felnevelni egy gyereknél többet, nehogy annak az egy elkényeztetett porontynak meg kelljen osztania valamijét bárkivel is. Tehát ők, a fogyasztói társadalom által megfertőzött lények, kötelező érvénnyel adják tovább ezt a ragályt utódaiknak, mintegy megkövetelve tőle az önzést, az elzárkózást, a magányt és az elidegenedett érzést, hogy ez másként nem lehet. Jómagam egyedül neveltem fel a gyerekeimet, szám szerint kettőt, és egyetlen pillanatig nem gondoltam, hogy ez terhemre van. Hátszél semmi, csak jó erős szembeszél. Engem nem egy féltékeny és bosszúálló férfi akadályozott, hogy sikeres anya

lehessek, hanem ebből is kettő jutott. Néha nehéz volt, de álltam a sarat, azaz a szelet, mert hiszen magam vállaltam és soha meg nem bántam a döntésemet. Még csak különösebben hősiesnek se éreztem ezt a vállalást, mert dédanyáink, ükanyáink, sőt apai nagymamám is sokkal több gyermeket hoztak világra, s nemcsak azért, mert nem volt módjuk a fogamzásgátlásra. Tizenegy gyermek közül kilencet neveltek fel, igaz, ehhez nagynéném önfeláldozása is kellett, mert a nagymama korán elhalt. Ezt már igazi hősiességnek tekintem, főleg annak ismeretében, hogy a néni fiatalon tüdőbajos lett és csodával határos módon gyógyult ki belőle, az akkor még halálos kórságból.

A félig vállalt dolgok voltaképpen nem-vállalások. Nem lehet valakit mellékesen szeretni, félerővel, semmi odaadással. A szeretet ereje épp abban van, hogy mindent vállal, jót-rosszat egyaránt. Nem a könnyű vígságra utazik, hogy aztán a bajok érkezévével nem mellékesen leléphessen. Nem az olcsó mesterséges fények és műörömök világából érkezik, hanem a törvény erejével, mert hiszen a szeretet törvény, mely szerint kötelesek vagyunk élni. Itt a földön is, nemcsak a testetlen világban, feladatunk végeztével. Valaha a következőkben összegeztem a szerelemmel kapcsolatos elvárásaimat: a férfi szerelme pontosan azokkal a dolgokkal azonos értékű, amelyeket hajlandó feláldozni a szeretett nőért. Ugyanez vonatkozik a szeretetre is, és ne higgye senki, hogy ez jogtalan követelés volna. Olyan korban nevelkedtem fel, amely megfosztotta a családokat az anyák elemien nagy családösszetartó erejétől, mindennapi megbízható jelenlététől, ehelyett agyonhajszolt cseléddé degradálta, akinek végül minden neheze esik. Munka, család, minden. Nos, hogyan nevelhetnének az ilyen anyák egészséges, normális, derűs, kedves, kiegyensúlyozott gyermekeket? Amint az én példám is mutatja: nehezen, de senki ne mondja, hogy mindez lehetetlen. Hol vannak a mi bajaink a dédanyákétól? A hajdani nagyasszonyokétól, akik nemcsak maguk sütötték a kenyeret, mosták kézzel a ruhákat a sok gyermekre, osztották be a keveset is, hogy a szűkös időkre is maradjon valami? Mit tudunk mi hozzájuk képest? Még azt se mondhatjuk, hogy ők boldog békeidőben éltek, mert hiszen mindezen felül még átrobogott fölöttük két világháború. Igaz, fölöttünk meg egy olyan korszak, amely már nem érte be az emberek fizikai testének elpusztításával. Ennél többet tört meg: az emberek lelkét. Kilitástalanságra, reménytelenségre nevelt, és azt sulykolta, hogy ez örökké fog tartani. De hogyan is tudhatna valaki az örökkévalóságról, mikor ő maga is csak a jelen pillanatot érti és érzékeli?! Muslica-élete van a Földön, ahol még a segítségére siető angyalokat is rabszolgává akarja tenni. Ekébe fogná az Úr angyalát is és szántatna vele. Ha megtehetné.

Egy darabig el is lehet lenni ilyen gögösen, mértéktelen lenézéssel mások iránt. Meg lehet követelni a hódolatot, meg lehet követelni másoktól a szervilizmust. Végül is a Föld egy kísérleti telep, s nemcsak genetikai ujjgyakorlatokhoz. Isten megadja a lehetőséget mindnyájunknak, hogy megmutathassuk, mi lakozik bennünk. Bizonyíthatunk szeretetből, megértésből, odaadásból, együttérzésből. Kreativitásból is, ami a ránk bízott talentumok dicsérete. Lehet visszaélni ezzel? Mint mindennel, ezzel is, csak nem érdemes. Nemcsak a bukott angyalok sorsa áll előttünk intő példaként. Még több a bukott ember, az osztályisméltő bukott számár.

Költő voltam, másként nem tehettem. Kiegyeztem a mai élet nyújtotta lehetőségekkel: stabil polgári foglalkozásom mellett hallgathattam műzsám szavára, ahogy a számomra megmaradt időben lehetett. Ma már többször is felteszem magamnak a kérdést: kinek is írok, mikor korszakunk gyermeke, a virtuális (funkcionális) analfabéta nem szokott olvasni, és ez már a szakmát is megfertőzte?! Valaha valósággal vadásztak a kiadható jó versekre, szépirodalmi alkotásokra, a színházak boldogan vették, ha valaki házi szerzőjükké szegődött, ma viszont még attól is szabadkoznak, ha a kezükbe adunk valamit elolvasásra. „Nem érnek rá”, vagyis nem érdekli őket,

teljes közöny veszi körül a műalkotás születését. Mi ez, ha nem a mélységes magány, az elidegenedett ember szűkölő lelkének (már nem katartikus) megszólalása? Tehetség helyett vásári komédiázásra emlékeztető performanszokra futja csak. Arra **van** figyelem. A „nincs pénz” olcsó érve se tűrhető tovább, hiszen tudjuk jól, mennyi bóvlira, hitványságra, alkotás-pótléokra szórnak ki milliárdokat. Vagyunk egy légüres térben, ahol számunkra már elkezdődött az újjászületés felemelő élménnyel kecsegtető folyamata, míg a másik fél számára, aki egyfolytában üvölt és értelmetlen dolgokkal tölti ki maradék idejét, folytatódik a lesüllyedés, míg egészen be nem szippantja a régi kor által keltett, mélységes örvény. Így van ez rendjén, mi tagadás. Mindannyiunkat visz, sodor, magához fogad a folyóvíz motívum által jelképezett folyamat, ami ellen nem tehetünk, mert ez is a törvény.

Eger, 2013. január 6-7.

Ismét az összefogás

Azt mondják, hogy akinek nincs esze, az ész nélkül üvölt. Jó jel, könnyű jel, egyszerű beazonosítani. Ahol nagy a hangzavar, ott kevés a józan megfontolás, ám annál nagyobb a zűrzavar. A lélekben és a külvilágban egyaránt. Merthogy nemcsak a cseppben van meg a tenger, hanem az emberi környezet is leképezi mindazt, ami lelkünk reflexiója gyanánt felé sugárzik. Az atom szerkezete magában foglalja az univerzum naprendszerének körforgását. Minden és mindenki vonzódik valakihez vagy valamihez, ekörül lejtí égi-földi táncát, legyen az család, társadalom, egyetlen ember vagy akár az egész Univerzum. A teljességet persze nem láthatjuk át, de némi fogalmat kaphatunk az egésztől, ha egy kisebb részletét megismerjük.

A DNS-lánc emlékeztet a galaxisok spirális rendszereire. A falevél erezete az emberi érhálózatra, valamint a vízgyűjtő medencéket át- meg áthálózó folyókra, patakokra, tavakra és pocsolyákra. Az emberi könnycsepp sótartalma azonos a tengerével, ahonnan a földi élet származik. Az emberi társadalom csoportjai emlékeztetnek a sejthalmazokra, valamint egyes, speciálisan szerveződött alakzatokra, a szervekre. A macskák az oroszlánokra. A madarak a hüllőkre. Minden, ami természetes módon keletkezett, magában hordozza azt a kódot, melyet a Teremtő helyezett el benne. Az utánszatok, emberi tákolások viszont ugyanennek tökéletlen mását, melyből hiányzik valami: a lényeg. A teremtés titkát nem lehet csak úgy ellopni. Bár a telhetetlen bankok, a kapzsiságra szakosodott helyszínek és szereplők is olyanok, mint a feketelyuk, mely minden létező anyagot elnyel a környezetéből, mégis van, ami határt szab nekik és tevékenységüknek. Az emberi összefogás, a társadalom egészséges reflexei megálljt parancsolnak nekik és meghátrálásra kényszeríthetik őket.

Most úgy vélik, senki nem állíthatja le a tavaly évvége felé beindult üvöltő kórust. Egy kis csapat igyekszik megdönteni a magyar kormányt, minden létező gyűlöletét felhalmozva és lavinát próbálva formálni önmagából, meg az elégedetlenekekből, akik úgy hiszik, pár év elteltével mindenki amnéziás és nem ismeri fel unalmasan ismétlődő praktikáikat. Csupán egy a baj velük: csoportosulásuk nem tükrözi a hópelyhek lenyűgözően szépséges szerkezetét. Nem az isteni ujjnyomokat viselik magukon, hanem a gyűlölet kénbűzös leheletét árasztják magukból. A médiumok velük üvöltének. Ők is maximális hangerővel. Egyelőre el tudják hitetni a fél világgal hazugságaikat. Embert próbáló időket élünk. Most válik el az arany a hordalékanyagtól. Mindattól, ami nem oda való. Csupán figyelni kell és úgy memorizálni, hogy soha többé ne vesszen el az információ, melyikünk hová tartozik.

Az alkotmánybíróság megsemmisítette az új választójogi törvényt. Ujjong a baloldal, mert továbbra is megvan a lehetőségük a választási csalásokhoz, a tömeges utaztatásokhoz, az áttekinthetőbb rendszer ellenében. Remélik, hogy a külhoni magyarság nem fog tudni szavazni. Fenntartaná az általa kierőszakolt december 5-ét. Öröknek kiáltaná ki a saját elavult rendszerét, melyről már a születése pillanatában is látta az értelmesebbje, hogy elvetélt, ám ők annak mumifikált változatát erőltetnék továbbra is a fél világra. Ha nem az egészre.

A kormány engedett a diákok követelésének: nem vezeti be azokat az ésszerűsítő rendelkezéseket, melyekre rég szükség volna. Ha másért nem, mert az örök elégedetlenkedők, akiket nem mellesleg az amerikai adófizetők pénzén hergelnek mindannyiunk ellen, jobbat is tehetnének, mint hogy tíz-tizenkét évig bukdácsolnak a magyar adófizetők pénzén, majd a nehezen szerzett, nem versenyképes diplomájukkal külföldre távozván elhelyezkednek (a hazai értelmiséghez képest) jól fizetett mosogatóként Angliában. Mit se tudva arról, hogy aki itthon nem versenyképes, az külföldön még kevésbé lesz az. Még mosogatóként sem, mert a Fülöp-szigetek és Afrika ontja a náluk sokkal olcsóbb segéderőket a világgazdaság profitmaximalizáló „feketelyukai” számára. A kérdés pedig azonnal adódik: minek a mosogatóhoz diploma? Akinek ez élete vágya, az anélkül is elérheti, hogy előtte hosszú éveken át pocsékolná a saját idejét, valamint honfitársai pénzét. Még hány diplomás mosogatót és segéd munkást kell adnunk a világnak (túl a mi pénzünkön képzett, majd nyugatra távozott orvosokon), hogy észrevegyük, mindez csupán jó szervezés kérdése volna? A hajdan bevált felvételi rendszeré, mely azonnal kiszűrhetné, hogy a dadogós, beszédhibás jelentkező nem alkalmas tanárnak, színésznek, jogásznak, a mozgássérült sebésznek, a gerincbeteg fogorvosnak. Nos, az engedmények ellenére a külföldről jól (be)szervezett diákok továbbra is az utcán kívánják folytatni tevékenységüket, melynek célja nem a diákság jogainak kiteljesítése, hanem idegen titkosszolgálatok államellenes tevékenységének lefedése. A „diákságot” főként az ún. „operettszakosok” képviselik, nem pedig szorgalmasan vizsgáló társaik, akik nem gyűjteni kívánják diplomáikat, hanem használni. Mások javára is, nemcsak a sajátjukra.

Van valami, amit csakis a rendes összefogás oldhat meg. Az emberekkel nemcsak közölni kell az újabb rendelkezéseket, újonnan alkotott törvényeket, melyek megkésve, de nem túl későn, megoldhatnák az „átkosból” ránk maradt problémákat, hanem értelmesen el is magyarázni. Ha tömegképzett kommunikáció szakosaink erre képtelenek, találni kell józan paraszti ésszel gondolkodó koponyákat, akik értenek és jól beszélnek magyarul, tehát a saját anyanyelvükön képesek elmagyarázni akár bonyolultabb dolgokat is, nemhogy a kézenfekvőket. Mint például a 10%-os rezsicsökkentés ténye, melyet most azzal ordítanak túl a szakképzett destruktőrök, hogy nem elég, túl kevés. Figyelmen kívül hagyva azt a tényt, hogy erre egyszerűen nem volt még példa. Mint ahogy arra sem, hogy a külföldön jól fizetett munkaerővel fenntartott energiapiacra olcsóbban lehet adni az energiát, mint Magyarországon, ahol mindenki rosszabbul keres. Vagy hogy a nekünk előállított termékek lehetnek bővli minőségűek, ugyanakkor sokkal drágábbak. Mindez az életellenes tendenciák közé tartozik, és úgy a fogyasztóvédelemnek, mint az emberi összefogásnak szembe kell szállniuk ezzel.

A világ vajmi keveset tud rólunk. Nem tudhat a régi alkotmányunkról, a maga korában modern vallási türelmi törvényünkről, mely Európában elsőként biztosította a vallások egyenlőségét. Nem tud Könyves Kálmánról, aki Európában elsőként hozta meg boszorkányüldözés-ellenes törvényét. Mint ahogy arról sem tud, mert a történelemkönyveket mindig a győztesek famulusai írják, hogy Magyarország európai nagyhatalom volt, és autonómia-kérdésben se szorulunk kioktatásra, mert Erdély függetlensége, azaz autonómiája jóval azelőtt biztosított volt, mint ahogy a mai liberálisok,

azaz kettős mérce szerint ítélkező alakok azt lemásolhatták és csökevényesen alkalmazhatták volna. Nem értesültek, azaz nem akarnak tudomást venni a Habsburgok elnyomó rendszereiről, sem az oroszokéról, sem a mai globalista gyarmatosító, modern rabszolgatartó törekvésekről. De hiszen minderről csak beszélni kellene. A megfelelő helyen és időben. Helyesen kommunikálni a dolgokat. A máig érvényben lévő nemzetközi sajtókódex értelmében ez minden újságíró kutyakötelessége, mégis több a zsebre tett, megvásárolt sajtómunkás, mint a valódi zszurnaliszta.

Vannak foglalkozások, melyek nem érnek véget az öregkor beköszöntével. A művész nem hagyja abba az alkotást, a vérbeli orvos nem tagadja meg a segítséget a balesetet szenvedettől. Az életüket mások szolgálatába állított emberek nem változnak át parazitává, mikor megöregszenek. A legtöbb nyugdíjas nem kapzsiságból dolgozott tovább, amíg lehetett, hanem mert az átlagos magyar nyugdíj úgyszólván semmire nem elég. Túl azon, hogy a normális ember mindig hasznos polgára szeretne lenni a hazájának. Lehangelő érzés szemétre kidobott valaminek lenni, lassan elfelejtődni, elutasított, kiteszított polgárnak lenni, kiesni a gyakorlatból, aminek esetleg mesterei voltunk. Ne feledjük a Széchényiek üzenetét: „Voltunk, mint ti, lesztek, mint mi.” Az összefogás generációkon ível át, míg a kolonizálás csupán kontinenseken. Azokon se sokáig.

Eger, 2013. január 8.

Bestiális

A közismert kifejezés latin eredetű. Alapszava, azaz töve a 'bestia' szó, mely vadállatot, fenevadat jelent. A származékszó egyaránt használatos a kriminalisztikában és a bírósági gyakorlatban. Gyilkosságokkal és gyilkosokkal szokás összefüggésbe hozni, olyan, ember névre nem méltó ösztönlényekkel kapcsolatban, akik kellő morális érzék híján nem érzékelik tetteik súlyát. A gyilkosság eleve olyan gaztett, amit normális emberi ésszel nem, vagy alig lehet felfogni.

A brutális gyilkosság megnevezés hasonló értékrendet fejez ki. Egyrészt a támadó erkölcsi nullaságát, másrészt a megtámadott közösség mélységes felháborodását a Magyar Értelmező Szótár szerint is „embertelenül durva, állatias és kegyetlen” viselkedés fölött. Az Idegen Szavak Szótára is hasonlóan kategorizálja: 1. „állatias, vadállati, baromi 2. vad, embertelen, kegyetlen (magatartás, tett)”. A brutális szó töve, a 'brutus' latin melléknév, mely elsősorban egy történelmi gaztett elkövetése kapcsán, a nevelőapja, Julius Caesar ellen forduló gyilkos Brutus neve révén vált közismertté. A szó magában hordozza a „csúnya, csúf, förtelmesen ronda” jelentést is. Mint tudjuk, Brutus nem volt szépfiú, ezért ragadhatott rajta a jelző, vagyis ragadványnév. Az olaszban máig efféléjét jelent. Használatát kerüli az olasz, helyette inkább a „nem szép” kifejezést használja. A „brutto” szó ugyanis rendkívül elítélő értelmű, teljességgel negatív, csakis gazfickók, alantas alakok szoktak kiérdemesülni rá. A latin eredeti jelent még nehézkeset, érzéketlent és oktalant is, amit a magyar egy szóval bárgyúnak nevez. A spanyolban ostobát, nyerset jelent, illetve oktalan állatot, emberre értelmezve ostobát, bunkót, akit szokás ökörnek vagy baromnak is titulálni.

Mivel a latin a középkorban Európa közös nyelve volt, kifejezetten a művelt embereké, úgy a 'brutális', mint a 'bestiális' kifejezés elterjedt szinte minden művelt európai nyelvben, így a magyarban is. Eredetével talán ma már nincsenek sokan tisztában, ám a kifejezés igen szigorú erkölcsi ítéletet tartalmaz. Bízunk benne, hogy nemcsak formálisan használják, hanem át is érzik a

súlyát, amikor megbélyegeznek vele valakit, tetteivel együtt. Túl azon, hogy egy normális közösség kiveti magából az erkölcsi hullákat, szabadjon megemlíteni, hogy erre azért van szükség, mert, mint minden hulla, hullámérgezés terjeszt maga körül, szóval a közegészség érdekében lépni kell. Amelyik közösség pártolja a brutális bűncselekményeket, az fokozatos vagy drámai lesüllyedésre ítéli önmagát. A mérgezés lassan, de biztosan terjed, és akik hajlandók együtt élni vele, azok önként vállalják ezt az önmérgezést, mely úgy képileg, mint tartalmilag undorító.

Minden vallás tilalmai között szerepel az emberölés. Tanítására nyilván azért volt szükség, mert a kellő szigorral nem korlátozott egyedek, különösen, ha családjuk is biztatta őket a vallási és morális értékek áthágására, fanatikus gyilkosokká, vérengző fenevadakká válhattak. Rómeó és Júlia története sem elsősorban a nagy szerelmi drámáról szól, a halhatatlan szerelemről, hanem a vérbosszú értelmetlen íratlan törvényéről, ami miatt egész nemzedékek irtották ki egymást, ahol ez elvárás volt. Shakespeare zsenialitása feloldja ezt a már elviselhetetlen feszültséget, de kérdés, hogy a mai kor gyermeke tanult-e belőle valamit, illetve hogy az irodalomtanárok felhívják-e a figyelmet a katartikus befejezésre: többé ne gyilkoljátok egymást, különben kihaltok?

A mai kor jellegzetes tünete a médiumok révén történő fertőzőtlenség. Nem tudom, készültek-e arról felmérések, milyen arányban emelkedett meg az erőszakos bűncselekmények száma az egyre durvább témájú és feldolgozású krimik terjesztése révén a 60-as évektől fogva. Ma már Hitchcock bármelyik thrillerje kismiska a televízióból és az Interneten egyre áradó kultúrszennyhez képest. Egymást valósággal túllihető lelki nyomoroncok megrendelésére termeli ezeket a filmipar, mely az európai hagyományokkal ellentétben nem művészi igényű, hanem csakis a kasszasikerre törekvő iparág. Ha lennének kellőképpen „tökös” pszichológusaink, pszichiátereink és szociológusaink, rég nem lenne kérdés annak felmérése és tudományos feldolgozása, hogyan hat az emberi elmére ennek a mocsoknak korlátozatlanul ráárasztása. Minél alacsonyabb intelligenciájú egy ember és közössége, annál kevésbé van felvértezve ezzel az ártalommal szemben. Mivel a társadalom berendezkedése évszázadok, sőt évezredek óta olyan, hogy megfelelően szervezett hatóságok gondoskodnak a kihágások elbírálásáról, semmiképpen nem háríthatja annak felelősségét magától, hogy, különösen kirívó esetekben, mint a bestiális gyilkosságok, egyértelmű értékítéleteket fogalmazzon meg.

Bayer Zsolt egy cikke nemrégiben kiverte a biztosítékot. Ám nemcsak azoknál, akik úgynevezett sárosak egy már sokadik kegyetlenül durva gyilkosságban, hanem az úgynevezett emberjogi harcosoknál, akik mindig csak a támadók jogait hangsúlyozzák, míg a megtámadottakra egyszerűen köpnek. Soha egyetlen együttérző megnyilvánulás nem hangzik el részükről, ha védtelen öregek, betegek, gyerekek vagy fiatal lányok az áldozatok. Mindez egyetlen dologra vall beszédesen: ők csakis a támadó „erkölcsiségével” azonosulnak, míg a társadalom részéről elvárják a szemforgatást, azaz a gyáván kussolást. Annak ellenére, hogy fent nevezett gyilkosságok már nem is sértettségből erednek, hirtelen felindulásból, hanem pusztán szórakozásból, ahogyan a legborzalmasabb filmekben látható.

Az író a társadalom két lábon járó lelkiismerete. Ha már ő se szólal fel az egyre terjedő anomáliák ellen, melyekről egyre többen vélik, hogy gyakran megrendelésre történnek, a társadalom még egészséges közösségei ellen, akkor ki? Olyan ez, mint a megerőszkolt nőekkel szembeni megvetés. Ahelyett, hogy orvoslást kapnának sérelmükre (ha egyáltalán lehet), még őket okolják kihívó viselkedéssel, erkölcstelenséggel, ahelyett, hogy az erőszakot tevők kedvét vennék el egy életre infámis cselekedeteiktől. Egyszóval a normális társadalomnak, tartozzék bármelyik etnikumhoz is, kötelessége elítélni és kivetni magából a kártékony elemeket, hacsak nem óhajt permanens

hullamérgezésben élni és abban elpusztulni, mert hiszen a történet vége mindig ez. Gondoljunk Rómára, ahol végül már minden szabad és megengedett volt az akkori kinaszítottakkal szemben. A végítélet utolérte őket is, ahogy utol fogja érne mindazokat, akik nem a morális megtisztuláson és megújulásra dolgoznak mindennapjaikban.

Túl azon, hogy a bűnösöknek el kell venniük méltó büntetésüket (életfogytig tenyészhetnek az adófizetők pénzén), mindenkinek el kell gondolkodnia azon, hogy magához engedje-e a sok szennyet, s hogy utódait engedje-e fertőzteni tőle, vagy használja a kikapcsolásra is alkalmas gombot, netán bejelentse igényét hasznos és felemelő tartalmak iránt. Ha mégse így döntene, vállalnia kell annak ódiumát, hogy ő maga is beáll a hullamérgezetek körébe, akik tovább terjesztik az áldatlan kórt. Azok az úgynevezett „jogvédők” pedig, akik rutinszerűen nem veszik emberszámba az áldozatokat, tegyék a szívükre a kezüket, akár csak otthon is, mikor senki nem látja őket, és vallják meg egyszer őszintén, ők maguk miféle rasszista kifejezéseket használnak maguk közt, s hogy miféle rágalmat terjesztenek világszerte Magyarországról, állítólag nekik is édes hazájukról. És tudják meg: kemény értékítéletek csak akkor hangzanak el, mikor a gaztett is kirívóan bestiális, avagy brutális. Minden talpraesett riporter kötelező kérdése ezentúl: ön, aki olyan hangosan tiltakozik a gyilkosok jogai védelmének álszent orcája alatt, netán helyesli az elkövetők cselekedeteit, ha magyarokról van szó? Mindenkit megvédene, kivéve a saját honfitársait? Ha így van, ne nevezze magát emberjogi harcosnak, hanem a bestiák és brutusok védelmezőjének, ha korrekt akar lenni öndefiníciójában.

Eger, 2013. január 14.

A lóhús nemcsak élelmezési probléma

Van két állat, mely nemcsak háziállata, hanem társa, barátja is az embernek: a ló és a kutya. Mindkettő ősidők óta él velünk, és nemcsak angolul érdemelte ki a kitüntető címet: az ember legjobb barátja. Normális társadalmakban tisztelet övezi őket, túl a viszonzott szereteten. Ókori csaták leírásaiból ismerjük, hogy a katonákat nemcsak lovaik kísérték el a csatákba, hanem harci kutyáik is. Ilyenkor ember ember ellen küzdött, ló ló ellen, kutya kutya ellen. A halott harcosokat hűséges állataik vitték, illetve kísérték haza. Kiemelt szerepet kaptak életünkben, éppen ezért húsuk elfogyasztása fel se merül, valósággal tabunak számít. Kivételt képeztek a háborús korszakok, éhínség és egyéb vészhelyzet. Normális körülmények között viszont senkinek nem jutna eszébe vágóállatként tartani és kezelni őket.

Egész Európát felkavarta a pár hónap óta dúló lóhúsbotrány. Marhahúsnak álcázva, jóval drágábban forgalmazva, a fogyasztókat átverve jelent meg ez a termék a piacokon, előbb csak feldolgozott, majd feldolgozandó, nyers változatban is. Egyedül a francia fogyasztók részéről érkezett pozitív visszajelzés a további igényekről. Mármint hogy szívesen fogyasztanák eztán is. Máshol viszont a felháborodás hangja szólalt meg: micsoda képtelen ötlet, milyen alantas szándék vezette úgy a beszállítókat, mint a feldolgozóipar most rejtőzni próbáló alakjait erre az infámis tette?

A kérdés többszörösen összetett. A fogyasztók már régóta gyanítják, hogy a vámhatárok feloldása és a multi cégek tevékenysége elsősorban nem a vásárlók igényeinek minél szélesebb körű kiszolgálására irányul, hanem a félig vagy egészen tönkrement termékek rásózásáról az erről mit sem sejtő fogyasztókra. Mivel cégeik és embereik beépültek a fogyasztóvédelmi rendszerekbe, jóval

nehezebb rájuk bizonyítani a szándékosságot, az eleve ártani akarást, az emberiség megtizedelési szándékát, ki tudja, kinek és minek a nevében. De elég könnyű a logikai lépések végigvitele: ahogyan civilizált ember nem eszik kutyt vagy macskát, mert ezek funkciója az életében egészen más, ugyanúgy nem fogyaszt lovat sem. Túl ezen megdöbbenőek és sokkolóak a hírek: a lovakat nem veszik, hanem többnyire lopják a lovasgazdáktól. Erdélyből egész méneseket hajtottak már el, majd egy víztározóban bukkantak rá nagy mennyiségű lóhúsra, ahová feltehetőleg a megzavart tolvajok rejtették el a bűncselekmény révén szerzett holmit. Ennek következtében sokan maradtak húséges társuk nélkül, ám nem kizárólag érzelmi és anyagi okokból fájdalmas a veszteség. Vannak olyan magasan fekvő területek, amelyeket nehéz megközelíteni, tehát úgy közlekedésre, mint szállításra nélkülözhetetlen segítségei az embernek ezek a rendkívül intelligens állatok.

Aki nézett már valaha egy szép ló szemébe, paskolta a nyakát, etette kézből, ült a hátán vagy általa vontatott hintón, szekéren, annak nem lehet ártó szándéka vele szemben. S hogy minél többen megismerjék ezt az érzést, valamint annak a döbbenetes tragédiának az élményét, amit egy ló legyilkolása jelent, minél több helyen és közösségben kellene levetíteni Huszárik Zoltán csodálatos filmjét, mely végigkíséri egy ló életét, mely bizalommal követi az őt vezető embert, egészen a „kivégző terem”, a vágóhídi ölöhely vérszagú, slaggal úgy-ahogy leöblített helyiségébe. Hatalmas, okos szeme óriásira tágul, és nem akarja elhinni, ami rá vár. Annyi évtized húséges, kitartó munka után, az ember szolgálata után ezzel fizetik ki. Akár Charlton Heston döbbenete a Zöld szója (Soylent green) emberfeldolgozó üzemében, ahol takarékosági és népelelmezési okokból tablettákká változtatják át az elaltatott emberek hulláit.

Voltak, vannak olyan időszakok az emberiség történetében, amikor könyörtelen és kegyetlen oldalát mutatta egymásnak az egymás ellen hergelt két fél. Talán a túlszaporodás is gerjeszti ezeket a korszakokat. Ám még valószínűbb, hogy a háttértevékenység rejtőzködő nagy aljasai, a mindenkori háborúcsinálók tehetnek elsősorban minderről. Azok, akiknek minden csak üzlet, előnyös lehetőség mások kisémmizésére, gátlástalan fosztogatására. Akik hozzájuk hasonlóan erkölcsileg alultáplált embercsoportokat tolnak rá az erre felkészületlenekre, akár annak idején a tatárokat, besenyőket, kunokat, törököket Európára. S valóban nincs más megoldás, mint nekik engedelmessé, egymással szembefordulva fenekedni? Egy ló bizonyos értelemben, de érzelmileg mindenképpen szebb, nagyobb teljesítményekre képes, mint egy ember. Sérült gyermekek, pszichésen károsodottak gyógykezelése, rehabilitációja rájuk bízható. Ehelyett felfalni őket valami képtelen spórolás jegyében több mint esztelenség. Nem árt tudni, hogy azért is forgalmazható olcsóbban, mert a beszállító ingyen jutott hozzá, bűncselekmény révén. Aki elfogyasztja, az rablás, gyilkosság következményét eszi, tehát osztozik a bűnben az elkövetőkkel, valamint a notórius profitmaximalizálókkal. Nehezen hihető, hogy ennyi intelligenciával, kecsességgel, érzelmi jósággal, pozitívummal szemben csupán az emberi butaság tengerét, gyilkos szándékot és ártani akarást tudjuk felmutatni. Huszárik filmje az egyetemes művészet örök érvényű darabja. Minél több országban le kell vetíteni, hogy ezt a lógyilkos tendenciát leállítsuk.

Eger, 2013. március 10.

Művészet

A művészet a lélek fényűzése. Sугaras üzenet mindazoknak, akik fogékonyak rá, és azoknak is, akik ma még érzéketlenül haladnak el a világnak e pompás ajándéka mellett, mert úgymond nem érnek rá, vagy mert még fejlődniük kell a Teremtő köreinek üzeneteihez. Sok neme van, és mindben közös az emelkedett szint, a soha le nem aljasodó, aljasítható mondandó, mely senki szolgálatába nem áll, és ebben nem ismer mesét. A földi halandó csak azt érzékeli, hogy valami földöntúli üzenet érkezett, ami kortalan s gyakran nemtelen, azaz nemhez nem kötött. Megmagyarázni nem tudja, csak érzi, érzékeli, hogy mindez azért van így, mert valami angyalit közöltek vele. Másokkal is persze, de maga a műélvezet mégis személyhez kötött, egyéni, mivel a lelket egyénileg érinti meg, még akkor is, ha mások társaságában éli meg az, aki az üzenetet kapja.

A művészethez érni kell, kifinomulni, levetkőzni minden érzéketlenséget, bárdolatlanságot, mivel az égi szféra üzenetei igen finom rezgésűek. Nagy csatazajban nincs mód venni őket. Ahogyan a meditációhoz, úgy a műélvezethez is alaposan le kell csendesedni. Felkészülni rá, mintegy jelezve, hogy készek vagyunk átlépni egy másik dimenzióba, vagy csak átkukucskálni a közöttünk húzódó határokon, melyeken túl pillanatnyilag befogadnak bennünket, majd visszairányítanak, hogy az onnan kapott üzenetek által nemesebb, szebb és értelmesebb legyen az életünk, amit ideát kell még letöltenünk. S hogy magunk is nemesítsük környezetünket, szűkebb világunkat, ezt a mikrokozmoszt, mely elemeiben mégis hű tükre a Nagy Egésznek.

Az igazi műalkotás hűen tükrözi fogantatása pillanatát és láthatóan, érzékelhetően magán viseli a Teremtő ujjá nyomát. Az ihletnek tapinthatóan és érezhetően nyomai vannak a fizikai megvalósulásban, a képi, érzéki valóságban. A műalkotás maga a művész kezébe adott isteni erő, mellyel alkothat, teremthet, kreatúráival megajándékozhatja úgy a földieket, mint a Nagy Alkotót. Játszik velünk egy magasztos erő, mint a boldog szülő a már mosolyogni, gögicsélni is tudó kisbabájával. Tudjuk, hogy ilyenkor gyönyörködik bennünk, mert már alakulunk, szebbek és jobbak leszünk, mivel az ő kreatúrái vagyunk. Mind a jók és tökéletesség felé törekvők, és a tökéletlenek is, akiknek még tanulniuk kell.

A feladatra nem mindenki való, és nem is mindenki alkalmas. A művész különleges hangszer, melyen maga a Mindenható játszik, kicsalva belőle azokat a hangokat, amelyeknek csak Ő a tudója, értő ismerője, maga a Legnagyobb Művész. Mondhatnánk, hogy közös alkotás az, ami ilyenkor létrejön, de az ihlet maga ennél jóval összetettebb és bonyolultabb folyamat. Megpendül egy hang egy titokzatos hangszeren, majd továbbrezeg, visszahangzik, dalol és dalra hív. A lélek rezonál egy titokzatos hívó hangra, melyet nem illik és nem szabad visszautasítani, elhanyagolni, mert könnyörtelenül elmúlik a pillanat, a műalkotás helyett pedig legfeljebb egy utánérzés marad, mely tökéletlen mása annak az Egynek, a visszahozhatatlannak. A valódi műalkotás tehát nem faragcsálás, tökéletlenkedés eredménye, hanem maga a megragadott Pillanat, érzéki valójában, földiek számára is megfogható, érzékelhető és érezhető, csodás megvalósulásában.

Vannak persze, akik farigcsálnak, számtalanszor javítanak, mert képtelenek első hívásra megérteni, felfogni és továbbadni azt a misztériumot, ami az ihlet legszentebb pillanatában érinti meg a lelket. Azt az érzékeny hangszert, melyre szüksége van úgy a megfogant gondolatnak, mint a befogadó személynek. Megszállott ateisták tagadják a lélek létezését és magát az ihletet, Istenről már nem is beszélve. Próbálkoznak mindenféle praktikával, ezért lesz afféle művészet-pótlék mindaz, amit létrehoznak. Mert csak fabrikálás, kínlódás és erőlködés az, a Mindenható ujjának illeteése nélkül.

Másznának a Pegazus hátára, de az rendre leveti őket magáról. Amit nem tudunk azonnal lejegyezni, az már csak afféle próbálgatás lesz, erőlködés, halvány emléke annak, ami olyan erővel jelentkezik és élhető át, hogy ahhoz semmi fel nem ér. Ami a zseni lelkében és emlékezetében tökéletesen, szóról-szóra, hangról-hangra megmarad, az másoknál kapkodás az üres levegő után. Ezért törvényszerű, hogy amit így elkaphatnak, az nem más, mint a puszta levegő. „Műalkotásaik” tehát nem valódi alkotások, csak félresikerült imitációk az „olyan, mintha...” jegyében.

A művész máshogy él. Nehezen, mert nem érti, és nem fogadja be az őt körülvevő társadalom. Olykor idegenkedő távolságtartással elkezdődik valami közeledés, de mindhiába. Ami nem tiszta szívvel, nem a lélek mélyén megérlelődő érzéssel indul, az megint csak erőltetett dolog lesz. Erőlködés, ami nem azonos a spontán jelentkező, nagy felismeréssel, a semmivel össze nem hasonlítható, egyedüli pillanattal, mely során az egyszerű földi társ ráismer, ráérez az ihletből valamire. Ez áthatja vagy felkavarja, és az érzés olyan mélységű, hogy egyeseket menekülésre készítet, másokat átlényegülésre. És ez a termékeny pillanat az, amelyért a művésznek egész élete során dolgoznia kell. Nem önmagáért, az Istennel való találkozásért, hanem mások megsegítéséért és felemeléséért. Ezért nem számít, értékeli-e földi mértékkel azt, amit ezekben a ragyogó és felemelő pillanatokban létrehoz, mert hiszen segítséghezónak küldik, nem pénzkeresőnek és vagyonhalmozónak.

A művész kezéből valósággal ki is csúszik az anyag. Képtelen folyamatosan gondoskodni önmagáról, ezért esett meg annyiszor, hogy találkoznia kellett a művészetekre fogékony hatalmasokkal, akik, bár saját hatalmuk fényezése céljára rendeltek vagy vásároltak tőle műalkotásokat, mégis részesei lehettek egy-egy jelentős művész kibontakozásának, életműve beteljesítésének. A jobbik eset, amikor a megrendelő nem avatkozik bele az alkotási folyamatba, azaz nem nevezi meg a vágyott műalkotás témáját, részleteit, hanem elfogadja azt, ami égi üzenetként érkezik. Ám vannak, akik belenyúlnak, belekotnyeleskednek az alkotási folyamatba, megkeserítve ezzel a művész életét, folyamatosan zavarva magát az alkotási, teremtési folyamatot is.

Az útját ismerő művész nem törődik efféle botorságokkal, hamar megszabadul az őt megbéklyózni akaró földiektől. Inkább választja a szegénységet, mint a rabságot, az elkötelezettséget. Szabadság híján ugyanis nem keletkezhet valódi művészet, legfeljebb hitvány imitációja, giccses, semmitmondó utánzata. A barbár rómaiak leigázhatták és kifoszthatták a korszak legjelentősebb művészeti kincstárát, Görögországot, de a rabságba hurcolt művészek soha nem alkottak olyan értékű műveket, mint a szabad művészetek gyakorlói, az antik kor legnagyobbjai. Nem véletlenül nevezik szabad művészeteknek azokat a páratlan gazdagságot létrehozó, földi műhelyekben gyarapodó, Teremtési Iskolákat, amelyek által sokkal többre jutott volna az emberiség, ha igazában felfoghatta volna jelentőségüket. Épp ellenkezőleg: a durvaság és fizikai gyarapodás felé vette az irányt, ezért süllyed egyre mélyebbre. Amíg ezt fel nem ismeri, addig ebben az alantas állapotában fog kínlódni és evickélni. Mai konkvisztádorként, aki csak lerabolni tudja a múkincsek hatalmas tárházát, de ő maga nem alkothat semmi jelentőset, hiszen az ölés, gyilkolás „eszmeiségében” fetreng évszázadok óta. Mondhatnánk évezredek is, de ne legyünk igazságtalanok a reneszánsz művészekkel és művészetekkel, valamint a klasszikus művészet olykor-olykor felbukkanó dalnokaival, építőmestereivel, kiemelkedő koponyáival, a nagy gondolkodókkal.

Aki akadályozza a nagy művek létrejöttét, azaz cenzorkodik, hatalmaskodik a jelenkor alkotói fölött, nem mást, mint szellemi abortumokat hoz létre. Torzszülötteket, amelyeket a saját képére formál. Ezek a művészet sötét lapjai, árnyékos helyei, ahová nem szívesen látogat el az értő műélvező.

Imitátorok és imitátumok szegélyezte úton jár, aki oda betéved. Gáncsoskodással találkozik segítő és megerősítő szándékok helyett. A cenzor nem társalog, nincs benne nyájasság, hanem csak rárivall az általa meg nem értettekre. Üldözi őket, ahelyett, hogy munkásságukat támogatná a közös cél érdekében, mert hiszen ő is szeretne részt venni a művészet születésében, csak nem tudja, hogyan kell. Fölébe helyezi a saját személyét mindannak, ami sokkal különb nála. Befolyást akar gyakorolni olyan folyamatokra, amelyekhez nem ért. Gúnyt űz azokból az alkotásokból és alkotókból, akiket és amelyeket képtelen felfogni. Ezért gáncsoskodik annyit, hiszen számára nem a szellemi megvalósulás a lényeg, hanem a megszerzett és megszerzhető privilégium. A befolyás. De vajon hányan emlékeznek egy-egy jelenkori potentát nevére egykoron? Hányra emlékszünk ma már, akik egy-egy várost, szűkebb vagy nagyobb közösséget irányítottak? Név szerint szinte egyre sem, hacsak nem voltak támogatói és mecénásai a jelentős helyi alkotóknak és örökítették meg nevüket műpártolásuk révén.

Van úgy, hogy egy közösségben rendre újra kitermelődik az a réteg, mely csak rátelepedni tud a művészeti életre, folyamatosan akadályt, gátat képezve a szabad művészetek fejlődésének útjában. Ők a művészet botfűlői. Mindenhez jobban vélnék érteni, de valójában semmi máshoz nem értenek, mint a hatalom megszerzéséhez és erővel való megtartásához. A művészet pedig nem erőszakból születik, hanem a fentiekben leírt folyamatból. Maga a leírás is tökéletlen, mert hiszen másak a fények, a színek, az érzések „odaát”, mint „idelent”. A hatalmaskodók megszólalásai, belekotyogásai pedig olyanok, mint a számárodítás Mozart, Beethoven, Bach, Bartók muzsikájához viszonyítva. Kommunikáció az is, de nem művészet és nem értő műpártolás, ami egyébiránt feladatuk lenne. A cenzorkodás megint csak nem művészet, hanem politika, de immáron az se művészi fokon, ahogy illene, hanem durva megnyilvánulásokban ható erőfitogtatás. Ezért hallunk mindig valami rikácsolást, repedt fazék hangon való ordítást, amikor a cenzúra tótumfaktumai művészeti kérdésekben megnyilatkoznak.

A művészet emelkedettség és felemelkedés egyben. Üzenet és az üzenet befogadása. Amit a művész befogadott és hitelesen továbbított embertársainak, az a szellemi síkról leszállt földi megvalósulás. Maga is megnevezhetetlen, mert a meg nem nevezhető tartományból érkezett erre a síkra. Az értő fülek befogadják. Az értetlenek tovább ordítanak a szamarakkal.

Eger, 2013. május 15.

Európa hazugjai

Publicisztikák 2014

Kései filmkritika

Régi filmeket nézni különleges élvezet. Felelevenedik egy letűnt korszak minden látható, azaz vizuális eleme. De nemcsak az. Maga a korszak szóval meg, láthatatlan rejtekéből megszólítva az ihlet által megérintett lelkeket. A bóvlik és gagyik világában élő néző felsóhajt: végre valami értékes! Végre olyasmi, aminek van mondanivalója.

TV előtti darvadozásból riadok fel egy éjszakai filmre. *Fotográfia* a címe. A hatvanas évek sztár-fiataljai készítették és szerepelnek benne. A furcsa megnevezés annak szól, hogy míg a fiatalok ideáljai keresgálták a saját formanyelvüket és felmutattak valamit mondandóikból, addig azért mögöttük vicsorgott a korszak mű-elitje, a Kádár-korszak futtatottjai, az önjelölt zsenik, valamint a kívülről rájuk, ránk erőltetett szocreál önmaga által, mintegy szűznemzéssel világra sikerített, lehetetlen beltenyészete. Mert nagy úr a látszat és a kenyérharc! Az érdemek nélkül szerzett és kisajátított territóriumok „lakosai” védelmezik a legelszántabban vélt érdemeiket és privilegizált környalásaikat. **A Kör** befogadását és kitagadását, melyhez senki más, csak ők férhetnek olyan közel, hogy a nagy vakondhalmok tetejéről kényelmesen lerugdalhassanak mindenkit, akinek közelségétől irtóznak vagy rettegnek. Mű-rettegnek, persze, mert abban a világban igen kevés dolog volt igaz vagy szavahihető.

Egy feltörekvő nemzedék saját formai lehetőségei és cenzúrázatlan önkifejezése után kutat. Városi vagy elvárosiasodott fiatalemberek, akik a vidéki romlatlanságot keresik, ámbár lehet, hogy csak némi plusz keresetet olcsó fotográfiák készítésével és árusításával. Még bennük a beléjük nevelt nagyvárosi előítélet: minden, ami vidéki, egyúttal lekezelendő és lenézendő. De mivel fenéig ki akarják inni a tudás kelyhét, akaratlanul is belelátanak egy számukra más-világba, a vidéki romlatlanságba. Kutatnak a bartóki ősforrás után, de csak részben zenei kellékekkel.

A látvány, a vizuális kultúra megszállottjai, a filmből ez derül ki. Mindent le akarnak fotografálni és megörökíteni – a maguk számára, de nem mellékesen nekünk, egykori kortársaiknak és mai nézőiknek is. Ám túl azon, hogy két távoli világ szembesül egymással, mégis kutatják a közös gyökereket és a valóságban is szembenéznek egymással, mintegy a ketrec két oldalán, egymástól elrekesztve, s csak időnként egymás közelébe merészkedve. A fiatal *Iglódi István* már akkor is rendezői szerepben, vagyis az eseményeket ő igyekszik irányítani és kézben tartani, míg az akkori fiatal színészgeneráció kiemelten sztárolt alakja, *Zala Márk* filmez, fotóz, asszisztál, de mégis egyenrangú szerepben – alakítása révén. Iglódit nem szükséges bemutatni, ám Zala Márk valahová a már nem is közeli múlt homályába süllyedt, jobban mondva szállt el. Bukott angyal gyanánt vagy mellőzött tehetségként, ki mondhatja meg?

A rács, azaz a léckerítések túloldalán bekukkant, bejelentkezik a fővárosivá avanszált falusi értelmiség. A fiatalok legalábbis rendelkeznek egyfajta ismerettel, mely lehetővé teszi a kommunikációt köztük és a falusi, egyszerű emberek között, és ez vidéki gyökerekre vall. Közben beköszönnek ide is, oda is, megismerik a falusi képvilágot is, mármint azokat a fotográfiákat, amelyeket az öregek őriznek szobáik falán és a fiókok mélyén. A giccses ábrázolásmód persze nem az ő bűnük, hanem azoké a fotográfusoké, akik hőseink előtt járták a vidéket és adták el portékájukat egykori kortársaiknak és ügyfeleiknek ebben a formában. A fiatalok szeretnék, ha az ő fotóikat is ugyanúgy elfogadnák és értékelnék, de nem olyan egyszerű dolog leszoktatni valakit az ízléstelenség „fogyasztásáról”, ha már egyszer azon élt évtizedekig. A háttérben penget, azaz hol halkabban, hol hangosabban zenél, dalol a korszak másik fiatal sztárja, a mai kobzos, *Sebő Ferenc*, akinek alakja is

megjelenik olykor. A táncházak hajnalán vagyunk, mikor a városi fiatalok valóban bartóki utat járnak be, hogy valaha eljussanak a valódi tiszta forráshoz. A táncházból divat és mozgalom születik, a népzene kutatás viszont marad, ami eredetileg is volt: tiszta tudomány. Nem mellékesen kiegészülve a művészet legfinomabb rezdüléseivel. Bár a szereplők divatosak, divatjelenséget képviselnek, mégis jóval többek ennél.

Miközben úgy nézik egymást, mint az állatkertben az állatok és az emberek (hiszen köztük a rács, az ismeretlenség rácsa), megpróbálnak egymás közelébe merészkedni, lesz, ami lesz alapon. A kezdeményezők a fiatalok, aki még gyermeki tisztasággal és romlatlansággal igyekeznek a megtanulandó és teljes egészében megértendő, más (tehát nem fővárosi) kultúra felé. A másik oldalon is tiszta tekintetek várják őket, az akkor még változatlan és romlatlan falusi hagyományok világa. A közeledés megtörténik, méghozzá a szemünk láttára. A fiatalembereket beengedik a portájukra, elbeszélgetnek velük, és közben valóságos sorstragédiák elevenednek fel a szemünk előtt, a velünk azonos vagy hasonló kultúrájú fiatalok előtt. A fiúk faggatják az öregeket, és ők mesélnek magukról, az életükről. Rutinosan, mintha egy sokszor elmesélt mesét mondanának el újra. Egy hajdani falusi krimi szálai bontakoznak ki előttünk: egy szépasszonyról, aki az urát megutálta, szeretőt, talán többet is tartott, majd egyszer csak „kikattant” és éjszaka elvágta a gyermekei torkát borotvával. A sajátját is, de ő túlélte az öngyilkossági kísérletet. Büntetését leülte, férjétől elvált, és él tovább a faluban, a saját házában, férje pedig újrահázasodik. Mindezt fényképek illusztrálják, korabeli felvételek, a filmesek, fotósok pedig tárgyilagosan kikérdezik mindkét felet az egykor történetekről.

A szépasszony volt férje süket öregember, aki már alig kommunikál a külvilággal. Hallókészüléke van, de nem tudja használni. Hiányzik hozzá az elem, amit a fiúktól megkap. Ez csak részben hozza közelebb őket egymáshoz, mert az idős ember már nem kíván beszélni a történetekről. Csak felesége közvetítésével tudják meg, hogy nem vádolja, nem hibáztatja volt feleségét, mindent betud a „rossz vérének”, ami másik férfi karjába hajtotta, majd a gyermekgyilkosságba. A jelenlegi felesége fogatlan, ráncos öregasszony, aki rondának mondja saját magát, az öregségre hivatkozva. Az első feleségben annál több indulat munkál, még harminc év elteltével is. Gyűlöli volt urát, aki, szerinte, rákényszerítette őt erre az infámis tette, a tizenéves lányok legyilkolására, a második feleséget részegesnek nevezi. Sebő Ferenc énekét, a kizárólag neki előadott Nagy László-verset láthatóan érti. A célzás telibe találja, zavarodottan visszavonul a házába. Ám a kitartó oknyomozó Zala Márk oda is követi, és már csak hanganyag őrzi a kései vallomást élete nagy tragédiájáról.

Érdekes a közeledésnek ez a módja. A szívós, kitartó keresés, falukutatás, mely arra készíti a fiatalokat, hogy áthágják a városon már tolakodásnak, zaklatásnak minősülő viselkedési határokat és mintegy benyomuljanak az öregek után, hogy feltárjanak egy ügyet, ami felkeltette az érdeklődésüket. Magyarul: kíváncsiak lettek valamire, és akár gyerekes módon is, de utána akarnak járni. Holott mindez csak úgy kezdődött, mint valami új és érdekesnek ígérkező kísérlet. A fiatalok feltártak valamit a falu világából. Ott is csak szerettek és gyűöltek az emberek, s közben valahogy leélték az életüket, aminek mementói az arcukon viselt mélységes ráncok, valamint a régi fotográfiák. Az öregek már csak az utolsó utat várják, miközben emlékeznek. Szépen vagy csúnyán, de befejezéséhez közeledik az életük, s talán csak mellékesen feltárul annak nagy története. Az emberi, a kelléktárában sablonos, olykor giccses, mégis egyedi és megismételhetetlen. A film érdekessége éppen ennek a kettősségnek a feltárása. Miközben mindnyájan úgy véljük, hogy történetünk egyedi és különleges, a film a maga eszközeivel mégis megörökíti az általánosat, átlagosat és szokványosat is. A ház előtt üldögélő öregekkel, akik olykor kertet, állatokat gondoznak, cipőt fényesítenek,

megsárgult fényképeket nézegetnek, s ha marad még mondanivalójuk, elbeszélgetnek valakivel, aki meghallgatja őket.

Talán csak egy werkfilm ez a korai kísérlet. Korainak mondhatnánk, mert ifjúságunk idején készült, ami egyúttal egy nemzedék eszmélkedése, forma- és mondanivaló-keresése. Ami a mostani fiatalság számára már úgymond „nem jön át”, az a hatvanas évekbeli elődök formakultúrájának elemei és azok értelmezhetősége. A Nagy Nemzedék kereste a maga őstiszta gyökereit, zenei és képi kifejezőskincsét, mely csak rá jellemző. Más frizurát hordott, fiúk, lányok egyaránt a hosszú hajviselést kedvelték. Más lányok persze a fiús frizurát. Öltözködésében és egyáltalán mindenben el akart térni az akkori öregektől, a káderek émelyítő világától, melyet nemcsak a gejl tánczene, a cigányozás, magyarnótázás és mozgalmi dalok harsogása jellemezett. Ennek kontrapunktja a Sebő együttes zenéje, a tiszta népzene épülő, tisztaságot sugalló, új zenei áramlat, mely akkor még csak a kezdeteinél tart, és ugyanúgy keresi gyökereit, valamint formai lehetőségeit, mint ahogy ez a fotográfus csapat, az ifjú filmesek. Ma, amikor butik butik hátán és a plázákban tömegesen kapható mindaz, aminek őseredetijét még csak akkor kezdték hordani a kivételezettek, az akkori divatos színészek és zenészek, szóval ma már nem, vagy csak nehezen értelmezhető, hogy a Zala Márk által viselt ruhadarabok akkori áron valóságos vagyont értek egy fiatal számára, beszerezni őket pedig külön ügyességet igényelt. Divatos bőrzakójáért, farmer szereléséért sokat kellett fotóznia és filmeznie, viseletével első ránézésre érthetővé tette, hogy nemzedékének kimagasló tagja. Ám ez nem önmagáért való hivalkodás, hanem az önkifejezésnek egy formája, ahogy az volt egy egész nemzedék, az akkor még ugyancsak szerény körülmények között élő hatvanas évekbeli fiatalság számára. Az a lázadó ifjúság kezdte el döntögetni a maga eszközeivel a fennálló rend ostoba falait, melyek akkor még ölnyi vastag várfalaknak tűntek számára, számunkra.

Hogy a Sebő - Halmos páros mekkorát alkotott, s hogy milyen körülmények között, az se igen világos a ma már szabadnak mondott társadalomban felnövekvő fiatalság számára. A remekmű születését korlátok és az értetlenség tengere fémjelzi (hivatalos részről), de utóbb minden teljesen természetesnek tűnik, elfogadottsága pedig megkérdőjelezhetetlen. Hogy a film (városi) szereplői valóságos idolként voltak a korabeli ifjúság szemében, az se jön már át annyi év távolán át. Ám hogy a film a maga egyediségével maradandó alkotás, az kétségtelen.

Egymásra csodálkozni valami ráccsal elzárt tér két felében, nem mindennapi élmény. Azt most ne firtassuk, ki nézte a másikat állatnak, furcsa, távoli, érthetetlen élőlénynek vagy effélének. Lényeg, hogy a nagy találkozás létrejött és ez a film megszületett, a rács két oldalán élők pedig párbeszédet folytattak egymással. Jóllehet tudjuk, sejtjük, hogy a jelenkor ifjúságának ugyanez teljesen mást mond, talán mégis meg kellene kísérelni a szembesítést és valami filmesztétika-kör szerű vitalehetőséget adni az érdeklődőknek, hogy mindez ne hulljon a feledés mélységés kútjába. Ha belegondolunk, hogy már a mi számunkra se igen értelmezhető, miféle különbségeket képviseltek a különböző ruhaviselések a kezdeti kísérleteknek számító régi, fekete-fehér filmekben, szüleink, nagyszüleink nemzedékének celluloidszalagon őrzött remekein vagy ma már gyermekesnek tűnő korai kísérletein. Jó lenne, ha nekünk is elmagyarázná valaki ezeket az apróságnak tűnő, nüansznai dolgokat, ahogyan most mi is kísérletezgetünk a távoli nemzedékek egymáshoz közelítésével a mélyebb értelmezés felkínálásával. A felszínes kordivat, a nem túl magas értelmi szintű fiatalok számára sulykolt permanens „buli-pia-csajok” kétes értékű művilága persze nem fogja befogadni ezt

az esztétikumot, sem az esztétikai magyarázatokat. A virtuális álmvilág labilis értékrendjébe beilleszkedni próbáló nemzedék feltehetőleg elutasítja majd ezt a kivesező írást és magát a stílust is, hiszen a legegyszerűbb semmire oda nem figyelni, mesterséges táplálékokon élni és önmagát is kábítani azzal a tálcán kínált magyarázattal, hogy úgymond „nem ők az állatok”, hanem a rács túloldalán őket szóló, egyre gyérülő számú írástudók. Mi azért *Zala Márk*, *Iglódi István* és *Sebő Ferenc* nyomdokain haladva bízunk abban, hogy a tiszta forrás élménye nemcsak az idősebb nemzedék számára nyújtott igazán különleges és felemelő élményt. A retro koncerteken tolongó fiatalok reakciói erre engednek következtetni. A 60-as, 70-es, 80-as évek könnyűzenei világa ma ugyanúgy érthető, több nemzedék felnövekedtével is, az ifjúság legalább vájtfulúnek mondható rétegének. Az még nem tudható, hogy ennek oka a mai zenei irányzatok kiürülésének tudható be vagy másnak. Utánzásra az szorul rá, akinek magának nincs semmi lényeges közlendője. Bár a diszkóvilág már a 70-es évektől fogva elkápráztatja a fiatalokat, nem lehet komolyan azt gondolni, hogy ennek oka az általa képviselt ízlés világ magasabbrendűsége volna. Inkább azon gondolkodhatunk el, miért éppen ez az egy, szinte egyedüli táncmulatság-lehetőség maradt a fiatalság számára? A fiatalos életérzéshez ugyanis hozzátartozik a bulizás, a közös tánc, igaz, mielőtt a diszkót feltalálták volna, akkor is volt erre számos más lehetőség. A táncházak az igényesebb fiatalok számára tudtak jóval többet nyújtani ennél, úgyhogy ne adjuk fel az ízlésreform lehetőségét! Szüleink még bálókra és zsúrokra jártak, a háború utáni nemzedék tánciskolába, teadélutánra, majd házibuliba, de bálba, zsúrokra ritkán. Ezen az alapon persze, ha mindezt elavultnak és nevetségesnek mondjuk, már a klasszikus kosztümös filmek világa se lesz értelmezhető gyermekeink, unokáink számára. Sőt a déli népek népi táncai sem, melyeknek állandó szereplője máig a táncmester, aki eldirigálja, mikor milyen lépések és alakzatok, felállások vagy vonulási rendek következnek.

A fiatal emberek törekvése markánsan kivehető: nemcsak felmutatni kívánják saját képi világukat, szemben a giccses fotográfiák anyagával, de el is fogadtatni, ha lehet, a kéretlenül meglátogatott falusi emberekkel. Közben persze ők maguk is szembesülnek azzal a szinte már változhatatlan ténnyel, hogy ez valószínűleg nem lehetséges. A festő és a fotós, a filmes számára az öreg arcok megörökítése nemcsak szakmai feladat, hanem komoly tanulmány: mi mindent hordoznak magukon a mély redők, a megtört tekintetek? Az öregség mindent elcsúfító élményét átélő ember számára viszont ugyanez megalázó, inesztétikus látvány. Ronda, ahogy az egyik öregasszony mondja. Ráncos vénség, mai szóval élve. Redős rém, Jósika Miklós szótárában, előttünk másfél évszázaddal. És mégis tanulmányozni kell, mert az öreg arcokra mint történelmi mementókra tekintve önmagunkat is látnunk kell. A jelenkora férfiideáljának számító Zala Márk fel is teszi a kérdést a néninek: „Miért? Aki öreg, az mind ronda?” Hát mit is mondjunk... a korban egymással össze nem illő párokat látva (mai kordivat, a kapzsiság és kéjvágy valódi mondandójának elleplezésére) bennünk is hasonló gondolatok merülnek fel, legfeljebb nem vágjuk azok arcába, akik maguk is rájöhethének ugyanerre, ha tükörbe néznének. És azt látnák benne, amit az őszinte bútordarab mutat, nem a saját illúzióikat. Vajon sikerül-e elfogadtatni magukat, magunkat ilyen őszintén? A kérdés nyitott, ki-ki megválaszolhatja őszintén vagy szépítgetve, idealizálva a ráncos valóságot... A többi az utókor dolga.

És végül egy megjegyzés: pár évtized alatt mennyit változott a világ! Az a fajta falujárás, ismeretlenül bekopogás, beköszönés, majd bebocsáttatás szinte lehetetlen ma már. A bűnbándák támadásaitól rettegő öregek nem engednek be idegeneket a házukba. A kérdés csak ez: mitől maradtak ennyire magukra s mitől lettek olyan védtelenek a tegnap még nyitott emberek és porták?...

Eger, 2014. január 26-27.

Undorkampány

Sok mindenhez hozzászólt már a magyar választópolgár a rendszerváltásként aposztrofált esemény óta. Kivéve a lovagias viselkedést, a morális gondolkodást és az ellenvélemény tiszteletben tartását. Annál több hatalmi göggel, pökhendi, primitív viselkedésformával és véletlenül sem utánzásra méltó „új-hagyománnyal” szembesültünk, melynek melegágya és tenyésztőtelepe a honi baloldal. A minimum az, hogy annyit konstatálhatunk: nem volt gyerekszobájuk.

Ezen persze még lehetne segíteni, elvégre neveltetésünknek csak korai szakaszában kizárólagosan meghatározó élmény az otthonról hozott tudás. Hat ránk az iskola, a társadalom, az egykorú társak, majd a kamaszkori zűrzavar lezártával önmagunk vesszük kézbe sorsunk és a kívülről is jól látható szocializáltságunk imázsát, azaz képi alakítását. Azt a képi megjelenést, amely az egész társadalom számára jól látható, félre nem érthető. Pszichológiai terminusa ennek: önnevelés, mely jó esetben megkoronázza a korai életszakasz utáni érettséget, kiteljesíti a személyiséget és életünk során végig tart, azaz érleli az embert. Önálló választáson alapul, ezért jellemez bennünket félreérthetetlenül.

A köznép által mindmáig csak kommunistáknak titulált honi baloldal, melyet bárminek, csak baloldali gondolkodásának nem lehet nevezni, szinte iskolapéldáját adja a fiatalkori retardációnak, szellemi-elmaradottságnak, amikor úgymond kampányol és minden eszközt bevet – a tisztességeseket kivéve. Egészen odáig elmegy ebben, hogy kifejezetten undort kelt másokban, akik nem osztják nézeteit s vele ellentétben nem gyakorolnak nemtelen és féktelen tombolásba torkolló viselkedési sémákat. Elég utalni a rituális lefejezésre, a „kötelezésre” és egy sor olyan szimbolikus aktusra, mely a kisemberben félelmet kelt, tehát alkalmas mások terrorizálására. S ha már elérkeztünk ehhez az ősi terminushoz, tovább is léphetünk annak modernkori használatához és kikötünk a terrorista eszköztár bevetésének lehetőségénél is. Ezt pedig ugye senki nem szeretné. Legfeljebb az alantas ösztönökre építő kampányszakértők reménykednek benne, hogy akár ezen a módon is felhalámolhatnak pár ezreléknyi töredékszavazatot.

A fent tömören definiáltak ugyanis egy az egyben az EU szélsőségeinek módszertanát próbálják meghonosítani hazánkban. Bármilyen név alatt, bármilyen színekben betülekedni a parlamentbe, előbb különféle pártok népeként és képviselőiként eladva magukat a naiv voksolóknak, majd oda bekerülvén ismét összezární és egységesen szavazni minden ellen, ami még velük szemben felmutat valami rendszert és tisztességet. Hangoskodni, lármázni, mindenkit lehurrogni, deviáns nézeteket terjeszteni. Mintha az volna a lényeg. A minden és mindenek fölött álló. Ezért nem lehet szó nélkül elmenni a jelenség mellett, mely bár különállóként, másként igyekszik feltüntetni magát, jobbról elszívni a szavazatokat, mégis csak közlekedőedényként működve, hol az egyik pártocskában feljebb emelkedve, hol a másokban, lejjebb süllyedve színlelni boldog másságot...

Mássága pedig nem más, csak álöltözetben megjelenő, álrühás, népmesei farkas. Mindig a naiv gidák életére törve, másokat megfosztva életlehetőségüktől, ám a színpalak mögött egységesen és pontosan azonos mértékben meglapulva a történelmi edényke fenekén. Ezért nem lehet hinni a szemforgató „társadalomkritikáknak”, az álságos ígéreteknak és a mások alantas ösztöneire hatni igyekvő, nagy baloldali reformereknek. Mögöttük ugyanis, akár a mohácsi csatamező, ott terül el az újkori Magyarország kifosztott, lepusztított gazdasága, demoralizált, elszegényített népe, banki manipulációs rendszere és a nemzetközi manipulátorok árfolyam-spekulációi. Erről fogunk dönteni áprilisban és májusban.

Eger, 2014. február 2.

The worst liars of Europe want to return and take over in Hungary

No, it is no mistake. Not just singular. It is a real grammatical and social plural. It would be good if it were only about one person. Unfortunately they are too many. A gang of legalised criminals.

It started long ago. The bad-famed 'Őszöd speech' was only a consequence. It could have been the last and the most scandalous one, but frauds are the best survivors. Former Prime Minister Gyurcsány has always looked mentally ill, but not everybody notices it. His fans cheer and warmly welcome him. We should only remember: it was the same with Hitler, Mussolini, Castro and so on.

Gyurcsány Ferenc became an unwanted person in the European Union when it turned out that he and his government communicated sheer lies, falsified the most important data on Hungarian economy and committed the worst thing: they cheated on all the Hungarian citizens, or at least the ones who had given their votes to support a team of irresponsible persons. Well, the consequences hit everybody. They helped forming a new prejudice as if everybody in Hungary were liars, thieves, frauds, criminals. Supporters and promoters of such a social circle which does not deserve one single vote. Even though the situation was absolutely the contrary.

The Őszöd speech did not simply hurt the feelings of a nation. Not just because it was full of dirty words, scorn, lunatic drive, foolishness and a lot of nonsense. It was a real cold turkey. Gyurcsány simply spat into the face of a whole country: you are just little unimportant fellows while I am the Big Head who can do whatever he wants. Now and from now forever. Just like a big pongo hitting his chest into the jungle. Everybody was astonished, including his fellow partymen. And the socialist ladies of course who have always been enchanted by his „charm”.

We should not spend any more time on base things like this. But there were other socialist people who did not dare to tell him: get lost now and forever. They stood up and cheered. In spite of the fact that the whole of a country had been called whores, 'böszme' which is a synonym of bunker, awkward, stupid, blunderer in one single word. And they were the ones who 'fucked it up' in Gyurcsány's terms. They kept lying and doing a great deal of nothing. They made 'brilliant' comments on the worst speech ever. They called it an excellent, clever and brave speech. They must have lied. Then or now when many of them try to segregate from the very unpleasant phenomenon of Gyurcsány and his speeches that keep going on as if the whole country were suffering from amnesia.

No decent person can have another comeback if they commit a criminal act like this. The Socialist Party have divided itself into several small parties in order to hide the fact that their only aim was to take over and over again. No shame, no moral objections. Just the usual 'close together and grab'. It is hard to find words to express how much Hungarian people are insulted by the support this gang gets from their American friends who pretend to be our friends as well. The reason why this article is being written is this: How long can we go on not making any difference between a nation and a gang of political criminals? Based on the above said anyone can do it easily.

In my youth American students were warmly welcome in Hungary. The only gap was the lack of information. Many people had a dream, an American dream. That is why, beginning from the seventies, many young intellectuals fled from the 'happiest barrack of the socialist group' trying fortune in the States. Then later in the nineties many people believed in the good intentions of the ones coming to Hungary. We believed in the chance of having a real change of system, not just that

of a regime. We still do not know what the real intentions of the other party are, as we only know what certain political powers plan to change and settle in our country. We want to let them know however that they are marching against a united nation. Small in size and number, but always great in performance. That is why we are asking a very basic question: are we still friends? Can politicians destroy our links based on a several-century-settled unity? Can Hungarian people's contribution to American and Canadian society, history and economy be forgotten just because certain selfish political circles believe they know better than local people what is good for us?

This is the only thing that is risked during a hardly-hidden political intervention in Hungarian internal affairs. I as a dual citizen of Hungary and Canada hereby state this is a turning point. No hatred and unsettled relations are needed between the two parties, but friendly and calm ones. This cannot be just the beginning, but the turning point of a nice friendship.

What makes the difference between Bajnai, Gyurcsány or Mesterházy? Not much. Only their style. Gyurcsány is loud, vulgar, self-sufficient, smug, a braggart. Bajnai tries to play the educated man, the better in style, the co-operative with great powers. Mesterházy is the young promise ruled however by the committee of the ancients, a puppet. Obedient member of the same gang. One of the silent comrades who did not contradict when Gyurcsány fulfilled his own dreams at Ószöd. None of them confesses of course that they were not only aware of the fact how much money had gone through the hands of the party treasurers and the big heads, but participated in the same system and became rich. Without exception. After the Simon case it had been revealed they all try to put the blame on somebody else (Simon was VIP No.2 of MSZP until he had to resign). Corruption is not just part of their lives, but they are quite well soaked with it. Without exception. All of them who did not stand up and protested against the dirtiest speech ever uttered at Ószöd. This is what our American friends cannot understand due to the big distance or something else. And it is the same thing no person can forget in Hungary. Before or after the elections. With or without any foreign support for the dirtiest speakers and their baby brothers.

Európa legrosszabb hazugjai vissza akarnak térni és át akarják venni a hatalmat Magyarországon

Nem, nem tévedés. És nem csak egyes számban. Ez valóban nyelvtani és társadalmi értelemben többes szám. Jó lenne, ha csak egy személyről volna szó. Sajnos túl sokan vannak. Egy legalizált bűnbanda.

Már régen kezdődött. A hírhedt ószödi beszéd csupán következmény volt. Az lehetett volna a legutolsó és legbotrányosabb dolguk, de a csalók a legnagyobb túlélők. Az ex-miniszterelnök, Gyurcsány Ferenc mindig is betegnek látszott mentálisan, de ezt nem mindenki veszi észre. A hódolói ujjonganak és meleg fogadtatásban részesítik. Már csak arra kellene visszaemlékeznünk, hogy ugyanez volt a helyzet Hitlerrel, Mussolinival, Castróval és társaival.

Gyurcsány Ferenc nemkívánatos személlyé vált az Európai Unióban, amikor kiderült, hogy ő és a kormánya közönséges hazugságokat közöltek, és meghamisították a legfontosabb adatokat a magyar gazdaság helyzetéről, valamint elkövezték a legrosszabb dolgot: becsapták a magyar állampolgárokat, vagy legalább is azokat, akik rájuk adták a szavazatukat, egy csapat felelőtlen emberre. Nos, a

következmények mindenkit sújtottak. Segítettek kialakítani egy újfajta előítéletet velünk szemben: mintha Magyarországon mindenki hazug, tolvaj, csaló és bűnöző lenne. Egy olyan társadalmi kör támogatói, akik egyetlen szavazatot sem érdemelnek. Pedig a helyzet épp az ellenkezője.

Az őszi beszéd nem csak úgy szimplán sértő volt egy egész nemzetre nézve. És nemcsak azért, mert tele volt mocskos szavakkal, megvetéssel, holdkóros és őrült dolgokkal, bolondsággal. Gyurcsány bement az unalmast. Simán arcul köpte az egész országot: ti vagytok a kis, jelentéktelen alakok, én pedig a Nagy Fej, aki bármit megtehet, amit csak akar. Most és mostantól fogva mindörökké. Akár egy nagydarab gorilla, a mellét döngetve az őserdőben. Mindenki megdöbbsent, párttársait is beleértve. A szocialista hölgyek pedig természetesen ezúttal is el voltak bűvölve „csáberejétől”.

Nem is kellene több időt pocsékolnunk ilyen alantas dolgokra. De ott volt a többi szocialista, aki nem mert megmondani neki: most már aztán tűnj el mindörökre! Felálltak és ujjongtak. Annak ellenére, hogy egy egész országot kurvázott le, nevezett böszmének, ami egyetlen szóba sűrítve szinonimája a bunkónak, idétlennek, hülyének és kétbalkezesnek. És ők voltak azok, akik „elkúrták”, Gyurcsány szavaival élve. Egyfolytában csak hazudtak és nem csináltak semmit. Nagyokos kommentárokat fűztek minden idők legpocsékabb beszédéhez. Kitűnőnek nevezték, okosnak és bátorinak. Bizonyára hazudtak. Akkor vagy most, amikor már sokuk elhatárolódni próbál a kellemetlen Gyurcsány-jelenségtől és az ő beszédeitől, mintha az egész ország amnéziás lenne.

Tisztességes ember nem térhetne vissza, ha ilyen bűncselekményt követne el. A Szocialista Párt számos törpepártra osztódott szét, hogy elkendőzhesse a tényt, hogy ők mindig csak a hatalmat akarták erőszakosan magukhoz ragadni. Szégyentelenül, morális gátlások nélkül. Csak a szokásos „összezárni és megragadni” akcióval. Szavakat is nehéz találni, mennyire vérig sérti a magyarságot az a támogatás, amit amerikai barátaitól kapnak, akik színleg a mi barátainknak is vallják magukat. Jelen cikk megírásának ez az oka: meddig folytatható még, hogy ne tegyenek különbséget egy nemzet és egy politikai bűnbanda között? A fentieket tekintve bárki könnyen meg tudná különböztetni a kettőt egymástól.

Ifjúságom idején az amerikai diákokat szívesen látták Magyarországon. Az egyedüli hiányosság az információhiány volt. Sokaknak volt egy álma, egy amerikai álma. Ez volt az oka, hogy a 70-es évektől kezdve sok fiatal értelmiségi menekült el a szocialista tömb „legvidámabb barakkjából” és próbált szerencsét az Államokban. Aztán később, a 90-es években sokan hittek még azok jó szándékában, akik Magyarországra jöttek. Hittünk az esélyben, hogy egy valódi rendszerváltás lehetséges, nemcsak rezsimcsere. Még mindig nem tudjuk, mik a valódi szándékai a másik félnek, mivel csak arról van tudomásunk, amit egyes politikai körök terveznek megváltoztatni és meghonosítani a hazánkban. Ezúton tudatjuk velük viszont, hogy egy egységes nemzettel menetelnek szemben. Méretben, számban kicsiny, de teljesítményeit tekintve mindig nagy nemzettel. Ezért tesszük fel ezt az alapvető kérdést: Még mindig barátok vagyunk? Tönkretelhetnek a politikusok egy több évszázados alapokon nyugvó, kiegyensúlyozott kapcsolatot? Meg lehet feledkezni a magyarság hozzájárulásáról az amerikai és kanadai társadalomhoz, történelemhez és gazdasághoz, csupán mert bizonyos önző politikai körök úgy hiszik, ők jobban tudják nálunk, mire van szükségünk?

Csupán ennyit kockáztatnak akkor, amikor alig leplezhető módon beleavatkoznak a magyar belügyekbe. Én mint kanadai magyar kettős állampolgár ezennel kijelentem, hogy itt fordulóponthoz érkeztünk. Nem gyűlöletre és kiegyensúlyozatlan kapcsolatokra van szüksége a két félnek, hanem

baráti és nyugodt viszonyokra. És ez nemcsak a kezdete egy szép barátságának, hanem a fordulópontja is.

Mi a különbség Bajnai, Gyurcsány és Mesterházy között? Nem sok. Csupán a stílusuk. Gyurcsány hangoskodó, közönséges, önelégült, dicsekvő, hetvenkedő. Bajnai megpróbálja eljátszani a jólneveltet, akinek jobb a stílusa, aki együttműködőbb a nagyhatalmakkal. Mesterházy az ígéretes ifjú, akit viszont az öregek tanácsa irányít, szóval báb. Engedelmes tagja ugyanannak a bandának. Egyike a kussoló elvtársaknak, akik nem mertek ellentmondani Gyurcsánynak, aki a saját álmait váltotta valóra Őszödön. Persze egyikük se vallja be, hogy ők nemcsak tudtak róla, mennyi pénz ment keresztül a pártpénztárosok és a nagyfejúek kezén, hanem részt is vettek ugyanannak a rendszernek a működésében és mindannyian meggazdagodtak. Kivétel nélkül mind. A Simon-ügy kirobbanása után az is kiderült, hogy mindnyájan megpróbálják rákenni a felelősséget valaki másra (Simon az MSZP 2. számú VIP-je volt, amíg lemondásra nem kényszerült). A korrupció nemcsak része az életüknek, hanem alaposan átítatja mindannyiukét. Kivétel nélkül. Mindjüket, akik nem álltak fel és tiltakoztak a valaha elmondott legszennesebb őszödi beszéd ellen. Ez az, amit amerikai barátaink nem tudnak megérteni, talán a nagy távolságnak vagy valami másnak betudhatóan. Ez pedig ugyanaz a dolog, amit senki nem tud elfelejteni Magyarországon. Sem a választások előtt, sem a választások után. Akár külföldi támogatással, akár anélkül, amit a legmocskosabb szájú alakoknak és azok kistesóinak nyújtanak.

Állam az államban

Kissé kiverte nálam a biztosítékot, amikor azt olvastam és hallottam, hogy az MSZP mindössze azért szeretné megnyerni a választásokat, mert ki akarja fizetni a saját embereit. Mármost ezúttal a támogatóit, a lelkesen csápoló fanokat (közpénzen), a demens felhajtóembereket, akik nem akarnak eljutni a felismerésig, hogy a történet soha nem róluk szól. Vagy legalább, hogy ők a legkisebb gondja a nagy hazugoknak. Mindez nem is csak személyes történet, hanem egy olyan jelenség, amely markánsabb megfogalmazást érdemel.

Az MSZP nemcsak hogy folyamatosan fizeti a saját embereit, hanem külön titkos kasszákat tart fenn erre a célra. A nem is olyan régen lebukott Simon Gábor nem valószínű, hogy tanári fizetéséből spórolt össze negyedmilliárd, plusz hetvenötmillió, plusz ki tudja, még hány millió forintnyi értéket, és az se valószínű, hogy ez a saját tulajdona, hanem egészen bizonyosan pártpénz, amit kampánycélokra rejtegettek hol Ausztriában, hol Bissau-Guineában vagy a nem éppen baráti bankokban Magyarország területén. De ez csak az érem egyik oldala. A „szegény nélkülöző” aktivisták azok közül kerültek ki, akik a pártállami időkben is sokkal jobban kerestek, majd jóval magasabb nyugdíjjal vonulhattak vissza, mint azok, akiket – féltékenységből vagy egyébért – rendre kifúrtak maguk mellől, nehogy véletlenül is érvényesülni tudjanak valaha az életben. Mindezt csak azért kell lejegyezni, mert már elégünk van a „szegény beszervezett ügynökök” históriájából, miközben mindenkinek arról van több emléke, hogyan nyomultak utána és jelentettek róla pitiáner alakok, akik saját tehetségük révén soha nem érvényesülhettek volna az életben.

A rendszerváltás után ugyan voltak valódi sikertörténetek, de a háttérben – mint állam az államban – mindig ott munkált ez az árnyékország, mely előbb csak a gazdaságban vette át a vezető pozíciókat, majd a politikába is visszaszemtelenkedett. Tehette, mert nekik volt anyagi tartalékuk és kapcsolati

tőkékük, hogy potom pénzen vagy olykor ingyen is hozzájussanak gyárokhoz, cégekhez, földbirtokokhoz, s hogy meg ne feledkezzünk valamiről: mert nálunk nem volt lusztrációs törvény. Máig sincs. Félreértés ne essék, az átlagembert nem a bosszúvágy hajtja, mikor ezeket a régi hiányosságokat és anomáliákat felelmegeti, hanem mert el kellene gondolkodni végre: hogyan tisztuljon ki és gyógyuljon meg a régi fekélyessé fertőződött seb, ha senki nem engedi kitisztítani? Tudjuk persze, vannak másfajta történetek is, megtért funkcionáriusok, akik ma már a haza javára igyekeznek fordítani tudásukat és tapasztalataikat, de nem ez dominál. Aki valaha rossz káder volt, azaz útjában volt valakinek, az máig a hátában érezheti a vizsla tekinteteket. Akik korábban jelentettek róla, azok ma is begyűjtik valahová az infót és ott ártnak neki, ahol csak tudnak.

És persze vannak azok, akik mindig könnyűszerrel bejutottak mindenhová és hozzájutottak ahhoz, amire vágytak. Mert megszolgálták, és úgy érzik, hogy rászolgáltak. Ők ott vannak minden fogadáson, kicsin és nagyon. Tudnak minden kedvezményről. Ingyenes belépőjük van mindenhová, fürdőbe vagy egyebüvé, ahol „osztanak valamit”. Senki nem irigyltőlük, csak elgondolkodtató, hogy az éhes proletár hogy nem lakik jól soha. A magyarázat pedig egyszerű: számára nem a szerzés a lényeg, hanem hogy másnak ne jusson. Tehát ettől a nem éppen magasröptű elvtől vezérelve helyezkedik mindenhol. Neki lesz kiemelt nyugdíja, míg másnak az sem, ami jogosan jár, mert megdolgozott érte. Nem a könnyökével, hanem az eszével és a szorgalmával.

Jelen sorok szerzője másfél év óta vár rá hiába, hogy az állami hivatalban ellébecoló ügyintéző ráüsse végre a pecsétet a papírjaira és megkapja első nyugdíját. A hivatal neki csak két hónapot ad, hogy benyújtsa a szükséges iratait, ám a válasszal soha nem siet. Maximálisan betartja a kötelező 30 napos válaszadási határidőt. Ebből sejthető, hogy a két hónap alatt mindössze két levél tud megfordulni. Az is csak akkor, ha az ügyfél postafordultával visszaír nekik. A nemzetközi intézetben dolgozó hivatalnok nem tud angolul. Kiadja fordításra a szükséges idegen nyelvű anyagot, majd kényelmesen vár. A levélen, melyet küld, a fejlécen nincs feltüntetve telefonszám vagy email-cím. Az ügyfél kénytelen maga kinyomozni a számot, amelyen vagy felelnek vagy nem. Mikor válaszolnak, akkor is csupa elutasítás az alaphangnem. Mikor az ember kinyomozza magának a szükséges adatokat, pótlólag benyújtja a dokumentációt, azért fanyalognak vele, hogy ezúttal túl sok a papír, és honnan tudja őnagysága, hogy mindez hiteles-e vagy nem. Ha közjegyzővel akarná hitelesíttetni, kész vagyont fizethetne rá, eredeti példányokat pedig természetesen nem ad postára, nehogy még azt is letagadják. Miután megkapja a szükséges iratok másolatát a helybeli hivatalnokok jóindulatából hitelesítve, azt se dolgozzák fel, csak elfektetik valahol, az ügyfél számára ismeretlen helyen. Aki külföldön dolgozott, annak aztán jön a hideg zuhany. Tízévente megsemmisítik az adatbázisokat, és ha nincsenek meg harminc-negyven évvel ezelőtti bérszámfejtési cédulái, könyvelési iratai, akkor nem fogja tudni bebizonyítani, hogy valóban dolgozott a megadott helyen. Multi cégeknél itthon is ugyanez a helyzet. A rendszerváltozás óta egészen nagy cégek is felszívódhatnak nyomtalanul. Majd mikor megérkezik végre egy visszaigazolás a távoli Kanadából, az adófizetők pénzén tartott ügyintéző fanyalogva dobja vissza azzal a megjegyzéssel, hogy nem a neki és hivatalának megfelelő formanyomtatványon érkezett meg az igazolás. További levelekre nem válaszol, a telefont nem veszi fel, és egyáltalán nem tudni, hol tart az ügy, hogy kommunikált-e időközben a kanadai hatóságokkal, hogy „neki megfelelő formanyomtatványon” kapja meg azt az igazolást, amely ráveheti, hogy felemelkedjék végre a székéből, ahová a jelek szerint igen jól bebetonozta magát. Megteheti, ő is állam az államban. Tőle akarnak valamit, ő pedig csak azokkal szíveskedik, akik az „ő kutyájuk kölykei”. Efféle panasz, jogsérelem szocialista ügyfelet természetesen nem szokott érni. Csakis azt,

aki mindig osztályidegen volt ennek a kasztnak. A sorára kénytelenül várakozó ügyfél beérheti ennyi morgással: megint egy ejtőernyős...

Ugyanezen sorok szerzőjét nagyjából négy évvel ezelőtt baleset érte. Gondozatlan utcai burkolat billegő térkövein akkorát esett, hogy a bal karja azóta szinte használhatatlanná vált. Az önkormányzat, mely ezért felelős, peren kívül nem egyezkedik és azóta se fizet. A helybeli ügyvéd, akit a pórus jár polgár felfogad, egy darabig tenni látszik az ügyért, majd mindez „leül”. Jóllehet sikerdíjért vállalta el, mégis elvárná, hogy az időközben nyugdíjas korúvá vált ember menetközben is pénzelje. Pedig tudja a jövedelemigazolások alapján, hogy a kiutalt nyugdíjelőleg 33 ezer forint havonta. Az ügyvéd ekkor a családtagok jövedelme iránt érdeklődik, ahelyett, hogy előmozdítaná az ügyet és a vétkes önkormányzaton hajtana be a saját sikerdíját is. A város által delegált kolléganőjéről azt találja állítani, hogy annak nem főnöke a polgármester. Az ügyfél ezt ugyanúgy nem foghatja fel, mint ahogy a nemzetközi nyugdíjhivatal ügyintézőjének megjegyzését a kanadai úrlapról. A bíróság közel négy év alatt nem jut el odáig, hogy meghozzon valamilyen ítéletet, amit aztán vagy elfogadnak vagy megfellebbezik. Ők is állam az államban.

Mondhatná persze a naiv bíráló, hogy fordultam volna keresztényibb felfogású ügyvédhez. Volt részem ebben is korábban egy alapítványi perben, ami aztán tíz éven keresztül húzódott. Mikor az ítéletábráig jutott az ügy, a szintén sikerdíjas másik ügyvéd egyszerűen cserbenhagyott. Nem volt hajlandó Budapestre utazni és engem is lebeszélte róla, hogy odamenjek. Képviselő nélkül maradtam. Mikor másodszorra is ezt tanácsolta, megmérgeződtem és magam képviseltem az ügyünket, majd megnyertem. Igaz, jóval kevesebbet kaptunk, mintha már az első fordulón is ott lettünk volna. A történetek után emberünk kikövetelte magának a sikerdíját, még hozzá a dupláját, mint amennyiben előzetesen megegyeztünk. Megkapta, csak hogy az életben ne kelljen látni többet.

Boldogító érzés volt értesülni róla, hogy a csillagászati emelkedett rezsidíjak ezután csökkenni fognak. A szolgáltatók (fűtőművek, áramszolgáltató) fel is tüntetik, mennyit sikerült spórolnunk, de előbb gyorsan megemelték az előleget, mondván, hogy többletfogyasztásunk volt. Ami természetesen nem igaz, hiszen szokatlanul enyhék mostanában a telek, és ilyen árak (és ilyen nyugdíjelőleg) mellett az ember szinte semmit nem mer használni, nem hogy túlfogyasztani. Nem tudni, mindez hogyan bizonyítható, mikor a radiátorokon csak a kirendelt szakember képes megállapítani, mit is jelez a számláló. A „túlfogyasztás” mérése előtt pedig sebtiben lecserélték a villanyórát, további vitákat elkerülendő. Az eredmény? A hivatalosan kötelező 20%-os díjcsökkentés helyett csupán 10%-os kedvezményben részesültünk.

S hogy ez meddig mehet még így tovább? Azt mindnyájan szeretnénk tudni, akik valaha is szembesülni voltunk kénytelenek a Habsburg-éra óta talán mit se változott szerkezetű bürokratikus gépezet packázásaival, valamint a kommunista korszakban elszemtelenedett szolgáltatók egyeduralmával. Hogy senki ne merje a polgármester, a miniszterelnök, a kormány fölé helyezni magát, csak mert az átkosban így szocializálódott, és mert az állampolgári jogok biztosítása mellett még nem alakult ki a megfelelő felügyeleti rendszer. Mert így csak gögös bürokraták gyakorolnak kegyeket (ha akarnak) a lekezelt ügyfelekkel, és soha, senki nem kéri számon rajtuk már-már rendszeres mulasztásaikat, szándékos csalásaikat.

Eger, 2014. március 29-30.

Népítélet

A nép nem szereti, ha lövetnek. A nép nem szereti, ha könnygázzal és gumilövedékkel, gumibottal, viperával és effélékkel támadnak rá, miközben ő csak békésen ünnepelni akar. A nép azt se szereti, ha hülyének nézik és kilopják a szemét. Mint ahogy azt sem, ha konzekvensen az arcába hazudnak. Reggel, éjjel, meg este. Ha mindezt folyamatosan elkövetik ellene, akkor nem felejt. Sem reggel, sem éjjel, sem este. De nappal se.

A nép érdekes módon azt szereti, ha jól bánnak vele. Nem másért, minthogy megbecsülést vár el tisztes munkájáért, kitartásáért és rendületlen kiállásáért a saját értékrendje mellett. Ennek az értékrendnek az alapjai nem változtak Szent István óta, amikor igen szigorú törvények voltak életben. Olyan szigorúak, hogy ha ma is azok volnának érvényben, akkor a most dühöngő, lázongó és fenyegetőző összefogáspártiak mind kezetlenül, lábatlanul, fületlenül és orruk híján lézengének a köztereken. Ha ugyan elő mernének merészkedni, és nem a Bakony mélyén bujdosnának szégyenükben. Hogy az alkotmányozás helyszínén meg nem fordulhatnának, az egészen bizonyos. De nemcsak azért, mert az Országháza akkor még nem állt, hanem mert a szigorú erkölcsű magyarok közül a legutolsó ajtónálló is kiverte volna őket a fontos dolgok közeléből.

Ehhez képest a máig intoleránsnak, rasszistának, nácinak naponta lehordott nép még mindig eltűri őket. Köztereken, a nagy nyilvánosság előtt, minden rendű, rangú médiumban, sőt a Parlamentben is. Hogy ennek oka a kollektív amnézia minősített esete vagy a jámbor megbocsátás és az ősbizalom a rossziúk megjavulásában, azt máig nem tudjuk, csupán konstatáljuk a tényeket. Ám azok, akiknek megelégedtek a bizalmat, soha nem élnek vele, legfeljebb visszaélnék. A közvagyon szétlopkodása után igényt tartanának a jövő szétlopkodására is, és aki ebben meggátolja őket, azt gyűlölik, őrzöngve pocskondiázzák minden létező fórumon.

E sorok szerzője soha nem hitte volna, hogy Bajnai Gordon tőle személyesen is ellophat valamit. 2014-ben mégis megesett az, amit egyikünk se hitt volna: a köznép által csak Libás Gordonnak csúfolt politikus lenyúlta egy 2002-es cikkem címét, mely akkoriban, a félresikerült első forduló után szállóigévé vált: „Az erő velünk van”. Kossuth téri élményeimet jegyeztem le benne, a cikk pedig a Magyar Nemzetben jött le, nem sokkal a hatalmas kormánypárti tüntetés után. Ha van valami, amit a materialista honfitársaink nem tudnak felfogni azóta se, akkor az a közösségformáló, emberfeletti, nagy erő, amely különös és felemelő módon egybekovácsolta az összegyűlteket. A cikk címe mindent elmondott. Olyan áldásözön záporzott le a Parlament és környéke fölé, amit senki más, csak a hívők érzékelnek. Jobban mondva az ellendrukkerek is éreznek valamit, csak nem tudják, mi az, és megrémülnek tőle. Ettől a páni félelemtől agresszívvé válnak, s nekitámadnak mindenkinek, aki nem velük van. Így volt ez 2002 áprilisában is. Annyi szitkot, mocskolódást, ocsmány beszédet egy istálló közelében se hallani, nemhogy közterületen, mint amit odafelé menet el kellett túrnunk. Elviseltük türelmesen, jó kedvvel. Toleránsan, hogy a szlogenre járó, programozott agyúak is megértsék. Nos, ennek a véleménycikknek a címével kampányolt az idén Bajnai Gordon. Lehet, hogy nem ő ásta elő valahonnan memóriája mélyéről, de valakinek homályosan felrémlett, és úgy vélték, hogy ez nekik is bejön. Ám Isten útjai kiszámíthatatlanok, és a szállóige bumeráנגgá változott. Orron ütötte azokat, akik még egy tisztes saját jelszót is képtelenek kiagyalni, inkább lopnak innen-onnan, csak mert hozzászótkak pár évtizeden át, hogy nekik mindent szabad. Akár a kiskakas gyémánt félkrajcárjára áhító török császár a népmesében...

Eljött az idő, hogy megalakuljon a III. Orbán-kormány. Ezzel együtt eljött az idő, hogy az alkotmány mintájára helyre tegyünk bizonyos fogalmakat is. Mint például a bal- és jobboldal kérdését. Azok, akik magukat baloldaliaknak vallják, régesrég eltávolodtak eredeti eszméiktől és helyzetüktől. A valódi baloldal ugyanis szociálisan érzékeny. Támogatja és elősegíti a szélsőséges társadalmi különbségek kiegyenlítését. A közvagyonot gyarapítja, nem herdálja el. A közösen előállított javakból azoknak is juttat, akik korábban kiszolgáltatottjai és kizsákmányoltjai voltak egy igazságtalan „rendnek”. Erős szakszervezeti mozgalmakat hoz létre, hogy érvényesítse a dolgozók érdekeit. De ne is menjünk ennél tovább, mert már ennyiből is látható, hogy a fent vázoltakból semmi nincsen meg a honi baloldalban. Sokkal inkább a maffia-szerű felépítmény, melyet alantas eszmékre alapoz és annak megfelelően működtet. Idegen érdekeket szolgál, a nemzeti vagyont kiszolgáltatja külhoni oligarcháknak, akik más társadalmakból is maffiaszerűen váltak ki. Pontosabban szólva önmagukat szegregálták az egyes társadalmakon belül, jóllehet igényt tartanak a legmagasabb pozíciók elnyerésére is.

A jobboldalinak és retrográdnak titulált másik oldal velük épp ellentétben szociálisan érzékeny. Mondhatni a nép barátja. Oroszul ezt narodnyiknak mondják, és erre még a posztkommunista ellenoldalnak is emlékeznie kell, hiszen tanult munkásmozgalom-történetet. Mindkét Orbán-kormány nehéz helyzetből vette át az ország irányítását. Lerágott csontnak csúfolták kaján karikatúristák, és le is rajzolták, s talán nem jókedvükben. Előbb le kellett dolgozni a posztkommunista kormányok által tönkretett gazdaság minden hátrányát. Újjáépíteni, átszervezni mindent, mert az elvtársak soha nem tudtak gazdaságot szervezni, tervezni. Egyetlen „elv” vezérelte őket: mindent ellopni, ami csak mozdítható. Egyedüli szerencsésük az, hogy az általuk félrevezetett, együgyű tömegek máig nem jöttek rá, a történet soha nem róluk szólt. Rájuk hivatkoztak nagy szemforgatóan, de közben csakis a saját zsebüket tömték meg. Ha megérdemelték, ha nem. És valljuk meg, aki másokat kihasznál, az semmit nem érdemel a büntetésen kívül.

2010-ben az államcsőd szélén tántorgó országot kapta örökül a II. Orbán-kormány, mely megérdemli a római számos előjelet. Nemcsak hogy ledolgozta az őket markukba röhögve figyelő elvtársak által rájuk hagyott óriási hátrányokat, hanem megfordította a trendet. Sereghajtóból éllovassá fejlesztette a rozszant népmesei táltost. Tette mindezt állandó ellenszélben. Az ellenfelei ott rágalmazták, szidták, ahol érték. Partnerre leltek az EU ex-kommunista képviselőiben, akik hozzájuk hasonlóan átnevezték magukat valami mássá. Igaz, senki nem hisz ma már nekik, de legerősebb hadosztályuk, a sajtó mindent megtett azért, hogy minél több embert megtévesszen. Idehaza, az EU-ban és az Egyesült Államokban is. Hazudott reggel, este, meg éjjel, ahogy az uborkafára kapaszkodott Gyurcsány mondta volt. Meg persze főként nappal is, mikor mindenki hallja. A nép, azaz a választópolgárok ettől már besokalltak. Ami sok, az mégis sok. 2014-ben jött a népitélet, vagyis a választási eredmények. Csak a túlzott önbizalom hitethette el az önjelölt „baloldaliakkal”, hogy még nyerhetnek. Már csak a vak nem látja, hogy az általa kétharmados többségre juttatott kormány az ő kormánya, mert az ő érdekeit képviseli. Ahogy minden tisztességes kabinetnek tennie kellene. Maradt a népbarát kormány. S hogy ez már nem korábban esett meg, azért egyedül a saját vakságukat okolhatják mindazok, akik nem segítettek előbb megfordítani az átkos trendet. Talán mert a minden hullámhosszon hazudozó sajtó elhitette velük, hogy a „főnökök” a mindenkori Gazda kedvencei. S hogy egykor ők is kedvencekké avanszálhatnak. Az előbbi állítás igaz: szinte mindent megengedtek a helytartóknak. Ők pedig rendre visszaéltek vele. Ám a második állítás igazára soha nem volt lehetőség, még halvány remény se. Mert erre a mocskos szerepre csakis alantas lélek alkalmas. A nép egyszerű gyermeke pedig nem aljas, nem romlott, legfeljebb hiszékeny.

A jobb- és a baloldalnak helyet kellene cserélnie végre. Csakhogy a dolgok a helyükre kerüljenek, s hogy a maradék megvezetettek is felfogják, ki az igazi baloldali. Ki a népbarát, azaz narodnyik a politikai elitből. A kádárista kicsinyes gyűlölködés magvait nem olyan könnyű kiirtani, a lélek sebeit meggyógyítani, mert túl sokáig és túl sokan sebeztek meg annyi évszázadon át. Idegen érdekekkel, idegen eszmékkel, sorsrontó tendenciákkal. Hazug sajtóval, import tanokkal, melyek sehogyan sem akartak gyökeret verni a hazai talajban, mert itt nem alkalmazhatók. Filozófusoknak, szociológusoknak, minden rendű és rangú elméleti szakembernek el kellene kezdeni dolgozni rajta, hogy egy új társadalmi rend alapjait meghatározzák, majd a gyakorlati szakemberekre bízzák ennek megvalósítását. A XX. század megtanította, hogy sem a kapitalizmus, sem a kommunizmus nem működőképes társadalmi rendek. Mindkettő túl sok emberáldozattal járt. Egyik a falánk tőke nehezen fékezhető vadhajtásai miatt, a másik a szakképzetlen, alacsony intelligenciájú alakok uralmi vágyának túltengése miatt. Egy gazdaságot csakis jó eszű közigazdászok tudnak működőképesévé szervezni. Ha ideológusokkal akarják lecserélni őket, az katasztrófába torkollik. A jogi szabályzásról jól képzett és jó szándékú jogászok gondoskodhatnak, akik soha nem játszanak össze az ügyfél háta mögött egymással, csak mert lehet.

A nép ítélkezett április 6-án. A vesztesek a háttérben marakodnak, van, aki bosszút esküszik. A magukat nagy demokratáknak hirdető, akik kizárólag népellenes politikát folytattak, még mindig meg akarnak tanítani bennünket, hogy ők jobban tudják nálunk, mi a jó nekünk, a demokratikus választások eredményeit nem akarják elfogadni. A győztesnek a lehető legműveletlenebb módon nem gratulálnak. A nép viszont tisztában van a saját érdekeivel, és viszonozza azok szimpátiáját, akik ezzel fordulnak felé. A hazudozóknak és a hazug sajtónak többé nem hisz. Hogy ez hiba volna? Nem hiszünk.

Eger, 2014. április 10.

Amerika és az amerikaiak

Értekezhetnénk arról is, hogy Magyarország és a magyarok, de jelenleg nem Magyarország írja a történelmet. Gyermekek- és ifjúkorom, majd fiatal felnőttkorom azzal telt el, hogy nem sok esélyt kaptam jelenkorom történelmének alakítására. Két nagyhatalom viaskodott egymással, mint oroszok és sárkány. A rendszerváltás után, a szovjet birodalom összeomlásával a világrend egyoldalúvá vált, és Amerika, vagyis az USA elkezdte játszani a világ csendőrének szerepét. Hogy ki kérte rá, vagy hogy kérte-e rá egyáltalán valaki, azt nem tudni, de egyre mélyebben bevésszük a földlakók tudatába, hogy mindez így van, s hogy nem lehet rajta változtatni. Katonai és csillagháborús téren akkora szakadék tátongott a kettéosztott világ között, hogy az áthidalhatatlannak tűnt. Erre segített rá az egyre inkább csicska vagy samesz szerepkörbe süllyedt sajtó, mely a saját kiváltságos megélhetése fejében eljátszani akár az egész csillagrendszert, nemhogy a saját páttriáját.

Először is azon kell eltűnődni, hogy kit tartunk amerikaiaknak, illetve hogy a nagypolitika mennyiben egyezik az általa képviselt állampolgárok nézeteivel, a közakarattal. Szűkebb értelemben az USA polgárait szokás amerikaiaknak nevezni, de a latin-amerikaiak elhíresült követelése szerint amerikai a „két Amerika”, azaz a kettős kontinens minden lakója, akár tetszik ez az északiaknak, akár nem. A nagy olvasztótégely eredeti lakosainak természetesen csakis az indiánokat tekinthetjük, de ez már századok óta másként van. A magát magasabb rendűnek tartó fehér ember akkora pusztítást vitt

végbe úgy etnikailag, mint genetikailag és kulturálisan, hogy a spirituális oldalát már ne is említsük, hogy felmérhetetlen, mikorra rendeződik ez valaha egységes kultúrává. Különös tekintettel arra, hogy politikai vezérek régóta mesterségesen akarják megoldani az olcsó munkaerő kérdését. József Attila sóhaját a másfél millió Amerikába kitántorgott magyarról ma az Antarktisz kivételével minden kontinens osztja saját elüldözött lakosairól. A szaporább déli és keleti faj kivándorló olcsó munkásnak jól jönnek, de egyenlő jogokat és bánásmódot csak nehezen kaphatnak, ha egyáltalán valaha...

Az egyik módja a látszólagos emancipációnak a hadi szolgálatok önkéntes felvétele, mely mindig kétesélyes: vagy visszatér az illető a háború sújtotta övezetekből, vagy nem. Az Irakban sokat kegyetlenkedett zsoldosok családja tudna erről mesélni, ha valaki meg akarná szólaltatni őket. Így maradt a hadiipar és a háborúcsináló szervezetek reklámja, melynek a tanulatlan ember könnyebben bedől, mint az értelmiségi. Az amerikai sereg összetétele és kinézete hűen tükrözi azt az etnikai sokszínűséget, melyé Amerika mára változott. Akár a „nemzeti fociválogatottak”: az adott etnikumra hajazó küllem rég a múlté, messziről kiviláglanak a „zsoldosok”. Hogy Amerika mindezzel azonosul-e, azt nem tudjuk, mert azt se tudjuk rég, ki az az Amerika. A törvényhozók, akik szigorúan elkülönülnek elit gettóikban és a világ valós dolgairól halvány sejtelmük sincsen? A slum negyedek lakói, akik elfogyasztják a világ minden részéről behozott moslékot, majd sört isznak rá és elbutulnak a televíziós kanálisok ugyanilyen színvonalú felhozatalán és csúcsokat döntenek testtömegükben? Vagy csak a hadigyárosok, minden háború örök győztesei, akik mégse elégszenek meg tetemes vagyonukkal?

Persze, keverék nép, mint mi, magyarok is vagyunk. Azt a titkot mégse fejtette meg senki, mert talán nem is akarta, hogy mi mitől váltunk minőségibb keverékké. Míg nálunk elvárás volt a felfelé törekvés a befogadottaktól, addig a „big melting pot” termékeinél mintha inkább csak az olcsó munkaerőt előállító képesség és az igénytelenség lenne a kötelező nemzeti minimum. Természetesen vannak, akik komolyan veszik a befogadásnak a minden hátsó szándéktól való mentességét, csak az örök szkeptikusok ingatják a fejüket. Manapság bennünket is efféle olvasztótégellyé próbálnak degradálni. Románia és a Balkán ráontotta Európára és a fél világra a saját civilizálatlan menekültjeit, akik az egyre néptelenedő falvakban elhagyott házakat foglalnak maguknak, vagy előbb rájuk telepszene, majd kiüldözik onnan az eredeti lakosokat agresszív, bűnözői magatartással. De hogy ezek a néptömegek elinduljanak felénk, ahhoz valakinek ismét el kellett hinteni az ígéret földje hamis meséjét. Afrikából se véletlenül kelnek útra az ott szerencsétlen sorsúvá tett őslakosok. S hogy mindez a kaotikus keveredés működni kezdjen, ahhoz kellene a háborúcsinálók emigránsokká előléptetett szerencsétlenjei, valamint ezek hazájában a háborús viszonyok, melyek elől északra vagy nyugatra veszik az irányt. S hogy ki minek tartja magát ezenközben? A megélhetési kivándorlókat magyarként regisztrálják, holott idehaza kikérik maguknak a velünk való közösséget, ám ha a magasabb segílyt ígérő új hazában is bűncselekményt követnek el, akkor a magyar statisztikákat rontják. Még akkor is, ha eredetileg valahonnan a Balkánról vagy még messzebből származnak, csak időközben sikerült magyar identitást vásárolniuk, és Borsodban, Nógrádban vagy egyebütt jókora romhalmazokat maguk után hagyniuk. Mindez politika a népvándorlások szervezői számára, de nem annak a nemzetnek, amely mindig tehetségével, szorgalmával és híres embereivel írta be magát a világ történetébe, a tudományok és a művészet emelkedettebb régióiba, mint a fent említettek.

A közelmúlt nagyjából másfél évtizednyi korszaka során valamiért elpárolgott a nagy EU- és Amerika-szimpatia, mert olyan lesújtó valósággal kellett szembesülnie az átlagpolgárnak, melynek háttérében mindig ott machinálnak a háborúcsinálók és velük karöltve azok a globálisnak mondott cégek és szervezetek, amelyek bárkit és bármit semmibe vesznek a saját profitmaximalizálásuk jegyében. A

kisember esendő és nem tesz különbséget az általa csak elnyomói rendszerként érzékelt hatalmi ágat egyre jobban kiterjesztő politikacsinálók között. Holott az átlag amerikaiban ugyanúgy élnek a nemzeti ideálok és nemes célok, melyeket a Függetlenségi Nyilatkozatból megtanult és magáévá tett, mint mi magyarok a saját nemzeti ideáljainkat. A becsületes amerikai nem azonosul a kémszervezetek előre kitervelt és végrehajtott politikai gyilkosságaival, sem a provokációkként művelt cselekményeivel, amiket csak „önterror-cselekményeknek” lehetne nevezni. Mivel a média szinte teljes spektruma épp ezeknek a magas támogatottságú és költségvetésű szervezeteknek a szolgálatában áll, a kisember nemigen értesül róla, mi folyik a háttérben. A történések ismerete nélkül így hát az összefüggéseket is nehezebben látja át, ezért próbál előítéletek segítségével eligazodni mindennapi élete dzsungelében.

A mai dzsungelharc már csak részben folyik az őserdőkben. Ha a globális nézetek megszállottjain múlik, lassan erdők se lesznek, ahol mindez véghez mehetne. A virtuális világok létrehozói másokat is egyfajta virtuális valóságba kényszerítenek, ahol ugyanúgy a védtelenség érzetét keltik a célszemélyekben, mint az élet sűrűjében, a nagyvárosokban, szeméttelpeken és bádogvárosokban. Ahhoz, hogy a kisember el tudjon igazodni ebben az egyre bonyolultabbá váló, felfordult világban, spirituális segítségre szorul. Csak a szellem tud kellő világosságot gyújtani és méltóképpen eligazítani, hogy ne előítéletek mentén, hanem valós ismeretek alapján szerzett világgépével lásson túl ezen a „szervezett káoszon”. Ez a szándék persze ellentétben áll a káosz nagymestereinek elgondolásával. De az legyen az ő problémájuk. A kettős identitású Soros György magyarként és amerikaiként egyaránt támadja Magyarországot a tőzsdén, valamint a hazai közvélemény szerint csak politikai csócseléknek tartott leselejtezendők felvásárlásával. Ezzel egyaránt árt a szülőhazának és az őt egykor befogadó új hazának, tehát a saját farkába harapó kígyó képét idézi az értő szemlélőben. Hazai klónjairól már ne is beszéljünk. Mert semmiképpen nem lehet egy lapon emlegetni Teller Edével és tudóstársaival, akik a kis haza hírnevét öregbítették minden tettükkel, lélegzetvételükkel. Nekünk pedig azt fontos eszünkbe vénsni, hogy a jó szándékú kisember soha nem azonos a nagypolitika alantas pénzembereivel, akik mindenből csak a „sátán ganaját” látják.

Eger, 2014. május 25.

Akác vagy akácia?

„Az ostoba ember nem emberi:

Néki a dolgok szalmakutyák.

A bölcs ember sem emberi:

Néki a lények szalmakutyák.”

(Lao-ce)

Van egy afrikai gyomfa, melyet folyamatosan irtanak, egyébként kiszorítja az őshonos fafajtákat. Akáciának hívják, meglehetősen elterjedt a déli kontinensen és elég sok gondot okoz a lelkes környezetvédőknek. Ez természetesen nem tévesztendő össze az észak-amerikai származású akáccal, mely rég meghonosodott Európa-szerte, és hozzátartozik környezetünkhöz, sőt sokak által kedvelt fáink közé tartozik. Aki íróasztal mellől szemléli az általa csak alattvalóknak tekintett emberek életét, az könnyen átsiklik a dolgok lényege fölött, és könnyen vesz egy kalap alá dolgokat és lényeket. Jóllehet a fenti kínai idézetet ők is ismerhetnék, nem tartjuk valószínűnek, mert aki már egyszer is elgondolkodott saját mentalitása létjogosultságán, az nem ítélkezik könnyen a másoké fölött.

Magyarországra éppen környezetvédelmi okokból érkezett az akác, mely génjeiben megőrizte szülőhelyének klimatikus igényeit: később lombosodik és a fák közt az utolsók közt virágzik. Bódító illata megtölti a vidéket, ahol él, és az újonnan szerzett lakóhelyét hálásan adományozza meg a belőle készített mézzel, gyógynövényi hatásaival és értékes faanyagával. Az akácméz azon ritka növényi antibiotikumot és vírusölő szert tartalmazza, mely hatékonyan alkalmazható a leggorombább vírusok ellen is. Téli időszakban, amikor viszonylag kevés a saját környezetünkből származó, tehát számunkra leghatásosabb vitamin- és ásványi anyagkészlet, napi egy evőkanál akácméz a legjobb védelmet jelenti a tolakodó mikrobákkal szemben. Aki ebben a minőségében támadja, azt egyenesen agresszornak lehet tekinteni, mivel szántszándékkal akarja megfosztani embertársait egy jótékony házi patikaszerből.

Fáját egyaránt hasznosítják ipari alapanyagként és tűzifaként. Parkettája mutatós, tartós, akár maga a növény, melynek minden része édeskés mézillatú. Kandallóban, kályhában finom illatot áraszt, nyugtat, relaxál, egyszerűen nincs ellene érv. Mikor a XIX. században a folyószabályozási tervek során, valamint a betyárüldözés miatt egész erdőségeket irtottak ki, az Alföld egy része valósággal elsivatagosodott. A hajdani Pannon-tenger helyén megjelent a futóhomok, melynek megkötésére hozták be az igénytelen és szívós akácfákat, hogy utóbb ezek segítségével kössék meg az emberi gondatlanság következményeit, a sívó talajt. Ma már a magyar Alföld jellegzetes növényzetéhez tartozik, helyenként ligetek formájában, máshol vegyes kiserdőként díszítve a tájat. A nyárfához hasonlóan gyorsan növekedő, tehát ipari hasznosítás szempontjából is lényeges, hogy jóval hamarabb visszanyerhető a bele investált pénz, mint a keményfát nyújtó tölgyesek, bükkösök esetén. Manapság, amikor a fatolvajlás valósággal ipari méreteket öltött, fenyeget a talajerózió, komoly gondokat okozva a szakembereknek, nem szabad figyelmen kívül hagyni a környezetvédelem gyorssegélyt nyújtó lehetőségeit. Kecskés gazdák tudják jól, mennyire kedvelik jószágaik az illatos akácleveleket. Tejük, sajtjuk ízletesebb lesz tőle, továbbá jelentős immunvédelmet nyújt.

A dendrológusok nyilván velem együtt szisszentek fel, amikor köznapi hírként értesültünk róla, hogy tölgyet és bükkfát, azaz értékes ipari faanyagot osztogattak segélyként a rászorulóknak, pedig csupán annyit kellett volna tudni, hogy a klimatikus változásokat provokáló fairtást már nem szabadna tovább folytatni. Ha átmeneti megoldásként mégis ehhez folyamodunk, akkor a kevésbé értékes és gyorsabban növekedő fajtákat kell erre a célra használni, nem pedig a nehezen pótolható és lassan növő legértékesebbeket.

A bábeli toronyként egyre magasabban a felhők közé építkező EU-s vízfej számára persze mindez nem látható, nem érzékelhető. Hasonlóképpen a nekik folyamatosan fülbesúgó honi „jelentőknek”, akik ezen már a Kádár-korszakban szocializálódtak és sehogy nem akarnak leszokni róla. Képesek olyan képtelen „alapanyagokat” előállítani számukra, amit ráadásul ész nélkül készpénznek vesznek az EU bürokráciái, így nem túl strapás rágalmakat koholva állandó izgalomban tartani az amúgy tétlen, de önmagukat merő pótcselekvésekkel leadminisztráló hivatalnokokat. Valami ilyesmitől bűzlik ez az akác – akácia fedőnevű ügylet is. Ahogyan a jobboldali kormányokat állandó rágalommal illetni sem esett nehezükre, mert eddig büntetlenül megtehették, ugyanúgy állít elő a sajtó bármilyen „ügyet”, ha éppen az az aktuális feladat, hogy valami nemzetközi méretű disznóságról tereljék el a közfigyelmet, legalább pillanatnyilag.

Az Orbán-kormányról a szocialista képviselők szállították rendszeresen koholmányait és untatták vagy szórakoztatták az európai nagydeműt. Máig nem fogták fel, hogy nem kizárólag az általuk gyűlölt fideszeseknek okoztak károkat ezzel, hanem az egész magyar népnek. Nekik „köszönhetően” máig renitensként, kártékonyként emlegetnek bennünket en bloc, ahelyett, hogy egyenrangú tagállamként kezelnének bennünket, önálló, szuverén államként, betartva a rájuk, ránk egyaránt vonatkozó demokratikus minimumot.

Persze nehéz efféle joviális hozzáállást elvárni azoktól, akik kemény diktatúrákat teremtettek és máig teremtenek világszerte, ahol csak lehetőségük adódik rá. Internacionalista vagy globalista rögeszméktől hajtva élnek, mintha az emberiség valaha is falanszterizálható lenne. Isten mindnyájunkat a saját képére teremtett, de éppen ezáltal adta meg nekünk a sokszínűség esélyét. Ő is különféle világokat teremtett, más-más alapokon nyugvó evolúciós lehetőségekkel, ezért nem a mások rögeszméinek, prekonceptióinak beteljesítését várja tőlünk, hanem a szabadon fejlődés általi szép kiteljesedést. Ez soha nem a mások eliminálásán, kiirtásán alapszik, hanem egymás tiszteletén. Mindössze ennyi hiányzik a békés egymás mellett éléshez, a világbékéhez. Ez természetesen nem érhető el monstre hadseregek bevonultatásával idegen területekre, ahol más-más fejlődési trendek szabják meg a természetes társadalmi evolúció mikéntjét, mert az ezekben való beavatkozás durva és jogtalan. Minden országnak joga van saját mértékeken alapuló rendszert kialakítani, főként, ha ezt a trendet nem igyekszik erőszakosan kiterjeszteni más országokra. A világ nagyhatalmai máig nem tanultak semmit a véres háborúk sorából, sem a két szörnyű világégésből, melyet éppen az ő pénz- és hataloméhségük korlátolatlansága idézett elő. Most, amikor ismét a tűzzel játszanak, egymást provokálva, ügynököket küldve az újabb célterületre, Ukrajnába, ismét kiérdemesültek a krisztusi áldásra, mert megint nem tudják, mit cselekszenek. Ehhez képest a mi akác – akácia vitánk kismiska. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy félre kellene hajtani az ügyet és elsikkadni hagyni, netán mások áskálódásai miatt „sikeresen” kiirtatni az egyik leghasznosabb fánkat.

Az újabb kétharmados győzelem után ismét beindultak az EU-s szankciók, illetve azok kilátásba helyezése. Tudjuk, hogy véletlenül se a pálinkafőzés vagy az akácméz izgatják annyira a honi

„észlények” által irányított EU-s bürokratikus gépezetet. Olyan ez, mintha minden érvükből kifogyva ezt közölnék: „És különben is szőke a hajad...” Aminek ugyanúgy nem lenne köze a valódi indokokhoz: az előítéletekhez és a pokoli irigységhez, mely a vesztes felet most ingerli. Tetszetek volna megszerettetni magukat, mondhatnánk a néhai Antall Józsefet parafrázálva. De amire évtizedek, s talán évszázadok múlva is vissza lehet emlékezni, az kizárólag az a gyűlöletkultusz, melyet tudnánk nélkülözni. Ám nemcsak saját kellemes közérzetünk miatt, hanem azért is, mert a haragnak, bibliai átkozódásnak hangzavara és a vélt fölény folyamatos hangoztatása nem vezet sehová. Illetve egy helyre: a poklok mélységes fenekére. Oda pedig ki vágyik?

Eger, 2014. április 27.

Kollektív bűnök vagy kollektív rögeszmék?

„Tudnod kell, hogy él még egy madár a tavon, amelyikről eddig azért nem esett szó, mivel semmivel nem különb a többi madárnál. Habár ő magát sokkal különbnek tartja valamennyinél, és ezt nyíltan beszéli – akkor is, ha nem kérdik –, és ez nagyon nevetlen dolog. Hosszú, vékony lába van, kicsi, barna teste, buta, kerek feje – mert nagyon buta madár szegény, ezt magad is látni fogod mindjárt – és nevetségesen hosszú csőre.” (Wass Albert: Tavak könyve, Hetedik mese)

Aki még nem ismerné, Wass Albert mesebeli madara egészen emberi tulajdonságokkal bírt. Folyton hangoskodott a madárvilág főutcáján, az addig békés tavon. Mindenkivel szemtelenkedett, mindenkit felbosszantott, folyton kárt okozott, mégis sokkal különbnek hitte magát másoknál. Mai szóval élve egészen liberális elveket vallott, mármint úgy vélte, hogy neki mindent szabad, míg másoknak ugyanazt csak eltérni lehet. Hogy kire, mire is asszociáltunk erről a rémséges kajla madárról, azt a Kedves Olvasó fantáziájára bízunk. Mi egyelőre a magyar történelemtől és annak mindenkori félreértelmezéseiről kívánunk értekezni.

Mint tudjuk, a Monarchia gyakran úgy szervezte a hadseregét, hogy éjszaka kötéllel fogdosta össze a hadakozni egyáltalán nem vágyó magyar fiúkat, majd 15-20 évi szolgálatra kötelezte őket (és ezúttal éljünk bátran a magyar nyelv plasztikus erejével: kötél – kötelez...). A tisztikarral valamivel finomabb módszer járta. Ha valaki házasodni akart vagy kilépni a seregből, annak kész vagyonnal felérő kauciót kellett fizetnie, vagy maga helyett mást állítani, hogy a hadi szolgálatot ellássa. A magyar katonaság nem a magyar hazára esküdött fel, hanem a császárra, tehát neki tartozott hűséggel. Hogy a császári törvénykezés milyen szigorúan követelte meg ezt a hűséget, ahhoz elegendő visszaemlékeznünk Lenkey János hazatért századára és hadbíróság előtti megaláztatására 1849-ből.

Mindezt csak azért kellett előrebocsátani, hogy belegondoljunk, hogyan is keveredett bele Magyarország az I. világháborúba. Akkor még az Osztrák-Magyar Monarchia tagállamaként, tehát a császárra felesketett hadseregével, ami egyúttal azt is jelenti, hogy önrendelkezés híján, mindig a császár parancsára cselekedve. Hogy a mai legfiatalabb nemzedék is értse: aki ellenszegült, azt rögtönítélő hadbíróság elé állították és kivégezték. Tehát amikor az osztrák propagandagépezet elkezdte felkorbácsolni az indulatokat a „kutya Szerbia” ellen, akkor ifjú és vén feje fölött ott lebegett a statáriális vétség réme, szóval menni kellett. De hogy mai tanulságainkat se feledjük, a harsogó propagandagépezet irányítása a korabeli sajtó felelőssége volt. Nem kollektíve, csupán azokra értendő, akik lelkesen támogatták és elősegítették a gyalázatos első világégés hadi- és

médiagépezetének beindítását. Történészek és a sajtó szakértői valószínűleg tudják, melyik médium milyen kézen volt, kik voltak a tulajdonosok és a lelkes vagy lélektelen haditudósítók. Mi csak annyit tudunk, hogy a háború végeztével a hadba parancsolt magyar sereg hazáját kollektíve sújtották a világtörténelem leggyalázatosabb békediktátumával, melynek gyászos következménye lett hazánk testének szétmarcangolása. A következmény a népé volt, melynek se teste, se lelke nem kívánta a háborút, lévén, hogy a kisember nem a politikusok és a nagypolitika logikája mentén gondolkodik, hanem a saját emberi észjárásával: nem kíván elszakadni családjától, nem akarja a hátát mások bolondságai miatt tartani, és egyáltalán nem szereti, ha vágóhídra hajtják. A nagy „lakomázásból” kivette részét a háborút kirobbantó Ausztria is, név szerint Burgenland bekebelezésével, holott nem szimplán állott a vesztesek oldalán, hanem ő maga volt a főbűnös és felbujtó. Nem vádolunk, csupán értelmezzük és emlékezünk.

A II. világháború már egyenes következménye volt az elsőnek. Volt még közben egy értelmetlen „csinált forradalom”, mely mintegy prototípusa lett a maiaknak. Külföldről felbérelt, hatalomvágyó alakok hangoskodtak, népbíráskodtak és gyilkolásztaak egy sort, csak mert lehetett. Melléjük állt Károlyi Mihály, aki előbb lefegyverezte a magyar hadsereget, nehogy meg találják védeni a hazájukat, ahogy Balassagyarmat is tette a maga városával. Látványos földosztást rendezett, azaz kiosztotta jelzáloggal súlyosan megterhelt birtokait, melyeket már úgyis elvesztett volna, így viszont megint csak a nép, a hiszékeny szegényparaszt itta meg a levét ennek a „nagylelkűségnek”: a jelzálog onnantól fogva az ő kisbirtokát terhelte, soha ki nem fizethető módon (ld. még svájci frankhitelesek beetetését a közelmúltban).

Magyarország természetesen szerette volna visszakapni tőle elorzott területeit, mint ahogy minden más ország tette volna a helyében. A politika viszont mindig aljas alkukat kínál, főleg, ha ugyanazok a hangoskodó „madarak” viszik a prímet, mint a 30-as években is. De ne feledkezzünk meg a XX. és XXI. század háborúcsinálóiáról sem, akik ugyanúgy fel akarják osztani a mások hazáját, tőlük sok ezer kilométerre lévő országokat, melyeknek belügyeihez semmi közük nincsen. A sajtó, ha lehet, már menetközben, de főként utóbb, mindig a mások rovására magyarázza a dolgot, saját megbízóit kimosva a bajkeverés mechanizmusa unalmas ismételtetésének a vádja alól is, ám a kisember ezúttal is másként látja a dolgot. A II. világháborút ismét csak nem a magyar kisember csinálta, hanem azok a nagyhatalmak, amelyek kitervelték a világ újrafelosztását. Mikor az újraegyesítésről volt szó, még tartott a lelkesedés, ám soha annyi dezertőr a magyar sereget el nem hagyta, mint 1944-45-ben. A Horthynak tett esküjüket nem tartották érvényesnek Szálásira, sem buta, fajgyűlölő és hatalomvágyó társaira. A háború után hatalomra került és teljhatalmat gyakorló sajtónagyhatalom aztán mindent elkövetett, hogy ezt kiverje mindenki fejéből. Sokan lettek agyimosottak, ahogyan azt máig látjuk a felhergelt baloldali tüntetők megnyilvánulásaiból, ám a népemlékezet sosem úgy működik, ahogyan azt mások működtetni akarják, hanem csakis a maga logikája szerint.

Évtizedeken át hangoskodtak a tavi „jómadarak”, de egyre több lett a különvélemény. Lázadt az ifjúság, morgolódtak az öregek és középkorúak, egyre több jelentenivalója akadt a hangulatjelentés-készítőknek. Kollektív bűnöket sulykoltak, de a nép megint csak nem akarta magára venni a mások bűnét. Hogyan is tehetne volna? A saját sorsáért mindenki maga felel, akár jó irányba tereli, akár lefelé a lejtőn. Akik pedig másokat is magukkal rántanak a mélybe, csakhogy öngazolást szerezzenek maguknak, mindig a főbűnös szerepét viszik. Természetesen nem kívánjuk viszonzni azokat a vádakokat, amelyek bennünket mint „bűnös népet” annyiszor illettek. Ilyen butaságot csak ostoba ember hirdethet. Mindössze azokat a perkonceptiókat utasítjuk vissza, amelyek miatt kollektíve

sújtottak bennünket évtizedeken át, és felhívjuk a figyelmet azoknak a felelősségére, akik a tévhitiek terjesztésében tevékenyen részt vettek, máig harsogva, Wass Albert ostoba és agresszív madarához hasonlóan, hogy nekik mindent szabad, mert mi megérdemlünk minden büntetést. Halkan tegyük hozzá: a mások bűneiért, ahogy azelőtt is, mindig...

Mivel olyan unalmasan ismétlődnek az események, hogy már csak a vak nem látja, hadd említsük meg, hogy a mai ostoba, kerek fejű madarak megint az utcán hangoskodnak. Verik a palávert, mert nem ők nyertek. Mert nekik beígérték, hogy csakis őket illeti az első, a vezető hely, míg másoknak akár a halálát is kívánhatják. Ürügyként szolgál számukra az a tervezett emlékmű, mely hazánk német megszállására emlékeztetni merészel. Merthogy voltak szép számmal olyanok, akik nem hódoltak be a német propagandának, és másként éltek, cselekedtek, mint azt tőlük zsarnoki szigorral elvárták. Gyermekkoromban olyan utcában éltem, ahol a háború alatt bújtatták az ott élő szőlősgazdák szeretett emlékéül zsidó fogorvosunkat. Soha nem buktak le vele, mert az erkölcs győzött a félelem fölött. A velünk szemközti házban élt egy zsidó néni, akit elhurcoltak a gettóba, majd kimentették onnan. A városunkban nem voltak vallási előítéletek, és ezt nem onnan tudom, hogy valaki harsogva bebeszélte volna nekem, hanem mert magam tapasztaltam meg és értelmeztem felnőtt fejjel. Az emlékmű tervének támadása azonban csak műbalhé. Nem pusztán azoknak fontos a megakadályozása, akik évtizedekig a kollektív bűnösség elvének terjesztéséből éltek, még hozzá busásan. Olyan közegben, ahol az átlagembernek a szerényebb körülmények jutottak.

És most, amikor már nemcsak Észak-Afrikában folytak le a kopírozott, csinált forradalmak, hanem a szomszéd Ukrajnában hergelik a népet, fegyvereznek fel szélsőségeket, beígérve a mi hangoskodó madarainknak, hogy majd nálunk is ugyanezt művelhetik, fel kell emelnünk szavunkat és megálljt kell parancsolni azoknak a titkosszolgálati elemeknek, akik mindezt tudatosan művelik, és csak ők nem veszik észre, mennyire unalmasan ostobák. Hogy kik ők? Egy skót film sok évvel ezelőtt tökéletesen bemutatta a forradalom- és háborúcsinálás mechanizmusát. A Carla's Song (Carla dala) kockáin egyszer csak felbukkan Nick Nolte mint ex-CIA-ügynök, és elmagyarázza a nicaraguai borzalmakat soha ki nem hevert barátnőjét hazakísérő skót fiatalembernek, mi folyik a „sikeresen” fellázított közép-amerikai országban. „Azok is mi voltunk!”, kiáltja oda a felismerés és önvád hangján. Vagyis ők lázították fel és fegyverezték fel a gerillákat, majd csaptak le rájuk a kormánypárti hadsereg oldalán. Válogatott kínzásokban részesítve, éjszaka lerohanva, felgyújtva, megerőszkolva egy semmiről se tehető kis ország falvait és népét. Most, amikor Ukrajnában ég az utca és már senki nem tudja, kik is harcolnak egymás ellen, emlékeznünk kell a háborúcsinálás praktikáira, és vele szemben érvényre kell juttatnunk a közember józan érveit: mi nem akartunk és soha nem akarunk háborúzni. Ám ezúttal nem szabad hagynunk, hogy ránk eszkalálják a spontánnak hazudott műforradalmakat és azok felelősségét. Wass Albert meséjében Szille tündér megengedi, hogy minden madár megverhesse a velük szemtelenkedő Veszekedő Cankót. Mi ugyan verekedni nem akarunk, de érdemes megemlíteni, hogy mégis csak többen vagyunk, mint a hangoskodó madarak. A kollektív bűnösség elvét végleg vissza kell utasítanunk. A béke lehetőségét ezúttal sem a harsogó felforgatók jelentik, hanem a józan keleti nyitás politikája. Bajnait, Gyurcsányt és a többi hangoskodót nem Putyin bérelte fel. Ezúttal nem benne kellene keresni kollektíve az ellenséget. A nekünk nyújtott békejobbot jobb lenne elfogadni. Amíg még lehet.

Aki vádaskodni akar, azzal a következőket kell közölnöm. Hitlert, Szálasit, Rákosit, Kádárt és társait mindig megvettem. Jóllehet éltem kommunista országban, elveikkel, szlogenjeikkel soha nem azonosultam. Felmenőim éltek a Monarchiában, a kommün, majd a kommunizmus alatt, ám egyikkel

se azonosultak, viszont szenvedtek háborúktól, Trianontól és a diszkrimináció minden nemétől. Nem gyűlöltek senkit, hanem vallási türelemre és emberbaráti szeretetre neveltek bennünket. Tőlük tanultam, hogy kollektív bűnök nincsenek, csak terhelt lelkiismeretű alakok, akik a saját felelősségüket szétkenik másokra, hogy utóbb kollektív felelőtlenségben élhessék le az életüket. Ezzel azonosulni?! Ebben részt venni?! Jómagam éltem Rákosi-, Kádár-, Horn-, Gyurcsány-, és Bajnai-kormányok alatt, mégse engem terhel személy szerint a sok magyarellenes tettük, mellyel beírták magukat hazánk történelmének sötét lapjaira. Kollektív felelősség és felelőtlenség legfeljebb azokat illet, akik máig nem vonták le a konzekvenciákat, hanem ismételtetni akarják ugyanazokat a felelőtlen bűnöket, amelyeket máig igenelnek, a fenti jómadarakkal összefogva.

Eger, 2014. május 2.

Viselkedéskultúra

A folyton normális Magyarországot vizionáló honi baloldal egyre jobban bizonyít. No, nem éppen pozitív értelemben, hanem hogy a szó eredeti értelmére utalva a saját lázálmainak mibenlétét értelmezi újra és újra. Ami azért érdekes számunkra, hogy végképp megérthessük: az eddigiekben se mi értettük félre őket, hanem ők nem tudják gyakorta, mit beszélnek.

A miniszterelnöki eskütétel a maga hagyománytisztelő formájában felemelően szép volt. Az ex-, poszt- és kriptokommunisták, akik immáron több pártocskává oszlottak fel és szerteszét, bárhogy is nevezzék magukat hivatalosan, ezúttal se tudtak uralkodni magukon. A választók akaratát nem vették tudomásul, a miniszterelnök-választáskor nemmel szavaztak, már aki éppen ott volt, mások távollétükkel tüntettek a nekik nem tetsző választási eredmények ellen. Mindez sokszínűnek is volna mondható, ha nem ugyanazon egyen-szürkére hajazna, amit a Kádár-korszak pártfegyelme és formális protokollja kiolthatatlanul beléjük nevelt.

Mindenki úgy viselkedik, ahogy tud, azon felül nem lehet elvárni tőle semmit, tanultuk odahaza. Aki fölött úgy rohantak el egész évtizedek, hogy közben semmit nem fejlődött, semmi értékeset és a haza javára fordíthatót nem tanult, annak hiába magyarázzuk mindezt. A parlamentben, a továbbiakban is bejutott ex-kommunista képviselők, akik, valljuk be, a kormány hibájából tartózkodhatnak még mindig ott, mert máig nem született meg a lusztrációs törvény, folyamatosan teszik a dolgukat, vagy amit annak vélnek. Csak azért se tisztelnek senkit, se a kormánypártiakat, se az ország hagyományait, hanem valami örökös gazdihoz törleszkedés jegyében akarnak kioktatni bennünket és választott vezetőinket arról, hogy az általuk elvárt trendekhez igazodjunk. A liberálisok pl. félre nem érthető célzással egy EU-zászlót adtak át Orbán Vikornak, ékesen bizonyítva, hogy ők se értik a miniszterelnököt és pártjának politikáját. A képviselői eskütétel alatt a négytagú DK képviselői hangosan beordibálnak valamit, ami eltér a hivatalos eskü szövegétől, és mikor közlik velük, hogy az esküjük ebben a formában nem érvényes, ők ragaszkodnak az ellenkezőjéhez. Bajnai Gordon ugyan megválasztatja magát képviselőnek, de nem óhajt részt venni a parlament munkájában, mert neki nem ezt ígérték. Ő csak az első hellyel érné be. Hajdú-bétes múltjával, rutinos vállalat-csődöltető, majd offshoroztató előtörténetével, hogy a pártot és a KISZ-t, meg a Gyurcsány-barátságot már ne is említsük.

A parlamentből kiszorult Gaudi-Nagy Tamás a Kossuth téren éli ki jogvédőnek immáron nem mondható hajlamát. Felhergeli „népét”, pár tucat szélsőséges elemet, akik az ő biztatására mennek neki az előttük elvonuló képviselőknek, a vajdasági képviselő Pásztor Istvánt lökdösik, inzultálják és leköpködik. Hazaárulóznak, csak mert lehet. De ne higgyük, hogy Gaudi-Nagy valami lumpen családból származik! Csupán felhergelődött valamin, és indulatait ezentúl másokon óhajtja levezetni. Sikeres és hatékony jogvédő múltját természetesen nem lehet elvitatni tőle. A temerini fiúk néven elhíresült, diszkriminált és börtönbe vetett magyar fiúk közül kettőt már sikerült kiszabadítania. Ám mindez nem jogosítja fel arra, hogy örültként viselkedjen, másokat megalázzon, éppen ő, az emberi jogok szakértője. Mindezt megfejeleli egy szerencsétlen nyilatkozattal, melyben kijelenti, hogy az árulóknak akasztófa jár. Sőt társaival ki is vonul szemléltető előadást tartani a törvényhozás háza elé, akasztófamodellekkel és rajtuk csüngő bábukkal. Hogy mindez már nem való a napi politikálásba, sem a jogvédelembe vagy a normális Magyarországot meghirdető valakik illemkódexébe, annak ékes bizonyítékát adta. Nem egyszer, hirtelen felindulásában, hanem többszörösen megismételve, majd ráfejelve egyéb extrém akciókkal a mindenki más által elfogadhatatlanra.

Ha az okokat keressük, egyrészt vissza kell tekintenünk az 50-es évek világába, amikor az ellenfelet ellenségnek tekintették, démonizálták és orosz minta alapján gyermekes módon gyalázták, gyakran rágalmazták. Másrészt végig kell tekintetnünk annak a negyedszázadnak a történetét, melyet rendszerváltásnak és az azt követő időszaknak nevezünk. A 80-as évek vége felé még létezett valamilyen vitakultúra és a társadalmi érintkezésnek azon normái, melyeket joggal várnánk el minden állampolgártól. Különösen, ha önmagát és azt a kört, amelyhez tartozónak vallja magát, normálisnak hirdeti. Annyit mindenesetre le kell szögeznünk, hogy a polgári viselkedési normáktól ez alaposan eltér, és a honi jobboldal által semmiképpen el nem fogadott jelenségről van szó. Eredettörténetét tekintve, már a fentiekén kívül, valami kamaszos lázadás és frusztráltság sejlik fel mögötte. Fel nem dolgozott élmények, melyek a társadalomba való beilleszkedésről is szólnak. A „Ki, ha nem én!” gőgös kivagyisága, mely már nem tradicionális adottságok nyújtotta alapokra építkezik, hanem a saját bunkóságát kívánja megtenni etalonnak. Ennek a destruktív jelenségnek vagyunk a tanúi, immáron évtizedek óta. Ám ez nem jelenti azt, hogy ezt a jövőben is el kellene viselnünk. A tolerancia nem arról szól, hogy bennünket folyton a legprimitívebb módon provokálnak, míg nekünk ezt csupán szó nélkül tűrnünk lehet. Ennek a „divatirányzatnak” a képviselői már így is túlon túl nagy károkat okoztak a fiatalság körében azzal, hogy a bunkóságot, bárdolatlanságot és műveletlenséget terjesztve képzelik magukat divatosnak, trendinek, miegyébnek. Külhoni „érdemeik”, EU-s denuncióik egyenesen förtelmesek, kimerítik a tényleges hazaárulás fogalmát.

A megoldás egyszerű: bele kell nézni a tükörbe. Ám ha ez a szembesülés még mindig nem elég a kulturális alacsonyrendűséget piedesztálra állítani óhajtóknak, akkor a társadalomnak kell velük szemben valódi értékeket felmutatni. Ennek a szubkultúrának a terjesztői előbb-utóbb úgyis a történelmi süllyesztőbe kerülnek. A mi dolgunk az, hogy ne a kirakatban éktelenkedjenek. Módszer: szavazással, kritikával és a valós értékek velük szembeni felmutatásával, valamint a trágárkodók, köztéri rendbontók, provokátorok kiutasításával a valóban normális társadalomból.

Utóirat: A határon túli magyarság emancipációja napjainkban történik. Mivel jogaik visszaadását éppen a II. Orbán-kormány szorgalmazta és vitte törvényerőre, nem csoda, hogy a külhoni szavazatok szinte kizárólag ennek javára döntöttek. Egy igen fontos szempontot nem szabad figyelmen kívül hagyni. Mivel a Kis-Magyarország határain kívülre szorult magyarság önhibáján kívül vált jogfosztottá a saját szülőföldjén, mindig emlékeznünk kell arra, hogy külön figyelmet és sokszoros kompenzációt

érdemelnek, nem pedig primitív köztéri megaláztatásokat. Az anyaország részéről a visszafogadás gesztusán kívül sokszoros szeretet jár azoknak a honfitársainknak, akiknek nemhogy a Trianonban megígért autonómia nem jutott ki osztályrészül, hanem kivétel nélkül minden kisantant országban a diszkrimináció és másodrendűség ódiума sújtott. Közös európai képviseletünk éppen ezért fontos, hazai programokba való bevonásuk pedig több mint illő és méltán megérdemelt.

2014. május 11.

Eltérő nézetek

Idegen nyelvi kommunikációban gyakran előfordul, hogy a felek egészen mást értenek a partner által közölték alatt, mint ami a beszélő eredeti szándéka volt. Különösen akkor, ha valamelyikük kezdő, vagy nincs azon a szinten, hogy gördülékenyen társaloghatna. Fontos tárgyalásokon nem véletlenül alkalmaznak tolmácsokat, hogy semmi ne maradjon ki a felek közlendőjéből, különösen szerződések, jogi vagy tudományos szövegek, minden apró részletre kiterjedő figyelmet igénylő anyagok esetében. A szövegeknek gyakran van mögöttes tartalma. A jogi kikapuk mindig a sorok között rejlenek. Van, amit így is, úgy is lehet értelmezni. Erre fel kell hívni a nyelvismerettel nem rendelkezők figyelmét.

Azonos anyanyelvűeknél is előfordul, hogy nem ugyanazt értik a szavak alatt, de nem azért, mert eltérő nyelvjárást beszélnek. A különböző nyelvi kultúrából érkezők is kommunikációs analfabéták lehetnek, ha senki nem készíti fel őket szövegértelmezésből. A modern nyelvoktatás hiányossága, hogy szinte soha nem fordítják le a diákok anyanyelvére a szövegeket, csak egynyelvű kommunikáció megengedett a nyelvórák alatt. Az ember viszont a saját anyanyelvén gondolkodik, és így sok minden elsikkad, főleg, ha a beszéd tempója gyors. Így van ez a saját mindenhatóságukat hirdető médiumokban, ahol a riporterek és bemondók folyton hadarnak. Már-már elvárás lesz, hogy spóroljanak az idővel és irritáló tempóban darálják le a gyakran nem is túl tartalmas mondandóikat. Ezek lényege ugyanis egyfajta magamutogatás, hatékonyság-látszat-keltés, mely elfedi azokat az ordító hiányokat, amiket a valódi műveltség és szakmai tájékozottság magától értetődő módon megadna. Ehelyett klisékben gondolkodnak, melyek gyakran üresek, nem jelentenek semmit, csak valamelyik nagyokos bedobta őket a köztudatba és a „papagájkommandók” révén ott benn is maradnak. Egy darabig, amíg nem jön helyettük valami más modernkedő oktalanság.

Az értetlenség és nagy félreértések színtere a nagypolitika. Mivel hazug rendszerek neveltek fel már több nemzedéket, a profi tolmács pedig nagy hiánycikk, naponta halljuk, miként értelmezik félre egymás kijelentéseit a nagyhatalmak és a hozzájuk igazodni próbáló „kisebkek”. Hogy messzebbre ne menjünk, itt van a kissé megzavart magyar-lengyel barátság. A március 15-i nagygyűlésen, ahol sok lengyel szimpatizáns is részt vett, barátaink valósággal felhördültek, mikor a miniszterelnök arról beszélt, hogy a magyar szabadságot csak a magyarok akarják. Egészen bizonyosan nem volt sértő szándék szavai mögött, csupán a magyarság európai magányosságáról szóltak. Igaz, a lengyelek vállvetve harcoltak velünk évszázadokon át, és viszont. Tehát őket illene kiengesztelni ezért az egy sikertelen mondatért. Különösen azért, mert lengyelek tömegei utaznak ide, ha az ügyünket segíteni kell, és az EU-ban is támogatnak bennünket a bürokratikus támadásokkal szemben. Talán ez a túske mondat ki azt a szerencsétlen mondatot Donald Tusk elnökkel, ami viszont bennünket sért, bár az ő esetében tudni kell, mennyire más a társadalmi háttere a szavaknak. Mint minden volt szovjet birodalmi „provincia” népe, úgy a lengyelek is igen érzékenyek minden orosz lépésre, ha mögöttes

fenyegetést érznek. Lengyelország és a Baltikum népei szinte egyszerre mozdultak és kértek NATO-védelmet, igaz, csak Obama elnök látogatása után, mely a legkevésbé szólt a még csak most magukhoz térő posztszovjet államokról. Annál inkább az egyre agresszívabb amerikai terjeszkedésről, melyet csak a kisgyermek nem lát. Az amerikai külügyérek sikerebbnek mondhatók ezen a téren, mert be tudták etetni a célállamokat fenyegetettségük vélt veszélyeivel. Mivel ezeket az országokat átvonulási területnek használták évszázadokon át a katonailag náluk erősebb országok, erősebb a félelem az elmúlt, mind a leendő veszélyektől. A lengyel lélekben ráadásul kettőzöttén él Katyn réme a szerencsétlen szmolenszki baleset óta. Bár soha nem bizonyosodott be, a gyászolók máig úgy érzik, hogy másodszor is lefejezték a hazai elitet, és ezen nehéz lesz változtatni. De az együttérzés kötelességünk, hiszen a lengyelek is rendre kifejezik szolidaritásukat velünk.

Nekünk, magyaroknak viszont az él elevebben az emlékezetünkben, hogy szerencsétlen történelmi sorsfordulók idején többször is akadtak olyan hazaáruló elemek, akik idegen csapatokat invitáltak be, mert lusták, zsigoriak vagy képtelenek voltak megoldani az adott feladatot, a haza védelmét. Elég pár szóval illusztrálni mindezt: a török invázió, melyet a behívott osztrák seregek úgy segítettek elhárítani, hogy egyúttal lepusztították hazánkat. Ferdinandy Mihály kitűnő történészünk örökítette meg, mekkora éhínség dúlt Magyarországon a császári padlás-lesöprés után. Ez is egy félreértésen alapult: mi segítséget vártunk, az idegenek szabadrablási lehetőséget. Aki kételkedik, gondolkodjon el: miért kellett közel háromnegyed évszázad ahhoz, hogy a török kiűzése után épített kultúrában is gyarapodjunk? Mi ellen kelt fel Thököly, majd II. Rákóczi Ferenc vezetése alatt a magyarság? Az osztrákok a saját presztízsük és gyarmati érdekeik védelmére behívták az orosz cári seregeket, mikor Magyarország 1848-ban fellázadt alárendelt sorsa ellen. Akkor eltávoztak, de utóbb visszajöttek. 1919-ben, ügynökeik által képviselve, majd 1944-45-ben, a soha nem feledhető invázió és tömeges nőgyalázás aktusával. 1956-ban kiűzte őket a forradalom, de a hazaárulók visszahívták őket, hogy megint bemutatkozhassanak nekünk – saját labancaink és a „felszabadítók”. Ismét elmondhatjuk: a nép és a renegátok mást értettek a haza érdekein. Mára érlelődött annyira a helyzet, hogy világosan láthassa mindenki: a nagy népboldogítók csak a saját zsebük megtömése révén válnak boldoggá, igaz, azt is szigorúan kontraszelekción alapon.

Ami körülöttünk folyik, az meg kimondottan a tévedések vígjátéka, jóllehet nem shakespeare-i formában. Amerika nem érti Oroszországot, és az sem teljesen őt. A NATO-támaszpontok egyre közelebb nyomulnak az orosz határokhoz. Az orosz-ukrán ellentétek felszításával kirobbantottak egy helyi konfliktust, melyet gondosan ébren is tartanak. A tárgyaló felek hiába egyeznek meg, ha a háttérben akciózó zsoldosok folyton megszegnek minden egyezséget, így veszélyes tűzgócot tartanak életben, mely a szomszédos államokat és Európa egységét is fenyegeti. Egyedül hazánk bontakozik ki az „ölelő karok védelméből”. Ha az akció sikeres, a fegyvergyárosok „kaszálnak”, másoknak marad az újjáépítendő romhalmaz. Csupán Jugoszláviára, Koszovóra szükséges emlékezni a 90-es évekből. Ébresztő, Európa!

A keleti nyitás politikáját kevesen értik ma még. Holott csak el kellene gondolkodni, hogyan fogadtak bennünket az EU-ban. Másod-, sőt huszadrangú tagállamként, lekezelve, lesajnálva és kihasználva. Az Orbán-kormány alatt durván elutasítva, nemtelen támadásoknak kitéve. Csoda-e hát, ha kelet felé orientálódtunk? Miközben fél Európa azon a bulvár anyagon csámcsogott, hogyan győzhetett az Eurovíziós fesztiválon egy legszebb szóval illetve is hermafrodita alak, akinek neve is provokáció (magyarul: Virsli Puncika, vagyis kétféle genitália), kinézete pedig Jézus- és kereszténygúnyolás, sikeresen túlharsogták a legfontosabb híryanagot, hogy Kínában Orbán Viktor volt az első magas

rangú külföldi politikus, akit a holdújév beálltával fogadtak. Aki nem értené: ez a legnagyobb tisztesség a vendéglátóktól. A választások után Kína javasolta a magyar-kínai kapcsolatok magasabb szintre emelését, a világ várományos No. 1-ja. Ugyanez a közeledés érezhető Oroszország részéről is, amit tévesen értelmeznek úgy, hogy Magyarország behódol az orosz medvének. Az üzlet nem érzelmi dolog, hanem érdekek kölcsönös egyeztetése, mindkét fél előnyére. Túl ezen, az orbáni politika elismerése, nemzeti érdekeink hathatós képviselője keleten és nyugaton. Természetesen mindez megértethető másokkal is, ha megfelelő kommunikációs szakemberek dolgoznak rajta.

S hogy az emberek jobban érthessék egymást, elemien a családnak vannak teendői. Több generációs lemaradás van ebben is. A gyermekeket a kommunista rögeszmék jegyében főként az állam neveli. Az állami oktatás nem pótolhatja az anyával, a szülőkkel való bensőséges és szeretetteljes kapcsolatot. Ahogyan cipőfűzőt megkötni tanítani sem a pedagógus dolga, ugyanúgy a szülő tanítja meg, hogyan viszonyuljon helyesen másokhoz a gyermeke. Ahol a családon belül egészséges a légkör, ott a fiatalok is jó eséllyel illeszkednek be a társadalomba. Nem lehet mindezt feláldozni az érvényesülés és önmegvalósítás pogány oltárán. A gyermekvállalás szép feladat, kihívás és a legszebb, megtisztelő adomány az életben. Ennek profi művelése nélkül egymást sem érthetjük rendesen, azonos nyelvi közegben, nemhogy idegen kultúrákat.

Eger, 2014. május 18.

Receptek a politika boszorkánykonyhájából

Nagyhatalmi ragu

Végy két országot. Tanulmányozd történelmüket és tudd ki, melyik szomszéd országgal állnak hagyományosan nagyon rossz viszonyban. Emeld ki ezt bármely lényeges szöveggörnyezetből, nagyítsd ki mértéktelenül, állítsd rá történészeidet és egyéb tudósaidat, hogy szerkesszenek belőle jól használható ál-történelemkönyvet. Ne engedd, hogy bármely más elem felülkerekedhessen az általad poentírozottakon. Ha nagy vonalakban megvan, add ki szigorúan titkos anyagként a saját sajtódnak, melynek hozzád lojális tagjait fizess mértéken felül. Rendeld meg tőlük, számukra külön rendezvényeken megszellőztetett anyagként, melyről ők már úgyis jól tudják, hogy vehetik előfizetett terméknek, végtelen sorozatnak, mellyel a közvéleményt a neked tetsző irányban befolyásolhatják. A kezdebből esznek, hiszen, tudják, mekkora sztárgázsikat fizetsz a legnagyobb strébereknek, agymosott hülyéknek, ezért a legkisebbtől a legnagyobbig mind ezekhez fog igazodni (kisember nagy vágya, hogy egykor ő is egy tálból cseresznyézhessen a nagyokkal). Igyekezz megszabadulni a túlon túl értelmeseektől, a legtehetségesebbektől, mert ezek bármikor önállósíthatják magukat, neked nem tetsző irányzatokhoz csatlakozhatnak, netán saját iskolát alapíthatnak, és maguk köré vonzhatják az általad befolyásolni kívántakat. A gyenge középszer legalkalmasabb alapanyag terveidhez, ezt soha ne téveszd szem elől!

A történelmi háttér tanulmány birtokában dolgoztass ki olyan irányvonalakat, amelyek mentén könnyű befolyást szerezhetsz a két célországban. Mindenekelőtt küldj követeket és hírszerzőket ezekbe, hogy kitudják, milyen etnikai, vagy ha lehet, vallási ellentétek lappanganak vagy dúlnak aktuálisan azon a földön. Ha van ilyen, márpedig hol nincsen, embereid puhatólják ki a pártvezéreket, vallási vezetőket, legjelentősebb hangadókat nevét, és környékezzék meg őket. Előbb csak a céllal,

hogy friss információkat szerezzenek be tőlük. Ha nem vallanak, ajánljanak nekik pénzt igényükhöz és kapzsiságukhoz mértén. Ha ellenállnak, derítsék fel múltjukat és jelenlegi kapcsolatrendszerüket, találjanak ezekben támadható pontokat és zsarolják meg őket. Ritka ember az, aki feddhetetlen.

Mérd fel, hogy terveidhez melyik ország alkalmasabb, ezt támogasd, de ne mértéken felül, hogy függőségben tarthasd. Uszítsd folyamatosan a másik ellen, akit viszont sújts mindenféle szankcióval, hogy gazdaságilag rövid úton tönkretethesd. Legjobb, ha vallási ellentéteket szítasz közöttük, mert a legtöbb ember és állam erre a legérzékenyebb. Ha olyan két vallást veszel célba, melyek egyaránt utadban vannak, könnyű úton haladsz afelé, hogy mindkettőjüket lebírd, ráadásul a saját erőidet is megkímélheted. Mindkettőt biztasd arra, hogy támadjanak egymás ellen, de vigyázz, nehogy kitudják valós szándékaidat! Ők előbb-utóbb felőrlik saját anyagi tartalékaikat, egymáséit is, ekkor nyugodtan rájuk telepedhetsz, és mindkettőt igába hajthatod. A háborúk által megkínzott nemzetek arra fognak koncentrálni, hogy összeszedjék magukat a végül bekövetkező békeidőben, neked pedig hálásak lesznek, ha kisebb segílyeket, hiteleket nyújtasz nekik. Ezekhez a pénzt természetesen tőlük fogod megszerezni. Mikor ők ölik egymást, lopl el aranytartalékukat, foszd ki leggazdagabb múzeumaikat, legtehetősebb családjaikat, s ha van, szerezd meg arany- és gyémántbányáikat, hogy te magad még tovább erősödhess a rovásukra. Miután minden lényeges kincsüket és tulajdonukat megszerezted, erdeiket kiirtottad, lakosaikat végletesen elszegényítetted, nézz másik, náluk tehetősebb országok után! Azért, hogy ne tudjanak megerősödni utóbb se, hagyd ott magad után fennhatóságként bankjaidat, sajtós hadadat, álművészeidet és áltudósaidat, akik mérvadó értelmiségként továbbra is a neked tetsző irányban fogják befolyásolni ezeket a nagy marhákat. Aki mégis bírálni merne, kiáltsd ki világ rosszának, kártékonynak, mindenki ellenségének, hogy végül ne maradjon senki, aki ki merne állni mellette bármilyen témában. A távolból is busásan támogasd utóhadadat, mert ők garantálják számodra a fenntartható mindenhatóságot.

Mindennapi mamaliga kis országoknak

Igazodj mindig a nagyokhoz. Bokázd vígan körbe őket, színlelj vidám táncot, elv nélküli szövetséget, hogy céljaidat elérd. Hangoztasd a velük való rokonságot, még akkor is, ha ők ezt nem szívesen veszik. Neked elég, ha megtűrnék és a saját érdekükben hagyják, hogy más országokról rágalmakat terjessz. Későbbi politikai hatalmad alapja ez lesz, a te filozófiád pedig a kis lépésekben való haladás, építkezés. Települj rá másokra, előbb olcsó munkaerőként, majd hűséges alattvalóként, és várd ki, amíg a befogadó ország el lesz foglalva a saját bajaival. Hogy legyenek ilyenek, intrikálj folyton ellene a háttérből, ne hagyd neki nyugtot egy pillanatra se, fáraszd ki minél jobban, mert akkor jön el a te időd. Dolgozz velük ellenséges hatalmaknak, segítsd azok törekvéseit, hogy mihamarabb tönkretegyék a figyelmetleneket. Mikor végletesen legyengültek, támadd hátba őket, mert erre senki nem fog számítani. Szerezz meg tőlük mindent, amit csak lehet, majd hirdesd fennhangon, hogy ők fosztottak ki téged. Törekezd túlszaporodásra, az általuk többségben lakott területek etnikai felhígítására, majd gyárts elméleteket saját ősiségedről. Ha nem tudod ezt bizonyítani, hamisíts régészeiddel, tudósaidal leleteket és dokumentumokat, hogy ezek birtokában világszerte hirdethesd előjogaidat az adott területre. Soha ne feledd, hogy a te területed és legfőbb ütőerőd a diplomácia, mely úgyis olyan szövevényes, hogy azon közönséges halandó nem tud kiigazodni. A sajtó, az oktatás és a kultúra lesznek eszközeid, melyekkel szinte bármit elérhetsz. Épülj be a célország ezen területeire, intézményeibe és belülről rombold szét őket. Ne tarts attól, hogy ki tudnak hajítani onnan, mert azonnal világgá kürtölöd, milyen rosszhiszeműen és igazságtalanul bánnak veled. Ha sikeresen és folyamatosan lejáratosd őket, végül nem mernek tiltakozni akcióid ellen, inkább eltűrnék,

minthogy konfliktusba keveredjenek veled. Ha megfelelő gazdát találsz a nagyhatalmak között, ők a saját érdekükben el fogják tűrni, hogy te is kikapard a saját gesztenyédet.

Gulyásleves gerinces országoknak

Ne hidd, hogy te vagy az egyetlen, akit kipécéztek valami miatt. Mindenkit használnak valamire. Törekedj semlegességre, élj ügyesen úgy a nagyhatalmak között, mint a feléd hátsó szándékkal közeledők között. Soha ne feledd, a diplomácia aknamezőin jársz, és ott csak magabiztosan nyerhetsz magadnak utat. Éppen ezért törekedj minél magasabb szintű tudásra, polgáraidat képeztesd minél jobban, hogy ők legyenek mindenben a legelsők. Ha nincsenek megfelelő anyagi forrásaid, erre a célra akkor is szánj, mert a tudatlanok mindig csak mások árnyékában élhetnek jólétben, és ők is csak akkor, ha a nagyok fel akarják használni őket saját céljaik érdekében. A tudás hatalom, a tudatlanság szolgaság. Ne kötelezd el magad csak egy irányban, mert nem jó, ha csupán egy dominó sor része vagy, melynek rossz időkből minden eleme dől. Ha baj van, csak a saját nemzetedre számíthatsz. Ahogy árvízkor mindenki a saját családját menti legelőször, ugyanúgy a nemzetek is saját fiaikkal törődnek elsősorban. Ne tűrd meg közeledben a Janus-arcúakat, hamis prófétákat, a kényszeres önmegvalósítókat, s főként távolítsd el soraidból a hazaárulókat, akik csak mocskolódni tudnak, mikor szülőföldjükre gondolnak. Nekik más országban a helyük, ahol mindent kiválóan fognak találni. Talán. A műveltség soha nem homogén, hanem sok-sok elemből tevődik össze, akár egy mozaik. Te is törekedj sokoldalúságra! Művelt főidet neveld az egymás iránti szolidaritásra, összefogásra, akkor ők is erre fogják nevelni a rájuk bízott tanulókat. Ügyelj, hogy úgy történelem- és honismeretben, mint művészeti és tudományos téren fennmaradjon a kontinuitás, azaz az idősebb nemzedékek átadhassák tudásukat az ifjabbaknak. A fiatalokat neveld az idősek iránti tiszteletre, nehogy káros divatirányzatok elhajlíthassák őket a helyes irányból. A család a társadalom alapsejtje, mely helyes működése esetén biztosítja a társadalom kohézióját is. Ezért biztosíts az anyák számára lehetőséget, hogy elegendő időt tölthessenek gyermekeikkel, a gyermekeknek pedig elegendő időt az egyéni foglalkozásra. Családi alapismeretek nélkül a gyermek nem tud kellőképpen beilleszkedni társadalmi lényként sem. Ha a különböző generációkat az egymás iránti tiszteletre és egymással való összefogásra neveled, senki nem tud igazán ártani neked, mert a nemzet minden egyes sejtje védetté válik általa.

Utóirat: Ha a fentiekből bárki is konkrétan valamelyik mai államra és annak filozófiájára ismert volna, megnyugtattuk, hogy ezek a tanok igen régiek, az ősi civilizációk hagyományozták ránk. Voltak, akik az ártani akarás jegyében alkalmazták őket, míg mások valódi műveltségre törekedtek és semmilyen körülményben nem adták fel igényeiket. Megint mások csak lavíroztak az előbbi kettő között, de sem az első, sem a második nem volt képes, és nem is lesz, legyőzni a józanul gondolkodó harmadikat. Arra végképp ne gondoljon senki, hogy a mai keresztények és muzulmánok egymás ellen hergelése nem egy harmadik vallás lesüllyedt képviselőinek irányítása alatt áll. Ha mégis ezt hinné, ismerje ki, hogy ez kinek az érdeke. Az egymás ellen küzdők pedig tegyék le a fegyvert és ne egymásban lássák az ellenséget, hanem a nevető harmadikban. Minden vallás középpontjában Isten áll, aki az általa teremtett lényeket szeretetre tanítja. A gyűlölet hirdetői egyre lejjebb süllyednek és távolodnak minden vallástól, tehát Istentől is. Rájuk hallgatni bűn.

Eger, 2014. szeptember 4-7.

Néhány választás Magyarországon

Többféle választó van, de ezek is alapvetően két felfogás mentén csoportosulnak, árnyalatnyi különbséggel: van *ösztönös* választó és *tudatos* társa. Az előbbi mindig érzelmi alapon dönti el, kire adja a voksát, és gyakran merül el indulatoskodásokban. Az alsó regiszteren elhelyezkedő változatai zsigeri gyűlölködésekben élük ki magukat, ez megakadályozza őket abban, hogy józanul döntsenek olyan kérdésekben is, amikor ugyancsak észnél kellene lenni. A második típus mindig alaposan megfontolja, hogyan foglaljon állást. Ennek legfelső regiszterén álló polgártársaink akár saját érdekeik ellen is képesek dönteni. Magyarán szólva nem önös érdekeiket tekintik, hanem mindig a haza és a nemzet ügyét.

Felmerül mindjárt a kérdés, amit az örök kételkedők ki nem hagynának: vajon valóban akad olyan ember, aki képes a saját érdekei ellen cselekedni? Nem a saját és családunk ügye az, aminek dominálnia kellene? Áldozatos emberek mindig voltak, mindig lesznek is. Ha nem így volna, soha senki nem áldozta volna az életét a hazáért. Nem lettek volna Podmaniczkyak, Csokonaiak, Széchenyiek, Kossuthok, Deákok, nagy történelmi magyar családok tagjai, akik saját tehetségüket és anyagi javaikat áldozták a kései utódok boldogulásáért. Ne felejtjük ki az aradi tizenhármakat, de a máig ismeretlen hétköznapi hősokeket se, akik áldozataikért soha semmiféle kárpótlást nem kaptak, mert nemcsak jelenkoruk volt süket és közönyös, hanem a feledékeny utókor is.

Mielőtt a „Három a magyar igazság” jegyében végleg igazságot tettünk volna a minden elvárásunktól elmaradozó rendszerváltás ügyében, minden egyes választópolgárnak mérlegre kellett tennie, kinek az igazságát és kinek az érdekeit kívánja képviselni leadott voksával. Sokan maradtak otthon, még mindig nagyon sokan. Ki milyen okból, de még a távolmaradásával is szavazott, akarva-akaratlan. Egy részük azért, mert soha nem képes eldönteni, melyik a helyes út. Már annyit hazudtak nekik életükben, hogy többé nem tudnak hinni senkinek, ígérjenek nekik bármit is. Mások azzal, hogy bár eredetileg hittek a baloldali eszmékben, mégse szavaztak a *taktikából százfelé osztódott baloldali pártokra*, mert azzal a saját érdekeik ellen cselekedtek volna. Annyit még talán ők is belátnak, hogy a rezsicsökkentés és a Fidesz népparát politikája az ő malmukra is hajtja a vizet. Még abban a tökéletlenül végrehajtott formájában is, ahogyan a nagy csaló cégek elsinkófáltak – túlfogyasztásra való hivatkozással – tíz százalékot vagy többet is a kötelező díjcsökkentésekből. Megtehették, hiszen sokan legyintenek már az „átkos” óta bevett szokásnak tekintett hazudozásra és sorozatos csalásokra, és nem mindenki fordul panaszával a fogyasztóvédelemhez. Túl sok belefásultság az egyik részről, míg túl nagy hatalmi arrogancia a szolgáltatói oldalról, a magyarázat mindössze ennyi. *A cégek érdekérvényesítő képessége még mindig jóval erősebb az egyén lehetőségeinél.*

Talán még soha nem merült fel ilyen hangsúlyosan, mint az ideai önkormányzati választásoknál, az egyéni érdekek kérdése. *A III. Orbán-kormány tudott olyan formában szólni az emberekhez*, hogy sokan félretették korábbi sérelmeiket, indulataikat és gondolkodtak el, azaz tették magasabb szintre a döntési folyamat elbírálását, mint korábban. Józan ésszel döntöttek, nem zsigeri gyűlöletből vagy kritikátlan rajongásból. A népparát politika úgy szellemileg, mint érzelmileg felemeli a népet, a képlet ennyi.

Ugyanakkor a politikai szereplők is e két trend mentén polarizálódtak. A szocialisták előbb élesen támadták a rezsicsökkentésnek minden formáját, mert saját érdekeiket akarták érvényesíteni: kormányt szerettek volna buktatni mindenáron. Akkor is, ha ezzel a saját szavazóik érdekei ellen masíroztak volna testületileg. Ezzel mutatták ki legerőteljesebben, hogy mi motiválja őket igazán.

Politikai játszmákban a nép és annak jóléte annyit nem ér, mint egykori szenvedélybeteg arisztokraták szemében jobbágyaik és a falvak, melyeket ők népesítettek be, s „kártvázódtak el” egyetlen éjszaka szivarfüstös, borgőzös állapotában. A másik oldal úgy érzelmileg, mint értelme és érdekei mentén egy sorban menetel az általa képviseltekkel. Az nem kérdés többé, hogy ennél jobban, mint a két világháború és az azt követő korszakok tették, nem nyomoríthatók le többé a széles néptömegek. *Az egyes országoknak, még akkor is, ha nagyobb érdekszövetségekbe (uniókba) tömörültek, maguknak kell kezükbe venniük a saját sorsukat.* Ugyanakkor a velük szemben agresszíven fellépő ellenérdekelt szövetségeket (kartellek, bank-klikkek) vissza kell szorítaniuk, ha népükkel együtt legalább viszonylagos jólétben akarnak élni.

Sok régi és új kérdés merül fel, és utólag már mindenki okosabb. Vagy legalább annak tűnik. Annyi azonban bizonyos, hogy a saját és a közös érdekekkel való szembesítés igen hatásos eszköz volt. Tudom, hogy a dicshimnuszokat zengő (ebben) érdekelték dühödten támadni fognak ezekért a megállapításokért. Ugyanakkor azt is tudom, és ezzel az önérdekeik ellen cselekedni képesek táborát népesítem, hogy a gerinctelen tömjénezéstől még soha nem ment előre a világ. Az értelmes kritikáktól és ugyanilyen gondolatoktól annál inkább. Mindenképpen szükséges elemezni, hogy Bokros Lajos, a Gyurcsánnyal együtt talán legszánalmasabb politikai közszereplő hogyan tudott 30% fölött teljesíteni, holott a leges-legnépszerűtlenebbek közé tartozik. Ennyi amnéziás választó van? Ekkora a baloldali összefogás? Ennyien nem látnak a saját szemüktől? Ennyien pályáznak továbbra is jól fizető állásokra, ahol semmit nem kell tudniuk és semmit nem kell teljesíteniük ahhoz, hogy helyükön maradhassanak, akár az átkosban? Tehát ilyen népes volna még mindig a nómenklatúra?

Ez csak pár kérdés, ami kapásból felmerül, de feltétlenül válaszra vár. Mindnyájunk érdekében, akár érzelmi alapon tesszük fel, akár a józan paraszti észre hivatkozva. Az összefogás ténye elvitathatatlan. A közös gondolkodás szükségessége viszont elengedhetetlen, ha már egyértelművé tettük, hogy egy irányba akarunk haladni. A választók javarészét sikerült meggyőznie a kormánynak. A jövőben az a kérdés, hogy az Orbán-kormányt ész nélkül és vad vehemenciával támadó ellenzékiek képesek-e, hajlandóak-e felhagyni az önérdekből és zsigeri gyűlöletből tett támadások gyakorlatával, vagy eztán is faltörő kosként mennek neki mindennek és mindenkinek, aki nem az ő oldalukon áll és mást hirdet, mint amit ők? Másrészt az is kérdés, hogy az ő olvasatukban felülírhatja-e az észérveket a bandaszellem és a népellenesség, vagy ha érzelmileg nem is állnak a nép oldalán, legalább a saját érdekükben meg tudnak-e alkudni bizonyos kérdésekben, bizonyos alkalmakkor.

Komoly megfontolásra várnak nemzetbiztonsági kérdések is. Az ún. „civil alapok” támogatására szakosodott titkosszolgálati szervek, melyeknek tevékenysége ugyan fedett, mégis könnyen átlátható módon igyekeznek behálózni azokat a naiv vagy mélységesen romlott elemeket, melyek akár a saját hazájukat is képesek tönkretenni, ha folyamatosan csörgetik nekik a baksist, hogyan kerülnek elő a semmiből, majd tűnnek el ugyanott? Bajnai újabb titokzatos eltűnése, valamint az általa alapított pártocskák hirtelen elpénztelenedése felidézti a Hajdú-Bét korszakot, a köztük levő analógia szinte már ordító. Az mindenképpen kivédendő, hogy idegen kémszervezetek épüljenek be a hazai pártokba vagy hangadó értelmiségiek köreibe (mérvadónak már semmiképpen nem tekinthetők), s hogy onnan irányítva puccsot tervezzenek és hajtsanak végre a demokratikusan megválasztott, kivételes többséget élvező kormány ellen. Ennyi eszünknek és természetes önvédelmi készségünknek azért kell lennie. Néhány választás után, a sokat hirdetett demokrácia jegyében, ismereteink birtokában biztos állíthatjuk, hogy ez szükséges és mindnyájunknak jó.

Eger, 2014. október 16.

Riots in Budapest

The American secret services seem to try and undermine democratic developments in Hungary. Of course the fact is denied by both American authorities and Hungarian socialists who are allies in these operations. The question is why the strongest military power on the Earth is supporting a gang of losers who are labelled the worst liars of Europe?

The provisional ambassador to Budapest appears at the very place where the riots begin. A bit before that gives an interview suggesting there is so much corruption in Hungary, therefore six high ranking officials are banned from The States. He refuses to name them, but rumors start to spread around the country that he referred to government officials. Everything is uncertain, except for the suspect shadowing the Orbán government enjoying the support of the two thirds of the citizens who participated in three elections during the course of the present year.

It is the typical case of former ÁVH methods. You simply blackmail decent people of the very things you have already committed or plan to commit in the near future. Everybody is fed up by that in Hungary or other former members of the late socialist fraternity. Just like by the dull imitations of scenes from the glorious 1956 revolution played now as youngsters' game in the streets of the Hungarian capital city. Only a few days after the anniversary of October 23rd. Misusing internet connections to several student groups who do not even suspect they are now parts of an attempt to take over. Just like in Ukraine, several Latin-American countries or even in Arab North Africa.

Young people are manipulated through their mobile phones. They get orders what to do. Perhaps it is only an interactive game for them, ignoring the fact they are not really fighting for their own freedom or democratic rights. They are ignorant puppets of a dirty game whose lines are moved by strange powers. Organizers of riots which are claimed to be peaceful demonstrations. Spirits are high, perhaps generated by spirits, drugs or something else. Demagogy, I would say. They march through the city without knowing what they really wanted. When they are asked by media people they cannot say a meaningful word about it. They just yell dirty words, show vulgar gestures and seem to be loaded or doped. Then they march to the headquarters of Fidesz, throw old parts of old computers, crush things, smash windows and break into the building causing about ten million HUF of damage and leaving tons of rubbish behind. Apparently drunk people harass TV reporters and cameramen who try to report and broadcast from Lendvay Street. People in rage, out of their mind hit a TV reporter in the back, then in the head and who knows what else would have happened if police does not arrive in time to prevent them from doing so.

Former head mayor of Budapest, Gábor Demszky is present at the riots watching happily how people are becoming beasts. So are several well-known socialist and former free democratic politicians. A young socialist MP opens a window of the Houses of Parliament and starts waving an EU flag. People in the Parliament Square shout: „Where is the EU flag?“, suggesting as if the official EU flag were not there together with the Hungarian flag. Though it is. Everything goes on based on a script used and to be used in any country that does not allow organizers of a coup to generate disorder or confusion. Just because Hungarian Prime Minister Viktor Orbán announced to have a change from the liberal doctrine which had already failed all over the world. Just ask yourself: is not it true? Some political circles try to make people believe they should go on pretending as if it were not and all you people should follow them as far as the verge of economic collapse. Just because they are unable to develop and use different political and social methods to save you and themselves.

A very basic question is to be asked: are these people rioting in Budapest really poor? Would 700 HUF (about 2 bucks) a month destroy them in case they had to pay it? Based on the information announced by government officials the taxes should be payed by big companies which make billions of profit without paying a cent of tax as any other company has to. The taxes would not be real taxes, but some contribution to the costs the Orbán government is planning to spend on infrastructural developments – of the companies who seem to stand behind all this political turmoil. Premeditated and carefully planned. And the „poor students” cursing, yelling and smashing things collect as much as 1.5 million HUF in a few minutes to provide the necessary technical equipment of the „peaceful demonstration” that ends in rude actions and dirty games.

Just a few days after the celebrations of October 23rd all this is a political provocation. When the government withdraws the introduction of tax, the same people go on generating tension. Now they openly declare that their goal is to take over. Demand democracy while democratic elections have just taken place. Everybody had the chance to express their opinion, that is to vote. The Prime Minister could criticize liberal policies because majority of people had given him a strong support to do so. The strongest support ever in Hungarian history. This is what former PMs Gyurcsány and Bajnai cannot bear. They wish to return even if they are so much refused by the nation that the parties founded by them have shrunk into a tiny little zero due to the corruption which was part of their political activities. The final question is why certain American circles support such a worn-out trend in their Hungarian policies? Do they know better what Hungary wants? Do they have the right to interfere in other countries’ internal affairs? The answer is of course: NO. Corrupt people should not blackmail decent ones of being equal to them. In the end it will turn out that they have spoken about themselves, „only” the subject of the sentence was mistaken...

Some American companies, maybe more than six, are involved in tax avoidance in several countries, including Hungary. After being caught by Hungarian tax officials these companies start to spread rumors about Hungarian taxation suggesting there is so much corruption here. Foreign media take part and probably get their share of the business. „Are they hired guns?”, small people ask. After two weeks we only know that one of the persons involved in the corruption case is head of the National Tax Offices, but still there is no evidence on that or what the real purpose of „the interactive game” is. Plans of internet taxes are withdrawn by the government. Young people returned to their homes. Now rumors are spreading about the Hungarian Petrol Company, MOL. So the real reason of attacks against the democratically reelected Orbán government is petrol business and probably nuclear business with Russia. But whose country are we talking about? Hungary has not joined the States. If the way of communication is like this, we will not have such plans in the future either. Anyway, making business with someone does not mean love, but business. You can be sure that most Hungarians want to live in a free and independent country. That is why the Orbán government are supported by two thirds, while the old puppets like Bajnai or Gyurcsány are absolutely rejected.

Hungarian people are proud of their revolutions, but awkward imitations are not part of them. Let us decide what we want to do and have. The Hungarian nation has grown up. Good friends are always welcome, but bad willing ones or provokers are not. The only thing that foreign intelligence have achieved is that the real winners of the year cannot celebrate their third victory. Mass media are full of scandalous news which seem to convert them into a mess media. Do they really want to become even more unpopular? That is the final question.

Zavargások Budapesten

Az amerikai titkosszolgálat, úgy tűnik, hogy megpróbálja aláásni a demokratikus fejlődést Magyarországon. Ezt a tényt természetesen tagadják az amerikai hatóságok és a magyar szocialisták is, akik szövetségesek ezekben a műveletekben. A kérdés az, hogy miért támogat a Föld legerősebb katonai hatalma egy vesztes bandát, akiket csak úgy szokás titulálni, hogy Európa legnagyobb hazugjai?

Az átmenetileg megbízott budapesti nagykövet megjelenik épp azon a helyen, ahol a zavargások kezdődnek. Valamivel előtte interjút ad, amelyben azt sugallja, hogy Magyarországon milyen nagy a korrupció, s hogy emiatt hat magas rangú tisztviselőt kitiltottak az Államokból. Megtagadja a megnevezésüket, de az a szóbeszéd kezd el terjedni az országban, hogy kormánytisztviselőkre utalt. Minden bizonytalan, kivéve a gyanút, amely az Orbán-kormányra vetül. Arra a kormányra, amely az idén három alkalommal nyerte el a választásokon részt vett polgárok kétharmadának a támogatását.

Ezek tipikus ÁVH-s módszerek. Elég megrágalmazni tisztességes embereket ugyanazokkal a dolgokkal, amiket ők maguk követtek el vagy terveznek elkövetni a közeljövőben. Mindenki torkig van ezzel Magyarországon és a néhai szocialista testvériség többi államában. Hasonlóképpen a dicsőséges 1956-os forradalom jeleneinek ócska imitációival, amelyeket most a fiatalság játékként adnak elő a magyar főváros utcáin. Mindössze pár nappal az október 23-i évforduló után. Visszaélve számos diákcsoport internetes kapcsolatrendszerével, úgy, hogy azok nem is gyanítják, hogy most egy puccskísérlet részesei. Ugyanúgy, ahogy történt Ukrajnában, számos latin-amerikai országban, illetve Észak-Afrika arab országaiban.

A fiatalokat mobiltelefonjaikon keresztül manipulálják. Utasításokat kapnak, mit tegyenek. Lehet, hogy ez csak egy interaktív játék a számukra, és figyelmen kívül hagyják azt a tényt, hogy nem is igazán a saját szabadságukért vagy demokratikus jogaikért harcolnak. Egy piszkos játék tudatlan bábjai ők, a zsinórokat pedig idegen hatalmak mozgatják. A rendbontó tüntetések szervezői ezt békés tüntetésként aposztrofálják. A hangulat magasra csap, s talán éppen alkohol, drogok vagy egyéb hatása alatt. Én ezt demagógiának nevezném. Menetelnek a városban, anélkül, hogy tudnák, mit is akarnak valójában. Mikor a média képviselői megkérdezik őket, nem tudnak egyetlen értelmes szót se mondani róla. Csak mocskos szavakat ordibálnak, közönséges kézmozdulatokat tesznek, és úgy néznek ki, mint aki berúgott vagy bedrogozott. Aztán a Fidesz székházához vonulnak, ahol ócska számítógépek kopott alkatrészeit hajigálják, törnek-zúznak, ablakokat vernek be, betörnek az épületbe, ott tízmillió forintos kárt okoznak, és tonnányi hulladékot hagynak maguk után. Láthatóan részeg emberek zaklatják a TV-riportereket és operatőröket, akik megpróbálnak tudósítani a Lendvay utcából. Dühös emberek, akik teljesen kivetkőztek magukból, hátba, majd fejbe vernek egy TV-riportert, és kit tudja, mi minden meg nem történik, ha a rohamrendőrök időben meg nem érkeznek a helyszínre és meg nem akadályozzák őket ebben.

A volt budapesti főpolgármester, Demszky Gábor is jelen van a zavargások helyszínén, ahol boldogan nézi, hogyan süllyednek le állati szintre az emberek. Ugyanúgy ott van több közismert szocialista és volt szabad demokrata politikus is. Egy fiatal szocialista képviselőnő kinyitja a Parlament egyik ablakát és ott elkezd lobogtatni egy EU-s zászlót. A Parlament előtti téren a fiatalok ezt kiabálják: „Hol van az EU-zászló?“, azt sugallva ezzel, mintha a hivatalos EU-zászló nem lenne ott a magyar zászlóval együtt. Pedig ott van. Minden egy előre megírt forgatókönyv alapján történik, amelyet bármely országban felhasználandónak tartanak, ahol nincs megengedve puccsok szervezőinek, hogy felfordulást és

zűrzavart okozzanak. Mindezt azért, mert Orbán Viktor miniszterelnök bejelentette, hogy el fogunk térni a liberális doktrínáktól, amelyek már világszerte kudarcot vallottak. Most tegyük fel a kérdést magunknak: mindez nem igaz? Egyes politikai körök megpróbálják elhitetni az emberekkel, hogy tettetniük kell, mintha nem így volna, és mindenkinek követnie kellene őket, egészen a gazdasági összeomlás széléig. Csupán azért, mert ők képtelenek fejlődni és másfajta politikai és szociális módszereket alkalmazni, hogy mentsek magukat és bennünket.

Egy alapvetően fontos kérdést kell feltenni: azok az emberek, akik az utcai zavargásokban részt vettek Budapesten, valóban szegények? Havi 700 forint (2 dollár) hazavágná őket, ha meg kellene fizetniük? A kormány által kiadott információ alapján az adót azokra a nagy cégekre rónák ki, amelyek milliárdos hasznot húznak, anélkül, hogy egy filléryi adót is fizetnének, ahogyan bármely más cégnek kell. Maguk az adók se valódi adók lennének, hanem hozzájárulás azokhoz az infrastrukturális fejlesztésekhez, amelyeket az Orbán-kormány végezne épp azoknak a cégeknek a javára, amelyek láthatóan ennek a politikai felfordulásnak a háttérében állnak. Előre gondosan kiterelve és megszervezve. A „szegény diákok” pedig, akik káromkodnak, ordítognak, törnek-zúznak, pár perc alatt összedobnak másfél millió forintot, hogy biztosítani lehessen a technikai felszereléseket ehhez a „békés tüntetéshez”, mely durva cselekményekbe és piszkos játékokba torkollik.

Mindössze pár nappal az október 23-i ünnepek után mindez egy politikai provokáció. Mikor a kormány visszavonja az adó bevezetését, ugyanazok az emberek folytatják a feszültség fokozását. Most már nyíltan kijelentik, hogy a céljuk a puccs. Demokráciát követelnek, miközben a demokratikus választások épphogy megtörténtek. Mindenkinek lehetősége volt, hogy véleményt nyilvánítson, azaz szavazhatott. A miniszterelnök azért bírálhatta a liberális politikát, mert az emberek túlnyomó többsége erős támogatással felhatalmazta erre. A valaha létezett legerősebb támogatással a magyar történelem során. Ez az, amit a volt miniszterelnökök, Gyurcsány és Bajnai nem tudnak elviselni. Ők akkor is szeretnének visszatérni, ha annyira elutasítja őket az ország, hogy az általuk alapított pártok picurka zérussá zsugorodtak, köszönhetően annak a korrupciónak, amely az ő politikai tevékenységüket jellemezte. A végső kérdés pedig ez: miért támogatnak bizonyos amerikai körök egy ilyen lepukkant politikai trendet magyar politikájukban? Ők jobban tudják, mit akarnak a magyarok? Van joguk beleavatkozni más országok belügyeibe? A válasz természetesen: NEM. Korrupt emberek nem rágalmazhatnak tisztességeseket azzal, mintha ez utóbbiak ugyanolyanok volnának, mint ők. A végén kiderült, hogy saját magukról beszéltek, „csupán” a mondat alanyát tévesztették el...

Néhány amerikai cég, talán több is, mint hat, érintve van adóelkerülési ügyekben számos országban, köztük Magyarországon is. Miután rajtakapták őket a magyar adótisztviselők, ezek a cégek szóbeszédet kezdtek terjeszteni a magyar adózással kapcsolatosan, azt sugallva, hogy itt igen nagy a korrupció. A külföldi sajtó kiveszi részét, s talán osztalékát is ebből az ügyletből. „Féltették őket?”, kérdezi a kisember. Két héttel később mindössze annyit tudunk, hogy az egyik személy, aki ebben a korrupciós ügyben érintett, a Magyar Országos Adóhivatal feje, de még mindig nincsen bizonyíték ellene, sem arra, hogy mi ennek az „interaktív játéknak” a valódi célja. Az internetadó tervét visszavonja a kormány. A fiatalok hazatérnek. Most pedig a magyar kőolajipari cégről, a MOL-ról terjesztenek pletykákat. Szóval a demokratikusan újraválasztott Orbán-kormány elleni támadások valódi célja a kőolajüzlet vagy az oroszokkal kötendő atomenergia-üzlet. De hát kinek a hazájáról beszélünk? Magyarország nem csatlakozott az USA-hoz. Ha a kommunikációs stílus a továbbiakban is így marad, nem is lesznek ilyen tervek. Egyébként üzletelni valakivel nem szerelmi ügyet jelent, hanem üzletet. Bizonyosak lehetnek abban, hogy a magyarok szabad és független országban akarnak

élni. Ezért kapott éppen az Orbán-kormány kétharmados támogatást, a régi bábfigurák pedig, mint Bajnai vagy Gyurcsány ugyanezért elutasítottak teljes mértékben.

A magyarok büszkék a forradalmaikra, de ezeknek idétlen utánezatai nem tartoznak közájük. Hagyják ránk, hadd döntsük el, mit akarunk tenni és birtokolni. A magyar nép már felnőt. A jó barátokat mindig szívesen látjuk, de a rossz szándékúakat és a provokátorokat nem. Az egyetlen dolog, amit a külföldi titkosszolgálatok elértek, annyi, hogy nem hagyják ünnepelni a valódi győzteseket, akiknek ez a harmadik győzelmé az idén. A tömegközlés tele van botrányos hírekkel, ami úgy tűnik, hogy tömeges szemétközlőkké teszi őket. Még ennél is népszerűlenebbé akarnak válni? Ez a végső kérdés.

A szabadság földjei

Publicisztikák

2015

A szabadság földjei

A szabadság véres küzdelmek árán szerzett, becses portéka. Amióta az emberiség csak eszmélkedni kezdett, itt mindig két egymással ellentétes erő hatott: az egyik szabad kívánt lenni, a másik pedig mindenáron megpróbálta megakadályozni ebben.

Amerika, talán a korán felismert sajtóhírverés jelentőségének köszönhetően, könnyen beopta magát a világ szívébe, mint a szabadság egyik bajnoka. Az észak-dél háborúja néven elhíresült polgárháború úgy maradt meg a közemlékezetben, mint valakiknek a szabadsága érdekében vívott, kegyetlenül véres háború (rabszolga-felszabadítás), a győztes jenkik pedig korabeli liberálisokként. Ehhez a névhez akkor még nem tapadt semmiféle negatív jelentéstartalom. Ma viszont hírhedt hipokriták üres szlogenjeiként közismert ez az ideológiai irányzat. Akiket sorozatosan becsaptak, már szinte automatikusan az ellenkezőjét hiszik el mindannak, amit mániákusan a szájukba akarnak rágni.

Mikor kutyákat sétáltató embertársainkkal találkozunk békés szabadtéri sétáink alatt, gyakran kell szembesülni egy mai jelenséggel: ha a kellőképpen meg nem fegyelmezett négylábúak dühösen ránk rontanak, a gazdáik folyton bennünket szólógnak, hogy ne féljünk a kutyáiktól, ahelyett, hogy a saját házi kedvenceiket tartanak kordában. Ez a felszólítás már csak azért is értelmetlen, mert a legtöbb ember nem fél a kutyáktól, az örökké bezárt, a szabadban, emberi társaságban alig tartózkodó ebek viszont tartanak mindenkitől, aki nagyobb náluk. Ettől válnak agresszívvé és támadókedvűvé. Ehhez hasonló jelenséggel találkozunk akkor is, amikor általános értetlenséget tapasztalunk Amerikában élő honfitársaink részéről. Miközben a kétharmados többségében harmadszor is megerősített magyar kormányt a leggyalázatosabb támadások és legképtelenebb rágalomok érik, a magasabb amerikai körökben is elismert magyarok arra figyelmeztetnek bennünket, hogy nem jó a kommunikációnk. Ami, összevetve a legszélesebb körökben terjesztett, profi bűnözői állításokat a valósággal, egyszerűen vérlázító. A fenti kutya-példázattal élve, nem azokat kell megszólítani és rendre inteni, akiket megtámadtak, hanem azokat, akik ész nélkül rátámadnak békés emberekre. A mi esetünkben egy olyan szabadságszerető népre, mint a magyar, amely valóban a legvéresebb küzdelmek árán vívta ki szabadságát, és már nem először.

Tudjuk, az amerikai példázat, valamint az amerikai propagandagépezeten szocializálódott külhoni magyarság arról szól, hogy nekünk kellene hűséges pincsikutyaként alkalmazkodni, farok-behúzva törleszkedni a nagyhírű gazdihoz, mert az most éppen újból oroszellenes hangulatában van. A bennünket immáron sokadszor megszólító amerikai honfitársaink viszont arról nem akarnak tudomást venni, hogy a sajtótámadások hazug pergőtüzében nem lehet hatékonyan a saját feladatainkra koncentrálni. Ezek a támadások külföldön és belföldön egyaránt érnek bennünket, leállítani pedig azoknak kellene ezeket, akik kieszelték és véghezviszik őket.

Magyarország immáron sokadszor éri meg azt a nemzetközi gyalázatot, hogy szabadságküzdelmeiben magára hagyják, és éppen azok, akik a szabadságot és demokráciát hirdetik – szóban. Gyakorlatilag viszont mindennek az ellenkezője történik: távoli országok békés népeinek lerohanása, az úri viselkedés szabályainak teljes mellőzésével. Nyílt erőszakkal, koholt vádak alapján történő invázióval, egyszerűen mindennel, ami nemtelen. Csupán egyetlen dolog tabu ebben az előre jól kitervelt újgyarmatosításban: maga a gyarmatosítás ténye. Erről szólni főbenjáró vétségnek minősül. A minősítést pedig azok adják, akiknek a legtöbb érdeke fűződik a Római Birodalmat és a Harmadik Birodalmat is megszégyenítő hadjáratokhoz. Azok, akik nagynevű elődeik hírnevével és elorzott jelszavaival takarózva mindennek az ellenkezőjét teszik, mint amit hirdetnek.

Magyarország miniszterelnöke, Orbán Viktor azok közé tartozik, akik a legádázabb társadalmi rend, a kommunizmus totális rendszerével is szembe mertek fordulni. Hírnevét többek között azzal szerezte, hogy hazánkban elsőként merete kimondani, hogy a megszálló hadsereg, azaz az oroszok vonuljanak ki innen. Pártja radikális pártként vált híressé, majd azáltal, hogy minden erejével a folyamatosan lebegtetett polgárháborútól visszatartsa a külföldi ágensek, valamint a sajtó által hergelni próbált társadalmat. A magyarság partner volt ebben, s nem véletlenül. Két értelmetlen világháború, a Monarchia által kikényszerített részvételünk minden örökösödési háborúban, 1848-49 véres tanulságai, a kommunista rémuralom 1919-es, majd 1945 utáni őrjöngései és a legtisztább forradalom, 1956 leverése komoly ismeretekkel tarisznyálták fel nemzetünket. *Már nem számítunk azok támogatására, akik mindig, konzekvensen elárultak bennünket. Geopolitikai helyzetünkénél fogva kénytelen szövetségekben veszünk részt fennmaradásunk érdekében. De kioktatást nem várunk és nem tűrünk azoktól, akik mindennek az ellenkezőjére törekedtek és törekszenek.*

Szeretnénk, ha tudnák úgy az amerikai szövetségesek, mint az Amerikában élő magyarok, hogy a szabadság nem érhető el törleszkedéssel. *Amikor saját érdekeink képviselőjében a miniszterelnök egyaránt megegyezésre törekszik a keleti és a nyugati partnerekkel, nem kiugrásra készül, hanem józan reálpolitikát folytat. Ehhez joga van, mert mindannyiunk jogait védi.* Mára már nagyon is kilóg a lóláb, hogy a nyugati nagypolitika eszmerendszere nem más, mint másoktól orzott eszmék hordaléka. Amerikának talán az az érdeke, hogy az Európai Uniót mint gazdasági riválist széthullajtsa. Ugyanúgy Kínát és a tervezett Keleti Uniót. Ehhez nem szégyell háborút provokálni Ukrajnában, illetve bárhol a Földön. A valódi amerikai érdekek energiáról szólnak. A fosszilis energiaforrások birtoklásáról, leplezhetik ezt bármilyen sajtóhadsereg bármilyen profi hazudozásával. Akiket most és már jóval korábban vissza kellett volna hívni, az az „állam az államban” elve alapján működő sajtó és a titkosszolgálatok elszabadult hajóágyúja.

Az EU, ha a saját szempontunkból nézzük, kettős szerepet vitt a rendszerváltás előkészítésében és annak utóéletében. Az újonnan jelentkező tagállamokat folyamatosan gúnyolták, diszkriminálták, és csak nagy nehezen fogadták be az ún. „elit klubba”, ahol mégse jutottunk semmiféle elit szerephez, legfeljebb bérrabszolgasághoz. A kétféle terminus közti különbség, ahogyan az 1989 után történeteket nevezünk, tökéletesen kifejezi a szemléletbeli másságunkat: 'change of regime', ahogyan nyugaton hívják, illetve 'change of system', ahogyan mi nevezünk. Mi valódi rendszerváltást akartunk és várunk, míg a nyugati kibicék csupán egyik rezsimet a másikra váltani. Totális elvtelenséggel és maximális haszonnal. Ezek alapján tökéletesen érthető, miért akarják folyton a víz alá nyomni azok fejét, akik büszkén fel merik emelni, mert annak a szabadságnak a letéteményesei, amit a teljes sajtó- és ágensbirodalom birtokosai soha nem ismertek. Erre ugyanis születni kell, nem kineveztetni, vagy puccs által mások nyakára ültettetni. Bennünket nem dresszírozni vagy idomítani kell a nekünk szánt zombi szerepére, hanem szabadon fejlődni hagyni. Már épp elég szolgálatot tettünk mások demokratikusnak mondott fejlődéséért és gazdasági jólétéért, épp ezért rég kiérdemesültünk a szabadságlevélre. Mi, magyarok a szívünkben hordjuk a szabadság eszméjét, ami nem lehet politikai sakkjátszmák tétje. Külhoni magyarságunktól annyit várunk, hogy ezt ők kommunikálják helyesen végre azok felé, akik mit se értenek rebellisnek, marslakónak, különutasnak tartott nemzetünkéből. Ha valóban tisztelnék, becsülnek bennünket Ötvenhatért, hát hajtsanak egyszer fejet előttünk, ha maradt még egy szikrányi úriembség a folyton erre hivatkozókban. S velünk együtt mondjanak nemet a modernkori rabszolgaság újrachonosításának, elődeik szellemében.

Eger, 2015. január 5.

Levél a magyar újságíró társadalomhoz

Kedves Kollégák!

Mikor ezeket a sorokat lejegyzem, már rengeteg kommentár, széljegyzet, vezércikk, glossza, miegyéb megjelent és sok rádiós, televíziós hírműsorban szedték ízeire a tegnapi Merkel-Orbán találkozót. Jómagam is figyeltem ezeket, és egyre jobban megfogalmazódott bennem valami, amit még senki nem olvasott a fejetekre, pedig rég kellett volna.

Alapvető újságíró-etikai szabály, hogy a híreket nem gyártjuk előre, hanem megörökítjük, és amennyire csak lehet, mellőzzük azok értékelését, átértelmezését. Miközben arra várok, hogy akár csak egy ilyen riportot is halljak, egyik csatornáról a másikra váltva, épp ennek az ellenkezőjét látom, függetlenül attól, hogy melyik oldal melyik szócsöve harsogja a fülembe saját preconcepcióit. Legelső helyen említendő az a korábban a sajtótörvény által felhergelt, majd a reklámadó címén elhíresült kormányintézkedés által kiváltott reakciók, amellyel a III. Orbán-kormány iránt viseltetek. Kiemelve és egyoldalúan értelmezve egy kormányrendeletet, mely titeket sért, ám sok honfitársat hidegen hagy.

Interjúitokat, kérlek, hogy nézzétek vissza! A higgadt és tárgyilagos hírközlés soha nem lehet indulatos. Nem adhattok olyasmit a riportalany szájába, amit az nem gondol, vagy nem óhajt azonosulni vele. A tegnapi szerepléseitekről viszont épp ez nem mondható el. A honi újságíró társadalom szinte kivétel nélkül azt sugallta, hogy titokban valami nagy letolást remélt a miniszterelnök ellen. Hogy végre regulázná meg már valaki azt az államférfit, aki nem mellesleg mindnyájunk érdekeit képviselte egy újabb tárgyaláson, ám ti orroltok rá vagy egyenesen gyűlölitek, mert meg mer fogalmazni olyan gondolatokat is, amiket egy elhibázott újságíróképzésben részt vett zszurnaliszta soha nem merne. De miben reménykedtek? Hogy ez a gyerekes vágyatok valóra válik?

Bár külföldön azok a hangok kapnak felerősítést, amelyek arról ordítanak, hogy nálunk nincsen sajtószabadság, elég körülnézni, hány sajtóorgánum van még mindig baloldali kézen és gyárt úgy híreket, amelyek egyedül az ő baloldali elfogultságukról vallanak beszédesen. A jobboldal pedig, ugyanúgy, ahogy a 60-as évekbeli magyarság a Wass Albert által megörökített publicisztikai jegyzetek rég a világ tudtára hozták, ám úgy idehaza, mint szülőföldjén vagy választott hazájában, Amerikában hallatlanba vették, máig nem hozta létre ütőképes saját sajtóbirodalmát, mely konkurálhatna a hazugság-gyárosokkal. Van néhány orgánum, de ez még mindig nem elegendő és nem arányos azzal a közvélemény-befolyásoló gépezettel, amelynek azt eredetileg is szánták. A sajtó szabadságának kérdéséről pedig legyen elég annyi, hogy ha az valóban nem létezne Magyarországon, akkor a sok indulatoskodó és közvélemény-hergelő riport, interjú, publicisztika nem láthatna napvilágot. Márpedig ezekből van a legtöbb.

Bajaitok egyik oka még mindig a negyedszázada letűnt rendszer alaposan belétek vésett propaganda-gépezetének igenlése. Máig nem tudatok annyit újulni, hogy levetkőzzétek magatokról annak divatjamúlt szokásait, beidegződéseit, mely folyton kioktat bennünket az európaiságról, az „elit klub” által elvárt szellemiségről és erkölcsiségről, melyről magatok se tudjátok, hogy mi az. Van ugyan a valódi európai hagyományokon alapuló zszurnalisztika, melynek vannak etikai elvárásai és szakmai követelményei, de ezt úgymond trendi elvetni. Miért? Mert ezt tanultátok az újságíró iskolákban. Azokban a közösségekben, ahol máig kinézik maguk közül azokat a kollégákat, akiktől műveltséget és emberi tartást tanulhatna az ifjúság. Mert olyanok tanítanak, akik nem Egon Erwin-Kisch vagy Ady

hagyományait vitték tovább, hanem a XX. század hírhedt susztereit. A médiabirodalom diktátoraiét. Mert ezekről is illene beszélni, mikor politika és újságírás egymást túllihegve szörnyülködik a demokrácia és a liberalizmus szentségéről, ám definiálni egyikük se tudná pontosan, mit is ért alatta. Kivéve azt az egy elvárást, amely ketrecbe zárja az elit klub illemszabályait elfogadókat. Ott már csak bizonyos stílusban szabad szólni, függetlenül attól, hogy kinek milyen az egyénisége. Ahol már a témaválasztás is előre tematizált. Illik tabuként kezelni azokat a témákat, amelyeket nagyobb prűdériával fogadnak „jobb körökben”, mint valaha a nemiség kérdését.

Természetesen nem várom, hogy együtt újraértelmezzük a fent említett két fogalmat. Tudom, hogy a két ellenoldalt összeereszteni szinte képtelenség, mert csak egymás haját tépnék a széles nyilvánosság előtt, értelmes vitára pedig nem kerülhetne sor. Rögeszméssel nem lehet vitatkozni. Aki ezekben hisz, az semmiképpen nem győzhető meg, de még csak normális vitára se készíthető. Hogy is lehetne, mikor egymás szájába adják a butábbnál butább fordulatokat, és naponta adnak hírt arról, hogy X. vagy Y. hogyan végzi a dolgát, tudomást se véve arról, hogy ez a kifejezés arról szól, hogy az illető hogyan kakál?! Rendes magyar ember teszi a dolgát, ha már pontosan akarjuk kifejezni magunkat. Ugyanakkor nem fogják fel, vagy még rosszabb esetben elhallgatják azt a nagyon is fontos tényt, hogy az egyik szomszéd országban háború folyik, s hogy az nemcsak ránk, hanem egész Európára nézve is veszélyes. Arról se írnak, hogy Orbán Viktor kormánya nemzetközi elismerést nyert a kamatárfolyam-rögzítéssel, s hogy ennek híréből volt hangos a külhoni sajtó. A Nemzetközi Újságíró Szövetség etikai kódexe szerint pedig hírt pénzért eladni vagy elhallgatni tilos és erkölcstelen. Ám hónapok óta fontos visszakérődni azt az egy témát, hogy reklámadót vezetett be a kormány.

A magyar közvélemény sok mindenbe belefásult. Annyit hazudtak már az arcába, hogy bizonyos dolgokra nem is reagál. Legyint rájuk. Húz egy újabb strigulát. A honi újságíró társadalom mégis egyik gazdáról a másikra nyergelt át. Most nem agyonbonyolított stílusú, érthetetlen mondatok mögé rejtőzve manipulálja a híreket, mint az átkosban, szovjet példa alapján, hanem mániákusan ismételtetett szlogenekkel álcázza valódi szándékait. Rámenős, mert úgy véli, az pesties és modern. Számára nem a tény a fontos, hanem a kéretlen kommentár. Lassan ott tartunk, ahol a 60-as évek óta elterjedt filmes műfajjal, amely figyelmen kívül hagyja a közönség véleményét és igényeit, csak egy szűk beltenyészet elvárásaira ad, annak „alkot” nézhetetlen, snassz, kiábrándító filmeket, ehhez vár milliárdos állami támogatásokat. Ugyanakkor verseskötetek kiadásakor legfeljebb ponyva formátumú füzetecskékben gondolkodhatnak, lassan leszoktatva a költőket is a versírásról, mert az elvont gondolkodás fárasztó és nem jövedelmező.

Wass Albert 1964-ben jegyezte le a következő sorokat: *„Csupán azokkal nem vitatkozhatunk, akár országhatárokon kívül, akár országhatárokon belül találjuk őket, akik szándékosan magyarazzák félre a szavak értelmét, hogy ezáltal politikai csapdákat készíthessenek belőlük. Akik erőszakossággal akarják reánk kényszeríteni a maguk gondolkodásmódját, hogy ezáltal maguk alá gyűrjenek. Akik mesterségesen gyártják a félreértéseket, hogy zavarosban halászhasanak. Az ilyenekkel még vitatkozni sem érdemes, mert hiszen ők maguk sem hisznek az elméleteikben, mindössze eszközül használják azokat politikai célkitűzéseik megvalósítására.”* Nos, fél évszázaddal e sorok jegyzése után se jutottunk többre, az úgynevezett „folyamatos fejlődés” mindössze a hadászati technikákra és mérgekre koncentrált, az emberi tényező pedig rendre kimaradt a figyelembe veendő szempontok közül. A fanyalgó kommentárok mindig félművelt szerzőkre utalnak. Ha csak néhányan figyelembe veszitek soraimat, azok javító szándékát, már nem írtam hiába. Az idézett szövegben egyébként Wass Albert a kommunista újságírásról és újságírókról beszélt. Nos, akkor ki hová is tartozik?

Pár éve visszavonult kollégátok:

Murawski Magdolna

(Új Hevesi Napló, Magyar Nemzet, Magyar Élet, SZER)

(Megjegyzés: A Magyar Életnek küldtem, nem hozták le. Először, mióta kommunikálok velük.)

Fejlődési trendek

Mindnyájunk élete valamilyen irányban fejlődik, akár beismerjük, akár nem. Ez nemcsak a gyermek- és ifjúkori kibontakozásunkra érvényes, hanem felnőtt- és öregkori éünkre is. A test, bármennyire is kiemelt szerepet kap a mai ember szemléletében (többnyire a szellem rovására), bizonyos életkoron túl már a visszafejlődés, hanyatlás jeleit kezdi mutatni. Vannak, akik rettegnek ettől, de csupán azért, mert nincsenek tisztában a különböző életkorok eltérő funkcióival. Az örök ifjúság afféle botor illúzió. Ha elérhető volna, a „szerencsés” kitüntetett szenvedne tőle a legjobban, ha dolgai végeztével soha nem pihenhetne meg. Sorra eltemetné rokonait, legjobb barátait, még utódait is, ami a legmegrendítőbb élmény, amit egy szülő csak elszenvedhet. Szóval jobb a dolgok hagyományos rendje szerint élni és végül megpihenni. A világ örökös körforgásából úgyse vonhatjuk ki magunkat. De ez az írás egészen másról szól.

Az emberiség különféle társadalmakat épített fel ismert történelme során. Valamilyen formában mindegyik félresikeredett, mert egyrészt nem tervezték meg alaposan, másrészt nem kiviteleztek jól. Hatalmas civilizációs eredmények maradványait őrizzük múzeumokban, könyvtárak mélyén vagy szabadtéri lelőhelyeken. Mindnyájukat egy náluk fejletlenebb, de durvább, harciasabb, barbárabb civilizáció letéteményesei pusztították el. Másokat a természeti erők temettek tenger mélyére, dzsungel rejtett földalatti zugaiba, megint mások önmagukat élték fel. Ezeknek maradványai idővel előkerültek, és a tanulni vágyó utódok rácsodálkoztak, mennyivel korábban kezdődött az emberiség története, mint azt nekik egykor tanították!

A mások eredményeinek lenullázása nem maradt meg átkos emlékek. A nagyszerű építmények még romjaikban is fenségesek, a korai vízvezetékek, fürdőhelyek, fő- és mellék helyiségek fejlettsége szinte meghökkenti a mai szemlélt. Hogyan lehetett mégis, hogy ezek létrehozói nem tartották meg saját kultúrájuk fejlesztésére?! Lehetett, mert minden erről szólt: a féltékeny irigyek bosszúszomjas, dühöngő dúlásairól, az utánuk maradt hiátusokról, az emberi civilizáció visszazuhanásairól őseMBERI, barbár szintre, ahonnan újból fel kellett találnia mindazokat a mérnöki leleményeket, amelyek nélkül nehéz volna civilizálnak nevezni önmagunkat. A pusztaság lerablásáról, csak mert lehetett. Anyag, anyag, anyag. A primitívebb rassz azzal próbált egyenlőségjelet tenni önmaga és a lerohantak között, hogy lerángatta a maga szintjére ellenségeit. Pedig azzal az erővel fejlődhetett és tanulhatott volna...

A múlt század emberi rombolásai és pusztításai azért tűnhetnek sokkal szörnyűbbnek, mert ezek részletei még elevenen élnek emlékezetünkben, hiszen időben közelebb vannak hozzánk. A különböző kurzusok történészei, akik gyakran írtak megrendelésre, befolyásolt vagy agymosott állapotban, nem örökíthették meg hitelesen számunkra, mi is történt, s hogy miért, mert maguk is leragadtak valamelyik szemlélet mellett, és annak korlátai nem engedték a tisztánlátást. A feudális rend hívei zokon vették, mikor őket is barbár módon távolították el korábbi kiváltságos helyzetükből,

helyüket pedig olyanok vették át, akik emberileg, lelkileg, szellemileg ugyancsak alulfejlettek voltak. Egy ideig dúlt a harc közöttük, de maradtak a fejletlen, éretlen alakok, akik nem voltak képesek egy szebb és jobb kultúrát és civilizációt megalkotni, mert hiszen nem is voltak alkotó típusú emberek. Ők a rombolásra, szerzésre, terpeszkedésre voltak berendezkedve és alkatilag predesztinálva. Mint minden más, pusztító szerepet betöltő elődjük, a nagy civilizáció-pusztítók. Miután mindent feléltek, elfogyasztottak, tönkretettek maguk körül, maguk is szibaritává lettek, de senki mást nem engedtek a hatalom közelébe. Félték az értelmes embertől. A korábban egyenlősdi játszó, mindenkinek kultúrát ígérő alakok továbbra is csak az anyagot akarták. Ez pedig önmagában nem alkot semmit, csak fogyaszt. A harc mégis elkezdődött az ifjú titánok és az elaggott „civilizátorok”nemzedéke között. A fiatal idealisták nem figyeltek kellőképpen az anyagra, pedig a hatalom megőrzéséhez az is kell. Az öregek, a régi rend hívei viszont csak ahhoz ragaszkodtak, mert hiszen azon túl nem képesek látni. Ám ideológia kell, így hát a saját ostobaságukat kezdték megtenni követendő trenddé. Mára már egész nemzedékek nőttek fel ezen a mótelyen, s hisznek abban, hogy ész, értelem, kultúra nélkül lehetnek haladók, győztesek és leverhetetlenek. A pusztító testkultúra igenlésével, mely eltorzítja az elmét. Szép burok, tömény ostobasággal kitömve. Közben nem vették észre, hogy a Nagy Manipulátornak pontosan ez a célja velük: az értelem szándékos kihalasztása, nehogy valaki, nálánál értelmesebb kiüsse a nyeregből.

Márpedig valakinek ki kell ütnie onnan. De a fiatal őserő erre még nem alkalmas. Egy újabb barbárság eljövételének előkészítéséhez talán igen, de ragyogó értelem nélkül nem terem új civilizációt, szebb, értékesebb kultúrát. Addig marad a vén szibarita ostobaságainak szajkózása és az ő ízlése szerint alakított fiatal „felhozatal”.

A kommunista fejlődéstörténet a korai nagy lendület utáni visszazuhanásról, majd fokozatos visszafejlődésről szól. Ígértek kultúrát és jólétet, de csak egy kiváltságos réteg számára valósították meg. Bizonyos fokú kiegyenlítődés létrejött a társadalmi osztályok között, de azonnal kivált ebből az egyen-masszából a fejlődésre egyedül kijelöltek kasztja. A régi kasztok helyett újak alakultak ki. A nyugatra kivándorolt arisztokraták egy ideig még hittek a revízióban, de Johnson elnök 1966-os, hírhedt beszéde után mindenki számára világossá vált, hogy a keleti blokkban semmi változás nem lesz. Egyszerűbb volt új hazájukban új egzisztenciát teremteni, mint válllvetve harcolni az itthon maradtakért, akiket egyszerűen lebéklőzött az újfajta társadalmi rend minden erőszakos intézménye. Óriási ismeretanyag maradt ki mindkét fél életéből, amit a külön irányban megtörtént fejlődés még tovább elválasztott egymástól. A jólétben élők egyébként se szoktak sokat törődni a nyomorba taszítottakkal, legfeljebb némi alamizsnázkodás erejéig, arra kijelölt napokon. Summa summarum az ún. keleti blokk fejlődéstörténete a háború utáni lendület és élni akarás nagy élménye után a minden korábbi szint alá süllyedést hozta, jóllehet a történészek nem erről szoktak cikkezni.

A rendszerváltás utáni eufória ugyanazt a mindenkit félrevezető trendet fedte el, mint az ókorban, középkorban, minden korban bekövetkezett átváltozásokat, mikor egy erőszakos embertömeg simán lerohanta a békés fejlődésében nála jóval magasabbra jutott, másik civilizációt. Tovább tarolt az anyag-ember, aki minden erejét megfeszítve tiporta le maga alá a szellem emberét és a nála szebbre-jobbra vágyókat. Voltak, akik eljutottak a kommunizmustól a szocializmuson át a globalizmusig. A kettő között annyi a különbség, hogy másképpen hívják őket. Mások eljutottak a honi szocialista neveltetés után a polgári rend igenléséig és a hagyományok újra feltalálásáig. Tudjuk, mennyi acsargásban volt részük a másik oldal részéről. Vannak államférfiak, akik a liberalizmustól jutottak el a nemzeti politizálás gyakorlatához. Ez, mivel természetét tekintve alapvetően ellenkezik a szoci-globi

„eszmétár” elméletével és gyakorlatával, heves ellenérzéseket vált ki és erőszakos lépéseket indukál a másik félből. És most ott tartunk, hogy a két oldal egyszerűen nem érti egymást. Holott csupán végig kellene tekinteniük az emberiség történetének fenséges romhalmazain. A kiutat pedig meg kell találni. A legtöbben nem a visszafejlődésben és az értelem nélkül kitenyészített emberszabásúakban hiszünk. A világ azért fejlődik hátrafelé, mert egyszerűen taszítja magától a tiszta értelmet. Az anyagon túl ezt kellene már meglátni végre. Az emberiség nem stagnálhat vagy zuhanhat vissza egy emberhez méltatlan létezésbe, csak mert a materializmus megszállottjai az anyagon kívül egyébben nem hisznek. Soha nem is hittek.

Eger, 2015. február 24.

Ha...

Közhelyszámba megy, mikor leintjük a következő fordulattal indított eszmefuttatást: mi lett volna, ha... Legtöbbször túl sok értelme nincs is, ha a múltban be nem következett események kapcsán teszünk értelmetlen következtetéseket. Merthogy a latin nyelvek így hívják: lehetetlen feltétel. Ami nem következett be a múltban, annak nem is lehet hatása a jelenre. Kihagyott lehetőség, elmulasztott, soha vissza nem térő alkalom. Általában igen. Ám ha úgy a jelenünkre, mint a jövőnkre erősen kihat a hiány, akkor lehet kivételt tenni. Gondolkodni és következtetéseket levonni elemi jogunk, legfeljebb pragmatikus felfogású társaink nem fognak odafigyelni.

Most mégis nézzünk néhány rezignált gondolatot! Mi lett volna, ha Márai Sándor idehaza is publikálhatott volna és az olvasóközönség még életében megismerheti? Korlátozás nélkül, ostoba, leminősítő kritikák nélkül, a hallgatás toronymagas falai mögé el nem rejtetten. Ahhoz persze normálisan működő kultúrpolitikára lett volna szükség. Vagy csak egyszerűen ahhoz, hogy egy zseniális kortárs szerzőt a neki kijáró helyen értékeljen a hivatalos Magyarország. Meg persze a nagy író elvárásai szerint hazánknak nem kellett volna katonailag megszállott országnak lennie. Antagonisztikus ellentét, mondhatják hajdani viselkedésükért exkuzálva az érintettek. Már akik még élnek. De tovább is vihetjük ezt a gondolatot. Mi lett volna, ha Márai Naplóit, ugyanúgy, ahogyan Szolzsenyicin Gulágját megismerheti bárki, s nem kellett volna várnia a rendszerváltásig, amikor mindkét szerző írásai elnyerhetik megérdemelt helyüket a világirodalomban? Mi lett volna, mi lenne, ha azóta nemcsak az *Eszter hagyatéka* és *A gyertyák csonkig égnek* került volna be a köztudatba, mert ezeket megfilmesítették? Ha azok, akik lexikonokban butaságokat írtak róla megrendelésre vagy önszorgalomból, túlbuzgóságból, ugyanolyan határozottsággal visszavonták volna korábbi nézeteiket és legalább holtában megkövették volna az egyik legtöbbet hányódott írónkat?

Tekintsünk vissza kissé kedvenc szerzőnk kortársainak világába. Márai Sándor rendkívül művelt ember volt. Több nyelven olvasott és nemcsak magyarul írt kitűnően. Ismerte a külföldi kortárs irodalmat és minden könyvtár hatalmas anyagát igyekezett önmagának is életközelségre hozni. Hazai kortársainak ugyanez a lehetőség nem adatott meg, mert legfinomabban fogalmazva is csak a jól képzett cenzorok jóakarátán vagy figyelmetlenségén múlt, mit lehet magyarra lefordítani és közzétenni. A hazai szerzők zöme nem beszélt annyi nyelvet, mert aki ezen a téren képezte magát, eleve gyanús volt a mindnyájunkra éberrel figyelő pártfunkcionáriusok szemében. A műfordítások közül sok úgy készült, hogy az erre kijelölt fordító nyersfordításokat kapott, abból dolgozhatott. Igaz, így is születtek zseniális műfordítások, de az nem a cenzorok érdeme volt, hanem a költőké, íróké.

Weöres Sándortól senki nem várta el, hogy megtanuljon kínaiul, és Nagy László, Kálnoky László is profi módon fordított idegen nyelvekből. De megint ott motoszkál a kósza gondolat: mi lett volna, ha nemcsak szilenciumra ítéltén, önkéntes vagy kénytelen belső emigrációban születnek meg ezek a munkák? Ha szabadon elolvashatnak bármit, amit kortárs külföldi szerzők publikáltak, akkor is ezeket a műveket választották volna ki?

Óriási veszteség érte úgy irodalmunk jeles alakjait, mint a hazai közönséget azzal, hogy nem volt szabad kommunikáció a keleti és a nyugati világ között. Éppen ezért nem ismerhettük meg a 60-as, 70-es, 80-as évek filozófiai munkáit, így azok nem is hathattak ránk, s talán mi se rájuk. A külföldi irodalom jelesei közül azokat szűrték ki, akik baloldali beállítottságúak voltak, netán nyíltan kommunisták. Latin-Amerikában és a fejlődő országokban nem volt csoda, ha valaki azzá lett. Mindmáig nem értékeltük újra, mi volt a különbség a hazai, stréber, karrierista alakok kommunista felfogása és a nyomorult szegénységben felnőtt latinok között, akik hittek a szocialista Patyomkin-falvak valódiságában. Azt már csak halkán jegyezzük meg, hogy nekik hamarabb lehetőségük nyílt kiismerni az amerikai Janus-arc másik felét is, mint nekünk. Nekik nem kellett hozzá végignézniük a délszláv háborút, Vietnámot, Afganisztánt, Irakot, az arab tavaszt és most Ukrajnát, Szíriát, hogy felismerjék az igazi agresszor arcát.

Ahogy nálunk folyt az „antiimperialista propaganda”, mely sematizált, egy kalap alá vett és leminősített mindenkit, aki ellenvéleményen volt, ugyanúgy Amerikában és csatlós államaiban is dúlt a hidegháborús rögeszme, mely szerint mindenki gyanús, aki keleti országból érkezik. Az amerikai bélistázás ugyanúgy mindennapi jelenség volt, mint ahogy nálunk a származási alapon születésünkkel eldőlt besorolás a káderlapon. Vannak és lesznek olyan ügyek, amelyeket még a mi életünkben se fognak feloldani a titkosítás alól. Legfeljebb következtetéssel, közvetett logikai levezetésekkel juthatunk közel ezek megoldásához. Ha és ha...

Ami mindnyájunk életére kihat és azt vérre menően érinti, az mégis a fentieknek máig túlélő előítélet-rendszere. A kettészakított világ, mely a lövészárk két oldalára kényszerített egész nemzeteket, nemzedékeket, értelmiségieket az ellenoldalon. Aki szabad országban született és nőtt fel, nem érti meg, hogyan éltek azok, akiknek nem adatott meg ugyanaz, s hogy miért és hogyan működtek az általuk nem ismert rendszerek, azok a lélektorzítók. Ha nem lett volna akkora szerepe a sajtónak és az irányított könyvkiadásnak mindebben, talán máig megőrizhettek volna valamit a mára kiégett nemzedékek abból a kultúrszomjából, ami a mostani idősebb generációkat még jellemezte. Ha nem lett volna a sok leírt és kinyomtatott hazug szó, mely elárasztotta a világot, talán a fiatalok is szívesen vennének a kezükbe nyomtatott könyveket, s nem hagyatkozhatnának a világbutító nagy háló által kontrollálatlanul rájuk árasztott áleszmékre, téves ismeretekre. Igen, ha...

Az amerikai háborúk, melyeket számunkra érthetetlen módon és okokból vívnak tőlünk gyakran távoli országokban, azt a tévhitet keltik a megtámadott földön élőknél, hogy az egész kereszténység ellenük van, vagy hogy akik ezeket a mélységesen igazságtalan háborúkat indították és vívják, maguk is keresztények, s hogy a bajok okait ebben kell keresniük. Erre rásegítenek persze azok az ügynökök is, akik ezeket a távoli országokat szellemileg megszállják, a megtámadottak köreiből téveszméket terjesztve, közvetve is ártnak a keresztény világnak. Pedig mindössze annyit kellene tudniuk úgy a megvezetetteknek, mint a tévhit terjesztőinek, hogy a keresztény ember morálisan fölülte áll az agresszorok viselt dolgainak. A kereszténység két alapeszméje ugyanis a szeretet és a megbocsátás. Aki képes ártatlan emberekre támadni, azok életét veszélyeztetni vagy elvenni, az nem keresztény,

még ha annak vallja is magát. Visszaélni mások tudatlanságával, tájékozatlanságával, és mindezek után még azt is terjeszteni köztük, hogy a megoldás számukra a kivándorlás, szülőföldjük elhagyása, netán a terrorizmus, a legnagyobb mérvű aljasság. Ha időben lépni tudnánk, nemcsak a határaink védelmét kellene mielőbb megerősíteni, a megoldhatatlan bevándorlás ügyét rendbe tenni, hanem a távoli országokban téveszméket terjesztő ágensekkel szemben nekünk is saját misszionáriusokat küldeni, akik felvilágosítják az exodusra kényszerített embereket, hogy a megoldás az ellenállás és a hazugok kiutasítása. Ha nem lennének máris égetőek a gondok, s ha nem működne olyan hatékonyan a sajtó propagandagépezete... ha volna mód ellensúlyozni ezt a sok ránk nehezedő terhet... Ha ismét a magunk urai tudnánk lenni, és ugyanezt a jogot biztosítani tudnánk mások számára is.

Eger, 2015. február 25.

A megkerült bakterház

Bendegúz új életre kelt. Mostani tréfái viszont nem kacagtatóak, inkább lehangolják az embert. Különös szerepcsere folytán a vég nélkül rettegő bakter szerepét Merkel kancellárasszony játssza, a Bűdös Banyáét pedig Soros György. Ez utóbbi szabályos rendszerességgel ezt rikácsolja: „Hitelt felvenni! Mindenkit ész nélkül befogadni! Zombivá válni!” Ám ezeket a nem túl értelmes szlogeneket nem odahaza, saját választott hazája népének recsegi a fülébe, hanem csakis és kizárólag a hajdan elhagyott óhazát tiszteli meg vele. Azt az óhazát, melyet saját nézeteihez képest renitensnek tart, és ezt nem vonakodik világgá ordítani, már-már túltéve Horváth Teri decibelein és sajátos rosszindulatán, mellyel a neki kiszolgáltatott Bendegúzt üti-vágja, ahol csak éri. Mi azért reménykedünk, hogy a mi kedves Bendegúzunk ezúttal is megtalálja a megfelelő tréfás választ és kiugratja a nyulat a bokorból. De az se baj, ha ismét csak a teheneket a kukoricásból.

A groteszk műalkotás, mely többféle műfajt látszik ötvözni, felelevenítette az antik tragédiák kórusát, melyet legmarkásabban a Soros Alapítvány, a Clinton Alapítvány képviselőjében az ex-first-lady, az IMF, valamint ezek kedvenc fülbesúgója, Bajnai Gordon, továbbá a szolgasajtó képvisel. Ezek, mikor Soros – B.B. megszólal, azonnal rázendítenek, hogy minél nyomatékosabb háttérzenét, azaz morgó kórust képezzenek. Nem túl magasztos szövegeik szintén hitelfelvételről, eladósodásról szólnak, valamint Európa olyatén mértékű felhígításáról, amelyet még nem látott a világ. S ha Bendegúzon múlik, nem is fog. A Patás szerepét hol ez, hol az a titkosszolgálat ragadja magához, vigyorogva bizonygatva, hogy ő csupán tréfálozik, de viccein valahogy senki nem akar vele együtt röhögni. Mint tudjuk, saját vicceken nevetni a szereposztások legalja, vagyis pancser alakítás a világ bármely színpadán. Ott nem vihogni kell, hanem a közönséget mulattatni. Egyébként háborút provokálni nem is tartozik a népszerű komikus szerepek közé. A bukott szerzőket pedig olykor megkergeti a feldühített publikum.

Azt már említeni se kell, hogy a Csámpás Rozi szerepét nem egy személy kapta, hanem a ránk szabadított migránsözön, csak még nem tudnak róla. Ők azok, akiknek be kellene venniük az ódon Európa minden zegzugát, és Rozihoz hasonlóan ők is felkapják a vizet, csak ők nem Bendegúzt pofozzák, hanem egymást. Olykor gyűjtogatnak is. Követelik mindazt, ami nekik természetesen nem jár, csak a B.B. biztatta fel őket az új haza és a nagy lehetőségek délibábjával, melyben az Ígért

Földje ezúttal nem Kánaán, nem is Amerika, hanem az egyre vénülő Európa, ahová be kellene házasodniuk. Igen ám, de az ara egyenesen kikéri magának ezt a frigyet.

A modernizált antik kórus hangjait színesíti Gyurcsány Kádárt utánzó, recsegő ordibálása. Ő viszont nem éri be az egyszerű kórustag szerepével, folyton szólót akar énekelni, mit se törődve azzal, hogy orgánuma több mint csapnivaló. Rég lejárt lemezeket, ripacsokat, bazári majmokat nem szokás antik tragédiákban alkalmazni, ezért már várható, hogy előbb-utóbb kipenderítik onnan a túlordított kórustagok. Vagy a Nagy Rendező, aki megpróbál úgy tenni, mintha a világon se lenne.

Európa előbb csak ámult-bámult. Aztán rettentően begurult. Már mint a bábész köznép, aki nem óhajtja senki által fel nem kért, önjelölt rendezőkre bízni tulajdon sorsát. Még csak sorstragédiát se akar csinálni belőle. Kibeszél a sorból, s várható, hogy hamarosan rárogyasztja a bakterházat annak megkergült lakóira és rosszban sántikáló vendégeire. Jelenleg itt tartunk. A még épelméjűnek megmaradt lakosok új jövőt terveznek, amiből ki fogják hagyni a megkergült csepűrágókat, mert még emlékeznek saját hagyományaikra, és nem szeretik az olyan demokráciát, amiben nekik mindig az elpáholt ördög szerepét juttatják, míg Vitéz Jánost már csakis és kizárólag pojácák igyekeznek előadni. S hogy közben hová lett a bakterház minden felhalmozott, összekuporgatott vagyunkja? Nevezhetnének aranytartaléknak is, ha azonnal lapokat akarnánk teríteni. Hát persze, hogy ott fut vele a Piócás ember, akit most nem Bendegúz invitált ide, miközben a bakter halálos betegnek képzelte (tettette) magát, hanem valamelyik nagy hazaáruló. Tágabb közösségről lévén szó, mondhatjuk kultúraárulónak is. Mindig is talicskán tolták innen kifelé a szajrét, csak nem volt, aki rászóljon a legnagyobb, legdörzsöltebb tolvajokra. Vajon ráébrednek egyszer, hogy a casting mennyire elhibázott volt? Bendegúz most nem hempereg a kárörömtől kacarászva, hanem kézbe vette a seprűt, botot, vesszőnyalábot, egyéb fenyítőeszközt, és ezt harsogja angyalivá lényegült gyermekhangján: „Na, tűnés kifelé minden hívatlan vendégnek!” A bakterház tulajdonjoga és a baktersapka már egyedül csak őt illeti. A vonatokat ugyanis egyedül ő képes irányítani, miközben a többiek csak vedelnek, részegen egymást hágják, betépve fetrengenek az ároksíparon, kísérteteket kergetnek, majd végső elkeseredésükben rá akarják irányítani a fél világot a kicsiny házikóra. Ugye, nem kell megvárni, amíg a vonatok ezenközben egymásnak ütköznek?...

2015. november 7.

Háborús bűnök

Nézem az utakon hömpölygő embertömegeket és történelmi tanulmányaim elevenednek meg a szemem előtt. Két világháború, Trianon, majd az ezeket követő kitelepítések. A két világháború között kivándorlók tömegei hajókon hánykolódva Amerika felé, ahol jól jön a sok olcsó kétkezi munkás. Zsidók deportálása és megsemmisítő táborokba szállítása a 40-es években. Csehszlovákai magyarság, németiség elűzése lakóhelyéről 24 óra leforgása alatt, minimális ingóságokkal. Hazai kitelepítések, Hortobágy. 1956 exodusa, sárban, fagyban botladozó, Amerika vagy valamely új haza felé tántorgó embertömegek, örökös honvágyra ítélve. Oroszok százezreinek száműzése Szibériába, gulágokra küldése, majd a hozzájuk csapott idegenek, hadifoglyok, koncepciós perek áldozatai, naiv bevándorlók, akik Lengyel Józsefhez hasonlóan egy ideig hittek a világmegváltó kommunizmusban. Ceaucescu értelmetlen etnikai kártyakevergetése, erőszakos falurombolása, a magyarság kiüldözése ősi településeiről. A diplomások elirányítása Románia legtávolibb és legelmaradottabb vidékeire,

majd etnikai elszigetelése, a szabad mozgás teljes hiányával, magyarul a röghöz kötöttség „modern” változata. Délszláv háború, melyet minden etnikum megszenvedett, még az akkori agresszor szerbek is. Bosnyákok tömegei az úton. Otthonaikból kiüldözött horvátok, magyarok, szlovének, koszovói albánok. Ez utóbbiak száma egymillió körül volt. Azoké, akik útra keltek Macedónia felé. A menekülők foglyul ejtése, szőnyegbombázása, koncentrációs táborokba zárása, tömeges kivégzése, férfiak-nők megerőszakolása, „baráti tűzben” részesítése, fürtös bombákkal való meghintése, utóbb rákban, leukémiában való elveszejtése, mikor mihez volt étvágya a XX. századi Minotaurusnak. Aztán Ukrajna. És most a síretneknek nevezett (hazudott) emberáradat Európa szíve felé. *Egy-egy terület etnikai összetételének erőszakos megváltoztatására tett újabb kísérlet*, melyről valaha úgy tanultuk, hogy az az emberiség elleni legsúlyosabb vétkek közé tartozik. *Háborús bűncselekménynek minősül*. És most csak nézzük, és ne emlékezzünk? Vállaljunk önkéntes amnéziát tömegesen, csak mert mások ennyibe néznek bennünket?

Európa éppen eleget tanult két világháborúból. Akárhány provokáció történt teljes felbolydítására, utóbb újabb világégéssé eszkalálható felforgatására, évtizedeken át mindig ellenállt a titkosszolgálati Gonosz kísértéseinek. A modern kor embere hajlamos mozgóképekben látni az eseményeket, lévén, hogy erre szoktatták rá az egyre tökéletesebb technikai eszközök. Filmeken, tévén, mozgóképeken élünk, amit lehet okosan is a magunk hasznára fordítani. A számítógépes gondolkodás megerősíti az elemzőkészséget, így könnyű észrevenni az analógiákat. Bár zombivá akarnak tenni általa, már rég kitanultuk a titkosszolgálatokkal szembeni leghatékonyabb titkos önvédelmet. Fiatalok tömegei nőttek fel abban a felismerésben, hogy azok, akik a hatalmat gyakorolják, gyakran arcátlanul a szemükbe hazudnak. Szemrebbenés nélkül, kedvesen vagy bárgyún mosolyogva, hátsó szándékaikat rejtegetve. Felszerelve a mindig megvásárolható médiamunkásokkal, a sajtó legaljasabb képviselőivel. Ezek már a XX. században is olyan magahitté váltak túlfizettségük és politikai hatalmuk biztos tudatában, hogy elkezdték átvenni a hatalmat egyes gazdasági ágak fölött. Alantas hajlamaikkal beszenyezték a kultúrát, vagy amit még annak lehet nevezni, a hozzájuk hasonlóan felvásárolható alakokkal és azok „szellemi” termékeivel.

Mert időközben ipari produktum szintjére süllyesztettek sok mindent, köztük a szórakoztatást. Az ifjúság ideáljaivá igyekeztek tenni a vásári kikiáltókhöz hasonlóan ész nélkül ordibáló, visongó, önhergelő alakokat, akikről nem is szégyellik hangoztatni, mennyire csekély intellektussal bírnak. Naponta elhúzzák a tömegközlekedés mézesmadzagját a serdülők orra előtt, hadd reménykedjenek, hogy egyszer majd ők is ott lehetnek a pillanatnyi csillogástól, a rivaldafénytől megszedített mini-zombik között. Azt már senki nem ordítja a fülükbe, hogy a legminimálisabb időre, mert mikor az letelik, ők is ugyanúgy szemétre kerülnek, mint annyi más, aki ostobán kiszolgáltatta magát ennek a legújabb kori mételynek, s nem vette észre, hogy mindez csak perverz alakok kéjvágyáról szól, akik úgy válogatnak a fiatalnál is fiatalabb „felhozatalban”, mint Hanzi a vadkörteben. A hozadék: nemi baj, idegbaj, hajaj.

De térjünk vissza a háborús bűnökhöz, melyeknek csupán egyik válfaja ez a békeidőben önmaga szórakoztatására úzótt, sunyi kis játék, a tömegközlekedési manipuláció. Akár táblás társasjátékot is lehetne összeállítani rá. Talán ugyanúgy bevennék, mint a „Gazdálkodj okosan!” bugyuta tervezgető játékát, amelyből éppen a legnagyobb békeidős sarcot, a kegyetlenül magas rezsiköltségeket „felejtették ki” a szerzők. Pedig utóbb épp ebbe a csapdába sétáltak bele a legtöbben, elvetve szüleik korábbi spórolási szokásait, melyek jegyében előbb meg kellett takarítani a rávalót, s csak aztán vásárolni. Aki máig ehhez tartja magát, az nem sétál bele semmilyen adósságcsapdába, nem vehető rá ész nélküli hitelfelvetelekre.

Ragozhatjuk így vagy úgy, az etnikai bűncselekmények soha nem vezettek sehová. Még akkor se, ha ezek kikoholói olyan magabiztosan adták-vették az embereket, mint vásáros ember a malacot. Ugye, milyen sértő ez a hasonlat emberekre nézve? Pedig aki emberéletekkel kereskedik, az ma se gondolja másképp. Számára eladó az egész világ, portéka minden teremtmény, a mezőgazdasági terményektől az olcsó rabszolgáig, akit ma már nem kell erőszakkal összefogdosnia, elég a tömegközlés segítségével még jobban elhülyítenie. Mert bizony buta zombi az, aki mindent elhisz, amit be akarnak magyarázni neki, a fogyasztási, táplálkozási szokásaitól a karriervágyig és a kivándorlási szándékokig. Ki ne emlékezne egy ex-miniszterelnök bárgyú hüledezéseire, hogy ezek a magyarok miért ragaszkodnak annyira a helyükhöz, és semmilyen csábító ajánlatra nem akarnak külföldre menni...?! Engedelmes láncszeme volt egy embertelen gépezetnek, mely bárkit és bármit bedarál, ha pillanatnyi érdeke azt kívánja. Őt is bedarálta, mikor már terhére volt, csak ő nem vette észre.

Mindenkinek az a hely a legszebb és legjobb, ahol felnevelkedett, amelynek szokásait elsajátította, ahová érzelmileg tartozik. A gyökértelen ember hiába akarja megmondani másoknak, mennyire jó opportunistának lenni, ide-oda bolyongani a világban, és folyton ahhoz a gazdához csapódni, amelyik a legtöbbért vásárolja fel. Talán még el is hihetnénk, hogy neki valóban ez a legnagyobb lehetőség, mellyel csupán élnie kellett, utána minden jött automatikusan, tálcán elé kínálva, ha nem látnánk az örökös kielégületlenséget az arcán. Az egyre több anyagot magába tömni próbáló és magának összeharácsonni kívánó perverz vágyat, melynek csak egyik változata az örökös kéjvágy, amit persze ügyesen leplez, de csak a naiv, tapasztalatlan fiatal nem veszi észre. Meg a zombi. Nos, aki ezek után az ölébe kíván ülni, az ölelésébe szédülni, az magára vessen! A hagyománytiprás, az erőszakos etnikai kavardás ugyanis nem vezet sehová. Látható az alkalmilag összekevert migráns tömegek naponta kiújuló összecsapásaiból. Vannak természetesen a hazájukból elüldözöttek, a szerencsétlenné tettek, de közéjük ravaszul bevegítették a könnyen fanatizálható, felbéllehető butábbakat, akiknek erkölcsi korlátait lerombolta az eléjük csalfán kivetített álomkép, az ígéret földje, ahol majd azt csinálhatnak, amit csak akarnak. A Nagy Kártyakeverőnek az is mindegy, elvégre nem ő lakik ott, ahová ezeket a tömegeket irányítja. Ha nem férnek össze, legfeljebb újabb háborút csinál, amelynek során fegyvereket adhat el nekik, s ha nem bírják elviselni, akkor a minden realitástól eltávolító kábítószereket, a legnagyobb bizniszt a mai világban. Az öreg maffiózó immáron tulajdon médiagépezetét is túloldítva követeli az engedelmes rabszolgai alázatot mindnyájunktól. Aki nem paríroz, annak elorozza a szabadságát, vagyonkáját, hitét, életét, szüzességét, visszatartja aranytartálékait, gazdasági javait, kitől mit tud elvenni. Közzereplőknek közzéteszi lejárató fotóit, eltírtolt jövedelmeit, perverz szexuális szokásait. Ennek ellenére még elvárja, hogy tiszteljék is érte...

Az utakon ismét embertömegek tántorognak egy vélt szabad föld felé, ahol boldogabbak, gazdagabbak lehetnek, mint odahaza, így szól az ígéret, az újabb Nagy Hazugság. A leleplezés már nem is várat magára. Csupán nyitott szemmel kell járni a világban és emlékezni. Nem manipulált aggyal.

Eger, 2015. november 8.

Kinek csal a memóriája?

Publicisztikák, esszék 2016-2018

Foci EB – női szemmel

Ritka esemény az, ami a hagyományosan megosztott magyarságot összehozza. Csak évszámokban fejezhető ki igazán: 1848, 1956. Úgy tűnik, 2016 is ezekhez a nevezetes évekhez csatlakozik. A futball EB, válogatottunk és Bernd Storck szövetségi kapitány megtették a magukét. Fél évszázados kihagyás után ismét jegyzik a magyar válogatottat a nagy kontinens-vetélkedőn.

Némi öröm vegyül az örömbé, amikor hazánkat és csapatunkat becsmélő kommentárok vegyülnek az elismerők közé. Az elfogultságról, prekoncepciókról senkit nem beszélhetünk le, pedig épp elegendő volna, ha nyitott szemmel és elfogulatlanul néznék mások is az eseményeket. A nemzetközi sajtó őrei, ha ugyan volnának ilyenek, meg is tehetnék a magukét, mert hiszen minden újságíró kötelez a NÚSZ (Nemzetközi újságíró Szövetség) becsületkódexre, amihez, valljuk meg, már nem a jólnevelt többség tartja magát, hanem a gyakran elhallgattatott kisebbség.

Mi egyelőre előre tekintünk, mondván, hogy... a karaván halad. Mindössze egy megjegyzésnyi visszatekintést engedünk meg magunknak: a sokat szidott miniszterelnököknek, Orbán Viktornak és csapatának dicséretét, hogy egymás után alapították meg a futball akadémiákat, építettek meg a nemzetközi trendnek is megfelelő stadionokat, alapozták meg az infrastruktúrát és megfelelő anyagi háttérrel a fiatal sportnemzedékek számára. Aki rosszindulatúan figyeli a mások erőfeszítéseit, annak persze mindig akad kárognivalója, de ezúttal a számok és a tények beszélnek: futballválogatottunk immáron bent van a nyolcad-döntőben, és ennek az egész ország egy emberként örül. Bármi legyen a ma esti mérkőzés eredménye, nekünk akkor is nagy örömet és dicsőséget szereztek.

Sokan politikai csatározások színterének tekintik még a futballpályákat is, úgy itthon, mint a nemzetközi „vizeken”. A nem sportszakértő újságírónak, aki nem pontokban, számokban, pluszokban és mínuszokban értékeli a meccsek eredményeit, azonnal feltűnik egy jelenség, amit nem szabad figyelmen kívül hagynia. Az az Európai Unió, amely formálisan befogadta ugyan az összefoglaló néven csak keletinek titulált tagállamokat, érzelmileg máig nem tudta feldolgozni az élményt, hogy nem primitív és elmaradott népeket engedett a közös vagyoni közelébe, hanem olyan feltörekvő nemzetek bevonásával szerzett olcsón piacokat, amelyek a nyugati közösségnek „köszönhetik” történelmi elnyomatásukat. Úgy tűnik, ezt máig nem fogták fel. A futballpálya sokak számára csatateret jelent. Ez különösen a balkáni csapatok játékán és szurkolóik időnkénti beavadulásán érződik.

Az ideai kontinenstornán egész Európa komoly tanulságokat szerezhet. A nyugati fél, hogy többé ne próbáljon leereszkedni az újakhoz, mert a lenézett „keleti” félnek is vannak érvei ezzel a sovén szemlélettel szemben. Például maga a játék, mely felhívja a figyelmet a jó csapatokra. Nem lehet többé hegemon szemlélettel leszólni és letarolni az új fiúkat, hanem illik viszont tisztelni őket, ha már ők is tiszteletben tartják a régieket. Magyarország igyekszik visszaszerezni régi renomóját, mely futball nagyhatalommá tette egykoron. Horvátország kemény stratégiával törte fel a felbonthatatlannak vélt királyi spanyol védelmet és támadói rendet, igaz, sűrű köpködések és szabálytalankodások közepett, még a bírót is fenyegetve, sok sárga lap árán. Hasonlóan kemény játékot játszottak az albánok, akiket valójában nem sokba néztek a nyugati partok irányából. Lengyelország azonos szinten, 7 ponttal jutott előre, mint a nagy esélyesnek tartott német csapat. Törökország nagyon kemény csatákat vívott, hogy úgymond bekerüljön Európába: folyt a vér, sok volt a fejseb könyökléseik után. Ez, mondjuk, nem nagyon hiányzik az európai stílushoz. Ausztria megalázó vereséget szenvedett a lepocskondiázott Magyarországtól, és a bennünket könnyű prédának tekintő izlandiak is iskolát kaptak a magyar csapatjátékából.

Női szemmel, érzékenyebben látva mindazt, ami a szemünk előtt történik, nem hallgathatjuk el azt sem, hogy ugyanaz az Európa, de annak kétféle szemlélete vív most meg egymással. A már nem is években, hanem évtizedekben mérhető tagságunk ellenére még mindig azt kell látnunk, hogy azok, akik befogadtak bennünket a nagy európai közösségbe, egyáltalán nem ismernek bennünket. Panelekben, frázisokban, értelmetlen előítéletek formájában gondolkodnak rólunk, a valóságot pedig nem akarják, s nem próbálják tudomásul venni. Lekezelően írnak, nyilatkoznak rólunk, miközben liberálisnak, befogadónak, toleránsnak tekintik magukat. A mindent el- és befogadás azonban csupán azokat a bevett formulákat jelenti, amelyekkel úgy dobálóznak, ahogyan az angolok az időjárásról társalognak. A kötelező frázisokon kívül semmit nem akarnak meghallani. Éppen ezért ne legyenek illúzióink! A legfényesebb „keleti” győzelem se fogja meggyőzni őket arról, hogy korábbi felfogásuk téves volt. Mindig lesz megfelelő magyarázatuk erre is, mert tudjuk, hogy ezen a téren nagyon is válaszkézségek. Nekünk azonban továbbra se ez lesz a lényeg. Nem vagyunk hajlandók kisebbségi komplexusokban szenvedni, csak mert ezt akarják ránk oktrojálni. A győzelem számokban mérve is győzelem. S ha már szlogenekben, történelmi frázisokban kell gondolkodni, akkor nekünk is vannak érveink. Az 1849-ben, 1956-ban prédául odavetett nemzetünk, hogy egyéb történelmi évszámokat ne említsünk, le kívánja vetni béklyóit. A Sztálin-Churchill paktum vasfüggöny mögé zárhatott bennünket. A rendszerváltozásnak csúfolt cirkusz kifoszthatta az államkasszát, eltüntethette aranytartalékainkat, tönkretelhetette gazdaságunkat, a kielégíthetetlen étvágyú bankok is tarolhattak egy ideig. A nemzet önbecsülését viszont még ezen az áron se vehették el. Az él, és ezentúl mindig élni akar. Fociban, művészetben, tudományban, egyedülálló kultúrában. Mert az még mindig a miénk. Aki ezt most se látja, annak a lelkében élnek tovább a vasfüggöny elemei. A torzító szemüveget pedig mindenki maga veheti le a szeméről, ezt nem tehetjük meg helyette.

P.S.: Az elnyomatásban egykor sorstársaink, a walesiek is szépen teljesítettek. Lehet, hogy az idej torna ezt kompenzálja?

Eger, 2016. június 22.

Brüsszel megveszett?

Mikor közzétették a legutóbbi nemzeti konzultációs eredményeket, mindenki üvöltözni kezdett Brüsszelben. Mi magyarok idehaza már kezdünk hozzászokni, hogy akárhányszor igazunk van, és ezt kinyilvánítjuk, valami frenetikus erővel tör fel másokból az ősember. A szokásos fordulatok kerülnek elő a talonból, amit mi már nagyon ununk, de azok, akik kizárólag panelekben, frázisokban, ócska fordulatokban képesek csak gondolkodni, ezt nem veszik észre.

Intoleranciával vádolnak bennünket, a szolidaritás hiányával. Épp azok, akik mélységes butasággal és kíméletlenséggel szemlélik a magyar nép sorsát, és velünk soha nem voltak szolidárisak. Uniós csatlakozásunkat ellenszenves fogadtatás előzte meg. Ostoba vicceket csináltak a „keleti blokkból”, térden csúszó figurák jelentek meg vicclapokban, nevetségesnek találták annak gondolatát is, hogy közénk tartozhassunk. Aztán fordult a köpönyeg, felfigyeltek a nagy lehetőségre: Közép- és Kelet-Európa üzleti célú bekebelezésére. Olcsón. Ne legyenek illúzióink! A világ ma se szól egyébről, mint piacszerzésről és profitmaximalizálásról. Nekik mindig csak számadatok voltunk – egy félig lekönnyvelt tétel gondosan rejtegetett üzleti könyveikben. Balekok, akiket bármikor becsaphatnak, minden nyereségünket (ami a kommunisták csalásai után bevételeinkből még megmaradt) kiszípkázhatják az országból, így minimalizálva a mi profitunkat. Emellett haladást produkálni, az maga a magyar csoda.

Minden a modernkori rabszolgatartásról szól, ezt ne tévesszük szem elől! A nagy hipokrita gesztusrendszer csakis ezt takarja. Nem barátságból, nem szimpátiából vettek be bennünket az Unióba, hanem hogy ŐK olcsó piacokhoz jussanak. A migránskérdés azt a kétségbeesett igyekezetet leplezi, hogy minél több olcsó szavazatot szerezzenek. Az analfabéta tömegeket könnyű megvezetni. Ezt a megjegyzést nem cinizmus sugallta, hanem az a kiábrándult és elfogulatlan felismerés, hogy az önmagát politikai elitnek képzelő, mások által soha meg nem választott társaságnak azért olcsó játék mindez, mert a cechet soha nem ők fizetik, hanem a becsapott tömegek. Az ideérkező embermilliók súlyos pénzekbe kerülnek az őket önként vagy kénytelenül befogadó országok adófizetőinek. Ezek az országok pedig nem tőzsdei csalásokból és spekulációkból keresik a jövedelmeiket, hanem rendes emberek tisztességes munkájával. A nagy üvöltözés ezt is próbálja leplezni. Olcsó fogás az egymástól távol eső dolgok és fogalmak összemossa, ami részben bulvár újságírói trükk. Ehhez semmiféle műveltség, tájékozottság nem kell, csak nagyképűség és arcátlanság. Mögötte a tudatlanság mélységes ürje tátong, ezt minden értelmes ember látja.

Pengeváltások történtek. Ma már nyíltan hangoztatják, hogy az ellenszegülő tagországokat meg akarják büntetni, akarukat erőszakkal is keresztülvizsik, holott ehhez nincsen joguk. Ez nemcsak ellentétes az uniós törvényekkel, hanem ellenszenvet is ébreszt a gazdaságilag még csak helyrejönni kezdő tagországokban. Azok, akik megtapasztalták a diktatúrák és diktatórikus rendszerek erkölcsi nihiljét és a benne uralkodó „politikai elit” erőszakos módszereit, nem azért szavaztak igennel az uniós csatlakozásra, hogy most mások erőszakoskodjanak velük. *Az erőszak kriminalisztikai fogalom.* Normális államrendnek soha nincs szüksége arra, hogy erőszakot tegyen a saját népén. A politikusok nem azért vannak, hogy visszaéljenek a választók bizalmával, hanem hogy becsülettel szolgálják hazájukat, melyet semmilyen körülményben nem árulhatnak el. *Erőszak és demokrácia egymással ellentétes fogalmak.*

A levitézlett „egypártelit”, mely azzal taktikázott, hogy több pártocskára szakadt szét, hogy a mérleg nyelve szerepében tetszelegjen (neki) kedvező széljárás esetén, most csiki-csukit játszik, és hol azt hazudja, hogy egyesül a világ proletárjainak hagyományait imitálva, hol látványosan eltépi a

babaruhát. Ám ez nem más, mint szemfényvesztés. Egy kegyetlen, rosszakaratú, cinikus és hipokrita vénember olcsó eszközei ők, akik pénzért árusítják ki magukat. Politikai programjuk nincs, soha nem volt. A gyűlölet, amitől valósággal izzanak, nem program, legfeljebb kampány-pótcselekvés. Egyre kevesebben hisznek benne, látva a magyar kormánynak és a V4-eknek azt az egységes törekvését, hogy nemzetüket felemeljék, az ellenük irányuló támadásokat konzekvensen visszaverjék. Lehetne még pártprogramnak venni a hipokrizist, mely álszent módon „szolidáris” bárkivel és bármivel, ami velünk ellentétes vagy ellenünk irányul. Becsületes helyeken ezt hazaárulásnak hívják. Hiába ordítanak, nyolc év munkája kezdi meghozni a gyümölcsét. Természetesen mindez könnyebb lenne, ha nem kellene cipelnünk még ma is az elvtársak fél évszázados (plusz három elfuserált kormányzati ciklus) törvénytelen és korlátlan lopkodásainak következményeit, a súlyos adósságokat, amikkel már-már padlóra juttatták Magyarországot. *Ezzel kapcsolatban se legyenek illúzióink: valóban ez volt a szándékuk.* A magyarság viszont megtanulta végre a történelmi leckét. Az ordítózó „elit klub” tagjai most se akarnak jót nekünk. A ránk tolni próbált kvótákat ezennel visszairányítjuk a feladónak: *aki szívesen invitál másokat a saját otthonába, az utóbb ne küldje őket a szomszédba, hogy ott lássák vendégül őket!* Gondoskodjon róluk ő maga, ha ezt valóban megengedheti magának. Ha mégse teheti, akkor ne csábítsa őket otthonuk, hazájuk elhagyására! A meghívást nem szokás követelni. Az európai népeknek már elégük van a civilizálatlanságokból, erőszakos bűncselekményekből és terrorista akciókból, amelyek naponta zajlanak utcáin, terein, de a sajtó elhallgatja őket. Ugyan miért? Mert a sajtó haladónak hazudott része olcsón és könnyen felvásárolható.

A multimilliárdos Sorossal kapcsolatban elegendő egy megjegyzés. Bármennyit harácsolts is össze, nem viszi a föld alá. Neki, aki minden nappal közelebb jut a halálhoz, már a visszaúton kellene gondolkoznia, s ha egész életét mások megrontására fordította is, fordíthatna végre a trenden. Egyébként pedig mi köze van neki még Magyarországhoz? Amerikában él fiatalok óta. A mi hazánk nem az ő tulajdona. A haza senkinek nem tulajdona, hogy önkényesen tönkre is tehesse, ha neki úgy tetszik. *A migrációs kérdés nem is létezne, ha ő nem szervezné folyamatosan.* A megoldás tehát egyszerű: abba kell hagyni a szerencsétlen sorsú afrikai tömegek ide szállítását, a jogtalanul itt tartózkodókat meg vissza kell küldeni a hazájukba. A harcias fiatalembereket, akik úgy mondják, hogy hajlandóak az életüket is feláldozni elveikért vagy vallási fanatizmusból, meg kell győzni arról, hogy harciaskodjanak odahaza. Ott védjék meg a hazájukat a vélt vagy valós ellenségtől. A terrorizmus importja nem érdeke Európának. Mint ahogy az sem, hogy erőszakkal megváltoztassák az egyes országok etnikai összetételét. Régen úgy tanultuk, hogy ez **háborús bűncselekmény**. Ma már szigorúbban fogalmazzunk: ez nem más, mint **politikai terrorizmus**. Jól szervezett állami keretek között, azok rovására, akik ezt a minden rosszra hajlamos politikai „elit”, a röviden csak EU-s vízfejnek csúfolt csoportot immáron le akarják váltani. Csupán erre kellene nekik a migráns tömegek, ennek elhárítására, és hogy megfélemlítsék, azaz terrorizálják azokat, akik ellenszegülnek nekik. A hipokrita vízfej Janus-arcú: egyik oldalra érzeleg, mintha sajnálná a migránsokat, felénk viszont az erőszakos arcát mutatja. A kettő egybetartozik. Egészségtelen.

Az EU-s konferencián, ahol többek közt a migránskérdés megvitatása volt a téma, kínos jelenet játszódott le, amit utóbb gyorsan „elretusált” a TV: Donald Tusk nem fogott kezét Jean-Claude Junckerrel, aki aztán egy Júdás-csókkal igyekezett leplezni a visszautasítást. A későbbi bejátszásokban már vágott képeket kapott a néző. A korábban liberálisnak mondott Tusknak is elege van az olcsó hátba veregetésekből, lengyel hazafiként nem hajlandó árulóvá lenni. A Balkánon és egész Dél-Európában sokan élnek embercsempészetből. Az érintett országok vezetőinek kötelessége ezeket lefűlelni és szankcionálni. Álságos dolog folyton a nyomorra hivatkozni, melyet nem melleleg a

korábbi és jelenlegi rabszolgatartó országok gerjesztettek világszerte. Kötelességeik, adósságaik nekik vannak ezen a téren. Azok pedig, akik nagyon is jól keresnek a modern kori emberkereskedelemmel, ne hivatkozzanak emberjogi szempontokra! *Akit meg lehet vásárolni, annak árucikk a neve, méghozzá a legsilányabb fajtából való.* Erkölcsi értelemben persze. De ez már nem a mi sarunk.

Eger, 2017. december 17.

Kinek csal a memóriája?

Ha a napi eseményeket követjük, Európa-szerte meglehetősen eszmei zűrzavar mutatkozik. Mindannak tetejébe, amit a különféle események mutatnak. Ha pontosan akarjuk definiálni, **egy szervezett káosz van kialakulóban, amit jóérzésű ember soha nem akarhat.** Megoldás mindenre van, tehát most is csak egy alapos elemzés utáni újrendezésre lesz szükség.

1)Kinek érdeke a káosz? Úgy tűnik, hogy az EU-nak, de mindjárt helyesbítenünk kell: azon EU-vezetőknek, akik félnek jól őrzött pozícióik elvesztésétől. Azoknak, akik évtizedek óta semmibe veszik az uniós polgárok akarátát, és egyre agresszívebben menetelnek szembe a demokratikusan választott vezetők és az őket delegáló népek szándékával. A józan ész birtokában levő állampolgár természetes, hogy békében akar élni. Éppen ezért olyanokra szokott szavazni, akiknek személye, munkássága és felfogása egyezik az övével. Az Európai Unió egykor pontosan ennek érdekében és garanciájaképpen jött létre. Nemcsak gazdasági szövetségként, hanem a két európai „fenegyerek” permanens ellenségeskedésének és rivalizálásának leszerelésére. Két állam örökös vetélkedése provokált ki két világháborút: Németországé és Franciaországé. Ismét tegyük meg a privát megjegyzést: ezen országok politikusai, vezető politikai körei voltak bűnösök érte. A következmények azonban mindannyiunkat sújtottak. Minden európaít. A harcok kiterjesztésével aztán az egész világot.

Aki a hetven éve fenntartott békét mindenáron fel akarja borítani, az a személy és vele azonos nézeteket valló körei, akit Soros György neve fémjelez. Azzal, hogy civilizálatlan emberek tömegeit vezérli Európa ellen, mit se törődve az itt békében élők minden tiltakozásával és ellenállásával. Azok az államok, amelyeknek vezetői elsőként írták alá előbb a közös gazdasági egyezményekről szóló egyezményt, egyetértettek a schumanni elvekkkel, és mindenki megnyugvására tették ezt. Később másokat is bevontak a ligába, vagy ahogyan újabban nevezik, az elit klubba, mert a gazdasági stabilitás növekvő piacokat is igényelt. Nyugat-Európa gyarapodott, és vagy jó szívvel, vagy kényszeredetten, de hajlandónak mutatkozott másokkal is osztozni ezen. De térjünk vissza napjainkhoz. A migráns biznisz vagy szervezett népvándorlás megtámadja Európa stabilitását, és mondjuk ki, valami rossz hátsó szándéktól és csillapíthatatlan bosszúvágytól vezetve véget akar vetni neki. Úgy tűnik, hogy a Soros-birodalom feltett szándéka, hogy kiprovokálja a III. világháborút. Európának emlékeznie kell, mire szerződött, s hogy neki mi az érdeke. Mostani vezetői kétségbeesetten kapadoznak valami után, ami nem egyébről szól, mint a jelenlegi választói szándékok megtöréséről, a valódi választói társadalom olcsó szavazótömegekkel való felhígításáról.

2)Az antidemokratikus törekvéseket szirupos hipokrizis mögé igyekeznek rejteni. Hangzatos kijelentések, melyeknek legfeljebb az ellenkezője igaz, az is csak nyúlfarknyi ideig. A fent vázolt rendszer ugyanis tömény hazugságra épül. Bármit hazudik, ha azzal közelebb jut a céljaihoz. Antidemokratikusnak mondjuk, mivel semmibe veszi a népakaratot, ami a demokrácia lényege. A demokrácia kifejeződése a békés körülmények között megrendezett választások eredménye, melyet minden civilizált ember köteles tiszteletben tartani. Aki nem teszi, az kírja magát a civilizált világból.

3)Az erőszak alkalmazása, amit most Magyarországgal szemben is érvényesíteni kívánnak, sem tartozik a demokratikus politikai eszközök közé. Zsarnoki, és ezért erős ellenszenvet vált ki mindazokból, akik korábban despotikus államokban voltak kénytelenek élni, mint a felületesen csak keleti országoknak titulált volt kommunista országok lakói. Ismét megjegyzést kell fűzni ehhez. Ezen országok népeinek nem volt lehetőségük, hogy válasszanak, akarnak-e ehhez vagy ahhoz az államszövetséghez tartozni. *Akiket keletre kényszerítettek, azok a nyugati államok hallgatóságos*

beleegyezésével kerültek ádatlan helyzetükbe, és semmiképpen nem érdemlik ki az őket leminősítő, olykor rasszista színezetű jelzőket. Ahogyan 1956-ban nem sietett senki Magyarország segítségére, ugyanúgy gyáván hallgatott a művelt nyugat Csehszlovákia 1968-as lerohanásakor, valamint Lengyelország és a Szolidaritás mozgalom küzdelmei idején a 70-es években. Ezek a népek katonai kényszer alatt voltak kénytelenek elviselni a szovjet igát. Ezenközben a nyugati országok egyfajta kétszínű kapcsolatba keveredtek a „keleti” országok kommunista vezetőivel, amit senki nem tud értelmesen megmagyarázni. Különösen azért nem, mert ezek a kapcsolatok afféle tartós mezalianszként továbbélnek, jóllehet rég lerázhatták volna magukról azok, akik magukat egyébként tisztességesnek vélik. Megjegyzés: Nekünk ne papoljon senki jó erkölcsökről, demokráciáról, tisztességről és mindenkire vonatkozó erkölcsi normákról, miközben ő maga nyakig dagonyázik mindennek az ellenkezőjében! Tehát hazudozik nekünk valódi mibenlétéről, hitvallásáról, a világát egyben tartó erkölcsökről, mert éppen a szemünk láttára hullik szét, immár nemcsak alkotó elemeire, hanem egyenesen atomjaira.

4)Miközben Magyarország immáron harmadszor újraválasztott vezetőjét szidalmazták, rágalmazták és despotának, autokratának nevezik, ők maguk kívánnak erőszakos módszereket alkalmazni hazánk ellen, hogy a választói akaratot megtörjék. Figyelmen kívül hagyva azt a tényt, hogy a jó negyedszázad után magához térni kezdő országok népe valóban komolyan veszi a demokráciát, annak elveit, és nem kér többé a szovjet típusú ukázokból, melyekkel most az EU vezetői, Sorossal karöltve igyekeznek elérni alantas céljaikat. Ne feledjük: a kommunisták mindig másokat vádolnak azzal, amit ők követtek el mások ellen, vagy épp arra készülnek, hogy elkövessék azokat. Egyébként ugyanazok a szellemileg leépültek vagy önkéntes amnéziába vonultak semmit nem akartak tudni arról az erőszakhullámról, amit az általuk hallgatólagosan támogatott Gyurcsány Ferenc rendszeresen követett el a magyarság ellen, meggyalázva még a legtisztábbként tisztelt 1956-os forradalom emlékét is, és válogatás nélkül összeveretve a megemlékezésen résztvevőket. Kérdés: Európának szenilis, amnéziás vezetésre van szüksége, vagy rátermett, jól képzett és kiváló politikai gyakorlattal rendelkezőkre? Ugye, ez nem kérdés?

5)Az újkori népvándorlás megszervezése jelenkorunk legnagyobb profitot hozó, piszkos üzletága. Jelentős embercsempész bandát mozgat és irányít, miközben ellátja azt a megfelelő logisztikával. Ne legyenek illúzióink: azon országok politikai vezetői, amelyek részt vesznek benne, komoly juttokat kapnak, tehát részesednek azokból a bevételekből, amiket a bűnözői bandák kötelesek leadni nekik. Másrészt a migránsok gyakran maguk mögött hagyják házukat, mindennemű tulajdonukat, földjeiket, ahol szerényen, de megélhetnének, mit se tudva azokról az ásványkincsekről, amelyeket a föld mélye rejt, és amiből meg is gazdagodhatnának. Tehát a népvándorlás szervezői mindenkit átvernek. Az elhagyott földeket azok fogják birtokba venni, akiknek semmi közük nem lenne hozzá. Emlékezzünk, hogyan folyt a rendszerváltás utáni privatizációs biznisz! Pedig Magyarország kis ország, Afrikában viszont hatalmas földterületek találhatóak, óriási országokban. Ott jóval nagyobbakat lehet „kaszálni” a rablólovagoknak. Van, aki mindenét pénzzé teszi, hogy az embercsempészeknek ki tudja fizetni a „viteldíjat”. Már olyan bandák is vannak, amelyek a szerencsétlen emberek juttjait is elsibolják. Szenegálban a hivatalosan regisztrált menekültjelölteknek mindössze 5%-a kap lehetőséget a kiutazásra. Korruptió, mindenütt korruptió. Erről pedig ki nem tudja, mekkora üzlet a csalók számára?! Bizonyára vannak, akiket behúznak a hitelfelvételi csapdába is. Akinek nincsen pénze, a nagy jólét ígéretével rávehetik, hogy kölcsönt vegyen fel és az adósságcsapdában ugyanúgy vergődjön, mint ahogyan szerencsétlen honfitársaink is tették a posztkommunista kormányok alatt (Horn, Medgyessy, Gyurcsány, Bajnai). Vannak ugyanis olyan emberek, akik még nem tanulták meg:

ettől csak az menekül meg, aki a csaló bankokkal és bankárokkal nem áll soha szóba. AZ EGYES ORSZÁGOK ETNIKAI ÖSSZETÉTELÉNEK ERŐSZAKOS MEGVÁLTOZTATÁSA: HÁBORÚS BŰN. Ehhez senkinek nincs joga. Mint ahogy a modern kori rabszolga-kereskedelemnek sincs, melynek során úgy adják-veszik az embereket, sőt embertömegeket, mint a malacokat a vásárban. Ez sértő és megalázó mindenkire nézve. Antihumánus.

6)Az NGO-nak, azaz jótékonyági szervezetnek álcázott alakulatok ugyanúgy kiveszik a részüket a fenti piszkos üzletből, mint ahogyan megbízóik. Miközben hangzatos nyilatkozatokat tesznek, mennyire sajnálják a tengeren hányódókat, azt elfelejtik lenyilatkozni, ők mennyire meggazdagszanak ezen a „bolton”. Tevékenységük áldatlan következménye mindaz a nyomor, amit rázúdítanak azokra a kontinensekre, amelyeket célpontként jelöltek ki a maguk számára. Ne legyenek illúzióink: a fenszóval hangoztatott emberbaráti szándékok mögött számító anyagiasság rejlik! Jótékonyásra minden jólnevelt és humánus szándékú ember képes és hajlandó. Ám önmagunk ellen tovább tenyészteni a sakálók hadát, ezeket a modern kori rabszolgatartókat, az már nem pusztán naivság, hanem korlátolt ostobaság.

7)Az egyelőre még kevesebbet emlegetett robotizáció állítólag karnyújtásnyira van, habár ezt senki nem tudja biztosan. A hozzá szükséges anyagiakat most az olcsó munkaerő importjával akarják megoldani Európában, mondják. Valójában azonban le akarják törni a munkabéreket a lakosság „felhígításával”. Az olcsó munkaerőről szóló szlogen is hazugság, mert az írástudatlan tömegek idehozatala nem jelent megfelelő képzettségű, szorgalmú és pozitív hozzáállású munkástársadalmat. Amit előre spórolhatnának a Nagy Befektetésre, az elúszik az esetleg dolgozni is akaró, s nemcsak segélyen élni/élősködni kívánó tanulatlanok képzésére. Ne feledjük: az elemi képzettséggel sem rendelkező, generációkon keresztül tudatlan állapotban tartott, analfabéta tömegek nem fogják elérni ugyanazt a szakmai színvonalat, amit a náluk jóval műveltebb családokból származó európaiak nyújtanak. Ez utóbbiak már nemcsak az alapképzés elsajátítására alkalmasak, hanem az innovációban is részt tudnak venni.

8)Vallás. Óriási társadalmi feszültségek keletkeznek abból, hogy az iszlám, mostani formájában, nem tartja tiszteletben mások vallását és világnézetét, sőt le akar igázni mindenki mást, aki nem ismeri el az ő magasabb rendűségét. Nem az a gond, hogy a keresztény gyökerű Európa ne tartaná őket tiszteletben, hanem megfordítva: a muzulmánok nézik le és vetik meg az európai őslakosságot, a kereszténységet. A gyakori agresszív támadások, terrorcselekmények mozgatórugója elsősorban ez. Másrészt a gyakran drogcsempészetből és kereskedelemből élő közel-keleti és afrikai migránsok között gyakori a drogfogyasztás, aminek mindennapos velejárója az idegrohamszerű kitöréssel járó verekedés, illetve függőbetegek esetében a megvonási tünetek részeként a vad támadások, gyilkosságok és szexuális erőszak. Azok a békés állampolgárok, akik úgy érzik, hogy az általuk befizetett adókból fenntartott rendvédelmi szervek nem védik meg őket a bűnözői csoportoktól, tehát nem élhetnek ugyanolyan békében, mint azelőtt, joggal vetik fel a kérdést, mire fel fizetnek adót, ha még az alapvető szolgáltatásokban se lehet részük? Az „államtalanított állam” és a „rend nélküli rend” erőszakos terjesztői ezzel se törődnek. Lényeg a beszédett pénz, amit a fent említett módokon kaparintanak meg, skrupulusaik pedig nincsenek az ilyen elvetemült „elvetket” vallóknak. Keserű megjegyzésnek tűnhet, amikor felvetjük: Európát is európaiatlanná kívánják tenni azok a minden valóságtól elrugaszkodott alakok, akik a világ uraivá kívánnak lenni.

A folyton integrációról hangoskodóknak sincsenek ötleteik arra a problémára, hogyan fogják beilleszteni, abba a művelt világban uralkodó rendbe a migránsokat, amit a munka alapú társadalom jelent. Miközben naponta kapunk híreket arról, hogyan támadnak meg és aláznak meg egészségügyi dolgozókat, mert a muzulmán férfiak nem fogadják el az orvosnők, ápolónők segítségét, hanem leköpi, fertőzött vizeletükkel leöntik őket, tehát elemi érdekeikkel sincsenek tisztában, hanem ellenkezőleg: erőszakosan lépnek fel az őket gyógyítani próbáló nőkkal szemben. Hogyan fogadja el akkor egy „beilleszkedni szándékozó” hithű muzulmán azt, hogy főnöknője legyen, ami civilizált ember számára természetes? Hogyan hajtja végre főnöknője utasításait, alkalmazkodik a munkarendhez, pl. egy gyárban, ahol mérnöknő irányítja a termelést? Bántalmazással, erőszakkal fogja lerendezni az ebből eredő belső feszültségét? Hogyan élhet olyan országban, amelynek miniszterelnöke nő? Ki tud erre és az ehhez hasonló kérdésekre választ adni? Hogyan integrálódik a nők megvetésén alapuló társadalom a hagyományosan nőtiszteleten alapuló európai társadalomba? Feltehetőleg sehogy. A szegregáció, önkéntes elkülönülés se megoldás. Ezek egyenes származéka a no-go zónák elszaporodása. Arra meg kinek van szüksége? A bűnbandáknak, a szervezett bűnözés keresztapáinak. Akik ezt megvalósították, felelősek érte, magyarán szólva bűnösök, ráadásul hatványozottan, mert tudatosan készítették elő hozzá a terepet. Ezek az alakok szándékosan importálják a drogkereskedelmet, a prostitúciót, a terrorizmust. Ne higgyünk az álszent beszédeknek! **A piszkos üzletágakban érintett politikusok valójában romlott alakok, alvilági csoportokkal trafikáló, fehérgalléros bűnözők.** A legmagasabb szinten művelve nemtelen üzleteiket.

9)Tőkekivonás. A világgazdaságot már több turnusban próbálták megingatni vagy összeomlasztani az erre szakosodottak. Már-már a csőd szélén táncolt az egész világ, de aztán visszavonulót fújtak. Nem elég, hogy túl kicsi részesedést adnak azoknak, akik az előállított javakat megtermelik, ezeket az arányokat egyre kisebbre kívánják leszorítani a kapzsi és szenilis öregurak. Az általuk megtartott profitot azonban nem vonják be kellő mértékben a termelési, illetve újratermelési ciklusba, hanem passzív vagyonná teszik: aranyrudak tömkelege, gyémánt, múkincsek, méregdrága tárgyak halmozódnak trezorjaikban, luxusingatlanokat vásárolnak fel. Emiatt az újratermelhető rész kisebbedik, hiába fokozzák a termelést ész nélkül és olyan mennyiséget termeltetve, amire a Föld egész lakosságának se lenne szüksége. Aktív, azaz működő tőke helyett passzív tőkével kívánnak haladni, ami anakronizmus. Egyre nagyobb pénzmennyiséget vonnak ki a gazdaságból, és nem értik, miért olyan mindez, mint a hátramenés. A magyar gazdaságmodellt azért támadják akkora hévvel, mert éppen az ellenkezőjére irányul: ésszerűen fekteti be a profitot, miközben a dolgozóknak is juttat belőle, még hozzá egyre jelentősebb mértékben. Összehasonlítva a két modellt, látható, hogy míg az egyik újra- és újratermeli a nyomort, a lecsúszást, mert irigyli másoktól a haladás és fejlődés lehetőségét, a másik ezzel ellentétben a felemelkedés lehetőségére tesz, azt valósítja meg. Nem szükséges többször hangoztatni: **a Soros-modell háborút és káoszt hoz, míg az Orbán-modell békés jólétet teremt.** Nem varázslattal, egyszerre, hanem fokozatosan fejlődve, és a megtermelt profitot helyesebb arányban megosztva a dolgozókkal.

10)Háború vagy béke? Európának és a Föld minden értelmes lényének ezt kell eldöntenie. A migráció erőltetésével pár amnéziás öregember, akinek rég gyámság alatt volna a helye, még egy utolsó erőfeszítéssel mindenki ellen menetelve, rogyadozó léptekkel, de be akarja teljesíteni úgymond az életművét. Magukra vállalva, bár ennek már nincsenek tudatában, azokat a következményeket és annak felelősségét, amit akár lokális, akár az egész világra kiterjedő háborúval embertársaiknak okoznak. Aki ehhez asszisztál vagy cselekvő módon részt vesz benne, nem háríthatja el magától annak felelősségét, amit szenvedések, nélkülözések formájában és mások tönkretétele árán idéznek

elő az emberiség történetében. **Akik most engedelmesen pitiznek Sorosnak és kivénhedt csapatának, azok utóbb nem mondhatják, hogy ez nem tartozik rájuk, nem ők a felelősök, meg hogy ők nem is ezt akarták. Egyénileg, egy személyben, utólag letagadhatatlanul felelni fognak érte.**

11)Sajtó. Talán a legsúlyosabb felelősség a sajtónak azon korrupst és lezüllött tagjait terheli, akik tevékenyen vesznek részt ennek a globális terrornak a megvalósításában. Aki szelet vet, vihart arat, mondja a közmondás. Azokról a sajtómunkásokról beszélünk, akik szolgasajtóként működve gyártanak, azaz koholnak ki álhíreket, tagadnak és hallgatnak el valós híreket, magyarázzák félre, mindig a „gazdinak pitizve”, azaz a megrendelőjük által elvártaknak megfelelően. Naponta megsértve a Nemzetközi Újságíró Szövetség alapokmányát, mely mindezt szigorúan tiltja. A magyar választások után hazug álhírek tömegével elárasztva a világsajtót, mely mára már csak az egyik felet hallgatja meg, ami a nemzetközi joggal is ellenkezik. Tehát törvénysértő módon. A felelősséget nekik is vállalniuk kell. A még értelmes és becsületes elődök által megfogalmazott kódexet ismét tiszteletben kell tartani. Mindenkinek. Akik nincsenek tisztában a valódi szólásszabadsággal, azoknak illik megtanulniuk. Akik ennek ellenkezőjét hirdetik, a valódi jogállamokat tiszteletben nem tartva, gondolják át újra, mire is esküdtek fel, amikor erre a foglalkozásra adták a fejüket. Azt azonban ne állítsa senki, hogy a szakmai tisztességet tőlük nem várhatja el az Olvasó. Ha mégis így gondolják, tegyék le a tollat és ne írjanak többet.

A békés szándékú állampolgárnak viszont azt kell átgondolnia, mi az, amit még tolerálni tud. Jelen sorok szerzője természetesen tisztában van azzal, több évtizedes tapasztalattal a háta mögött, hogy ennek az írásnak is minden sorát el fogják lopni és ki fogják fordítani azok, akik erre szakosodtak. Eddig se volt ez másként. Attól még az igazság igazság marad, a hamisság pedig mindig törvényszerűen lelepleződik. Az utánzás majomszokás, lejárt szavatosságú elvek erőltetése csak ellenérzéseket vált ki mindazokból, akikre rá akarják oktrojálni, holott ők valódi megújulásra vágnak, nem pedig a kommunizmus kaotikus „rendjének” újratermelésére, attól való senyvedésre. És még mindig vannak, akik azt vallják, hogy a globalista nézetek nem azonosak a kommunizmus lejárt lemezeivel. A magyar tömören így hívja: ugyanaz – pepitában...

Eger, 2018. április 14.

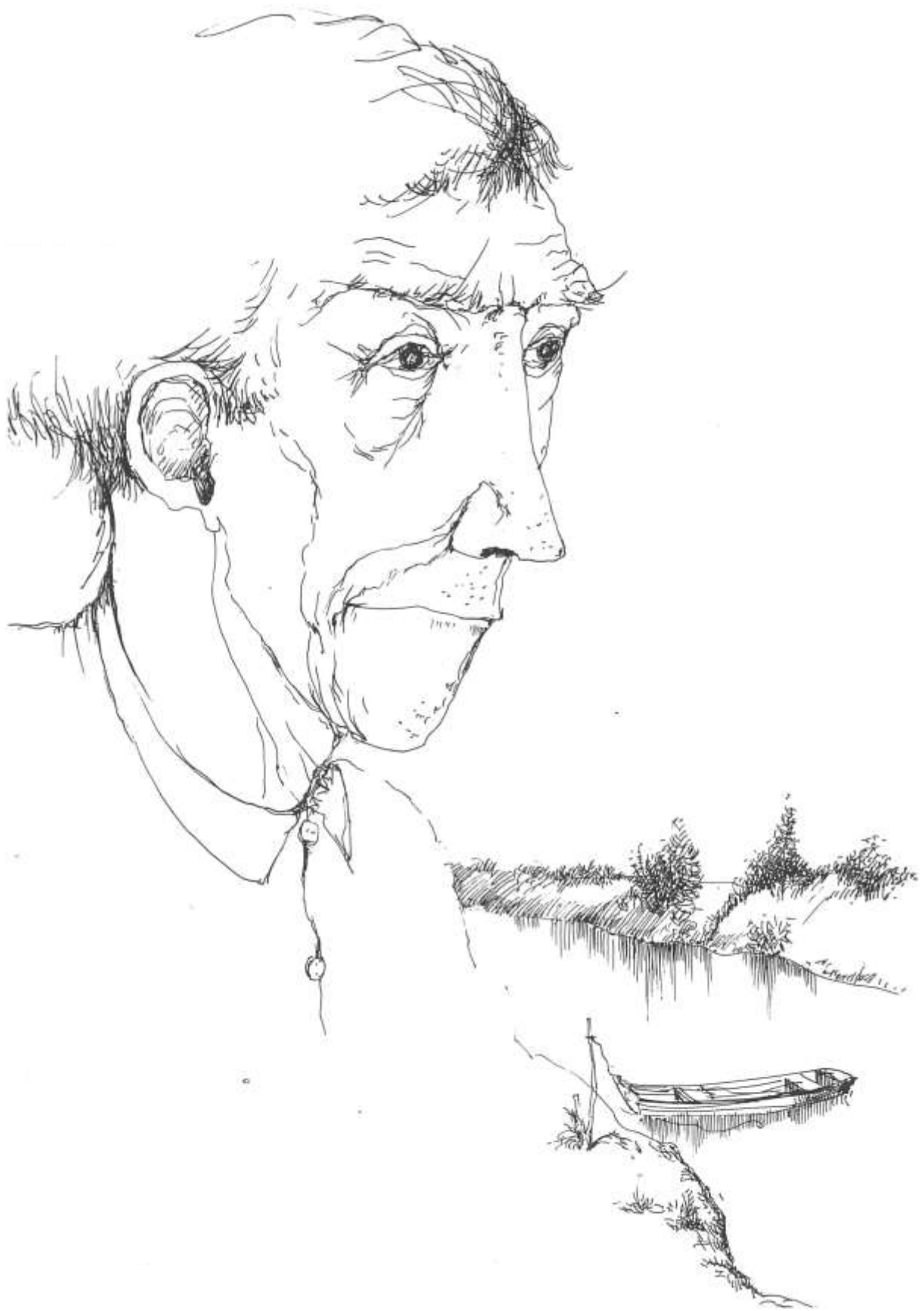
A futballrajongás zenitjei és mélypontjai

Aki tuti tippekkel indult az idei világbajnokságnak, alaposan meg kell gondolnia, máskor miket jelent be nagy arccal, csalhatatlan tudása illusztrálásaképpen. Mindenkit megleptek a nagy esélyesek hirtelen bukásaikkal, váratlan kiesésükkel a legnagyobb világtornán. Akkora skalpokat zsebelt be a hírnév bedaráló gépezete, mint Lionel Messi, Cristiano Ronaldo, hogy aztán újabbakat kapjon hátára a könnyű szelek szárnyán járó Fáma. Ez mind még rendben is volna, hiszen a siker és a hírnév a legmulandóbb dolgok a világon. Nem mintha áldozatai tehetségtelenek volnának, hanem mert a közönséget és az őket tájékoztató világsajtót gyors váltásokkal lehet a legkönnyebben elkápráztatni.

Már a szalagcímek is árulkodnak szerzőik gonoszkodó szándékairól: *„Így örültek az újságírók a németek kiesésének”*. *„Döbbenet, dráma: a németek szégyenkezve mennek haza”*. *„A csalók maradnak, a focizni akaró meg kiesett a vébéről”*. *„Japán undorító módon csalta a focit”*. *„Messi eldöntheti, melyik haverjával megy a vágóhídra”*. *„Bamba arcú játékosok okozták a németek tragédiáját”*. *„Messi csődje: még a Barça cserejátékosa is jobb nála”*. *„Cristiano Ronaldo a portugálok legrosszabb játékosa volt Uruguay ellen”*. *„Ronaldo se jobb, amikor ki kéne tűnni”*. *„Vécéhasználat miatt maradt le a vb-szereplésről az iráni hátvéd”*. Ízelítőül ennyi talán elég is. Aki rendszeresen olvas újságot, keresi fel az ismert hírközlő honlapokat, az már alig csodálkozik a fentiekben, hiszen a sajtó rég elbulvárosodott, és a valódi hírek helyett gyakran kap álhíreket, de még többet az értelmetlen gyalázkodásokból, fanyalgó kommentekből.

Attól még lehetnek az embernek normális igényei. A fanyalgásokat lehetne ugyan viszonzni hasonlókkal, de azért, mert mások lementek kuttyába, nem szükséges mindenki másnak is követni őket. A sajtónak vissza kell nyernie egykori nevét, és legfőképpen színvonalát, mely nem a zsigerekre hatott, hanem az értelemre. A manipulatív szándék akkor is megvolt (eleve ezért hívták életre), de illetett ezt finoman kendőzni, a lóláb pedig soha nem lógott ki ennyire, mint napjainkban. A fanyalgás mindig a műveletlenség jele. Attól, hogy leszólnak, becsmérelnék valakit, a vélemény nagyhangú kinyilvánítója még nem válik sokkal különbbé, csupán belső ürességéről árulkodik. Kommentjei önleplező íráskákká lesznek. A meghökkentés erejével hatnak – egyetlen szikrányi felvillanás gyanánt – majd elhamvadnak a semmibe, hogy másnap már senki ne emlékezzen rájuk.

A futball nagyjai nem véletlenül nyerték el világhírnevüket. A mi Puskásunk neve máig magyar márkanév, halála után is az, sőt egyre inkább az. A most legtöbbször gyalázott Messi és Ronaldo neve is egészen bizonyosan fennmarad. Rengeteg munkájuk és kitartásuk van ebben, fölösleges sértegetni őket azért, mert ezúttal nem nekik kedvezett a szerencse. A siker nem a légkondicionált fülkékben nagyképűen szájukat tépő kommentátorok elképzelései szerint jön vagy megy, és nem is a nagyok butaságán múlik, hanem szeszélyesen, megmásíthatatlanul. Legfőképpen nem egy ember szóló száma a futball, hanem csapatjáték. Stratégiai játék, akár a sakk. Nem véletlenül él az a felfogás, hogy a focisták a mi harcainkat (sikereinket és kudarcainkat) jelképezik és adják elő a nagyközönségnek. Minél primitívebb és harciasabb egy nép, annál inkább csataként éli meg a látottakat, ezért vannak „utóharcok” a lelátókon és az utcákon a frusztrált drukkerok és a nyertes fél szurkolói között. A nekivadult kommentátorok is azért közölnek a fentiekhez hasonló megjegyzéseket, mert a „csata” hevében ők is visszamentek az emberiség történetének kezdeti korszakaiba, amikor teszem azt az egyik fél játékosait rituálisan kivégezték. Letaglózó írásaik ennek az ősi (latin nyelveken: primitív) érzésnek a kifejeződései. A leszerepelt játékost/csapatot verbálisan végzik ki, vagy legalább tesznek kísérletet rá. A legyőzötteket megalázó alakok azonban önmagukat leplezik le leginkább. Keresztény

kultúrákban ilyenkor a megbocsátás és együttérzés nemes gesztusa illendő. A verbálisan már úgyszólván tönkretettekbe fölösleges még egyet belerúgni, amúgy is padlón vannak az átélt kudarcok után. Akiből hiányzik a nemeslelkűség, az nagyon alacsonyra írja le magát.

Miért említjük a futball csapatjáték jellegét? Mert elemien az. Nagyon fontos a vezéregyéniség, de a legfontosabb az összjáték a csapattagok között. A gyors észjárásúak egyetlen villanás erejével ismerik fel a kínálkozó helyzetet és váltják góllá, ha minden klappol. Többszöri kísérletre van szükség, mert az ellenfél ellenáll. Kivédi a támadásokat, majd kontráz. A támadókból egyetlen pillanat alatt lesznek védők. A csapat tagjai gondosan készítik elő a legtöbb támadást. Ennek célja a csatárok helyzetbe hozása. Ők speciális képességekkel rendelkeznek, emiatt válnak sztárokká. A közönség ugyanis eléggé elfogultan gyakran csak rájuk figyel. Ők fejezik be a gólszerzés aktusát, ezért őket ünnepli a világ. Attól még a csapat „közemberei” ugyanúgy megdolgoznak az eredményekért. Éppen ezért igazságtalan dolog figyelmen kívül hagyni az ő érdemeiket is. Lionel Messit mindennek lehordták egy gólpasszáért, mondván, hogy *csak* erre volt képes, holott ehhez kell a legnagyobb lelkierő, átadni a nagy lehetőséget a jobban helyezkedő társnak. A csapat érdekében.

A sajtó által sugallt mai ideálok ugyanis önzőek. Az ő felfogásukban csak a siker és a közszereplés a fontos. Ezzel hamis ideálokat plántálnak a fiatalokba (és a jóval kevésbé fiatalokba). Nem az érdem a fontos, hanem a siker. Ettől torzulnak el a jellemek, azért képzeleli magát a világ közepének a nagyarcú kommentátor és az általa megvezetett áldozat.

Bernd Storckot valósággal elüldözték Magyarországról, holott nagyon „megdolgozta” a magyar válogatottat. Az előző VB-n már szerepelhettek. Mindezt a semmiből, és a sajtó folyamatos huhogása közepett. Elfogultan, rosszindulatúan kommentálva, a kiesés után nekiesve az edzőnek. El is érték a céljukat: Storckot menesztették, ők (mármint a piszkos tollú újságírók) maradtak. Valami valahol nagyon nem fair ebben. ***A magyar csapatot folyamatos lelki tréningben is kellene részesíteni. Elsősorban azért, mert a világsajtó is szinte csak maliciózus megjegyzésekben részesítette a mieinket, pontosan szólva folyton szidnak és pocskondiáznak bennünket. Divat a magyarokat gyalázni. Ez lecsapódik a sporton is.*** Egészen más érzés úgy képviselni egy népet, ha arról azt tanítják már óvodáskorukban is a gyerekeknek, hogy ők a világ első nemzete. Egy amerikai vagy akár egy muzulmán számára ez a természetes. Évszázadok óta. Miközben bennünket meg évszázadokig azzal ostromoztak, hogy rosszak és büntetni valók vagyunk. A büntetésekből ki is jutott a magyarságnak. Talán megérdemelne egy külön tanulmányt, mennyi része van ebben a külhoni és honi balliberális sajtónak, meg a meghamisított történetírásnak. Mindenki büszke lehet a zászlajára, himnuszára, csak bennünket, magyarokat figyelnek gyanakodva, nincsen-e vele valami aljas hátsó szándékunk. Ugyan mi lenne? Talán csak egy gondolat: ***mekkora szellemi gyengeség rejlik amögött, ha valaki fél egy szimbólumtól? Egy zászlótól, aminek használatát betiltja, tulajdonosát tetemes bírságokkal sújtja...***

Visszatérve a most még lezáratlan nyereménylistákra, a nekivadult kommentátorokra, fogadókra, sportból nagy hasznot húzókra, mindenképpen fel kell hívni a figyelmet ennek a remek játéknak a közösségi és közösségformáló jellegére. Erősen hat arra a népre, amelynek fiai kiemelkedő szerepet visznek a sport- és a közéletben. A mi focistáinkat is hagyni kell, hogy fokozatosan és folyamatosan fejlődjenek. Munkájukat elősegíteni kell, nem gyalázni. ***Nincs még egy olyan nép, amelynek ilyen gyalázatos tagjai volnának, hogy a nemzeti válogatottjuk ellen drukkolnának. Gyűlöletből és elfogultságból.*** Amikor ők kaptak lehetőséget, csak egyet tudtak hangoztatni, hogy ők mindent jobban tudnak. Ennek bizonyításához egy egész évszázad se volt elég a számukra. No jó, több mint fél

évszázadnyi kommunista, szocialista (mikor minek hazudták magukat) kormányzás sem. A sporteredményeket nem egyik napról a másikra nyerik vissza a bennünket képviselő sportolók. Sok kemény munkát kell fektetni a sikerekbe. Sikereik pedig a mi sikereink is. A saját nemzetük ellen harcolók maguk alatt vágják a fát. Előbb-utóbb mindenki megutálja őket nemtelen szerepükért. Látván az idej VB kudarcait, magukba nézhetnének: ők hány percig bírnák a szédületes vágót, amit a döntő felé tartó sportolók mutatnak be a nézők százmilliói előtt? Nem szájjal. Lábbal. És lélekkel.

Eger, 2018. július 2.

Márai gőgje

Nincs talán még egy magyar író, akinek lelki világát annyian vitatták és oly mértékben félreértelmezték volna, mint Máraiét. Feltehetőleg valamelyik irigytől származik a sokak által könnyedén átvett és hangoztatott gőgös polgár megnevezés, de arra kevesen szántak időt és figyelmet, hogy lényének lényegét kutassák igazán. Volt persze a mindent letaroló kommunista rendszer, mely valósággal kötelezővé tette az előítéletek alapján való tájékozódást az átlagpolgár számára, ám ha nem akarunk a felületesség vétkébe esni, mindig szükséges magunknak tájékozódni ilyen komoly ügyekben. A pártállami irodalomtörténet-írás az értelmes embert egyébiránt is arra ösztönözte legfőképp, hogy lerázza magáról, mint kutya a vizet, s maga keresse meg a járatlan, de legalább nem sablonos utakat.

Igaz is, Márairól oly keveset lehetett tudni a rendszerváltás előtt, hogy csak azon szerencsések ismerkedhettek meg vele az ifjabbak közül, akik külhonban járva hozzájuthattak egy-egy kötetéhez. Itthon előbb elhallgatták, majd negatív értékítéleteket sugallva igyekeztek torzképet alkotni róla, miközben műveit, pár kivétellel, gyakorlatilag indexen tartották. Az idősebbek ugyan tudták, hogy mindez hamis, és ők még ismerhették műveinek egész sorát, mások rejtegették a könyvespolcok hátsó sorai között köteteit, ám ők se mondtak, mondhattak nekünk róla túl sokat. Nem mertek vagy nem tudtak, ki tudja ma már, lényeg az, hogy mind a hallgatagok, mind a rágalmozók egyaránt igaztalanul bántak vele.

Mintegy másfél évtizeddel a rendszerváltozás hajnala után, amikor már a rég tiltott művek is előkerülhettek a könyvtárak szigorúan titkos pincerekeszeiből és újra nyomtatták őket, valamint a pár rőfnyi hosszú kötet sor után, mely ismét elkerülhetett az olvasókhöz, mindenképpen el kell kezdeni az előítéletektől mentes és a fanyalgó vagy mocskolódó, leminősítő szándékú elemzések félretételével és figyelmen kívül hagyásával a magunk értelmezését adni annak az írónak, akit a XX. század legnagyobb magyar irodalmárának nevezhetünk. Tudom, sokan hördülnek fel, hogy Móricz és Kosztolányi és a Nyugat több nemzedéke és még Krúdy és ki tudja, ki mindenki... de ez az igazságtétel nem mehet végbe anélkül, hogy a könyvespolcunkon álló többi kötetet arrébb ne kelljen tologatnunk, s valamiféleképpen átrendeznünk, ha nem akarjuk mi magunk is kirekeszteni irodalmunk rangos alakját, aki ma már, külhoni fogadtatásának hála, a világirodalomba is méltán bevonult.

Az első helyreigazítást azzal kell kezdeni, hogy Márai alapvetően nem prózaírói, hanem lírai alkotó. Csak költeményei világát megismerve alkothatunk valódi képet prózájáról, s így konstatálnunk kell, hogy minden sorában rejtve, titkos mélységekből buzog fel a költői világ, akár a jól érlelt borból az érett íz. A költőiség nagyobb szintetizáló erő rejt magában, mint az írói. Erőteljesebben tömörít, különlegesebb asszociációkra bírja az olvasót, mint bármi más. A költő olyan, mint a primadonna: ha

Ő színre lép, csak rá kell figyelni, minden és mindenki más másodlagossá válik mellette. Ezért nem túlzás Máraival kapcsolatban az első helyet emlegetni, mert hiszen műveltségével és szigorával, mellyel elsősorban önmagát illette, mindig is erre törekedett. Soha nem érte be a silánnyal, másolattal, gyenge művek lehetőségével, olcsó sikerekkel, mint annyi kortársa, elődje vagy utódja. Csak a teljességet akarta, s ezért hajlandó volt mindent feláldozni, mindent félretenni, műveit pedig hosszú éveken át érlelni, hogy aztán azokkal az érett ízekkel bocsássa az olvasó elé, amelyek félreismerhetetlenül az övéi, s talán bírálhatók, de mindenképpen elismerésre méltók. A költő-alkat egyúttal drámai alkat is. Valaha a drámaírókat is drámaköltőknek nevezték, s valószínűleg nem csak azért, mert a drámák is verses formában íródtak. Mind a költő, mind a drámaszerző lelkében vulkanikus erők izzanak, és az ihletett pillanatokban olyan erővel törnek felszínre, hogy azt csak kevesek tudják közvetlen közlőről, azaz első kézből kapva elviselni. A remekműnek is szüksége van arra, hogy egy ideig asztalfiókban érlelődjen. Hogy ezenközben mi megy végbe az akár változatlanul is hagyott műben, az az égiek titka. Talán a lényeg az, hogy míg az alkotás megszületésekor a közönség még éretlen annak befogadására, az érési idő alatt valami megváltozik, érik a befogadni készülő lelkében, és előbb szellemi síkon találkoznak a művel, ráéreznek, megálmoldják, majd utóbb valóságosan is megismerkedhetnek vele.

Mondhatják erre mások, hogy Márai közel sem volt olyan szenvedélyes természetű, mint Petőfi vagy Ady. Ez azonban csak a látszat. A különbség annyi, hogy Márainál ritkább a direkt formában felszínre engedett indulati elem, annál több a csendesen sorolt mondandó, a halk erő, melyről a Bibliából tudható, hogy a legnagyobb, mert Isten ereje is a látszólagos erőtlenségben nyilvánul meg legerősebben.

A drámai világ egyik törvényszerű velejárója a szerepjátszás. Minden drámában és minden regényében ott lappang ez a játék: az író voltaképpen belebújik szereplői ruhájába és sorra próbálgatja a jellemeket. Mindez egy véresen komoly játék: annak a próbája, hogy vajon mindegyik alak eljátszására képes-e, mert ha nem, akkor tudása fogyatékos, prózája vagy drámája erőtlenségre, ő maga pedig tovább kell hogy tanuljon, mert az írói mesterségnek még nem áll mesterfokán.

Az olvasók örök, klasszikus tévedése, hogy valamelyik szereplőben, többnyire főszereplőben keresik az író alteregóját. Tévedés ne essék: nem egy megoldás van ebben a rébuszban, hanem számtalan. Ahány szereplő, annyi szerepjátszás, annyi bújócska az olvasóval, ám mindannyiuk mögött ott a játszó, gyermekesen felszabadult, ám mégis szorongva elbújó szerző. Akár a bújócskában, a szorongás amiatt kínozza, mert nem akarja, hogy megtalálják, vagyis hogy ő legyen a nyerő. Ha viszont nem találják meg, csalódott lesz, mint a gyermek, és igen hamar elunja a mások számára felismerhetetlen rejtekhelyet, s ő maga lép elő onnan, hogy leleplezze önmagát.

Mint látjuk, az írói-költői világ roppant bonyolult, és teljes valójában igazán megfejthetetlen. A gőgösnek mondott polgár álarca mögül előkukucskál a játszó gyermek, aki egyúttal korának legműveltebb koponyája is. A szigorú ítéssz ugyan számtalanszor megsérti, felháborítja kortársait, ám mindig, minden élethelyzetben fel kell ismerni: ő igényességre nevel, lélekrontó talpsimogatás helyett a lényegre tapint, és a mindnyájunkat megmentő kiút felé vezet. A higgadt hangnem mögött ott a szenvedélyes ember, aki ifjúként maga is lázadt a polgári élet kötöttségei ellen, ám külföldi évei alatt rá kellett ébrednie, mennyire meghatározó a szülői ház öröksége, s hogy semmiképpen nem szabadulhat annak fölfelé vivő szándékától és erejétől. A polgári világ, a maga szigorú kötöttségeivel végül is megadja azt a formát az írói-költői kifejezéshez, mely a nagysághoz vezető út lehetőségét is jelenti. „Ki nagyot akar, magát zabolázza...”, mondhatjuk Goethével, és Márai minden lázadásának mélyén is ott lappang ez a sokgenerációs tudás. Akár a látszólagos gőgösség mögül a szigorú igényesség, mely tanító szigorral csap le a lazálókra, ám megértő szeretettel fogadja embertársai minden fogyatékát is. Ez utóbbit pedig kevesebben ismerik fel, csupán arcul ütöttek érzik magukat a szigorú bírálatok olvastán-hallatán.

Vajon ki akar jobbat embertársainak és ki tesz többet értük: az, aki mindent rájuk hagy, vagy az, aki megfeddi őket hibáikért és megtanítja őket, hogyan lehet szebben-jobban csinálni mindazt, amit addig csupán töredékesen ismertek és hibásan tettek...? Mielőtt megsértődnénk, mindig ezt a kérdést kell feltenni önmagunknak. Mindezt még tisztábban láthatjuk akkor, amikor jelenkorunk kaotikus világában felismerjük a mindent szétbomlasztó, diabolikus erőt, mellyel szemben bizony fel kellene mutatnunk a szigorú igények erejét, hogy újból összerendezhessük szétesőben lévő világunkat. Mikor Márai igényeit választjuk, mindig a menekvés útjára lépve kerüljük el azokat a lélekvesztő fordulókat, melyeket korunk minden műveltségpótléka kínál, szubkultúrákon, fel-felvillanó képi világán, nyekergő-üvöltő diszharmóniáján keresztül.

Márai „gőgje” a legmélyesegesebb alázat. Művészi alázat a Megismerhetetlen és Megfoghatatlan iránt, melyet csupán ihletett pillanatainkban érinthetünk kisebb-nagyobb mértékben. Ha ennek tükrében szigorúan ítél meg bennünket, mindnyájunkat, akkor is el kell fogadnunk az ilyenkor felénk nyújtott segítő kezet, mely nem máshová, mint a teljes értékű véges-végtelen felé vezetget bennünket: művészi világába, a kristálytükrök és fortyogó vulkánok, a csendes, alkotói órák és az erkölcsi érzékében sértett és olykor dühöngő művész világába. A teljes értékű, mozdulatlan csendbe és a csillagok születését kísérő, nagy, gigászi, forrongó erők birodalmába.

Mindössze ennyi az, amit elutasítunk, ha képtelenek vagyunk elfogadni Márai különös hangulatú, költői-írói világát. Annyi évtizedes értetlenség és elutasítás után nekünk kell megtennünk az első lépést irányába, hiszen mi, az összmagyság sértettük meg őt azzal, hogy előítéletek ketrecébe zártuk vagy nem emeltünk szót beskatulyázása ellen. Tegyük pár sétát vele a sós levegőjű keleti parton Amerikában, hajnali órákon, kutyájával! Barangoljuk be a háború előtti budai vár ódon utcáit, szívjuk be a gesztenyesorok könnyű, édes illatát, bolyongjunk vele számkivetve Itália zajosan izgató és olykor bosszantóan rivalgó, középkori sikátorain! Járjuk be a két világháború közötti Németországot, ahol valami fatálisan készülődött, öncélúan tenyészett, és ami be akarta fogadni, s talán bekebelezni a mi végtelenül magányos írónkat, aki a nacionalista téveszmékre dacos párválasztásával válaszolt, az asszimiláló szándékok elől pedig visszavonult hazájába, ebbe a mindnyájunk számára végső menedékbe! És végül menekedjünk vele együtt csodálatos anyanyelvünkbe, melynek megtartó ereje több évtizedig is elegendő volt számára, hogy tiszta szavakkal, életbölcsessel teli mondatokkal ajándékozhasson meg bennünket, akik itthonról esetleg észre se vettük! Hajtsunk fejet előtte, mert minden érdeme között a legnagyobbak egyike az volt, hogy tőlünk távol élve is közöttünk tartózkodott, élt és hatott, szidalmazottként és számkivettként is hazánkat szolgálta, s a hűtlenek és honi árulók korában maga volt a hűség nemzetéhez, mindnyájunkhoz! Miközben itthon a nyelvrontók egyre nagyobb „érdemeket” szereztek anyanyelvünk elértéktelenítésében, az alantas káromkodáskultuszban, egymás tiprásában és befeketítésében, addig ő rendületlenül mondta, sorolta és végső ajándékként ránk hagyományozta kristálytisza mondatait, játékos halálait, melyekkel mindannyiszor tragikusan végigélte és szenvedte mindnyájunk romlását és feltámadását – soraiban...

2006

Angyali perspektíva

Figurálisan tökéleteset alkotni igen nehéz. Nemcsak mesterségbeli tudásra van szükség hozzá, hanem a lélek nemességére is. Hibátlan látásra, ami nem csupán fizikai látást jelent. A mestermű mindig hordoz magában valami pluszt, a kívülről számára megfoghatatlant, s talán irigyeltet. Az ellenerők ezen a ponton indulnak be, és gyakran kegyetlen pusztítást visznek végbe. De szerencsére nem mindig.

Görög Rezső korai alkotásait nézem. Az ötvenes években születtek egy kezdő grafikus keze nyomán, az oroszlánkormök mégis megmutatkoznak rajtuk. Élénk fantáziája benépesíti a tájat, a tisztán és érintetlenül várakozó rézlemez neki mindig kihívás. Hibázni nem lehet, máskülönben az anyag kárba vész. Aprócska tűfejű eszköz szolgálja a munkáját, és ő már fiatalon is magabiztosan bánik vele. Később egyre biztosabb kézzel folytatja mindezt. Hatvanas évekbeli óriás rézkarcai lélegzetelállítóak. Egyre többször jelenik meg az angyali perspektívából ábrázolt táj: erősen felülnézetből. S talán ez a kulcsa a biztos kéznek – és biztos szárnynak, amelyek épp olyanná teszik műalkotásait, amilyenek. Keze nyoma biztos felismerhető, s nemcsak azért, mert jellegzetes aláírása senkiével nem téveszthető össze. A távlatos látásmód, amit megint csak nem lehet másként nevezni, mint angyali perspektívának, arról árulkodik, honnan is hozta magával ezt a magabiztos tudást. Egy angyali régióból, ahonnan sokáig kukucskálhatott alá pufók szárnyas lényként, hogy ennyire megőrizte lelke mélyén ezt a szépséges látványt.

Mintha mindig a magasból tekintene le az ábrázolt tájra. Pedig nincs minden környezetben olyan magas tereptárgy, ami ezt indokolná és magyarázatul szolgálna rá. Egyszerűen csak felülről lát mindent, a szellemi fölény biztonságérzetével. Legyen az egy balatoni táj, a dubrovnikai vár, mediterrán félsziget, vagy egy Duna-deltabeli környezet. Ez utóbbi olyannyira lapályos, hogy ott valóban nehéz volna magaslati helyet találni egy közvetlen, fizikai megfigyelés számára. Görög Rezsőnek ez is sikerül. Ráközelítve a képre megelevenedik annak minden zegzuga, a legapróbb részletekig. A Balatonon vitorlás hajók siklanak. Mások a kikötőben vesztegelnek. Motoros csónakok szelik a vizet. A stégen pecázik valaki. Mások sétálnak, álldogálnak, s csak nézelődnek, ahogyan nagy vizek mentén erős készletetést érez rá az ember. Mert a hullámok mozgása megnyugtat és a végtelenség érzését csempészi pillanatainkba. Mert a tovaftató hullámok magukkal ragadják a tekintetet, és vonzanak messzi, egészen távoli tájakra.

Mikor visszafordítjuk tekintetünket, felfigyelünk a partmenti fákra. A Balatonnál ezek jellegzetesen a jegenyék. A manapság sokat üldözött és irtott, szépséges fák, melyeknek karcsú alakja hozzátartozik a magyar tájhoz. Tengerparton ugyanezt a ciprusok jelképezik. Mindenütt egy fasor, s nemcsak azért, mert kellenek valami laposabb dolog optikai kiegyensúlyozására. Az előrelátó ember nemcsak hullámtörő gátakat igyekezett építeni a nagy víz közelébe, hanem fasorokat is telepített, melyek felfognak valamit a viharos szél erejéből, s nem hagyják szabadon tombolni. A magasból belátunk a házak udvarába. Látjuk az ott tevékenykedő embereket. Máshol lovas kocsik várakoznak a befogott lovakkal, hogy újtukra indulhassanak. A lapos tetejű házakon napoznak, vagy csak napoztak, erre utalnak az ott hagyott nyugágyak, teraszburorzat. A *Duna-delta* vize fölött jókora faépítmény, egyértelműen gazdasági rendeltetésű. Előtte rengeteg hordó hever egymáson, más részük szétgurulva. Kosarak, mindenféle tárolóedény, nagy felfordulásban, mert szinte soha nem lehet ott rendet tartani, ahol állandóan folyik, sőt rohan tovább az élet. A rendetlenség, a valamire való készülődés örökké újratermeli magát. És mert a Duna-delta Európa egyik legelhanyagoltabb része. Az ugyancsak fából készült kikötői hídon egy tengerész zsebre dugott kézzel álldogál, és a vizet nézi. Talán hazagondol, hátrahagyott családjára. Talán valami üzletlen törli a fejét, de az is meglehet, hogy lélekben máris tovább járja a tenger hatalmas vizét, ahol parány az ember, az elemekkel pedig lehet harcolni, de végképp legyőzni őket nem. Kissé távolabb ettől a figurától egy másik tengerész tárgy egy nővel. A nő arca elmosódott, nem teljesen kivehető. A testtartásából viszont egyértelmű, hogy a legősibb női mesterséget űzi, beszélgetésük tárgya pedig egy áralku lehet. Bárkák vesztegelnek, leeresztett vitorlájú vízi járművek. Mások már indulásra készen. Ahogy nézzük a képet, egyre jobban

megelevenedik az egész. Statikusságában is erőteljesen dinamikus. Örökké mozog benne minden, ahogyan az univerzumban is, melynek egyetlen stabil eleme az örökös változás.

A *Favágók* c. képen hatalmas farakások sorakoznak egy ötvenes évekbeli tájon. Mindenütt hó, az erdőben lovas szán várakozik, hogy elszállítsa a fák egy részét. Kucs más emberek beszélgetnek. A kép bal alsó részén két férfi érkezik, vállukon puskával. Nem messze tőlük tüzet gyújtottak. A tűz mellett állók felé fut egy alak, kezében viszi a vadászok által elejtett nyulat. Talán ez lesz az ebédjük. Köröskörül csupasz fák. A téli táj bennük mutatja meg igazi karakterét. A természet különös körtáncának rejtélye, ahogyan felépíti egy fa testét. Az ágak, kezdve a legapróbb gallyacskától, körkörösén haladva építkeznek, a legnagyobb stabilitást adva ezzel az egyre magasabbra, erőteljesebbé növekvő fának. Egészen a távolban, messze a fák mögött hegyi falucska képe bontakozik ki. Talán épp azé, ahová Görög Rezsőt egykor kitelepítették. Büntetésből, mert katonaládája mélyén pár madonnaképet őrizgetett, szabadidejében pedig azokat nézegette. Mekkora bűn volt ez az ötvenes évek elején, egy örökké éber politikai tiszt vizsla szemében! Klerikális reakció, tehát büntetendő, letartóztatandó. Arra nem gondolt, mert túlságosan korlátolt volt hozzá, hogy egy festőnövendéknek ez alapvető stúdium. Mivel nemigen járt múzeumban, ott nem is láthatta, hogyan gyakorlatoznak a festőakadémiák növendékei, a legnagyobb mesterek munkáit másolva. Így maradt az ostoba vád, Görög Rezső pedig egyetlen éjszaka alatt megőszült. Húszévesen. Csoda-e hát, ha ellenzékivé vált? Szemben édesapja hithű kommunista elveivel, és egy velejéig romlott rendszerrel, mely még önmagát se tudta definiálni évtizedeken át, nem hogy másokat megértett volna.

Az akadémiát mégis elvégezte, kiváló festővé és grafikussá érett. Előbb ugyan az ellenzéki művészek számára működtetett hódmezővásárhelyi kiállításokon vett részt, de utóbb a híres Múcsarnokban is volt önálló kiállítása. Legjobb barátja, mentora *Gács Mihály* volt, aki gyakran belevetette magát az éjszakai életbe. Görög Rezső soha nem ivott. Lumpoló barátját viszont mindenhol elkísérte. Vigyázott rá, nehogy baja essen, az estély zárásaként pedig szépen hazaszállította. Őrangyal volt barátja mellett, igaz, ekkor földi változatban. Ez is egy angyali perspektíva? Mondhatni úgy is, hogy szolidaritást vállalt szenvedélybeteg barátjával, aki viszont az ő művészi útját egyengette. Egy angyali perspektívából látta nála pár évvel idősebb barátját. Nem a földön besározódott alakot tudta benne, hanem az értékes, jobb sorsra érdemes művészt. Nem lehetett könnyű. Női szemmel nézve mindez alantas, ő mégis tudta nagyvonalúan kezelni az ügyet.

Vajon mindez elhatározás kérdése? Nemigen. A lélek nemessége nem pusztán emberi döntés. A legmagasabb lélekiskolákat kijárt öreg lelkek sajátja ez a látásmód. Közrejátszhatott benne az a korai tapasztalat, melyet internálása idején szerzett. A legtöbbször minden ok nélkül lefogott rabok összetartása, mert egymásra voltak utalva a kegyetlenül nehéz körülmények között. Az egyéni hősiesség ott nem elég. Kell a társak összefogása a túléléshez. Ahogyan kellett az értelmetlen szabályok kijátszása is. Nézem az ötvenes évekbeli képet. A nyúllal a tűz felé futó ember talán egy rab. A puskás emberek talán börtönőrök, akik ugyanúgy éheztek akkoriban, mint az általuk fogva tartottak. A háború után ínséges évek következtek. Kevés hús jutott az emberek asztalára. Az elejtett nyulat helyben megsütve nemigen derült rá fény, hogy mindnyájan vétettek az akkori törvények ellen, melyek a kegyetlen beszolgáltatásokról szóltak. A kisember kiszolgáltatottságáról a véres diktatúrát bevezetett elvtársi rendszernek.

Mindez csupán impresszió. Ám egy műalkotás sorsa nem zárul le azzal, hogy alkotója megteremtette. Továbbél és hat a néző, a műélvező lelkében teremtett impressziókban és azok által is. Ahogyan most

végiggondoljuk ezeket a képzettársításokat, ismerve Görög Rezső sorsát. Jobban mondva annak egy részét. A mozaikképek kiegészítésekre várnak. A hatvanas évek legkeresettebb grafikusa a teljes ismeretlenség által sújtva halt meg. Mikor időskorában hazatért, senki nem tudott korábbi munkásságáról. Csak az utcára került öregembert látták benne, holott kellett, hogy legyen maga mögött hagyott lakás, autó, vagy legalább egy albérlet, ahová dolgozó élete legszükségesebb tárgyait menekítette. Valahonnan az utcára kellett kerülnie, ahonnan egy kórházba, mert bár egészséges volt, kórához képest mindig fitt, mégis egyetlen lehetőség, hogy megmeneküljön a hajléktalanság rémétől. Emlékezetét elvesztette. Veszekedett a kórházi környezet nyújtotta gyógyszeres ellátás miatt. Soha életében nem szedett gyógyszereket. Az olyan érzékeny agynak, mint amilyen az övé volt, nem tesz jót a vegyszeres kezelés. Lázadt ellene. Öregotthonba, majd dementiára való hivatkozással pszichiátriára került. Végül imádott szülővárosától, Budapeستől is távolra szakadt. Gyulán halt meg, hamvai ott porladnak. A világot ismét angyali perspektívából látja. A fejét bizonyára gyakran csóválja. Karinthyval együtt könyököl egy pufók felhő tetején, ahonnan együtt vallják, hogy az ember vírus a Föld testén. Mi pedig nem cáfolhatjuk meg őket, látva a mérhetetlen pusztítást, amit értelmetlenül visznek végbe legalantasabb társaink. Ennyi egy művészsors, egy értékes ember élete?

Eger, 2016. július 23.

Miért fontos művelt nyelven beszélni, írni, másokkal érintkezni?

Nemrégiben egy irodalmi beszélgetés kapcsán merült fel a kérdés: nekünk, kihalófélben lévő öregeknek miért olyan fontos a klasszicizáló költészet és az a nyelvezet, amit természetesként tanultunk meg szüleinktől, nagyszüleinktől, nevelőinktől. A nekem szegezett kérdéstől annyira meglepődtem, hogy hirtelenjében nem is értettem, mi a kérdés lényege. Elakadt a szavam, és furcsának találtam, hogy egy ilyen evidenciát meg kell magyaráznom. Csak annyit vettem ellen, hogy nem lehet mindent elintézni az sms-ek nyelvén, amiért kissé megmosolyogtak, én pedig akkor, az adott helyzetben feladtam, hogy magyarázkodjam olyasmiről, ami nekem és nemzedékemnek természetes.

A jó riporter kérdés viszont olyan, hogy később is foglalkoztatja az embert. Nem hagyja nyugodni, töpreng, rágódik rajta, amíg meg nem találja a megfelelő választ. Amikor nem találjuk hirtelenjében a megfelelő magyarázatot, érdemes fonákjára fordítani a dolgot és megnézni, mi történne, ha... Jelen esetben, ha a kérdező által nem értett helyzetben ő kényszerülne védekező álláspontra, a riportalany pedig átvenné a fölényes pozícióból való kérdezés jogát. De ne menjünk ilyen messzire, érzük be a józan gondolkodás felé terelgetés jogával, s nézzük meg, valójában mi is történne, ha mindannyian lemennénk... ha nem is kutyába, de egyfajta modern dadogásba.

Ha egy színházi előadás során nem a szerző által leírtak volnának a meghatározó instrukciók, mi pedig nem beszélénk normálisan, hanem elkezdenénk zanzásítani és vulgarizálni, ugyan mit szólna hozzá a közönség? Nézzük csak. Két halálos ellenség család állandóan irtja-pusztítja egymást, és soha nem hallgatnak a veronai herceg dörgedelmeire, amelyekkel megtiltja nekik ezt a garázda életmódot. Az egyik ifjú, aki hol ezért, hol azért a csajért epekedik, hetyke játékba fog. Provokatíván elmennek ellenségük partijára és ott váratlanul beleszeret a házigazda lányába, a kiskorú Júliába. Egy dajka és egy pap segítségével üzenetnek egymásnak, sokat drámáznak, míg végül a pap titokban összedja őket. Júlia apja balhézik, mert a lánya nem akar hozzámenni az általa kiválasztott gazdag sráchoz.

Eközben megint utcai csetepaté támad, aminek során Rómeó megöli Júlia unokatesóját, aki viszont előzőleg megölte Rómeó legjobb barátját. Rómeónak menekülnie kell, de előbb még szexelnek egyet a feleségével. Júlia öngyilkosságot színlel, hogy ne kelljen bigámistává válnia, de Rómeó másként értesül. Visszarohan és a kriptában öngyilkos lesz, majd Júlia is. A herceg a végén mindenkit lebaltáz. A két család kihal, de előbb még kibékülnek egymással... A lökött emberiség azóta se szívlelte meg Shakespeare mester intelmeit, és ugyanúgy irtja-pusztítja egymást, de időnként elmegy érzelegni Veronába (mint mikor gyónni megy a templomba). Nos, ha a kötelező olvasmány ennyiből állna, sok diák kiegyezne a zanzával, sőt még a magukat modernnek, haladónak, miegymásnak valló eszementek ennél sokkal vulgárisabb kifejezéseket is használnak, mint amiket most a másik fél stílusának illusztrálására megengedtem magamnak. Természetesen ők arra való hivatkozással, hogy a mai ifjúságnak ez az igény szintje.

Ettől a világ még nem változik meg, a kötelező tananyag talán „modernizálódik” valamelyest, de annyi belátható, hogy a két dolgot nem lehet azonos platformra helyezni. Főleg erőszakkal nem. Ahogyan a gyermek zsenge korától fogva megtanulja, hogy a mesék világa teljesen különbözik az élettől magától, de neki időnként szabad beleélnie magát és ifjú hercegnek, királykisasszonynak, tündérnek, óriásnak, miegyébnek képzelni magát. Szóval megtanul elvonatkoztatni, szerepeket játszani, eljátszozni a gondolattal, mi lenne, ha... De attól még az ő kis élete zavartalanul gyermeki világ marad, annak fő funkciója pedig a játék és a fejlődés. Ha a mese valódi élményétől megfosztják, fejlődése csökevényes lesz, valami nagyon elromlik benne. Nos, arra akarok félreérthetetlenül célozni, hogy bizonyos műfajokat ugyanúgy kell tekinteni, mint a mesét: szabad bejárást egy különleges képzeletvilágba, megtanulni annak stílusát, szerepeit, majd a szép élmények után visszatérni oda, ahová valójában születünk. Ettől sem az illúzió, sem a valós környezet nem sérül, sőt jelentőset fejlődik a kis koponya általa. Ilyen a színház világa, az opera, a népi játékok és a zene világa, melytől megfosztani a még fejlődésben levő „szervezetet” nagyon durva beavatkozás. Gondolom, magyarázni se kell, hogy az ellenkezője mennyire visszaveti, sőt teljességgel gátolja, akár meg is akadályozza, hogy a nebulóknak elvont gondolkodása legyen, azaz tudjanak szabadon absztrahálni. A szabad asszociációk hiánya korlátolt gondolkodást eredményez, az iskolai végtermék pedig a retardált bunkó. Korosztályom látott belőle épp eleget, hiszen a kommunizmus is effélet tűzött ki célul maga elé, a nagy kollektív népnevelést, szigorúan csak abban az irányban „haladva”, azaz lefelé süllyedve, ahová a Nagy Tudat-mérnökölő azt kiagyalta.

A nyelvi gazdagság egyúttal lelki gazdagságot is jelent. Szókincset gyűjteni egy életen át, ahelyett, hogy csak a pénzt és karriert, olcsó sikereket hajhászná valaki, valami emelkedett szintet, magasabb értékrendet jelent. A fenti zanzát ki lehetett volna fejezni durva káromkodásokkal is, de ennyire már nem alkalmazkodunk a mások igénytelenségéhez. Jóllehet velem nem bánt kesztyűs kézzel az a társadalom, amelyikbe beleszülettem, én tartottam magamat a családi hagyományokhoz, a szülőktől, nagyszülőktől, nagycsaládtól és nevelőktől, tanítóktól tanultakhoz, az eredmény pedig egy klasszikus életmű, mely nem hagyta magát lehúzni és soha nem ment le kutyába, csak mert mások abból csináltak divatot.

Természetesen tudom, hogy akik már rég elkényelmesedtek, nem szívesen adják fel – nekik – jól bevált és harciasan védelmes állásaikat, de a mustármagokat akkor is tovább hinteni kell, ha némelyik az út mellé kerül és soha nem lesz belőle értékes termés. A keresztény kultúra és a Nagy Tanító ezt hagyományozta ránk, nekünk pedig nem érdemes mások dolgába belekotnyeleskednünk. Azt meghagyjuk a nálunk kevésbé értelmeseknek, akik csak akkor kapnak észbe, ha már megtörtént a

baj és ők az általuk elsüllyesztett hajó roncsaiba kapaszkodva szidalmazták az égieket és a többi földit a saját bűneikért és kudarcaikért.

Ha még mindig nem volna érthető, mi a különbség a művészi valóság és a sárba lecibált dolog között, hadd emlékeztessünk rá, mennyire csodálatos a madarak éneke, ami nem azonos a rikácsolással, amit a modern személet hívei időnként művelnek a színpadon is. Vannak természetesen madarak, amelyek tényleg rikácsolnak, ének helyett zajt produkálnak, de mindezt ellentételezi a többiek szépséges hangicsálása, muzikalitása. Attól még nem kell etalonná megtenni a zörejeket, a durva hangzásokat, és kötelezővé se tehető, hogy mások hagyják el saját értékrendjüket, mert másoknak kificamodott az ízlésük. A régi magyar költőket nem kizárni kell a mai irodalomoktatásból, hanem lépésről-lépésre megtanítani az utánunk jövő nemzedékeknek, milyen az íze, a zeneisége, a szépsége azoknak a költeményeknek, amelyeket talán csak azért nem szavalnak a mai színészek, mert őket se tanította meg rá senki, hogyan értelmezzék, hangsúlyozzák, egyszóval hogyan adják át ifjú közönségüknek. S nem utolsósorban a sok munkába, hajtásba már belefáradt időseknek is. Hagyni kell rá időt, ugyanúgy, ahogyan egy új ételt se úgy vezetünk be a kisgyermekek étrendjébe, hogy letömjük a torkukon, hanem adunk időt az ízlelgetésre, barátkozásra. Mindez nem más, mint egy új információ bevitele a gyermek szervezetébe, anélkül, hogy ez tudatosulna benne, viszont kap egy új játékra lehetőséget. A régi magyar nyelv ismerete egyúttal kulcs a csángó nyelvjárás megértéséhez. Egyébiránt hogyan tudnának velük szót érteni a fiatalok, ha ellátogatnak etelközi rokonainkhoz?

Goldoni, aki az olasz színjátszás mestere volt, s nem melleleg az általa kigondolt színház erősen eltért az elődeiétől és kortársaiétól, úgy alakíthatta ki saját világát, hogy kislánykorában kapott egy bábszínházat ajándékba, amivel eljátszadózhatott és kísérletezgethetett ráérő idejében. Ha ehelyett a remek lehetőség helyett csupa letolást és korlátozást kapott volna, az ő sorsa is egészen másképpen alakul. Mindnyájunk öröme ez nem így lett. Adjuk meg hát a közönségnek, akár olvasó, akár néző, hogy ő is kísérletező, játszó gyermek lehessen! Ne ültessük egy modern kalodába, ami csak kínozza és megfosztja őt a szépséges élményektől! A színészképző intézetek pedig tanítsák meg játszani a saját hangjukkal az ifjú színészeket, értelmezni és újraértelmezni klasszikusainkat! Az eredmény annyiban különbözik majd, mint a szép drámai előadás a vulgáris zanzáktól és az egészen máshová való sms-ektől.

Eger, 2018. augusztus 21.

Átkelés

Egyszer csak odaát voltam. Megszűntem itt lenni, de még nem voltam mindennek tudatában. Átkeltem a nagy vízen, de nem úgy, ahogy erre számítottam. Arra se volt időm, hogy felszálljak Kháron ladikjára, magamtól mentem. Bucskáztam egyet, és elnyelt az innét zavarosnak tűnő víz, mely sodort, egyre sodort zöldes-szürkés hullámain, tetején fehéren táncoló habokkal. Alámerültem, mert már nem voltam ura a helyzetnek. Ezt a történetet nem én irányítottam. Vittek a tiszta vízillatú hullámok, és én sodródtam.

Valaki jött velem. Elkísért ezen az utamon is, mint mindig, életem folyamán. Talán már évezredek óta összetartozunk, csak nem mindig látjuk egymást. Én legalább is őt nem. Nevezhetjük őrszellemnek, habár az őrangyal valamivel szebben hangzik. Nem miattam, csak mert vannak olyan ostoba

földlakók, akik sikoltozni kezdenek a „szellem” szótól. Valami középkori babona hatása alatt élnek, túl annyi évszázadon, s mintha rontó ígét hallanának, befogják fülüket, és onnantól kezdve nem akarnak tudni semmi másról, csak hogy az illető láthatatlan valaki távozzon onnan.

Máris a túlparton voltunk. Hosszú, fehér lepleket viseltünk mindketten, akár kétezer éve. Egyszerre léptünk, immáron kényelmesen, mert a nehezén túl voltam. Gondosan segített át erre az oldalra, ahol megszűnnek a szenvedések, úgy mondják. Mindettől meglepődtem. Véglegesen megtörtént, vagy ez csak valaminek az előjátéka, felkészülés a valódi nagy utazásra? Érdekelt a víz, mely az eddig tanultakkal ellentétben nem folyó volt, sötét földalatti, barlangok borította utakon, hanem hatalmas tó, a nyitott égbolt alatt. Mikor visszanéztem, fiatalkorom egyik színhelyére emlékeztetett, ahol sokat úsztam nyáron nagy melegben. Ennek a vize világosabb színű volt, akár a jáde, amazé hűvös és mély smaragdzöld.

Félig már körbeértünk a partján. Odaát csúnya, zavaros víz kavargott, és mint egy lefolyóban, örvénylő mozgással tűnt el valahová a föld alá. Tudni akartam, mitől ilyen. Kísérőm, akiről biztos tudom, hogy férfi, és én mindig Marcónak szólítom, habár ez csak egyik neve lehet, mert rám hagyja, elmagyarázta nekem, hogy szükség van erre. A dolgoknak le kell tisztulniuk. Bonyolult, földalatti járatokon keresztül érkeznek le ide a rólunk lemosott szennyeződések, hogy aztán a kacskaringós szűrőrendszeren átpréselődve újból megtalálják felfelé vezető útjukat. Igen, láttam már ilyet, de itt, ezen a helyen furcsa. A magyarázatot elfogadom, már nem is töprengek rajta. Sétálunk tovább.

Aztán újból elfog a kétség. Valóban megérkeztem? Nemigen, hiszen mindig úgy tanították nekünk, hogy a léleknek előbb tisztítóútzbe kell kerülnie, ez pedig itt víz. Kézzelfogható, megszagolható, érinthető, és nem is túl hideg. Igaz, mióta ideát vagyok, nem próbáltam belenyúlni, hiszen most is érzem a bőrömön a gyors és céltudatos hullámok lágy simogatását. Végül is mindegy, tűzzel vagy vízzel tisztítanak, fő, hogy megérkeztem, és ami itt van, az nem fáj. Nem éget, mint a földi tűz lángja, csak áthozott, úti célomnál kitett, és hagyja, hogy tovább járjam az utamat. De valóban ez az úti célom? Ide kellett megérkeznem, hogy aztán itt elmélkedjem tovább, mit hogyan kellett volna? Nemigen. Most a másik oldalon járunk, ahol régi emlékeim szerint egy másik, alsó tónak kellene lenni, de itt nincs másik tó, csak ez az egy, melyről még innen, a földies észlelés közelségéből is tudom, hogy jelképes hely. Az út, az átkelés, a rövid szorongás, mely gyorsasága miatt nem tudott halálfélelemmé erősödni, az ösvény, a fák, és mindaz, ami még előttem áll, teljességgel értékes, megfoghatatlanná váló készülő szimbólumok.

Előbb kételkedem. Hogy itt vagyok, azt látom, érzem, de vajon itt is maradhatok? Vagy ez is csak egy újabb feladat? Ki tudhatná az adott pillanatban? Most menni kell, lépni tovább, követni jótékony vezetőm iránymutatását, melyben vakon megbízhatok. Már jó ideje, hogy érzékelem a jelenlétét, és úgy megszoktam, mint egy ikertestvért. Az életemet el se tudom képzelni nélküle, és olyan jó, hogy megszólíthatom, kérdezhetek tőle, és ő mindig tiszta szavakkal válaszol nekem. Mindaz, amit mond, ígéket terem, az én feladatom pedig az, hogy begyűjtsem őket. Szavaim általa tiszták, beszédemben azért uralkodik rend, mert ő segít át minden nyelvi és kognitív nehézségen. Tanítómester, hatalmas tudással. Szeretnék nagy szavakat használni, de tudom, hogy nem szabad. Nem engedi, ha róla van szó, mert az igazi értékeket nem szabad elkoptatni.

Most itt vagyok, vagy ott? Furcsa illúziót érzek, mert ez a dolgok rendje. Tanítóm figyelmeztet, hogy el kell engednem mindent, ami „oda” kötött. Ezek a letisztítandó dolgok. De hát mindez ennyire szennyes? A szeretet, mely az enyémhez kötött, nem lehet ilyen csúnya dolog! Nem is az. Ám ahhoz,

hogy földi kötelmeinknek fölébe tudjunk emelkedni, másfajta rezgésekre kell átállnunk. Igen, régóta tudom, hogy lényünk lényege a rezgés, mely egyénenként különböztet meg bennünket egymástól. Specifikus, mint az otthagyt génjeink. Csak ránk jellemző, ezt ideát tudják, mint ahogy a kutya is megkülönbözteti egymástól az emberek szagát, ha nem túl vulgáris ez a hasonlat.

Ők most keresnek. Reménykednek, hogy ami történt, nem végleges. Lehet, hogy ezek a fehér leplek is csak valami kórházi maskara, amiből majd fel fogok ébredni. Most még visszatérhetnék, gondolom. De hogyan? Bénán, magatehetetlenül, másokra utalva, hogy a végén megutáljanak, és már csak arra vágyjanak, hogy legyen mindennek vége? Azt ne! Soha nem szerettem másoknak terhére lenni. Makacs, konok, szívós ember voltam, még a férfiaknak se hagytam, hogy pátyolgassanak. Pedig tudtam, hogy ez hiányzik a boldog párkapcsolatokhoz. Még mindig azon agyalok, hogy talán mégis irányíthatnám én ezt a mostani dolgot. Nem kell. Nem jó. Nem való. Maradni kell. De vannak-e rendezetlen dolgok, amik miatt visszatérhetnék? S ha igen, kell-e még a visszatérés? Túl sok a kérdés, és én nem akarok terhére lenni hűségese kísérőmnek se. Magamban őrlődöm. Igaz, ő mindezt tudja, hallja, érzékeli. Mindentudó, érzékszervek nélküli érzékeivel felfogja, amit inkább eltitkolnék tőle. Hiszen olyan régóta rójuk már együtt az utunkat. Mit is titkolózzam tovább? Hozzá fordulok.

Nem ró meg, nem figyelmeztet, nem tesz semmiféle kísérletet, hogy rábeszéljen arra, ami egyedül helyes ebben a helyzetben. Talán azért, mert ez még csak a válaszút, ami előtt állok. Állok? Hiszen egyfolytában körbejárunk ezen a kihalt tóparton, ahol csak mi ketten vagyunk. Hohó! Ez is csak egy illúzió. Talán úgy vagyunk egyedül, ahogyan a temetőben, ahol körülvesznek bennünket az elhaltak lelkei, csak éppen mi nem látjuk őket. Igen, mert nem ülünk le közéjük egy kis barátságos beszélgetésre. Mert mindig sietünk. Sietünk, javítom ki magamat. Ezután nekem is meg kell látnom őket. Talán majd előbukkannak valahonnan, hogy üdvözljenek. De ez most nem olyan, mint az az alagút, amiről odaát tanultam. A sötét, rémisztő, melynek csak a végén pislákol valami fény, ami után igyekeznem kell. A sötét folyosó, melynek homályából rémalakok törnek elő, hogy visszatartsanak, eltérítsenek a helyes iránytól. Lehet, hogy ők nem is léteznek? Csak a földiek teremtenek kínzó bűntudatukban efféléket, hogy aztán szabadjára eresszék őket, mint a levetett asztrálburkot? Ha mindez így van, akkor én csak ezt a jóságos kísérőt, a megtisztulást hozó tavat, a végtelen csendet és magányt teremtettem magamban, hogy végül letisztítsam magamból a sok rám ragadt földi szennyet? Még nem tudom, de engedelmesen lépdelek tovább. Szentségtörésnek érzem az iménti gondolatokat. Hogyan is teremthettem volna ÉN őket?! Magam vagyok teremtmény, aki előbukkantam valaha a semmiből vagy a Mindenható teremtő képzeletéből, hogy végigjárhassam a fejlődés minden stációját, s végül hozzá igyekezzek vissza. Mint most, ezen az úton.

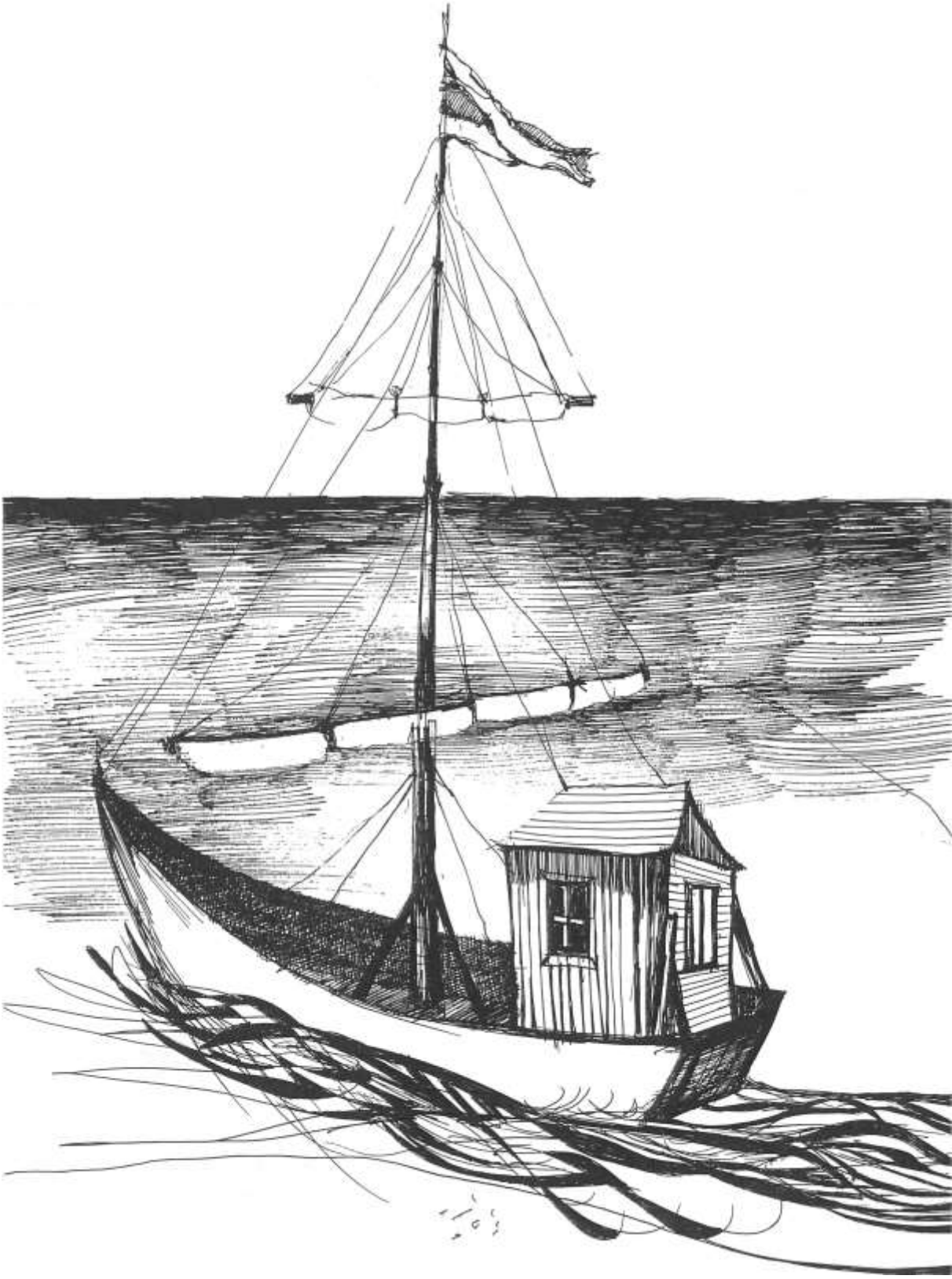
Jó, hogy a part itt nincsen kikövezve. Puhán lépdelünk, hangtalanul, csak a víz csobogását hallani még, s mintha az is távolodna tőlünk. Ebben a végtelennek tűnő pillanatban nem is tudom, kiknek a társaságát hiányolom jobban. Vajon az ottmaradottakat vigasztalnám, amiről tudom, hogy épp ebben a pillanatban nem lehet, mert eltölti őket a szomorúság vagy a keserűség, vagy azokat a lényeket látogatnám újra, akiket az én fantáziám teremtett, Istentől nyert szellemem révén? Nagy kérdés. Végül mind egyfelé tartunk, csak most váltak szét az útjaink egy rövid pillanatra. Igen, mindig arra tanítottak, hogy a földi élet nem tart soká. Villanásnyi illúzió, csak ami azon túl van, az a hosszantartó, az örökkévaló. És még mindig nem tudom, jobban mondván nem észlelem, melyik oldalon is vagyok. Visszahívna és marasztanak, vagy visszaküldenek? Ki tud most eligazodni, mikor elvesztettem rendes tájékozódó képességemet, hogy csak bolyongok, és már azt se tudom, valóban kettesben vagyunk Marcóval, vagy úgy vagyok itt, mint alkotó pillanataim egyikében, valamelyik művem főszereplőjével?

Jó lenne olyasmit mondani, hogy hirtelen leszáll az est. Bealkonyodik vagy megvirrad, beborul az ég, felkel a hold és a csillagok. De most nem lehet. Ebben a szimbolikus térben és időben nincs efféle. De azért nem mondják komolyan, hogy a napot, holdat és a csillagokat is az én fantáziám szülte?! Igaz, írtam valamikor a Helikon bolygóról is valamelyik versemben, de csak afféle homályos költői képben, akár egy álom. Mintha ott is éltem volna, és mintha arra is emlékeznék. Nem tudom, mit gondoljak, és csak sejtem, hogy nem is kell most feltétlenül gondolkoznom. Mennem kell valahová, mert olyan sokáig voltam már leragadva kénytelenül valami helyen, aminek konkrét körvonalai elkezdenek homályosulni, megfoghatatlanná válni. Átkeltem és átváltozom. Most ez a dolgom, és miért is ne tenném?

Kísérőm most előttem halad. Mintha keskenyebbé vált volna az ösvény, és mintha a lábunk nem is érné a földet. Miért is érné, ha egyszer máshol lesz eztán dolgunk? Most szavak nélkül kérdezem, csak rá gondolva, őt követve. Fel se merül bennem, hogy megbotozhat a lábam, mert hiszen nincs is már lábam. De valami mégis visz, emel, máshová vezet, és valóban csak a csend ölel körül bennünket a levegőszerű közegben. Nem fogja a kezemet, mert már az sincs, és alattunk a tó is egyre zsugorodik. Már csak egy folt. Aztán már csak egy felhő áttetsző páráján keresztül látom, hogy foszlik semmivé. Az erőt, mely mindkettőnkél hatalmasabb, mégis érzem, tehát nem ingadozom. Nincs módom erre.

Valamit otthagytam, messze a távolban, odalent. Tudom, érzem, hogy az a valami egykor fontos volt a számomra, de már semmi jelentősége nincs. Lehet, hogy ez volt a fizikai testem? És most igazán szabad lélek vagyok, vagy csak egy asztráltestben létezem tovább, a még magasabbra kívánczóság jegyében? De sokat kérdezek megint! Szinte látom magam előtt Marco csendes mosolyát, amellyel a jelenlegi helyzetben értelmetlen gondolataimat fogadja. Pedig már neki sincs arca, ahogy az enyém is szertefoszlik valami egészen könnyű éterben, a megtisztulás további fokozatában. A jó nihilben. Mennyire megváltozott maga a fogalom is! Odaát, odalent ez hiányt jelentett. Valamit, ami nincs. Márpedig ami nincs, azt nem is lehet érzékelni, én viszont egészen jól evickélek ebben a közegben is. Kezdem otthonosan érezni magamat benne. Jártam én már itt? Nem emlékszem. Lesz, aki fogadjon, aki örül majd nekem? Korábban eltávozott szeretteimre gondolok, akiknek nem az itteni alakja sejlik fel bennem, hanem ottani, hajdani, vagy csak nemrégvaló mivolta. Magam teremtem hozzá a szót is, hogy valahogyan megfoghatóvá tegyem mindazt, amit róluk, velük kapcsolatban érzek. Annyi időn keresztül szomorkodtam édesanyám után! Évtizedek teltek el nélküle, és most gondolni se merek arra, hogy ő ne várjon valahol ebben az átláthatatlan, tejszerű, könnyű valamiben, melyben csak haladok felfelé. Nos, igen. Ő már biztosan jóval magasabbra jutott. Csupa szeretet, jóság, okosság lényével hol is lehetne, mint valahol a távol-magasban?! Egyelőre még lesz egy kis kapaszkodnivalóm. Megyek hát, mert úgy érzem, mást már nem tehetek. És a többiek?, sejlik fel ismét a gondolat. Itt lesznek, vagy újból leszültek, mert visszavágyakoztak ODA, ahol nekem többé nem lesz dolgom? Ismét a csendesség és Marco halvány mosolya, melyet valahogyan így is látok, miközben követem a lépteit. Nem létező lába nem létező lépteit, helyesbíték, majd jól magamra is pirítok: akár odalent a nihilisták, az örök hitetlenek! Mire való ez az örök tagadás? Megold valamit? Semmit, hiszen a megoldás még a távolban vár rám valahol. Jobb lesz szétszórni gondolataimat, ezeket a szertecsatangoló, engedetlen juhokat, önfejű eszme-nyájt.

Kék és fehér. Azúr és habfehér. Ez se olyan, mint OTT tanultam, azoktól, akik visszatértek és megörökítették a túlvilági tájakat sejtelmes kékeslilás árnyalatokban. Vajon az érzékelésünk is ennyire egyéni? És hová lesz a lenti zöld emléke? A tavaszi özönzöldeké, melyeket annyira szerettem.

Igen, a tó is zöldes habokkal búcsúztatott, mintegy jelképesen. És a tóparti fák lombja, meg a tengerzöld. Ez is ottmaradt. Bánom? Ebben a pillanatban nem, mert hajt a kíváncsiság, hová is igyekszik velem égi tanítómesterem. Csak a kíváncsiság? Nem a megnyugvás keresése, mely nyughatatlan életem végére pontot tehet? Lesz, lehet megnyugvás, végleges béke azután, hogy annyit kerestem, kutattam az élet értelmét? Lesz csend, lesz igazi elcsendesedés, melynek legfeljebb tökéletlen mása volt a meditációk belső csendje? Hiszen tudtuk jól, hogy a lenti csupán jelentéktelen utánpótlás mindannak, ami itt fent él, lélegzik a maga módján, ha már megint ilyen alsó szintű kifejezéseket akarunk ráaggatni ezekre a szépségekre, színvarázsokra! Igen, az elmélyedés csendje, mely nélkülözhetetlen az alkotómunkához. Talán ez még hasonlít valamiben, és utóbb visszaidézhető lesz, ha ugyan az lesz.

Mintha szél támadna, a fehér közeg kavarogni kezd. Egészen habfehérré változik, akár a cukorhab, mely azt az édes illúziót hozta AKKOR életedben. A felhőket is így láttad egykor, mikor szemlélődve figyelted az égi jelenségeket. De ez most nem nyaláncság, hiszen táplálkoznod se kell többé. Vagy mégis? A szellemi táplálékokat is úgy fogom érzékelni, mint még nemrég az ínycsiklandókat? Illúzió, megmondták, hogy illúzió, mit kergetsz hát délibábod még mindig? Ez itt az emelkedettség szintje, az alkotó szellemeké, nem a lent felejtett porhüvelyed emlékezete! Nem szabad belekapaszkodni, mert csak visszatart. Ha nagyon akarom, még visszatekinthetnék és úgy láthatnám, akár egy leskelődő nyíláson a bekéredzhető látogatót. De hiszen nem is akarom, csak filozofálok. A filozófia pedig felkészülés a halálra, tanították egykor odalent. Na, tessék, már megint odalent! Vajon mennyi időbe telik, amíg az ember, jobban mondva a szabad szellem leszokik erről a kicsinyes gondolkodásról? Hiszen idő sincs, legfeljebb eónok, ha már mindenképpen méricskélünk akarunk! Jó, akkor nézzük az eónokat! Vagy ezeket se szabad megszámlálni? Illúzió, hangzik a dörgedelem, mely inkább valami halk figyelmeztetés valahonnan a távolból. Fölösleges illúzió, mely egykor csendesén kínozza megtépzott idegeidet. Az idegeket, melyeket most annyi tudós szeretne tanulmányozni, ha a tied megengednék nekik ezt a szentségtörést. A teremtés titka maradjon titok.

Egyszerre úgy érzem, megfejtettem valami titkot. Amit odalent hagytam, az csupán szerepjátszás volt. Akár a színészeké, pályájukra felkészültükben. Most eljátszottál egyet, lement a függöny, haza lehet menni. De hol van a „haza”? Idefent, valahol a felhők fölött, vagy másutt? És mi a különbség a lent és fent között? A gravitáció, mely hínárként, koloncként akasztkodik az ember lábába, hogy úgy érezzük, minden lépésnél lehúzó? Földi fogalmak, s bár logikusak és látszólag világosak, mégis zavarosak. Zavarosak, mert összehabarják a lenti és fenti érzékelés síkjait és érzelmi kvalitásait. Igen, néha megint egy-egy pillanatra úgy érzem, hogy ott is vagyok, és itt is, miközben ezeket a sorokat megfogalmazom a normális értelmi szintről még le nem süllyedt lények számára, akik lehetnek itt is, és ott is. Voltaképpen mi is taszított annyira, hogy már felkészültnek éreztem magamat erre a végső utazásra? S vajon végső ez, vagy lesznek még hasonló utak később? Mintha valami vagy valaki most visszahúzna. A félbehagyott feladat vagy a fejletlenebb érzelmi-mentális létezésben fulladozó társak? Ki tudja, de jó lenne, ha most elengednének, mikor már sejtem a visszavezető út körvonalait, és határozottan szeretem azt az erőt, mely emel, lebegtet és visszaad valamit, amikor a lent maradtak úgy vélik, hogy éppen megfosztottak valamitől. Szeretteimet rég megkértem, hogy ne próbáljanak akadályozni, mikor menni készülök. Ne kényszerítsenek élő halottként, csövekkel a testemben vegetálni, másoknak kiszolgáltatottnak lenni. Az méltatlan volna magam után hagyott életem példájához, melynek során méltán bizonyítottam, hogy a porhüvelybe zártan is lehet szabad lélekként élni. A barátok büszkeségnek vélték ezt a tartást, a gáncsoskodók, szolgálalkek pedig gőgnek. Mindez most már nem számít.

Mégis visszaneztek egy pillanatra, és látom, hogy alattam madárbarátaim köröznek, keringenek a levegőég kékjében. Róluk eztán ki gondoskodik? Talán az enyéim. Jó lenne tudni, hogy megengedhetik maguknak ezt a régimódi luxust, melyet én is megtanultam édesanyámtól, nagyszüleimtől, és a gyerekeimnek is igyekeztem méltán továbbadni. Aztán látom, hogy velem szemben is érkeznek szálló, apró lények. Azok, akik nem éltek túl, hanem előttem mentek el, talán valamelyik zordon, hideg tél egyik kegyetlen éjszakáján az ágakhoz fagyva. Mennyi szeretet sugárzik belőlük, az itteniekből is, és a lent maradottakból is! Ez most körülvesz, dédelget, melenget, pedig nem is fázom. Hogy a mostani helyről hogyan láttam le, mikor hófehér, felhőszerű ködökben lebegtem már, nem is értem. Bizonyára nyílt számomra egy ablak, hogy visszatekinthessek. Ez is a része ennek az útnak, mely átmenet a súlytalanság és a nehéz kötelékek érzései között. Felkészülés valami másra, melyet Liszt a Les preludes-ben komponált meg, majd Smetana a Moldvában. S talán felsejlik valami Mozart Requiemjéből, de el is hessentem mindjárt a gondolatot: az más, az még a lenti félelmeké, a lelki-furdalásé, a lentiek képzavarai a szigorú és fájdalmas átmenetről. Annak súlya van. A gyász súlya nehezedik rá az elmenőre, aki menni kénytelen. Ez itt a súlytalanság birodalma, a végtelen könnyű lebegésé. Bár tudom, hogy odalent valami nagy szomorúságot és hiányérzetet hagytam magam után néhány emberben vagy többen, meg az általam gondozott állatokban, növényekben, de ez engem már nem köt, csak őket. Kötődnek még az emlékemhez, aztán az idő, ez a láthatatlan orvos, majd begyógyítja sebeiket. Néha még megérintem őket, de egyre kevésbé fáj mindez. Az asztrálburok is szertefoszlik, aztán marad ez a lebegés és a feledés sejtelmes homálya, mely ezüstös, akár a csendes estéken áradó holdfény.

Milyen érdekes, hogy a színek olyan plasztikusan élnek tovább bennem, pedig nem is festő voltam! Igaz, a költészet is hasonló eszközökkel él, a láthatatlan és érinthetetlen szavak festőiségével. És a zene, a legnagyobb varázslat! Úgy hittem, ennek tökélyében élem majd le az életemet, de mintha megvonták volna tőlem, valami bűnömért vagy feledékenységemért. Önzés volt részemről vagy valami túlzott elszántság, ahogyan nyílegyenesen és széleseben haladtam az akkor sajátomnak hitt pályán? Ki emlékszik már, és ki tudná helyesen értelmezni, ha egyszer nem az az út volt számomra kijelölve – ennek az inkarnációnak a röpke idejére? Debussy, Beethoven, Vivaldi mekkora mesterei voltak a zenei festészetnek! Ujjaik alól áradtak a csodák, és nekem, aki hozzájuk hasonlóan a lelkemben hordoztam ezeket a színeket és suhanó lebbenéseket, nem volt megengedve, hogy a korom által szinte kötelezően előírt diszharmóniákkal és zajongó-ordító hangzatokkal vitatkozzam. Nem lett volna sok értelme, mint ahogyan egyetlen színművem előadását se értem meg, mert visszariadtam attól, hogy zsarnoki rendezők, önkényeskedők, színészeket megalázó színigazgatók kezébe adjam őket. Most szétszórt kottalapokhoz hasonlóan szállnak, keringenek utánam a szélben, a megsemmisülésnek ebben a súlytalan közegében. Innen üzenem vissza az alant maradottaknak, hogy az élet értelme nem a nirvánába igyekvés, mely egyfajta öntömjenézés földi mértékkel mérve, hanem a botlás, a hibák halmozása, hogy egykor mi is megérthessük az odalent botorkálókat. Botlani kell, hogy ne kegyetlen ítései legyünk másoknak, hanem megértő segítők a felemelkedésben. A gazdag ember, akinek mindene megvan, semmit nem ért a nincstelenség gondjaiból. Még akkor se, ha néha alamizsnálkodik, jóllehet ez a legkevésbé jellemző a megtollasodottakra. A nagy halom azért gyűlt össze, mert senkivel nem osztzkodnak, sőt még azt is sajnálják másoktól, amit azok maguknak szereztek, a maguk erejéből. Az önzés, melyből hatalmas vagyonok összegyűlnek, csupán egyirányú mozgást engedélyez a pénzforgalomnak: mindig önmaga felé, másoktól elterelve, és már mások megsemmisítését is élvezve. Kegyetlen csatornái a földi szerzeményeknek, mikor tisztultok már le, ahogyan átkelésem után láttam az önmagát tisztító, zöldes vízű tó lefolyója körül? A fény után vagy

mellett meg kell ismernünk az árnyakat és az árnyoldalt is, hogy ne legyünk olyanok, mint az egymás ellen acsargó politikai pártok és párthívek, akik csak a saját szlogenjeiket hallják, s még akkor is, amikor egymásnak felelgetnek, csupán önmagukkal folytatnak süket párbeszédet, mint a fölöttem lakó alkoholista, esténként beszélve.

De mit is beszélek! Az öreg kocsmakilincs odalent maradt, én meg igyekszem távolodni tőle. Tőle is. A rám ragasztott címkéktől is. Milyen érdekes, hogy az emberek úgy ragasztgatnak egymásra nem-kért címeket, mint ahogyan a vásott kölykök hajigálják egymást sárgolyókkal a lassú folyású vizek partján vagy technikaóra után az iskolában az elmozdított gyurmaövegekkel! Míg odalent vagyunk, addig igen ragadósak ezek az apró sárdarabok, melyektől egykor olyan hiábavaló igyekezettel próbáltunk megszabadulni. Mikor rákattintottam a saját nevemre a lenti gondolatrendőrség avagy földi akták adattárára, az egyik engem is telibe talált. A verseim mellett, melyeket ki tudja, ki tett fel, rögtön odabiggyesztették az egyik hozzászólásomat valamelyik mocskoló fórum méltatlan vitájához is. A névtelenség mögé rejtőzködő lelki sérültek azonnal megdobtak a rasszista jelzővel, holott ők voltak azok, akikből egyfolytában áradt, ömlött a gyűlölet piszkos sárfolyam gyanánt. Nem válaszoltam rá, mert hiszen a velük folytatott vitát is ezzel zártam le: én a nevemet adtam a véleményemhez, míg ők tovább rejtőzködtek, tehát nincs értelme süketek párbeszédét folytatni velük. No lám! Még ide is utánam érnek csápjaik, melyek akár az élősködő növények kacsái, tovább követnének, ha ugyan lehetne. Gyerünk tovább! Most már én mondom, el innen! Ilyesmire pazarolni értékes gondolatokat és a lassan szertefoszló időt ugyancsak értelmetlen vesztegelés – valahol idő és tér határán, átmeneti állapotban mostani és akkori dolgaim között.

Ahogy kimondom ezt a frissen megfogalmazott gondolatot, mintha kicsusszantam volna valami tokból. Most válik el igazán a lelkem az odalent hagyottaktól? De hiszen a lélek a halál pillanatában már kilépett a testből! Akkor ez mi volt? Ismét rég tanult dolgok jutnak eszembe a test és a lélek rétegzettségéről. A különböző védőburkokról, melyek takarják lényünk lényegét, hogy abba nem pillanthat bele minden ártó szándékú ember és démon. Ezek szerint újabb fokozatot léptem felfelé. Pedig még igazán el se búcsúzkodtam az enyéimtől. Persze ez se igaz. Éveken át tanítottam nekik, hogyan éljenek, ha már nem leszek közöttük. Hogyan őrizték azt az örökséget, melynek odalent legfeljebb jelképes értéke van – a törtető világában. Hogy vigyázzanak egymásra és ne hagyják egymás ellen fordítani őket, ahogyan már több generációban megesett az egyre terebélyesedő családban, ahol mégis magányra van ítélve az érző lélek. Hogy utána ők lesznek egymás szövetségesei, ahogyan mi voltunk hármásban, a földi hármasság teljes egységében. Különös, nem? És felkészítettem őket a családi receptek továbbadásával, az általam már meg nem valósítható tervek színes álmainak rájuk hagyományozásával. Hogy ők is vágyjanak hűsleges állatbarátokra, melyeknek segítségével és odaadó társaságával tökéletesíthetik az emberi világ által lerontandónak tekintett egyéniségüket. Övök a brit cirnos dorombolása, hálás odadörgölőzése, éhes miákolása, és a hóban hagyott nyomai, melyeket utolsó útjára indultában hagyott nekünk tájékoztatásul, hogy többé ne várjuk vissza, mert a macskák diszkréten máshol halnak el földi útjuk végeztével.

S hogy még mi minden maradt utána és utánam, az később derül ki. Rendhagyó életem, melynek tévedéseitől meg akartam kímélni őket, bár mindig tudtam, hogy a saját életét mindenki úgy rontja el vagy tökéletesíti, ahogy neki tetszik. Nekem most haladnom kell, és akár elém jön Kacor, akár nem, most én is magam után hagyom ezeket a nyomokat az égi hóban. Ha még lehetséges nyomokat hagyni ebben az égi tiszta közegben, ahol csak kavarnak az energiák vagy mit tudom én, hogy micsodák, mert ismét bevillan, amit annyiszor tanítottam hiába annyi embernek, t.i. hogy az energia

földi fogalom, s nem alkalmazható pl. a fényre, az isteni erő áldott kisugárzására. És most elhagyok olyan fogalmakat is, mint hogy „eszembe jut”, mert hiszen agyam sincs már. Akkor hogyan létezik, hogy mégis gondolatokat közlök? Mi sem egyszerűbb: az emlékezet tárháza nem az agy, hanem a lélek. Az a lélek, melynek létét az istentagadók tagadni szokták. Az agy ugyanennek földi, fizikai befogadója és közvetítője. Ezért tévednek azok a tudósok, akik csupán a sejtek szintjén akarják megérteni a magas szintű folyamatokat, vagy az intelligencia mibenlétét. Sem a gének, sem a sejtek nem adtak nekik magyarázatot semmire. Maradtak az összehabart gondolatmorzsák, akár egy parti után a piszkos edények és ételmaradékok. Ennyi az övéké, mert a teremtés lényegét nem lehet pancserekre bízni, olyanokra, akikről bizton tudható, hogy csak visszaélnének vele, és kizárólag a maguk hasznára fordítanák. Ha tehetnék, megölnének mindenki mást, megfosztanának mindenkit a természetes önvédelemnek még a gondolatától is, aki másként érez, mint ők. Ezért zárul be rendre előttük a tudás kapuja. Csak az asztrálhüvelyt szerezhetik meg, ezt a levetett kabátot, melyről azt sem értik, miért nem öltheti magára más, az eredeti viselőjéhez és szerepéhez méltatlan ember. A további viaskodást, civakodást és szerep-bitorlást rájuk kell hagyni. Az idő rostáján úgyis kihullik minden, ami nem eléggé értékes, nem elég nagy. A lelki kicsinyesség, azaz kicsinyesség törvényszerű sorsa a le- és kipotyogás a valódi értékek közül. Milyen furcsa, hogy a földi pályafutások csúcseredményeit mégis a szellemi törpe, a középszerűség és a lelki alacsonyrendűség oszlopai fémjelzik! Tovább, tovább ebből a felkavarodott eszme-halmazból, mert már ez is csak visszahúzna! El innen, magasabb régiókba és szebb, nemesebb feladatok felé, mentesen az utánunk nyúló csápok érintésétől! Ki tudja, ma lesz vagy máskor, amikor fentebb jutok, és mindegy is, ha egyszer megszűnt a ma szorítása és a versenyeredmények hajszolása, valami konkrét, földi abroncs fájdalmas pántjainak szorításában?

Vajon élek még, vagy ezt is csak képzelem, álmodom, miközben haladok valamerre, amiről úgy hiszem, felfelé irányul? Az illúziók legbiztosabb ismertetőjele az, hogy teljesen konkrét fogalmak és anyagszerű valami teszi teljessé őket. Most viszont legfeljebb falak mentén tapogatózom, miközben szeretném megismerni ezt a világot is, ugyanúgy, ahogy azt ott lent. Hol is vagyok igazán? A jó nihilben, ahogy az előbb mondtam, a megsemmisültségnek ebben a lágy, éterszerű közegében? A NINCSnek mondott valamiben, mely mégis VAN? Hát persze, hogy van, máskülönben nem tudnám érzékelni érintését, befelé invitáló kedvességét, lényemet elfogadó türelmét, legyek akármilyen is. Mert megszűnt az emberek szortírozó törekvése, a selejtezésnek sokakat lesújtó zordsága, az el-nem-fogadásnak hideg fuvallata, amit oly nehéz volt elviselni! Máris jön a profán gondolat: vajon itt is át kell esnem egyfajta szelekción, hogy meg ne rekedjek ezen a szinten, ahová a nemlét lökött? Lökött?! Nem te magad törekszel valahová, amiről még nem is tudod, hol van s hogy milyen, csak már OTT nem akarsz lenni, AZOKKAL, akik egykor fontosak voltak neked és egy életbeli megvalósulásod érdekében? Jó lenne emlékezni a valódi motivációra, de most nem megy. Persze, le kell vetni egy újabb burkot, mert ebben a pillanatban most ezt nehezedik rád mázsás súllyal. Hányszor megmondtam nekik, hogy ODA többet nem akarok visszatérni! Mert nem becsülnék, mert nem tekintenek önmagamban való értéken, csak mindig a földies méricskélések lehetetlenül szűk tokjaival. Igen, megismertem a Prokrasztész-ágyat, mely hol innen, hol onnan akart lefaragcsálni belőlem egy darabot. Hogy megfeleljek az OTTANI elvárásoknak, mindig kivétel nélkül a szerény középszerű kicsinyes és lealacsonyító „igényei” szerint. Hogy ne merjek több lenni, se többet akarni, mint ami számukra megvalósíthatónak és elérhetőnek tűnt. Igen, ez most a köztes lét, minden bizonytalanságával, akár a madárfiókák szárnyra kelésekor átszelt levegőég, mielőtt elérnék a felfelé vivő termikek lebegtető élményét. Ez a félelem élménye, a lezuhanástól való félelemé, mely szépséges anyanyelvünk segítségével megjátszható így is: a fél-elemé. Az egyik helyhez sem tartozás

bizonytalansága, mint a már nem falusi, de még nem városi ember remegésekkel teli botladozásai: AMAZT jobban lenézi, mint a pesti gigerli, EMEZ viszont őt nem fogadja el. Ugratja, kigúnyolja, nem osztja meg vele a múltját, csak mert az ősei nem verekedtek egy kocsmában az ő felmenőivel. Talán, igen, talán erről lehet szó. Persze, ez se biztos, csak tudni vélem.

Ha most ez a szárnyra kelésem ideje és helye, akkor követnem kell a kismadarak repülési technikáját: csapkodnom kell szárnyaimmal, hogy felfelé vigyenek, s ne ejtsenek vissza az alant elterülő, mélységes bizonytalanság birodalmába. Mert ami OTT maradt, az a bizonytalan érzések földje, a még meg nem szerzett tudásé, mely sokaknak és oly gyakran elérhetetlen magasságúnak tűnik. Ó, igen, már megint csak „tűnik”. Nincs, tehát van, ha lehet élni ezzel a paradoxonnal. Mettől meddig terjedhet a létbizonytalanságnak ez az utórezgésekkel teli birodalma, amelyről azt se tudom, lehet-e még helynek nevezni? De még élek a földi fogalmakkal, mert amit magam után hagyok, túl a most levetendő burkon, az egyfajta kommunikáció a hátramaradottakkal, akiknek még fontos vagyok, vagy az lehetek. Valaha, valamikor. Az idő, vagy talán a bonyolult téridő összegubancolt szálai közt vergődöm? S ha összebonyolódtak a szálak, ki tette őket ilyen gubancossá? Nem én magam, aki nem akarom megérteni konkrét valójukban a dolgokat, mert mindig valami mást keresek a mögöttes térben? Létezik-e még a tér, vagy most szétszednek, majd újrateremtene az általam nem ismert és nem értett, magasztos erők, melyek egykor különvalónak engedtek lennem? Sokat kérdezel, mint kisgyermekkorodban. Hát igen, mert a kérdés-felelet módszer a dolgok logikáját tapogatja le, és azok mentén keresi azt az irányt, amely kivezetheti a nem-tudás bizonytalan és ingoványos talajáról. De ez most az éter, az átlépés előtti köztes tér, nem pedig a föld saras gravitációja, ahol azért voltak kegyes vezetők, becses tanítók, akik átsegítettek és átmentettek egy másmilyen térbe, ahol tiszta lábbal lépkedhettél abba a szentélybe, melyet akkor is, most is a tudás csarnokának nevezünk. Csapkodni, verdesni, szárnyalni, lebegni és emelkedni! Ennyi a mostani feladat, és ez csak elsőre tűnik nehéznek. Ahogy az első lépés után automatikusan következik a második, úgy követik most a szárnycsapások egymást. Felfelé, mindig felfelé! Ne nézz vissza, az most nem lenne jó! Már nem kell a gravitáció, nem kellene a kötelékek, csak ez a súlytalan lebegés. Talán egy újabb ledobott álruha burka nélkül, de talán mindig is ismerted ezt az érzést. AKKOR is, OTT is.

Feloldódom, valami láthatatlan közeg simogató anyagában. Pedig itt nincs anyag! Akkor mi ez? Mi vonz annyira, hogy már alig akarok szavakat találni rá? Azt hiszem, hamarosan elérjük azt a küszöböt, ahonnan nem küldhetek többé vissza üzeneteket. Ezeket a balsikerű dadogásokat, melyek lehetnek volna szebbek is, jobbak is, mégis esetlenné lettek, akár az elrontott sárszobrok vagy Démoszthenész első szónoklatai. De míg a sarat begyúrja valami nehézkedési erő, ami lehúzza és átalakulni kényszeríti, addig a locska szavakat tovább sodorja a szél, és a csúnya szavak, a káromlások, az átkok és a torz habogások ott lebegnek tovább valamerre. Talán Istenhez is eljutnak, mint a zene csodálatos hangzatai és távolodó foszlányai, ki tudja. A zene mindenképpen oda jut, ezért érezzük annyira tökéletesnek, a legtökéletesebb művészetnek, melyet a görögből csodálatosnak fordított ember valaha is elért földi pályafutása során. A csodálatos, mégis rettenetes ember, aki gyilkos gépeket és ölü ígéket tud kitalálni mások elrontására.

Már nem vagyok ember. Már nem vagyok szépre tervezett, majd sokat botlott lény sem, aki talán szereztem valaha örömteli pillanatokot másoknak, szeretteimnek, barátaimnak, vagy akár ismeretleneknek is, akik most búcsút intenek nekem. Igen, ez a végleges búcsú pillanata. Már nem szövöm tovább ezt a furcsa történetet a gyöngéd átmenetről, sem a szárnyalásról. Csak ez a felolvadás van, mely nemhogy nem kellemetlen, hanem nagyon is örömteli. Talán atomjaimra

hullottam, de talán mindig is ebben a szétszórt állapotban léteztem, mely mégis valami teljes egységről mesél. De a többi mesét már valaki más mondja el nektek, akikről azt is elfeledtem, kik vagytok. Éppen ezért nem is intézhetek hozzátok több szót, nem taníthatlak tovább, csak utolsót intek. Atomjaimmal, melyeket visszaadok az Univerzumnak vagy Teremtőmnek, és szellememmel, melynek utolsó vetülete odalent maradt, okulásul az okolni tudók számára, itt viszont átlebegve és elemeiben is tovább hatva, de immár láthatatlanul és hallhatatlanul.

A művészet teremtő szerepéről

Sokat töprengtem rajta, hogyan függ össze egymással a művészet és a társadalmi fejlődés az egyes korokban. Úgy látom, hogy a kettő nem választható el egymástól. Különösen a XX. század történelme világít rá erre a problematikára. Mivel először minden szellemi szinten születik meg, igen fontos, mit közöl és mit sugall a művész korának. Az avantgárd a minden hagyományosat letaroló hozzáállásával kegyetlen pusztítást vitt véghez az élet minden területén, s nemcsak a művészetben. Isten ugyan gondosan előkészít minden művészi életpályát, melyben még a születés perce is számít, módosít és meghatároz, de az emberek, akik nem mindig állnak az isteni hivatás talaján, ugyanebbe bele tudnak rondítani. Egy darabig.

A XX. században a korábbi szépségkultuszt kiszorította a csúfság kultusza. Az általános destrukció. Lehet azt mondani, hogy a pillanatnyi vagy permanens polgárpukkasztás érdekesebb, mint a harmónia dicsérete, melyet sokan akár bárgúnak is titulálhatnak. Olyankor, amikor az idealizáló szemlélet kvázi keresztülgázol a mások nyomorán, nem vesz tudomást azoknak a szenvedéseiről, akik emiatt perifériára szorulnak. Eklatáns példája ennek az, ahogyan a mai drámairodalom, filmipar és kabaré-szolgáltatás célba veszi a kisember esetlenségét, melyet szinte kizárólag eltűzött formában, erősen torzítva mutatnak be. Főhős „természetesen” csak az ütődött, a slemil, a mindenkori hétköznapi kis senki lehet. S ne feledjük azt se, hogy *a társadalom perifériájára szorult, szerencsétlen alakokon való gúnyolódásnak nincsen semmi tétje*. A kisember, a hatalmasokkal ellentétben, nem tud visszavágni, bosszút állni. A szerzők jól tudják ezt, emiatt is, meg persze divatból, s főként személyes gyávaságból egymás majmolásából jutnak (süllyednek) odáig, hogy egyéb témájuk se maradt, mint ennek a jelenségnek a felnagyítása. *Mintha az egész világ csakis az alantából, nyomorultból, szerencsétlenből és minden téren és minden aspektusból fogyatékosból állna...* A hatalmasokkal kikezdeni, az már valami. A mai világban egyenesen merészség.

A művészet természetesen nemcsak az ideálisat vagy az idealizáltat tükrözheti és ábrázolhatja különféle eszközökkel. A fenséges ellentétpárja az alantas, a szép kontrasztja a csúf, a harmonikusé a diszharmonikus, az ízlésesé a giccses. Mindnek van funkciója valahol, valamilyen relációban. Ez mégse jelenti azt, hogy egymás rovására kellene érvényesülniük, vagy hogy egyik a másikat kiszoríthatja, csak mert az alkotó lelkében, s talán az agyában sincsen rend. Annyi azonban bizonyos, hogy a csúfság nem tenghet túl a szépség rovására, mert azzal megbontaná a természet rendjét. Sőt, ott, ahol felfordult világrendet tapasztal, igyekeznie kell helyreállítani a rendet. A diszharmoniót váltania kell a harmóniának. Hogy ezt milyen eszközökkel valósítja meg, az mindig egyéni vállalás és egyéni siker vagy kudarc kérdése.

A művésznek komoly felelőssége van abban, hogy a természetes rendet felforgatja vagy helyreállítja. Ha Kodály és Bartók életművét vesszük alapul, láthatjuk, mennyit tettek annak érdekében, hogy a

pusztulásra ítélt magyar népművészetet megmentésük az utókor számára. Ma, amikor az egészen kicsi pávások, valamint a felnőtt korúak is komoly értékeket hoznak elő úgymond a ládafiából, érthetjük meg igazán, mennyire jelentős volt a két szellemóriás művészi tevékenysége és gyűjtőmunkája. Ugyanúgy követőiké, a tánc házas nemzedéké, melyből kimagaslott Sebő Ferenc és Halmos Béla munkássága. Ők mind a harmónia visszaszerzésére törekedtek. Különböző eszközökkel, de következményesen végigjárva saját stációikat és megajándékozva előbb a magyar közönséget, majd annál is többet, a világ zenére, művészetre érzékeny publikumait. Természetesen jól látható, mekkora eltolódások lehetnek időben, hogy az emberiség felismerje és megfelelőképpen értékelje az alkotók életművét. Ez azonban nem jelenti azt, hogy emiatt le kellene lombozódni, vagy felhagyni a művészi tevékenységgel. *A művészetnek ott is és akkor is meghatározó szerepe van, ahol és amikor nem vesznek róla tudomást.* Annyi viszont bizonyos, hogy aki nem részesül művészeti nevelésben, valósággal süket és vak lesz ezen szépségek iránt. Ez nemcsak azon a speciális szakterületen mutatkozik meg, ahol pályájának „élevonala” húzódik, hanem teljes életén és életművén. A Kodály-módszerrel nevelt gyermekekből kreatív felnőtt lesz. Akkor is, ha nem válik belőlük zenész. A kizárólag számítógépen oktató fiataloknak viszont csökevényes pl. a kézügyessége. Némelyek már odáig degenerálódtak, hogy magát az írást is mint tevékenységet elvetik, gépekkel helyettesíthetőnek tartják. Figyelmen kívül hagyva azt a tényt, hogy az írástanulás komoly fejlődést vált ki az agyban, és ezt nem lehet gépekkel kompenzálni, sem a hagyományos írást ezért letaszítani trónjáról. Minden, ami az agyat és a lelket, a szépérzékét fejleszti, jót tesz a még kialakulatlan egyéniségnek. Később már magától veszi magához ezeket a szellemi táplálékokat, hogy önmagát fejlesztve még szebb sikereket érhesse el. Ezzel szemben a készen kapott dolgok, amelyekért nem kell törekedni, nem szükséges kombinálni, önálló logikával gondolkodni, resttét teszik a lelket és az elmét. Csak bizonyos logika és kombinációk szerint ugranak be a megoldások, az önálló teremtő folyamat útja szinte lezáródik a fiatalok előtt. Az meg már csupán egy technikai felvetés, mi történik akkor, ha a teljes energetikai rendszer leblokkol valamilyen műszaki hiba vagy környezeti katasztrófa miatt. A gép nélkül egyébként írástudatlan egyedek akkor mihez kezdenek magukkal és az adott helyzettel? Visszazuhannak valami ősemberi szintre, s ha a hiba tartósan mutatkozik, akkor elvonási tüneteik lesznek? Egy társadalom fejlettségi szintjének egyik mutatója az írástudatlanság aránya. Ezt a tudományt viszont csak saját kézzel és saját aggyal lehet megszerezni. Csupán zárójelben jegyzem meg: az egyetlen ország a Földön, ahol egyetlen analfabéta sincsen, Izland. 100 %-osan mindenki írástudó, őstörténetüket, a híres sagákat nemzedékről-nemzedékre adják tovább. Felolvassák őket az ősi könyvekből, elmagyarazzák, értelmezik a még csak nyiladozó értelmű kicsiknek. A Széchényi családban él ez a hagyomány. A rendszerváltozás után készült róluk egy film, amelyben láthattuk, hogyan száll és hagyományozódik a fiatal nemzedékekre Steffi gróf és Crescence romantikus története, meg egy sor egyéb sztori a historia domusból.

Meggyőződésem, hogy a régi világ lerombolása vezetett el a két világháborúhoz. A romba döntött világ sok „csakazértis”-t hozott. Sok dolog történt meg daczból, szembeszegülésből, értelmetlen kihívásokból. Az előbb képekben, szavakban, kakofóniában megvalósult destrukció maga után vonta az emberi lény degradálását, aztán egymás környezetének következményes tönkretételét. Lett helyette tiszteletlenség, minden érték kétségbe vonása, a szépség lepocskondiázása, a mindenre fanyalgás kultusza, melyet az a hamis tudat táplál, hogy az illető fanyalgó tökéletes, vagy legalább annak képzeletét. Elegendő pár összevetést tenni klasszikus irodalmi élményeink alapján. A XIX. században még élt a nőtisztelet. Egyszerűen elképzelhetetlen volt, hogy a nőket, különösen az anyákat ne tiszteljék, kegyetlenkedjenek velük. Az I. világháború már nemcsak az emberi értékeket

szállította le a piedesztálról, hanem sok más addigi értéket is. A férfiak közötti párharc és annak értéke megszűnt a tömegpusztító eszközök bevetésével. Nem az egyéni ügyesség, bátorság és vitézség dönti el a küzdelmet, hanem az aljasság. Ez mára odáig fajzott (fejlődésnek nem nevezném ezt a trendet), hogy a dzsungelharc minden nemtelensége beszemtelenkedett az élet sok területére, magának követelve a dominanciát. Ld. karriertörténetek, egész országok lerablása, kifosztása, mások munkája gyümölcsének elorzása. Csak mert lehet. Mindez az „erősebb kutya” elvének erőltetése, ami ugye nem éppen magasztos szemléletre vall. Ennek jegyében igyekeznek erőszakot tenni Magyarországon EU-s eszközökkel. Mit se törődve azzal, hogy már rég beindult a bumeráng-elven alapuló ellenhatás, azaz a megtámadott népek visszavágnak az agresszoroknak. Hamarosan bekövetkezik az antidemokratikus erők trónfosztása.

Mindez a dulás min is alapult? Azon az önző nézeten, hogy az ész, az értelmet és a harmóniára törekvő világrendet mindenáron le kell győzni. Hogy még Istent is le kell taszítani a trónjáról. Sokaknál ezen a ponton telt be a pohár. Istentelenségre csakis a sátáni erők törekszenek. Az általános hangzavarból és zűrzavarból nem bontakozik ki más, csak maga a káosz. De ez nem az újjászülető világrend képe, amit az új csillagrendszerek keletkezésekor láthatunk, hanem a felfuvalkodott atomok kerge kavargása, kergetőzése: előbb csak a korábbi akarták legyőzni, majd egymást is kiirtva, mindenkit és mindent. A nőtisztelet mellett megszűntette a vitézség és bátorság rangját is. Elég visszagondolni az 50-es, 60-as évek felfogására, mely aztán túlélte a rendszerváltozást, és jóval azon túl is. Részeses, alulképzett tisztikar basáskodott a nekik kiszolgáltatott kiskatonákon. Mivel tekintélyük emiatt nem volt, mások megalázásával próbáltak valami kis hatalmat szerezni maguknak, mert a senkiség tudatát senki nem tudja elviselni. Ám ez a szemlélet nem szűnt meg a társadalmi változások nyomán sem. A status quo-t még mindig tartani akarják azok, akik tanulni lusták voltak, mégis tovább szeretnék játszani a nagyfőnököt. Ebből sokféle konzekvenciát lehet levonni, de legfőképpen azt, hogy *a társadalmi rendet helyre kell állítani*. Természetesen nem abban a formában, amelyben régebben is létezett (az alacsony, vagy annak tekintett néprétegek megvetését és irgalmatlan kiszipolyozását), hanem esélyegyenlőségi alapon. Ez megint nem jelenti azt, hogy a zseniket be kell kényszeríteni az alacsony IQ-val rendelkezők közé, hanem versenylehetőséget adni számukra, ahol minél teljesebb módon és formában meg tudják valósítani életprogramjukat.

Ezen a ponton visszakanyarodunk Rudi történetéhez, amelyben ezt a lehetőséget hiányolta a legjobban. Már amikor úgy érezte, hogy megfosztották tőle. És ezt nem keckevedésből vagy összeférhetetlenségből fogta fel így. Valóban más a helyzet, ha valakinek egy Bernini lehetőségei adatnak meg (t.i. hogy újjáépítse egész Rómát), vagy egy Liszt Ferencé, akit imádtak a nők és az egész világ közönsége, egy Raffaellóé, aki szintén sokak rajongásának tárgya volt már életében, vagy a Görög Rezsőéi, akit már húszévesen letartóztatnak és bebörtönöznek egy politikai tiszt hülyesége miatt. Onnantól fogva folyton a sarkában voltak, megfigyelés alatt tartották, lelkiileg folyamatosan kínozták, mert ***pontosan azt vonták meg tőle, ami a művészeti alkotásnak alapigénye: a szabadságot***. Nyilván az se véletlen, miért született le éppen magyarnak, hogy magyarként élhesse meg nemcsak az egyéni szabadságvágyat és a szabad művészet alkotói lehetőségeit, hanem egy egész nép elemi igényét, mert mi magyarok képtelenek vagyunk rabigában élni. Mindig lerázzuk magunkról a béklyót, mert más lehetőségünk egyszerűen nincs. Ezt szimbolizálta Rudi híres kiűzése. Ennél ékebben senki nem bizonyíthatta volna, mennyire sikeres lehet akár az egyén is, amikor egy értelmetlen zsarnokságnak visszavág, a pribékeket pedig egyszerűen lerázza magáról.

Eger, 2018. január 8.

A művészeti maffia

Egy szoborállítás kapcsán találkoztam a hasonló című cikkel, de a Görög-életrajzhoz is szervesen hozzátartozik. Rudi ugyanúgy szembesült az akkorra már klikké tömörülő társasággal és azok maffiózus szemléletével, mint ahogyan jelenkori kortársunk, a szobrász Párkányi Raab Péter. Ő a következőképpen jellemzi a társadalom egészétől mereven elkülönülő, saját különvéleményét mégis közakaratként beállító csoportosulást: *„Néhány évtizedenként a „trendet” meg kell újítani, hogy a művészetet és művészeket kézben tartó üzletemberek az érdeklődést fenn tudják tartani. Ők a közvetítőszerepet betöltő művészettörténészeikkel az elmúlt évtizedekben a mélypontra jutottak. Ideológiájuk a semmi művészete lett, és a művészet halálát hirdetik. Művészek nem hoznak létre életműveket; előadásokat tartanak, díjakra, ösztöndíjakra, státuszokra hajtanak.*

Tanárokként pontosan látják, kik azok, akik a későbbiekben veszélyesek lehetnek rájuk. Egyszerű a dolguk: ezeket a diákokat, pályakezdőket kizárják a pályázatokból, kiállítási lehetőségekből. Nálunk ezt az ideológiát képviselő kör a rendszerváltáskor került hatalomra. A békés átmenetben a biztonság kedvéért csináltak egy álforradalmat a Képzőművészeti Főiskolán. Bár akkor bekerült néhány, a szobrászatot szerető művész is, ők azonban egyre jobban kiszorulni látszanak. Az új oktatási rendszerben két új vonal kapott hangsúlyt: a konceptuális művészet és az intermédia.”

Tárgyilagosan kívánunk lenni. Egyszerű volna mindent egy kalap alá véve, sematizálva ide sorolni a 60-as évek művészvilágát is. Bár ez akkor is intrikákkal átszőtt és megosztott volt, de még túlélt a korábbi erkölcsi rend, melyet akkor még nem tört meg a kőkemény ideológia-függő csapat szívós aknamunkájával. Mert bár szibaritaként léteztek a mindenkori társadalomban (a világon mindenütt, ahol csak felbukkantak), a nagy öregeknek még komoly tekintélye volt, a szakma pedig alapvetően a tehetséget és szakmai tudást, bravúrt és magasrendűséget állította középpontba, már ott sunnyogott a háttérben Aczél és a hozzá hasonlók önjelölt alkalmi társulása, hogy ezen a téren is átvegye a vezető szerepet. Hogy minek, azt talán ők se tudták, mi pedig máig nem értjük, milyen alapon tették azt, amit tettek. Akkor még azonban egy-egy nagy művésztanár köré csoportosultak a diákok, akiknek útját egyengették a Mesterek. Úgy, ahogy a filmeseknél Illés György, aki diákjainak csak Papi volt, azaz jószágos apukájuk. Hogy mestere volt a szakmájának, filmjei mellett mi se bizonyítja jobban, minthogy annyi kiváló tanítvány került ki a keze alól. Ezt pedig nem lehetett volna elérni kontraszelekción úton. Rudi (Görög Rezső) korai mestere Pap Gyula is kimagaslott pedagógiai tevékenységével, és hosszan lehetne sorolni még a sok kiválóságot, akikre való tekintettel Rudi azt állította, hogy Magyarország grafikai nagyhatalom lehetne.

Mindez valahol derékba tört, s aztán dominálni kezdtek azok, aki soha nem nyertek volna domináns szerepet, ha ezt a saját tehetségükkel kellett volna elérniük. A trend megfordult, azért írhatta le a keserű szavakat egy kiváló tehetségű szobrászunk, akinek szavaiból a fentiekben idéztem. Ki is lehetne emelni az egészet, de akit érdekel, úgyis rákereshet a „Magyar művészeti maffia” címszó alatt Párkányi Raab Péter írására.

Miközben áttekintem az elmúlt fél évszázad történéseit és a művészeti élet sokszoros felfordulását, nem mehetek el szó nélkül amellett a tény mellett, hogy *a már szinte kötelezővé vált minimalista stílus voltaképpen a mai kor szocreálja*. Már-már kispolgári ízlésvilágnak akartam nevezni, de maradok inkább a sokkal kézzelfoghatóbb művészettörténeti fogalomnál, pedig a másik megnevezés is ráillene. Mintha a „Merjünk kicsik lenni” politikai szlogen lopta volna be magát a művészet világába és követelne magának önálló rubrikát. Igaz, senki nem akarta beskatulyázni, sokkal inkább önmagát zárta ebbe a nemszeretem ketrecbe. S hogy mitől kispolgári? A redukált igényszinttől, mely jelentéktelensége ellenére mégis jelentős teret követel magának. Ízléstelen ez is a leredukált terekkel, dísztelenségével, mindent elszűrítő vonalvezetésével. A szem viszont, tudjuk jól, előszeretettel gyönyörködik a szép díszítő

elemekben, a lényegtelenben, ami „nem feltétlenül kell”, mégis milyen jó, ha van! A tekintet végigsimogatja a rég elhalt mesterek alkotásait, a házak oromzatát a rokokó girlandokkal, a háztetőkön az amforákkal, az ódon tölgyfakapukon az oroszlanos kopogtatókkal. A sematikus szocreál és a modern felhőkarcolók nem vonzzák a szemet, a szépérzéknek nem mondanak semmit. Üresek. Tudjuk, hogy praktikusak, vagy hogy a megrendelőjük fősvény volt, de művészi szempontból mondanivaló nélküliek. Ám ha valaki azzal érvelne, ezek már régi dolgok, csodálja meg Gaudí vagy Hundertwasser építményeit. Ha azokon is unatkozna a szeme, akkor vessen magára és kezdjen mindent újra az egyszeregy legelső számsoraival...

Úgy hiszem, hogy az imént megtaláltam az okot, miért éppen a kispolgári ízlésvilágú embereket vonzza a minimalizmus. Az ürességével. Mert aki hozzá vonzódik, annak a belvilága is kiürült valamiért. Nincs mondandója, és másoktól se tűr megjegyzést, semmiféle mondanivalót, viszont birkaként követ mindig valamilyen trendet. Jó PR-ral ugyan bármi is divatba hozható, de tartósan nem tartható meg. Korábban a kispolgárság a nagypolgári ízlésvilágot majmolta, azt redukálta le a saját szintjére – árban és igényszintben. Tudom, szentségtörő azt állítani, hogy a leegyszerűsített formák ízléstelenek, mégis újra vissza kell térnem a szocreállal való rokonságukhoz. Sematikusak. Bárhol elhelyezhetők, bármely földrajzi közegben. Akárhol lehetnek, mégisincsenek otthon sehol. Még a 'kiüresedett' terminus se igazán felel meg erre a tudatállapotra, mert ami kiürült, az valaha nem volt üres. Egyszerű Picasso Békegalambja vagy Fridél Lajos sok „egyvonalas” rajza. Az ő stílusuk viszont értékes, mert van tartalmi mondanivalójuk. Nem utánoznak senkit, mint ahogy, velük ellentétben, a minimalizmus a Bauhaust. Ez a szerencsétlen stíluszerűség viszont eleve is üres volt. Primitív. De kár is szót pazarolni rá és művelőire, mikor itt van egy fantasztikus életmű, benne a sokszoros útkereséssel, a rengeteg töréssel, értelmetlen büntetéssorozattal, bürokratikus akadékoskodással.

Sejtem, jószerint csak gyanítom, hogy azok, akikre Párkányi Raab Péter utal, máig hangoztatják fensőbbiségüket, jobb hozzáértésüket. Szakmailag nem is vitatkozom velük. Az egészséges szépérzékre apellálok, melyet nem szabad senyvedni hagyni. Egészséges esztétikai érzékű művész soha nem követne el ilyesmit a közönségével szemben. Gondolatébresztőmet mégis útjára indítottam, hátha lesz egykor lehiggadás ebből a szerencsétlen felbolydulásból, a lélek és a szem kakofóniájából, ha szabad ezzel a képzavarral élnem.

Ha a 60-as évek művészi útkereséseit alaposabban meg akarjuk érteni, elég visszagondolni a kor történelmi eseményeire. Ötvenhat még szinte karnyújtásnyira van. A II. világháború sincs túl messze. A sok feldolgozatlan érzés és élmény azért kavargó úgy képekben és hangokban a művészet templomában és a művészek lelkében, mert semmit nem volt szabad egészséges módon megélni, kibeszélni, megvitatni. *A nemzetet egy egészségtelen elfojtás állapotába süllyesztették azok, akik maguk se tudtak józanul orientálódni a világban.* Elkötelezték magukat egy eszmevilág mellett, melyről ők maguk se tudták, miben áll, csak a sötétben tapogatóztak. Emiatt (meg a saját tudatlanságuk miatt) folyamatosan frusztráltak voltak, kudarcélményeiket másokon akarták levezetni. A művészetpolitika és annak irányítói diktatórikussá, dogmatikussá váltak. Ahogy a politikai gazdaságtan könyvekről hamar kiderült, hogy nem tartalmazznak semmit, csupa mellébeszélés az egész, ugyanúgy pereg le minden máz legújabb kori követők munkáiról és a műkritika dogma-erődítményeiről. Nos, ezzel a fejtetőre állt világgal kellett szembesülnie Rudinak is. Kemény harcos volt, nem adta fel könnyen. Aczélnak is visszavágott. Annak ellenére mondom ezt, hogy a legdurvább megtorlásban volt része. Életműve, ha hiányosan, mégis áll. Lehetne teljesebb is, de ez még változhat. Eddig lappangó művei is előkerülhetnek mostani rejtekhelyükről. Fontos viszont, hogy ami előkerült, az méltó kereteket kapott. Ezt nemcsak az értő munkán értem, a konkrét fizikain, hanem a Morzsakönyvön is, mely megadta az Auftaktot az utókornak egy vérbeli koncerthez, azaz további munkákhoz és kiállításokhoz, melyeknek közönsége megismerheti most már a kivándorolt, majd visszatért művészt és értékes munkásságát.

A képergetező Leopold Péter és társa munkáját a következőkkel tudnám igazán jellemezni. Ahogy a mesebeli táltos senyvedt és lesóványodott a nem neki való koszon és bánásmód mellett, ugyanúgy heverték el Rudi képei a nem nekik való környezetben, elhanyagoltan, egyre jobban tönkretéve. Mikor azonban értő kezekbe kerültek, visszanyerték eredeti szépségüket, egy részük a helyére is került a kiállításon, s reméljük, hogy a művészettörténetben is. Szóval, egy újabb képzavarral élve „paraszat kaptak” Leopold Pétertől, és megtáltosodtak. A paszpartukat, kereteket együtt választottuk, a jó választások eredményében együtt gyönyörködtünk. Rudi alkotásai a magyar népmesei történet csodás eseményein, fázisain mentek keresztül. Mára készen állnak a további táltos-repülésre, a nekik való szárnyalásra.

Eger 2018. január 15.

A hazáról

A haza több, mint földrajzi környezet és a benne élő nép hagyományainak összessége. Több, mint kultúra, jóval több, mint ideológiai rendszer és jóval összetettebb fogalom, mint a mindenkori napi politika diktálta eszmei zűrzavar.

A jelenkor magyar történelmének alakulása egyre inkább arra ösztönöz bennünket, hogy újrafogalmazzuk hazánkkal kapcsolatos érzéseinket, gondolatainkat, mert hiszen sokkal inkább, mint azelőtt, állandó szorongatottságban élünk, kitéve a globalizáció elvárásainak és már-már terrorisztikus fellépésének mindennel szemben, ami nemzeti, egyéni és eltér az uniformizált egyen-euro-kozmpolitika-káposztafejtől. Hovatovább már ott tartunk, hogy folyton mentegetőznünk kell, ha megnevezzük nemzetiségünket, vagy a másokét. Két világháború eszme-hordalékától elvakult egyének követelnek meg tőlünk permanens büntudatot, vagy legalább annak a látszatát, és csupa olyasmit, ami idegen valamennyiünk felfogásától és világától.

Gyakran hallani olyan elképzelésekről, melyek hazainvitálnák és betelepítenék a határon kívül rekedt magyarság még túlélő részét, vagy másokat, akik eddig idegen földön éltek, de szívesen laknának Magyarországon. Mindez kétségbeesett törekvésnek tűnik a józan szemlélő számára, hiszen ha belegondolunk, mivel járna mindez mindkét fél számára, rögtön be kell látnunk, hogy elfogult kívülálló gyermeteg elképzelései az efféle gondolatok. Mi, egriek mindig is büszkék voltunk városunkra, és az ide települők könnyűszerrel és boldogan vették át és tanulták meg a helyi hagyományokat, hiszen a legnemesebb hazafiságban gyökereznek és mindenkit szebbé, jobbá, nemesebbé tesznek, aki velük szembesül. Éppen ezért, ha csak arra gondolunk, hogy innen elmenni, kivándorolni, elűzetni miféle lelki megrázkódtatással járna, azt a gondolatot sugallja mindnyájunk számára, hogy a máshol nevelkedett és máshová tartozó lokálpatrióta is feltehetőleg ugyanígy érez és ugyanígy tiltakozik lélekben a lehetőség ellen.

A haza több, mint egy közösséghez tartozás. Ugyanúgy részét képezi a szülőföldhöz ragaszkodás, bárhol születünk is, Egerben, Szegeden, Budapesten, a Felvidéken, Erdélyben, a Délvidéken vagy Kazahsztánban, a csángók földjén vagy Amerikában. Aki kivándorol, annak számolnia kell azzal is, hogy örökké szenvedni fog a honvágytól, ami megmagyarázhatatlan módon húzza-vonzza ahhoz a kicsinyke földdarabhoz, mely első otthonát jelentette itt, a világban. Mindegy, hogy fejlett vagy fejletlen társadalom létezik azon a darabka földön, mindegy, hogy jó vagy rossz az emberi közösség, mely lakja, mindenképpen megszenvedjük az eltávozást vagy az onnan eltávolítást, ugyanúgy, mint az

átültetett növények. És azzal is számolnia kell, hogy gyermekei már egy másik földdarabhoz fognak ragaszkodni, tehát a családból valaki fel kell hogy adja hovatartozását vagy vágyait. Óriási kérdés feszül manapság bennünk és körülöttünk: Ki lehet-e mondani, meg lehet-e fogalmazni, s ha igen, lesz-e, aki meghallgatja, mekkora igazságtalanság és képtelenség volt, ami nyolcvan éve Trianonban történt, s hogy ez mekkora törést okozott minden magyarban, miféle anyagi, gazdasági és emberi lesüllyedéshez vezetett mindaz, amit ott és akkor egy békésnek mondott diktátumban megfogalmaztak a nagyhatalmak. Politikai szándékokból, történelmi és politikai prekonceptiók alapján, nem tudni, honnan vett erkölcsi alappal és miféle nemzetközi támogatottsággal...

Néhány bátortalan és pár harcias nyilatkozat már elhangzott ezzel kapcsolatban. De bárki bármit is mondott, azonnal rávetette magát az az elfojtó gépezet (és annak képviselői), melyek évtizedeken át uralták a magyar köztudatot, s bár nem tudni, honnan és hogyan tettek szert arra a támogatottságra, mellyel bírnak, mégis, mindmáig gyakorolják azt a lelki terrort, mely egyszerűen megfojtja és tönkreteszi a magyar gondolat és összefogás megszületését.

Jelen sorok szerzője sem kíván határrevíziót, sem egyéb akciót kezdeményezni. Nem az átlagpolgár feladata, hogy helyrehozza mindazt a kártételt, melyet idegen hatalmak elkövettek Magyarországon. A hithű globalizációpártiak kritikáját megelőzendő pedig szükségesnek tartom kijelenteni, hogy visszautasítok mindenféle kategorizálást, párt- vagy csoportérdekek kicsinyes szempontjai alapján való megítélést és prekonceptiót. Mindaz, amit szükségesnek tartok lejegyezni a késői utódok és a jelenkor szabadgondolkodói számára, hogy az írónak mindenkori kötelessége felemelni szavát a társadalmi igazságtalanságok ellen, az emberi szabadságjogok és a demokrácia megsértése ellen. Éppen ezért egyértelmű, hogy az emberi szabadságjogok megsértése és a magyar állam szuverenitásának semmibevétele volt az a békepaktum, melyet soha, semmilyen körülmények között nem lett volna szabad aláírniuk azoknak, akik ezt megtették. Magyar részről sem, és a külföldi államok részéről sem.

Ha a mai háborúk eseményeit és következményeit nézzük, önkéntelenül is összehasonlításokat teszünk és megpróbáljuk feltenni a kérdést, még akkor is, ha ez költői kérdés marad: a mai győztesek merészelnének-e feldarabolni akár egy kicsinyke fejletlen országot is ugyanúgy, ahogyan azt Magyarországgal tették? S ha igen, akkor ugyanezt az aktust jogosnak éreznék-e, ha a saját országuk ellen követnék el agresszorok, kockát vetve nemzeti javaira, népére, természeti kincseire, és az ő népük önrendelkezési jogait sértenék meg olyan mértékben és formában, mint azt velünk tették? Tudjuk, nehéz a válasz minderre. De csak akkor, ha a válaszadás nem őszinte, hanem a mindenkori hipokrizisből táplálkozik. Államrezonra, modernsége, globalizációra való hivatkozás ebben az esetben természetesen nem érvényes.

Azok az államok, melyek ma európai normákra hivatkoznak, felzárkózást követelnek mindazoktól, akik hozzájuk csatlakozni kívánnak, fel kell hogy tegyék maguknak ugyanezeket a kérdéseket. S ha emberi szabadságjogokról, demokráciáról akarnak kioktatni bennünket, akkor magukba kell tekinteniük először, és őszinte, kertelés, köntörfalazás nélküli válaszokat adniuk az itt felmerülő kérdésekre. Tekinthető-e a szabadság bajnokának, követendő példának az, aki a jogokat egyenlőtlenül méri, az ügyek és emberek vagy népek megítélése pedig hovatartozási kérdés, nem egyértelmű jogi kategóriákon alapuló rend kérdése a számára...?! Vagyis ha a fejlett civilizációk megengedhetik maguknak azt, amit Orwell szatirikusan így fogalmazott meg - „Minden állat egyenlő, de egyes állatok még egyenlőbbek.” -, akkor ugyanott tartanak, mint azok, akikről ez a szörnyű

paródia készült (Azért szörnyű, mert azok, akik benne éltek, egyáltalán nem találták olyan mulatságosnak, mint a könnyű helyzetben lévő outsiders, modernkori kibiccek.)

A haza ugyanolyan tiszteletreméltó dolog, mondhatnánk, szentség, mint az édesanyánk, a vallásunk, a családunk. Aki mindezeket nem tiszteli, az nem lehet ép lelkületű ember, és tartozhat bárhová, bárkihez, bármiféle közösséghez, soha nem lehet teljes értékű épkézláb személyiség. Épp ezért nem is szabhat tiszteletreméltó feltételeket és követendő irányt azoknak, akik példáját követni szándékoznak. Aki az általa tisztelt és szeretett dolgok mellett nem hajlandó kiállni, annak pedig nincs más dolga, mint érzelmileg felnőni, önálló, szuverén személyiséggé válni, s majd csak aztán irányítani másokat. A modernkori államok, ha egyáltalán valaha is komolyan vették nyilvános bocsánatkéréseiket, látványos megkövetéseiket, akkor fontolóra kell vegyék azt is, ami a közeljövő realitása lesz: a magyar népet, melyet idegen érdekek miatt vágóhídra hajtottak két világháborúban és azt megelőzően évszázadokon át, ugyanúgy megilletné egy nyilvános bocsánatkérés és a történelmi jóvátétel azok részéről, akik nyilvánosan megalázták, tönkretették, és a megalázás és tönkretétel tényét természetes dologként, jogos cselekedetként, s nem pedig annak ellenkezőjeként tanították a sorra felnövő generációknak. Egyszóval a harmadik évezrednek kellene annyi önkritikai érzéssel és jobbító szándékkal rendelkeznie, hogy az elhibázott politikai úzust ne örökítse át az új évezred fejlett országokbeli gyermekeire. Elvégre a jó szülő úgy tanítja meg gyermekeinek, hogyan tiszteljenek másokat, ha legelőször is ő maga tiszteli embertársait...

Trianonért azok tartoznak jóvátétellel és revízióval a magyar népnek, akik nyolcvan évvel ezelőtt megsértették jogait. Mind a jóvátétel, mind a revízió jogi természetű kell hogy legyen, s mindezt azért, hogy a jog tiszteletben tartásával és tartatásával maguk az európai országok is bevonulhassanak az általuk tiszteletreméltónak tartott Európai Házba. Nekünk, magyaroknak pedig mindössze annyi a dolgunk, hogy felhívjuk figyelmüket arra a jogszerűsége, mely valahogy soha nem akart megvalósulni a Kárpát-medencében. Vajon kinek a hibájából...? Eger, 2000. július

Európa álmodik

Az öreg kontinens álmodik. Vele álmodik jó szelleme, mely soha nem hagyta, hogy lelki nyomorékok végképp tönkretegyék. Úgy tűnik, mintha az önmagát jóval fejlettebbnek vélő nyugati fele egyfajta bénultságban, lelki tehetetlenségben leledzene, akárha egy rossz, lidérces álom nyomasztaná. Álmodik valódi demokráciát, de kezét-lábát béklyózza önnön hipokrizise. Mondom, akár egy rossz álomban, amikor az ember lépne, de mégse tud. Pedig hamarosan fel kell ébrednie, mert azok, akik magukhoz ragadták a hatalmat, és eddig a háttérben sompolyogtak, most sunyi ragadozókként előmerészkedtek, és ránk vicsorítanak.

Európa másik fele ébren álmodik. Naiv kisgyermekként elhitte, hogy azok a hangzatos szavak, amelyekkel becsalogatták a közös akolba, utóbb mégis csak igazak lesznek, az ő álmai pedig valóra válnak. A keletinek csúfolt része ez a kontinensnek. A legutóbbi világháború áldozatul lökött népei ezek, amelyeknek épp elég jutott már ki a kínzásokból, és szeretne kissé jobban élni. A gyermeki hitét, lelke tisztaságát nem akarja adni Európa józanabbik fele, mely ezúttal sem a saját jelszavai mindent túlharsogó ricsájában tomboló nyugati fél oldalán van.

Magyarországot meg akarják büntetni, holott épp elég büntetés volt az neki, hogy annyiszor bizonyosodott be: lépre csalták. Mondják, hogy csak a miniszterelnököt. Lehet, hogy eredetileg így volt, de vele együtt tart az ország színe-java. Közösséget vállal választott vezetőjével, és egyébként se lehet úgy ütni valakinek a fejét, hogy a többi testrésze meg ne sínylené. A demokrácia eszköztárába pedig nem tartozik bele az erőszak, a büntetés. Ha afféle jó szülőként akarnának bennünket pár legyengített poffal a jó útra téríteni, még hagyján, de itt egy jókora vasököl készül lesújtani ránk. Két, ránézésre is anti-nő lép fel kegyetlen arccal, a tőle telhető legnagyobb erővel és olyan durvasággal, amitől minden ép érzésű ember visszaborzad. Még mennyit akar megengedni magának Merkel asszony és Sargentini, a két Soros-kreatúra?

Európa féltékeny. Az önmagát dominánsnak képzelő része irigykedve figyeli, hogy a megtermelt javakból az általa lenézett és megvetett keletnek is jut valami. A kevéshez szokott ember pedig szerényebb tempóval, de folyamatosan igyekszik gyarapítani javait. Nem túri bangán, hogy mindent kimarjanak a kezéből, hanem erősen tartja, amit már megszerzett. De hát hol is van a határ a nyugati fél profitmaximalizálása jegyében? Ha a szándékokat nézzük, amaz egyre lejjebb srófolná a mi részesevésünket. Egészen egy nagy kerek zérusig. Isten helyébe képzeleli magát, és azt hiszi, övé a hatalom és a dicsőség. S hogy mindörökké. De erre a harácsolásra azért már mégse mondjuk rá az áment.

Európa rosszat álmodik. Azok az embertömegek, amelyeket évtizedeken, sőt századokon át megvezettek a sajtó legaljasabbik nemének asszisztenciájával, most kényelmetlenül érzik magukat. Eléje toltak és le akarnak nyomni a torkán egy csalással megszervezett „győzelmet”, amiben már a szavazatszámolás se volt igaz. Az igazi európai ember azonban látja ezt, mert túl sokat hazudtak neki, és több hazug, álszent szlogent nem vesz be a gyomra. A német és az osztrák ismét összefogtak ellenünk. Csekély vigasz, hogy én mindig is óvatosságra intettem velük kapcsolatban. Történelmi tapasztalataink és negyvennyolcas családi hagyományaink alapján tettem így. A demokrácia rágógumiján csámcsogó csendes többségnek, vagy ki tudja, melyik hányadnak, most már csörög a vekker. Kérdés, mennyi időre van szüksége, hogy meghallja. Merkel anti-nő ugyanis Anschlussra készül. Odáig elment hatalmi mámorában és az elcsalt szavazás biztosnak vélt diadalában, hogy Magyarországot be akarja kebelezeni egy csinált valami keretében, aminek egyelőre nevet se tudunk adni. De hát meddig mehet még el titkolt ideálja, Hitler hatalmi eszközeinek átvételében, hogy senki nem küldi el nyugdíjba? Vagy valami hűvösebb helyre, ahol álmodozhat ugyan, de másoknak ártani többé nem.

Európa jobb fele álmodik. Álmodik valódi demokráciát, az eredetit, amelyben nem csalók, szélhámosok és szellemi prostituáltak fogják meghatározni egész nemzetek sorsát, hanem maga a nép. Elvégre ne csúfolják annak az ő-s-kommunista mintára összeszélhámoskodott rendszert, ha egyszer mindannak az ellenkezője igaz, mint amit éjjel-nappal összehordanak. Álmodunk demokráciát, amelyet nem fenyegethetnek elmebeteg, drog- és alkoholfüggő, kivénhedt egyének, hanem egészséges és mentálisan is ép vezetők irányítanak. A szenvedélybetegek és degeneráltak pedig végre méltó helyükre kerülnek: öregotthonba, zárt osztályra és a történelem szemétdombjára. A nép által meghatározott úton velünk tarthat, aki józan életű és szép jövőben gondolkodik, nem a mások tönkretételében.

Eger, 2018. szeptember 15.

Az én aranyaim

Esszék

Eredettörténet

Barabás Miklós: Arany János

Valaha adósa maradtam Arany Jánosnak. Egyetemista voltam, amikor értesültem nagypapám unokatestvére székelyes sztorijáról. Az öregúr értesítést kapott a nagyszalontai Arany Múzeumtól. A hír röviden ennyi: örömmel értesítik, hogy az Arany család egyenes ági leszármazottja. A bácsit én soha nem ismertem. Trianon után a család anyai ágon kettészakadt: dédapám családjával Biharkeresztesre költözött, a többiek maradtak a korabeli „vasfüggöny mögött”, vagyis a román határ túloldalán. Unokatestvéreim időnként átlátogattak hozzájuk, nagynéném is, bár nem túl gyakran, már a 60-as, 70-es években, amikor lehetett. Így kaptam közvetve a hírt, amiből mi se csináltunk túl nagy ügyet. A bácsi is, Papám unokatestvére, akivel közös nagyszülőjük volt, székelyes flegmával intézte el a kérdést: „Na és aztán, mit csináljak vele?” A négy itteni unokatestvér, mi, négyen, lányok, eltöprengtünk a dolgon, de ki-ki tette a dolgát, az élet ment tovább.

Jóval idősebb koromban ismét felmerült a kérdés, de ezúttal sem mint tisztázandó, a múlt homályába vesző családi mítosz, hanem mert sokakat érdekelt, honnan a költői véna, ami nálam már elég korán megmutatkozott. Tíz éves koromtól írok verseket. Nem folyamatosan, hanem megszakításokkal. Világéletemben lelkiismeretes ember voltam, a kötelességeimet nem hanyagoltam el, a líra megvárt, sőt. Az „üres” évek, hónapok után annál bővebben tört a felszínre a mondanivaló, és én azóta is vallom: jót tesz a költőnek, írónak, ha néha pihenteti magát, és hagy időt a feltöltekezésre. Mikor nagyobb lélegzetű műveket fejeztem be, utána valósággal megcsömöröltem a témától, vagy csak

magától a vele való foglalkozástól, tudja Isten, mitől, s olyankor félretettem a kész művet érne. Igazából nem is volt célom ezzel, csak hanyagolnom kellett egy darabig ezeket az írásokat, és egyéb teendőim is akadtak. Mikor letelt a „szilencium”, annál szívesebben vettem kézbe őket, évekkel később pedig már úgy tudtam újraolvasni ezeket a műveket, mintha mindezt nem is én írtam volna. Ez valami klasszikus beütés, mondhatják a lélekbúvárok, de ezt is rájuk hagyom. Boncolgassa a kérdést, akinek kedve van hozzá, nekem nem tisztem. Belemagyarázásokat azonban nem szeretnék hallani erről. Kérem, viseljék el, mint személyes adottságomat.

Nos, a restancia. Mikor szakdolgozathoz kerestem témát, felkerestem a JATE egyik szép műveltségű, régimódi tanárát és megkérdeztem, tudna-e nekem olyan témát adni Arany Jánossal kapcsolatban, amit feldolgozhatnék. Úgy gondoltam, marad még némi feltárandó és kutatandó terület. Nacsády tanár úr kivételes egyéniség volt. Nemcsak szépen adott elő, hanem az akkoriban szokatlan viseletével, a csokornyakkendővel különösképp számított. Kerülgettem a témákat, amiket felvetett, olvastam és újraolvastam Aranyt. A tanár úrnak nagy bánata volt. Szomorúságának különös aurája vette körül, ahányszor csak megjelent közöttünk. A fia disszidált, ami akkoriban nagy hendikep volt egy egyetemi tanár számára. Onnantól fogva nem számíthatott előléptetésre, sőt örülhetett, hogy egyáltalán megtúrték az egyetemen. Azt hallottuk, hogy inni kezdett. Az Arany-téma később elsikkadt. Átjelentkeztem Vajda György Mihályhoz, akinek remek világirodalmi előadásai voltak. A diákok valóságban fűrtökben lógtak az óráin, azok is, akiket nem tanított, csak beültek hozzánk. Engem pedig erősen foglalkoztatott a latin-amerikai irodalom. Akkor már jól beszéltem spanyolul, és rendszeresen jutottam hozzá olvasmányokhoz a Latin-Amerika Tanszéken. Perui irodalommal szerettem volna foglalkozni, de nem kaptam rá engedélyt. Tudom, a fiatal olvasók erre felkapják a fejüket, de ez csak azért lehet így, mert nekik már nem szükséges engedélyért folyamodni az őket izgató témákhoz. Bennünket még szigorúan figyelt az Egyiptus szeme.

Arany Jánossal még egészen kiskoromban találkoztam, a családi könyvtár becses darabjai között. Nekem tetszett a piros fedelű sorozat, mely megjelenésekor ponyva kiadásnak számított. Olcsó, füzetes változatnak, hogy a legegyszerűbb ember is hozzájuthasson, számára elérhető áron. A kiadás évére nem emlékszem. Akkoriban még nem figyeltem a könyvek „pedigréjét”, felelős szerkesztőket, évszámokat, nyomdákat, melyeket dicsérni vagy szidni lehetett a könyvek minőségéért. Nekem csak a megsárgult lapok voltak furcsák akkoriban, de mivel valóságos „mindenevő” voltam olvasnivalók terén, hamarosan lekötött ezeknek a füzetes kiadványoknak a tartalma.

A balladák nem éppen kisgyermeknek való olvasmányok, és én sokat töprengtem is ezeken, belebeborzongva. A halál még távolinak tűnik a fiatal olvasó számára, habár mindmáig emlékszem a dédnagymamák temetésére, sőt ravatalon is láttam őket, tehát volt fizikai fogalmam róla, mi az. Talán józan gondolkodású nagymamám volt az, akitől a maga természetességében tanultam meg elfogadni a megváltoztathatatlant. Ő tanított arra is, hogyan illik egy marék földet hinteni az eltávozott rokon sírjába. Olvasmányaim egy részét lopva vettem magamhoz. Ennek egyszerű oka van. Mivel igen korán magamtól kezdtem el olvasni, ami a falusi környezetben szokatlan volt, sokan elhűlve értesültek erről, és szüleimet le akarták beszélni róla, hogy túl korán engedjenek a tudós tevékenység közelébe. Sok gyermekbetegségen estem át, gyengécske voltam, hát jobbnak látták, ha inkább mozogok a friss levegőn. Ám két dologtól nem tudott elválasztani senki: a könyvtől és a zongorától. Több forduló mérkőzés volt ez köztem és a felnőtt világ között, amit hamarosan megnyertem. Akármilyen nyomtatott dolgot találtam, elbújtam vele valahová. Kertbe, padlásra, még a bűdös falusi budiba is, ahonnan édesanyám parancsolt elő. Gyermekkorában ő is ilyen volt. Őt

rendszeresen a szénakazal tetejéről kiabáltak elő, és rá ugyanolyan dühösek voltak, mint rám, amikor ezt a korszakomat éltem. Éppen ezért ő arra szavazott, hogy hagyjanak inkább kulturált környezetben olvasni, semminthogy piszkos és bűdös helyekről kelljen előtalálniuk, stikában olvasva. Onnantól fogva szabad volt szellemi táplálékaimról is gondoskodni. Igaz, ehhez előbb el kellett nyerni a házi orvosunk hozzájárulását is.

A piros füzetek valahol eltűntek a régmúlt homályában, és csak öregen gondolok vissza rájuk nosztalgiával, mert szívesen venném kézbe a családi örökségnek az ódon darabjait, melyek viszont már soha többé nem fognak előkerülni. Sok költözés, sok hajótörés. Nekem megmarad viszont a hangulat, amelyben a Gyóni Géza utcai házunk lányszobájában olvasgattam, ízlelgettem a komor hangulatú verseket. Ugyanúgy nem rázott meg túlságosan, ahogyan a dédikék ravatala és temetése, de azért tudni akartam valamit arról, hogyan lehet, hogy egészen fiatalok is eltávozhatnak idő előtt az élők sorából. Sárgult lapokról vártam a választ, melyekkel némi kontrasztot mutatott a puha piros fedél vidámkodó árnyalatával. Ezt a feltehetően sok-sok év se tudta elhalványítani, ami eltelt fölöttük, mielőtt én hozzájuthattam volna a híres felmenő ági rokontól vagy mástól származó könyvecskék lírai illúziójával.

De nem is erről szeretnék most írni. A walesi bárdokat sokszor emlegetik mostanában, úgy új, mint régi felvételek előadásaival, elemzéseivel találkozom a TV-n. Keletkezéstörténetét, Arany emberi tartását boncolgatják, de sehoggy sem akar felzengeni az a hang, amit én, a kései utód, mindig hallok, ahányszor csak olvasom vagy felvételeken találkozom vele. A szerény, csendes nagyszalontai költőnek sok volt a vesztenivalója, amikor dicshimnuszot rendeltek tőle. Mivel nemzetőrként részt vett a szabadságharcban, és ezt a császári besúgók ugyanolyan jól tudták róla, mint azt is, hogy Petőfi barátja és keresztkomája volt, sokáig érezhette úgy, hogy Damoklész kardja lebeg a feje fölött. S hogy éreztessem, mennyire végig jelen van benne a zengő orgona zúgására emlékeztető akkord, a ballada utolsó három szavát idézem, aminek én a legnagyobb hangsúlyt adnám, már ha filosz vagy előadó lennék. Ám én a gyakorlati irodalom, azaz a szépírás mellett köteleztem el magamat, és már igen régen, nem avatkozom bele túlságosan a kollégák dolgába, hanem csak megemlítem, mitől rezonál ez a három szó fortissimóban: „... a vértanúk dalát.”

Minden diáknak megtanítják történelemórán, hogy az 1849-ben kivégzett hősök vértanúkká lettek, ezért emlékezünk rájuk október 6-án kegyelettel. Ám az 1850-es években akár a nevüket, akár rangjukat vagy vértanúságukat felemlegetni valóságos felségsértésnek számított, vagyis súlyos bűncselekménynek. Fővesztés járt érte. Ezért álcázta Arany János óangol balladának ezt a remekművét, talán családját féltve, s majd csak később fedte fel, hogy ő a szerzője, amikor már némi enyhülés mutatkozott, a Habsburg-ház rendezni szerette volna kapcsolatait a magyar alattvalókkal. Nos, az alattvalókkal sikerült is, ám Arany János megmaradt nyakas negyvennyolcasnak, hűen a hajdú felmenőkhöz, akik Bocskaitól szereztek nemességet a családnak. Mindvégig. Szíve mélyére zártan, örökbecsűen. A nemeslevél aztán eltűnt a fékezhetetlen étvágyú Esterházy Miklós jóvoltából, sok más nemeslevéllel és kinccsel, birtokkal együtt, hogy aztán utóbb csak gúnyolódjanak Aranyon és a többi kirabolt magyar családon, akik birtokaikat azért nem szerezhették vissza, mert a bizonyítékokat a "fényes" Esterházy elügyeskedte valahová. A birtokokat császári engedéllyel a saját nevére jegyeztette be hivatalosan is, hogy aztán soha ne mondjon le róluk. Aki nem hiszi, olvassa el vagy olvassa újra Móricz Zsigmond Erdélyről szóló remekét.

Eger, 2018. február 28-március 1.

Pár szó a vértanúkról

A „vértanúk dalát” hangozhatott volna így is: a lázadók dalát. Egyaránt kifejezte volna a magyar sors tragikumát, mely szép lapokat hagyott mégis a magyar történelem vérpatakokkal, sőt vérfolyamokkal írott fejezeteiben. Ám a felbúgó orgona hangját csakis azok a szavak erősíthetik fel, amelyeket Arany János legjobbnak tartott. Legnagyobb hőseink voltak lázadók és vértanúk is, volt, aki gondoskodik erről. Nekünk maradt megszépült emlékük, melyet semmiféle korszak semmiféle cenzúrája és diktatúrája nem tudott elhomályosítani.

Többféle előadásban hallottam ezt a balladát a napokban. Emlékestet rendeztek a bicentenáriumi emlékévként lezárásaként, és esténként hozzájutottam az egyik kultúracsatornán archiv felvételekhez is, melyeken jobbnál jobb színészek interpretálták Arany költeményeit. A walesi bárdokat legszebben Sinkó László szavalta. Egyetlen hangsúly volt, amivel nem értettem egyet, én ugyanis erősebben emeltem volna ki: „Elő egy walesi bárd!” Én ezt ráförmedésnek, ellentmondást nem tűrő parancsnak értelmezem, s nem az egyébként többek által effeminált hanghordozásúként interpretált király lágyabb tónusával emeltem volna ki. Annál is inkább, mert az erőszak Janus-arcú valami: az egyik oldalra öklöz és tarol, míg a másikra érzeleg. E kettő között ingadozik és leng ki jókorákat, hogy végül már nem sokan tudják követni.

A bárdok felsorakozásában egyre erősödő gúnyt és erős fokozást érzek, amit nem észleltem az előadásokban. Az első, az ősz bárd dala megtört, rezignált, bölcs. A második, az ifjú, látszólag engedelmeskedik a király parancsának, s kezdetben lágyabb hangot üt meg, de nem azért, hogy a király fülét ne sértse, hanem a kötelezően megadott téma és tónus lesz előbb az irónia tárgya, majd a gyilkos gúnyé. Végül mind az ötszáz összefogdosott bárd egyszerre zengi utolsó dalát, mellyel örületbe kergetik a gyilkos hajlamú Edwardot. A mód, ahogyan elfogják őket, megint csak az osztrák módszerekre utal, s nemcsak a szabadságharcosok elfogásának és megalázásának módjára, hanem ahogyan katonának is kötéllel fogdosták össze a parasztfiúkat, hogy aztán évtizedekig, vagy soha ne láthassa viszont őket a családjuk, kénytelenül elhagyott szeretőjük, mátkájuk.

Teljesen egyértelmű a párhuzam a levert szabadságharccal. A király alakja is tökéletesen fedi Ferenc Józsefét, aki be se tette a lábát Magyarországra, amíg a véres küzdelmek folytak, sőt családjával együtt Tirolba, Ausztria legtávolabbi zugába menekült. Ugyanez elképzelhetetlen lett volna Edward királyról, aki – formálisan bár – de érdeklődik felőle, milyen is lehet koronájának új ékszere, Wales. Nem Edward jelleme miatt, hanem mert a királyok és hadvezérek személyesen vezették a csatákat. Senki nem esküdött volna fel olyan uralkodóra, aki gyáván kivonja magát a küzdelmekből. A középkorban még a főpapok is elől jártak a csatákban. Egyáltalán nem voltak elpuhult alakok, akik csak felbuzgatták, majd megáldották a fegyvereket és a vitézeket, mikor harcolni indultak, majd szerepük ezzel véget is ért. Tomori Pál emlékezetes mohácsi szerepe szól ezzel ellentétes módon. Férfinak akkor még nem illett féltennie az életét, ha a hazáról volt szó. Edward király számára tehát nem lehetett ismeretlen a levert Wales, mivel előtte ott vívta véres csatáit, s ezek után vonult be Montgomerybe. Ferenc József viszont szinte újként ismerkedik Magyarországgal, ahová évekig be se tette a lábát, és amikor igen, akkor is a felesége szoknyája mögé bújva úgy mond, kihasználva Erzsébet királyné népszerűségét. Érkezésüket megelőzte a magyarság „megpuhítása”, mai, degenerált szóhasználatával „érzékenyítése”, ami egyeseknél sikerrel járt. Jókai akkorra már rég feladta egykori híres negyvennyolcasságát, sőt Egerben kormánypárti képviselőjelöltként indult a választásokon, igaz, jókorát bukott is a rebellisnek megmaradt egriek jóvoltából.

Szóval a kiegyezés és az azt követő boldog békeidőszaknak nevezett kor képét is jócskán átfestették az akkori korszak renegát történetírói. Még a nemrégiben felújított Cigánybáró is, melyet alaposan átértelmezve, azaz meghamisítva adtak be a történelmi ismereteik terén nem túl erős közönségnek. A fiatalok mit se tudtak a pacifikációnak titulált időszak valódi mibenlétéről, a szünni nem akaró magyargyűlöletről, legfeljebb akkor éreznek rá, ha jelenkorunk esztelen tombolására próbálnak valamiféle magyarázatot találni. Pedig nincsen. Legfeljebb ha annyi nem, hogy minden kornak megvoltak a maga renegátjai, tisztességtelen üzletelői, mutyizói. Ezek utóbb segítettek elhinteni azt a port a Nagyrőmű szemébe, hogy a török kiűzése után az osztrák császár visszaadta az egykori rebellek előbb elkobzott birtokait, mindenkinek jóságosan megkegyelmezett, és az egész monarchia visszhangzott a nagy gejl happy endtől. Nem győzöm elégszer leírni, hogy a török kiűzését követően nagy bosszúhadjárat indult a legyengült Magyarország ellen. A reformátorok ellen. Egyáltalán, amikor az osztrákok előnyhöz jutottak, mindig kegyetlen bosszút álltak vélt vagy valós sérelmeikért a magyarokon. Csak mert mindig ez volt a császári politika alapelve. A provinciákon pedig: oszd meg és uralkodj!

Minden háború végén anarchikus állapotok vannak minden országban. A renegát, utóbb csak labancnak titulált magyar urak, s legfőképpen az Esterházyak igen dicstelen lapokat szereztek családi históriájuk számára. Ekkor harácsolták össze hatalmas birtokaik nagy részét, melyekből bőségesen jutott ajándékokra, hódolati adományokra a Habsburg dinasztia számára. Tehát a Cigánybáró jócskán átfestett történetében elhazudták ezt az epizódot is. Nem mindenki kapta vissza birtokait, különösen nem a Délvidéken, ahol a Zrínyiek voltak az igazi urak, a haza nagy védelmezői. Ott volt mire rátenni a kezüket a kapzsi szerzésvágytól űzött alakoknak. A történetben mindössze egy szót szükséges kijavítani, méghozzá piros tintával, felkiáltójelekkel: az ominózus birtokokat nem visszakapták korábbi urai, jóságos császári gráciával, hanem azok kapták meg, akik elárulták honfitársaikat, sőt denunciálták őket, így szerevezve, az intézményesített stréberség örve alatt, hatalmas birtokokat. Mekkora különbség: megszerezni, elorozni másoktól, vagy visszakapni valamit!

Nos, a női bájok iránt egyáltalán nem közömbös Jókait talán elbűvölte Sissy királyné szépsége, ám ő akkorra már feledte a Petőfivel való barátságát is, ha ilyen hamisításra volt képes. Azt még nem lehet feltételezni, hogy öregkori elbutulás áldozatává lett volna, ahhoz nem volt elég öreg. Sokkal inkább, hogy hinni kezdett a megbékélés valódi lehetőségében, ami persze jóval disszonánsabbra sikeredett, mint ahogy annyiszor elhazudták. A jelenkor feltámasztani vagy megteremteni kívánt Mária Terézia-kultusza is mesterséges dolog. Nem a magyarság szívéből fakad. Mária Teréziának sok levezekelnivalója maradt, miután visszaadta lelkét a Teremtőnek. A szikulicídium, azaz a madéfalvi veszedelem címen elhíresült galád gyilkosságsorozat, jobban mondva dühödt népi letagadhatatlanul élettrajza részét képezi. Ugyanúgy az a rideg és kegyetlen eljárás, amivel Mikes Kelemen, a magyar széppróza megteremtőjét illetve: Rákóczi fejedelem rég meghalt, és követték őt hű társai is, amikor Mária Terézia megtagadta az írnok Mikestől, hogy hazatérhessen. Holott ő nem harcolt, hanem Rákóczi íródeákjaként került az emigrációba. De hát a Habsburgoknak sose tartozott az erényei közé a megbocsátás és keresztényi türelem, jóság. Mindig kíméletlenül csaptak le azokra, akik szembeszegültek velük. Nos, erre rímél a walesi bárdok története, amelyben a vérengző uralkodót örökíti meg Arany János kitörölhetetlenül az utókor számára, a párhuzam egyértelmű, sőt kirívó. Mária Terézia pedig az egrieknek is az emlékezetébe vésődött, megmásíthatatlanul. Ő volt az, aki nem engedélyezte az egri egyetem létesítését, hanem egy jóval lefokozottabb kategóriájú Lyceum lett helyette. Jó, hogy az is van, de persze nem ugyanaz. Az anyacsászárnő, akiről több játékfilmet is készítettek, „belopta magát” a magyarság szívébe azon magyarelles intézkedéseivel, amelyekkel

gátolta, nem engedélyezte a magyar ipar megteremtését. Kizárólag az általa betelepített idegen iparosok kaphattak működési engedélyt. A magyar gazdaság fejlődésének alapfeltétele lett volna ez, ő mégis megtagadta tőlünk. Most, amikor mindez újrateremtődik, elgondolható, hol tartanánk, ha nem mindig a császári féltékenység és sovinizmus uralta volna, úgy szellemileg, mint gyakorlatilag, ezt a politikát. Ezért cseng fel olyan tiszta hangon Arany János kései sóhaja az Epilógusban, amikor leghőbb vágyát, a függetlenséget említi fel. Mivel azok közé tartozott, akik soha nem adták el magukat holmi baksisokért, hírnévért, dicsőségért, kitüntetésekért, tudvalevő és teljesen egyértelmű, hogy nem csupán a saját függetlenségéről beszél a költő, hanem az egész hazáéről. Most, hogy annyi jó előadásban hallottam Arany sok költeményét, és valósággal tömény változatban, mindennapi kenyér gyanánt magamhoz véve őket, egy másik szellemóriás, Johann Sebastian Bach fűgáihoz hasonlóan érzem nemcsak felzengeni ezeket a remekműveket, hanem a belőlük kiemelt hangokhoz hasonlóan egy-egy szó csendül ki félreérthetetlenül. Ugyanakkor tudom, hogy nem minden kortársam hallja ezt. Ez az oka, hogy ezt az esszesorozatot elindítottam, s szándékom szerint folytatni is fogom. Már szinte mindenki megszólalt, boldog, boldogtalan előadta a maga verzióját, és ebben is éreztem kicsengeni némi érvényesülési vágyat, ami olykor elnyomta a valóban feltárandó mondandókat. Tőlem viszont, akiről Egerben tudják a családi históriát, senki nem kért semmiféle előadást, semmilyen véleményt Arany Jánosról. Senkit nem érdekelt, őrök-e családi történeteket, anekdotákat azokon kívül, amiket már sokszor lejegyeztek. Most, hogy lezárult a jubileumi év, mindenki kiszerepelte magát, talán megszólalhatok végre én is. Nem mások ellen szólva, hanem kiegészítve mások mondandóját. Én is rezignáltan, az Arany családhoz méltó módon, hogy a „valódi bennszülöttek” is hallathassák hangjukat. Ennyi a szándékom, semmi több.

Eger, 2018. március 2.

Arany fekete-fehérben

A 60-as években készült felvételeken Berek Kati előadásában is hallhattuk A walesi bárdokat. Mivel 1956 és az azt követő megtorlások még igen közel voltak időben és az emberek szívében, a finoman érzékeltetett párhuzam a két forradalom és szabadságharc között valóságos hőstettnek számított. Mindössze egy halkán elfojtva mondott „Te tetted ezt, király!” döbbsenti meg az embert. A forradalom mártírjaira és Kádár Jánosra történő utalás tagadhatatlan. Ám az előadóművész körül sertesepertélő filoszok elterelhették a korabeli cenzorok figyelmét erről, így maradt a korhű előadás, annak finom utalásaival. Egy őszinte hang kortársaink mindennapossá vált hazugságözönében, amikor a választópolgárok átverése is csak afféle hecc, nyilvános brahi.

Berek Kati az 50-es években jó kádernek számított. Hogyan került mégis egyre inkább az ellenzéki értelmiség közé, nem tudhatjuk a történetét. A Sebő-Halmos duóból lett együttes az ő védőszárnyai alatt nőtt fel. Közös kiállításuk a megzenésített költészet mellett sokat tett annak érdekében, hogy ne csupán a párt által támogatott költők hangja szólalhasson meg. A korabeli ifjúság lelkében rezonált, hogy aztán folytatódjon a táncház mozgalomban. Ez utóbbinak töretlen a népszerűsége ma is, míg a költészet azóta meglehetősen elsikkadt az össznépi rohangálás és pörgés közepett. Berek Kati elfojtott hangú interpretációi csupán sejtetik: a levegő még mindig puskaforos, az elnyomók soha nem érezhetik biztonságban magukat. A szabadságharcosok még várnak a visszavágási alkalomra. A nép nincs azokkal, akik nagy bűnököt követtek el ellene, a hősök emlékét annál nagyobb szeretettel őrzi szíve mélyére zártan.

1849 után még ennyit se lehetett kimondani. A cenzúra törölt minden apró utalást, ami a nemzeti hősökre emlékeztetett. Már jóval Ferenc József rendszerének konszolidációja után, de még a Monarchiában keletkezett Bartók: Kossuth-szimfóniája. Ebben ironikusan dolgozza fel az osztrák himnusz, és ezzel nemkívánatosnak minősül úgy a mű, mint a zeneszerző. Itthon nem is adták elő többször, bemutatója 1904-ben volt, s csak 1961-ben rehabilitálták (nem másért, mint hogy a kommunista kurzus erősen Habsburg-ellenes volt). Bartók szándéka egyértelmű a Gotterhalte bevezető taktusainak eltorzításával: az elnyomás és az elnyomók kigúnyolása, megvetése. Cselekedete Liszt Ferencéhez hasonló, aki a Rákóczi-indulót dolgozta át zongorára, hasonlóképpen felbőszítve az akkori uralkodóházat. Mint tudjuk, a Rákóczi-induló tiltólistán volt, előadása forradalmi tettnek számított. Ennek ellenére egész Európában elterjedt, sok előadása volt, különösen miután Berlioz zenekarra hangszerelte.

Nem feledkezhetünk meg az üldözött Madách Imréről sem, aki Aranyhoz hasonlóan csattanós választ adott a nyomában settenkedő besúgóknak. A Bach-korszak paródiája, sőt szatírája *A civilizátor*, melyben az a minimum, hogy a Bach-huszárokat svábbogaraként ábrázolja. Ők képezik az antik kórus modern kori változatát. Mai, még modernebb verziójában korrupt politikusok és kilóra megvásárolható újságírók állhatnának be csápolni az EU-s vízfej mögé, akik mániákusan ismételgethették saját elcsépelet refrénjüket: Még több migrációt! Minél több fegyvereladást! Minél pusztítóbb háborút! Majd a másik oldalra hajlongva: Mi vagyunk a demokraták! Éljen a PC! Mindenki rasszista, aki nem mi! Nekünk hódoljatok!... Arany védőszárnyai alá vette az önbizalom-hiányos Madáchot, mint ismeretes, *Az ember tragédiája* sorainak javíthatóságában sokat segített neki.

Az archív felvételek remek előadói közül feltétlenül ki kell emelni *Sinkovits Imrét*, testvérét, *Sinkó Lászlót*, *Bessenyei Ferencet*, *Juhász Jácintot* és *Berek Katit*. A színészeket akkoriban még nem musicalek előadására képezték ki elsődlegesen, ahogyan manapság, hanem dominált a szavalóművészet. Követelmény volt a szép hangszín, a remek orgánium, amit ma már ritka vendégként látunk viszont, azaz hallunk, még a tévé szavalóműsorában is. A miértjét csak sejtjük, a vers és a vele hűséges társ szavalóművészet ma is szükséges, rehabilitálandó. Zene és költészet tehetnek a legtöbbet a nemzeti érzések érdekében, mindnyájunkért.

Sinkovits Imre ugyanabban a sorozatban vett részt, amiben *Berek Kati* is. Értelmezte, majd újraértelmezte A walesi bárdokat, *Keresztury Dezső* műsorában. Mesterien bánt a hangjával, ahogyan öccse is. A szép orgániumot örökölni szokták, de azért képezni és csiszolni is kell, hogy ilyen remek előadásokra legyen alkalmas. Hogy ez hogyan sikkadt el mégis utólag, nem tudhatjuk. Most egészen csenevész hanggal is porondra állnak, a különbséget pedig nem érzékelik. A legszélesebb publikum, a TV nyilvánossága lehetne a legjobb szűrő, mégsincs így. Az okokat nem firtatjuk, csupán egy sejtésünk van: nem elég hatékony a rosta, és könnyebben kapnak dicséretet a palánták, mint jó szándékú kritikát. Valami mégis sejthető. Önkritika- és kritikabeli hiányosságok lehetnek a főbb okok, amiért ennyire nem működik a beszédművészet gyémántcsiszolója.

A március 2-i ünnepi gála előadói és főszereplői a *Kaláka együttes* tagjai voltak. A dalokat már előadták korábban is, mint pl. A walesi bárdokat, ettől még ugyanúgy eltérnek Arany János prozódijától, mint ahogy több más megzenésített művük. Elsősorban az, hogy a balladákhöz nem illik a túl könnyed hangvétel, amivel bevezetik a történetet. Valahogyan a korábban művelt country-stílusukat idézik, miközben Aranyhoz inkább hegedűk, citera, cimbalom, alaphangnak pedig a lant és koboz illenének, és a régi stílusú népdalok ereszkedő lejtése. A balladák komor légkörűek, igaz, akkor

a könnyű műfajon nevelkedett közönség nem is tartaná élvezetesnek. Mivel nemzeti klasszikusunkról van szó, ezen is el lehetne gondolkodni: nem mi tiszteljük meg a jelenlétünkkel, hanem ránk nézve megtisztelő, hogy ilyen zseniális művészt tudhatunk költészetünk legnagyobb művelőjének. A leggazdagabb szókincsű poéta adott annyit a magyar művészetnek, hogy kellő figyelemmel és alázattal közeledjünk hozzá. A parodisztikusan ható, „Arany stílusában költött” művekről ugyanez mondható el. Ahogy a Szondy két apródját sem lehet vihorászva elmondani, vagy a Nemzeti dalt racsítva, hisztérikus libaként, ugyanúgy illetlen a túl könnyed, mondhatnám, linkes hangvétel A walesi bárdokhoz is, melyhez jobban illett volna egy jól megválasztott kelta motívum, s hiányoltam Karl Jenkins hasonló című kantátáját is, legalább egy bejátszás formájában. Ne feledjük, hogy a walesiek, vagy másfél évszázados késéssel, de értesültek Arany János művéről, ekkor keletkezett Karl Jenkins zenéje, és utóbb tiszteletbeli walesinek választották a nagyszalontai költőt. Minderre büszkék lehetünk, mivel egyrészt a világzene részévé vált a lázadó hangvételű ballada, s vele a mai kantáta is. K. Jenkins zenéje egyébként remekül ötvözi a modern hangzásokat a klasszikus-hagyományossal. S hogy miben közös a magyar és a walesi történelem? A több évszázados leigázottságban és annak méltó elviselésében. Igaz, mi megtartottuk anyanyelvünket is, nem hagytuk úgy kiszorítani, mint ahogy az angolok tették a saját provinciájukká süllyesztett walesivel. Nálunk érdekes módon épp az elnyomatás évszázadaiban virágzott ki olyan szépségesen a magyar nyelv, hogy ha mások is értenék, csodájára járnának. Így elegendő, ha csak G. B. Shaw dicséretével legezgetjük nemzeti önértzetünket, amikor sokat szidnak bennünket az értetlenek.

Eger, 2018. március 4.

Egy áthallás

Miközben fenti kritikus jegyzeteimet átadom az olvasóknak, azzal a nálam szinte szükségtelen megjegyzéssel teszem, hogy engem mindig jó szándék vezet, így mindnyájunknak a legjobbat akarom. Tökéleteset alkotni nem lehet, annak privilégiuma a Jóistené, de rá törekedni feltétlenül kell. Nos, a prozódiai döccenések után fel kell tárnom egy áthallásomat, ami eddig elkerülte a mások figyelmét, ezért is „akadozhatott a tű” az ünnepi előkészületek során és közben. Ez pedig nem más, minthogy Arany János A walesi bárdokat nemcsak dacból írta, és nem is akárhogyan. A dicséretre való felkérést a visszavonult negyvennyolcas költő a kuruc – hajdú ősök tiszteletben tartásával is utasította vissza és adott rá csattanós választ. **A walesi bárdokat ugyanis az osztrák himnusz dallamára és ritmusára simán lehet énekelni.** Nem másért, mert Arany épp az elnyomók himnuszának „magyarításával” interpretálta. Egybeesik ezzel az a kép, ahogyan Edward király, azaz Ferenc József bevonul a leigázott tartományba (Montgomery helyett a tiszteletére épített Grassalkovich-kastélyba). Méltóságteljesen, vagy ahogyan ő hiszi, mások tiszteletétől övezve. De nem így a rebellis magyar. Először is az uralkodó fakó lován léptet. Miért éppen fakó lovon képzelet el Arany a népét leigázó zsarnokot? Mert meg lehet fricskázni az „Eb ura fakó!” kurucos áthallásával. Természetesen nem a fakó ló uralmi szándékát veti vissza a költő ekkora hévvel, hanem a „fakó”, azaz szőke királyét. Bercsényi és a kurucok épp a szőke németekre, azaz osztrákokra értették a fakó megnevezést.

Éppen ezért nem logikus, hogy ezt a méltóságteljesnek szánt bevonulást ekkora lázadással fogadják a csendes tartomány lakosai. Előbb lecsendesültek, mert elhallgattatták őket. Halálos csend borul a vidékre, ahol nem diadalkapuk és ünneplő köznép fogadják a királyt, hanem a véres emlékek. Ennek

ellenére meg akarja ünnepeltetni magát, mintha valami hőstettet vitt volna véghez. A saját népe szerint azt is tette, de nem úgy a véresen levert walesiek szerint. Montgomery, akit látogatásával megtisztel, valójában Grassalkovich, a magyar labanc, aki nemcsak úgy simán nyalakodik az uralkodónak, hanem fényűző kastélyt épített úgymond Sissy tiszteletére. Van miből, a császár kegyesen jutalmazta a hazaárulókat. Már Petőfi is a tollára tűzte Grassalkovichot ezért. A csendes tartományban azért a távolból még halljuk Petőfi halhatatlan sorait: „Európa csendes, újra csendes./ Elzúgtak forradalmi...” Halljuk, mert áthallatszik az üldözött és megfélemlített magyar családok döbrent és felháborodott csendje is. A sok kettőbe tört élet, a családfőtől, a hős fiaktól, az élet folytatásának reményétől megfosztottak csendes sóhajai. Ezért énekel a vértóba fült napról az ősz bárd, aki a haragtól és félelemtől elsápadt urak helyett válaszol Edvárd királynak.

Arany János idealizálta a magyar helyzetet, amikor párhuzamba állította a XIII. századi walesi történettel. A terror, Haynau terrorja és a Bach-korszak ugyanis megtörték a nemzet egy részének gerincét. Nem mindenkiét, mert természetesen nem mindenki reagált úgy a császári szirénhangokra, ahogyan – igen gerincesen – Arany tette. Kellő méltósággal és a család nevéhez méltóan: aranyat ért az ő bátor kiállása, mely a „velsz ebeknek” titulált főuraknak is példát mutatott. Ő, a szerény „népi fi”, akinek őst maga Bocskai fejedelem tüntette ki és emelte nemesi rangra, ő és családja őrizte meg azt a nemes hazafiságot, amelyet máig tanítani kellene, hogy a Kádár-rendszer által ismét csak megtört nemzet újraélhetne és megtanulhatna – immáron véglegesen, soha nem feledve a nemes példát.

Egy pillanatra meg kell állni a „velsz ebek” sértés mellett is. Az ifjú olvasó talán nem érzi át ennek a súlyát. Az ebnek, kutynak lehordott embernek ugyanis a legdurvább sértésben volt része. Nemcsak a muzulmánok tartják alacsonyrendűnek a hűséges négy lábúakat, hanem az őseMBERI sorból felemelkedett ember is így vélte. A farkasok rokonát, az egykor szabad állatot leigázta, meghódította, úgy, ahogyan Edward király Wales-et, vagy mint Ferenc József, unokatestvérével, Miklós cárral szövetségbe Magyarországot. Onnantól fogva pedig hitványnak és alantásnak vélte, mint minden más alattvalóját. Az osztrákoktól kapott hasonló sértést Wesselényi Miklós is, akit „bűdös magyar”-nak titulált Széchenyi István osztrák tisztjáról. A titulát aztán megosztotta Széchenyi barátjával Wesselényi báró, bár nem tűrte szó nélkül, és nem is tartotta nevetségesnek, hanem megvívott érte párbajban. Ma ennek is másfajta változata él. A nemesség, és így annak nemes hagyományai is rég eltörölve, helyette előbb az elvtársi gőg élt, amíg élhetett (talán még ma is él azokban, akik nem hajlandóak lemondani az egykor szerzett privilégiumaikról), és fellelhető, bár nevetséges formában, a műveletlen és bárdolatlan úrgazdag viselkedésben, jobban mondva viselkedni nem tudásban. Az úrgazdag ugyanúgy lenézi mindazokat, akiknek nincs anyyija, nem kérkednek ugyanolyan autókkal, luxusházakkal, fiatal szeretőkkel, ahogyan ő teszi. Értelmes ember kerüli, mint a leprát, az effajta pótcselekvéseket és azok „környékét”.

Nos, jókora kerülővel, de eljutottunk ahhoz a korábbi gondolathoz, miszerint Bartók lett volna az első, aki az osztrák himnuszt ki merte forgatni. A fentiek alapján elmondhatjuk, hogy Arany János megelőzte őt majdnem fél évszázaddal. Ettől Bartók tette ugyanolyan történelmi marad, csupán ennyit jegyzünk meg hozzá rezignáltan: a császárság maradt, amilyen volt. Semmiféle kritikát nem tűrt önmagára vagy az uralkodóra nézve. Megmaradt abban a szemléletben, hogy uralkodási privilégiumát Istentől kapta. Mi azért tudjuk, hogy ha ez így lett volna, nem lett volna szüksége a Habsburgoknak annyi örökösödési háborúra, melyeket különféle beházasodásaikra való tekintettel vívtak, sok-sok magyar vért áldozva ezért. Ehhez nem önként adta a vérét a magyarság, hanem ahogy a fentiekben is utaltam rá, kötéllel összefogdosva, kénytelen-kelletlen.

A 201. születésnapra rendezett gálaesten való részvételt sokan lemondták, a legtöbben az influenzajárványra való tekintettel. Érződött azonban egy politikai indíttatású távolmaradás is: vannak, akik tartanak az idej választásoktól, és nem mernek nyíltan közösséget vállalni a sokat támadott polgári kormánnyal. Talán még a becsempészett ironia is erről szólt. Másrészt mások meg a szocialisták kampányszíneiben és vörös kampánysálgájával tüntettek, meglehetősen visszatetsző módon. Kovács Kriszta Vörös Rébék előadása, mely halvány mása Koncz Zsuzsa egykori énekének, talpig vörösben, nemcsak az Arany-ballada szájbarágós képi megjelenítéséről szólt. Annál kevésbé, merthogy a balladai öregasszony Vörös Rébéknek, a kor szokásai szerint talpig feketében illett járnia. A haja lehetett egykor vörös, erről szól a vers, amivel Arany egyúttal finoman utal a népi mondásra: „Veres kutya, veres ló, veres ember egy se jó.” Ugyanez az utalás található Móricz: Barbárok c. novellájában, melynek története szerint egy vörös hajú gyilkos öli meg Bodri juhászt. Képileg ugyancsak feketére asszociálunk, bármelyik olvasatban, hiszen a népi babona szerinti átváltozás fekete varjúvá teszi a vén kerítőnőt, a falusi „házi bajok” keverőjét. Erre a szerepre egykor, s talán ma is azok a kiöregedett rossz nők vállalkoztak, akik már nem kellettek a férfiaknak, így hát jobb híján ezzel keresték meg a kenyerüket. A Pörge Danit üldöző holló- és varjúhad megint csak sötét fekete fellepként homályosítja el az eget, szóval a színpadias színválasztás erőltetett és teljességgel téves volt.

A *Szondy két apródja* is megérdemelt volna egy újabb kori megzenésítést. Annál is inkább, mert ez a ballada időben megelőzte A walesi bárdokat. Mondhatnánk, korábbi változata emennek, s mivel a publikációs lehetőség reménye nélkül íródott, Arany János megengedte magának a népi átkokat is, melyekkel „Ali urat” illetve elkeseredett dühében. Egyszer egy műveletlen alak azt a megjegyzést tette a Hősök c. oratóriumomra, hogy nekem fogalmam sincsen a dolgokról. Szerinte ugyanis a parasztok nem szoktakátkozódni. Nos, ha valahol igen sok népi átok elhangzik, akkor az a balladaköltészet. S nemcsak Arany Jánosnál, hanem veretes népi balladáinkban is. Az én földműves hőseim az ötvenhatos forradalom leverőitátkozzák el, míg a balladairodalomban ennél jóval szélesebb a spektrum. Kérdemli minden rosszakaró, körmönfont, másoknak ártani akaró és ellenségeskedést szító egyén és közösség. S még azt gondolná valaki, hogy Arany János nem volt modern? Ő úgy volt modern, hogy egyúttal tisztelte és művelte a népi hagyományokat is. Sajnos Ady nemzedéke szinte teljességgel elvetette, s talán épp a Kiegyezéssel elindult modernizmus hatására. Természetesen a legnagyobbak ennek jegyében is a legjelentősebbet alkották, de az utókornak joga van kritikát is megfogalmazni. Mindezt azzal a megjegyzéssel, hogy a Nyugat-nemzedék és művészete éppoly értékes kincse a magyar irodalomnak, mint a népnemzeti, az Arany János által képviselt, korábbi korszakot megörökítő. A lebutított nyelven társalgó és táv-kommunikáló nemzedékeknek pedig szükséges megtanítani mindezt a nyelvi gazdagságot, ami rendelkezésre áll, csak utána kell nyúlni. Jelentőségét is, a tradícióban élő szerkezetet és ős-tudást, mely nélkül dadogászokká válnának a technikailag (nem technológiailag!) még oly képzett tudósok is. Az Aranyt és Adyt egyaránt ért támadásokról pedig engedtessek megjegyezni annyit, hogy ez valószínűleg epigonjaik „érdeme” volt: az ő eredeti nyelvezetüket és jellegzetes fordulataikat teljességgel lejáratták, majd hogyanem önmaga paródiájává tették utánszóikkal, ettől az általánosnak vélt csömör. Ezeket a hangokat jócskán felerősítették a korszak „liberálisai”, az akkori zsurnalisztika és egyrudalomra törő kritika, előbb halványabb, majd egyre erősödő szabadkőműves sugallatra, első vonalbeli, vagy csak a háttérből sűgő alakjai.

A galambepe még azért lejegyeztet velem pár népi fordulatot, bár nem Arany, hanem a mindenkori igazság jegyében. Ezek mind azátkozódsnak különféle variánsai, és a legválogatottabb és igen képszerű változatokban. „A fene egye meg!” Nekünk még úgy tanították, hogy a ‘fene’ finnugor

nyelveken kutyát jelent, ám a rokonságot most már egykori ádáz védelmezői se tudják tovább hitelesen megvédeni, úgyhogy mi inkább a lépfenére asszociálunk, ami a terrorizmus egyik halálos fegyvereként ma ismét használatos. „Süljön ki a szeme!” Ez utalás arra, hogy a szégyentől nemcsak az arca ég az embernek, hanem a szeme is. Meg hát a középkori megcsönkítési hagyományra, amikor a legdurvább módon vakították meg az erre ítélteteket, égő fadarabbal vagy izzó vassal. A Dunántúlon elterjedt szidalom: „A rosseb egye meg!” Erről nem tudunk közelebbit, csupán sejtjük, hogy valamilyen kiütéssel járó bőrbetegség az, amit az ellenségének kíván a szitkozódó. Talán épp a francia betegség, azaz szifilisz, ami félelmetes, halálos kórság volt még a múlt század elején is. Ezzel kapcsolatos „A francba!” vagy „A franc egye meg!” szidalom, ugyanerre a betegségre való, félreérthetetlen utalással. Ezt egykor francunak, azaz francia betegségnek hívták. Nem szép, mert mitől is volna szép egy szitok, „A fene a pofáját!” vagy a „Rohadjon meg!” Ez utóbbi a temetőben való elenyészést jelenti, de kegyetlenebb formájában ismét csak a bőrbetegségben, sejtelhalásos, szörnyen fájdalmas kórt, talán a leprát. Cigány tanítványaimtól hallottam a következő átkokat: „Álljon meg a szeme!”, ami nem mást tesz, minthogy haljon meg az illető, azaz a haláltól váljon merevvé a tekintete. Ugyanezt jelenti a „Dögöljön meg!”, ez az emberhez nem méltó, állatiasan kegyetlen halált jelzi. A másik, igen durva átkuk ez volt: „A rák egye meg a testét!” Ennél fájdalmasabb betegséget nem is igen kívánhatna valaki embertársának. De hát hová is nézhetnénk még, mint a bibliai átkok legsúlyosabbikára: „Verje meg az Isten!”, vagy ennek fokozása: „Verje meg az Isten mind a két kezével!” Egerben a parasztok folyton az ízzel szidták azt, akire haragudtak: „Az íz egye meg!”, vagy ezt is fokozva: „Az íz egye meg a testét!” Erről se tudjuk pontosan, mit jelent, csupán sejthető, hogy a fájdalmas ízületi betegséget, a reumát, köszvényt kívánták dühükben másoknak. S végül egy másik bibliai átkokkal zárjuk a sort: „Az ördög vigye el!” Ha valaki még ezek után is jámbor, átok nélküli embereknek hiszi a „népi fiakat”, az valószínűleg befogta szemét-fülét, és azért nem látta és hallotta a fentieket, mert nem akarta. S ha már művészetünk nagyjainál tartunk, ne feledkezzünk meg *Kodály: Budavári Te Deum* c. grandiózus alkotásáról sem, melyben ugyan Dávid király szerepében, de bibliai átkokat szór ellenségeire, azaz Kodály saját ellenségeire is. Mint ahogy tudjuk Kodályról, milyen határozott, szigorú és dühös fellépéssel távolította el a házába berontani készülő nyilasokat, megfutamítva őket, amikor Emma asszonyt akarták elhurcolni. A *Te Deum* még előzte ezt a korszakot, de nem csodálkozhatunk rajta, hiszen a vérbeli művész mindig a jövőbe lát.

Arany Jánosról mindenki tudja, vagy inkább reméljük, hogy tudja, milyen hatalmas szókinccsel rendelkezett. Ezt a több évtizedes vidéki élet, a falusias környezet, valamint a nevelőktől hallott bőséges szinonimakincs biztosította számára mint alapot, továbbá rengeteg olvasmánya. De hozzájárulhatott ehhez műfordítói tevékenysége is, ami nem művelhető hiányos tudással. Több nyelven olvasott és fordított, poliglott ember volt. Egy idegen nyelvről csak akkor ültethető át egy mű megfelelő formában, ha a fordító is művelt, nagy tudású ember. Aranyról ezt nem szükséges bizonygatni. A szókinccset nem véletlenül nevezi a magyar nyelv kincsnek, mert valódi kincské válik annak birtokában, aki helyesen tud élni vele. Nos, Arany János igazi kincseket birtokolt. Bár életében nem halmozták el földi javakkal, mégis olyan örökséget hagyományozott ránk, amire méltán lehetünk büszkék. Olyan gazdaggá tette nyelvünket, hogy azóta se vetekedhet vele senki. Főként nem a mindent minimalizálni próbáló, nyelvi műveletlenséget takargató és anyanyelvet kerékbe törni próbáló műfajokkal és művészeti ágakkal. A kincs az kincs. Arany János valódi aranyakat szerzett a családnak és a nemzetnek a rablólovagok által elrabolt egykori kis kincse helyett. Fényesebbeket és ércnél maradandóbbakat.

Eger, 2018. március 5.

Egy folyóirat majdnem névtelen hősei

Esszék, 2013

Egy falun rejtőzködő kobold

Vannak korán érő, majd gyorsan eltűnő figurák az irodalomban. Mások sokáig érlelik rejtett gondolataikat, később lépnek előtérbe, hogy eljátsszák azt a csak általuk eljátszható dallamot, amit személyes üzenetként is felfoghatunk, mégis általános érvényű, mert egyénileg interpretálható. Ahányan meghallgatják, elolvassák, annyiféleképpen értik. És ez így van jól. Mindnyájunk egyénisége egy személyes szűrő, mely nem hagyja, hogy bármi bekerüljön a szigorúan őrzött belterületekre. Mondhatni, a szervezet immunrendszerének eleme, szigorú védelmi láncot alkotva, bárhonnán közelítsük is.

Kaló Béla Saárossy Kinga Jászai Mari-díjas színművésznő társaságában
az egri Bródy Sándor Könyvtárban

Nem minden egyéniség nyílik meg könnyen. A túl nyitottak azzal a folytonos veszéllyel élnek, hogy túl sok hordalék rakódik le ebben a titkos védőrendszerben. A sok salaktól végül eldugul a szűrő, és jönnek a betegségek, előbb lelki, majd fizikai síkon. Aki válogatósabb, az alaposabban választ, kapcsolatai tartósak. Nem könnyű a közelébe kerülni, de aki bejutott, az nem könnyen kerül ki onnan vagy örökre ott marad. A választás azonban mindig adott: mi a fontosabb, a sok felszínes barátság vagy a kevés elmélyült, mely minden próbát kiállt?

Kaló Béla gyökerei egyértelműen Egerbe nyúlnak vissza. Műveltségét sok generáció gyűjtötte, alapvetően bohém természete csendes derűvé érett, mediterrán lelkület hajtja, mely hajlik a bolondozásra, önfeledt mókázásra. Szókimondó kobold rejlik benne, aki nem hagyja tenyészni és túltengeni a humanista szócséplést maga körül. Lényegre törően fogalmaz, stílusát délszaki ízek és évezredek kvintesszenciáját magukban hordozó borok bukéja, egyszóval valami ős-tudás fűszerezik.

Barátaival nemcsak azonos hullámhosszon rezeg, hanem hibáikat is korrigálja a lényében rejlő megértés vagy a változhatatlanba való beletörődés. Esszéi, recenziói mindig megalapozottak. Soha nem linkel vagy ír félig elolvasott művekről. Szélesebese olvas, a tudást szomjazó gyermek igyekezetével, hogy a még ismeretlen, de feltétlenül megismerni vágyott világot mielőbb magához vehesse. A megszerzett tudást gondosan őrzi. Ez az egyre tökéletesedő szűrőrendszer alapja nála.

Jelesebb korszakokban színikritikus vagy gondos műkritikus válhatott volna belőle. A jelenkor azonban nem ilyen kegyes hozzá. Egy borsodi falucskában él, és csak ritkán mutatja meg magát Egernek vagy a talán rá is kíváncsi nagyvilágnak. Problémás gyerekeket tanít, széthinti a krisztusi mustármagokat, sose tudván, mennyi kerül jó helyre, legfeljebb remélve, hogy a javuk nem pusztul ki. Az pedig biztos tudható, hogy a műveltség kisugárzása olyan intenzitású benne, ami eleve kizárja a pesszimista végkifejletet. Még a legtragikusabb esemény vagy a legkatasztrofálisabb filosz-felszólalás után is beugrik egy minden felszültséget feloldó bonmot, egy slusszpoén, ami véget vet a rituális szemforgatásnak és hiábavaló szócséplésnek. Előbúvik a kobold, aki mindenkit lerámol, hátba vág, eltrufázik a pajtásokkal, akik ezt talán el is várják tőle.

Nehéz lenne megmondani, hogy ez a kollégiumi humor vajon Csokonaiéval rokon, vagy tényleges része a magyar lelkületnek, tehát ősi eredetű. Ld. még Ady Ős-kajánját. Mintha ez utóbbira hajazna, jóllehet tudjuk, hogy a magyar lelket inkább a sírva vigadással kötik össze. Nos, aki ezt teszi, az csak panelekben gondolkodik, üres frázisokkal akar szellemesnek látszani. Annyi viszont bizonyos, hogy Kaló Béla humora egyúttal a magyar esszéírás sava-borsa is lehetne. Megannyi ízetlen szófordulattal megtűzdelt irodalmi nyögvenyelés után, a paradigmaváltás jegyében...

Az Új Hevesi Napló rendszeres recenzense. Az irodalmi élet nélküle nemigen értesült volna a fővárosból gyakran csak lenézett vidéki irodalom újabb és újabb műveinek születéséről, s nem a jelentéktelenség, hanem a kirekesztő szellem miatt, mely a vidéket a Millennium óta sújtja. Vajda György Mihály megfogalmazása szerint. Egy vidéki lap ekkor vívta élet-halálharcát a többiek közönye, valamint a jutalmakat és apanázsokat osztogató hatalmasok közé ékelődő szigetelőréteg miatt, mely mindenütt nyomul, ahol pénzt szimatol, s végül mindig letapossa a szerényebbeket, akiknek ez a stílus snassz.

Kaló Béla nem az irodalmi trendek alapján válogatta meg az általa ismertetni kívánt műveket. A dicsérő jelzőket nem a remélt jutalom íratta le vele, hanem a tehetségeket méltányolni tudó kortárs elismerése. Munkássága egyúttal figyelemfelhívó jelenség, egy felkiáltójel a pusztasággá silányuló eszmei közeg számára: nem feltétlenül az a legkiválóbb, aki minden létező fórumon kilincsel és túlteng, hanem aki – jó szűrő gyanánt – alaposan áttisztítja magán, a saját szűrőrendszerén a megtartani érdemes értékeset, az irodalom gyöngyszemeit. Mert a remélt végeredmény mindig az irodalmi remek, a nem sokat reklámozott, mégis sokak számára azonnal érthető. A gyöngykagyló remeke, mely a valóság piszkából is tökéleteset képes alkotni.

Kis kötete, a *Zuhanás* egyetlen leányának állít emléket. Az oknyomozó szívós kitartásával ered nyomába egy fiatal élet értelmetlen és idő előtti elmúlásának. Mik is maradhatnak egy torzóban maradt élet után? Feljegyzések, apró emléktárgyak, melyeknek a pusztá jelenléte szívbemarkoló élmény az itt maradtoknak. Előbb a sebzett oroszlán fájdalmával és dühével éli meg a „Miért éppen én?“, jobban mondva a „Miért éppen ő?“ keserves késszúrásait. Sebeivel elvonul a zempléni hegyek közé, ahol hajdani tektonikus összecsapások hatalmas élményét őrzi a sátor formájú hegyek. Nem akarja feldolgozni, lázad ellene, mert egy olasz apa őrzöngve védelmező akaratával próbálja őrzeni az

egyetlen utódnak az utolsó rezdülését is. A görög tragédiák titáni küzdelme visszhangzik a távoli hegyek között. Egy olyan harcét, amelyet már csak az antik klasszikusokból ismerünk.

Aztán lenyugszik. Letargiába süllyed, de már kezdi feldolgozni a feldolgozhatatlant. És nincs senki, akivel megoszthatná annak fájdalmát, amikor azzal szembesül, hogy az ő ritka becsű és műveltségű leánya eltávozott, átadva a helyét a sok tudatlannak, akik körötte lebzselnek és a tőlük természetes életvidámsággal nyüzsögnek, hangoskodnak. Tenyésznek, mint a vírus, konstatálja magában olykor, de aztán újból veszi a tanítói pálcát (immáron nem fenítésre, hanem a lényegre mutatóhoz), és ott folytatja, ahol abbahagyta. Keze nyomán tehetségek bukkannak fel, s talán páran majd követői is lehetnek ezen a roppant rögs pályán.

A tragikus élményből könyv születik. Morzsák egy alig elindult élet mindennapjaiból. Képek, fotóanyag, feljegyzések, melyek már csak egy másik dimenzióból üzenhetnek, ha ugyan itt akarják hagyni az üzenivalójukat. Mit is érhetnek a kortársak embertársuk életéből? Amit az irodalom vagy az utóbb majd megsárguló fotográfiák a késő utód kezébe adnak. Egy gyermek elvesztése a legnagyobb megpróbáltatás a szülő életében. Úgy érzi, értelmetlenül szakad meg élete folytatása, mely két jeles öreg családta kiszáradása egyúttal. Ám életünk folytatódik egy másik, az itt élők számára ismeretlen másik világban, a testetlenben, ahol másfajta szűrőn keresztül látjuk egymást. Másak a színek, az árnyalatok, más minden rezdülés. A lélek idővel hozzászokik ennek gondolatához is. Amit irodalmilag feltétlenül fel kell jegyezni, az a profi esszéista apa érdemei mellett a leány gondos fordítói tevékenysége, mellyel az immár szintén néhai barát, *Cseh Károly* számára készített nyersfordításokat. S ki tudja, mivé formálódhatott volna az utódban is alakulóban lévő tehetség, ha az az egy értelmetlen mozdulat be nem következik? Az ilyesmit hiába firtatjuk, csak a meglévő sebek maradnak fel újra, meg újra, egyre mélyebbeket ejtve az önmarcangoló lélekből.

Az élet a maga prózai mindennapiságával átsegíti a sokat szenvedetteket is ezen a fel- és megoldhatatlannak tűnő akadályon, a létdilemmán. A Zuhanás megjelent, néhány könyvbemutatón szerepelt, és most könyvtárakban pihen újabb felfedezésre várva. A jeles esszéista ezúttal kivesézte saját fátum-történetét is. Megindultan forgatjuk kezünkben, és csak soká, nagyon soká tudunk megszólalni. Vele együtt rendültünk meg, ordítottuk a sebzett oroslán vad fájdalmát, gyűjtögettük az emlékeket, melyeknek személyes intimitását még a fiatalok számára oly természetes számítóógép használata is lerontja. Mert mi személyes van egy elmentett fájlban? Mennyire érint meg egy másvalakinek írott e-mail, ha a stílusjegyeken túl hiányoznak az ismert kézvonások? Hiába faggatjuk a túlélő barátot, aki szavaiban se idézheti már meg a szülői szívnek egyedül kedvest. Csend lesz, szó szerinti síri csend. Egy darabig. Aztán megrázza magát a rejtőzködő kobold, és ismét bolondozik egyet. Utána még egyet. A szellem sziporkáit annál jobban illik megcsillogtatni, minél inkább ránk hagyatkoznak a tőlünk valamit még elváró társak.

Készül egy esszéregény vagy esszészzerű jegyzetek. Mindegy, mi lesz a műfaj, ha a már ismert írói kvalitások annyiszor megmutatkoztak. Könyvtárak digitalizált tárházai megőrzik néhány Kaló Béla által preferált folyóirat lapjain a mediterrán, mégis tősgyökeres magyar szellem csillogó gyöngyszemeit, melyek újra felfedezésre várnak. Vagy még inkább egy gyűjteményes esszékötetre.

Eger, 2013. július 9.

A rejtett igazi

Mindenki valamilyen feladattal érkezik a földre. Gyakran fél élet is kevés annak felkutatására, melyik a helyes irány, merre kell keresgélni, hogy a jó útra találjon az ember és ne tévelyegjen tévutakon. Van, aki biztos kézzel vezet, és nem hagyja magát letéríteni a számára rendelt egyedüli útról. Léptei biztosak, ruganyosak, és bár habitusa szerény, mégis vita afölött, vajon lett volna más választása, mint az apró vonalakkal megrajzolt életút.

Fridél Lajos Eger rejtőzködő tehetségei közé tartozik. Egyáltalán, ez a város túlságosan is pazarlóan bánik a Vénusz bűvhatása alatt álló hely remeklőivel. Biztos kézzel nyúl mellé, nem ismeri fel, söpri félre az útból mindazokat, akiket valójában támogatnia kellene, pályájukat egyengetni. Ha másért nem, azért, hogy saját magát is fényezze általuk. A művészsors és a műpártolás lényege ennyi is lehetne dióhéjban, ám ennek felismeréséhez is tehetség kell. A mecénás erre született tehetsége és biztos ízlése, mely nem hagyja félrevezetni magát féltehetségektől, önjelölt zseniktől, a szellemi élet másodhegedűseitől.

Fridél Lajos egri műtermében

Persze a feladat és a megvalósulás nem csak ennyi. Ahány lélek, annyiféleképpen bonyolult, útjai annyifelé ágaznak el. Tekervényesen vagy szerény lankák mentén, kevés kanyarral. Máskor az őrültség összekuszálódott ősrengetegével. Megannyi életút, csupán a jelenkor részvétele olyan százalmas mindig. Csak utóbb hajlandó felismerni, mit hagyott ki, amikor már fogalmazódnak a nekrológok és egy ajtó végérvényesen becsukódott kettőjük között. Holott a lehetőség mindig adott, és az első lépést mindig annak illik megtennie, aki hatalmi pozícióban van. A tehetség előtt a hatalomnak illik hódolnia, nem megfordítva.

Fridél Lajos lezárt tanári pályát tudhat maga mögött, mert erről már visszavonult. Magántanítványai még lehetnének, de nincsenek. A korszak valami vad zajjal robog el mellette. A zajforrás nem értesül arról, hogy vannak békés, csendes helyek is, ahol van más egyéb is, mint az ordítózás, bulizás,

gajdolás, a látszatgyőzelem mások fölött pusztá decibelek révén. Eközben a „békés hely” rója apró vonalkáit, alkotja tovább saját világát, mely különös harmóniát áraszt magából. A mögötte, körötte zajló harcok mindössze annyi nyomot hagynak művészetén, hogy emberalakjai a fanyar és a keserű hangulatával lepnek meg. Figurái sokszor eltorzultak, hú tükrei a megélt valóságnak. Gyakran rajzol csúnya arcokat, melyekből nem átlagos életet is ismerhetünk meg.

Természetképei épp az ellenkezői ennek. Ami a városon kívül látható, az mind a fenséges anyatermészet rendje szerint való. Tökéletes, lenyűgözően szép és a végtelenségig variálhatóan különleges. A sok kicsi vonal arról sűg, hogy az alkotó ismeri a részleteket és azok fontosságát. Azért, hogy egészé álljon össze a sok apróság, mely mások szemében akár el is hanyagolható. Sallang, átfutni való, az akármilyen kategóriába sorolható. S talán ebben keresendő a kortárs hatalmasok tévedése: ami számukra lényegtelen, abból másutt művészet születik. Másfajta szeműveg kellene hozzá? Nem, csupán lecsendesedés és figyelem, mely lehetővé teszi a leghalványabb rezdülések észlelését is. A modern ember épp erre „nem ér rá”.

A grafikus művésztanár sokáig az Új Hevesi Napló illusztrátora. Csatlakozása a laphoz épp olyan halkszavúan történik, mint későbbi szívós, kitartó háttérmunkája. Pedig amit művel, nemcsak mások árnyékában állja meg a helyét. Nagyon is önálló, autonóm személyiség, a Matyóföld szűlőtte, ahol nyakas emberek teremnek, öntudatosak, elveikhez ragaszkodók. A Napló írásaira is igényt tart. Vadásznaplóját sorozatban hozza Bűkkaljai ösvényeken címmel. Utóbb kötetté érik és megjelenik, bár épp azt halványítják el lapjain, ami Fridél Lajos erőssége, a grafikákat. Ezek képminősége nem felel meg a művész elvárásának, de még mindig nagy úr a nyomda és a nyomdász. Hajdan a szerkesztők, kiadók keze alá dolgoztak, ma ők szabják a feltételeket. A Napló nyomdászai viszont teljes harmóniában alkotnak egy csapatot az alkotói közösséggel. Senki nem rendel maga alá senkit, békés egyetértésben dolgoznak az egyre fejlődő, szépűlő folyóirattal, mely a világnézeti különbségek ellenére mindkét fél büszkeségére alakul úgy, ahogy közösen megalkotják. Példát statuál az örökös pártharcok színhelyeként létező városkának. A példából persze senki nem okul, a lap vegetál, majd kénytelen szűnetelni, pár év után pedig végleg megszűnni. Ez is egy sikertörténet – azoknak, aki a romlásban, destrukcióban élnek ki magukat...

A satírozászerű technikával készített rajzok mellett ellenpontként állnak az alig-vonalas grafikák. Akár Picasso békegalambja, pár vonallal érzékelteti, tömöríti mondandóját. Különös emberarcok, csoportképek rajzolódnak ki így. Máskor furcsa mesevilág bontakozik ki előttünk, bizarr lényekkel, egymásba gabalyodott, örvénylő, kavargó vonalrengeteggel. Ezek a nagyobb méretű rajzok. Kiállításra valók, de mégse láthatja őket a közönség. Azok, akik a pénz, a vagyon bűvöletében élnek, fel se fogják, mekkora befektetés szükséges ahhoz, hogy a képek kikerülhessenek a rajzmappákból. Megfelelő képkeretek harminc, negyven, ötven képhez, s ha van rá lehetőség, képzett dekoratőr, aki kellő alázattal aláségít a művész elképzeléseinek. Normális esetben. Szállítás, őrzés, a megfelelő kapcsolat biztosítása az alkotó és a vásárlóképes kereslet között. Normális esetben. Mert bizonyára a közönség is keresi, keresné a kapcsolatot a művészekkel, akik rejtőzködni kénytelenek a sűrű emberdzsungelben, csak hiányoznak a machetés ösvényjárók, akik kiváló ismerői a járatlan utaknak is. A művész pedig szerényen hallgat róla, miért kénytelen rendre visszautasítani a felkéréseket újabb kiállításokra.

Máig Blaskó János festőművész tanítványának vallja magát, holott rég kialakult, saját stílusa van, ő maga pedig ritkán fest. Az ő világa a fekete-fehér, sűrű vonalas rajzoké, ahol mégis láthatók a színek.

A természet maga kínálja őket tájképein. Emberalakjain pedig épp azért valóságosak, mert akár a télen lecsupaszodott fák, az emberek is a grafikák által mutatják meg igazi valójukat. Talán leegyszerűsítve, mégis hitelesen. Mintha mestere sorsával is közösséget vállalt volna. Blaskó János alkotásai éppúgy elfektetve hevernek valahol, s talán a pusztulástól se védve, mint az őt követő Fridél Lajoséi. És ebben már több generációs hanyagság halmozódott fel és kiált az égre. Ahogy Apor Elemér egri költő relikviái, úgy sok más művész remekei köthetnek ki a kukában, anélkül, hogy a többi városlakó észrevenné? Holott a város nagyjai úgy hiszik, eleget tettek művészetpolitikai kötelességüknek a mindenkori (veszélytelen) közészer futtatásával.

Hát ne csodáljuk az olykor fanyar hangvételt Fridél Lajos keze nyomán. Ennél harsányabb kritikát is érdemelne a város évtizedes mulasztásaiért. Ahogyan az ország marketingesei keresik, kutatják az újabb és újabb hungarikumok felmutatásának lehetőségét, ugyanúgy a város is alkalmazhatna erre megfelelő képzettségű és elkötelezettségű szakembereket, saját profilján, agricumok vagy Egericumok után kutatva. Csupán a kezét kellene kinyújtania értük. A művészeket (nem pedig a famulusok famulusait) kellene bevonnia ebbe a szinte végtelen perspektívát nyújtó tevékenységbe. A városimázs ettől fejlődik, nem az ízléstelen modernkedés városromboló nyomulásától.

Hangulat, rendkívül egyéni hangvétel, különleges atmoszféra. A semmiségnek tűnő vonalak úgy fonják be Fridél Lajos rajzait, mint az emberi testet az erek szövvényes hálózata. Ettől megbonthatatlanul egész, kerek és megcsodáltnivaló, amit végtelen szerénységgel és vasszorgalommal létrehoz. Magányos tűnődései, a világ dolgai fölött érzett időnkénti mérgelődései közepett. Többnyire nem magáért haragszik, hanem mindnyájunkért, akik részesei voltunk annak az alkotóközösségnek, melyet szeretett városunk egy-két hanyag mozdulattal, merő opportunizmusból félresöpört. Az Új Hevesi Napló élgárdájáért. A város történetéhez ez is hozzátartozik. Egykor talán a tehetséggondozás is, szebb napokon. Goethe abban látta a művészetpolitika legfőbb hiányosságát, hogy a kortársak, ahelyett, hogy műértő, műélvező közönség lennének, maguk akarnak a született művészek helyébe tülekedni. Alkotással próbálkoznak, ami nem nekik való. Mintha ma se, nem-német közegben se lenne másként. Isten elhívja, elszólítja a maga teremtményeit erre a nehéz pályára. Ő és az utókor aztán majd kihullajtják az önjelölteket azon a szigorú rostán, melyet a jelenkor a maga durva mércéjével vél helyettesíthetőnek.

A nagy német költő megfogalmazása szerint vannak, akik később érett fejjel ráébrednek ifjúkori tévedésükre és szégyellik azokat a torzképeket, amelyeket annak idején létrehoztak és műalkotásnak vélték. Vagy legalább etűdőknek. Mások soha nem veszik észre magukat. Öreg fejjel is ragaszkodnak egy téveszméhez, valami torzképhez, amiből soha nem lehet művészi érték. Közben hagyják elsikkadni a valódi értékeket. Miattuk pusztul és szegényesedik el életük parkja, mely értő kezek nyomán gondozott, lelket gyönyörködtető hely is lehetne.

A kortársnak mindig adott a választás: tülekedjen vagy értékeljen? A művész számára viszont csak egyetlen járható út van: annak a tehetségnek a kibontakoztatása, amelyet rábízott a Mindenható. Erről az útról letérni bűn. A tehetséget aprópénzre váltani kárhozát, tegyenek bármit is kortársaink. Fridél Lajos ruganyos léptekkel halad a maga útján. Megfigyel és ábrázol. Vigyázat, Jelenkor! Tessék a kedvében járni, különben megörökíti a keserédes pillanatokot is! Dsida Jenő rejtett igazija általa is megmutatkozik, nosztalgikus elvagyódás nélkül is remek műélvezetet nyújt közönségének.

Eger, 2013. július 11.

A bohém egyházzenes

Alakját, szavait már csak az emlékezet őrzi és eleveníti fel. Írásai egy hozzá hasonlóan csendben jobblétre szenderült folyóirat lapjain szunnyadnak magyar könyvtárakban. Halk zizzenással jelentkezik, mert hozzászólt a háttérzenéléshez is, a szórakoztatóipar könnyebb-nehezebb időszakában. Eredetileg egyházzenesnek tanult, a legjobb mesterek keze alatt. Fiatal éveiben ez azonban nem tartozott a legmenőbb szakok közé. Káderlapja se volt a legjobb ajánlólevél számára, aki a nehéz években is becsülettel gondoskodott családjáról, és az akadémisták által csak a szünetek kitöltésére használt stílusgyakorlat, a dzsesszelés révén tette sikeresen.

Bárzongorista lett, könnyűzenei csoportokban játszott. Füstös lokálokban, ahol minden zenekarban ő volt a kakukktójs – saját definíciója szerint. Más volt, mint a többiek, mert a divatos stílusirányzatok előadása közben is megmaradt lelkében az áhítat, eredeti szakjának eredeti alaphangja. Tanulta a másfajta világot, melyet már csak azért is el kellett fogadnia, mert egy jó családapa nem tekinthet el gyermekei életétől, boldogulásától. Turnézott, ahogy kollégái közül a jobbak, és elviselte a félműveltség rendeléseit, ostoba megnyilvánulásait. A felszínen maradt a bohém látszat, a mélyben igazi, komoly valója. A családja tudta ezt, és mivel megértő társra lelt, egységük meghatározó, biztos hátteret, valóságos háttérzongoristát biztosított számára.

Mélyen, sallangok nélkül volt vallásos. Ma már alig képzelhető el, mekkora kontrasztot jelentett ez a korszak szocreál csörtetése, mozgalmi indulós hangoskodása közepett, amikor reggelente áradt a rádióból vagy a helységek mindenüvé kihelyezett megafonjain át az „átnevelő stílus”, a maga zenei frázisaival, ideológiai hegemoniájával, csak mert lehetett. Az emberek viszont hiába fogták be a fülüket, egy idő után akkor is hallották a mindent túlordító lármát, melyet azért formálisan zenének hívtak. Esténként azonban az új urak is csak az amerikai import dzsesszre mulattak, az ő mozgalmi áriázásai nem voltak alkalmasak másra, mint a pártkarrier aláfestésére, ha ugyan lehet aláfestő zenének nevezni azt a hangzavart.

Cserniczky Dénes idős korában csatlakozott az Új Hevesi Napló alkotógárdájához. Rövid, csattanós, krokiszerű jegyzetekkel, szellemes fordulatokkal jelentkezett, színesítve ezzel az egyre terebélyesedő periodika lapjait. Mindig más témáról írt, ami éppen aktuálisan foglalkoztatta. Aggódott Magyarország sorsáért. A politikai élet jeles személyiségeivel tartotta rendszeresen a kapcsolatot. Mintegy híd próbált lenni a lap szerzői és a potentátok között, akiknek persze nemigen akadt figyelmük a vidéki lap sorsára az egyre nagyobb csatazajban. Az egy Makovecz Imre kivételével. Igaz, ő se politikában utazott, de egy jó apa, aztán inkább, mint egy nagyapa figyelmével ügyelt ránk, s csak akkor osztotta a dicséreteket és mosolygott utánunk a szeme, amikor nem láttuk. Cserniczky Dénes még ezeket a barátságos hunyorításokat is tudta közvetíteni számunkra. Egy olyan időszakban, amikor mindenki megkapta az oldalvágásokat és bokán rúgásokat, aki nem akart igazodni az új trendekhez. A régi rend híveinek ez könnyűszerrel ment. Túlságosan is könnyen. Az egyszer már zselésített gerinc nem tud ellenszert termelni a politika oldószerével szemben.

Lapunk alapítójának barátja volt. Ez a barátság Lupus halála után is töretlenül megmaradt, sőt tovább hagyományozódott a lap munkatársaira. Dénes, akkor már rég nyugdíjas, rendszeresen tiszteletét teszi a szerkesztőségben, mely egy kis család kesztyűnyi lakásában működik, mégis szellemi központot teremt. Minden ellenirányú tendencia és megsemmisítő szándék ellenére is. Vannak, akiknek a szemében ez megbocsáthatatlan. Kimondják ránk a verdiktet, amit persze nem tudnak azonnal végrehajtani, de szívósan dolgoznak rajta, ahogy mi a kisváros szellemi felemelkedésén.

Lapunk már regionális jelentőségre tesz szert, az Írószövetség akkori elnöke, Pomogáts Béla méltatása szerint. Ám minden dorgáló szava, mellyel a helyi oblomovokat illeti, pusztába kiáltott szó marad. Nem értik, mert nem akarják megérteni, hogy van olyan csoportosulás is, amely az ő irányításuktól függetlenül is működhet. Dénes ezen a téren is megpróbál a lap nagykövete lenni, sikertelenül. Nemcsak a hűség tud kitartóan, szívósan létezni és munkálni az ember lelkén, hanem az ellenerők is.

Ahogy a lap szerzői közül többen, Cserniczky Dénes is kikéri a főszerkesztő véleményét, mikor milyen témát dolgozzon ki. Sok vita nincsen fölötte, mert a megkérdezett a szellemi autonómia híve. Mindig ráhagyja munkatársaira a témaválasztást és a kidolgozást, mert tiszteli tudásukat, műveltségüket és ítélőképességüket. Legfeljebb a többiek által már körvonalazott vagy kialakulóban levő tematikával kapcsolatban „sűg”. Ennyi belefér, hogy bizonyos tekintetben egységesüljön az aktuális szám hangja. Míg Lupus bírál, elemez és instruál, addig Murawski befogad, a megfelelő helyre szerkeszt és bátorít, mindennemű műfaji vagy tematikai beleszólás nélkül. A szerzőket ez mégis lelkesíti, a lap pedig olyan szerzőkkel gazdagodik, akik már nemcsak a régió legjobb kvalitásait csillogtatják meg, hanem országos, sőt határon túli szerzőkkel is. A kétféle szerkesztői elv csupán kétféle stílust jelez, a maga nemében mindkettő helyénvaló, és e fölött se volt vita soha.

Bélapátfalva lelkes híve és patronálója Cserniczky. Sok emlék fűzi oda, a legmélyebb, még a gyermekkori élményeknél is erősebb a ciszterci apátság vonzása. Ő maga is ciszterci diák volt Egerben. A város legalább olyan mély nyomokat hagy lelkében, még kétarcú korszakában is, amikor túlélnek a nemes hazafiság hagyományai, és zenélni, komponálni, improvizálni kell esténként a megfáradt polgárság és a feledni vágyó elvtársak kívánalmai szerint. Bélapátfalváról többször is ír. Jóllehet a nagy szocreál rohamban a falu is felveszi az iparosítás által ráhúzott sematikus küllemet, látszólag besorol az időszerű helységek közé, vagy ami annak látszik. De aki járt már az apátság ódon falai közt, az tudja, hogy mindmáig erős kisugárással bír, az időközben várossá fejlődött falu népe, melyet Cserniczky Dénes Mária népének nevezett, ugyanolyan áhítattal őrzi elődei által ráhagyományozott vallásosságát. Ha máshol nem, lelke mélyén, mint annyian a diktatúra fojtott levegőjű aklában.

Egyetlen félreértés támad köztünk szeretett faluja ügyében, a várossá avatás kapcsán. Himnusz tervez Bélapátfalvának, és engem kér fel szövegírónak. Én írok is egy verset, de Dénes úgy gondolja, hogy ő adja az alaphangot, meg a kezdő sort, nekem pedig a már kialakulóban lévő zenéhez kellene verset faragnom. Ez nekem nem megy. Az ihlet pillanata éppoly szent, mint a mások autonóm személyiségének tiszteletben tartása. Amiről ő beszél, az könnyűzenei műfaj. Abban természetes az efféle együttműködés. Harag nincs, csak egy kis csalódottság, részéről. De az is elsimul, mert a lap mindennapjaiban nincs helye az egymás iránti ellenérzéseknek, sértődéseknek. Ahogy a víz felszíne elsimul egy idő után a beledobott kavics keltette körkörös hullámmal megszűntével, ugyanúgy a sok próbát kiállt barátságok is kiheverik az efféle félreértéseket. Minden megy tovább olajozottan a lap megszűntéig. Akkor még csak úgy véljük, szünetelünk, jobb időkre várva. De nincs annyi idő, és a perifériára szorultak nem feltétlenül tartoznak azok közé, akik rögtön visszanyomulnak. Az Új Hevesi Napló alkotói, pár kivétellel, nem. A jobb idők pedig nem jönnek, csupán egy rövid értesítés ez alatt a generálpauza alatt. Dénes nem írhat többet. Még a Napló kimúlása után is rendszeresen jelentkezett, de aztán egy hosszabb időre elmaradt. Beteg volt, és a Napló nem adhatott neki semmi vigaszt, még a remény legkisebb foszlányát sem. Mert egyre inkább sejthető volt, hogy nem lesz tovább, csak nem akartuk elhinni.

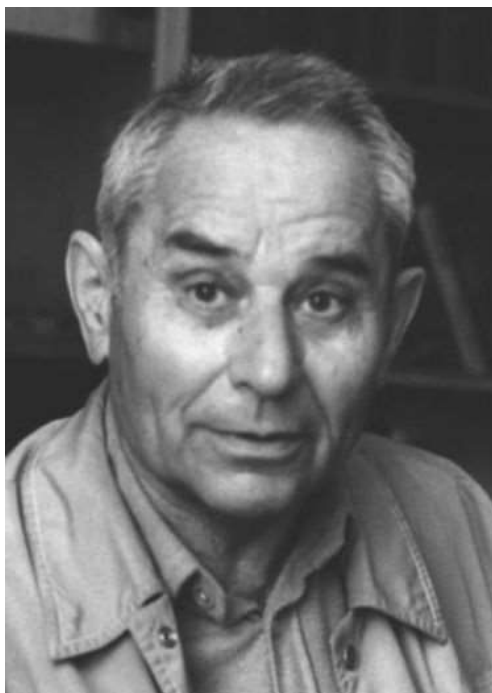
Cserniczky Dénes kedves derűje velünk maradt, de nekrológot nem volt hol lehozni, pedig a család elvárta volna. Ez a kései portré csekély vigasz lehet számukra, bár ennek a publikációja is erősen kétséges. Nincs már meg az a helyi fórum, amely mindig számon tartotta a helybeli alkotókat, rendszeresen tájékoztatott a jelentősebb kulturális eseményekről. Ahogy a Napló több idős szerzője, Cserniczky Dénes is csendesesen eltávozott, hogy gyarapítson egy égi kórust, mely most már korlátozás nélkül és a politika basáskodása nélkül zengheti a Mindenható dicséretét. Tudjuk, hogy nekünk is csatlakoznunk kell majd, és ez így van jól. Talán ott majd pótolni lehet a mulasztottakat és megfelelő formát tudunk adni egy kései himnusznak, ha nem is Bélapátfalvának.

A palócság lelkes népszerűsítője, bár hangvétele nem olyan balladai, mint a nagy palóc Mikszáthé. Természetes, hiszen másfajta közegben nőttek fel, más sorsot éltek meg, így másfajta stílust képviseltek. Dénes nem volt profi szerző, de az általa megörökített élethelyzetek, az általa bemutatott figurák megőrizték a csendes szemhunyorítást, mely humoros sziporkákban csillant fel, akár a volt iskolatárs huncut alakjában, aki csak úgy lecirkuszosozta Bessenyei Ferencet és az akkori színjátszás legnagyobbjait. Igaz, Bessenyei jót kacagott ezen, komámnak szólította az atyafit, és nem tudatlanságát nézte, hanem tősgyökeres palóc humorát. A történet ettől életszerű, mi pedig nem tehetünk egyebet, minthogy jót mulatunk rajta.

A palócság kiváló kvalitását ismerteti meg velünk: a legendateremtő erőt, mely a hétköznapi valóság apró elemeiből építkezik. Ezt érdemes megőrizni és tovább hagyományozni, ahogy a jellegzetes humorukat is, mely által különleges fűszert nyernének mindennapjaink – az egyhangú robot és sorozatfüggés alternatívájaként. Utolsó lakhelye a festői szépségű Szentendre volt. Hogy ez mennyire pótolhatta számára a Bükköt és a Mátrát, nem tudjuk. Talán rendszeres hazalátogatásai valamelyest. A lelke bizonyára továbbra is itt élt, az általa hőn szeretett vidéken. Aztán még egy darabig, amíg megőrzi az emlékezet. Talán a cisztercita kolostor falai között, talán néha elbolyongva az egri utcákon és éjszaka bekukkantva a lokálokba, ahol már egészen másfajta muzsikát játszanak, mint az ő idejében.

Eger, 2013. július 13.

Lupus

Dr. Farkas András (Lupus)

Jellegzetes alakja még annyi évvel eltávozása után is feltűnik Eger utcáin pár pillanatra. Ennyi az áttekintés egyik dimenzióból a másikba, többet hiába is hajszolnánk, már nem lehet. Tizenöt éve távozott el közülünk és hagyományozta ránk az általa alapított folyóiratot, annak minden gondjával és az egriség hiábavaló problematikájával.

A város tipikus alakjának is lenne mondható, ha nem hagyott volna maga után olyan rendhagyó életutat. Mindenki emlékezetében másमित, mert az egyértelműt is sokféleképpen interpretálhatja az ősi harcoknak ez a színhelye, a mai küzdelmek városkája, melynek csetepatéi az ódon bibliai rézkarc illusztrációkra emlékeztetnek: az özönvíz egymásba kapaszkodó, egymásra fonódó és egymást törvényszerűen lehúzó embercsoportok kilátástalan marakodására. Az élethalálharc hiábavaló nincseire, melyek magukban hordozzák a teljes lesüllyedést.

Megoldás persze mindig van, volna, ha Noén kívül mások is meghallották volna az isteni sugallatot: térj meg, változz meg, máskülönben véged. De ki hisz már ilyesemben a mai világban? A nagy különök, akiket széles ívben kikerülnek vagy hátuk mögött megmosolyognak a kortársak. Lupus, alias Dr. Farkas András ritkán figyelmeztetett efféle. Leghíresebb és legsikerültebb drámája, az *Isten bohóca* ugyan töményen tartalmazza ezt a világvége előtti lesüllyedtség-hangulatot, máskor azonban egészen más vizeken evez. Igen jelentőset alkotott kritikáiban, erre predesztinálta évődésre való hajlama, mely olykor szarkasztikus humorban nyilvánult meg. Koncert, színházi előadás után még aznap este, azon frissiben írja meg bírálatait, amíg az élmény új. Természetesen közrejátszhat ebben a hírlapírói rutin is, mely azonnal megköveteli a legfrissebb híreket, élménybeszámolókat. Ez egy olyan taposómalom, amelyet csak a bennfentesek ismernek igazán.

Kettős életet él. Jogi végzettsége, ügyvédi tevékenysége biztosítja az alapokat családjá megélhetéséhez, de az ifjúkori álom, az újságírás és szépírói tevékenység se hagyja, hogy csupán az élet prózai oldalával foglalkozzék. Mindkettőt teljes intenzitással éli meg, nagy balszerencse, hogy a lap, mely mellett elkötelezte magát, nem igazán ütötte meg azt a mértéket, amit az olvasók elvárnának egy megyei laptól, még vidéken is. Talán a komolyabb igény, talán a napilap korlátozott helyi adottsága érleli meg benne az igényt, hogy saját folyóiratot alapítson. Előbb az „anyalap” kebelén, azon belül működtetett szerkesztőséggel, aztán egyre inkább elszakadva, eltávolodva attól. Mert a Hevesi Szemlére, majd a Hevesi Naplóra is egyre inkább rátelepszik az a vidéki szövevény, melytől Lupus szabadulni kíván: a szerkesztői kontraszelekció. Jogászos huszárvágással szabadul meg a visszahúzó erőktől és alakítja ki saját szerzői gárdáját. A lap formátumán meglátszik, hogy anyagi támogatottsága szinte a nullával egyenlő. Az alapokat a befutott ügyvéd biztosítja, maga fizeti meg a nyomdai költségeket, melyek a mostani viszonyokhoz képest még jelentéktelenek. Honorárium híján viszont nehezen lehet összekovácsolni és alkotói közösséggé érlelni egy mégoly lelkes csapatot is. Ez

rajta hagyja nyomait a lap küllemén, és sokan tukmálják rá írásaikat személyes ismeretségre hivatkozva, amit Farkas András még nem tud lerázni. Vagy mert ez a természetes a tősgyökeres egri számára, akinek egy pajkos összehunyorítás azonnal kiszűri a hasonszőrűt vagy a kívülállót.

Felmenői közt épp ezt a vegyes etnikai, genetikai jellegzetességet szűri ki ő maga. Úgy emlegeti, mint valami természetes adottságot, hogy neki bizonyára volt török őse is. Ilyenkor félreérthetetlen utalást tesz a nőekkel való kapcsolatára, mely eleve kizárta a papi pályára térését, holott eredetileg oda szánták. Sem a cölibátust, sem a szüzességet nem vállalta volna, így élete a jelentős műveltséget adó cisztercita gimnáziumi képzés után a jogi akadémia felé terelődött. Ez, a szigorú tanulmányi rend mellett azért a bohémélet vidámságát is nyújtotta neki, valamint iskolatársai számára. A joghallgatók a város elkényeztetett kedvencei közé tartoztak. Irodalmi hajlamai, érdeklődése is vihették a kisváros lapszerkesztőségébe, ahol az újságírás alapjait elsajátította. Mivel fiatal éveit épp két önkényuralmi rendszer határára tevődtek, így mindkettőtől megkapta a magáét. Előbb egy hírhedt nyilas vitette el SAS-behívóval katonának a II. világháború legborzalmasabb éveiben, majd hadifogságba kerül a Kaukázusba, ahonnan szinte végletesen legyengülve, nagybetegen kerül haza évekkel később. Meghalni, úgy hitték. A kommunista rendszer viszont éppen olyasmit kér számon rajta, ami nem az ő bűne, ti. hogy az a bizonyos nyilas, aki utóbb ávós verőlegénynek állt és akit Lupus finoman kiebrudalt az Egri Újság szerkesztőségéből, mégis csak lehozatta förmedvényét a lappal. Lupus munkatársai, akik előbb eltűntek, majd halottnak hitték, úgymond rákenték ennek felelősségét, ezért diszkriminálják költő-barátjával, Apor Elemérrel együtt.

Hazatérése után egy darabig öregapja szőlőjében, annak présháza előtt üldögélve lábadozik, majd a benne rejlő vitalitás új erőre kap, és kezdi feltalálni magát a jócskán megváltozott társadalmi környezetben is. Megházasodik, megtalálja élete párját, akivel haláláig kiegyensúlyozott házasságban él. Ötvenhat vihara elkerüli, mert leánygyermeké világra jöttével van elfoglalva, aztán már jönnek is az oroszok, elsöpörve mindent és mindenkit az útból. Mivel neki, Apor Elemérrel ellentétben, nincs felróható forradalmi tevékenysége, megnyílik előtte a hírlapírás lehetősége is. Mellette persze irodalmi terveket dédelget, ám ezek többnyire a fióknak íródnak eleinte. Első, negyvenes évekbeli verseskötete után sokáig nincs lehetősége hasonlót publikálni. Az ötvenes-hatvanas évek költői „felhozatala” sokkal színesebb és tehetségesebb annál, hogy el ne homályosítsa Lupus érdemeit. Később, a rendszerváltás után igyekszik pótolni ezt az elmaradást, mármint a fővárosi szerkesztőségek rendszeres látogatását, mely szinte alapkövetelmény az ismeretlen újak számára, de ez már semmit nem változtat debütálásán, marad a vidéki besorolás, mely Budapesten egyúttal egyfajta lekezelést is jelent. Mindvégig egri marad, habár lakása már Budához köti.

Kis köteteit maga szerkeszti és adja ki, helybeli nyomdai ismeretségei révén a rendszerváltás után. A saját kiadás viszont nem ad lehetőséget a terjesztésre is, így műveit szétszogatja könyvtáraknak, ismerősöknek, akikről feltételezi, hogy el is olvassák. Színikritikusi tevékenysége során szoros kapcsolatokat ápol az egri színházzal, színpadi művei előadatását is tervezi, ám ebben nem sikeres. Talán egy mű kivételével soha nem kapnak a házi szerző lehetőségén. Más a divatirányzat vagy az éppen majmolt országos trend, Lupusnak sem vidám művei, sem a jelentős társadalmi szatírának minősülő Isten bohóca nem kerülnek előadásra (Szatirikus ábrázolásmódjával vérig sérti az érseket, a polgármestert és egy közismert főpapot, az ún. békepapság intézményét). A város talán tudja a választ erre, mi csak találgathatunk. Lehet, hogy a színházi, azaz közszerepléshez is jobb káderlap kellett, mint az övé, rajta a hamis fasiszta váddal, korai szerkesztői tevékenységét leminősítve, azt soha nem rehabilitálva. Ennek a bürokratikus rendszernek épp abban rejlett legaljasabb mivolta és

karaktergyilkos karaktere (mekkora ellentmondás, mégis mekkora igazság feszül a két szó, a kétféle fogalom között!), hogy akiket célba vett, azok gyakran nem is tudtak róla, csak a következményei terhét cipelték egy életen át. Hiába bizonyosodott be az eredeti vádak ellenkezője, azon semmiképpen nem változtattak, valóságos szentírásaként tisztelve a gyakran primitív verdikteket.

Művészetpártoló, irodalomszervező tevékenysége kiemelkedő Eger életében. Kiállításokat nyit meg, értő szemmel ismeri fel a fiatal tehetségeket. Ő vezeti be a társművészetek szerepeltetését egy-egy performanszon, melyek természetesen nem azonosak sok mai bohóckodással, melyek rendeltetése a műveletlenség és a mondanivaló-hiány görcsös elfedése. Az egri kiállításokon dukál néhány zeneszám, szavalat, egyszóval a művészeti kedvcsinálás az értő közönségnek. Ő ennek mentora, és bár nem hagyja magát befolyásolni bírálatai megfogalmazásában, mégis népszerű, olykor atyáskodó, máskor másokat noszogató attitűdjével. Vágyott arra, hogy Egernek jól szervezett művészeti élete legyen, és a hatvanas-hetvenes években alakulóban is volt, sokat köszönhetve Lupus ezirányú tevékenységének is. Ehhez szükség volt a „hatalmasok” pártfogására is, és a megyeszékhely akkoriban még törekedett rá, hogy befolyását éreztesse, s valahogyan leadminisztrálhassa magát. Azokban az években szinte versengtek egymással a városok, hogy a főváros árnyékában bár, de megmutathassák helyi kiválóságukat. Több művész indult innen országos pályafutásra, ám Eger akkor se, most se tudott valódi szellemi központtá válni, mert az adminisztrációs gépezet soha nem engedte ki a kezéből az irányítás lehetőségét, pedig ehhez a helyi művészek valódi önszerveződésére van szükség, valamint az innen indultak pártfogására, az utánuk érkezők segítségére karrierjük kezdetén. Minden külső beavatkozás csak ront rajta. Az ún. mecénatúra intézménye kizárólag akkor hatékony, ha szabad kezet ad a legkiválóbbaknak, a többiek automatikusan köréjük szerveződnek úgyis. Ezt kellene megérteniük végre azoknak, akik maguk akarnak verseket írni a költők helyett, eldalolni minden dalt az énekesek elől, egyszóval a goethei értelemben átvenni, elorozni a művész szerepét a valódi művésztől. Kár tovább értelmezni a jelenséget, melynek dilettantizmus a neve, és amely ambiciózusabb a legnagyobb művészi törekvésnél is.

Lupus ebben a szövevényben evickélt, amíg tudott. Idejét fogyni érezvén, a saját műveit még sajtó alá rendezte. A tehetségeseket is igyekezett pályára indítani, de ehhez nem volt valódi hatalma. Annak ellenére, hogy sok potentáttal ápolt jó kapcsolatot, a város és az egyházmegye vezetőinek kifigurázásával úgymond elásta magát, a kapuk bezárultak előtte. Kis csapata, mely saját lapja köré szerveződött, vele együtt kapta meg a leminősítéseket. A túlélők közül többen mindmáig. Odaátról talán már nem érdeklik ezek az értelmetlen harciaskodások. De hogy Eger valaha is közömbös volna számára, azt senki ne merje állítani! Ezért tűnik fel alakja időnként, karöltve szerkesztőtársával, Apor Elemérrrel, annak felfedezettjével, Kálnoky Lászlóval és a szerkesztőségben őt olykor felkereső Szakonyi Károly álomszerű alakjával, jóllehet az utóbbi még velünk egy hajóban sodródik.

Lapja egy ideig még továbbélt, kissé megváltozott névvel: Új Hevesi Napló. Köréje jelentős alkotói gárda tömörült és egyre színvonalasabbá érlelte, havilappá terebélyesítette a korábbi kiadványt. A város Lupusnak köszönheti az alapvetést, akár a koncepciót, melyet az alapítói okiratban fogalmaz meg: akár politikai párttól is el lehet fogadni támogatást, de a lap nem támogat semmilyen politikai pártot vagy tömörülést. Magyarul: független. Természetesen nem olyan értelemben, ahogyan a pénzért megváltott befolyást szerzők ma azt értelmezik. Mégis a Napló Lupusszal evez valamerre örök vizeken, hogy megőrizzen valamit Eger régóta adott kvalitásaiból, habár látszólag az enyészet felé halad.

Eger, 2013. július 18.

Szelíd kék szemek

az idős Apor Elemér

Eger különleges alakjai közé tartozik Apor Elemér. Daliás alakját öregen is megőrzi, bár utóbb tartása megtörik, aggastyánná lényegül. Az emberi butaság dandynek nevezi, jóllehet minden volt, csak az nem. Fiatalon igen népszerű a nők körében, de soha, egyetlen gesztusával sem sérti a női nemet. Fellépése tiszteletet sugároz, ezért tisztelnivaló ő maga is. Az aranyifjak jómódú társadalmi közegeből jönnek, ő sokgyermekes, felvidéki származású családból, mely sokkal inkább szerénységre neveli, mint a mindent könnyűszerrel elérő, felszínes csillogású fiatal csapat majmolására. Talán az irigység mondat felületes véleményt róla, sok férfi szeretne hasonló státusban lenni, de a valódi népszerűség nem elhatározás kérdése, sem törtetéssel elérhető valami.

Életútja majdnem egy évszázadot ölel fel. Még belegendolni is különleges, hogy az I. világháború idején már él, a második borzalmait teljes tudatossággal éli meg, és Trianonról is kell tudnia, hiszen családja feltehetőleg akkor kerül számkivetettként az anyaországba, mely lehetett volna kegyesebb is hozzá. Jogi végzettséget szerez, de Lupusszal ellentétben ő nem kamatoztatja tudását ezen a jól jövedelmező területen. Már fiatalon megérinti a színházvilág, a színház világa, ő maga is fellép, jelentős sikerrel. Alkati adottságai a színi pályán is sikeressé tennék, de neki más sorsot rendelt a Teremtő. Irodalmi vénája hamar megmutatkozik, költészete kibontakozik, de nem próbálkozik fővárosi karrierrel. Házassága révén Egerhez kötődik és élete végéig itt is marad. Hűségesen, ahogyan az egykori végvári harcosok, megharcolva a maga harcait, és elviselve a rá kirótt büntetéseket. Talán ifjúkori tévedése miatt, de talán csupán a korszak kíméletlensége miatt, a kevésbé szép külleműek kárörvendő bosszúhadjáratai során. Ötvenhat is Egerben éri, ahol híres beszédet mond, és ezért meghurcolják, majd teljes szilenciumra ítélik.

Fiatal éveiről mégis keveset tudunk. Amit a város emlékezete megőrzött, az inkább pletykaanyag, filozofoknak való értelmezhető és félreértelmezhető ismeret, melytől senki nem védelmezi meg. Daliás tartásán mégse fedezhető fel a megtörtség, csupán a csendes rezignáció, mellyel tudomásul veszi kortársai, majd a követők és az utókor téveszméit. Tudja, a legnagyobbak halk mindentudásával tudatában van, hogy van egy jóval magasabb szintű ítész fórum, ahol már nem vehetik el tőle, amit a

rábízott táluentumok segítségével elért. Talán részben ez az oka, hogy távol tartja magát a földi bírák világától, melyben gyakran annak adnak igazat, aki hangosabban követeli magának az elsőbbséget.

A művészvilágtól nem áll messze a hírlapszerkesztői közeg sem, mely minden taposómalom jellege mellett alkalmat ad saját szerzemények leközlésére. Maga a szerkesztőség is a híres egri Lyceum földszintjén található, ahol eredetileg az érsekség saját nyomdája működhetett. Ez még nagyobb visszatekintést nyújt korban és szellemiségben. Eszterházy Károly, aki universitast szeretett volna létrehozni a kezdettől fogva visszanyomott és leminősített intézményből, még ezt is el tudta érni. Gondoljunk csak vissza Misztótfalusi Kis Miklós meghurcoltatására, ekléziakövetésre kényszerítésére, vagy a korban Eszterházyhoz közelebb levő Wesselényi Miklóstra, akinek saját pénzén állított nyomdáját elkoboztatja a császári, rögeszmésen hungarofób önkény, sőt várbörtönre is veti ugyanezért, ahonnan betegen, félig megvakulva kerül ki évekkel később! Kossuthra, aki titokban jegyezteti le és másoltatja a magyar parlamenti felszólalások, híres beszédek anyagát, mert a nyilvánosság teljességgel ki van zárva a törvényhozás fórumáról! Summa summarum, egy önálló nyomda nem semmi, és bizonyos védelmet nyújt, ha az egyházi felügyelet ad számára menedéket, hírközlői székhelyet. Mikor Apor Elemér vagy dr. Farkas András munkásságát nézzük, soha nem szabad szem előtt téveszteni ezt a tényt sem. A jogi akadémia egy ideig ugyanitt működik, tehát a szellemi örökség hatványozottan adódik össze és alakítja két ilyen markáns, mégis annyira különböző karakterű irodalmi alak életútját. Pályakezdetét, pontosabban szólva.

Lupust büntetésből „berántják” katonának, Apor Elemér még marad. Ám a XX. század két legdestruktívabb politikai irányzata mindkettőjük életén kitörölhetetlen nyomokat hagy. Hiába tiltakoznak a grafomán nyilas irománya ellen, az végül is eléri lehozatalát, mert bezárással fenyegeti a szerkesztőséget. A nyilas örület utóbb kommunista őrjöngéssé fajul, a bosszú mindenképpen utoléri az egykori szemtanúkat. Apor Elemér azonban hosszabb szilenciumra ítéltetik, művei kiadását Bánffy György kiváló színművésznünk és dr. Farkas András egymással karöltve segítik a 60-as évektől. Ám az országos sikerhez szükséges volna a kritika megfelelő értékelése. Ezt olyanok irányítják, akik máig hátrahőkölnek, ha valakinek az „ajánlásában” (értsd: életrajzi anyagában vagy máig fennmaradt káderlapján) szerepel valami utalás fasiszta előzményekre. Ez az örület annál is örületesebb, mert ha azt vesszük, hogy úgy Apor Elemér, mint Farkas András úgy kerültek kapcsolatba a hírhedt egri nyilas verőlegénnyel, hogy az megfenyegette őket, akkor láthatóan valóságos mániákkal és rögeszmékkal állunk szemben. E logika szerint elég összetűzésbe kerülnünk egy abnormális alakkal, hogy aztán egy életen át Javert felügyelőként kövessen bennünket, vádaskodjon és intézkedjen minden fórumon való megbuktatásunk ügyében...

Ma már nem tudjuk, kinek a szignója szerepelt a nyilas tótumfaktum nyomtatási engedélyén, mert vagy a háborús körülmények, vagy a szerkesztői óvatosság tehettek eltűnéséről. Ami máig tanulság: a mélyszegénységbe kényszerített Apor Elemér és a jó ideig mellőzött Lupus sorsa mennyiben eltér a mindkettőjüket tönkretévő nyilas-ávósétól. Az alantas lélek könnyen és gyorsan alkalmazkodik bármilyen önkényuralmi rendszerhez, miközben másokat könnyűszerrel és nagy élvezettel tönkretesz. Ő ugyanakkor jól él (mi az, hogy! nagyon is!), a megalázottak és megszorítottak pedig vegetálnak, ahogy tudnak. Azt már ne is említsük, mi a különbség kettőjük nyugdíja között...

Apor Elemér tisztességéről mi sem szól beszédesebben, mint hogy igen szerény körülmények között élt élete nagy részében. Egyetlen komolyabb honoráriumáról tudunk, amiből bohém húzással autóbilt vásárolt magának, ám ennek se örvendhet túl soká, az oroszok elzabrálják tőle a háború

vége felé, és persze soha nem kapja vissza. Versben örökíti meg a történetet, de tolla alatt ebből se születik gúnyvers (rá nem jellemző), csak csendesen megemlékezik róla, miközben kortársai nagyokat élcelődnek rajta. Végül is akármit vett volna, háborús időkben mindennek lába kelt, így maradt a művészet allűrjeiből egy csöppnyi illúzió. Számára, és a kései utódoknak is, akik már alig tudják elképzelni, mekkora szám volt egy álmos kisvárosban egy autó. Talán akkora presztízst jelentett, mint a mai sznobok szemében a harckocsi méretű luxusterepjáró...

Versei: halk szavú líra. Mélyen érez, mindent megfigyel, a legapróbb rezdüléseket is képes ábrázolni. Asszociációi arról a szeretetről vallanak, amelyben szülei körében élt, majd hitvesével, annak élete végéig. Házassága gyermektelen, de sógora népes családjából egy kislányt nekik is juttat örökbefogadásra a jószívű rokoni megértés. Ám a teljes odaadás, az önzetlenség gyakran nevel önző, kíméletlen gyermeket, majd felnőtten a dédelgetett porontyból. Nem hiszük, hogy kettejük megelégedésére történt volna, ami megtörtént, csupán feljegyezzük az utókor számára, okulásképpen. Témái gyakran apróságok, az élet jelentéktelennek látszó tárgyai vagy momentumai. Egy eltörött bögre, mely édesanyja kezéből kicsúszva jelképesen annyifelé esik, ahány gyermeknek életet adott: kilenc darabjából áll össze a parányi történet az öregedő anyókaról az ő sorsát megörökítő szerető fia keze nyomán. Verset ír a porról, a vízcseppekről, megörökíti a Bükk fenséges látványát, a természet éledését és pihenni térését. Feledhetetlen portré feleségéről és önmagáról, ahogy a szarvaskői állomáson ülve várakoznak, teljes harmóniában a tájjal, és ahogyan a fák gyökerei kapaszkodnak a hegyoldalba, úgy tartják ők egymást kézen fogva. Annak boldog nem tudásában, melyik tartja meg a másikat: az erdő vagy a hegy? Boldog együttélésben mindkettő – egymást.

Kodály Zoltánnak komoly kultusza, támogatói köre volt Egerben is. Zenetanárok, együtt vagy egymással versengve látogatták a Mestert budapesti otthonában. Apor Elemér verssel tiszteleg előtte, bár azt nem tudjuk, hogy Kodály Zoltán ismerte-e a neki dedikált költeményt. Prózája ugyanolyan mesteri, lírai próza, mint poézise. Levéltári „száműzetése” idején különleges egri történeteket ás elő és porol le. Ezeket kis kötetben jelenteti meg, kedves mesemondói vénával, mindmáig szemléletesen. A város legnagyobb hősről, Dobó Istvánról regényt ír, Feje fölött a pallos árnyéka címmel. A mű nem terjengős, epizódokból áll össze, mégis sikerrel hozza emberközébe a végvári hőst, akit az európai hírű várvédés után ünnepel az ország, ám várfogságra vet a császár. Finom leheletnyi párhuzam kettőjük élete között. A hányatott sorsú szerző hitelesebben tudja ábrázolni a méltánytalanul meghurcolt egri várkapitány alakját.

Fiatal szerkesztő korában támogatja, segíti a nála fiatalabbak első lépéseit. Biztos szemmel ismeri fel Kálnoky László tehetségét, aki a vele folytatott beszélgetésekre és Apor Elemér instrukcióira hivatkozva méltatja utóbbi idős mesterét. Neki dedikált verse megjelenik bevezető vagy utószó helyett a verseskötet belső borítóján. Mint ebben írja, lelkifurdalása van, amiért megfélekedett mesteréről, akinek költői indulását köszönheti. Sorsukban közös a szilencium, igaz, Kálnokynak juttat műfordítás-anyagot bőven a fővárosi szerkesztői jóindulat, tehát neki nem segédmunkákat és fényképészeti könyvelést kell végeznie, mint Apor Elemérnek. Kettőjük barátságát méltóképpen örökíti meg a Kálnoky-vers, melynek nyomán mégse kap nagyobb figyelmet Apor Elemér költészete, mint azelőtt. Még állnak az előítélet falai.

Már idős, amikor tanulmányt ír a hangokról. A magyar nyelv titkait fürkészi, de nem hagyományos nyelvészkedéssel, mainstream tudóskodással, hanem ezt is a maga módján. A művész mindig a saját szűrőjén keresztül engedi magához a világot, annak jelenségeit. Mivel lelkében minden érzés, emberi

vagy természeti jelenség finom rezdüléssel visszhangzik, ekként adja hát vissza. Egy kis szórólapon jelenik meg folytatásokban, a tudományos és sznob világ élénk tiltakozása közepett. Nos, igen, könnyű rátámadni arra, akinek egész életében kevés ünneplés jutott, annál több ostromzás. Ha elfogadott, ha nem az általa vázolt tan, az utókornak rá kellene hangolódnia és érteni próbálnia. Talán Weöres Sándoréhoz hasonlítható egyéni felfogása, játékos szemlélete. Külön méltatást érdemelne azért, hogy műve egy zajosan csörtető korban íródott; az egyre erősödő politikai csetepaték nem tudták eltompítani figyelmét, sem érzékenységét, mely újra felfedezésre várt.

Az Új Hevesi Naplóban következett be a kései méltatás, valamint méltó helyre kerülése. Igaz, többnyire csak helyi viszonylatban. Egerben mindenki felfigyelt Apor Elemérnek erre az időskori kultuszára, melyet szerény körülmények között, de biztosítani tudott számára az egri lap. Minden számban jelent meg írása, azzal a ki nem mondott céllal, hogy a kortárs olvasó még rátalálhasson életében. Pár ünnepség, egy jelentősebb kitüntetés, a város díszpolgári címet adományoz neki. Ám ez nem jár életjáradékkal, amire rég kiérdemesült volna. Az idős művész olyan halkán múlik el a város történetéből, mint ahogyan falai között évtizedekig élt. Előbb felesége távozik, majd a segítő szándék az öregek otthonába juttatja. Annak falai közt reménykedik, hogy jó időben visszakerülhet szerény otthonába. Ismerjük a közmondást az öreg fák átültethetőségéről... neki se megy. Közeledésünket szívesen veszi, szelíd, kék szeme felragyog, mikor látogatjuk. De szándékát nem tartják tiszteletben, marad, akár egy elfekvő osztályon, reményvesztetten. A kevéske honorárium is elmarad, mert a lapot sikeresen teszik tönkre az erre szakosodottak. Sorsunkat közösen vállaljuk, nincs mellébeszélés, bár máig kegyetlen a szembenézés. Hangját még halljuk néha, életkörülményei proletárosítása közepett is vérbeli úriember maradt. A félművelt fanyalgás hangjait viszont egyre kevésbé halljuk meg. Maradnak a szépen csengő rímek, a tökéletesre formált mondatok. Egy égi és egy földi csapat kíséri – egy városban, ahol utána csupán egy szegényes fakereszt áll. Csekély vigasz, hogy még az ünnepelt Gárdonyi síremléke is pusztul. A kérdés mégis továbbrezeg: minden művésznak ezt a sorsot szánta a helybeliek sosem eléggé éber figyelme?

Műveinek nagy része igénytelen kivitelezésben jelent meg, az egy kemény borítójú, kis verseskötet kivételével, melyre Bánffy György és Lupus kapcsán már utaltunk, és feltétlen megemléltendőnek tartjuk Fridél Lajos ehhez nyújtott háttérmunkáját igazgató korában, valamint szép illusztrációit utóbb, az Új Hevesi Napló munkatársaként. A magyarázatok, mellébeszélések persze nem érdeklik az utókort. Hiába kértük utóbb az emlékünnepek szervezőit, hogy adassák ki két gyűjteményes kötetben összes műveit, erre már „nem futotta” a városnak. Vajon mikor ébrednek rá az illetékesek, hogy a helynek rangot ad, mikor egy tehetséges művész az itt maradás mellett dönt és egész életén át azon munkálkodik, hogy minél több fény áradjon – művei által – a neki otthont adó városra, s hogy ezért a város is nyújthat valamit viszonzásképpen? A silány nyomdai kivitel széthullásra ítéli a mégoly becses beltartalmú köteteket is. Az emlékek talán szétpereghetnek a kipotyogó lapokhoz hasonlatosan, de Apor Elemér (Dr. Kapor Elemér) életműve magas irodalmi mércével mérve is szép és értékes. Aczél György verdiktjeit el kellene már felejtetni végre. A snassz kivitelű könyvek nemcsak a kiadót minősítik le, hanem a mecénást is, akinek nem alamizsnálkodnia kell, ha ad, a kiadónak és a nyomdának pedig nem megélhetési kiadóként és nyomdaként kell leadministrálnia az ügyet, hanem már csak presztízből is szépet, esztétikusot, maradandó értékűt kiadnia a kezéből.

Eger, 2013. július 20.

A tudós levéltáros

Csiffáry Gergely a maga jószántából vetődött az Új Hevesi Napló vonzaskörébe és maradt meg benne, amíg ilyen-olyan megfontolásból búcsút nem mondtak vele, talán fölöttesei. Gondolkodása teljesen más, mint a szerzők többségéé, ezt azonban senki nem firtatja. A lap a helyi értékek teljes spektrumát kívánja felölelni, így egyedüli szempont a válogatáshoz az érték. Csiffáry Gergely tarsolyában pedig igen sok rejtőzik. Levéltáraink valódi kincseket rejthetnek mindmáig, és akikre a gondjukat bízták, nagy felelősséget viselnek. Ahogy a felszínre kerülhetnek, ugyanúgy el is sikkadhatnak észrevétlenül, a rohanó korszaknak pedig még ahhoz sincs kellő látása, hogy azt észrevegye, ami úgymond a szemét kiüti, nemhogy azt, amiért búvárkodnia kellene.

Csiffáry Gergely gondos munkát végez. Apor Elemérhez hasonlóan ő is előás érdekes történeteket, adalékokat a város, a régió történetéből. Kötődik a helyhez, erre utalnak kiemelt témái, melyekkel időnként felbukkan a szerkesztőségben és mindig megbeszéli a főszerkesztővel, melyik illene legjobban a következő szám tematikájába. Ez is érdekli, mert tudja, látja és átéli, hogy a nálunk landoló anyagok érlelődnek és egészen mássá lényegülnek át, ahogyan a nemes italok a megfelelő közegben kiforrva, aromásodva. Értékeli azt is, amit ebből nem lát, mert látja a habokból minden hónapban felbukkanó új számot, melyre ő is büszke. Közénk akar tartozni, mert látja, hogy nincs előítéletesség, nem firtatjuk mozgalmi múltját, tagkönyveit, mert hiszen nem is ez a lényeg. A rendszerváltozás után láttunk már sok megtérési történetet, s közülük nem egy hiteles volt, mert akiről szólt, az komolyan felül tudta vizsgálni és átértékelni korábbi nézeteit.

Történész, kitűnő alapképzéssel. Hogy ezt honnan tudjuk? Onnan, hogy munkáját az alaposág jellemzi, mellyel körüljár minden témát és a részletek értékét is ismeri, felmutatja. Természetesen nem olyan irodalmi vénával, ahogyan Apor Elemér tette, hiszen kettőjük alapvető szakmaisága egészen más. Míg Apor Elemér teljes szívvel, lelke minden rezdülésével az irodalomé, Csiffáry Gergely a tudományé. Igaz, az ő stílusa is érdekes, olvasmányos, ezért kerülhet be a főként irodalmi vénájú alkotói gárdába. Másféle nézetei is helyet kapnak. Míg a nemzeti oldal Károlyi Mihályban a gyengekezű vezetőt és nemzetvesztő hazaárulót látja, Gergely a földosztót, a parasztságot földhöz juttató újtót. Cikke komoly vitákat vált ki, de a lapnak nem árt, elvégre így illene ütköztetni az ellentétes nézeteket, tudományos vitákban, nem pedig egymás sértegetésében.

Csiffáry nagyra értékeli ezt a szerkesztői nagyvonalúságot. Írószövetségi bemutatkozásunkra velünk tart, örömmel vesz részt benne. Értékeli az egyre fejlődő, formálódó periodikát, mely szinte a semmiből nőtte ki magát elismert folyóirattá. Negyedévenkénti füzetecskéből egyre vaskosabb kötetté, változatos szerzői gárdával és tematikával. Szerkesztői megbeszéléseken mesél a város hagyományairól, a sok talajréteg alá süllyedt, ott rejtőzködő értékről, no és a papírtekercseken, dossziékban rejlő különös információs anyagról. Kutatóként is értékeli, ehhez külön kutatói napokat kap munkahelyén. Az általa készített jegyzetanyag önmagában is hatalmas tárháza lehet a sokak számára ismeretlen szakmai tudásnak. A porosodó iratokba és a jegyzetekbe persze életet kell tudni lehelni. Eger megőrzi kisváros jellegét, ahol mindenki mindenkit ismer. Az értékeket mindenképpen jegyzik. Tudják, ki a „fej”, akire feltétlenül oda kell figyelni. A bevándorlót ugyan sokáig kívülállóként

(gyűttmentként) tartják számon, de utóbb befogadják, ha ő maga elfogadja az egriség (polgári hagyományok) követelményeit.

Alapos munkájára mi sem jellemzőbb, mint hogy elegendő időt szán a korrektúrára. Ha kell, többször is végigböngészi a már leadott anyagot, s közben jókedvű megjegyzést tesz a főszerkesztő „géppuskaropogáshoz hasonló”, sebes gépírására. Ő maga nyitott egyéniség, nemigen hagyná befolyásolni magát a Naplóval való kapcsolattartását illetően, de a régi rend hívei megtalálják a módját, hogyan terelgessék vissza saját vonzaskörükbe. Előbb munkahelyén belül kiközösítik, elkülönítik egy egészségtelen, fűtetlen helyiségbe, aztán nemszeretem munkákat bízna rá, ipari létesítmények történetének feldolgozását, amiben nemhogy semmi irodalmi vonatkozás nincs, de még csak a figyelmét se kötik le. Bürokratának való anyagok, nem annak, akit már megcsapott az irodalmi közeg levegője és ahová szívesen be is fogadták a munkatársak.

A szankcióknak több fázisa van. Egy idő után teljesen egyértelművé válik, hogy munkájában lehetetlenítik el, ha nem enged. Ekkora áldozatot senki nem vár el tőle. Az Új Hevesi Napló körül amúgy is gyülekeznek már a viharfellegek. Túl nagy kihívás a konkurenciának, mely nem bírja a versenyt a tehetséggel. Nemes versengés helyett jön az intrika. Mi sem egyszerűbb, mint elkornyikálni a rágalomáriát. Aki nagyon el akarja hinni, el is hiszi. A város nincsen hozzászokva, hogy jelentős összeget áldozzon olyasmire, ami úgymond csak hosszútávon térül meg. Igaz, a megtérülés szinte eónokban mérhető, a támogató közösségtől pedig senki nem veheti el az érdemeket. Ha felismeri a saját szerepét, és nem véli úgy, hogy amatőr módjára ki kellene billentenie helyükből a profikat, majd szereptévesztésüktől elvakultan azonos platformra helyezkedni próbálni velük. A lap rohamos fejlődése egy idő után magukat a szerzőket is nyomasztani kezdi. Vagy őket is utoléri a suttogó propaganda? Valami megtörik, az egi főnixmadarat nem engedik szárnyra kelni. Visszarángatják magukhoz, dolgoznak megsemmisítésén. Nem bírják elviselni az ellenoldal hisztijeit, rendszeres kirohanásait a Napló ellen. De hogy az ellenakciókat volt KISZ-titkárok, pártfunkcionáriusok vezetik, azon nem töpreng el senki.

Aztán eléri, amit akartak. A lap támogatás nélkül marad. A szerkesztők nem oldalognak át az ellenoldalra, ahol úgy vélik, mindent jobban tudnak, csak mert modorosabban tudnak felszólalni, írni, és ügyesebben tudnak helyezkedni, mint azok, akik az effajta alantas eszközöket magukra nézve elfogadhatatlannak találják. Jön a hosszú szilencium, immáron a szimpatizánsok jóindulatú segítségével nélkül. Azok az évek elmúltak, a nyeregből kiűtöttek pedig bárminek, csak szájalomra méltónak nem mondhatók. Még mindig van mit irigyelni rajtuk. Na ja, az isteni ujjnyomokat nem lehet csak úgy megpályázni, protekcióval megszerezni. Azokra születni kell. Sok éves szívós munkával se érhetők el, benne hinni a legbutább illúzió. Persze vannak, akiket át lehet csábítani a konkurens laphoz, és az ügyet ki-ki jelleme szerint reagálja le. Ki fanyalogva, ki kérkedve, mások lapítva, mert lelkük mélyén érzik, hogy az így nyert publicitás nem ér fel azoknak az éveknél a ragyogásával, amikor sokan kapták fel a fejüket, ha megérkezett a Napló egy-egy újabb száma.

Csiffáry Gergely érdemeit csak emeli, hogy távozását egyenesen közli és becsülettel meg is indokolja. Bármilyen történet is a háttérben, a nálunk publikált anyaga mindenképpen szakmai figyelmet érdemel. Különvalóságában is a lap szerves részét képezi, annak fényét, színvonalát emeli. A lelkes csapat tagjaként emléket állít egy hősi korszaknak, amikor anyagi veszteségbe, egzisztenciába került, ha valaki vállalta a közösséget velünk és kiállt azokért az eszmékért, melyek nem ideológiai eredetűek, hanem mementói az egriség legújabb kori formálódásának, felragyogásának. Egy mára letűnt

fénykornak, melyet nem lehet adminisztratív eszközökkel előidézni, sem előre megtervezni, csak mert spontán bekövetkeznek, majd, valódi táptalaj híján kihunynak.

Csiffáry Gergely keze nyomán pedig megőrződnek ősi magyar hagyományok, egri városrészek mára feledésbe merült történetei. Tárgyi és eszmetörténeti értékek, szellemi hagyatékunk szerves részei. Csupán fel kell lapozni hozzá az Új Hevesi Napló számait. Hisszük, sőt majdnem biztos tudjuk, hogy fejezetének lezárása benne is valami őrült hagyott maga után. Sorsa ebben is közös a lapéval.

Eger, 2013. július 23.

Füvek és lelki rezdülések

Lopes-Szabó Zsuzsa tanár,
természetgyógyász vállalkozó, Szabó
Gyuri bácsi lánya

Ismét egy rendhagyó életpálya. A tanári mesterség kívülálló számára monotonnak látszó munkájával indul, majd vesz néhány kanyarulatot. Tolmács és fordító lesz, átképezi magát, megtanul pár új nyelvet. Több világvárosban megfordul, hosszabb-rövidebb ideig él, hogy aztán egy időre félrevonuljon a világtól, mint bükki remetének nevezett édesapja. Természete akár a Hold: örökké változó, nem tűri a monotonit. A saját ciklusa szerint változik, melynek titkaiba a kívülálló nem láthat bele, de ő ezzel nem is törődik.

Szabó Zsuzsa ezer szállal kötődik Egerhez, holott nem innen származik, de gyakran visszatér, mint életének egyik jelentős színterére, az őt visszaváró barátok közé. Egy ideig a helyi TV munkatársa, bár valószínűleg ezt is csupán azon lépcsőfokok közé sorolja be, amelyek mostani életpályájához vezettek, úgy tűnik, végérvényesen. Munkája révén közismert, jóllehet nem ez izgatja benne, hanem a másféle világ felfedezése. Világlátásán érződik, hogy gyermekkorában köze volt a falusi élethez is, mert annak ellenére, hogy jól eligazodik két kontinens világában, végül mindig a mikrokozmosz izgatja igazán. Talán ezért is köt ki végül édesapja boldogító füves tudományánál, melyben egyre jobban elmélyül, készül a generációváltásra, amikor lányai viszik tovább a több generációs tudományt kiteljesítése felé.

Az Új Hevesi Naplóhoz egyszerre kötődik szoros és lazább szálakkal. Nem ír minden számban, de a profik alaposságával a-tól z-ig végigtanulmányoz minden egyes kiadványunkat. Izgatja az újságírás, de sose akar újságíró lenni a szó mai értelmében. Hogy ebben van-e szerepe barátságunknak, mely által testvérekké fogadtuk egymást nővérem halála után, mikor a véletlennek mondott kozmikus szél egymás útjába sodort bennünket, nem tudom. Műveltségünkben és szándékainkban sok a közös indíttatás, annyi bizonyos. Ő, az egyke, én az elárvult kisebbik testvér, immáron nővérré avanszáva,

több ezer kilométeres távolságból is mindig megtaláljuk egymást. A beszélgetés fonala ugyanúgy felvehető és folytatható, mint az egykori játék, egy szál cérnára komponálva.

Írásait a finom érzékenység jellemzi. Témaválasztásában és megkomponálásában egyaránt. Az egyes lapok írásaihoz úgy kapcsolódik, mint a kórusban egyszer csak szólózni kezdő énekesek. Elénekel pár strófát, aztán ugyanúgy a háttérbe vonul, ahogy előzőleg tette. Néha bizonytalan abban, hogy írásai illeszkednek-e az adott számhoz, de mégis mindig megfelelő helyre kerülnek. Időnként értesülünk élete újabb állomáshelyéről, máskor az ott tapasztalt kulturális élményeiről vagy akár egy luzitán földre került nyárfáról, mely nem a mediterrán klíma sajátosságait mutatja, hanem hűségesen ragaszkodik származási helye (szülőföldje) törvényéhez, az ősszel kötelező lombhullatáshoz.

Így már semmi különös nincs abban, hogy a növényi világ egyre erőteljesebben vonzza. Belemerül titkainak kutatásába, ráismer karmikus szerepére. Arra az útra, melyről letérnie bűn volna, a helyes irányt pedig a sikerszéria jelzi egyértelműen. Riporterek ugyan gyakran igyekeznek háttérbe szorítani édesapjához képest, ám mindig megtalálja a módját, hogy a saját tudását is hozzátegye a közösen gyűjtött családi örökséghez. Aki egy bejáratott iparágként tekint a divatossá vált füvesmesterségre, az fel se fogja, mekkora erőfeszítés, vezetői tudás szükséges egy cég logisztikai, promóciós, szervezeti és kereskedelmi felépítéséhez, mely előbb csak háttérrel nyújt az édesapa fűvészeti tudásához, majd alapokat a vállalkozás kiterjesztéséhez. Megőrizve a papa művészi szinten művelt tudományát, mely nélkül sava-borsa hiányozna, afféle lélektelen mai vállalkozásba fulladna. Igaz, akkor nem az ő nevük lenne hozzá a védjegy.

Van abban valami sorsszerű, hogy az egy ideig dohányipari menedzserként dolgozó Szabó Zsuzsa ekkorát vált. A mérgező alkaloidák, a kátrány, nikotin, mesterséges színezékek és aromák visszas világból a gyógyító illatok, tiszta rezgések, szépség és harmónia világa felé. Egy olyan, mások számára nem vagy csak kevéssé látható világ felé, ahol igazán otthon van. Gyermekkori gyógyulása óta egyértelműen. A kitérőket, a másfajta próbálkozásokat a városi világ zaja, füstös levegője adta, ahonnan szinte törvényszerű a visszafordulás. Már annak, aki valaha is ráérezett a csend világának szentségére, a benne rejlő áhítatra és arra a végtelen szeretetre, melyet Isten hintett szét széles jókedvében az előtte is kedves lényekre. Arra a hatalmas belső erőre, mely mint a Nap, folyamatosan ontja éltető sugarait, mindennapi szeretet-megnyilvánulásait válogatás nélkül mindenkire.

A Napló és Zsuzsa útjai hamar elválnak. Háziasszonya a 90-es években egy Murawski-estnek, mely akkor még elég szép publicitást kap. Aztán helybeli jó szokás szerint leülekszik, elfelejtődik. Jóllehet nem túl fiatalon, a város számára mégis túl korán érkeznek azok a versek az ismertség küszöbére; a befogadók még nem eléggé elfogadók, csak utóbb szoknak hozzá az Új Hevesi Napló lapjain az újból csilingelni tudó klasszikus formákhoz, meg a bartókian markáns szabadversek disszonanciájához, melyek mégis harmóniára, feloldozásra, katarziszra törnek. Néha jelentkezik, vagy mert új élményekről számol be, vagy mert hozzászól (szólót énekel) egy-egy tőlünk kapott gondolathoz.

A Napló útja egyenesen vezet a neki rendelt úton, gyakran értetlenségtől és intrikáktól övezve, a maga tempójában, azokon a grádicsokon felfelé, ahová a lehetséges támogatók már nem akarják követni. Az igazak útja rögzös, de tiszta. A kívülállók gyakran bekiabálnak, vagy ami még rosszabb, mély hallgatásba burkolóznak. A generálpauza után nagy, gyáva csönd áll be. Senki nem tehet semmit úgymond, mert hiszen nem is akar. A gyengék várják az erősek legyőzetését, megfélemlítve Hemingway tanításáról, hogy az embert nem lehet legyőzni, még ha elpusztítható is. Az egészségesek ezt épp egy alkoholizmusba süllyedt, jobb sorsra érdemes zsenitől kellene, hogy megtanulják, egy, a

háborútól megnyomorított, depressziós emberroncstól. A De profundis nagyon mélyről szólal meg, de a zoltárok fenséges, érces zengésével... A Napló nem mentegeti magát, mert aki szabadkozik, az már el is ismerte tulajdon véttségét. Elvonul „birtokaira”, a kesztyűnyi lakás mélyébe és újabb fejezetet nyit utóéletében. Nem vág bele azonnal egy újabb terület meghódításába, előbb feldolgozza az élményt, mert így egészséges. Minden és mindenki a helyére kerül. Feketén-fehéren, ha úgy tetszik. Amikor újból megszólal, mindenki felkapja a fejét, mert amit a kezébe kap, az több mint esztétikus. Ismét más, ismét a teljességre törekvő opus.

Zsuzsa csillagútja ekkor már jó messzire tart. Megvalósítja önmagát és teljessé tesz egy családi sorsot, dinasztiát alapít. Lélekben akkor is velünk tart, mert a valódi kötelékek nem szakíthatók el. A baráti, testvéri kötelékek láthatatlan szálakkal tovább erősítik egymást, ahogyan a titkos, földalatti ereken át erősödik és dúsul fel nagy vízhálózattá az utóbb forrásként feltörő rendszer. Fűvesasszonnyá lett, mai szóval szólva fitoterapeutává. Az egykori szálak azonban ma is erősen kötnek. Földalatti vízhálózatként és szövevényes gyökérrendszerként találkozva, mikor senki nem hinné.

Eger, 2013. augusztus 1-4.

Színház az egész világ

Színírtikák, jegyzetek

A Halál Angyala néha kígyó képében érkezik

A kis herceg Egerben

A gyermek is lehet bölcs. Bölcsőbb, mint a felnőttek, akik rendre elhajtják mindenféle „fontos dolgukra” hivatkozva, holott a mai világnak semmilyen fontosnak vélt dolga nem lehet szebb és értékeesebb a ránk bízott ifjú lelkek gondozásánál. Egyszer csak itt teremnek, velünk vannak, meg akarják tanulni a mi világunkat, mely annál zártabb, minél jelentősebbnek vélik a benne ideiglenesen tartózkodók. A közös játék, mely az élet nagy színjátéka, nem tudni, meddig tart. Az egyes életpályák úgy haladnak egymás mellett, majd egymástól távolodva, akár az égitestek egy bizonyos ideig csillagútjukon, ezért előre nem igazán tervezhető. Társaink úgy pottyannak mellénk, mint ahogy a Kis Herceg az égből, egy távoli csillagról. Meg akarnak ismerni bennünket, a barátságunkat kérik, vagy mint a Róka, hogy szelídítsük meg őket, és egy bizonyos tanulási idő után eltávoznak mellőlünk. Ki előbb, ki később, a neki rendelt életút szerint. Előtte azonban készülődnek, megsejtve elkerülhetetlen sorsukat, ám ezt nem mindenki veszi észre időben.

Varga Levente, Nagy András

Fotó: Gál Gábor

Filozófia vagy dráma? Az élet mindkettő. A filozófia nem más, mint felkészülés a halálra, élettörténetünk nagy misztériumára, s hogy ez éppen velünk esik meg, nagy dráma is egyben, annak minden kellékével, fő- és mellékszereplőjével. *Antoine de Saint-Exupéry* klasszikussá vált meséje sokak kedves olvasmánya lett és marad. Egri ősbemutatója zenés darab formájában ez év

januárjában volt. Az eredeti szövegek *Rónay György* fordításában csengtek ismerősen, dalszövegeket *Zalán Tibor* írt, zenéjét pedig *Andorka Péter* szerezte, rendező *Dávid Zsuzsa*. A főszerepet *László Bence* játszotta, gyermeki kedvességgel, és fiatal kora ellenére komoly felkészültséggel, valódi sztárként. Szép arc, szép énekhang, harmonikus színpadi mozgás, mi egyéb kell még a sikerhez? Természetesen az előadó egyénisége, mely magával ragadó, és valósággal elbűvöli a közönséget.

Vókó János, Varga Levente

Fotó: Gál Gábor

A mesének komoly szimbolikus és filozofikus mondanivalója van, ám a zenés feldolgozás sokakat eltérít ennek végiggondolásától. Nem mindenki igényli a mélyeszántó gondolatokat, inkább gyönyörködni akar egy távoli világ egzotikus miliőjében. A szerzők azonban valódi együttgondolkodásra hívnak, mert enélkül felszínes maradna a műélvezet. Életünk során mindnyájan találkozunk uralkodókkal vagy uralgókkal (*Vókó János*), akik fölöttünk pöffeszkedve senkire nincsenek tekintettel. Megismerjük Hiú embertársainkat (*Káli Gergely*), akik saját frázisaikat ismételtetik, gyönyörködnek saját külsejükben, hangjukban, és önmaguk körül forognak egy kerge táncban, akár egy sebesen forgó törpebolygó. Iszákos embert (*Baranyi Péter*) is látni szép számmal, sajnos. A kis herceg még hozzá is kedvesen közelít, majd miután megtanulta ennek világát is, odébbáll. Az üzletember, akit mai mivoltában ismerünk csak igazán, *Blaskó Balázs* ragyogó alakításában, a lényegig lecsupaszítva tudatja velünk „életfilozófiáját”, mármint hogy ő mindent birtokolni akar. Tudjuk persze, hogy ez gyakran így van, de az arcunkba vágva mégis meghökkent, s nem tudni, inkább komikus vagy szánalmas felfogásban él, aki ebben él. A Jászai-díjas színész-direktor kiváló énektudását is megcsillogtatja ebben a beugró szerepben.

Mindenki önmaga hatalmasnak és jelentősnek vélt világa körül forog, ahogy a Lámpagyújtogató (*Sata Árpád*) is. Reggel és este szinte ugyanaz: meggyújtom, eloltom. Ennyi az élet. Mechanikusan ismétlődő munkafolyamatok, kötelességteljesítés, néha-néha kibeszélés a sorból, mikor megkérdezznek. De vajon ki kérdezi meg a lényeket az élet kisembereitől? A Róka (*Nagy Barbara*) ugyanúgy kérdez és óvakodik, ahogyan a kis herceg is először. Gyermeki módon, önmaga tisztaságát sugározva. A valódi nagy találkozás viszont az apró égi látogató és a Pilóta (*Nagy András*) között zajlik. Minden nagy barátság essenciáját adva, a kezdeti óvakodástól, távolról megfigyelésen át a kötődésig, majd a végső búcsúig. Mindez elkerülhetetlen minden közeli kapcsolatban, csupán nem tudni, melyik fél távozik előbb. A kétféle barátság között a Rókával kötött inkább gyermeki szinten játszódik, míg a Szaharába lezuhant és ott bajba jutott pilótával előbb a felnőtt által diktált formában, ami részben érthető az akut életveszély miatt. A fordulat a Kígyó (*Dér Gabi*) színrelépése után következik be, amikor mindkét félben tudatosan a búcsú közeledte. Innentől kezdve a gyermek irányít a maga életbölcességével, és a felnőtt barátjával való viaskodásával, mert meg akarja értetni vele, neki is igen fontos szerepe van egy, a bolygóján cserben hagyott barátja, a Virág (*Kelemen Dorottya*) megmentésében. A Szaharai Virág (*Tóth Karolina*) ugyan elbűvöli egy ideig, de saját, otthon hagyott, féltett rózsája mégis csak kedves, sőt a legkedvesebb számára. Érte vállalja a Kígyó által nyújtott kegyes halál lehetőségét, az egyedüli módot, hogy visszatálhasson régi világába. Itt elringatják saját álmait, melyek mitikus formában megjelenő lények, a tánckar segítségével röptetik, ringatják, emelik egy darabig magukkal, mint egy növényi dzsungel vagy láp lényei. *Topolánszky Tamás* szép koreográfiája ringatja el a nézőt is ebben a rejtelmes világban.

László Bence, Kelemen Dorottya

Fotó: Gál Gábor

Ha még mélyebbre akarunk tekinteni a mű szimbolikájába, nem lehet meg nem látni az életmisztérium hiteles ábrázolását. A kis herceg földre pottyánása a szokványos leszületés-történet. Ide küldték valamilyen feladattal, és az újonnan jött kis ember meg akarja tanulni a világot. Mindenkit megszólít, kezdeményez, kérdezőg, ám a felnőttek zárt világa nem enged könnyű betekintést saját köreibbe. Mindenki a saját fontosságát hangsúlyozza, miközben tudomást se vesznek arról, hogy egy kis égi küldött, egy rájuk bízott lélek kopogtat ajtajukon. Még azok se értik meg azonnal, akikkel a legszorosabb barátságot alakítja ki, hogy felbukkanása és megszólalása, akár az őrangyaloké: van, aki meghallja őket, mások pedig süketek maradnak egy életen át. Előbb csak óvatosan közelít, nehogy ránk ijesszen, majd lassan történik meg a megszéldítés, ahogyan a rókával is. Ám még a legjobb barátoknak is lehetnek sürgős, életbe vágóan fontos teendői, s emiatt lekésik a lényegét, amit utóbb elmondhatnak még, de nem biztos, hogy meg is értik. Közéleg a vég, melyet a Kígyó nyújt, aki nem más, mint a Halál Angyala, és a gyermeki törekenységre való tekintettel a lehető leggyorsabban teszi a dolgát. A bölcs ember ezt is tudatosan éli meg. A kis herceg készül rá, és igyekszik tudatosítani az elválás szükségességét pilóta barátjában is. Van, akinek ez a folyamat is mindössze egy szúrás idejéig tart. Mások el se köszönhetnek egymástól, barátjuk után csak egy fájó emlék marad. A csillaghazából visszatekintő kis herceg, az eltávozott barát minderre megtanít. Az ő földi élete egy év volt, másoknak rövidebb-hosszabb ideig tart. Ha a díszlet örökké változó, szépséges kozmikus háttérét nézzük, porszemnyi villanás az Univerzum történetében. Mégis arra törekszünk, hogy valami nyomot hagyjunk magunk után. Ki-ki egy épített emléket, mások mindössze egy szép barátságot. S hogy melyik az értékeesebb? Amelyik a lélekben hagyott nyomot, a halhatatlan közegben, mely mégis alakítható. Barátságok, szenvedések és szenvedélyek által.

Kiemelkedő teljesítményt nyújtott a zenekar, élén *Nagy Zoltán* karmesterrel: mai unalmas playback-ek világában valódi élő és vonzó zenét varázsoztak a színpad világába. A jelmezek *Gloria von Berg* munkái, élethű másai a könyv illusztrációinak. A díszleteket a rendezőnő, *Dávid Zsuzsa* tervezte.

Az intellektuális változat

A modern kori Hamlet-interpretációk etalonjának már elég régóta a *Lawrence Olivier* által előadott változatot tekinti a színházi és filmszakma. Talán csak azért, mert akik ezért rajonganak, nem látták a *Leslie Howard* által megformált, vívódó és egészében véve intellektuális értelmezést. Mindez gyakran érzelmi alapon dől el, a legújabb kori újságírás és színikritika pedig mintha elkötelezte volna magát a perverzciók és a botrányos előadásmódok mellett. Korábban erre nem volt mód, csak fokozatosan és agresszíven hódított teret magának, lehurrogva mindenkit, aki ellenvéleményen van. Olivier játéka engem soha nem bűvölt el. Nem érzelmi okokból, hanem mert annak koncepciójával nem értettem egyet. Nem volt hiteles annak a lelki őrlődésnek, vívódásnak a folyamata, amely a vadságra nem hajlamos Hamletet végül elviszi a rokongyilkosság gondolatáig, majd annak véghezviteléig. Oliviernek egészen más életérzése lehetett akkoriban. Egy végtelenül öntelt és önelégült Hamletet formált meg, ami távol állt Shakespeare mester eredeti szándékától. „A kamera nem tud hazudni”, írta Tennessee Williams, így csak Olivier arcjátékát kell visszanézniük a szavaimban kételkedőknek.

Saárossy Kinga és Nagy András
Fotó: Gál Gábor

Blaskó Balázs rendezésében az egri színtársulat visszatért a Shakespeare-i értelmezéshez, és egy ízig-vérig intellektuális darabot vitt színre. A társulat vezető fiatal színésze, *Nagy András* alakította, úgy az író, mint a rendező elgondolásának megfelelően a dán királyfit, akit kezdettől fogva elborzaszt anyja és nagybátyja vérfertőző kapcsolata. Elsősorban nagybátyját ítéli el emiatt, látva, hogy Claudius leginkább a hatalom érdekli, melyet ezzel a bűnös házassággal érhetett el. Nem mellesleg eltéve láb alól fivérét, de tetteivel és annak következményeivel csak később szembesül. A *Reiter Zoltán* által alakított Claudius a pajzán friss házast játsza, a fickós fenékcsapkodó férfit, akit nem zavar a környezete sem abban, hogy hálószobába való, illetlen kézmozdulatait lépten-nyomon meg ne élje a nagy nyilvánosság előtt. A Gertrúd királynőt alakító *Saárossy Kinga* is csak kacarászva fogadja ezeket az „udvarló gesztusokat” szerepe szerint, a kétségbeesésig hajszolva ezzel gyászoló fiát. Mindez lehetne afféle fűszer, plusz elem, couleur local egy előadásban, de nem az. Erős hangsúlyt kap, mivel a királyi pár fejlődéstörténetének szerves része. Mindkettőjük jellemét fejezi ki, ahogyan fittyet hánynak a saját korukban még jóval szigorúbb társadalmi konvencióknak, és gátlástalanul élnek ki a bennük rejlő állatias elemet, a durva szex élvezetét.

Saárossy Kinga (Gertrúd), Reiter Zoltán (Claudius)

Fotó: Gál Gábor

A címszerep nagy kihívás az érett színész számára. Gábor Miklós alakítása se lehet igazi példakép a mai színésznek, mivel abban a korszakában, amikor Hamletet alakította, már nem volt kezdő, de időnként belesett abba a hibába, hogy szélsőséges érzelmi megnyilvánulásokat engedett meg magának a színpadon. Deklamált, ami érzelmi alapú megközelítés, tehát ellentétben áll az egyértelműen intellektuális Hamlet szerepével. Blaskó Balázs hangsúlyos keretjátékot adott a cselekmény magvát képező történetnek azzal, hogy egy ruhatárat jelképező részt rendeztetett be a színpad egyik oldalán. A színészek előbb mint civil szereplők lépnek porondra, és a klasszikus tragédiát onnantól fogva játsszák, amikor ki-ki felölti saját jelmezét és álarcát. Székely László színpadterve nagyszerűen illeszkedik ehhez a koncepcióhoz. A várfokon tébláboló szereplők egymásba botlanak, miközben egymáson túltéve keresik az elhalt király szellemét, aki viszont legtisztábban és legérthetőbben a saját fiának jelenik meg. Hallhatóvá válik, ami tökéletesen tükrözi azt a túlvilági üzenetsort, ahogyan „odaátról” venni lehet a sugallatokat.

A színpadnak a „ruhatárral” ellentétes oldalán a királyi palást lóg a falon, de benne mintha egy múmia rejtőzködne, mindvégig látható módon, bár nem mindig megvilágítva. Hamlet ebbe a palástba burkolózik bele, amikor a hangokat hallja. Ebben az interpretációban ugyanúgy elébe megy az üzeneteknek, mint ahogyan a Shakespeare idejében még jóval hátborzongatóbbnak számító külső jelenéseknek a korabeli színész. Nagy András remekül jeleníti meg ezt a gondolatátviteli sorozatot. A hangok nem külső hangként érkeznek, nem szózat gyanánt, hanem belül a fejben. Hallhatóvá Hamlet

teszi a néző számára, miközben kibeszél az őt joggal megillető királyi palástból. A királygyilkosság még közeli élmény, pusztán gyanú, ám megerősíti ebben atyja szelleme, aki a rémisztő álarc mögött a köpenyben teszi érzékelhetővé magát. Miután Hamlet „meghallotta” ezt az üzenetet, a gyanú váddá válik, a hallucinációnak vélt szózat pedig konkrét tervvé érlelődik. Ekkor bérel fel a színészeket, hogy adják elő a királygyilkosságot – pontosan abban a formában, ahogyan az valóban megtörtént.

Nagy András Hamlet szerepében

A barátok, ha még maradt valaki ebben a külső, értetlen szemlélő számára „megháborodott” formában, ami a megvilágosodottságot jelzi, háttérbe szorulnak, s ugyanúgy a szerelem is. Hamlet tisztában van tette következményeivel, ezért sem akarja magához láncolni szegény Opheliát (*Babócsai Réka*), aki összeroppan a rá zúdított, s számára érthetetlen viselkedés és cinikus vádak

miatt, apja halála után eszét veszve bolyong, majd vízbe fúl. Bár értelmével nem tudja felfogni Hamlet különös viselkedését, érzelmileg vállalja magára a nagy lelki terhet és rohan vesztébe, miközben Hamlet, a nagy megvilágosodás után céltudatosan halad, sőt tör egyenes úton kitűzött célja felé, hogy atyja halálát megbosszulja. A tragédia szabályai szerint viszont mindenki megperzselődik, aki a nagy érzelmektől fűtött szereplők közelébe jut. *Polonius (Sata Árpád)*, aki csupán egy engedelmes láncszem a nagy szerkezetben, jelenkorunk tipikus nagy megalkuvója, áldozatul esik, miközben Hamlet nagybátyjára haragszik, a szúrást neki szánja. Köztük a családi kötelék ezzel lehetetlenné válik. *Laertes (Káli Gergely)* a korszak illemkódexe szerint köteles megvívni vele, a király pedig őt is eszközként használja fel újabb célja, Hamlet megöletéséhez. A szándékok egyenes úton haladnak megvalósulásuk felé – külön utakon, de egy és ugyanazon keresztúton találkozáva, hogy egymással összecsapjanak. Laertes tette egyszerre morális követelmény és erkölcstelen orgyilkosság, a király akarata szerint.

Saárossy Kinga (Gertrúd), Nagy András (Hamlet)

Fotó: Gál Gábor)

A színészek (*Tunyogi Péter színészkirály, Csathó Norbert színészkirálynő*) beteljesítik a keretjáték méltó szerepét: szembesítik Claudiust önnön becstelenségével, és ő le is leplezi magát. A párbaj során a Hamletnek szánt méregpohár azonban szerelmes sőgorasszonyának-feleségének jut, akit a balvégzet így megment attól, hogy élete további részében gyalázatban éljen. Hamlet kezdettől fogva anyja mellett áll, őt áldozatnak tekinti, nem pedig ledérnek, ahogyan Saárossy Kinga remekül alakítja a szerepébe már korábban belekergült nőt. A külszín és a belső tartalom is folyamatos harcot vívnak egymással a szemünk láttára. Az csak egy koncepció, hogy van egy alaptörténet, amihez szervül egy keretjáték vagy külső-belső plusz dimenzió. A díszlettel összhangban így valósul meg az az elképzelés,

hogy mindenki szerepjátszó. A kifelé mutatott életben, és a saját életterében egyaránt. „Színház az egész világ”, ahogyan a dráma nagymestere egy másik darabjában a szemünkbe vágja. A keret, a két dimenzió egyúttal arra is beválik, hogy a nagy összecsapás után, amikor minden főszereplő meghal, a színészek kilépnek egy másik életterbe, a nézőt feloldja az óriási feszültségek alól, melyeket ennyi tragikus történet látván átélt.

A magyar származású *Leslie Howard (Steiner László)* alakítását már csak azért is érdemes felidézni, hogy Blaskó Balázs Hamlet-értelmezése általa is igazolást nyerjen. Lehetne ugyan ordítva, deklamálva is előadatni a világirodalom egyik leghíresebb férfiszerepét, de nem lenne hiteles, és ellentétben állna a zseniális szerző alap gondolatával. Ne feledjük, hogy Shakespeare korában még ebben a formában is kockázatos volt elmondani egy királygyilkosság történetét, távoli királyságba áttéve a cselekményt, másokra húzva azokat a gyilkos szándékokat és tetteket, amelyek az angol történelem állandó elemei voltak. Nagy András Hamletje méltóképpen kapcsolódik ehhez az irányzathoz, melyet a mai vájtfülű közönségnek is illik ismernie. Howardot a valaha legszebben beszélt angol színészként, Nagy Andrást egy újabb, értékes Hamlet-előadóként. A Gárdonyi Géza Színház a Jászai-díjas Blaskó Balázs direktori vezetése alatt komoly fejlődést ért el. Beérlelődött a nemzeti színjátszás legjobb értelemben vett mai szép változata. Ne feledjük azt se, hogy teljesen ellenkező periódus után lépett színre, miután az egri közönség nem kukkoló hajlamú, népes rétegét valósággal elvadították a színháztól. A mai teltházás előadások ezt a változást igazolják.

Az egri teátrum reneszánsza

Valódi profilváltás történt az egri Gárdonyi Géza Színházban Blaskó Balázs direktori tevékenysége alatt. Második ciklusát tölti az igazgatói székben, programja pedig hűen tükrözi azt a projektet, amelyet pályázatában felvázolt. Ami egyre erősebben körvonalazódik, az a „Kis Nemzeti” profilja, és ez egybeesik a közönség régi óhajával. A vidéki közönséget többnyire taszítja a trágárkodás, a pornografikus elemek öncélú alkalmazása, csupán hogy valami feltűnőt csempésszenek a lapos mondandó „felturbózására”. A színház legyen a kultúra temploma, olyan hely, ahol a szép magyar beszédet nap mint nap tanulhatják a médiumok snassz világán felnövekvő újabb nemzedékek.

O’Neill nem volt könnyű sorsú író. Honfitársai, az Amerikába kivándorolt írek a legnagyobb amerikai drámaíró mellett két elnököt és számos közismert művészt adtak az újhazának, bebizonyítva, hogy tehetséges nép fiait fogadták be. Megérkezésükkor azonban még nem fogadták túl lelkesen őket. Éhínség elől menekültek, ezt gyakran a fejükre is olvasták a sovén habitusukról elhíresült amerikaiak. A fiatalok talán már nem is tudják, hogy még az ötvenes-hatvanas években is mekkora ellentét feszült a sokgenerációs amerikaiak és az újonnan jöttek között. Elég visszaemlékezni a Ku-Klux-Klan áldatlan tevékenységére, a négerlincselésekre és az akkor még napi szinten dúló antiszemitizmusra, melyet ma már úgy igyekeznek elfelejteni egykori gyakorlói, hogy másokat vádolnak vele.

Saárossy Kinga és Kelemen Csaba a Tyrone házaspár szerepében

Fotó: Gál Gábor

Az Utazás az éjszakába, mely *Blaskó Balázs* Jászai-díjas színész-rendező remek rendezésében került színre, érzékeny témát boncol. O'Neill saját családját mintázta meg benne. Az első generációs bevándorló apa nem tudja levetkőzni annak emlékét, hogy a mélyszegénységből érkezett. Fiai fősvénynek tartják, holott csupán a túlélési ösztön munkál benne. Családját szereti, mélységesen ragaszkodik feleségéhez és fiaihoz, ám több évtized sem tudta megváltoztatni. Földet gyűjt, mert „azt nem vehetik el a bankok”. Mindennapjaiban fősvény, a kocsmában költekező. *Kelemen Csaba* formálja meg hitelesen. Időszakos fellelkesedése, melyet felesége kezeléséért érez, valamint a párbeszédre törekvés, de annak kudarca is fiaival, mély együttérzést kelt a nézőben. A morfinista feleséget *Saárossy Kinga* alakítja parádésan és a legnagyobb hitelességgel. Játékában szembesül a közönség a szenvedélybetegség jellegzetes tüneteivel, a drog által kiváltott eufóriával, majd a teljes letargiába zuhanással. Emiatt „lövi be” újra és újra magát, betegségét illetően pedig következetesen hátrít, holott egész családja tudja, mit szokott művelni, mikor „felmegy pihenni” az emeleti vendégszobába. Jó ürügy ehhez az ízületi fájdalmakra való hivatkozás, valamint a férje horkolása, vagy a ködkürt rettenetes zúgása, mely döbbenetesen tragikus effektusként hangzik fel újra és újra a távolból, már-már Ingmar Bergman filmjének (A csend) hasonló hangeffektusára emlékeztetve, amint a halál szele közlőről érinti meg a halálosan beteg nővért, Ingrid Thulint. Máskor Chopin: Esőcseppprelűdjének kezdő taktusai csendülnek fel kissé édeskésen, majd újra és újra elakadva ugyanazon résznél, jelezve, hogy valami végzetesen elromlott, ugyanakkor utalva az ízületi betegségekre, mely ürügyül szolgál a fájdalomcsillapítóként felírt morfium használatához. A Chopin-mű maga is utalás a halálra, ahogy a zeneszerző fantáziájában egyszer csak felvillan, aztán szinte monomániásan élte bele magát a halálos álmó rémébe. Idáig sosem jutnak el, mert a zene mindig elakad, jelezve, hogy mindhárom férfi szereplő még hinni szeretne az anya felépülésében, akit mindannyian imádnak, betegségétől pedig iszonyodnak. Szeretet és gyűlölet között ingadoznak le-fel. Egy végtelenül

hosszúnak tűnő nap után az éjszaka és a betegség a mélységes sötétbe vezet. *Vas István* remek fordítása a címnek ezt a fordulatát nem adja vissza, mert ennek nincs is magyar megfelelője.

Kelemen Csaba és Nagy András

Fotó: Gál Gábor

Rendkívül tehetséges család képe bontakozik ki előttünk, bár ők egymást rendszerint lehordják mindennek, s mintha nem is igen hinnének egymás talentumában. Mindennaposak, sőt szinte mindenórások köztük a marakodások, bár ezen se lehet csodálkozni, hiszen mindkét fiú keményen iszik, s az apjuk is, rendszeresen. Voltaképpen nem sokat vethetnek egymás szemére ezen a téren; mai szóval élve ők is szenvedélybetegek. A kisebbik fiú, Edmund (*Nagy András*) tüdőbajban szenved, ami a századelőn még nagy számban szedte áldozatait világszerte. Ennek tényét előbb titkolják az anya előtt, majd mikor szembesítik vele, az akkor már teljesen elkábult Mary nem akarja elhinni a család által annyit szidalmazott, olcsó, vidéki orvos diagnózisát. *Nagy András* alakítása, éppúgy, mint

a nagyobbik fiút, James-t játszó *Tóth Levente* szerepformálása hiteles, érzékeny, szenvedélyes, kettejük végső összecsapása már a végkifejletet vetíti előre, mely minden tragikumával együtt katartikus élmény. Az egész családnak meghatározó alapélménye a szeretet, még akkor is, ha időnként marcangolják és megbántják egymást. Minden szenvedélybetegség kezdetén ott rejlik egy mélységesen titkolt megalázó élmény. A Tyrone családnak talán a nem éppen megbecsült, sőt a korábban érkezettek által lenézett bevándorló státusza lehet, melyből a fiúk úgy próbálnak kitörni, hogy ők maguk is lenéznek és leszólják a szegény, sokat éhezett ősöket. Az apa, James Tyrone karrierje akár szép sikertörténet is lehetne, ám az elért olcsó sikert, a színészként való beskatulyázását megveti, holott igen szépen fizetik. Szakmailag viszont ez kevés neki. Elsőszülött fia, ifj. James is az ő mesterségét űzi, s kettejük között némi szakmai féltékenység is fel-fellobban, amikor az apa lekezelően szól fia karrieréről, a fiú pedig szapulja apja fősvénységét. Egy nagyobb összecsapáskor derül ki, hogy ezt csupán a szegényháztól való félelem motiválja. Minden tragikus alaphang ellenére jócskán oldják a feszültséget a komikus elemek, a villanykörtékkel spóroláson való humorizálás vagy az egyszerű, de tiszta lelkű cseléd lány (*Nagy Adrienn*) bemondásai ízes tájszólásban. Mindenki tudatában van a családanya betegségének, kivéve a lányt, aki ugyanolyan rajongással veszi körül Maryt, akár a család minden tagja. A mai világban már-már csak emlék ez a fajta nőtisztelet, ahogyan az angol nyelvre és mentalitásra is jellemző bocsánatkérés, melyből tanulni lehet. Akitől bocsánatot kértek, annak nem illik tovább haragudnia arra, aki őt megsértette.

Az öt szereplő alakítása szinte egyenrangúnak mondható, mégis a legnehezebb rész Saárossy Kingára jutott. Józan ésszel, a betegség közvetlen nem-ismeretével szinte lehetetlen vállalkozás beleélni magunkat egy abnormális lelkvilágba, annak minden rezdülését mégis ilyen hiteles közvetítéssel láthattuk magunk előtt. Az egyre távolabbi múltba menekülő anya, aki lebegni és szárnyalni vágyik, mégis minden egyes drogozáskor a poklok legmélyét járja meg. Saárossy Kinga előadása mértéktartó, soha nem esik túlzásba. Az emeleten matató és bolyongó Mary alakjában is van valami finomság, mely indokolja családjá imádatát. Igaz, ugyanakkor szinte az örületbe kergeti mindhárom férfit, míg végül le nem száll közéjük és el nem mondja végső imáját, a döbbeneteset, a halállal szembesítőt. A katarzis úgy következik be, hogy ebből az állapotból nincs feloldás, csak a végső megsemmisülés.

A díszlet *Bényei Miklós* munkáját dicséri. A lecsupaszított formák szépen illeszkednek a mű mondandójához, O'Neill álomvilágához, amelyben már nincsenek titkok, mert mindent elmondtak egymásnak. A zongora és a bútorok sziluettje, a forgó elemek, melyek lehetővé teszik a gyors színváltást, ugyanúgy harmonizálnak a nagy ír világával, aki a sors fintoraként mégis a legnagyobb amerikai drámaíró nevet vívta ki a maga számára. A ma már csak alig áthallható gúny függönyén át, mely a korabeli közönséget esetleg mulattatta is. A jelmezeket *Molnár Gabriella* tervezte, ezek is leheletfinom utalások arra az éteri lebegésre, melynek a mai kemény drogokon élő világgal már nincsen kapcsolata. Az előadás méltán szerepel a Nemzeti Színház vendégprodukciói között.

A Tyrone család: Tóth Levente, Nagy András, Saárossy Kinga, Kelemen Csaba
Fotó: Gál Gábor

Utószó: A Gárdonyi Géza Színház produkciója nagy sikerrel szerepelt a Nemzeti Színházban. A közönség véleménye szerint Saárossy Kinga csak ezért az alakításáért Kossuth-díjat érdemelne.

Wass Albert önéletrajzi jegyzetei adnak némi magyarázatot az ír – amerikai ellentétek hátterére. A nagy erdélyi író feljegyzése szerint, melyben a saját élményeit dolgozza fel, az amerikai társadalom korabeli, azaz háború utáni „kasztrendszeri” tagozódásáról írja a következőket. Valójában hármastagozódású a II. világháború utáni társadalom: első helyen állnak a fehérek, ezt követik a négerek, a sort pedig a bevándorlók zárják, akik származási helye, iskolai végzettsége, hazájabeli rangja semmit nem számít. Mivel mindent maguk mögött hagytak, az amerikaiak, akik egyébiránt mind bevándorlók vagy oda behurcoltak (az őslakos indiánok kivételével), ezt úgy értékelik, hogy mindent el is veszítettek. A tabula rasa negatív értelmezése ez. Mindenkinek újra lehet kezdeni az életét nulláról. Aki mondjuk bűnözői létet, üldözötti státuszt hagyott maga mögött, annak ez maga a feloldás, a földi megváltás élménye. Akinek viszont sok volt a vesztenivalója, annak nagyon nehéz lehetett megélni ugyanezt. Az új hazába megérkezve viszont még jó darabig éreztették mindenkivel, hogy ő csak jöttment, éhenkórász, az akkoriban lenézett négereknél, az egykori rabszolgáknál is alábbvaló, mert azoknak már van amerikai múltja, ők és családjuk oda születtek és ott nőttek fel. Aki ugyanezt nem mondhatja el magáról, mármint a bevándorló, annak ki kell várnia a sorát, és majd csak azután „lehet valaki”, ha több generáción keresztül ott él és teszi hasznossá magát. Furcsa felfogás, de ebből sok mindent megértünk (ha el nem is fogadhatunk) a nyugati országok kirekesztő, idegengyűlölő felfogásából.

S még egy adalék, amit szintén Wass Alberttől tudhatunk meg: az amerikaiak nem rangjuk, keresetük, azaz anyagi helyzetük alapján ítélik meg az újonnan jötteket, ahogy velük kapcsolatosan az előítéletek állítják. Az elsődleges szempont az életmód, ahogyan élnek. A színdarabbeli Tyrone család tehát életmódjával rontja tovább társadalmi megítélését. Ezek olyan árnyalatnyi különbségek, amelyeket

ekkora földrajzi és időbeli távolságból a még olyan érzékeny rendezőnek se kellett tudnia. Szinte külön tanulmányt érdemel hiteles értelmezésük. Más kérdés, hogy ezt milyen mértékben tudná értelmezni és elfogadni a hazai közönség, mely a háború után a „nagy össznépi egyenlősdin” szocializálódott. De talán érdemes lenne eljátszani a gondolattal, hogyan lehetne párhuzamot vonni a két korszak között. Végül is Magyarországon is elvesztette mindenki a rangját, korábbi státuszát, anyagi bázisát a nagy orosz lerablás után. Csak itt, a saját hazájában vált hontalanná mindenki. Kivéve az új nómenklatúrát. De ha úgy vesszük, mégis mindenki „gyüttmentté” vált. Az egyik, mert megfosztották mindenétől, a másik, mert a hallgatag többség ugyanúgy senkiházinak nézte – alantas viselkedése és a többség számára elfogadhatatlan felfuvalkodottsága miatt. Ennek poentírozása lehetne alap egy újabb interpretációhoz...

A székelység eredete (Héthavas)

Vannak történelmi korok, melyekről igen kevés ismerettel rendelkezünk. A történetírás a győztesek diadalait, felülkerekedését őrzi meg az utókor számára, de a legyőzötteknek még az emlékét is meggyalázza. Ha egyáltalán hagyja, hogy fennmaradjanak, valami hagyásfa gyanánt, ebben az emberi dzsungelben, az egyre elvadultabb, nemtelen küzdelmek színterén.

A magyarság eredetéről, európai letelepedéséről talán még a másokénál is több hazugság maradt fenn. Mindenkori kabinetérdekek, katonai és politikai szövetségek előszeretettel kisebbitették érdemeinket. A hun és a magyar nép testvériségéről, tartós szövetségéről is legfeljebb annyit tud a világ, hogy a sportversenyek kijelzőin máig a HUN felirat jelzi a magyarok részvételét, s talán a franciák zsigeri ellenszenvé irántunk ennek a tradíciónak a továbbélésében nem halványult soha.

Gál Elemér hatalmas regényeposza épp erről a korszakról tudósítja az olvasót. Már azokat, akik hajlandóak a mai világban végigolvasni a közel 700 oldalas könyvet (miközben az Interneten gigabájt-számra olvassák a sok badarságot). A magyarok bejövételéről maradtak fenn szájhagyomány útján is töredékek, de az azt megelőző, vagyis a László Gyula szerinti második honfoglalást előző korszakról bátran állíthatjuk, hogy senki nem tud semmit. Márpedig a népemlékezet őrzi ezt is, valamint a székelység hun eredetét megörökítő emlékeket is. A genetika tudománya ma már ezt is megválaszolhatná, ha ugyan akarná, nem csupán törölni igyekezne a köztudatból a legrégebbi földi népeknek még az emlékmozsaít is.

Beke Sándor és *Pásztó András* most mégis ellenirányba haladva ezzel a világtrenddel, átmentik ezeket az ismereteket *Gál Elemér* könyvéből a jelenkor számára, s remélhetőleg a hálás utókornak is. Szinte lehetetlen vállalkozás volt az övéké, mert a *Héthavas* kifejezetten epikus mű, kevés drámaisággal. Sorra-rendre ismerteti a hun főhősök történetét, középpontba állítva az alacsony sorból származó népi hős, *Zsögöd* (*Endrédy Gábor*) fokozatos felemelkedésének, majd vezérré válásának csodálatos elemektől sem mentes sztoriját. A színpadi mű viszont kimondottan a két fiatal páros szerelmi bonyodalmakban bővelkedő életútját teszi vezérmotívummá, ami a fiatal közönséget bizonyára vonzza, mert kissé a musical műfajára hajaz. Eltorzítja viszont a regény eredeti koncepcióját, melyben az előbb féltékeny *Ajnád* (*Nagy András*) félreteszi ugyan ellenséges érzéseit az általa előbb lenézett *Zsögöd* iránt, majd annak nagylelkűsége által jellemében változik és örök barátságot, testvériséget fogad vele. Ám szívében soha nem halványul el az első szerelem *Csenge* (*Bánovits Vivianne*) és a majdnem megnyertnek vélt versengés emléke. Megházasodik, de inkább csak elfogadja *Tusnelda*

(*Babócsai Réka*) iránta táplált szerelmét, mint viszonszereti. A két fiatal férfi barátságára és a két nővel való kapcsolattartásra mindig ráborul ez az árnyék, szemben a színpadi mű happy enddel végződő változatával. Tusnelda nem boldog a házasságban, mert tisztában van mindezzel.

A regény értékes kortörténeti emléke a különböző népekkel kötött szövetségek és ellenségeskedések megörökítése. Ezekről vajmi keveset tud a jelenkor. Legfeljebb annyit, hogy voltak népek, amelyek beleolvadtak a magyarságba, a kezdeti villongások után testvéri szövetségben éltek velünk, s hogy család-, személy- és helységnevek őrzik ritkának tudott históriájukat. Különbözőségüket inkább csak a népviseletek, népi táncok, hímzések, tájjellegű ételek őrzik, meg az a genetikai sokszínűség, mely különböző régiók társas találkozóin szembetűnő. Most jobban emberközelbe kerül mindennek az őskora, a mai népcsoportok felmenőinek akkor még ellenséges viszonya hozzánk. Ennek egyik eklatáns példája a hunokhoz és magyarokhoz viszonyítva kirívó pénzéhes szemlélet és a vallási különbözőség. Ez pedig nincsen mai utalások nélkül. A jelenkor nagy hadra készülődése is mind ekörül forog: az etnikumok egymás ellen hergeléséről s a pénzvilág dominanciájáról, vagy ez irányú törekvéséről. Ehhez képest szinte háttérbe szorítják a főpap, *Zándirhám (Kelemen Csaba)* és felesége, *Rózsa (Saárossy Kinga)* személyét, akik igazi királyként és királynőként irányítják és tartják egyben népüket. A Zándirhám asztalán gyülekező kövek, melyek valóságos kabalaként tudósítanak, túltéve a mai technikai eszközök mindentudónak vélt világán, jóval fontosabb szerepet töltenek be a közösség életében. Érintésük mágikus hatású, kiadatásuk vagy visszavonásuk fatális.

Endrédy Gábor, Várhelyi Dénes

Fotó: Gál Gábor

Mindez nem von le sokat a produkció értékéből, csupán a hitelesség kedvéért kellett feljegyezni. A mai közönség számára közérthető zenés darab kerekedett Gál Elemér regényéből. Népszerű fiatal főszereplőkkel, különleges hangzású nevekkal. Ezek a mai olvasó és néző számára ismeretlenek, de nem úgy a székelység eredetét gondos tudós módjára tanulmányozó Gál Elemér számára. A nevek máig élnek helységnevekben, hegyek között megbúvó emlékek gyanánt. A kereszténység felvétele vagy a ragaszkodás az ősi valláshoz középponti kérdés marad a drámában is. Ennek rekonstruálásáról is szól, mert ez is máig tisztázatlan. Az osztrák hatásra bennünket elmaradottnak beállító történetírás ezt őrzi, mi pedig nem sokat tettünk ellene. Nagy valószínűség szerint hosszabb ideig párhuzamosan együtt élt a kereszténység és a sámánhit, melyek máig elevenen őrzik az istenanya, Babba Mária alakját. Valamit itt nagyon egybemostak. A jó ideig idegen hatásnak betudott keresztény térítés és vallásfelvétel a hunok közt is ellentéteket szít, majd a magyarok példájának hallatán változik a hun felfogás is. Addig még a példa nélkül való kegyetlenség, *Bélbor (Kincses Károly)* felesége, *Borbála (Dimanopulu Afrodité)* iránti büntetése se kelt akkora közfelháborodást, hogy bárki is tenne ellene. A szobafogságra ítélt Borbála pedig inkább elviseli a rá kiszabottakat, minthogy feladja keresztény hitét. Két erős akaratú ember fordul egymással szembe, de egyikük se győzhet, csak utóbb feloldódik konfliktusuk az egymás iránti szeretetben.

Kincses Károly, Endrédi Gábor, Várhelyi Dénes
Fotó: Gál Gábor

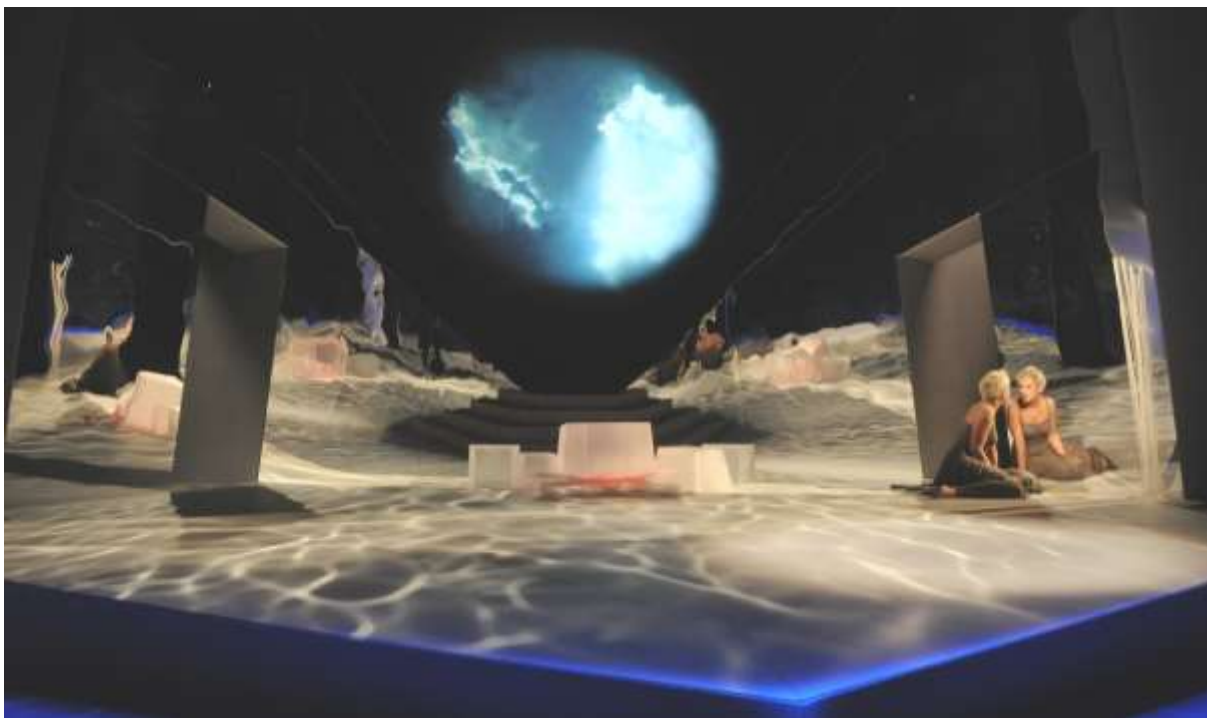
Szép színészi alakításokban és meglepő fordulatokban egyaránt bővelkedik a színpadra került mű. Legfontosabb és legszebb erénye abban rejlik, hogy megismerteti a nézőkkel népünk hőskorát. A korabeli viseletek, melyek Gál Elemér leírása nyomán eleven valósággá váltak, a sámánhit, mely korántsem volt olyan riasztó, inkább természetközeli, kevésbé misztifikált, s nem a bigottak szerinti

lenézendő vallás. A nyitás és az elfogadás a kereszténység irányában a jövőt jelenti, de ehhez nem szükséges kiirtani egymást. A gyóntató papot, *Bonaventura atyát* alakító Jászai-díjas *Blaskó Balázs* arcjátékával és kézmozdulataival is hitelesen ábrázolja a máshol már államvallássá lett katolicizmust képviselő atya aggodását immáron megtért hívei iránt. Ellenkezése az általa elítélt régi hittel szemben akkor oldódik fel, amikor a két fiatal, Zsögöd és Csenge egybekelésekor úgy mond vegyes házasság jön létre, azaz mindkét hit szerint megesküsznek. Nem tagadhatják meg régi önmagukat, mert épp a régi hitben emelkedtek egyre magasabbra és érdemelték ki egymást, de a változás szükségességét se fumigálhatják, sőt boldogan csókolják meg a keresztet. Az időrendi változtatás, vagyis a magyarok bejövételének előbbre hozatala módosít a cselekményen, mint ahogy az is, hogy a főhősök további sorsa a történelmi ködbe vész, a néző ezzel nem ismerkedhet meg. A Beke Sándor által kedvelt színpadi fogást, a történelmi ködöt jelképező púderfelhőt egyébként szívesen mellőznék a nézők... A zenei betétek, melyeket *Hűvösvölgyi Péter* szerzett és a régi, valamint népi zenét is játszó *együttes (Bonyár Judit, Hűvösvölgyi Péter, Okos Tibor, Okos Gergely)* kísért, szépen illeszkednek a mű hangulatába. A jelmezek (*Rátkai Erzsébet Jászai-díjas*) különlegesen, szépek, csupán egy kérdés merül fel: a magyarokhoz hasonlóan lovas nép, a hunok lovagolhattak-e mindennapjaikban ilyen hosszú, zárt ruhákban, köntösökben? A Zsögöd édesapját, *Odort* alakító *Várhelyi Dénes*, az *Apoltot* játszó *Tunyogi Péter*, valamint a *Bihar vezért* játszó *Sata Árpád* és a démonikus kazár hercegnő, *Mara* alakjában megjelenő *Dér Gabi* tovább színesítették a szereplők sokaságát és a társulat mélyen emberi játékát. Bár a rendező szándéka talán nem ez volt, a látottak mégis sokoldalú tablóként maradtak meg a néző emlékezetében. A mű előadását már csak azért is ajánlhatjuk más színházakban való bemutatásra, mert úgy a regény, mint színpadi adaptációja érdemesek a figyelemre és kései ismeretterjesztésre. A történelmi köd oszlatására és a történelmi hiányosságok felszámolására.

Belső csatatér

(*Sütő András: Káin és Ábel c. drámája Egerben*)

Kontrasztok, belső vívódások és heves összecsapások, önmarcangolások – így jellemezhetnénk a néhai erdélyi író színpadi művét, mely *Blaskó Balázs* rendezésében került színre az egri Gárdonyi Géza Színházban. Puritán színpadkép oldalt hatalmas tükrökkel és két ajtóval, háttérben felfelé vezető lépcsővel, mely az őszülők hajlékába vezet, fölötte az Univerzum és a Föld változó képei, olykor az Isten haragját jelképező villámokkal és a hozzá illő hangeffektusokkal. Ahol a szereplők élnek, mindig távolabb van a közös színtértől, mely a közösen megélt drámák és összecsapások valós tere. Itt mutatják be Istennek azokat a véres áldozatokat, amelyektől ők is, az értő nézők is irtóznak. Aki fogadja őket, maga is ős-istenség, aki haragjával, nyilaival és mennydörgő hangjával tartja örökös rettegésben „alattvalóit”. Konfliktusaikat nézve egy másfajta interpretációval szembesül a néző: Sütő András ön-drámáját éljük át minden szereplő szenvedéstörténetében, a kezdetek őszerejétől a mindent feladás részeges révületig.

Székely László különleges díszletterve, az előtérben Marjai Virág (Arabella)

Fotó: Gál Gábor

Hatalmas a kontraszt a nyitóképek korpusza és az ószövegségi jelenetek között. Az első embercsalád – még vagy már – az óriási ellentétek harcában él. Még mit sem tudnak a bevezető és zárókép kivetített Jézusáról, a teljes önfeladásról és a mindent megbocsátásról. Mindennek ősmagva azért megvan bennük, s nemcsak a bibliai ikerpár ellentétében, hanem szüleik harcaiban és kibéküléseiben is. Mechanikusan elmormolt ősimáikban, melyek alázatról, lehajtott fejekről, szeretetről és persze a megbocsátásról is szólnak, ezt azonban egyikük se gyakorolja. Ábel (*Káli Gergely*) gyakran ájtatoskodik formálisan, kezdetben vad hévvel utasítja el Káin (*Portik-Györffy András*) lázongó szavait és káromlásszamba menő imáit, melyek fordított imára hajaznak. Harcaikban a szerző máig tartó, ősi küzdelmeinket is megeleveníti. A két fiatal színész drámája a legintenzívebb, mindvégig hatalmas feszültség hatja át a virtuális teret és a nézők figyelmét. Mögöttük, mintegy háttérbe vonulva Ádám (*Venczel Valentin*) és Éva (*Saárossy Kinga*) nem éppen harmonikus viszonya, hol erősíti, hol lankasztja az adáz testvérharcot. Éva inkább Ábelhez húz, míg Ádám Káinhoz. Venczel Valentin cinikus, alkoholista, mindenből kiábrándult Ádámja teljes kontrasztot képez Saárossy Kinga remek ősanya-ábrázolásával. Bár Éva mindenkit össze akar békíteni egymással és az Úrral, mégis mindig őt teszik meg bűnbaknak egykori eltévelyedése miatt. Fiai imádják, de folyton tudni szeretnék, mi történt egykor, s hogy hol van az elveszett éden. Káin az örök lázadás jelképe. Senki és semmi nem foghatja vissza, mikor önmagát taszítva ki a családi közösségből, elindul megkeresni a legendává lett földet, melyet családjá jogos jussának tart. Mindezt elvesztett, saját édene taszításában, Arabella (*Marjai Virág*) vívódásában első és második választottja között.

Minden szereplőben Sütő András szól. Az író minden hőisével azonosul, mert csak ez által ábrázolhatja hitelesen őket. Ádám és Éva kettősében ott vibrál az isteni Egy-ségből a Két-ségbe hullás tragédiája. Ugyanez testesül meg az ikerfiúk verekedéseiben, az anyaméhtől a végső, véres összecsapásig. És a diktátorként ábrázolt Isten már ki se várja a leszármazottak lelki törését: ő maga küldi közéjük a szép és fiatal Arabellát, hogy ezzel tegye próbára, eleve kudarcra ítélve őket,

merthogy ő teremtette porból ennek a démoni színjátéknak minden szereplőjét, hogy aztán ne is tudjanak megszabadulni a test és lélek közötti vergődésből, mindnyájan önként feszülve föl későbbi énképükké váltnak, saját töviskoszorújukat viselve, a keresztre. Valódi feloldozás nincs, mert mindnyájan a lélektelenül vállalt, alattvalói szerep és az egyoldalú szereposztás áldozatai. Köröttük lázonganak, forrongnak az őselemek, mintegy belső harcaik tükröződéseképp. A színpadi tükrök egyaránt a lélek tükrei és tükröződés egymás reflexióiként, figyelmeztetésképpen: mindig szem előtt vagyunk, tetteink szinte felnagyítódnak és megsokszorozódnak ebben a képi varázsban. *Székelty László* díszlettervét lehet vitatni, mégis remekül illeszkedik Sütő András tragikus önábrázolásához. Éva az őstörténet, születésünk misztériuma. Ádám, aki mellette vesztes, mindvégig áldozatnak érzi és állítja be magát, a megszokás-szeretet-feladás-visszafogadás érzelmi kelepccéjében vedeli a pálinkát, mond nevetlen imákat és vonul ki rendszeresen a családi csatatérről, ahová Éva mindent feloldó szeretete mégis mindig visszafogadja. Ábel a stréberré lett imagép és mindaddig buzgón és mechanikusan áldozó felekezeti tag (őspap?), aki csak akkor lázad fel, amikor az Úr azt kéri áldozatul, akit a legjobban szeret. Ám saját meghasonlása ebben is megcsúfolja. Mikor aközött kell döntenie, Arabellát szereti-e jobban vagy önmagát, már-már feláldozná szerelmét is. Mi ez, ha nem a diktatúrák kegyetlen véráldozatot követelő vasakarata? Ekkor kezdi ismételni Káin lázadó szavait, míg végül maga is önmaga tükörképévé válik, Káin-reflexióvá. Arabella úgy érkezik közéjük, isteni rendeletre, hogy még semmit nem tud, semmit nem tapasztalt, és úgymond a szép szavak hatására választja előbb Ábelt. Talán ez az egyedüli tévedése a szerzőnek (az általunk ismert, jóságos istenkép hiánya mellett), mert az ősi női ösztönök mindig az őserőt választják, mely megvédelmezi őket, és aki erős fiaikat nemz nekik. A fajfenmaradás törvénye ez, nem a szép szavaké, melyekkel az író inkább a saját történetét eleveníti meg, mint a bibliai ősökét. A lány feladata ennyi: vonzereje által magához csábítani az erősebbet, akivel besokasíthatja a Földet. Az Éden jól őrzött kapuin kívül, de még így is festőien szép környezetben (gondoljunk csak a mai, elpiszkolt, tönkretett világra!).

Gyórfy András, Káli Gergő, Saárossy Kinga

Fotó: Gál Gábor

Blaskó Balázs rendezése a szerző belső küzdelmeit hozza színre, hőseinek külön-külön és együtt is hiteles drámai ábrázolásával, katartikus feloldással. Ez utóbbi ugyan lassan tisztul le, a nézőnek időre van szüksége, amíg le tud higgadni a mélylélektan ekkora mérvű felkavarodása után. Mi magunk kapjuk a kérdéseket, és ha nem vagyunk gyávák, magunknak kell megfogalmaznunk a választ: valóban ennyire esendőek és fékezhetetlenek vagyunk, vagy ez csak az őszövetségi ember világa, valódi megbocsátás híján? Valóban bennünk lakik az őslázadás és az ősstréberség formálisan mantrázó ikerérzúlete, valamint az ősanjai szeretettel minden esendőt magához ölelni tudó asszonyiség és a neki ellenállni nem tudó és ebbe érzelmileg belerokkanó ősférfi züllöttsége? Romlott-e Arabella, aki Éva nyomdokaiba lépni jött annak fiai közé, családjába befogadottan, vagy csak ismeretei nincsenek még, emiatt botlik? S hogy mindenüvé elkísér bennünket a kötéllel szelídült kígyó, mely mégis mindnyájunk köré odatekereg? Sima szájjal, szép szavakkal, vagy utóbb véresen, Káin megsebzett testéről üzenetet hozva az őt halottnak hívő családja számára. S talán a legjobban attól az istenábrázolástól rendülünk meg, amely despotaként, felülről a teremtményei közé nyilazó, haragos és láthatatlan Valakiként mutatja fel azt, akit szeretnünk és félnünk kellene. Akiről az anyjához visszatérő Káin kétségbeesetten és reménykedve kérdezősködik, de már csak ezt a rezignált választ kaphatja: az a bizonyos hely és dolog már nincs, csupán bennünk van valahol. Bár lesújtónak tűnhet ez a válasz, az elvesztett szép helyet elveszített lélek mégis ez által nyújt reményt: Isten ott van lényünk legmélyén rejtve, a parányi léleklángban. Ezt kellene megbecsülnünk, ha meg akarunk maradni. Ebben más a mi világvilágunk Sütő Andrásétól, mert mi már rég nem hiszünk a diktatúrának fejet hajtó apák cinikus önfeladásában, formális papolásaiban és mindennapi alkoholizálásaiban.

A legnagyobb dráma pedig az, amely a nézővel megfogalmaztatja élete nagy kérdését: melyik hőssel tud azonosulni igazán? Melyik él még benne, és melyiküket fojtotta le a tudatalattijába? Meri-e átélni drámáikat, vagy kívülállóként tette magát maga is cinikus pót-Ádámmá akarja tenni magát? Alkoholral vagy anélkül. Él-e még benne a kíváncsi Káin, aki csupán kérdéseire keres őszinte válaszokat? Vagy már ő is megjátssza magát és gondolatban se vétkezik, mint Ábel? Az a hős, aki megadta magát a kegyetlennek és követelőnek tudott Fennvalónak, akinek valódi hangját csak azért nem hallja, mert a saját belső hangja olyan zajos és fenekedő. És mit tudnak ezek a hősök a jóságos és minden bűnünket megbocsátó Istenről? Venczel Valentin Ádámja semmit, mert ő az őstentagadást ábrázolja finom iróniával és kiváló arcjátékkal. Saárossy Kinga Évája tud valamit, mert ő az, aki mindenkinek megbocsát, mindenkit visszafogad, és mindenkinek ételt kínál. De ő már nem akar beszélni róla, mert annyiszor megalázták és vádolták egykori bűne (esendősege) miatt, hogy még a kegyetlenül hideg tükörképben se akarja viszontlátni. Fiainak se akarja megtanítani, hogy ne vágyakozzanak hiába utána, hanem éljenek a nekik adott térben és időben. Az ő szemében tükröződik a darab végén, mintegy uralva az egész színpadképet, Isten szemeként a megtestesült fájdalom. Nemcsak fiáért, hanem mindenért, ami elveszett. Az emberiség minden hiábavalóságáért, mely egyedül a testvérharcban tudja valódi önmagát nyújtani.

Nem az egykor tanult bibliai szerepeket látjuk viszont ebben az interpretációban, hanem a diktatúrákból kiábrándult emberiség önpusztító vergődését. Sütő András vergődését az általa is kiszolgált Ceaucescu-rezsimben, amelytől később se szabadulhatott már, anyaországi évei alatt. (A székelység elveszett édene, az anyaország se az már, mint aminek egykor látták, hitték). Ifjúkori, lázadó énjét és az engedelmesen, alázatosan imádkozó másikat, melynek végkifejlete a vén trotlivá züllött Ádámban is visszaköszön, csak éppen az Úr hangjában nem (*Blaskó Balázs*). Vagy mégis? Illyés Gyulával szólva már magad is zsarnokság vagy? Ezt ők mindketten tudták, a kint is, bent is ünnepeltek, akik mégis feladták önmagukat és bennünket is a zsarnokian követelő, sziszegő kígyónak.

Annak a kigyónak, melynek hangja olyannyira elnyomta Istenét, hogy azonosnak hitték vele... Ettől hiteles a dráma és annak mai interpretációja, Blaskó Balázs értő rendezésében, melyből hiányzik a modernnek hitt színpadi ábrándozás hiábavaló deklamációja, „ripizése”, és amely nem ordítózással akar konfliktust teremteni, hanem a kibékíthetetlen ellentétek egymás ellen feszülése által. Ettől a katarzis, ettől nem marad hiányérzet.

Kivéve persze egyet: kevés a fiatal a nézőtérén, több a középkorú és idősebb ember, akiknek számára még fontos a színházi kultúra. A gúnyolódni, pocskondiázni jötteket is elnémítja a többiek feszült figyelme, a közönség összjátéka a színészekkel, ami az előadások őseleme, non plus ultrája. Sok zaj, nemtelen aktus előzte meg a Gárdonyi Géza Színház idei évadkezdését. Az ellenpártiak még mindig politikai ügyet csinálnak mindenből, és jókora ellenpropagandát folytatnak az új színházvezetés lejáratására. A lényeg viszont mindig a felmutatott munka, a valós produkció. Ennek tapsolt a közönség most is Egerben. Vastaps csak a legjobbaknak jár. Tegnap vastapsot kaptak a színészek és a rendező. Új korszak kezdődött Egerben.

Eger, 2011. november 20.

Hazafias nevelés

Zrínyi 1566

Szerző idegenkedik a musicaltől. Nem egytől, hanem általában. Régebben azért, mert az operett modernizált formájának tartotta és sok giccses elemet talált benne, ami – általában – nincs jó hatással az ízlésformálásra. Természetesen nincs olyan értékítélet, ami egyaránt érvényes volna minden egyes darabra, és a fentiek alól is vannak kivételek. Vannak viszont olyan sztereotípiák, amelyek sablonosan térnek vissza és ismétlődnek a ma már a musicalek archetípusának számító Jézus Krisztus szupersztár óta: dallamépítés, tipikus figurák, a darabok struktúrája, hangulati elemek,

stb.. Egy újszülöttnek minden vicc új, mondja a pesti flegma, ezért a valós szakmai kritika helyét elfoglaló szakmai elfogultság okolható ezek felemlegetése hiányáért, nem pedig jelen sorok szerzője, aki színház- és zenerajongó és még csak nem is képzetlen ezen a téren.

Mielőtt még többen is hajba akarnának kapni a sommás megállapítások értékállósága fölött, előre kell bocsátani, hogy szigorú színháztörténeti kutatásokra volna szükség, legalább az elmúlt fél évszázad, de még inkább a II. világháború után indult forma- és tárgykeresés vonatkozásában. Generációk jöttek és mentek, de a klasszikus értékek maradtak. Voltak nehéz idők, amikor nem mindenki engedhette meg magának a színházba járás luxusát. A gazdasági nehézségek elbizonytalanítottak sokakat, akik egyébként nyitottak az újra és értékesre is, de a színházlátogatás nemcsak a jegyárat foglalja magában. Megfelelő megjelenés, öltözet, s természetesen a lélekben való felkészülés is részét képezi, ami nem mindig jött össze. Akik megengedhették maguknak változatlanul, hogy külsejükben is megfeleljenek az alapvető elvárásoknak, azok közül sokan csupán a külsőségekre adtak, s meg is maradtak ezen a szinten. A komoly, vérbeli drámák háttérbe szorultak, s előbb jött a könnyebben emészthető darabok korszaka, majd sokszor az igényteleneké is.

Mit kerteljünk, a zenés darabok mindenhol a világon a könnyű műfajhoz tartoznak, közönségüket elbűvöli a csillogás, a játékosság, a vidámság (még akkor is, ha műőrömből fakad), a színészeket pedig elemi igényük, a sok taps. Ezek együttesen torzították el az arányokat. Szerzőnek mindössze ennyi a kifogása: egyik műfaj se menjen a másik rovására, s főleg ne élősködjön rajta.

A *Moravetz Levente* által rendezett és Egerben színre vitt *Zrínyi 1566* nem ebbe a kategóriába tartozik. Kellemes csalódást okoz azoknak is, akiknek fenntartásai vannak a műfajjal vagy a témával kapcsolatban. A 450. évforduló közeledtével sokakat foglalkoztathatott a gondolat, hogyan lehetett, hogy több nevezetes várunk hős várvédői megálljt parancsoltak a török invázióknak, s ahol erre nem volt mód, ott olyan példát statuáltak, ami elrettentette, akár évtizedekre is (Id.Eger), az idegen betolakodókat, hogy folytassák előrenyomulásukat. Szigetváron mindössze három várvédő maradt életben. Azokon az asszonyokon kívül, akiket Zrínyi Miklós korábban elküldött csáktornyai birtokára. A túlélő *Cserenko Ferenc (Török Tamás)* lesz krónikása az eseményeknek.

A mű gerincét a két szálon futó nyomozás képezi. Sem az osztrák fővezér *Salm (Blaskó Balázs)*, sem a török nagyvezír *Mehmed (Baranyi Péter)* nem értik Zrínyinek és hőseinek helytállását. Nem találnak magyarázatot arra, ami voltaképpen hungarikum, méghozzá abban a formában, hogy több etnikum együttesen adta ezeket a hősokeket a hazának. A kérdés felmerül, majd nyitva marad: nem politikai gyilkosság történt-e? Vannak hősiek életre született emberek, akiknek sorsa nemcsak a korai dicsőséges halál, hanem az is, hogy legendává váljanak. A Zrínyi család több ilyen személyt is adott a magyarságnak. A török hatalmas rangot és birtokokat ígér *Zrínyi Miklósnak (Sasvári Sándor)*, aki viszont mindig a haza egészének érdekét tartja szem előtt. A legtöbb hősünk úgy lett hőssé, hogy akikben bízott, folyton csalárdul hitegették, segítséget ígértek neki, majd nem kapott, mert a család már csak olyanok, hogy össze szoktak játszani az általuk baleknak tartott tiszta szívűek háta mögött.

A most már hagyományosan Szigetváron szeptember 7-én bemutatott Zrínyi-musical sok remek előadást ért meg Egerben is. A címszereplő *Sasvári Sándor* lovas balesete miatt hónapokat csúszott az idej egrai bemutató, mégis kivárta a közönség, és senkinek nem okozott csalódást. Úgy Sasvári Sándor felkészültsége, énekbeli tudása, emberi és művészi tartása, mint a többi szereplő csapatmunkája, összjátéka olyan lelkesítő erővel hatott a közönségre, hogy álló ünnepléssel köszönte meg. Olyan előadásokat kaptak, amelyek nemcsak alkalmasak a hazafias nevelésre, hanem annak is

kiváló iskolapéldája. Az ifjúságnak is feltétlenül látnia kell ezt a nagyszabású produkciót. Természetesen nem akarunk olyan vulgáris összevetéseket tenni, mint hogy a bugyuta sorozatokon felnövő ifjú generációkat ezzel lehet jó irányba téríteni és annak megbecsülésére tanítani, ami nemzeti értékünk még megmaradt – annyi évtizedes destrukció után, ami úgy a színházi, mint általában a művészeti élettel szemben folyt. Megengedve és nem kizárva, hogy a rétegszínházaknak is legyen létjogosultsága, ahol megvan a közönségük, de ugyanakkor nagyon szigorúan megfogalmazva, hogy ezentúl ne tengjenek túl mindenki más rovására, tehát ne igyekezzenek kiszorítani a tőlük eltérő felfogású darabokat és rendezőiket a színházi világból.

Az egri Zrínyi-előadásnak három kiváló Jászai-díjas szereplője, *Sasvári Sándor*, *Saárossy Kinga* és *Blaskó Balázs* mellett a *Harangozó-díjas* koreográfus-táncos, *Topolánszky Tamás (Exitus)* neve és közösségformáló ereje kiemelendő. Az egri színtársulat színe-java remekelt és ajándékozta meg a közönséget egy újabb helyi Nemzeti Színházhoz méltó alakítással. A klasszikus színjátszás elemi követelménye, t.i. hogy a színen ne legyenek véres jelenetek, valósul meg ebben is. A halált játszó Topolánszky Tamás finoman érzékelteti a kegyes halál bekövetkeztét, ahogyan átöleli a hősöket és lefogja a szemüket, egy végső haláltáncba hívva, vagy másoknál hirtelen lecsapva, sokféle árnyalattal és mindig érzékletesen. Nincs benne pátosz, sem kegyetlenség, csak mély megrendülést kiváltó gesztusok, melyek feledhetetlenné tették minden mozdulatát. A Gárdonyi Géza Színház tánckara, mely ugyanerre a koreográfiára táncolt, szintén remekül szervült az előadás egészébe. A korhű díszleteket *Bényei Miklós* tervezte, a jelmezeket *Molnár Gabriella*, a koreográfiát *Halmi Zoltán*, a karnagy-korrepetitor *Nagy Zoltán* vezetésével az egriek által már szinte megszokott magas színvonalon kapta a zenei alakítást a nagyerdemű.

Topolánszky Tamás Exitus szerepében, Sasvári Sándor mint Zrínyi
Fotó: Gál Gábor

Sokan asszociálnak jelenkori eseményekre is, elvégre senki nem vak: már hosszú évek óta folyik Európa inváziója, és ismét a muzulmánok térnek vissza tért hódítani. Ez az előadás minden, csak nem szájbarágós, tehát nem sugall effélet. Ettől függetlenül senkinek nem lehet megtiltani, hogy párhuzamot vonjon a 452 évvel ezelőtti és a mostani történések között. Más kor, más erkölcsök. Nem könnyen jön a párhuzam. **Ami manapság Nyugat-Európában és Skandináviában folyik, az annyira alantas, hogy egyszerűen elképzelhetetlen volt még a török időkben is a vén kontinensen.** Mindez egy olyan „politikai elit” irányításával vagy sunyi hallgatásával, ami felháborítja a jámbor átlagpolgárt. A mi modern asszociációnk viszont ennyi: *képtelenség letagadni, mekkora szerepe van az emberiség elvadulásában a magát modernnek gondoló és valló zszurnalisztikának és a művészetek szerepében tetszelgő művészet-pótlékoknak, a filmiparnak, mely valóságos szennyáradatként árasztja el az egész világot, otthonainkból egyre kizárhatóanabbul.* Annyi durva példával szolgál a bűnözésben még járatlanok számára is, hogy valósággal kiképzője, instruktora az esendő lelkeknek. Ha valamit, hát akkor ezt a kérdést fel kell tenni: még meddig tűri az emberiség, hogy perverz igényekkel, jobban mondva igénytelenséggel ostromolják, miközben ő jobb’ szeretne békében élni és szép álmokat szövögetni?! Élhető jelenről és vonzó jövőről egyaránt.

Helyette sokkal több létjogosultsága van a Zrínyi 1566 rock musicalnek és a hozzá hasonló produkcióknak, melyek akár kötelező érvénnyel képezhetnék részét az ifjúság hazafias nevelésének.

Eger, 2018. augusztus 28.

Egy jó döntés

Egy korábbi önkormányzati ciklus alatt *Saárossy Kinga* Eger kulturális alpolgármestere volt. Fideszes országvezetés, fideszes önkormányzat. Ránézésre minden simának tűnik, így a naiv állampolgár. Ám az elvtársi erők olyan hévvel küzdenek minden négyzetcentiméternyi területért, amit korábban elfoglaltak, hogy arról a legvadabb fantáziájú bulvárszerzőnek sincsen fogalma. Már a gondolat felmerülésekor, hogy Eger kultúráját olyasvalaki felügyelje, aki nemhogy ért a művészetekhez, hanem maga is gyakorolja, elvadult erők csaptak le és támadták hátba Saárossy Kingát, aki időközben Jászai-díjat nyert művészi teljesítményeiért. Ki érthetne jobban a kultúra ügyeihez, mint egy hűsvér, valódi művész? Ám az ellenerők mindig úgy képzelik, hogy náluk jobban senki nem ért semmihez. Mit mondjunk, bolsi tempó, és erről akkor se mondanak le, amikor éppen globalistának, internacionalistának, szupranacionálisnak, vagy bármi egyéb hangzatos és éppen divatban lévő valakiknek vallják magukat. Szigorúan mindig a percmemberkék mentalitásával, csakis az aktuális trendekhez igazodva. De hol volt akkor a hiba? Miért éppen abban a ciklusban estek neki Eger ünnepelt színésznőjének, amikor – látszólag – minden stimmelt?

Isten útjai kifürkészhetetlenek. Az Egypárté még inkább, amikor éppen rejtőzködő módba helyezi át magát. Csak a legedzettebbek, akik zsenge ifjúságuk idején megtanultak a sorok közt olvasni, értik, méghozzá nagyon jól, mi folyik a háttérben. Nos, Saárossy Kingát annyi nemtelen támadás érte, hogy

már magáért a pusztá pozícióért, annak elfoglalásáért is nekiestek. Módszerek, melyeknek teljesen kifejlett változatát a minap tapasztalhattuk meg, ezúttal Magyarország miniszterelnöke ellen: rágalmozás, kétes hírek terjesztése az interneten, a karaktergyilkosság minden módozata. A végén már ránézni nem bírtunk az újabb és újabb gyalázkodásokra, hanem továbbkattintottunk és húztunk egy strigulát. Mindenki csak a saját kulturális szintjén tud viselkedni, azon felül nem. Aki ennyire alantas eszközökhöz nyúl, az önmagát minősíti le.

A kutya ugat, a karaván halad. Elmúlt az a négy év is, ami után Saárossy Kinga úgy döntött, hogy nem vállal többé politikai pozíciót, még helyi szinten sem. Kár, mondták a helybeli művészek, akiknek érdekében ugyan tudott tenni a végtelenül kedves természetű színésznő, aki a nagy „fúrógépekkel” ellentétben nem „gyüttment”, hanem Eger szülötte. Családja köztiszteletnek örvendett mindig. Házassága révén mindennapjait is még inkább a társművészetek örökös jelenlétében élte, éli. Szíve minden szeretete Egerhez köti. A folytonos durva támadásokat viszont nem vállalta, végül a művészet mellett döntött. Más kérdés, hogy Eger művészeti és kulturális életét most is olyanok határozzák meg, akik nem értenek hozzá. Más annak képzelni magát, mint valóban kiváló szakértőnek lenni. Maguk a városvezetők nem tehetnek róla, hogy nem részesültek megfelelő művészeti alapképzésben. Aki jó menedzser, az kiváló lehet a saját szakterületén, de nem szükséges, hogy verset írjon a költők helyett, zenét szerezzen a muzsikuskok helyett, vagy a színészek, énekesek helyett fellépjen a színházban. A jelenség ugyan nem újkeletű, már Goethe is a tolla hegyére tűzte művelőit, de a világ fejlődhetett volna annyit a XVIII. század óta, hogy kinője ezt az ifjúkori retardációt.

A Férjvadász c. komédiában, amiért az idén elnyerte a legjobb színészi alakítás díját.

Partnerei: Babócsai Réka és Kardos Kristóf. Fotó: Gál Gábor

Saárossy Kinga visszatért az egri teátrumba, és alakításai egyre magasabbra emelik művészként. Szerepei változatosak. Ahogy a korábbi, liberális színházrendezői ciklus alatt sok más érett művész a háttérbe szorult, úgy ő se kapott akkor a tudásának megfelelő szerepeket. Pedig művészi teljesítménye a bizonyíték rá, hogy sokféle szerepkörben nyújt nemcsak szórakoztató előadást, hanem katartikus és felemelő játékot is. Láthattuk Nádasdyné szerepében a Zrínyi 1566-ban, Dürenmatt bosszúálló öreg hölgyeként visszatérve, a Hamlet Gertrúd királynéjaként, a La Mancha lovagja házvezetőnőjeként, a Black comedy zugívó Miss Furnivaljaként ragyogó humorral megoldva szerepét és színesítve az előadást. Donna Lucia d’Alvadorezként nevettegetett és érzékenyített el, a Héthavas fejedelemfeleség szerepében vitt el egy utazásra a korai magyarságtörténet idejébe, majd

operettszerepekben és komédiákban, mint a Két úr szolgája. Tótné alakítása Örkény István darabjában parádés volt. Teljesen egyéni, semmilyen vonatkozásban nem utánozta Fónay Márta egykori remeklését, Egerben az elmúlt évadban mégis történelmet írt vele. Nem szükséges tovább sorolni, hiszen mindezt megkoronázta az O'Neill darab Tyronné szerepe, melyet a Nemzeti Színház közönsége is nagyra értékelt. Voltak ugyan, akik nem bírták végignézni a végkifejletig ragyogó jellemábrázolással megelevenített hősnő összeomlását, de kizárólag azért, mert Saárossy Kinga alakítása annyira művészi, árnyalt és élethű volt, hogy a saját problémáikkal azonosulva rettentette vissza a helybeli közönség drogfüggő családtagokkal rendelkező részét.

Egy művész élete folyamatos fejlődés. Amikor ez megszűnik, akkor baj van. Az egri színházlátogató közönség épp annak a tanúja lehet évadról-évadra most már, hogy a társulat vezető színésznője az előbbi trendet választotta. Tudását és felkészültségét tovább csiszolja, jelentős művészi élményben részesítve rajongóit, és azokat is, akik még fiatalok lévén, csak most ismerkednek vele és az általa alakított drámai hősnőkkel. Komoly színészetben és könnyű műfajban egyaránt.

Ezért gondoljuk és mondjuk egyre többen, hogy helyes döntés volt a művészetet választani. Jó művészből, nagy művészből kevés terem. Még az ebben kimagasló Magyarországon is. A vérbeli művészet felemeli és megtisztítja a lelket. Olyasmivel ajándékozza meg, amit szavakkal kifejezni igen nehéz. Jóllehet hiányoljuk a rátermett, agilis és hozzáértő jó művészeti menedzsert Eger kulturális életéből, a fent leírt művészi élményekről nem szívesen mondanánk le. Mindkét terület egész embert kíván. Már csak annyi hiányzik a happy endhez, hogy valaki az orrára koppintson a mások kiválóságától soha nyugodni nem bíró funkcionáriusoknak, irigykedőknek, a rágalomáriát kornyikálóknak, akik találhatnának maguknak nemesebb feladatokat is ennél.

Tótné: Baranyi Péter, Saárossy Kinga, Nagy Fruzsina, Reiter Zoltán

Fotó: Gál Gábor

Egy helység fejlődését az határozza meg, hogyan bánik a falai között élő művészekkel, tudósokkal, a szellem embereivel. Hogy hagyja őket fejlődni, kibontakozni, segíti-e őket ebben, vagy nagy erővel megakadályozza. Jobb helyen ezt mindenki magától tudja. Ezért van annyi különbség – nemcsak a kelet és nyugat egymással való szembeállítására révén – egyes városok, régiók fejlettségi szintje között. Ahogyan a földből kibúvó fa-magoncokat se tolja vissza senki a föld alá, ugyanúgy durva hasonlót cselekedni a magasabb régiók küldötteivel, a művészekkel. Többször ajánlottunk ingyenes konzultációs lehetőséget a magukat nálunk jóval többre tartó menedzsereknek. Tanácsadást művészeti kérdésekben. Egyszer sem éltek vele. Akkor kiben van a hiba? Abban, aki senkire nem hallgat, vagy aki egész életét az emberiség javára, életének megszépítésére fordította? Ebből az is látható, hogy a megoldás nem elsősorban pénzkérdés.

Azon még el kell gondolkodni, hogy miért van szükség ennyire poentírozva, az Ellentétek szonettje prózai változataként megírni ezt a történetet. Ha minden OK lenne, soha nem tennénk. A vidéki színházi produkciók még mindig kevés figyelmet nyernek. A színházi előadásokat a közös bemutatókra, versengésekre válogató grémium többnyire még mindig a liberális (tév)eszméket vallja. Az általuk lehurrogott társaik meg nem mernek ellentmondani nekik, attól való félelmükben, hogy őket is le fogják minősíteni. Határontúli színtársulatok átveszik ezt a haladónak mondott irányzatot, ahelyett, hogy a saját értékes hagyományait folytatnák, amiben nagyon szeretjük őket. *Sok olyasmit kell végignézni, ami sokkal inkább meghökkenteni akar, mint katarzist nyújtani a közönségnek.* Nem valószínű, hogy az emberek undorodni járnak a színházba, sokkal inkább értékes produkciókat megtekinteni. Sokan még mindig nem mernek ellentmondani a véleményterrornak, amit szinte minden művészeti ágban ránk akarnak oktrojálni. Még ahhoz is, hogy ezt a véleményt közzé tudjuk tenni, nem találni megfelelő kiadót. Még meddig nem hagyják szabadon fejlődni a szabad művészeteket? Kinek és mire jó ez így? Saárossy Kinga pár évvel ezelőtti döntését természetesen csak azért helyeselhetjük, mert az érzékeny művészlélek, egyetlen művész sem köteles eltérni a durvaságban tobzódók nemtelen támadásait. A közéletben azért még továbbra is ott az a hiátus. Mint ahogy a fővárosközpontú szemlélet művelőinek kellő figyelme is.

Eger, 2018. szeptember 16.

Tartalomjegyzék

2012

A szabadság íze II.	5
Szembeköpősvári (febr. 19.).....	7
Futball – női szemmel (jún. 24.)	9
Az ellentábor (jan. 18.)	11
Mindig a bajnok (júl. 3.).....	13
A soha vissza nem fizethető adósság (júl. 17.)	15
Őszinte szó a kettős beszédről (júl. 24.)	17
Irodalmi viták (júl. 31.)	19
A kétféle ember (aug. 7.).....	22
Büszkék vagyunk, és joggal (aug. 13.)	25
Az ünnep méltósága (aug. 21.)	27
Művészet és politika (augusztus 28.)	29
Ki építette a Mikó Kollégiumot? (szeptember 9.)	31
Jogos vagy nem jogos? (szeptember 18.).....	33
Nem bűncselekmény (szeptember 24.)	35
Ismét a hangerő (szeptember 24.)	36
A kilábalás akadályai (október 16.).....	37
Telehazudni a világot (november 6.).....	39
Bábel tornya (november 13.)	42
Ellopott történelem (november 19.).....	43
Az agresszió terjedésének okairól (november 26.)	45
Bóvli (december 2.)	48
Advent (december 11.).....	50
Angyal (december 18.)	51
Féloldalasan (december 26.)	53

2013-2018

Költő voltam	57
Költő voltam (január 6-7.)	59
Ismét az összefogás (január 8.)	61
Bestiális (január 14.)	63
A lóhús nemcsak élelmezési probléma (március 10.)	65
Művészet (május 15.)	67
Európa hazugjai	71
Kései filmkritika (jan. 26-27.).....	73
Undorkampány (febr. 2.).....	77
Liars of Europe (márc. 30.)	78
Európa legrosszabb hazugjai... (márc. 30.).....	79
Állam az államban (márc. 29-30.).....	81
Népítélet (április 10.).....	84
Amerika és az amerikaiak (május 25.).....	86
Akác vagy akácia? (április 27.)	90
Kollektív bűnök vagy kollektív rögeszmék? (május 2.)	92
Viselkedéskultúra (május 12.)	96
Eltérő nézetek (május 18.).....	98
Receptek a politika boszorkánykonyhájából (szeptember 4-7.)	100
Néhány választás Magyarországon (október 16.)	103
Riots in Budapest (október).....	105
Zavargások Budapesten (október)	107
A szabadság földjei	111
A szabadság földjei (január 5.).....	113
Levél a magyar újságíró társadalomhoz (február 3.).....	116
Fejlődési trendek (február 24.).....	118

Ha... (február 25.)	120
A megkerült bakterház (november 7.)	122
Háborús bűnök (november 8.)	123
Kinek csal a memóriája?	127
Foci EB – női szemmel	129
Brüsszel megveszett?	131
Kinek csal a memóriája?	134
A futballrajongás zenitjei és mélypontjai	139
Márai gőgje	142
Angyali perspektíva	144
Miért fontos művelt nyelven beszélni, írni, másokkal érintkezni?	148
Átkelés	150
A művészet teremtő szerepéről	160
A művészeti maffia	163
A hazáról	165
Európa álmodik	168
2018	
Az én aranyaim	171
Eredettörténet	173
Pár szó a vértanúkról	176
Arany fekete-fehérben	178
Egy áthallás	180
Egy folyóirat majdnem névtelen hősei (esszék, 2013)	185
Egy falun rejtőzködő kobold (Kaló Béla)	187
A rejtett igazi (Fridél Lajos)	190
A bohém egyházzenesz (Cserniczky Dénes)	193
Lupus (Dr. Farkas András)	196

Szelíd kék szemek (Apor Elemér).....	199
A tudós levéltáros (Csiffáry Gergely).....	203
Füvek és lelki rezdülések (Lopes-Szabó Zsuzsa)	205
Színház az egész világ (színikritikák, jegyzetek).....	209
A Halál Angyala néha kígyó képében érkezik.....	211
Az intellektuális változat.....	214
Az egri teátrum reneszánsza	219
A székelység eredete (Héthavas).....	224
Belső csatatér	227
Hazafias nevelés	231
Egy jó döntés	234
Tartalomjegyzék	239

Murawski Magdolna tizenharmadik kötetét forgatja most virtuálisan a Kedves Olvasó. A szám talán visszariaszt másokat, de nem az írónőt. Az Uránusz-szám ugyanis a légiessen könnyed, újító, modern felfogású emberek életét követi – tisztes távolságból. Időnként felbukkanva, ahogyan a bolygók is róják szabályos vagy néha szabálytalan útjukat a nekik kiszabott pályán. A fenti szám Olaszországban szerencseszámnak minősül, talán épp az ókori, ősi ismeretek miatt. Murawski Magdolna magyar-olasz szakos tanárként végzett, Olaszthonban is megfordult mozgalmas ifjúsága idején, tehát ő nem a középkori babonák világával azonosul, hanem a csupa fényt árasztó mediterrán tájak szépségével és ősi tudásával. Ennyit a számról.

A tizenkettedik kötet publicisztikái után most egyéb témákkal is megismerkedhet a közönség, s nem csak egy műfajban. A versek királynőjét gyakran művelő költőnő gyakran kiruccant az inkább csak férfiak által privilegizált területekre, és vívta ki úgy a volt tanárai, mint jeles férfi kollégái elismerését ezzel. Mindet talán csak „A változatosság gyönyörködtet” felkiáltással, de ismerve szigorú jellemét, nem valószínű. Tanult szakmánkról mindent tudni kell. No jó, legalább illik. Kisiklik egyúttal a mindig kéznél levő skatulyák útjából és a modernkori prokrusztészek elől. Ők bizonyára azt találgatják, mi lesz legközelebb, mi nem volt még? Murawski nem beszél erről, hadd fúrja a kíváncsiság az oldalukat, utóbb úgyis kiderül. Ha hinni lehet számtani tudásunknak, akkor a tizennegyedik...

Ezt a kötetet is Fridél Lajos remek illusztrációi egészítik ki, mindig baráttan belesimulva annak mondanivalójába, mintegy hangsúlyozva a fajsúlyos témákat. Igaz, a könnyedebbeket is. Tizenhárom kötetnyi együttműködés talán már nemcsak a kezdete egy szép barátságának...

A publicisztikák száma 2012 után egyre fogyatkozik. Ennek prózai oka van. Az egyre szélsőségesebb irányba tolódó Magyar Nemzetnek és Murawski Magdolnának már nincsen köze egymáshoz. Hasonlóképpen távolodnak el a torontói Magyar Élet és Murawski útjai is. Írni csak őszintén érdemes, az írónő ebben konzekvens, ezért nem egyezik semmiféle szerkesztői preconcepcióval, a cenzúrárt pedig soha nem tűrte. Szekértáborokhoz nem tartozik, nem is fog. Az Amerika-kritikus hang természetesen nem az amerikai népnek szól en bloc, hanem az akkori hivatalos politikának, mely nem melleleg konzekvensen elítélte és diszkriminálta a magyar politikát, s vele együtt a magyar népet is. Ehhez kontrázik a szélsőséges sajtó, mely egyre inkább hangadóvá és elfogulttá válik világszerte. Napjaink Európája iskolapéldája annak, mennyire eltérő és kirekesztő tud lenni a hivatalos politika – a saját népével. A hazugságáradat közepett élni kénytelen ember viszont egyre jobban igényli a tiszta szó erejét. Ki fogalmazná meg ezt elsőként, ha nem az író? A kilóra felvásárolt újságíró-társadalom meg majd elszámol a lelkiismeretével, ha egykor szembesül vele. Az utóbbi évek termése egyre inkább az irodalmár Murawski esztétikáját és filozófiáját tükrözi.

Lopes-Szabó Zsuzsa